

James Burnet
Eldest Lawful Son of
James Burnet of Burns Esqr.

HIS

GRAMMAR,

Which he got as a Premium

From the Honourable Magistrates
of EDINBURGH.

Being found upon Examination, to be
the best Schollar in the Rudiment Class,
In the Month of August, 1748.

In the Eleventh Year of his Age.

GRAMMATICÆ LATINÆ INSTITUTIONES;

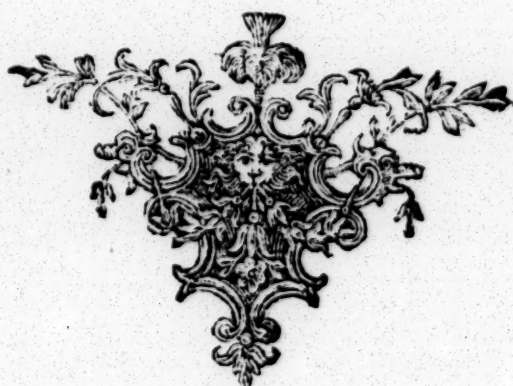
Facili, & ad Puerorum captum accommodatâ, Methodo perscriptæ.

THOMA RUDDIMANNO, A. M. Auctore.

QUINCTIL. Inst. Orat. I. 8.

Grammatices amor, & usus lectionis, non Scholarum temporibus, sed vitæ spatio terminantur.

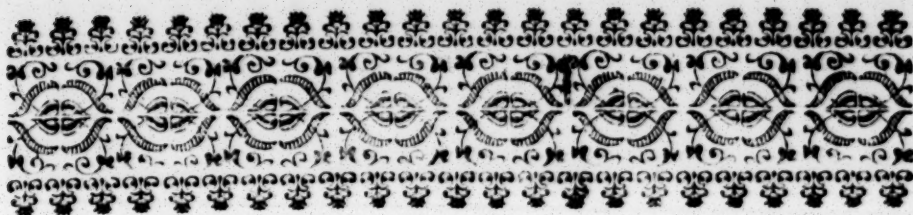
EDITIO QUINTA.

EDINBURGI,

Apud WAL. & THO. RUDDIMANNOS,
M. DCC. XLVI.

GRAMMATICÆ

L A T I N Æ

INSTITUTIONES.

GRAMMATICA est ars rectè loquendi scribendique.

Partes Grammaticæ sunt quatuor, ORTHOGRAPHIA, PROSODIA, ETYMOLOGIA & SYNTAXIS.

Prima de Literis, *Secunda* de Syllabis, *Tertia* de singulis Vocibus, *Quarta* de Vocibus conjunctis, seu Oratione agit.

[* *Quamvis natura ordine Orthographia primum, ac Prosodia secundum in re Grammatica locum sibi vindicent; nobis tamen, ob majorem docendi discendique facilitatem, commodius visum est de Etymologia prius & Syntaxi, posteriusque de Orthographia & Prosodia agere.*]

Grammaticæ Pars prima,

De ETYMOLOGIA.

ETYMOLOGIA est ea Grammaticæ pars, quæ singularum vocum naturas & proprietates explicat.

Voces communiter in octo Classes distribuuntur, quæ alio nomine *Partes orationis* appellantur.

Ex his quatuor sunt *Declinabiles*; aliæ item quatuor *Indeclinabiles*.

DECLINABILES dicuntur, quæ per casus vel tempora in fine possunt variari; sciz. *Nomen*, *Pronomen*, *Verbum*, *Participium*.

INDECLINABILES, quæ non possunt in fine eo modo variari; nempe, *Adverbium*, *Prepositio*, *Interjectio*, *Conjunctio*.

Liber Primus.

DE NOMINE.

NOMEN est pars orationis, quæ rem primariò sine tempore significat.

Nomen est, aut *Substantivum* aut *Adjectivum*.

SUBSTANTIVUM est, quod verbo junctum per se perfectam efficit sententiam: ut, *homo, equus, arbor*. Nam perfecta sententia est, *homo ridet, equus currit, arbor floret*.

ADJECTIVUM est, quod verbo junctum non efficit sententiam perfectam, nisi substantivum aut expressè ponatur, aut animo tacitè intelligatur: ut, *bonus, velox, fertilis*. Nec enim perfecta erit sententia, *bonus ridet*; nisi *homo, Petrus*, aut simile, vel addas, vel intelligas.

Nomen *substantivum* est, vel *Proprium*, vel *Appellativum*.

PROPRIUM est, quod uni rei singulatim convenit: ut, *Paulus, Edinburgum, Tamesis*.

APPELLATIVUM est, quod multis est commune: ut, *homo, urbs, fluvius*.

Nominis **ACCIDENTIA** sunt novem, *Genus, Casus, Numerus, Persona, Declinatio, Motio, Comparatio, Species & Figura*.

GENUS est, discrimen nominis secundum sexum, vel ejus in structura grammatica imitatio.

Genera nominum sunt tria: *Masculinum*; ut *hic vir, hic annus*: *Femininum*; ut, *hæc femina, hæc mensa*: *Neutrum*; ut, *hoc animal, hoc templum*.

Quædam nomina habent hæc tria genera, & dicuntur *omnis generis*: qualia sunt omnia ferè *Adjectiva*; ut, *hic bonus, hæc bona, hoc bonum*; *hic & hæc mitis, & hoc mite*; *hic & hæc & hoc felix*.

Quædam habent duo genera: & dicuntur vel *generis communis*, cum idem sciz. nomen, pro diversitate sexus, nunc in masculino, nunc in feminino usurpatur: ut, *hic & hæc parens*. Vel *dubii generis* appellantur, cum varium nimirum eidem nomini genus arbitrarie auctorum usus imponit: ut, *hic aut hæc dies*; *hic aut hoc vulgus*; *hæc aut hoc atriplex*; *hic, aut hæc, aut hoc animans*.

Cætera habent unum genus tantum.

Nominum genera duplici modo cognoscuntur, vel, 1. Ex eorum *significatione per regulas generales*: vel, 2. Ex ipsorum *terminatione, per regulas speciales*; suo utrasque ordine deinceps tradendas.

CAP. I.

De Generibus Nominum.

REGULÆ GENERALES.

I. QUÆ maribus solùm tribuuntur, mascula sunt.

Omnia nomina, quæ solis maribus, aut virili specie conceptis conveniunt, sunt masculini generis.

Sub hac regula continentur,

1. Nomina virorum propria : ut, *hic Carolus, Charles.*
2. Appellativa solis viris data : ut, *Pater, a Father.*
3. Gentilia, seu populorum nomina substantiva : ut *Persa, a Persian; Tros, a Trojan.*
4. Multa nomina, quæ licet utrumque sexum includant, adjectivum tamen masculinum duntaxat admittunt : ut, *homo, a Man; Woman; Fur, a Thief.*
5. Nomina Spirituum, & Deorum Ethnicorum : ut, *Michaël the Archangel Michael; Satanas, Satan; the Devil; Mars, the God of War.*
6. Nomina brutorum animantium virilis sexûs, tum appellativa; tum propria : ut, *equus, a Horse; Bucephalus, the Name of a Horse; Hylax, the Name of a Dog.*

2. Esto feminineum, quod femina sola reposit.

Omnia nomina, quæ solis feminis, aut femininâ specie conceptis conveniunt, sunt feminini generis.

Hæc regula complectitur,

1. Nomina propria mulierum : ut, *hæc Maria, Mary.*
2. Appellativa solis mulieribus attributa : ut, *mater, a Mother.*
3. Gentilia, seu populorum nomina substantiva, solis mulieribus convenientia : ut, *Troas, a Trojan Woman; Sicelis, a Woman of Sicily.*
4. Nomina Dearum Ethnicarum : ut, *Venus, the Goddess of Love.*
4. Nomina brutorum animantium feminini sexûs, seu appellativa, seu propria : ut, *equa, a Mare; Thoe, the Name of a Mare; Lycisca, the Name of a Bitch.*

3. Sit commune duûm, sexum quod signat utrumque.

Omnia

6 ETYMOLOGIÆ LIB. I.

Omnia nomina, quæ sub una terminatione maribus & feminis ita conveniunt, ut pro maribus masculino, pro feminis feminino genere usurpentur, sunt communis generis: ut, *hic* & *hec* *parens*, a *Father* or *Mother*; *hic* & *hec* *canis*, a *Dog* or *Bitch*.

Nomina autem communis generis hisce versiculis continentur.

*Conjux atque parens, infans, patruelis & heres,
Affinis, vindex, judex, dux, miles & hostis,
Augur & antistes, juvenis, conciva, sacerdos,
Muniqueceps, vates, adolescens, civis & auctor,
Custos, nemo, comes, testis, sus bosque, canisque,
Interpresque cliens, princeps, pras, martyr & obfes.*

4. Multa, quibus sexus promiscuus, unaque vox est, Nomina sunt, quorum genus est à fine petendum.

Nomina brutorum animantium, quæ sub uno vocabulo, unoque genere, utrumque sexum comprehendunt, terminationum regulas plerumque sequuntur: ut, *hic* *elephantus*, an *Elephant*; *hec* *vulpes*, a *Fox*; *hic* *passer*, a *Sparrow*; *hec* *aquila*, an *Eagle*; *hic* *salmo*, a *Salmon*; *hec* *balena*, a *Whale*.

Ejusmodi nomina vulgo EPICOENA seu *Promiscua*, appellantur; qualia sunt multa ferarum, plurima avium, omnia fere piscium & insectorum nomina, in quibus sexus differentia vel difficilior discernitur, vel rarius attenditur. Quotiescunque autem alteruter sexus certò designatur, voces *mas* aut *femina* plerumque adduntur.

5. Menses cum Ventis generi conjunge virili.

Nomina Mensium & Ventorum masculina sunt: ut, *hic* *Aprilis*, the *Month April*; *hic* *Aquilo*, the *North-wind*.

NOT. tamen omnia Mensium, multa Ventorum nomina adjectiva potius, quàm substantiva esse.

6. Masculeum Fluvii nomen Montisque reponere: Sæpe tamen norma est finalis syllaba utrique.

Nomina Fluviorum & Montium sunt masculini generis: ut, *hic* *Tiberis*, the *River Tiber*; *hic* *Othrys*, a *Hill* in *Thessaly*.

EXC. Multa tum Fluviorum, tum Montium nomina, eorum præsertim quæ in *a*, *e* & *um* finiuntur, genus suum ex terminatione accipiunt: ut, *hec* *Matrona*, The *River Marne* in *France*; *hec* *Lethæ*, *hec* *Styx*, *Rivers* in *Hell*; *hoc* *Plemmyrium*, a *River* in *Sicily*; *hec* *Ætna*, a *Mountain* in *Sicily*; *hec* *Rhodope*, a *Mountain*

tain

CAP. I. De Generibus Nominum. 7

tain in Thrace; *hoc Soracte*, a Hill in Italy; *hoc Pelion*, a Hill in Thessaly.

7. As partesque dabis maribus: sit at uncia dempta.

As, & ejus partes & composita, cujuscunque sint terminationis, masculina sunt. *As*, A Pound, a Piece of Money, or any thing that may be divided into twelve Parts; *bes* two thirds of an *As*, or eight Ounces; *semis* & *semissis*, half an *As*, or six Ounces; *triens*, the third Part of an *As*, or four Ounces; *quincunx*, five Ounces. Sic *decussis*, ten *Asses*; *centussis*, an hundred *Asses*.

Exc. *Uncia*, an Ounce, semper femininum est.

8. Jungito femineis nomen Regionis & Urbis, Præcipuè quod in *n* ternæ sit, *us* osve secundæ. Est *Tuder* atque *Argos* neutrum, quibus adjice *Gadir*. Rariùs hic *Marathon* capit, & *Pbarsalus*, *Abydos*. Mascula in *us* ternæ, *Pontus*, *Sasonque*, *Canopus*, Atque *Tunes*, *Tecmon*. Hic, at hoc vult sæpius *Anxur*. Cætera turba suos fines plerumque sequuntur.

Nomina Regionum & Urbium feminina sunt: ut, *hæc Britannia*, the Isle of Britain; *hæc Persis*, the Kingdom of Persia; *hæc Roma*, *hæc Carthago*, the Cities Rome and Carthage. In quibus & innumeris aliis eadem est & significationis & terminationis regula.

Hæc autem regula, quatenus generalis est, in iis præcipuè regionum & urbium nominibus locum habet, quæ terminatione quidem masculina, significatione verò feminina sunt; qualia sunt plurima nomina in *us* vel *os* secundæ declinationis, vel in *n* tertiæ, desinentia: ut, *hæc Egyptus*, the Kingdom of Egypt; *hæc Corinthus*, the City Corinth; *hæc Samos*, the Island Samos; *hæc Pylos*, the City Pylos; *hæc Træzen*, *hæc Eleusin*, *hæc Lacedamon*, Names of Cities or Towns.

Reliqua vero urbium (& si qua sunt, regionum) nomina terminationum regulas plerumque sequuntur: ut, *hic Sulmo*; *hic Agragas*; *hoc Londinum*; *hoc Zeugma*; *hoc Reate*, *Præneste*; *Cære*; *hoc Albion*, *Ilion*; *hoc Tibur*; *hoc Hispal*; *hoc Illiturgi*; *hoc Æpy*. Item singulari carentia; *hi Parisii*, *Veii*; *hæc Athenæ*, *Gades*; *hæc Susa*, *Hierosolyma*.

Huc quoque referri possunt barbara urbium nomina non declinata, utpote neutra per Reg. II. generalem; qualia sunt *Cim*, *Suthul*, *Dibitach*, *Callet*, *Nepet*, &c.

Exc. 1. *Argos*, *Tuder*, & *Gadir*, urbium nomina, neutra sunt.

Exc. 2.

8 ETYMOLOGIÆ LIB. I.

Exc. 2. *Marathon, Pharsalus & A'ydos*, plerumque feminina, nonnunquam tamen masculina inveniuntur.

Exc. 3. Nomina urbium in *us* tertiæ declinationis ferè masculina sunt: ut, *hic p'essinus, Selinus, Hydrus, -untis*.

Exc. 4. *Pontus*, nomen regionis, *Sason*, parvæ insulæ nomen, *Tunes, Tecmon*, oppidorum nomina. vix alio quam masculino reperiuntur. *Canopus*, uni Melæ femininum, aliis omnibus masculinum est.

Exc. 5. *Anxur*, oppidi nomen, nusquam feminino, interdum masculino, at neutro frequentius usurpatum invenimus.

NOT. Ex his multa feminino ponuntur, propter subauditam vocem generalem *urbs*: ut, *pulcherrima Narbo Præneste sub ipsa*.

9. Arbor femineis dabitur: sed mas *oleaster*,
Et *rhamnus*: petit hic potius *cytissus*que *rubus*que:
Hic quandoque *larix*, *lotus* volet, atque *cupressus*:
Hoc quod in *um*, *suber*que, *siler* dant, *robur* *acer*que.

Nomen arboris femininum est: ut, *hac pomus* an Apple-tree; *hac pirus*, a Pear-tree.

Exc. 1. Masculina sunt *oleaster*, a wild Olive tree; *rhamnus*, the white Bramble or Buck-thorn.

Exc. 2. *Cytissus*, a kind of Shrub; *rubus*, the Bramble-bush, sæpius quidem masculina, interdum tamen feminina inveniuntur.

Exc. 3. *Larix*, the Larch-tree; *lotus*, the Lot-tree; *cupressus*, the Cypress-tree, in masculino nonnunquam, sed longè frequentius in feminino adhibentur.

Exc. 4. Quæ in *um* desinunt, neutra sunt: ut, *buxum*, the Bush, or Box-tree; *ligustrum*, Privet. Neutra item sunt *suber*, the Cork-tree; *siler*, the Osier; *robur*, Oak of the hardest kind, *acer*, the Maple-tree.

10. Feminineum Naves genus atque Poëmata quærunt.

Nomina Navium & Poëmatum plerumque feminina sunt: ut, *hac Argo*, the Name of the first Ship, according to the Poets; *hac Centaurus*, a Ship called the Centaur; *hac Ilias, Aneis*, the Names of two Poems, the one composed by Homer, the other by Virgil; *hac Eunuchus*, a Comedy so called.

NOT. 1. Nomina propria Navibus aut Poëmatibus indita, genus suum retinent. Sic *Python undivagus, Triton captivus*, nomina navium apud Silium Italicum: item *Ajax, Orestes, Hippolytus*, Tragediarum nomina, masculina sunt.

CAP. I. De Generibus Nominum.

9

NOT. 2. Nomina Poëmatum singulari carentia terminationum genera sequuntur: ut, *hi Adelphi*, *hæc Bucolica*, *Georgica*, *Argonautica*.

11. Adjicito neutris quodcunque inflexile nomen.

Omne nomen indeclinabile est neutri generis: ut, *hoc git*, a kind of Cockle; *hoc gummi*, Gum; *hoc fas*, that which is lawful; *nefas*, that which is unlawful.

12. Literæ amant neutrum: sic pars pro nomine sumpta: Et verbum quodvis pro nuda voce positum.

1. Nomina literarum plerumque sunt neutri generis: ut, *a parvum*, a little a; *i longum* a long i.

2. Verba, & cæteræ partes orationis loco nominum positæ neutro adherent: ut, *Scire tuum nihil est*, i. e. *scientia tua*, your knowledge is nothing; *Cras istud*, i. e. *iste dies crastinus*, that Morrow.

3. Dictiones pro nudis vocibus, exclusâ omni significatione, acceptæ, sunt generis neutri: ut, *lux est monosyllabum*, the Word *Lux* is of one Syllable.

13. Sæpè genus vocum trahit ad se vox generalis: Sic volucrem sequitur *bubo*, sic flumen *Iader*.

Nomen generale, seu multis commune, sæpissimè genus tribuit aliis nominibus sub eo comprehensis. Sic *bubo*, an Owl, plerumque masculinum est, quia terminatur in o: Virgilius tamen *sola bubo* in feminino dixit, ratione habitâ vocis generalis *avis* vel *volucris*, quæ illius animo obversabatur. *Iader* itidem Lucano neutrum est, quia *flumen*, nomen commune, ad quod ille respiciebat, est neutri generis.

14. Adjectiva trium generum sunt cuncta: sed unum Quædam, multa duos, capiunt tres plurima fines.

Adjectiva nomina sunt omnis generis; quædam sub una terminatione: ut, *felix*, happy; *hebes*, dull; *vetus*, old: quædam sub duabus: ut, *mollis*, *molle*, soft; *durior*, *durius*, harder: quædam denique sub tribus terminationibus: ut, *albus*, *alba*, *album*, white; *acer*, *acris*, *acre*, sharp.

15. Pro fixo positum, genus optat mobile fixi.

Adjectivum pro se & substantivo subaudito positum, ejus est generis cujus est substantivum subauditum: ut, *hic molaris*, a Millstone, supple *lapis*; *hæc patria*, one's native Country, supple *terra*; *hoc triste*, a sad thing, supple *negotium*.

REGULÆ SPECIALES.

A.

16. Hæc dat A quod primæ est: sed neutrum *Fascha* requirit.

Hadria mas æquor, pariterque *cometa*, *planeta*:
Mascula & interdum *talpam damianque* videbis.

Nomen in A primæ declinationis femininum est: ut, *hac mensa*,
a *Table*.

Exc. 1. *Pascha*, the Passover, or the Feast of Easter, neutrum est.

Exc. 2. *Hadria*, the Adriatick Sea. or Gulph of Venice; *cometa*, vel potius *cometes*, a Comet; *planeta*, a Planet, masculina sunt.

Exc. 3. *Talpa*, a Mole; *dama*, a Doe; Virgilio masculina sunt, aliis feminina.

17. Sit neutri generis per A quicquid tertia flectit.

In A tertiæ declinationis neutrum est, ut, *hoc dogma*, an Opinion.

E.

18. Hæc petit E primæ, neutrum deposcit E ternæ.

In E primæ declinationis femininum est: ut, *hac epitome*, an Abridgement.

In E tertiæ neutrum: ut, *hoc mare*, the Sea.

I. U. Y.

19. Dant quibus I fines, Y vel U, sunt omnia neutra.

In I, Y, & U neutra sunt: ut, *hoc sinapi*, Mustard; *hydromeli*, Mead; *misy*, Ditriol; *moly*, the Name of an Herb of sovereign Virtue; *cornu*, a Horn.

O.

20. Hic dat O: femineis *halo* cum *caro* dantur & *echo*; Quæque in IO, seu sint verbo, seu nomine nata, Rem (numeris demptis) aliquam sine corpore signant.

In O masculinum est: ut, *hic sermo*, Speech.

Exc. I.

I. CAP. I. De Generibus Nominum. II

Exc. 1. Feminina sunt, *halo*, a Circle about the Sun, or Moon; *caro*, Flesh; *echo*, the Resounding of a Voice from a Rock or Wood.

Exc. 2. Feminina etiam sunt nomina in IO, rem incorporalem significantia: sive verbalia sint: ut, *oratio*, an Oration; *opinio*, an Opinion: sive à nomine derivata, ut, *communio*, Communion; *ditio*, Dominion, Power; *perduellio*, Treason; *rebellio*, Rebellion; *talio*, like for like, or a Requital of an Injury in the same kind.

✠ At quæ in IO rem corporalem aut numeros significant, masculina sunt, ac proinde regulam generalem sequuntur: ut, *pugio*, a Dagger; *scipio*, a Staff; *titio*, a Fire-brand; *papilio*, a Buttery; *vespertilio*, a Bat; *unio*, a Pearl: item *ternio*, *quaternio*, *senio*, the Numbers, three, four, six.

21. Adjice femineis DO, GO: sed mascula *cudo*, *Harpago*, sic *ordo*, simul *udo*, *tendo*, *ligoque*.
Rarius hæc *margo* vati est, hic sæpe *cupido*.
Arrhabo cum *cardo* muliebria vix imitanda.

Exc. 3. A regula nominum in O excipiuntur etiam in DO & GO finientia, quæ feminina sunt: ut, *hæc arundo*, a Herd; *hæc imago*, an Image.

✠ Masculina tamen sunt: *cudo*, a Feather Cap; *harpago*, a Drag, or Grapple; *ordo*, Order; *udo*, a Linnen or Woollen Sock; *tendo*, a Tendon, that fastens the Muscles to the Bones; *ligo*, a Spade.

✠ *Margo*, The Brink of a River or Well, the Margin of a Book, frequentissime masculinum est: Juvenali autem femininum. *Cupido*, pro *amoris Deo*, masc. est, per Reg. 1. pro *cupiditate* verò Poëtis sæpè est masculinum, Oratoribus autem semper femininum.

✠ *Arrhabo*, Earnest, Varroni; *cardo*, a Hinge, Graccho feminina sunt; at cum alii omnes masculinè utantur, præcos illos vix imitandos censuerim.

C. L. M. T.

22. Quod fit in L, vel T, C, vel M, neutralibus adde:
Mascula *sol*, *mugil*, ceu *sal*, quod rarius hoc vult.

In C & T, item L & M neutra sunt: ut, *hoc lac*, Milk; *hoc caput*, the Head; *hoc animal*, a living Creature; *hoc scamnum*, a Desk.

Exc. 1. *Sol* the Sun; *mugil*, a mullet-fish, masculina sunt.

Exc. 2. *Sal*, Salt, sæpius masculinum est, interdum neutrum: in plurali, *sales*, witty Sayings, Raileries, tantum masculinum est.

N.

23. Masculeum capit N. Finita in MEN dato neutris,
 Quæque secunda creat, cum *gluten* & *inguen* & *un-*
Addideris pollen. Sindon petit hæc, & *aëdon*; [*guen*:
Alcyonem junges, data postea queis comes *icon*.

In N masculina sunt: ut, *hic pean*, an Hymn in Honour of Apollo; *hic pecten*, a Comb; *hic delphin*, a Dolphin Fish; *hic canon*, a Rule.

Exc. 1. Finita in MEN neutra sunt; ut, *hoc carmen*, a Verse. Sic *gluten*, Blue; *inguen*, the Groin; *unguen*, Ointment; *pollen*, fine Flour.

Exc. 2. Item nomina secundæ in *on* Græca: ut, *hoc symbolon*, a Sign or Badge to know one by; *symposion*, a Banquet: quæ Latinis in *um* efferuntur. *symbolum*, *symposium*.

Exc. 3. Feminina sunt, *sindon*, fine Linnen; *aëdon*, a Nightingale; *alcyon*, a Bird called the King's Fisher; *icon*, an Image or Picture.

AR.

24. Postulat AR neutrum: sed masculeum *salar* optat.

Definentia in AR neutra sunt: ut *hoc calcar*, a Spur.

Exc. *Salar*, a Trout, masculinum est.

ER.

25. ER capit hic. Neutrum plantæ fructusve requirunt:
At tuber hic fructus; *tuber* quemcunque tumorem
 Significans neutrale petit; cumque *ubere spinther*,
Verque, cadaver, iter. Dabit hic aut hæc tibi *linter*.

In ER masculinum est: ut, *hic liber*, a Book; *hic imber*, a Shower.

Exc. 1. Fructuum aut plantarum nomina neutra sunt: ut, *piper*, Pepper; *cicer*, Peas; *papaver*, Poppy.

✠ *Tuber*, primâ brevi, the Name of a Tree, femininum est, per Reg. 9. pro fructu ejus arboris, masculinum. *Tuber* verò, primâ longâ, neutrum est, & varia habet significata, viz. a Men, Burro or Greasence, a Whoremonger, a Woman in Tree &c.

Exc. 2. Neutra etiam sunt, *uber*, a Pap Farnes; *spinther*, a Broach or Clasp; *ver*, the Spring-time; *cadaver*, a dead Carcase; *iter*, a Journey.

Exc 3.

I. CAP. I. *De Generibus Nominum.* 13

Exc. 3. *Linter*, a little Boat, & masculinum & femininum invenitur.

OR.

26. Hic dat OR. Hæc *arbor* : *cor*, *adorque* hoc, *marmor* & *aquor*.

In OR masculina sunt : ut, *hic calor*, *Heat*.

Exc. 1. Unicum est femininum, *arbor*, a Tree.

Exc. 2. Quatuor neutra sunt ; *cor*, the Heart ; *ador*, Wheat ; *marmor*, Marble ; *aquor*, the Sea, a Plain.

UR.

27. Hoc dat UR. Hic *furfur* capiet, cum *vulture turtur*.

In UR neutra sunt : ut, *hoc murmur*, a Noise.

Exc. Tria sunt masculina ; *furfur*, Bran ; *vultur*, a Vulture ; *turtur*, a Turtle-dove.

AS.

28. AS petit hæc. Neutrum est *vas vasis*, queisque Pelasgi

Dant *atis* in patrio : quibus *antis*, mascula sunt :
Adjicito quotquot format tibi flexio prima.

In AS feminina sunt : ut, *hæc pietas*, Piety.

Exc. 1. *Vas Vasis*, a Vessel, neutrum est.

Exc. 2. Neutra etiam sunt nomina Græca, quæ genitivum per *atis* formant, penultimâ correptâ : ut, *artocreas*, a Pie ; *erispelas*, a Sore, commonly called St. Anthony's Fire.

Exc. 3. Græca genitivum in *antis* mittentia masculina sunt : ut, *adamas*, an Adamant ; *elephas*, an Elephant.

Exc. 4. Masculina etiam sunt nomina primæ in *as* : ut, *pareas*, a kind of Serpent ; *asterias*, a Bird of the Heron kind ; *tiaras*, a Turban or Mitre.

ES.

29. Hæc dabit ES. Capiant *ales* hic hæcve, *palumbes*,
Atque *dies* ; sed mas proles : mas *poples* & *ames*,
Fomes, *pes*, *paries*, *palmes*, cum *limite stipes*,
• Quis addes *trames*, *termes*, cum *gurgite cespes* ;

Et

Et quæ fonte fluunt Graio : sed neutra capeſſunt
Hippomanes, panaces, nepenthes, ſic *cacoëthes*.

In ES feminina ſunt : ut *hæc ſedes*, a *ſeat* ; *hæc res*, a *Thing*.

Exc. 1. Dubii generis ſunt, *ales*, a *Bird* ; *palumbes*, a *Pigeon* ; *dies*, a *Day*. *Dies* tamen Oratoribus ſapius maſculinum : pro longo autem tempore Poëtiſerè femininum, in plurali ſemper maſculinum eſt.

Exc. 2. *Meridies*, a *medius* & *dies* compoſitum, the *Mid-day*, oꝛ *Noon*, tantum maſculinum eſt.

Exc. 3. Maſculina etiam ſunt duodecim nomina Latina tertix declinationis : *poples*, the *Ham of the Leg* ; *ames*, a *Fowler's Staff* ; *fomes*, *Fewel* ; *pes*, the *Foot* ; *paries*, a *Wall* ; *palmes*, a *Vine-branch* ; *limes*, a *Bound* oꝛ *Limit* ; *ſtipes*, the *Stork of a Tree* ; *trames*, a *Path* ; *termes*, an *Oliver-Bough*, an *Imp* ; *gurgēs*, a *Whirl-pool*, a *Gulph* ; *ceſpes*, a *Turf*.

Exc. 4. Maſculina denique ſunt omnia in ES Græca ; ſive primæ ſint declinationis : ut, *cometes*, a *Comet* ; *achates*, an *Agate-ſtone* ; *aromatites*, *Wine brewed with Spices*. *hippocras* : ſive tertix : ut, *lebes*, a *Cauldron* oꝛ *Kettle* ; *magnes*, the *Load-ſtone* ; *acinaces*, a *Persian Sword* oꝛ *Scimitar*.

Exc. 5. Hæc autem Græca neutra ſunt ; *hippomanes*, a certain kind of *Venom* which grows in the *Forehead* of a *Foal* ; *panaces*, an *Herb* of ſovereign *Vertue* All heal ; *nepenthes*, another *Herb* which driveth away *Sadneſs*, *kill grief* ; *cacoëthes*, an evil *Cuſtom*.

IS.

30. Is dabo femineis. Sunt maſcula *piſcis* & *axis*,
glis, *callis*, *vermis*, *veſtis*, *menſis*, *cucumiſque*,
Mugilis & *poſtis*, cum *ſanguine*, *faſcis* & *orbis*,
Fuſtis item, *collis*, *cauliſque*, & *folliſ*, & *enſis*,
Serpentemque notans *cenchrus*, cum *vomere*, *torris*,
In NIS finitum Latium, *lapis*, *unguis*, *aqualis*.

In is feminina ſunt : ut *hæc avis*, a *Bird* ; *hæc vallis*, a *Valley*.

Exc. 1. Multa ſunt maſculina ; viz, *piſcis*, a *Fish* ; *axis*, an *Aſle-tree* ; *glis*, a *Flat* ; *callis*, a *beaten Road* ; *vermis*, a *Worm* ; *veſtis*, a *Heaver* ; *menſis*, a *Month* ; *cucumis*, a *Cucumber* ; *mugilis*, (& contractè *mugil*) a *Mullet-fiſh* ; *poſtis*, a *Poſt* ; *ſanguis*, *Blood* ; *faſcis*, a *Bundle* ; *orbis*, a *Circle*, the *World* ; *fuſtis*, a *Staff* ;

Staff; *collis*, a Hill; *caulis*, the Stalk of an Herb; *foliis*, a Pair of Bellows; *ensis*, a Sword; *cenchris*, genitivo *cenchris*, a kind of speckled Serpent: [at *cenchris*, *cenchridos*, a kind of Hawk, a Kestrel, femininum est] *vomis*, vel *vomer*, the Plow-share; *torris*, a Fire-brand; *lapis*, a Stone; *unguis*, the Nail; *aqualis*, a Water-pot, an Emer.

Masculina etiam sunt nomina Latina in NIS exeuntia: ut, *panis*, Bread; *crinis*, the Hair. Græca verò in NIS feminina sunt: ut, *tyrannis*, Tyranny; *coronis*, the Top of any thing, the Cap-stone.

31. Hic aut hæc *finis*, *clunis*, cum *torque*, *canalis*,
Dant, *scrobis*, ac *anguis*: *corbis* muliebri præoptat:
Masculæo potius gaudent *pulvis*, *cinis*, *amnis*.

Exc. 2. A regula etiam excipiuntur nomina sequentia dubii generis: *finis*, the End; *clunis*, the Buttock; *torquis*, a Chain; *canalis*, a Conduit-pipe; *scrobis*, vel *scrobs*, a Ditch; *anguis*, a Serpent; *corbis*, a Twig-basket; *pulvis* Dust; *cinis*, Ashes; *amnis*, a River.

Ex his autem sex priora, licet sæpissimè feminina, paulò tamen frequentius masculina inveniuntur. *Finis* verò, pro *limitibus agrorum*, masculino tantum legitur. *Corbis* feminino; *pulvis*, *cinis*, *amnis*, masculino, longè usitatius usurpata reperimus.

OS.

32. OS maribus detur. Sunt neutra *chaos*, *melos*, *os os*;
Postulat hæc *arbos*, *cos dos*, & origine Græcâ
Orta *eos*, *arctos*, *perimetros* cum *diametro*.

In OS masculina sunt: ut, *hic flos*, a Flower; *hic ros*, Dew.

Exc. 1. Quatuor neutra sunt: *chaos*, a confused Mass; *melos*, a Song; *os*, *oris*, the Mouth; *os ossis*, a Bone.

Exc. 2. Tria Latina feminina sunt: *arbos* vel *arbor*, a Tree; *cos*, a Whetstone; *dos*, a Dowry, an Accomplishment. Item, hæc Græca; *eos*, the Morning; *arctos*, one of the two Constellations, called the greater and the lesser Boars; *perimetros*, the Circumference of a Circle; *diametros*, the Diameter of it.

US *secundæ* & *quartæ* declinationis.

33. Nomen in US mas est, seu quartæ sive secundæ.

In US tam secundæ quàm quartæ declinationis, masculina sunt: *hic annus*, a Year; *hic vultus*, the Countenance.

34. Hæc

34. Hæc *domus* & *vannus*, pro fructu *ficus*, & *alvus* ;
Sic *humus* atque *manus*, poscunt : *acus* addito quartæ ;
Porticus atque *tribus*. Capit hoc *virus*, *pelagus*que.

Exc. 1. In secunda declinatione feminina sunt : *vannus*, a *Sich* ; *alvus*, the *Udd* ; *humus*, the *Ground*. In quarta autem ; *manus*, the *Hand* ; *porticus*, a *Gallery* ; *tribus*, a *Tribe*. Item *domus*, a *House*, partim secundæ, partim quartæ : *ficus*, a *Fig-tree* ; *Fig*, tam secundæ quàm quartæ : [Pro morbo autem vulgò masculinum statuitur.] *Acus* denique quartæ femininum est, a *Dee*. *Acus* autem, *aci*, secundæ, a kind of pen like *File*, masculinum. At *acus*, *aceris*, *Chaff*, tertiæ, & neutrum est.

Exc. 2. In secunda declinatione duo sunt neutra : *virus*, *Poisson* ; *pelagus*, the *Sea*.

35. Nomen in OS Græcum, quod in US mutare Latini Sæpè solent, normam sequitur plerumque virilem : Femininum sed multa petunt : ut, *abyssus*, *eremus*, *Antidotus*que, *pharus*, *dialectus*, *carbassus* : adde *Ex odos* & *phthongos* genitum, quæque à generali Voce genus plantæ & gemmæ capiunt muliebre.

Exc. 3. Ex nominibus Græcis in OS terminatis, quæ Latino more plerumque in US exeunt, plurima quidem, Græcorum consuetudinem secuta, masculina sunt : ut, *cyathus*, a *Goblet* ; *gyrus*, a *Circle* ; *dialogus*, a *Dialogue* ; *bolus*, a *Morsel*.

✠ Multa autem, Græcorum itidem imitatione, feminina sunt : ut,

1. *Abyssus*, a bottomless *Deep* ; *eremus*, a *Desart* ; *antidotus*, an *Antidote* ; *pharus*, a *Watch-tower* ; *dialectus*, a manner of *Speech* in any *Language* different from others ; *carbassus*, a *Sail*.

2. Ex *odos* & *phthongos* composita : ut, *periodus*, a *Period* or perfect *Sentence* ; *methodus*, a *Method* ; *diphthongus*, a *Diphthong*, or two *Vowels* in one *Syllable* ; *monophthongus*, a single *Vowel*.

3. Quædam gemmarum seu lapidum pretiosorum nomina, quæ, ob vocem generalem *gemma* intellectam, feminino genere posita videntur : ut, *amethystus*, the *Amethyst* ; *chrysolithus*, the *Chrysolite* ; sic *crystallus*, *Crystal* ; *sapphirus*, the *Sapphire* ; *chrysoprasius*, a kind of *Topaz* ; *leucochrysus*, a kind of *Iacinth-stone* ; *topazius*, a *Topaz*.

✠ Cætera autem ejusmodi ferè masculina sunt : ut, *beryllus*, the *Beryll* ;

I. CAP. I. *De Generibus Nominum.* 17

Beryll; *carbunculus*, the Carbuncle; *opalus*, the Opal; *pyropus*, a Ruby; *smaragdus*, the Emerald.

4. Quædam denique plantarum seu fructuum nomina, ob subauditam vocem *planta*: ut, *papyrus*, an Egyptian Reed of which Paper was made; *bibulus*, the same; *nardus*, Spikenard; *byssus*, Fine Flax, or Linen made of it; *hyssopus*, Hyssop; *costus*, the Herb Cost-mary; *crocus*, Saffron, &c.

✠ Reliqua verò plerumque sunt masculina: ut, *asparagus*, Asparagus, by the common People called Sparrow-grass; *elleborus*, Ellebore; *intybus*, Endive, or Succory; *raphanus*, Radish; or Colewort, &c.

US *tertia declinationis.*

36. Postulat US neutrum, quoties id *tertia* flectit.

In US *tertiæ declinationis* neutra sunt: ut, *hoc litus*, the Shore; *hoc onus*, a Burden.

37. Feminæum voluere *palus*, *subscusque*, *salusque*,
Quæque *senex*, *juvenis*, cum *servio*, nomina formant.
Et *virtus incus*. At mascula sunt *lepus* & *mus*,
Et *pus* compositum: petit at muliebri *lagopus*.

Exc. 1. Pauca nomina in US *tertiæ declinationis* feminina sunt: viz. *palus*, a Pen or Peg; *subscus*, a Nail of Timber or Iron to fasten Boards together; a Dove-tail; *salus*, Health, Safety; *senectus*, old Age; *juventus*, Youth; *servitus*, Bondage; (a *senex*, *juvenis* & *servio* derivata:) *virtus*, Virtue or Valour; *incus*, a Smith's Anvil.

Exc. 2. Masculina sunt *lepus*, a Hare; *mus*, a Mouse. Item, composita ex *pus*, seu *πῆς* Græco, i. e. *pes*: ut, *tripus*, a Pot, or any thing else that hath three Feet; *chytropus*, a Trivet or Brand-iron. ✠ Femininum autem est *lagopus*, a kind of Bird, also an Herb called Hare's Foot.

Dubia in US.

38. Hic aut hæc donant *balanus*, *specus*, atque *phaselus*,
Barbitus, atque *penus*, *grossus*: sed *grus*, *atomusque*
Feminæum potius cupiunt; *colus* adde, virile
Quod rarò invenies, muliebri at contra *camelus*
Est ubi nonnunquam videas. Vult hic dare *vulgus*,
Sed magis hoc. Ternæ *specus* & *penus* addito neutris.

1. Nomina in US sequentia sunt dubii generis: *hic* aut *hac balan*, the Fruit of the Palm-tree; *specus*, a Den; *penus*, a Store-house, all kind of Provisions; *phaselus*, a little Ship, a Patch; *barbitus*, a Harp, a Dulcimer; *grossus*, a green Fig. *Specus* autem & *penus* tertiæ, neutra sunt.

2. *Grus*, a Cran; *atomus*, an Atom, sæpius feminina, rarissime masculina leguntur. *Colus*, a Distaff, uni Catullo masculinum, *Camelus*, a Camel, soli Plinio femininum est.

3. *Vulgus*, the Rabble, vel masculini est, vel neutri generis, at sæpius neutri.

YS.

39. Nomen in YS Græcum est, genus & sibi femininum vult.

In YS desinentia Græca sunt, & feminini generis: ut, *hæc chelys*, a Harp; *hæc chlamys*, a Soldier's Cloak.

S. *precedente diphthongo.*

40. *Æs* neutrale petit: *laus*, *fraus*, muliebria sunt.

Æs cum *a* diphthongo. *Praes*, Money, neutrum est. *Laus*, Praise; *fraus*, Deceit, feminina sunt.

S. *precedente consonante.*

41. S dato femineis, si consona ponitur ante.

Mascula sed *pons*, *fons*, *mons*, *seps*, dum denotat anguem;

Et queis P præit S polyfyllaba, *forcipe* dempto, *Densque*, *chalybs*, cum *gryphe*, *rudens*, quod rariùs hæc vult.

Hic aut hæc *serpens* dat, *scrobs*, *stirps* truncus, *adepsque*.

Dans *animans* genus omne, tamen muliebri præoptat.

In S, *precedente consonante*, feminina sunt: ut, *hæc trabs* a Beam; *puls*, Cottage; *hyems*, Winter; *mens*, the Mind; *stips*, a Penn; *ars*, Art.

Exc. 1. Masculina sunt, *pons*, a Bridge; *fons*, a Well; *mons*, a Hill; *seps*, a kind of Serpent: [at pro *sepimento*, a Hedge, femininum est.] Masculina etiam sunt nomina in PS, plures syllabas quam

quàm unam habentia : ut, *hydrops*, an *Hydrouis* ; *merops*, a large kind of *Citmouſe* ; *epops*, a *Hawking*. At *hæc forceps*, a *Pair of Tongſ*, regulam ſervat. *Maſculina* porro ſunt, *dens*, a *Tooth* ; *chalybs*, *Steel* ; *gryps*, a *Griſſon* ; *rudens*, a *Cable*, quod *Plautus* & *Vitruvius* in *feminino* extulerunt.

Exc. 2. *Dubii generis* ſunt, *hic aut hæc ſerpens*, a *Serpent* ; *scrobs*, a *Ditch* ; *adeps*, *Fatneſs* ; *ſtirps* pro *trunco arboris*, the *Stock of a Tree* : at pro *progenie*, vel *origine generis*, *Offspring* or *Extraction*, tantum *femininum* eſt.

Exc. 3. *Animans*, a *living Creature*, omni in genere reperitur, rarius autem in *maſculino*, frequentius in *feminino* vel *neutro*.

X.

42 *Hæc petit X. Ax*, ex *maribus polysyllaba* junge :
Dic tamen hæc *fornax*, *ſmilax*, *carex*, velut *hælex*,
Et cum prole *panax*, & *forſex* atque *ſupellex*.

In *X* *litera finita feminina* ſunt ; ut, *pax*, *Peace* ; *lex*, a *Law* ; *pix*, *Pitch* ; *vox*, the *Voice* ; *lux*, *Light* ; *ſaix*, a *Hook* ; *lanx*, a *Platter* ; *arx*, a *Caſtle*. Sic *cicatrix*, the *Mark of a Wound*, a *Scar* ; *celox*, a *Natcht* or *ſhip-boat* ; *balux*, *Gold-ore*.

Exc. 1. *Nomina polysyllaba* in *AX* & *EX* *deſinentia maſculina* ſunt : ut, *thorax*, the *Breaſt* or a *Breaſt-plate* ; *frutex*, a *Shrub*.

✠ Ex *polysyllabis* autem in *AX* & *EX*, *ſequentia feminina* ſunt : *fornax*, a *Furnace* ; *ſmilax*, a kind of *Verb like Ivy*, that runneth upon *Trees*, *Hope-weed* ; *carex*, a *Sedge* ; *hælex*, a *Ver-ring*, a kind of *Pickle* ; *panax*, idem quod *panaces*, the *Verb All-heal* ; *opopanax*, the *Juice of that Verb* ; *forſex*, a *Pair of Sheers* ; *ſupellex*, *Household-ſtuff*, *Furniture*.

43. *Maſcula ſunto calix*, *phœnix*, pro *vermeque bombyx*,
Et *coccyx*, *fornix*, & *onyx* *vas*, aut *lapis unde*
Vas fit ; *oryx*, *tradux*, *grex* *his adjuuge calyxque*.
Femineo interdum data tradux cum grege cernes.

Exc. 2. *Maſculina etiam ſunt ſequentia in X* : *calix*, a *Cup* ; *phœnix*, a *Bird ſo called* ; *bombyx*, a *Silk-worm* : [pro *materia autem veſtis bombycina*, *Silk*, *femininum* eſt :] *coccyx*, a *Cuckow* ; *fornix*, a *Vault* ; *Onyx*, pro *lapide alabaſtrite*, aut *vaſe inde conſecto*, *Alabaſter*, or an *Alabaſter Vor* or *Deſſel* : [at pro *gemma*, a kind of *Jewel ſo called*, tantum *femininum* ;] *oryx*, a *Wild-goat* ; *tradux*, a *Graſſ*, or *Off-ſet of a Vine* ; *grex*, a *Flock* ; *calyx*, the *Bud of a Flower*.

✠ *Grex* tamen apud Lucretium, & *tradux* apud Columellam feminina inveniuntur.

Dubia in X.

44. Hæc modò femineis, maribus modò juncta videbis;
Calx pro parte pedis metâve laboris, & *hystrix*,
Imbrex; *sardonychem* jungas, *rumicem* *silicem*que:
Hic mage vult *cortex* & *obex*, cum *pumice* *varix*:
Hæc potius *limax*, *lynx*, & cum *sandice* *perdix*:
Atriplici neutrum melius dabo quàm muliebre.

Exc. 3. Hæc nomina in X sunt dubii generis: *hic* aut *hec calx*, tam pro *calcaneo*, the Heel; quam pro *sine* vel *meta*, the End of a thing, the Goal: [pro *lapide autem cocto*, *Ume*, tantum femininum:] *hic* aut *hec hystrix*, a Porcupine; *imbrex*, a Sutter-tile for carrying off Rain; *sardonyx*, a precious Stone; *rumex*, the Herb Sorrel or Sow-dock; *silix*, a Flint.

Item, *cortex*, the Bark of a Tree; *obex*, a Bar or Bolt; *pumex*, a Pumice-stone; *varix*, a swollen Vein: quæ raro femina inveniuntur.

Item, *limax*, a Snail; *lynx*, a Beast of a very quick Sight, an Ounce; *sandyx*, a kind of red or purple Colour; *perdix*, a Partridge: quæ multo frequentius in feminino, quàm masculino occurrunt.

Denique *atriplex*, the Verb called Oage, Macro quidem inferioris ætatis poetæ, femininum est; neutrum vero Plinio, cujus major & potior auctoritas.

I, Æ. A & E pluralia.

45. I maribus plurale dabis: muliebre sed Æ vult:
Ast A, & E Græcum, cupiunt neutralibus addi.

Nomina singulari carentia in I, masculina sunt ut, *hi liberi*, *Clare* etc. in Æ feminina: ut, *hæ cune*, a Cradle: in A neutra: *hæc Arma*, *M-m*?

Neutra etiã sunt quædam nomina Græca in E pluraliter desinentia: ut, *hæc mele*, Songs; *cete*, Whales; *Tempe*, a pleasant Place in Thessaly.

Alia Nomina, vel toto singulari, vel ejus Nominativo carentia.

46. In reliquis primo numero primivæ carentium

Recto, animo qualem vocum natura reposcar,

Con-

Concipito talem: sic à *prece prex* tibi forma.
 Hic dat *casse* tamen, dat & *impete*; *verbere* vult hoc;
 Hic *veprem*, *pecudis* capit hæc; hæc postulat *Idus*.
 Cætera sunt alio melius memoranda libello.

In aliis nominibus, sive toto singulari, sive ejus nominativo carentibus, talis mente fingendus est nominativus, qualem vocum analogia requirat; indeque, ex supra traditis terminationum regulis, genus est inveniendum. Hoc pacto, *precis*, a *Præce*, feminini generis est; quia si quem unquam nominativum habuerit, is *prex* videtur fuisse, adeoque & generis feminini, per Regulam de nominibus in X. Sic *injussu*, ablat. sing. *without Heave*, masc. *fores*, nom. plur. a *Dao* fem. *feminis*, genit. sing. *the Thigh*, neutr. ab inusitatatis nominativis sing. *injussus*, *foris*, *femen*, &c.

Ex c. Hi Ablativi *casse*, a *Met*, masc. *impete*, *with Force*, masc. *verbere*, a *Scourge*, neutr. ab obsoletis nominativis, *cassis*, *impes*, vel *impetis*, & *verber*: item accus. *veprem*, a *Ver*, masc. genit. *pecudis*, a *Beast*, femin. ab antiquo nomin. *vepres* vel *vepris*, & *pecus*: item nom. plur. *Idus*, contra quam earum vocum terminationes postulabant. Sed de his aliisque ejusmodi nominibus defectivis, fullius in cap. tertio agemus.

C A P. II.

De Regulari Nominum Declinatione.

DECLINATIO est, vocum per suos casus & numeros variatio.
 CASUS est, certa vocis in declinando terminatio.

Casus sunt sex: *Nominativus*, *Genitivus*, *Dativus*, *Accusativus*, *Vocativus* & *Ablativus*.

Ex his *Nominativus* RECTUS dicitur, cæteri OBLIQUI.

NUMERUS est, unius & multorum distinctio.

Numeri igitur sunt duo; *Singularis* & *Pluralis*.

Singularis est, qui rem unam, *Pluralis*, qui res plures significat: ut, *homo*, *homines*.

Declinationes sunt quinque; *Prima*, *Secunda*, *Tertia*, *Quarta* & *Quinta*.

Earum differentie ex Genitivo singulari vulgò petuntur: Genitivus enim *Primæ* plerumque in *a* dipthongon, *Secundæ* in *i*, *Tertiæ* in *is*, *Quartæ* in *us*, *Quintæ* denique in *ei*, desinit.

• *Declinatio* alia est *Regularis*, alia *Irregularis*.

Declinatio

Declinatio Regularis est, quæ certas & communes declinandi regulas observat.

Declinatio Irregularis est, quæ à regulis hæc communibus recedit.

Declinationum *Regula* duplices sunt; vel *Generales*, sive omnium Declinationum communes; vel *Speciales*, sive suæ cuiusque Declinationis propriæ.

REGULÆ GENERALES.

1. **C**ompositum simplexque modo flectuntur eodem. Demitur *exsanguis*, nec non *Capricornus* & *angiportus*, & orta *manus*; quæ pluraque postea dicam.

Nomina composita eodem modo declinantur quo simplicia: ut, *pes*, *pedis*, the *Foot*; *bipes*, *bipedis*, two footed.

Ex c. At *exsanguis*, bloodless, dead, in Genitivo habet *exsanguis*, licet simplex *sanguis sanguinis* faciat. Sic *Capricornus*, the *Sign Capricorn*, *Capricorni* flectitur, quamvis *cornu* sit quartæ. *Angiportus*, a narrow Lane or Street, Ciceroni quidem & Horatio quartæ, Plinio verò secundæ, Vitruvio utriusque declinationis est: at *portus* semper quartæ. Item *unimanus*, that has one hand, & cætera ex *manus* composita, sunt secundæ declinationis, quamvis *manus* sit quartæ.

¶ Reliqua melius in sua quæque declinatione declarabuntur.

2. Rectum in compositis tantum variato: priorem Immotum *alteruter* crebrò tenet, ac *olusatrum*.

In compositis rectus tantum casus declinatur, sive in altera, sive in utraque parte compositi sit: ut, *juris-peritus*, *jurisperiti*, *jurisperito*, &c. a *Lawyer*; *respublica*, *rei-publica*, *rei-publica*, *republicam*, &c. the *Commonwealth*.

Ex c. *Alter-uter* tamen, *alter-utrius*, *alter-utri*, &c. sæpius declinatur; minus usitatè *alterius-utrius*, *alteri-utri*, &c. any one of two. Sic *olus-atrum*, *olus-atri*, &c. interdum *oleris-atri*, the *Herb Allisander*.

3. In neutris primus, quartus, quintus similes sunt: Queis in a pluralis semper, cum flectimus, exit. *Ambo*, *duo*, at legem spernunt, & paucula Græca.

Nomina neutri generis, in quacunque declinatione, habent tres casus similes, nominativum, accusativum & vocativum, in utroque numero, & hi casus, si declinentur, pluraliter in a exeunt: ut, *lignum*,
Wood;

II. CAP. II. De Regul. Nom. Declinatione. 23

Wood; *corpus*, a *Body*; *tonitru* *Thunder*: & pluraliter, *ligna*, *corpora*, *tonitrua*.

Excipe, *ambo*, both: *duo*, two: item, *cete*, *Whales*; *mele*, *Songs*; *pelage*, *Seas*, Græca vocabula.

4. Est primo quintus similis. Sed Græcus s aufert
Sæpe; velut *Thoma*, *Theseu*, *Panthu*, *Pari*, *Palla*.

Vocativus utriusque numeri similis est nominativo: ut, *penna*, a *Pen*; *puer*, a *Boy*; *panis*, *Bread*; *vultus*, the *Countenance*; *spes*, *Hope*: ô *penna*, *puer*, *panis*, *vultus*, *spes*, & pluraliter, *penna*, *pueri*, *panes*, *vultus*, *spes*: & ô *penna*, *pueri*, *panes*, &c.

Ex c. Nomina Græca in S literam terminata, sæpè in vocativo eam abjiciunt: ut, *Thomas*, ô *Thoma*; *Theseus*, ô *Theseu*; *Panthus*, ô *Panthu*; *Paris*, ô *Pari*; *Pallas*, ô *Palla*; virorum propria.

5. Syncopa plurali nonnunquam fit Genitivo.

Syncopa aliquando fit in genitivo plurali, idque in omni declinatione, præterquam quinta: ut, *cælicolûm*, pro *cælicolarum*; *deûm*, pro *deorum*; *cælestûm*, pro *cælestium*; *currûm*, pro *currum*. Est autem Syncope ablatio literæ vel syllabæ de medio dictionis.

6. Plurali terno similis vult esse Latinus.

Dativus & ablativus plurales omnium declinationum semper sunt similes: ut, *pennis*, *pueris*, *panibus*, *vultibus*, *diebus*.

REGULÆ SPECIALES.

Prima Declinatio.

7. PRima dat AS, ES, E, rectis, & A flexio fines.

Prima Declinatio quatuor habet nominativi singularis terminationes, AS, ES, E & A: quarum tres priores tantum Græcæ sunt: ut, *Æneas*, *Anchises*, nomina virorum; *Circe*, feminæ nomen: ultima tum Græca, tum Latina: ut, *philosophia*, *Philosophy*; *mensa*, a *Table*.

8. Æ genitivus habet: veteres quem sæpe per *ai*
Solvere, nonnunquam per & *as* finire solebant;
Quo magè *familias* compositum nunc quoque gaudet.
• E sed more suo transibit in *es* tibi Græcum.

Geni-

Genitivus singularis definit in *æ* diphthongon : ut, *Ænea*, *Anchisa*, *mensæ*.

✚ Veteres frequenter *æ* in *ai* per duas syllabas dissolvebant : ut, *aulai*, pro *aula*, a Hall ; *Lunai*, pro *Luna*, the Moon ; *pictai*, pro *pictæ*, pictures.

✚ Vetusissimi Scriptores ad imitationem Græcorum genitivum etiam in *as* terminârunt : ut, *auras*, pro *aure*, the Air or Wind ; *vias*, pro *via*, a way. * A familia composita *as* sæpius quàm *æ*, genitivo habent : ut, *pater-familias*, the Master of a Family ; *mater-familias*, the Mistress of it.

Exc. Nomina in E Græco more genitivum in *es* mittunt : ut, *Circe*, *Circes*.

9. *Æ* quoque vult ternus : dat & *e* cui rectus in E fit.

Dativus etiam definit in *æ* diphthongum : ut, *Ænea*, *Anchise*, *Circeæ*, *mensæ*.

✚ Nomina in E quandoque *e* simplex in dativo retinent : ut, *Penelope*, *Cybele*.

10. *Am* faciet quartus. Finita per AS vel A Græca *An* quandoque volunt. *En* ES, E, rarius *em*, dant.

Accusativus finitur in *am* : ut, *mensam*.

Exc. Nomina in AS, Historicis quidem rarò, Poëtis verò sæpiùs, accusativum per *an*, formant : ut, *Æneam*, vel *Ænean*. Græca autem propria in A, à solis Poëtis, idque metri ferè gratiâ, in *an* terminantur : ut *Majan*, *Æginan*, feminarum nomina ; pro *Majam*, *Æginam*.

Exc. 2. In ES & E finita accusativo *en* habent : ut, *Anchisen*, *Circen*. * Interdum, licet rariùs, in *em* desinentia inveniuntur.

11. *A* sextus donat. Capit *e* quod finit in ES, E.

Ablativus in *a* definit : ut, *Æneâ*, *mensâ*.

Exc. Nomina in ES & E terminata, ablativum in *e* faciunt : ut, *Anchise*, *Circe*.

12. Primus pluralis fit in *æ* : Genitivus in *arum*.

Nominativus pluralis exit in *æ* diphthongon, genitivus in *arum* : ut, *etesiæ*, *etesarum*, a kind of Greek winds that blow constantly from the North for 40 Days together, in the Decadans ; *cometæ*, *cometarum*, Comets ; *epitoma*, *epitomarum*, Abridgments ; *mensæ*, *mensarum*, Tables.

CAP. II. De Regul. Nom. Declinatione. 25

13. Tertius *is* poscit. Cupiunt tamen hæc magis *abus*;
Filia, mula, duæ, liberta, equa, nata, dea, ambæ.

Dativus, ac proinde ablativus, pluralis definit in *is* : ut, *etefis, cometis, epitomis, mensis.*

Exc. Pauca substantiva *abus* hisce in casibus frequentius habent :
filia & nata, a Daughter ; *mula, a She-mule* ; *liberta, a freed Roman* ; *equa, a Mare* ; *dea, a Goddess* : differentie sciz. causa, ne de maribus sermo videatur. Item hæc adjectiva semper, *duæ & ambæ.*

14. Accusativus pluralis semper in *as* fit.

Accusativus pluralis terminatur in *as* : ut, *etefias, cometas, epitomas, mensas.*

Secunda Declinatio.

15. **H**OS, ER, IR, UR, fines, US & UM, capit ordo
 secundus :

Adjicito Græcos OS & ON, per US, UM, variandos.

Secunda declinatio continet terminationes septem ; quinque Latinas, ER, IR, UR, US, UM : ut, *puer, vir, satur, ventus, regnum* : & duas Græcas, OS & ON, quæ sæpè à Latinis in US & UM vertuntur : ut *Alpheos* vel *Alpheus, a river in Greece* ; *Ilion* vel *Ilium, the City Troy.*

16. I patrias casus, recto parisyllabus, optat.

At superant IR & UR, *prosper, puer, asper, adulter,*

Presbyter atque *tener, miser, exter, gibber, Iberque,*

Et *gener* atque *socer, lacer,* orta *gero, fero, liber,*

Mulciber & vesper ; queis rariùs adjice *dexter.*

Sæpè (duo si sint) vates *i* rejicit unum.

O quandoque dabit quod in OS fit more Pelasgo.

Genitivus secundæ declinationis in *i* definit, & plerumque nominativo syllabarum numero est æqualis : ut, *magister, magistri* ; *ventus, venti* ; *regnum, regni.*

Exc. I. Sequentia nomina R literâ terminata genitivum unâ syllabâ

D

labâ

labâ augment. 1 Quæcunque in IR desinunt: ut, *vir, viri*; & ejus composita, *semivir, triumvir, centumvir, levir*, &c. item gentile *Trevir*. 2. Unum in UR, *satur, saturi*. 3. In ER, septem substantiva; *puer, pueri, a Boy; adulter, adulteri, an Adulterer; presbyter, presbyteri, an Elder; gener, generi, a Son-in-law; socer, soceri, a Father-in-law; Mulciber, Mulciberi, the Name of the God Vulcan; vesper, vesperi, the Evening*. Item hæc adjectiva: *prosper, prosperous; asper, rough, sharp; tener, tender; miser; wretched; exter, foreign; gibber, crook-backed; Iber, a Spaniard or Iberian; lacer, torn or rent*: item composita à verbis *gero & fero*: ut, *laniger, that bears Wool; opifer, that brings help, &c.* His adde, *liber, liberi*, priore longa, sive adjectivum, pro *eo qui sui juris est*, free; sive substantivum, pro *Baccho, the God of Wine*. [At *liber* primâ brevi, tam pro *interiore arboris cortice, the inner Bark or Kind of a Tree*; quam pro *codice, a Book; libri facit*.] *Dexter* denique, right, favourable; vel *dextri*, vel *dexteri* declinatur, sæpius *dextri*.

Exc. 2. Quando genitivus terminatur in duo ii, solet alterum causâ metri interdum abjici: ut, *Antonius, Antoni, Anthony, a Man's Name; tugurium, tuguri, a Cottage, pro Antonii, tugurii*.

Exc. 3. Pauca Græca in OS, quæ à nominibus Atticæ dialecti in ōs veniunt, genitivum quandoque in o faciunt: ut, *Androgeos, the Name of a Man; Athos, a Hill in Thrace; Androgeo, Atho*.

17. *Unus, uter, neuter, cum solus & ullus & alter, Atque alius, totus, nullus, licet omnibus olim Quæ reliquis par norma fuit, nunc in genitivo Dant ius, i terno, nullo discrimine flexus.*

Hæc sequentia adjectiva genitivum in *ius*; dativum in *i* terminant, tam in prima, quam in secunda declinatione: *unus, una, unum, one; unius, unius, unius; uni, uni, uni*. Sic, *uter, whether of the two; neuter, neither; solus, alone; ullus, any; alter, another of two, alius, another of more than two; totus, whole; nullus, none*.

† Veteres hæc nomina, ut alia adjectiva primæ & secundæ declinationis flectebant, *uni, una, uni; uno, una, uno, &c.*

18. *Tertius & sextus formantur in o tibi casus.*

Dativus & ablativus in o desinunt: ut, *magistro, vento, regno*.

19. Postulat *unum* quartus: quandoque per *on* loco Græca.

Accusa.

CAP. II. De Regul. Nom. Declinatione. 27

Accusativus exit in *um* : ut, *magistrum, ventum*.

Exc. Nomina Græca, quæ in OS vel US desinunt, accusativum nonnunquam faciunt in *on* : ut *Delus* vel *Delos, Delum* vel *Delon*, the Name of an Island.

20. US si rectus habet casus, per *e* vertito quintum.
At *populus* dat & *us*. DEUS immutabile perstat.
Filius i *Genius*que petunt, in IUSque Latina
Propria. Sed quintum, doctas imitatus Athenas,
Servat in US recto similem quandoque Poëta.

Nomina in US faciunt vocativum in *e* : ut, *ventus, vente*.

Exc. 1. *Populus*, a People, *popule* vel *populus* habet.

Exc. 2. DEUS, ô DEUS, absque mutatione facit.

Exc. 3. *Filius*, a Son; *Genius*, an Angel, which the Heathens thought was appointed to every Man to guide and defend, or to punish them; one's natural Inclination: item nomina propria Latina in IUS; ut, *Julius, Propertius*, abjiciunt *us*, ô *fili, ô Geni, ô Juli, ô Properti*.

Exc. 4. Poëta, Atticorum imitatione, quibus vocativus semper similis est nominativo, *us* interdum in vocativo retinent : ut, *fluvius, Latinus*, apud Virgilium; *Memmius*, apud Lucretium; ô *patricius sanguis*, apud Persium; pro *fluvie, Latine, Memmi, patricie*, &c.

21. Primus pluralis capit *i*. Vult patrius *orum*;
Græcus & *on* raro. Is ternus, quartus & *os* dat.

Nominativus pluralis desinit in *i* : ut, *ventus, venti; Deus, Dei*, vel potius *Dii*. Genitivus in *orum* : ut, *ventorum, Deorum*.

Exc. Nomina Græca quandoque suo more *on* habent : ut, *Georgica, Georgicon*, a Book of Husbandry.

Dativus terminatur in *is* : ut, *ventis, Deis*, sæpius *Diis*. Accusativus in *os* : ut, *ventos, Deos*.

22. *Ambo, duo*, neutri generis sunt masculeique :
Mas *o* vel *os* quartus donat : vult tertius *obus*.

✠ *Ambo* & *duo* singulari carent; pluraliter autem sic declinantur. Nom. *ambo, duo; amba, duæ; ambo, duo*. Gen. *amborum, duorum*, vel *duum*; *ambarum, duarum; amborum, duorum*, vel *duum*. Dat. *ambobus, duobus; ambabus, duabus; ambobus, duobus*. Accus. *ambos duos* (& rariùs, *ambo, duo*;) *ambas duas; ambo, duo*. Vocativi nominativis, ablativi dativis similes sunt.

Tertia Declinatio.

23. **T**ertia multimodis inflexio finibus exit.
Is Latius genitivus habet; sed *os* Æve Pelasgus.

Tertia declinatio plurimas habet terminationes, literas vero finales tredecim; viz. quinque vocales, A. E. I. O. Y. octo consonantes, C. D. L. N. R. S. T. X. Quorum exempla sequentibus regulis habentur.

Genitivus Latinè semper in *is* exit: more autem Græco, quo Latini in vocibus Græcis haud rarò utuntur, genitivus interdum in *os* terminatur: ut, *Phyllis*, *Phyllidos*, the Name of a Woman; interdum in *us*: ut, *Calisto*, *Calistus*, the Name of a Nymph.

A & E.

24. Semper A mittit *atis*. Vertes E per *is* genitivo.

1. In A, seu MA, Græca sunt, & additâ *tis* syllabâ genitivum faciunt: ut, *stemma*, *stemma^{tis}*, Pedigree or Lineage.

2. In E finita mutant *e* in *is*: ut, *monile*, *monilis*, a Collar, a Necklace.

I & Y.

25. Dant *itis* orta *meli*. Sed *yos* per Y clausa requirunt.

1. In I finientia plerumque indeclinabilia sunt: ut, *gummi*, Gum; *zingiberi*, Ginger. Quædam tamen Græca, à *meli* (seu μέλι, i. e. *mel*.) composita, faciunt genitivum in *itis*: ut, *hydromeli*, *hydromelitis*, Mead, or Water and Honey sod together; *oxymeli*, *oxymelitis*, Drink made of Vinegar and Honey.

2. Græca in Y faciunt *yos*: ut, *misy*, *misyos*, Vitriol: *moly*, *molyos*, an Herb of sovereign Virtue against Enchantments.

O.

26. Addito *nis* post O. Dat *inis* muliebri DO, GOque,

Ordo, velut *margo*, cum *cardine* Apollo, Cupido, Turboque non proprium: cupit his homo, nemoque jungi:

Unedo femineum tamen *onis* dat; *caro*, *carnis*.

Enis habent *Anio*, *Nerio*. Muliebria Græca

Us

I. CAP. II. De Regul. Nom. Declinatione. 29

Us capiunt patrio, reliquis o casibus optant.

More tamen Latio videas hæc flexa per onis.

Finita in O genitivum faciunt adjecta nis syllabâ: ut, *draco, draconis*, a Dragon; *Macedo, Macedonis*, a Macedonian.

Exc. 1. In DO & GO feminina mutant O in inis: ut, *formido formidinis*, Fear; *caligo, caliginis*, Darkness.

Item hæc masculini vel dubii generis, *ordo, margo, cardo & cupido; ordinis, marginis, &c.* Quibus adde *Apollo, Apollinis*, the God Apollo; *turbo, turbinis*, a Whirlwind, a Top or Cog that Boys play with: [at gladiatoris nomen Turbo, Turbonis facit] *homô hominis*, a Man; *nemo neminis*, no one.

✠ *Unedo*, tamen, quamvis femininum videatur, *unedonis* facit, the Fruit of the Crab-tree, or the Tree itself.

Exc. 2. *Caro, Flesh*, facit *carnis*.

Exc. 3. *Anio* habet *Anienis*, the Name of a River; *Nerio, Nerienis*, the Wife of the God Mars.

Exc. 4. Græca in O feminarum propria genitivum in ūs, reliquos casus nominativo similes habent: ut, *Dido*, gen. *Didus*, dat. *Dido*, &c. Interdum tamen Latino more declinantur, *Dido, Didonis, Didoni, &c.*

C. D. L.

27. Is subdunt C. D. L. sed *lac tis, lis sibi mel, fel.*

In C, D & L. terminata, addito *is* genitivum formant: ut, *halec, halecis*, a kind of Pickle; *David Davidis*; *Bogud Bogudis*, virorum nomina; *vestigal, vestigalis*, Custom or Toll; *exul, exulis*, a banished Person.

Exc. At *lac, Milk*, t interposito, *lactis*; *mel, Honey*; *fel, Gall*, l geminato, *mellis & fellis* faciunt.

N.

28. Additur *is* post N. Tamen *on* quandoque dat *ontis*:
Donat *inis* neutrum, *pecten, flamen, cano natum.*

Nomina in N genitivum faciunt addendo *is*: ut, *Tiran, Titanis*, the Brother of Saturn, the Sun; *splen, splenis*, the Milt; *delphin, delphinis*, a Dolphin; *canon, canonis*, a Rule; *Phorcyn, Phorcynis*, the Father of the Gorgons.

Exc. 1. Quædam Græca in On habent *ontis*: ut, *chamaleon, chamaleontis*, a Beast that is thought to live on Air only; *Laomedon, Laomedontis*, a King of Troy.

Exc. 2. Neutra in EN genitivum formant in *inis*: ut, *flumen, fluminis*.

fluminis, a *Flu*er : item *flamen*, five neutrum, pro *flatu*, a *Flas*t of Wind ; five masculinum, pro *sacerdote*, a *Flas*t ; *flaminis* facit. Sic etiam, *pecten*, *pectinis*, a *Comb* ; & composita a verbo *cano* : ut, *tibicen*, *tibicinis*, a *Piper* ; *tubicen* *tubicinis*, a *Crumpeter*, masculina.

R.

29. R capit is. *Far ris*, *Lar tis* proprium maris ;
hepar

Hepatos efficiet. *Cris* mobile cer dat. At *imber*
Bris petit & menses, simul *Insuber* : adde *saluber*,
Et *celeber*. Per *tris* ter formes omne Latinum,
Et *pater* & *mater* Danaum. Dat *cris later*, & *cor*
Cordis, iter *itineris* : *Jovis* optat *Juppiter* ulque.
Robur oris, *jecur* atque *femur* tibi præbet eburque.

Nomina in R genitivum formant adjecto *is* : ut, *par*, *paris*, equal ; *anser*, *anseris*, a *Goose* ; *dolor*, *doloris*, *Grief* ; *Gadir*, *Gadiris*, *Cadiz*, the Name of an Island and Town in Spain ; *guttur*, *gutturis*, the *Throat* ; *martyr*, *martyris*, a *Witness* or *Martyr*.

Exc. 1. *Far* gemino r facit *farris*, all kind of *Corn* ; *Lar*, viri nomen, *Lartis*. [At pro *Deo domus præside*, an *Household God*, or the *House*, *laris* habet.] *Hepar*, *hepatis* vel *hepatos*, vox Græca, the *Liver*.

Exc. 2. Tria adjectiva in CER, e amisso, *cris* formant : *acer a-eris*, *sharp* ; *alacer*, *alacris*, *cheerful* ; *volucer*, *volucris*, *swift*.

Exc. 3. Similiter quædam in BER, *bris* faciunt, viz. *imber*, *imbris*, a *Shower* ; *September*, *October*, *November*, *December*, mensium nomina ; *Insuber*, one of the *Insubres*, a *People* about *Milan* ; item adjectiva, *saluber*, *wholesome* ; *celeber*, *famous*.

Exc. 4. Eodem pacto nomina Latina in TER, e in genitivo perdunt : ut, *uter*, *utris*, a *Bottle* ; *accipiter*, *accipitris*, a *Bird*. Item duo Græca *pater*, *patris* ; *mater*, *matris*. Cætera in TER Græca, e retento, *eris* habent : ut, *crater*, *crateris*, a *Cup* ; *character*, *characteris*, a *Character*, a *Mark* of a *Thing*. *Later* etiam, quamvis vox Latina, a *Tile*. *lateris* facit.

Exc. 5. Tria nomina paulò longius à regula deflectunt : *cor*, quod *cordis*, the *Heart* ; *iter*, quod *itineris*, a *Journey* ; *Jupiter*, quod *Jovis* facit.

Exc. 6. Quatuor denique in UR terminata, u in o mutato, *oris* habent : *robur*, *roboris*, a kind of *hard Oak*. *Strength* ; *jecur*, *jecoris*, the *Liver* ; *femur* *femoris*, the *Thigh* ; *ebur*, *eboris*, *Ivory*.

AS.

AS.

30. Postulat AS *atis*. Sed *mas maris*, *as* dabit *assis*.
 Hoc *vas vasis* habet, *vas* hic *vadis*. *Antis* habent
 Mascula Græca: volunt per *adis* muliebria poni;
Arcas item: sed *atis* capiunt neutralia Græca.

Nomen in AS genitivum mittit in *atis* penultimâ longâ: ut *etas*, *statis*, *Age*; *Mæcnas*, *Mæcenatis*, viri nomen.

Exc. 1. *Mas* facit *maris*, a Male; *as*, *assis*, a Piece of Money, or any thing that may be divided into twelve parts; *vas*, neutrum, *vasis*, a Vessel; *vas*, masculinum, *vadis*, a Surety.

Exc. 2. Nomina Græca, pro vario ipsorum genere, varium genitivum accipiunt. Nam

1. Masculina habent *antis*: ut, *gigas*, *gigantis*, a Giant; *Pallas*, *Pallantis*, viri proprium.

2. Feminina *adis*: ut, *lampas*, *lampadis*, a Lamp; *Pallas*, *Palladis*, the Goddess Pallas, or Minerva. Item *Arcas*, *Arcadis*, the Name of a Man, or an Arcadian.

Neutra faciunt *atis* penultimâ brevi: *artocræas*, *artocreatis*, a Pie, or Paste of Flesh; *buceras*, *buceratis*, the Verb Fenus Greek.

ES.

31. ES mutabis in *is*. *Mansues*, *locuplesque*, *quiesque*,
Etis amant: junges *Cres* & dissyllaba Græca:
Is proprium sed sæpè tenet. Per *etis* *teges* exit,
Et, *seges*, *interpres*, *præpes*, *pariesque*, *abiesque*;
Indiges, atque *aries*, *perpes*, *teres*, ac *kebes* addo.

In ES finita mutant *es* in *is*: ut, *nubes*, *nubis*, a Cloud; *rupes*, *rupis*, a Rock.

Exc. 1. Tria nomina Latina habent *etis*, penultimâ longâ: *mansues*, *mansuetis*, gentle, tame; *locuples*, *locupletis*, rich; *quies*, *quietis*, Rest: item ejus compositum, *inquies*, restless. *Requies* autem genitivo *requietis* in tertia, vel *requiei* in quinta facit.

¶ *Etis* etiam penultimâ longâ habent multa nomina Græca: unum monosyllabum, *Cres*, *Cretis*, a Cretian; reliqua ferè dissyllaba: ut, *magnes*, *magnetis*, a Head stone; *tapes*, *tapetis*, Tapestry. Sic *Crates*, *Mendes*, *Laches*, virorum nomina. Ex his autem quædam *etis*, vel *is* faciunt: ut, *Chremes* *Chremetis*, vel *Chremis*; *Dares*, *Daretis*, vel *Daris*; *Thales*, *Thaletis* vel *Thalis*: sed *etis* usitatus est.

Exc. 2.

Exc. 2. *Etis* penultimâ brevi habent nomina sequentia: *teges*, a Mat or Coverlet; *seges*, growing Corn; *interpres*, an Interpreter; *præpes*, swift-wing'd; *paries*, a Wall; *abies*, a Fir-tree; *Indiges*, a God made of a Man, a home-made God; *aries*, a Ram; *perpes*, perpetual; *teres*, round and long; *hebes*, dull.

32. Cætera masculei generis, communis, & omnis, ES per *itis*, non dicta, *tudes* cum *mergite*, mutant: At *verres verris*, *vates vatis* capit. Ortum A *sedeo* dat *idis*. *Mercēs* volet *edis* & *heres*. *Pesque pedis*, *Cerērisque Ceres*, *bes beffis* habebit.

Exc. 3. Reliqua nomina, sive masculini, sive communis, seu denique omnis generis, prius non memorata, mutant ES in *itis* in genitivo penultimâ brevi: masculina; ut, *eques*, a Horseman; *palmes*, a Vine-branch: communia; ut, *miles*, a Soldier; *antistes*, a High-priest, a Prelate: omnis generis, sive adjectiva; ut, *ales*, swift; *dives*, rich; *sospes* safe; *equitis*, *palmitis*, &c.

Item, *tudes*, *tuditis*; vel *tudis*, a Hammer, de cujus genere nondum satis constat: *merges mergitis*; a Handsful of Corn, quod femininum potius est quam masculinum.

✠ At *verres*, a Boar-pig, masculinum habet *verris*; *vates*, a Prophet or Poet, commune, *vatis* facit, juxta regulam principalem.

Exc. 4. A regula denique abeunt, sed diverso modo, 1. Composita à verbo *sedeo*, quæ *idis* faciunt penultimâ brevi; ut, *præses*, *præsidis*, a President, a chief Ruler; *obses*, *obsidis*, an hostage. 2. Duo quæ *edis* habent penultimâ longâ: *merces*, *mercedis*, a Reward; *heres*, *heredis*, an Heir. 3. *Pes*, quod facit *pedis* penultimâ brevi; & ejus composita, *quadrupes*, *quadrupedis*, four-footed; *sonipes*, *sonipedis*, a Courser, a Horse that prances or makes a Noise with his Feet, &c. 4. *Ceres*, the Goddess of Corn, quod *Cerēris*; *bes*, two thirds of a Pound, or eight Ounces, quod *beffis* habet.

IS.

33. IS similem gignit patrium. *Cassisque*, *lapisque*, Atque *capis*, *promulsis*, *idis*, cum *cuspidē* donant. *Sanguis inis*; *pulvis* dat *eris*, *vomis*, *cinis*, & quæ Sæpe tenent primam *cucumis* cum *pubere* legem. *Dis*, *lis* atque *Quiris*, *Samnis* formantur in *itis*. *Glis*, *gliris*. *Semis* manet, aut *semissis* adoptat. •

CAP. II. De Regul. Nom. Declinatione. 33

Nomen in *is* habet genitivum similem nominativo : ut, *auris*, *auris*, the Ear ; *ovis*, *ovis*, a Sheep.

Exc. 1. Hæc nomina Latina *idis* faciunt penultimâ correptâ : *cassis*, *cassidis*, an Helmet ; *lapis*, *lapidis*, a Stone. Sic *capis*, a kind of Pot used in Sacrifice ; *promulsis*, a pleasant kind of Drink tempered with new Wine, Metheglin ; *cuspis*, the Point of a Spear.

Exc. 2. *Sanguis*, *sanguinis* facit, Blood.

Exc. 3. Tria habent *eris* e brevi : *pulvis*, Dust ; *cinis*, Ashes ; *vomis*, a Plowshare. At *pubis*, sive *pubes*, one that is marriageable, *pubis* habet in genitivo, sed sæpius *puberis* : sic ejus compositum, *impubis*, vel *impubes*, one under Age, *impubis*, & usitatius *impueris* facit. Item, *cucumis*, a Cucumber, *cucumis* & sæpius *cucumeris*.

Exc. 4. Quatuor *itis* accipiunt penultimâ longâ : *Dis*, *ditis*, rich, or the God of Riches ; *lis*, *litis*, Strife ; *Quiris*, *Quiritis*, a Roman ; *Samnis*, *Samnitis*, a Samnite.

Exc. 5. *Glis*, a Fiat, *gliris* facit. *Semis*, the half of any thing, vel neutrum est, & indeclinabile ; vel masculinum, & *semissis*, in genitivo habet.

34. Ex Græcis pars sumit *eos* vel *ios* genitivo :

Pars adsciscit *idis* vel *idos* : nonnulla sed *idis* :

Pars *inis*, pars *entis* habet : *Charis* at *Charitis* vult.

Nomina Græca in *is* variis modis formant genitivum.

1. Multa genitivum faciunt in *eos*, vel interdum *ios* : ut, *hæresis*, *hæreseos*, vel *hæresios*, a Heresy ; *metropolis*, *metropoleos* vel *metropolios*, a capital City. Sæpè etiam genitivum Latino more nominativo similem habent, *hæresis*, *metropolis*.

2. Plurima habent *idis* vel *idos*, penultimâ brevi : ut, *Iaspis*, *Iaspidis*, vel *Iaspidos*, a Jasper Stone ; *Paris*, *Paridis*, viri proprium ; *Themis*, *Themidis*, the Goddess of Justice.

3. Tria capiunt *idis* penultimâ longâ : *Psophis*, *Psophidis*, nomen urbis ; *Crenis*, *Crenidis* ; *Nesis*, *Nesidis*, insularum nomina.

4. Pauca *inis* penultimâ itidem longâ : ut, *Eleusis*, *Eleusinis* ; *Salamis*, *Salaminis*, urbium nomina.

5. Pauca habent *entis* : ut, *Simois*, *Simoëntis*, fluvii nomen ; *Pyrois*, *Pyroëntis*, one of the Horses of the Sun ; *Opois*, *Opoëntis*, contractè *Opus*, *Opuntis*, urbis nomen.

6. Postremò unum nomen accipit *itis* penultimâ brevi : *Charis*, *Charitis*, one of the Charites, or three Graces.

OS.

35. OS *ti* interponit. *Glos, mos, flos, ros* facit *oris*.

Quod dat & *or*, servat quod ab *or* venit: *offis, os* optat;

Os oris; *custos, custodis, bos, bovis. Ois*

Tbos, Minos & Tros capiunt, quibus additur *heros*.

Nomen in OS facit genitivum interponendo syllabam *ti* inter *& s*: ut, *sacerdos, sacerdotis, a Priest*; *nepos, nepotis, a Grandchild*.

Exc. 1. Quinque genitivum in *oris* faciunt penultimâ longâ: *glos, gloris, the Husband's Sister, or Brother's Wife*; *mos, moris, Use or Custom*; *flos, floris, a Flower*; *ros, roris, Dew*; *os, oris, the Mouth*. *Oris* etiam habent quæ aliter & sæpius in *or* desinunt: ut, *honos, vel honor, honoris, Honour*; *labos vel labor, laboris, Labour*. At *arbos, vel arbor, arboris* facit penultimâ brevi.

Exc. 2. Tria peculiarem habent genitivum: *os, offis, a Bone*; *custos, custodis, a Keeper*; *bos, bovis, an Ox or Cow*.

Exc. 3. Quatuor Græca nomina faciunt *ois*: *thos, thois, a kind of Wolf*; *Minos, Minois, a King of Crete*; *Tros, Trois, a Trojan*; *heros, herois, a Hero, or Great Man*.

US.

36. Vult *oris* US patrio: medius gradus exit in *oris*.

Dant *eris huncus, olus, vellus, Venus & genus, atque Viscus, opus, fœdus, scelus, & cum pondere vulnus, Munus, onus, fidus: latus his funusque, vetusque, Rudus, acus* simul atque *glomus* neutralia junge.

US facit *oris*, penultimâ brevi: ut, *pectus pectoris, the Breast*.

Exc. 1. Comparativa faciunt *oris*, penultimâ longâ: ut, *melius, melioris, better*.

Exc. 2. Viginti nomina mutant *us* in *eris*, e brevi: *huncus, hunceris, a Boar*; *olus, ali kind of Verbs for Meat*; *vellus, a Fleece of Wool*; *Venus, the Goddess of Love*; *genus, kind or kindred*; *viscus, an Intran, the Bowels*; *opus, a Work*; *fœdus, a Covenant*; *scelus, a Crime*; *pondus, a Weight*; *vulnus, a Wound*; *munus, a Gift or Office*; *onus, a Load or Burden*; *fidus, a Star*; *latus, the Side*; *funus, a Burial*; *vetus, old*; *rudus, Rubbish*; item, *acus, aceris, Chaff*; (quod in quarta etiam & feminino

CAP. II. De Regul. Nom. Declinatione. 35

minino genere declinatur :) *glomus*, a *Cleu* (quod quandoque mafculinum in fecunda *glomi* facit.)

37. *Uris* habet *tellus*, veluti monofyllaba. *Grus*, *sus*,
Dant *uis*. *Intercus* dat *utis*: *Liguris* *Ligus* optat.
Pus ortum dat *odis*. Loca Græca feruntur in *untis*.
Subscus atque *incus* *udis* voluere *palusque*:
Cætera femineo generi sociata fed *utis*.

Exc. 3. *Uris* penultimâ longâ accipiunt *tellus*, the Earth, or Goddess of it; & hæc monofyllaba, *crus*, the Heg; *jus*, Law or Right, also Broath of any sodden thing; *mus*, a Mouse; *pus*, the corrupt Matter of any Wound or Sore; *plus*, more; *rus*, the Country; *thus*, Frankincense. * *Uris* quoque (fed u brevi) habet *Ligus*, a Ligurian or Genoese, aliter *Ligur*.

Exc. 4. *Uis* habent duo monofyllaba: *grus*, a Crane; *sus*, a Swine or Sow.

Exc. 5. In *odis* exeunt à *pus*, seu πῦς Græco, composita: ut, *tripus*, *tripodis*; a three-footed Pot; *OEdipus*, *OEdipodis*, viri nomen.

Exc. 6. In *untis* declinantur nomina Græca urbium: ut, *Trapezus*, *Trapezuntis*; *Opus*, *Opuntis*, Names of Towns.

Exc. 7. *Udis*, penultimâ longâ, habent hæc tria feminini generis: *subscus*, a Dove-tail; *incus*, an Anvil; *palus*, a Pool or Marsh.

Exc. 8. *Utis* denique penultimâ longâ accipiunt reliqua feminini generis nomina quinque: *virtus*, Virtue or Valour; *salus*, Health; *servitus*, Bondage; *juventus*, Youth; *senectus*, Oldage: * unum quoque nomen adiectivum (fed penultimâ brevi) *intercus*. sciz. *aqua*, Water between the Skin and the Flesh, an *Hydropsy*.

YS.

38. YS dat *yos*: pars sumit *ydis*; nonnulla fed *ynis*.

In YS terminata Græca sunt, & genitivum formant in *gis*, vel *yos*: ut, *Capys*, *Capyis*, vel *Capyos*; *Tiphys*, *Tiphyos*, virorum nomina: *Tethys*, *Tethyos*, a Goddess of the Sea; *chelys*, *chelyos*, a Lute or Harp.

Exc. 1. Quædam habent *ydis*, vel *ydos*, y correptâ: ut, *chlamys*, *chlamydis*, vel *chlamydos*, a Soldier's Cloak; *pelamys*, *pelamydis*, vel *pelamydos*, a kind of Fish. a Thunny.

• Exc. 2. Pauca faciunt *ynis*, vel *ynos*, y longâ: ut, *Trachys*, *Trachynis*;

chynis vel *-ynos*, urbis nomen, *Phorcys*, *Phorcynis*, vel *-ynos*, *Medusæ* pater.

ÆS, AUS, & EUS.

39. *Æs aris*, *præs prædis* habet : *laus frausque* dat
audis :

EUS *eos* ; at per *eüs* fleſcit per *ei*que ſecunda.

Ex nominibus in S præcedente diphthongo deſinentibus,

1. *Æs* facit *aris*, *Præſ* oꝝ *Monen* ; *præs prædis*, a *Surety*.
2. *Laus*, *laudis*, *Præſe* ; *fraus*, *fraudis*, *Deret*.
3. In EUS finita capiunt *eos* : ut, *Tereus*, *Tereos* ; *Orpheus*, *Orpheos*, virorum propria. At hæc frequentius in ſecunda declinantur, *Tereü*, *Orpheü*, tribus ſyllabis, aut *Terei*, *Orphei*, duabus ; à nominativo in *eüs* diſſyllabo.

BS, PS, LS. MS.¹

40. Si B, P, præit S, medians dabit *i* genitivum.

E per *i* ſed *cælebs*, & in *eps* polyſyllaba vertunt.

A caput orta petunt *cipitis* : dabit *aucupis* *auceps*.

Cinyphis aſpirat *Cinyps*, ſic *gryps* quoque *gryphis*.

Optat *hyems* *hyemis* patrio, *puls* denique *pultis*.

1. Nomina in BS, & PS, interpoſito *i* faciunt genitivum : ut, *trabs*, *trabis*, a *Beam* ; *plebs*, *plebis*, the *Commonalty* ; *chalybs*, *chalybis*. *Steel* ; *ſeps*, *ſepis*, a *Hedge* ; *Æthiops*, *Æthiopis*, a *Moꝝ*.

Exc. 1. *Cælebs*, e in *i* mutato, *cælibis* facit, an unmarried Man oꝝ Woman. Sic etiam polyſyllaba in EPS : ut, *adeps*, *adipis*, fat ; *princeps*, *principis*, a Prince. * *Auceps* verò, a Fowler, *aucupis* facit.

Exc. 2. Compoſita à caput formant *cipitis* : ut, *biceps*, *bicipitis*, two-headed ; *præceps*, *præcipitis*, head-long, raſh ; *anceps*, *ancipitis*, doubtful.

Exc. 3. *Cinyps* denique, aſſumptâ *h*, ſive aſpiratione, *Cinyphis* facit, fluvii & pueri nomen : item, *gryps*, *gryphis*, a fabulous Beaſt oꝝ Fowl, a Griffin.

2. Unum nomen in LS, *puls*, *pultis*, facit, Pottage : item unum in MS, *hyems*, *hyemis*, Winter.

NS. RS.

41. NS & RS, s dempto, tis dabit aptè.

Dis vult glans, nefrens, capitis lens, & folium frons, Libriquepens, concors, & cætera corde creata.

Untis iens capit atque quiens: sed ab ambio legem Participans spernit. Tiryns Tirynthis habeto.

Nomina in NS & RS, s abjecto, & addito *tis*, genitivum efficiunt: ut, *gens gentis*, a Nation, a Family; *dodrans, dodrantis*, nine Parts of twelve; *pars, partis*, a Part; *mors, mortis*, Death.

Exc. 1. Pauca sumunt *dis*: viz. *glans, glandis*, an Acorn. & ejus compositum, *juglans, juglandis*, a Walnut; *nefrens, nefrendis*, a weaned Pig or Gilt; *lens, lendis*, a Nit: [at *lens*, a kind of Pulse, *Lentis*, *lentis* facit:] *frons, frondis*, the Head of a Tree: [at *frons*, the Forehead, *frontis*:] *libripens, libripendis*, an Officer that weighed to Soldiers their Money or Pay. Item composita à *cor*, ut, *concors concordis*, agreeing; *misericors misericordis*, merciful.

Exc. 2. *Iens* & *quiens*, participia verborum *eo* & *queo*, cum suis compositis, habent *untis*: sic *iens, euntis*: *quiens, queuntis*; *rediens, redeuntis*; *nequiens, nequeuntis*. At *ambiens*, ab *ambio*, aliorum participiorum more, *ambientis* facit.

Exc. 3. *Tiryns*, h assumpto, facit *Tirynthis*, a City in Greece, the Birth-place of Hercules.

T.

42. A caput est capitis: sic *sinciput, occiput* exit.

Unum nomen in T, *caput, capitis* facit, the Head: eodemque modo duò ejus composita, *sinciput, sincipitis*, the Forehead; *occiput, occipitis*, the Hindhead.

X.

43. X in *cis* muto. Dant *gis* *lex, frux, aquilex, rex, Grex, remex*: comitare volunt quæ plurima Græca. Effer *onyx onychis*. Quædam formantur in *actis*.

Nomina in X terminata mutant x in *cis*: ut, *sax facis*, a Torch or Flambeau; *sax, facis*, Dregs: *nutrix, nutricis*, a Nurse; *nux, nucis*, a Nut; *merx mercis*, Merchandise.

Exc. 1. Hæc sex in genitivo *gis* accipiunt: *lex, legis*, a Law; *frux, frugis*, all kind of Corn; *aquilex, aquilegis*, a Well-manner;

ker; rex, regis, a King; grex, gregis, a Flock; remex remigis, a Rower.

¶ Ex nominibus Græcis plurima regulam sequuntur: ut, Ajax, Ajacis; Pollux, Pollucis, virorum nomina; lynx, lyncis, a Lynx; Once; bombyx, bombycis, a Silk-worm.

Multa verò genitivum in *gis* formant: ut, strix, strigis, a Scritch-owl; Phryx, Phrygis, a Phrygian; larynx, laryngis, the Top of the Wind-pipe.

Exc. 2. Onyx, *h* adscito, onychis, facit: sic ejus compositum sardonyx, sardonichis; Names of precious Stones.

Exc. 3. Quædam nomina Græca habent *actis*: ut, Hylax, Hy-lactis, the Name of a Dog; Bibrax, Bibractis, the Name of a Town.

44. *E* per *i* mutabunt polysyllaba: quam retinebunt Myrmex, & vervex, aquilex, halexque, lelexque, Et seco quæ genuit. Nivis at, noctisque, seni que, Nix capiunt, nox atque senex: formare supellex Vultque etilis. Conjunx, vel conjux, conjugis edit.

Exc. 4. Nomina in *EX* plurium syllabarum mutant *e* in *i* brevem: ut, pollex, pollicis, the Thumb; remex, remigis, quod supra dictum.

✱ Ex his autem *e* retinent, Myrmex, Myrmæcis, the Name of a Slabe, a Distempe; vervex, vervæcis, a Wedder Sheep; aquilex, aquilegis; halex, hælæcis, [hoc superius, illud modò memoratum:] Lelex, Lelegis, viri & populi nomen: item composita à verbo seco; fœnifex, fœnifecis, a Cutter of Hay; resex, resecis, a Vine-branch cut off.

Exc. 5. Quatuor peculiari modo formant genitivum: nix, nivis, Snow; nox, noctis, the Night; senex, senis, an old Man; supellex, supellectilis, Household Stuff.

Exc. 6. Conjunx, seu conjux, a Husband or Wife, conjugis facit.

Dativus singularis.

49. Exit in *i* ternus casus: per *e* flexus & olim.

Dativus singularis tertiæ declinationis in *i* definit: ut, panis, pani.

¶ Olim etiam per *e* extulerunt: ut, Esuriente leoni ex ore exsculpere pradam, To pull the Prey out the Mouth of a hungry Lion, Lucil. Hæret pede pes, Foot sticks close to Foot, Virg. pro esurienti, pedi.

Accusativus singularis.

46. Finit in *em* quartus. Petit *im* sibi *ravis*, *amuffis*,
Vis, *cucumis*que simul, *tuffis*, *sitis* atque *sinapis*,
Cannabis & *gummis*, *buris*, conjunge *mephitim*.
 Adde *urbes*, *aliosque locos*, *amnesque*, *deotque*,
IS quibus est recto: sed & hæc dant *in* quoque
 quarto.

Accusativus in *em* definit: ut, *panis*, *panem*.

Exc. 1. Hæc nomina Latina in *IS* habent *im*: *ravis*, Hoarse-
 ness; *amuffis*, a Mason's Rule; *vis*, Strength; *cucumis*, a Cu-
 cumber; *tuffis*, the Cough; *sitis*, Thirst; *sinapis*, Mustard; *can-
 nabis*, Hemp; *gummis*, Gum; *buris*, the Beam of a Plough;
mephitis, a Damp or strong Smell.

¶ *Im* quoque accipiunt nomina propria, non Græca modò (de
 quibus postea) sed Latina etiam & peregrina in *IS* exeuntia. 1.
Urbiuni & aliorum locorum: ut, *Bilbilis*, a City in Spain; *Ma-
 raotis*, a Lake in Egypt; *Syrtis*, dangerous Quick-sands on the
 Coast of Libya. 2. Fluviorum: ut, *Tiberis*, the Tiber in Italy;
Batis, Guadalquiver in Spain. 3. Deorum: ut, *Anubis*, *Apis*,
Osiris, *Serapis*, Egyptian Gods. Sed hæc etiam, Græcorum mo-
 re, haud rarò per *in* declinantur: *Bilbilin*, *Batin*, *Serapin*, &c.

47. Sæpiùs *im* *turris*, *puppis*, cum *reste securis*:
Em, sed & *im* quandoque, volunt sibi *febris*, *aqualis*,
Et navis, *pelvis*, *clavis*; sic *lens*, *strigilis*que,
Sementisque, *cutis*. Cumulant his plura vetusti.

Exc. 2. Sequentia in *IS* nomina, & unum in *NS*, accusativum
 in *em* & *im* faciunt, sed diverso modo: nam *im* longè frequen-
 tiùs habent, *turris*, a Tower; *puppis*, the Stern of a Ship;
restis, a Rope; *securis*, an Ax. Sæpiùs verò *em*, *febris*, a Fe-
 ver; *aqualis*, an Ewer; *navis*, a Ship; *pelvis*, a Basin; *cla-
 vis*, a Key; *lens*, Lentic; *strigilis*, a Horse-comb; *sementis*,
 Seed or Sowing of Seed; *cutis*, the Skin.

¶ Vetustissimi Scriptores plura alia in *im* terminabant: ut, *avim*,
aurim, *cratim*, *messim*, *ovim*, *pellim*, *pestim*, *vallim*, *vitim*, &c.
 quæ notare potius quam imitari convenerit.

48. Impurè in patrio casu crescentia Græca,
 • Sæpe & *Tros*, *Minos*, *heros*, quartum per *a* formant:

EUS

EUS *ea* vult. Vix *em* dato *Pan*, cumque *æthere delphin*.

Accusativus nominum Græcorum ad sequentes ferè canones reduci potest.

I. Nomina Græca, quorum genitivus crescit in *is* vel *os* impurum, i. e. præcedente consonante, accusativum sæpè in *a* faciunt: ut, *Agamemnon*, *Agamemnonis*, *Agamemnonem*, vel *Agamemnona*, nomen viri: *lampas*, *lampadis*, vel *lampados*, *lampadem*, vel *lampada*, a *Lamp*.

His adde tria, in *is* purum, seu præcedente vocali, genitivum finientia: *Tros*, *Trois*, *Troëm* & *Troa*, a *Trojan*; *Minos*, *Minois*, *Minoëm* & *Minoa*, a *king of Crete*; *heros*, *herois*, *heroëm* & *heroa*, a *Hero* or *great Man*.

Tria porro sunt quæ per *a* ferè solum flectuntur: *Pan*, the God of *Shepherds*; *ather*, the *Sky*; *delphin*, a *Dolphin*; *Pana*, *athera*, *delphina*; vix *Panem*, *atherem*, *delphinem*.

II. Nomina in EUS diphthongum terminata, accusativum faciunt in *ea*: ut, *Thejeus*, *Thejea*; *Tydeus*, *Tydea*.

49. At maribus Graiis fuerit si finis IS, YSve,

Quartus in *im* vel in *ym* non crescens sæpius exit;

Aut *in* & *yn*: rarò per *idem* cernes, *ida* nunquam.

Vult *ida* feminineum, vel *idem*; sed rarius *im* dat.

Se sed in *os* purum patrius cum terminat, *m*, *n*,

S vice si recti pones, formes tibi quartum.

III. Nomina Græca in IS vel YS, masculini generis, terminata, si genitivum in *is* vel *os* impurum declinant, accusativo *im* vel *in*, & *ym* vel *yn* habent non crescentem; rarius verò *idem*, nunquam *ida* admittunt: ut, *Paris*, *Paridis* vel *Paridos*; *Parim* vel *Parin*; interdum *Paridem*, nunquam *Parida*; *Daphnis*, *-idis* vel *-idos*; *Daphnim* vel *Daphnin*, rarò *Daphnidem*, nunquam *Daphnida*.

IV. In IS vel YS feminina, impurè declinata, sæpius *idem* vel *ida*, & *ydem* vel *yda*; rarò autem *im* vel *in*, aut *ym* vel *yn* habent: ut, *Elis*, *-idis* vel *-idos*, *Elidem*, *Elida* & *Elim*; *Aulis*, *-idis* vel *-idos*, *Aulidem*, *Aulida* & *Aulim*, *Cities* in *Egeete*; *chlamys*, *chlamydem* vel *chlamyda*, non *chlamyn*, a *Soldier* & *Cloak*; *Phyllis*, *Phyllidem* vel *Phyllida*, non *Phyllim* vel *Phyllin*, feminæ nomen.

V. At Græca nomina in IS aut YS, tam masculina quàm feminina, genitivum in *os* purum mittentia, accusativum formant mutando *s* nominativi in *m* vel *n*: ut, *metamorphosis*, *-eos* vel *-ios*; *metamorphosim*.

CAP. II. De Regul. Nom. Declinatione. 41

phosim vel *-in*, a Transmutatione v2 Change; *Erinnys-yos*, vel *gis*, *Erinnym* vel *-yn*, an infernal Fury; *Halys*, *-yos* vel *-yis*, *Halym* vel *-yn*, fluvii & viri nomen.

Ablativus singularis Substantivorum.

50. Sextus *e* vult: quibus at rectus per E clauditur i dant,

(Propria ni fuerint:) AL & AR neutralia jungē.
Deme *jubar*, *sal*, *far*, *par* fixum, *nectar* & *hepar*.
Sed solet has leges migrare licentia vatum.

Ablativus tertiæ nominum substantivorum exit in *e*: ut, *panis*, *pane*.

Exc. 1. Nomina in E, & neutra in AL & AR terminata, ablativo *i* habent: ut, *ovile*, *ovili*, a Sheep-fold; *cervical*, *cervicali*, a Bolster v2 Pillow; *laquear*, *laqueari*, a ceiled Roof.

✠ At propria in E retinent *e* in ablativo: ut, *Praneste*, *Reate*, *Cære*, Names of Towns; *Soracte*, the Name of a Hill.

✠ Item hæc in AL & AR finita; *jubar*, *jubare*, a Sun-beam; *sal*, *sale*, Salt; *far farre*, Corn; *par* substantivum, *pare*, a pair v2 Couple, a Match v2 Mate; *nectar*, *nectare*, Drink of the Gods; *hepar*, *hepate*, the Liver.

✠ Poëtæ denique *e* pro *i* utuntur; ut, *laqueare* apud Virgilium; *mare* apud Ovidium; pro *laqueari*, *mari*.

51. I quoque dant *in* & *im* tantum facientia quarto.

Cannabis at, *Bætis*, *Tigris* voluistis utrumque.

Im quibus in quarto est, *ye* dant, aut *m* modò demunt.

Exc. 2. Nomina in IS quorum accusativus in *im* vel in tantum desinit, habent *i* solum in ablativo: ut, *vis*, *vim*, *vi*; *sitis*, *sitim*, *siti*; *hæresis*, *hæresim* vel *hæresin*, *hæresi*.

✠ Et tamen nonnunquam habent, *cannabis*, *cannabi*, vel *cannabe*, *Bemp*; *Bætis*, *Bati*, vel *Batu*; *Tigris*, *Tigri*, *Tigre*, vel *Tigride*, fluviorum nomina.

Exc. 3. Nomina in YS, quorum accusativus in *ym* aut *yn* exit, ablativum in *ye*, quandoque etiam in *y* faciunt: ut, *Atys*, *Atye*, vel *Aty*, nomen viri, *Tethys*, *Tethye*, vel *Tethy*, Deæ nomen.

52. Dant *e* vel *i* sexto quis quartus in *em* vel in *im* fit.

• Excipe sed *restis*, quod *e* semper, cum *cute*, donat.

I magè *sementis*, *frigilis* petit atque *securis*.

Quod simul *im* vel *idem* format, capit *i* sibi rarò.

Exc. 4. Nomina in *IS*, accusativo *em* vel *im* habentia, ablativum similiter in *e* vel *i* faciunt: ut, *turris* *turre*, vel *turri*; *clavis*, *clave*. vel *clavi*. ✠ At *restis*, *cutis*, *reste*, *cute*, tantum habent. *Semente* verò, *fragile* & *securis* rarò inveniuntur.

¶ Græca in *IS*, quorum accusativum in *im*, vel *idem*, desinere supra diximus, *i* in ablativo rarissimè admittunt: ut, *Paris*, *Parim*, & *Paridem*: *Paride*, vix *Pari*; *Aulis*, *Aulim*, & *Aulidem*; *Aulide*, vix *Auli*.

53. Hæc quoque dant *e* vel *i*: *finis*, cum *rure* *supellex*, *Occiput* & *vestis*: per *UBI* cum quæritur, *urbes*, *Et pugil*, & *mugil* jungas. Per *e* sæpius *esser*, *I raro*, *civis*, *classis*, *sors*, *anguis* & *imber*, *Unguis*, *avis*, *postis*, *fustis*, simul *amnis* & *ignis*. *Ufus* plura tulit *priscus*, quæ respuit *ætas* *Cultior*. *I* tantum *sexto* retineto *canalis*.

Exc. 5. Sequentia nomina, licet in accusativo *em* solum habeant, ablativum tamen faciunt in *e* vel *i*: è quibus quinque priora, *finis*, the End; *rus*, the Country; *supellex*, Furniture; *occiput*, the Noddle; *vestis*, a Garb or Wrapper, *e* vel *i* ex æquo ferè admittunt. Item nomina urbium, cum per *UBI* adverbium quæstio fieri possit: ut, *habitat Carthagine*, *Tibure*, *Sicyone*; vel *Carthagini*, *Tiburi*, *Sicyoni*, he dwells at Carthage, Tibur, Sicron, &c. Quibus fortè addi etiam possunt *pugil*, a Champion; *mugil* vel *mugilis*, a Mullet-fish.

In reliquis verò *e* longè usitator est: *civis*, a Citizen; *classis*, a Fleet; *sors*, a Lot; *anguis*, a Serpent; *imber*, a Shower; *unguis*, a Nail; *avis*, a Bird; *postis*, a Post; *fustis*, a Staff; *amnis*, a River; *ignis*, Fire.

¶ Vetusissimi scriptores *i* plurimis aliis nominibus ablativo interdum tribuerunt: ut, *astati*, *cani*, *lapidi*, *nepti*, *ovi*, &c.

Exc. 6. *Canalis*, a Water-pipe, quamvis in accusativo *canalem*, ablativo tamen *canali* tantum habet.

Abiatus sing. Adjectivorum.

54. Adjectiva petunt *e* vel *i* sibi nomina *sexto*.

Quod si se neutrum per *e* terminat, *i* modò possunt:

Queis

Queis *e* tamen vatum quandoque licentia donat.
I quoque *par* simplex tantum tenet, & *memor*.

Hospes,

Pauper item, *sospes*, *pubes*, nil præter *e* formant.

Vix dabit *i* *cælebs*, *dives*, *potis* orta, *superstes* :

Adjice quæ *corpus*, quæ *pes* genuere *colorque*.

Nomina Adjectiva *e* vel *i* in ablativo admittunt : ut, *audax*, *audace*, vel *audaci*, bold ; *vetus*, *vetere*, vel *veteri*, old ; *hebes*, *hebetes*, vel *hebeti*, dull.

Exc. 1. Adjectiva, quorum neutra *e* literâ terminantur, in ablativo *i* solum habent : ut, *suavis*, *suave*, *sweet*, *suavi*, *volucer*, *volucere*, *pluit*, *volucris*.

✠ Poëtæ tamen metri causâ quandoque *e* pro *i* utuntur : ut, *Specie cæleste resumptâ*, having resumed his heavenly Figure ; *Hument fonte perenne gena*, My Cheeks are wet with an ever-flowing Fountain, apud Ovidium : pro, *cælesti*, *pærenni*.

Exc. 2. *Memor* tantum *memori* facit, *mindful* ; & *par* simplex, *pari*, equal. At ejus composita *e* vel *i* habent : ut, *impar*, unequal : *dispar*, unlike, -re vel -ri.

Exc. 3. *Hospes*, foreign, strange ; *pauper*, poor ; *sospes*, safe ; *pubes* seu *pubis*, marriageable, & ejus compositum *impubes*, unmarried, *e* solum contenta sunt ; *hospite*, *paupere*, *sospite*, *pubere*, *impubere*.

¶ His etiam fortè addi possunt, *cælebs*, unmarried ; *dives*, rich ; *compos*, one that hath a thing in his Power ; *impos*, that hath it not in his Power (composita a *potis*, i. e. *potens*, able or powerful ;) *superstes*, surviving : item composita a *corpus*, *pes* & *color* : ut, *tricorpor*, three-bodied ; *tripes*, three-footed ; *concolor*, of the same Colour.

55. Pleraque mobilium quibus exit rectus in NS, Participans, mediique gradus, *i* rarius edant.

¶ Pleraque nomina adjectiva quæ in NS terminantur ; item participia & comparativa, longè frequentius *e* quàm *i* in ablativo habent : ut, *prudens*, *prudente*, *wise* ; *amans*, *amante*, *loving* ; *doctor*, *doctiore*, more learned ; rarius *prudenti*, *amanti*, *doctiori*.

56. Mobilium retinent legem fixa inde creata :

Hincque per *i* solum menses finiri optant.

At *rudis* & *juvenis* per *e* tantum flexa leguntur;
Cum propriis, & in IL, vel in X quod desinit,
aut CEPS,

Aut NS: sed deme *tridens*. Patiuntur utrumque
Natalis, *volucris*, *rivalis*, quæque dederunt
IS recto similes voces: sed sæpius *i* dant.

Substantiva ex adjectivis facta, eorum legem plerumque sequuntur: ut, *bipennis*, a *Valbert*, or any two-edged Instrument. *bipenni*; *molaris*, a *Millstone*, a *Cheek-tooth*, *molari*; *quadriremis*, a *Ship with four Banks of Oars*, *quadriremi*. Sic mensium nomina: ut, *Aprilis*, *Aprili*, *April*; *Quintilis*, *Quintili*, the old Name of the Month, now called *July*; *November*, *Novembri*, *December*, *Decembri*, Months so called. Quia nimirum hæc omnia adjectivè accepta *e* in neutro, ac proinde *i* in ablativo, habent.

Exc. 1. At *e* tantum habent, *rudis*, a *God* which was given to *Gladiators*, when they were discharged from that Exercise; *juvenis*, a young *Man*. Item nomina propria: ut, *Clemens*, *Felix*, *Juvenalis*, *Nobilis*, *Melior*; &c. Etiam quæ in IL, X, CEPS, aut NS finiuntur: ut, *vigil*, a *Watchman*; *senex*, an old *Man*; *index*, a *Discoverer*; *artifex*, an *Artificer*; *nutrix*, a *Nurse*, *Princeps*, a *Prince*; *particeps*, a *Partaker*; *adolescens*, a *Youth*; *infans*, an *Infant*; *serpens*, a *Serpent*; *torrens*, a *Brook*. ✕ At *tridens*, *Neptune's* three forked *Sceptre*, *tridente* vel *tridenti* facit.

Exc. 2. Adjectiva quædam in IS (præcipuè ea quæ de homine dicuntur) substantivè usurpata, quandoque substantivorum more *e*, sæpius verò *i*, in ablativo habent; ut, *familiaris*, a *Friend*; *rivalis*, a *Rival*; *sodalis*, a *Comrad*; *natalis*, a *Birthday*; *volucris*, a *Bird*.

Nominativus pluralis.

57. Rectus pluralis capit *es*. *Ia* dat tibi neutrum
Quod dedit *i* sexto: medius gradus inde *vetus*que
Excipitur: *plus plura* petit, sed rarius edit
Pluria. Si solum dat sextus *E* non *ia* pones.

1. Nominativus (ac proinde vocativus) pluralis desinit in *es*;
ut, *panis*, *panes*.

2. In nominibus neutri generis, si ablativus singularis, vel in *i* solum, vel in *e* aut *i* simul, desierit, tum nominativus, adeoque & accusativus

I. CAP. II. De Regul. Nom. Declinatione. 45

accusativus & vocativus plurales habent *ia* : ut, *mare, mari, maria* ; *felix, felice* vel *felici, felicia*.

Exc. At comparativa in *a* solum exeunt : ut, *duriora, fortiora*. *plus, plura*, raro *pluria* habet : unde *complura & compluria*. *Vetus, vetera*, non *veteria* facit.

3. Neutra, quæ ablativum singularem in *e* solum terminant, in nominativo plurali *a*, non *ia*, habent : ut, *dogma, dogmate, dogmata*, an *Opinion* ; *nemus, nemore, nemora*, a *Wood*.

Genitivus pluralis.

58. Præbet *ium* patrius, si sextus in *i* fuit antè.

Tolle *vigil, vetus, uber, inops, supplexque, memorque, Mugilis & consors*, quibus & *pugil & celer* adde ; Atque gradus medios ; (sed *ium* plus poscit.)

Adhærent

His composita *genus, capio, facioque, caputque*.

I. Genitivus pluralis in *ium* definit, si ablativus singularis habuerit *i* tantum, sive *e* aut *i* simul : ut, *alveare, alveari, alvearium*, a *Beehive* ; *ferox, feroce* vel *feroci, ferocium, ferce*. [Sic *vis*, abl. vi. plur. *vires, virium, viribus*, &c. syllabâ additâ.]

Exc. 1. Sequentia autem nomina *um* habent, non *ium* : *vigil, watchful* ; *vetus, old* ; *uber, fruitful* ; *inops, poor* ; *supplex, suppliant* or *humblly intreating* ; *memor, mindful* ; *mugilis* vel *mugil*, a *Mullet* ; *consors, hat hat the same Lot* ; *pugil, a Champion* ; *celer, swift* ; *vigilum, veterum*, &c.

Exc. 2. Comparativa etiam habent *um* : ut, *durior, duriorum* ; *mollior, molliorum*. At *plus plurium* facit.

Exc. 3. *Um* denique accipiunt composita à *genus, capio, facio & caput* : ut *degener, unmortg of his Ancestors, degeneratino* ; *particeps, partaking of* ; *artifex, artificial, Workmanlike* ; *præceps, forward headlong* ; *occiput, the hind-head* : *Idgenerum, participum*, &c.

59. Sextus *e* si tantum dederit, capit *um* genitivus.

AS sed *ium* Latiale petit : polysyllaba deme,

Queis magis *um* placuit. Sed *ium* quærentibus adde

Nomen in IS vel in ES non cresens : jungito &

NS :

• Tolle *parens, vates, panis, juvenisque, canisque*.

II. Quæ

II. Quæ in ablativo singulari e tantum habent, um recipiunt in genitivo plurali: ut, *leo, leone, leonum*, a Lion.

Exc. 1. Nomen Latinum in AS facit ium: ut, *mas marium*, a Male; *as, assum*, twelve Ounces: *vas vadium*, a Surety. ✠ At polysyllaba potius per um efferuntur: ut, *civitas, civitatum*, interdum *civitatum*, a State or Society of Men under the same Government and Laws, a City.

Exc. 2. Nomina in IS & ES non crescentia in genitivo singulari habent ium: ut *hostis, hostium*, an Enemy; *ades, adium*, a Temple, a House. Item in NS desinentia; ut, *cliens, clientium*, a Daffal. ✠ At hinc excipitur, *parens, a Paren*; *parentum* potius quàm *parentium*; illinc *vates, vatum*; *panis panum*; *juvenis, juvenum*; *canis, canum*.

60 Donat ium Samnis, linter, caro, dos, & os offis, Glis, nix, noxque cohors, mus, faux, uter: adde Quiritem, Atque larem, litem, cotem, cor; compositumque, Uncia quod simul as genuit: monosyllaba junge Consona quæ duplex claudit. Bos rite boum dat.

Exc. 3. Ium præterea nata sunt nomina sequentia, licet e tantum habeant in ablativo singulari: *Samnis*, a Samnite; *linter*, a little Boat; *caro*, Flesh; *dos*, a Dowry; *os, offis*, a Bone; *glis*, a Hat; *nix*, Snow; *nox*, the Night; *cohors*; a Company; *mus*, a Mouse; *faux*, the Laws; *uter*, a Bottle; *Quiris*, a Roman; *Lar*, an Household God, or the House; *lis*, Scuffle; *cos*, a Bone or Whetstone; *cor*, the Heart: *Samnitium, lintrium, carniū*, &c.

Exc. 4. Ium quoque faciunt composita ab uncia & as: ut, *septunx, septuncium*, seven Ounces; *sextans, sextantium*, two Ounces; *bes, bessium*, eight Ounces.

Exc. 5. Ium denique habent nomina unius syllabæ in duas consonantes exeuntia: ut, *urbs, urbium*, a Town; *stirps, stirpium*, the Trunk of a Tree, a Root; *fors sortium*, a Lot; *arx, arcium*, a Castle.

Exc. 6. Bos boum facit.

61. Um sibi Grajugenûm prope cuncta vocabula poscunt:

Parciûs òn, quæque ante dabant vel SIS vel A rectis.

CAP. II. De Regul. Nom. Declinatione. 47

Nomina Græca genitivum pluralem plerumque in *um* terminant: ut, *Macedo*, & *Macedonian*; *Arabs*, an *Arabian*; *Æthiops*, an *Æthiopian*; *pyxis*, a *Bor*; *monoceros*, an *Unicorn*; *lynx*, a *Beast* so called; *gryps*, a *Bird*; *Thrax*; a *Thracian*: *Macedonum*, *Arabum*, *Æthiopum*, *pyxidum*, *monocerotum*, *lynxum*, *gryphum*, *Thracum*.

✠ Rarius autem *on* habent, & ea ferè solum, quorum nominativus singularis in *A* vel *SIS* definit: ut, *epigramma*, an *Epigram*; *metamorphosis*, & *Change*: *epigrammaton*, *metamorphoseon*, vel, *epigrammatum*, *metamorphosium*.

62. Insuper & numero quæ sunt spoliata priore,
Dant patrium qualem numeris perfecta dedissent.
Orum at sæpe solent flexu dare Festa secundo.

Nomina tantum pluralis numeri genitivum faciunt ex analogia numeri singularis, qualem nimirum, si integra essent, versimiliter haberent: ut *pugillares*, writing *Tables*, *pugillarium*; *manes*, *Souls* departed, *manium*; *lactes*, the small *Cuts*, *lactium*; *fores*, a *Gate*, *forium*; *mœnia*, *Walls* *mœnium*; *ilia*, the *Intrails*, *ilium*: quia singularis horum esset, *pugillaris*, *manis*, *lactis*, *foris*, *mœne*, *ile*. Contrà *Lemures*, *Hobgoblins*; *cœlites*, *Saints* departed; *majores*, *Ancestors*. *Lemurum*, *cœlitum*, *majorum*, faciunt; quia singularia forent, *Lemus*, *cœles*, *major*.

Exc. Nomina Festorum, mutatâ declinatione, *orum* sæpe habent in genitivo plurali: ut, *Saturnalia*, the *Fests* of *Saturn*, *Saturnaliū* & *Saturnaliorum*; *Bacchanalia*, the *Fests* of *Bacchus*, *Bacchanaliū* & *Bacchanaliorum*.

63. Hoc demum in casu vatū regnare figuras
Adspicies, memori velim quas pectore condi.

¶ In multis eorum quæ genitivum pluralem formant in *ium*, Syncope, præsertim apud Poetas, locum habet: ut, *nocentū*, *cædū*, *mensū*; pro *nocentium*, *cædium*, *mensium*.

¶ Huic contraria est Epenthesis, sive literæ in medio vocum additio: ut, *alitiū*, *cœlitiū*; pro *alitim*, *cœlitum*.

Dativus pluralis.

64. Tertius est in *ibus* pluralis. *Bos* cape *bobus*,
Vel *bubus*. Sed *tis* mage quàm *tibus* optat A
Græcum.

• Sin quoque nonnullis Graiū tribuere Poëtæ.

Dat

Dativus pluralis, cui ablativus semper est similis, definit in *ibus*: ut, *panibus*.

Exc. 1. *Bos, bobus*, vel *bubus*, pro *bovibus* facit.

Exc. 2. Græca in *A* sæpius *tis*, quàm *tibus* habent: ut, *epigrammatis*, *pëmatis*, potiùs quàm *epigrammatibus*, *poëmatibus*: ab antiquis nominativis in *UM*, *epigrammatum*, *poëmatum*.

Exc. 3. Quædam Græca *sin*, apud Poëtas, pro *dibus* vel *tibus*, accipiunt: ut, *Troasin*, *Charisin*; pro *Troadibus*, *Charitibus*.

Accusativus pluralis.

65. *Es* quartus pluralis habet. Sed *ium* genitivus Cum dedit, *eis* aut *is* patitur: sed & *as* quoque donant

Quæ primi quartum numeri per *a* Græca dederunt.

Accusativus pluralis terminatur in *es*: ut, *panes*.

Exc. 1. Quorum genitivus pluralis exit in *ium*, ea etiam in accusativo *eis* vel *is* admittunt: ut, *pars*, *partium*, accus. *partes*, *parteis* vel *partis*; *omnis*, *omnium*, accus. *omnes*, *omneis* vel *omnis*.

Exc. 2. Quando accusativus singularis in *a* definit, accusativus pluralis in *as* etiam desinere potest: ut, *lampas*, *lampadem* vel *lampada*; *lampades* vel *lampadas*. Sic *Tros*, *Troas*; *heros*, *heroas*; *Æthiops*, *Æthiopas*, &c.

Quarta Declinatio.

66. **Q**uarta dat *US*; dat & *U* numero vix flexile primo.

Quarta declinatio duas habet nominativi singularis terminationes, *US* & *U*: ut *exercitus*, an *Army*; *genu*, the *knee*. Sed *U* in singulari vix declinatur.

67. *Us* genitivus habet. Per *uis* flexere vetusti.

Genitivus definit in *ūs*: ut, *exercitūs*.

Exc. Apud priscos Scriptores genitivus exibat in *uis*: ut, *anus*, *annis*, an old *Wife*.

68. Tertius optat *ui*: quandoque per *u* quoque lectus.

Dativus fit in *ui*: ut, *exercitui*.

Exc

CAP. II. De Regul. Nom. Declinatione. 49

Exc. Interdum etiam in *u* invenitur: ut, *metus*, *metu*, pro *metui*, Fear, apud Virgilium; *vestitus*, *vestitu*, pro *vestitus*, Clothing, apud Terentium.

69. *Um* retinet quartus. Fit sextus in *u* tibi casus.

Um quarto, reliquis *u* casibus optat I E S U S.

Accusativus exit in *um*, ablativus in *u*: ut, *exercitum*, *exercitu*.

¶ I E S U S, venerandum Salvatoris nostri nomen, accusativo casu I E S U M, reliquis omnibus I E S U habet.

70. Primus pluralis cum quarto semper in *us* fit.

Dat genitivus *uum*. Per *ibus* tibi tertius exit.

Partus ubus, *specus*, *artus*, *acus*, *dant*, & *lacus*,
arcus,

Atque *tribus*: sed utrumque *genu*, *portusque*,
veruque.

Nominativus pluralis, cui vocativus est similis, itemque accusativus, desinunt in *us*, genitivus in *uum*, dativus & ablativus in *ibus*: ut, *exercitus*, *exercituum*, *exercitibus*, *exercitus*, *exercitus*, *exercitibus*.

Exc. Quædam *ubus* in dativo & ablativo habent: *partus*, a Birth; *specus*, a Den; *artus*, a Joint. or any Member of the Body; *acus*, a Needle: *lacus*, a Lake; *arcus*, a Bow; *tribus*, a Tribe; *partibus*, *specubus*, &c.

¶ *Portus*, a Harbour, *portibus* & *portubus*: *genu*, the Knee, *genibus* & *genubus*; *veru*, a Spit, *veribus* & *verubus*, habere inveniuntur.

Quinta Declinatio.

71. R E C T u s in E S quintæ. G e m i n u s mox casus in *ei* Prodit: at *i* fini vates quandoque recidit:

Quartus in *em*, sextus fit in *e*: numeroque secundo

E s primus, quartusque petunt: dat patrius *erum*,
Auctores quibus annuerint, & tertius *ebus*.

Quinta Declinatio unicam habet nominativi singularis terminationem, nempe E S: ut, *res*, a Thing.

Genitivus & dativus singularis desinunt in *ei*, accusativus in *em*, ablativus in *e*: pluraliter, nominativus, accusativus & vocativus in *es*, genitivus in *erum*, dativus & ablativus in *ebus*: ut, *res*, *rei*, *rei*, *rem*, *res*, *re*: *res*, *rerum*, *rebus*, *res*, *res*, *rebus*.

✠ Poëtæ interdum *i* à genitivo, rariùs à dativo abjiciunt : ut, *fide*, pro *fidei*.

¶ Hæc declinatio paucis vocabulis, iisque merè Latinis, constat : quorum pleraque toto plurali, omnia ferè (præter *res* & *dies*) genitivo, dativo & ablativo carent.

CAP. III.

De Irregulari Nominum Declinatione.

TRIPLEX est nominum irregularium differentia : alia enim *variant*, alia *deficiunt*, alia *abundant*.

I. **VARIANTIA** sunt, quæ ab uno genere, unave declinatione in aliam transeunt.

II. **DEFECTIVA** sunt, quæ casu, numero, aliove accidente deficiunt.

III. **ABUNDANTIA** sunt, quæ in eadem significatione multifariam efferuntur.

I. *VARIANTIA.*

VARIAT nomen tribus modis, 1. Variat genus : ut, *hoc cælum* ^{hi cæli} : quod **HETEROGENEUM** nominatur. 2. Variat declinationem : ut, *hoc vas*; *vasis*; *hæc vasa*, *vasorum* : quod **HETEROCLITUM** dicitur. 3. Variat genus & declinationem : ut, *hoc opulum*, *hæc epula* : quod **MIXTUM** vocari potest.

§ 1. *De HETEROGENEIS.*

Nomina **HETEROGENEA** (sub quibus & *Mixta* comprehenduntur) sunt sextuplicia.

1. *In singulari masculina; in plurali neutra.*

I. Masculinum primo numero, neutrale secundo, *Dindymus* accipiet genus, & *Pangæus*, *Avernus*; *Tenarus* adjungi, tæcundaque *Massica* vino, *Manala*, *Taygetus*, & *Tartarus*, *Ismarus* optant.

In singulari masculina, in plurali neutra sunt hæc nomina : *hic Dindymus*, hæc *Dindyma*, a Vill in Phrygia. Sic *Pangæus*, a *Premere*, of *Thrace*; *Avernus*, a *Lake* in *Campania* that casts up a deadly *Stream*; and therefore, by the Poets, used for *Hell*;

CAP. III. De Irregul. Nom. Declinatione. 51

Hell; *Tanarus*, a Promontory of Laconia; *Massicus*, a Hill in Campania, famous for excellent Wine; *Manalus*, a Hill in Arcadia; *Taygetus*, a Hill of Laconia; *Tartarus*, Hell, or the Place of the Damned; *Ismarus*, a Hill in Thrace.

2. In singulari masculina, in plurali masculina & neutra.

2. Anteriore mares numero, junxere viriles
At fines *jocus* atque *locus* pluralia neutris.

Hæc duo in singulari sunt masculina, in plurali masculina & neutra: *jocus*, *joci* & *joca*, a Jest; *locus*, *loci* & *loca*, a Place.

3. In singulari feminina, in plurali neutra.

3 Singula femineum capiunt, pluralia neutrum,
Carbasus, Argolico deletaque *Pergamus* igni.

In singulari feminina, in plurali neutra sunt: *carbasus*, *carbasa*, a Sail; *Pergamus*, *Pergama*, the Citadel of Troy.

4. In singulari neutra, in plurali masculina.

4. Mascula plurali numero sunt, neutra priore,
Elysium, *cælum*, quibus aptè jungitur *Argos*.

In singulari neutra, in plurali masculina sunt: *hoc Elysium*, *hi Elysi*, a Place of pleasant and delightful Fields, into which the Heathens believed the Souls of good Men went after their Departure hence; *hoc cælum*, *hi cæli*, Heaven; *hoc Argos*, *hi Argi*, a City in Greece.

5. In singulari neutra, in plurali masculina vel neutra.

5. *Rastrum* cum freno pluraliter *i* vel *a* poscunt.

In singulari neutra sunt, in plurali masculina vel neutra: *rastrum*, *rastri* & *rastra*, a Rake; *frenum*, *freni*, & *frena*, a Bridle.

6. In singulari neutra, in plurali feminina.

6. *Delicium* dat *delicias*, *epulas* *epulum* vult.
Balnea dic vel *eas*, numero sed *eum* modò primo.

In singulari neutri generis, in plurali feminini sunt: *delicium*, *delicia*, Delight, a Darling; *epulum*, *epula*, a Banquet; *balneum* verò in plurali *balnea* & *balnea* habet, a Bath.

§ 2. DE HETEROCLITIS.

7. *Vas vasis* terni flexûs, plurale secundi est.

Jugerum at inverso ritu variato, reservans

Jugeri ex numero præeunte & *jugere* solum.

Partim sit quartæ, partim *domus* esto secundæ.

Declinatione variant nomina hæc sequentia :

1. *Vas vasis*, a *Vessel*, in singulari est tertiæ declinationis, in plurali, *vasa, vasorum*, secundæ.

2. *Jugerum* contrà *jugeri*, An *Acres of Ground*, or as much as a *Whe of Oxen* will ear in a *Dan*, in singulari secundæ declinationis, in plurali verò tertiæ, *jugera, jugerum, jugeribus*. Interdum etiam *jugeri* in genitivo, & *jugere* in ablativo singulari legitur.

3. *Domus*, a *House*, partim secundæ, partim quartæ declinationis est : quos autem ex hac vel illa casus habeat, in Rudimentis nostris ostendimus.

II. DEFECTIVA.

DEFECTIVA sunt quadruplicia : alia enim *Declinatione*, alia *casu*, alia *genere*, alia denique *numero* deficient.

§ 1. DEFICIENTIA DECLINATIONE.

Deficientia DECLINATIONE (quæ aliter *INDECLINABILIA* seu *Aptota* vocantur.) ea sunt, quæ unam omnibus in casibus vocem retinent. Ea autem duabus regulis sequentibus comprehenduntur.

8 Nomen in U rarò numero variabo priore :

Pleraque in I nusquam : positum pro nomine verbum,

Aut alias partes, elementaque, materiales

Adde etiam voces, peregrinaque nomina, formam

Ni Latiam induerint : numerum queis denique junge

Cardineum : *duo, tres, unus*, compositaque *centum*

Hoc tamen ex cœtu cupiunt, & *millia*, tolli.

INDECLINABILIA, sive casibus invariata. sunt hæc :

1. Omnia ferè nomina in U, in singulari : ut, *genu, the knee*.

2. Pleraque nomina in I, utroque numero : ut, *gummi, Gum*.

3. Verbum, aut alia quævis orationis pars pro nomine posita : ut, *Illorum*

I. CAP. III. De Irregul. Nom. Declinatione. 53

Illorum vivere est mori, i. e. *illorum vita est mors*, Cic. *Cras istud*, i. e. *iste dies crastinus*, Mart. *Sed recti finem extremumque esse recuso Euge tuum & belle*, i. e. *tuum plausum & laudationem*, Persf.

4. Nomina literarum : ut, *Alpha, Beta, A, B, C.*

5. Voces materialiter positæ : ut si dicas, *Ex ne & homo* componitur *nemo*.

6. Nomina peregrina, seu Barbara (i. e. neque Græca, neque Latina,) ut, *Adam, Job, Elizabeth, Jerusalem.* Nisi ex prima sua origine fines habeant ad declinationem idoneos : ut, *David, Solomon, Hannibal* : vel Latina eis terminatio accedat : ut, *Adamus, Jobus, Elisabetha, Hierosolyma.*

7. Numeralia, quæ Cardinalia vocantur, à quatuor ad centum, hoc incluso. Cætera enim, *unus* utroque numero, *duo, tres*, plurali declinantur. *Mille* adjectivum non declinatur : at *mille* substantivum singulari quidem invariabile est ; pluraliter verò declinatur, *millia, millium, millibus, &c.*

9. Hæc etiam immotos retinent vocabula fines :

Semis habens primum numerum, *frit, git*, (quibus addi

Gausape, cepe volunt :) numerum quoque nacta secundum

Tot, quot, cum natis ; sed *nequam* pondoque utrumque.

Indeclinabilibus insuper adjungenda sunt :

8. Singularem tantum numerum habentia : *semis*, the half of any thing ; *frit*, the little Grain at the Top of the Ear of Corn ; *git*, seu *gith* a kind of Cockle. Quibus fortè addi possunt, *cepe*, an Onion ; *gausape*, a Freeze or rough Garment that Soldiers use.

9. Tantum pluralia, *tot*, so many ; *quot*, how many ; cum compositis, *totidem*, just so many ; *quotquot & quotcunque*, how many soever ; *aliquot*, some.

10. Utroque numero gaudentia : *nequam*, naught, worthless ; *pondo*, a Pound.

§ 2. Deficientia CASU.

CASU Deficientia, pro numero casuum superstitum, distinguuntur : alia enim unicum tantum, alia duos, alia tres, alia quatuor, alia denique quinque casus habent ; quæ Grammatici vulgò *Monoptota, Diptota, Triptota, Tetraptota & Pentaptota* appellant.

I. MONOPTOTA.

- 10 Unicus his tantum casus manet. *Inquies, exspes, Atque potis* solos rectos tenuere. Paternum Dant *dicis, nauci*. Sextum *noctuque, diuque, Ergo pro causâ, promptu, natuque, relatu, Admonitu, injussu*, sic talia plurima. Quartum Pluralem *inficias*, velut *incita*, servat. Ibidem Vult sextum *ingratis*. *Ambage & compede* sextum Anteriore dabunt numero, prope plena secundo.

Unicum tantum casum habent nomina sequentia.

1. Solum nominativum singularem, *inquies*, substantivum, want of Rest, & hæc duo adjectiva, *exspes*, hope's; *potis*, pote, able.
2. Solum genitivum, *dicis*: ut *dicis gratiâ*, for the Fashion, for Form's Sake; *nauci*, the Shell of a Nut; *res nauci*, a Thing of no Value.
3. Solum ablativum, *noctu*, in the Night-time; *diu*, interdiu, in the Day-time; *ergo*, pro causâ, for the Sake; *promptu*, in Readiness; *natu*, by Birth; *relatu*, in or by relating; *admonitu*, by the Admonition; *injussu*, without Command or Leave. Item plurima verbalia quartæ declinationis: ut, *accerfitu, fricatu, illisu, jussu, percussu, persuasu*, &c.
4. Solum accusativum pluralem, *inficias* (quod cum verbo eo tantum jungitur;) ut, *ire inficias*, to deny; *incita* vel *incitas*; ut, *ad incitas redactus*, reduced to a Strait or Non-plus.
5. Solum ablativum pluralem, *ingratis*, in spite of one's Teeth.
6. *Ambage*, a Booby; *compe*, a Fetter, in ablativo singulari ferè solo reperiuntur: in plurali autem integra sunt, nisi quod in genitivo *ambagum*, vel *compedum* rariùs dicantur.

2. DIPTOTA.

11. Hæc gemino cernes casu contenta. *Necesse* Rectum cum quarto capiunt, *volupe, instar, & astu* Significans urbem, simul *hir*. Junxere Latinum Cum recto terni flexûs *vesperque sirempsque. Impetis & spontis* patrius tenet; *impete, sponte* Crebra magis sexto: sic *verbere, verberis*, omnem Pluralem servans: *repetundarum repetundis, Suppetiæ, inferiæ* quartum, vix plura tulerunt.

CAP. III. De Irregul. Nom. Declinatione. 55

In duobus casibus inveniuntur hæc nomina :

1. In nom. & accus. sing. *necesse* vel *necessum*, *Necessity*; *volupe*, seu *volup*, i. e. *voluptas*, *Pleasure*; *instar*, *Likeness*. *Dignitas*; *astu*, a *Town*; *hir*, the *Palm of the Hand*.
2. in nom. & ablat. sing. *vesper*, *tertiæ declinationis*, *vespere*, the *Evening*; *siempre*, *siempre*, the *same*, all *ante*.
3. In genit. rarius, frequenter verò ablat. sing. *impetis* & *impete*, *Force*; *spontis* & *sponte*, of its own *Accord*.
4. In genit. & ablat. sing. *verberis*, *verbere*, a *Stripe* or *Blow*, also the *Scourge* or *Whip* with which it is given. Plurali integrum est, *verbera*, *verberum*, *verberibus*, &c.
5. In genit. & ablat. plur. *repetundarum*, *repetundis*, *Money* unjustly taken in the *Time* of one's *Office*.
6. In nom. & accus. plur. *suppetia*, *suppetias*, *Help*; *inferia*, *inferias*, *Sacrifices* for the *Dead*.

3. TRIPTOTA.

12. Hæc trinos sumunt casus, totidemque recusant:
Tantumdem primum, patrium, quartumque capeffit.
 At primum, quartum, quintum sibi *fasque*, *nefasque*,
 Atque *melos* solum retinent: *epos* adde, *Pelasgum*
 Et quod in ES finit neutrum, veluti *cacoethes*.
 Hos tantum casus *grates* pluraliter edit,
 Atque *mele*, *Tempe*, pariter finitaque Græca.
 At *dica* dat geminum quartum, geminumque vo-
 cantem
Maestus habet. Ternum, sextum quoque, *feminis*
 optat,
Femina plurali capiens. *Prece* flecte, *precique*,
 Atque *preccm*, casus retinens pluraliter omnes.

Hæc nomina tribus tantum casibus usurpantur :

1. *Tantumdem* nominat. & accus. *tantidem* genit. sing. even as much.
2. *Fas*, *Right*; *nefas*, *Wrong*; *melos*, a *Song*; *epos*, an *Heroick Poem*: item Græca in ES neutri generis: ut. *cacoëthes*, an *Evil Custom*; nominat accus. & voc. sing.
3. *Grates*, *Thanks*: item pluralia in E Græca: ut, *cete*, *Wet ales*; nom. accus. & voc. plur.

4. *Dica*,

4. *Dica*, a Process or Action at Law, habet (præter nominativum sing.) accusativos utriusque numeri, *dicam* & *dicas*.

5. *Maſtus*, unâ cum nominativo sing. utrumque vocativum habet; sing. ut, *Maſte virtute eſto*. Horat. *Go on, and increaſe in Virtue*; plur. *Maſti ingenio eſte*, Plin. *Improve your Skill*.

6. *Feminis*, the *Thigh*, habet genit. dat. & abl. ſing. & nom. accuſ. & vocat. plur.

7. *Preci*, *precem* & *prece*, a Prayer, abſque nom. genit. & vocat. ſing. Plurali integrum eſt, *preces*, *precum*, *precibus*.

13 *Rus*, *thus*, atque *metus*, *mel*, *hyems*, cum *farre*, recuſant

In numero patrium ternum ſextumque ſecundo:

Queis (adimens *res* atque *dies*) dabis omnia quintæ.

8. Genitivo, dativo & abl. plurali carent, adeoque eo in numero triptota ſunt, hæc nomina: *rus*, the Country; *thus*, Incenſe; *metus*, Fear; *mel*, Honey; *hyems*, Winter; *far*, Corn. Item omnia quintæ declinationis nomina, (præter *res* & *dies*;) ut, *ſpes*, *ſcabies*, *ſpecies*, *acies*.

4. TETRAPTOTA.

14 Caſibus invenies quædam viduata duobus:

Namque *vicis*, *pecudis*, *sordis*, *ditionis*, *opisque*,
Vix retinent rectum numeri quintumque prioris.
His quoque *nex*, *daps*, *frux* minus uſurpataque
cernes.

1. Nominativo ac proinde vocativo ſing. privantur hæc nomina: *vicis*, the Place or Stead of another; *pecudis*, a Beaſt; *sordis*, Filth; *ditionis*, Dominion, Power; *opis*, Help. Porro *ditionis* caret toto plurali: *opes* pro auxilio rarius, pro divitiis autem, ſeu *potentia*, ſemper plurale reperitur. *Pecudis* & *sordis* plurali integra ſunt. *Vices* & *vicibus* ſunt ſatis frequentia: at genitivus *vicum* vel *vicium* non dicitur.

2. *Nex*, Slaughter; *daps*, a Viſh of Meat; *frux*, Corn; rarius in nominativo, adeoque & vocativo ſing. inveniuntur: plurali ferè integra ſunt.

5. PENTAPTOTA.

15. Quinque ſuperſtitibus, caſu mutilantur at uno Pluri-

CAP. III. De Irregul. Nom. Declinatione. 57

Plurima: distribuens nam vox, referensque, negansque,

Atque rogans vocitante caret. Pronomina jungē.

Tu, meus, & noster, nostras, tamen excipe; quantum

Pluraque quēis magni tribuit sententia Vossii.

Plus dandi casu; patrio *satiasque chaosque*

Deficit: adde *situs*. Nullum pluralia nōrunt

Ora, vices patrium, soles, labes, sobolesque,

Atque *faces, proles, luces*. Fors plura notabis.

Uno casu deficiunt voces sequentes:

1. Vocativo carent.

(1.) Distributiva, seu Partitiva: ut, *quidam, alius*.

(2.) Relativa: ut, *qui, qualis*,

(3.) Negativa: ut, *nullus, neuter*.

(4.) Interrogativa: ut, *quis, uter?*

(5.) Pronomina: ut, *ego, sui*.

✠ Excipiuntur vulgò hæc quatuor Pronomina; *tu, meus, noster & nostras*. At Vossius alique Grammaticorum principes aliis etiam Pronominibus vocativum tribuunt: ut, *ille, ipse, iste, hic, is & idem*: item Partitivis seu Distributivis quibuldam: ut, *aliquis, quilibet, quicumque, quisque, omnis*.

2. Dativo sing. caret *plus*.

3. Genitivo singulari, totoque plurali, *satias*, i. e. *satietas*, a Glut or Fill of any thing; *chaos*, a confused Mass: item genitivo, forsan & dativo sing. & genit. dat. & abl. plur. *situs*, Situation or Place, also *Passiveness*.

4. Genitivo plurali: *os*, the Mouth; *vicis*, a Turn; *Sol*, the Sun. plur. *Heat* or *Days*; *labes*, a Spot; *soboles & proles*, Offspring; *fax*, a Torch; *lux*, Light, or a Day. Item, *fax*, Dregs; *nox*, Slaughter, & alia quædam.

§ 3. Deficientia GENERE.

Genere defici hîc intelligimus nomina quædam adjectiva, quæ genere aliquo, sive per totum numerum, seu per certos quosdam casus, vel rarò vel nunquam usurpata inveniuntur. De quibus hæc regula esto.

16. Plurali primo, quarto quintoque carebit

• Neutrius generis, quod in ER fit, sine sub uno,
H
Mobile,

Mobile, F E X, OR & E S, simul OS: cum
pubere, supplex,

Comis, inopsque, vigil, sonsque, intercusque, re-
duxque.

Cætera masculiei rectum removeto priorem.

At *victrix, ultrix*, numero muliebria primo,

Femineum neutrumque genus pluralia poscunt.

Plus primo numero neutrum tulit, omne secundo.

Genere uno vel pluribus deficiunt:

In nom. accus. & vocat. plur. neutro ferè destituuntur adjecti-
va tertiæ, quæ sub una terminatione exeunt;

(1.) In ER: ut, *pauper, celer, degener, uber.*

(2.) In FEX: ut, *artifex, carnifex.*

(3.) In OR: ut, *memor, concolor, bicorpor.*

(4.) In ES: ut, *ales, dives, sospes, superstes, deses, rejes, hebes,*
teres, prapes.

(5.) In OS: ut, *compos, impos, exos.*

(6.) Item, *pubis, impubis, supplex, comis, inops, vigil, sons, in-*
sons, intercus, redux, & forsan alia.

2. *Cater* vel *caterus* in nominativo sing. vix dicitur, sed *ca-*
tera & caterum, the rest.

3. *Victrix*, *victoriosus*, & *ultrix*, *revengeful*. in singulari, fe-
minini tantum sunt generis, in plurali autem feminini & neutri,
victrices & victricia; ultrices & ultricia.

4. *Plus* in singulari neutri, in plurali omnis generis est.

§ 4. Deficientia NUMERO.

Ex his alia *plurali*, alia *singulari* deficiunt. Ex utriusque autem
ea primum nomina exponemus, quæ ad summa quædam capita
solent reduci: cætera deinde sub suo quæque genere nominatim
recensebimus.

Plurali IN UNIVERSUM carentia.

17. Propria sunt solo numero varianda priore:

Ni vel plura notent, vel sint pluralia tantum.

Nomina virtutum, vitiorum, abstractaque & artes

Rariùs agnoscunt pluralem, & pleraque quintæ:

Queis junges herbas, frumenta, metalla, liquores.

In plurali nunquam vel rariùs inveniuntur:

1. Nomina propria: ut, *Hector, Dido, Italia, Roma, Parnassus,*
Danubius.

CAP. III. De Irregul. Nom. Declinatione. 59

Exc. 1. At si propria pluribus ejusdem nominis convenient, nihil impedit quo minus plurali utamur. Dicimus enim *plures Joves, duodecim Cæsares, tres Alexandri Reges Scotorum.*

Exc. 2. Quædam urbium nomina in solo plurali leguntur: ut, *Veni, Athena, Bætra*: de quibus reg. 21. mox dicetur.

2. Rarius etiam in plurali usurpantur:

(1.) Nomina virtutum: ut, *justitia, Justice; fortitudo, Courage.*

(2.) Nomina vitiorum: ut, *ambitus, Ambition; luxus, Luxury.*

(3.) Nomina abstracta: ut, *magnitudo, Greatness; juventus, Youth.*

(4.) Nomina artium: ut, *Grammatica, Grammar; Musica, Music.*

(5.) Nomina quintæ declinationis pleraque omnia: ut, *fides, Faith; macies, Leaness.*

(6.) Nomina Herbarum: ut, *hyssopus, Hyssop; apium, Parsley.*

(7.) Nomina frumentorum: ut, *triticeum, Wheat; Secale, Rye.*

(8.) Nomina metallorum: ut, *aurum, Gold; argentum, Silver*; item mineralium: ut *alumen, Alum; sulphur, Brimstone.*

(9.) Nomina liquorum: ut, *lac, Milk; oleum, Oil.*

(10.) Huc denique referuntur nomina multarum rerum, quæ mensurari aut ponderari solent: ut, *butyrum, Butter; saccharum, Sugar.*

MASCULINA nunquam vel rarò pluralia.

18. Hæc quoque pluralem numerum vix masculina nōrunt:

Nemo, penus, viscus, limus, cum sanguine, pontus, Hesperus, atque finus, mundus muliebris, & aer: Æthera cum musco junges & prole diei.

Pluralemque *sopor* rarò, *ros, pulvis*, habebunt.

In plurali vix unquam reperiuntur hæc nomina masculina: *Nemo*, no Body; *penus*, all manner of Provisions; *viscus*, Birds lime, Blue; *ilmus*, Slime; *sanguis*, Blood; *pontus*, the Sea; *hesperus*, the Evening; or Evening Star; *finus*, Dung; *mundus*, pro mulierum ornamentis, a Woman's Ornaments; *aër*, the Air; *æther*, the Sky; *muscus*, Moss that grows upon Trees, Walls, Brinks of Rivers, or the like; *meridies*, Noon, *medius & dies* compositum.

Rariùs pluralem admittunt, *sopor*, a deep Sleep; *ros*, Dew;
pulvis, Dust.

FEMININA *nunquam aut rarò pluralia.*

19. Vix ea plurales adhibent muliebria casus:

Plebs, *humus*, atque *lues*, *sitis*, ac *argilla*, *supellex*,
Cum *venia*que *salus*, & *vespera*, *glarea*, *pubes*,
Et *tabes*. Numerum capiunt quoque rara secun-
dum,

Talio, cum *cholera*, *bilis*, *pax*, *gloria*, *tellus*,
Et *labes*, *cutis*, atque *quies*, *pituita*, *fames*que :
Adde *picem*, *famam*, *sobolem*, cumque *indole*, *prolem*.

Hæc feminina vix unquam in plurali adhibentur: *Plebs*, the common People; *humus*, the Ground; *lues*, a Plague; *sitis*, Thirst; *argilla*, Potter's Earth; *supellex*, Household-stuff; *venia*, Pardon. Licence; *salus*, Health; *vespera*, the Evening; *glarea*, Gravel; *pubes*, the Mouth; *tabes*, a Consumption.

Rariùs plurali reperiuntur: *talio*, like for like; *cholera*, Cholera; *bilis*, an humour of the Body, also Anger, likewise a Disease; *pax*, Peace; *gloria*, Glory; *tellus*, the Earth; *labes*, a Blemish; *cutis*, the Skin; *quies*, Rest; *pituita*, Phlegm or Rheum; *fames*, Hunger; *pix*, Pitch; *fama*, Fame; *soboles* & *proles*, Offspring; *indoles*, a natural Disposition.

NEUTRA *nunquam vel rarò pluralia.*

20. Insuper hæc numerum renuunt prope neutra secundum:

Sal, *jubar*, & *nihilum*, *virus*, *pus*, atque *veternum*,
Iustitium, *foenum*, *fabulum*, *senium*que, *lutum*que,
Ver, *ebur*, atque *penum*, *lethum*, cum *glutine*, *viscum*.
Adde *salum*, *glasum*, *nitrum*, *nil*, *nectar*, *omasum*,
Maneque, *prolubium*, *simul* & *diluculum*, & *album*,
Atque *gelu*, *tabum*, *pelagus* quoque, *vulgus* & *hilum*,
Zinziber atque *hepar*, *gypsum*, *cœnum*que, *vitrum*-
que,

Cumque *croco* *lardum*, *piper*, & cum *felle* *barathrum*.

Hæc

I. CAP. III. De Irregul. Nom. Declinatione. 61

Hæc neutra denique nunquam vel raro in plurali usurpantur: *Sal*, Salt; *jubar* the Sun-beam; *nihilum*, *nihil* & *nil*, nothing; *virus*, Poison; *pus*, corrupted Matter; *veternum* vel *veteranus*, a Lethargy. Drowsiness; Slothfulness; *justitium*, the Vacation, or Time when Courts do not sit; *facnum*, Hay; *fabulum* [vel *fabulo*, masc. gen.] gross Sand or Gravel; *senium*, Old-age; *lutum*, Clay; *ver*, the Spring-time; *ebur*, Ivory; *penum*, -ni, & *penus*, -noris *tertia*, all kind of Victuals; *lethum*, Death; *gluten* & *glutinum*, Glue; *viscum*, Bird-lime, or the Shrub Misfellow, of which it is made; *salum*, the Sea; *glastum*, the Verb Woad, wherewith Cloth is died blue; *nitrum*, Nitre; *nectar*, the Drink of the Gods; *omasum*, the thick and fatty Part of the Belly of a Beeve; *mane*, the Morning; *prolubium*, a strong Desire or Appetite; *diluculum*, the Dawning of the Day; *album*, a List of Names, a Muster-roll; *gelu*, Frost; *tabum*, corrupt Blood or Boze; *pelagus*, the Sea; *vulgus*, the Rabble; *hilum*, the black Speck of a Bean, a Cristle; *zinziber*, Ginger; *hepar*, the Liver; *gypsum*, Parget, or white Lime Plaster; *cœnum*, Dirt or Mire; *vitrum*, Glass; *crocum*, Saffron; *lardum*, Bacon; *piper*, Pepper; *fel*, Gall; *barathrum*, a Gulf or Dungeon.

SINGULARI in universum carentia.

21. Multa tenent solos plurales nomina casus
Festa, libros, urbes, ludos signantia: jungi
Cardineus vult his numerus quoque, distribuensque:
Quem pauci, plerique gregem comitantur & ambo.

Singulari generatim privantur.

1. Nomina festorum: ut, *Bacchanalia*, the Feast of Bacchus; *Quinquatria*, & *Quinquatrus*, f. gen. the Feast of Minerva.
2. Multa nomina librorum: ut, *Bucolica*, a Book of Pastorals; *Georgica*, a Book of Husbandry.
3. Nomina ludorum: ut, *Apollinares*, Game to the Honour of Apollo; *Olympia*, the Olympick Games.
4. Multa urbium nomina: ut, *Philippi*, *Syracusa*, *Sardes* vel *Sardeis*, *Hierosolyma*.
5. Numeri cardinales omnes (præter *unus* & *mille* substantivum:) ut, *duo*, two; *centum*, a hundred.
6. Numeri distributivi plerumque: ut, *singuli*, one by one; *bini*, two and two; *deni*, by Tens.
7. Quibus denique adde, *pauci*, few; *plerique*, the most Part; *ambo*, both.

MASCU.

MASCULINA *nunquam vel rarò singularia.*

22. Hæc etiam numero spoliantur mascula primo:
Cancelli, manes, Lemures, fastusque minores,
Majores, fasces, natales, posterì & antes,
Atque pugillares, superi; cum codicque cillis,
Furfuribus, cani, Luceres, simul inferi adhærent:
Et, quibus est rarus numerus prior, ista; penates,
Ac procures, sentes, vepres, cassesque, forique,
Et cum cœlitibus fines quoque, liberi & artus.

Vix unquam in singulari reperiuntur hæc nomina masculina: *Cancelli*, Lattices; *manes*, the Spirits of Men departed: *Lemures*, Hobgoblins, or Spirits that walk in the Night; *fastus* vel *fasti*, the lendars wherein were set down the Names of Magistrates, Feast Days &c. *majores*, Ancestors; *minores*, Successors; *fasces*, a Bundle of Rods that were carried before the chief Magistrates of Rome; *natales*, Parentage; *posterì*, Posterity; *antes*, the outer Pillars of an House, a Buttress; *pugillares*, writing Tables; *superi*, the Gods above; *inferi*, the Gods below; *codicilli*, Epistles or Writings; *furfures*, Scales in the Head; *cani*, Bran Bars; *Luceres*, one of the three Parts into which the People of Rome were divided by Romulus.

Rarius singularem admittunt, *penates*, Household Gods, or the House; *procures*, the Nobles; *sentes*, Thorns; *vepres*, Brayers; *casses*, a Hunter's Net; *fori*, the Hatches of a Ship; *cœlites*, the Saints above; *fines*, the Borders or Frontiers of a Country; *liberi*, Children; *artus*, the Joints or Limbs of the Body.

FEMININA *nunquam vel rarò singularia.*

23. De grege femineo sunt hæc pluralia tantum:
Excubie, tenebræ, Nonæ, cum lactibus, Idus,
Quisquilie, thermæ, scopæ quoque, reliquieque,
Ferie & exsequie: cum cunis, divitiisque,
Exuvie, induvie, gerræ jungantur, opesque,
Atque facultates, diræ, scaleque, plagæque.
His apinas, tricasque, minas valvasque, Kalendas,
Insidias, & vindicias, & pauca locorum

I. CAP. III. *De Irregul. Nom. Declinatione.* 63

Nomina, *primitias*, *fortunas*, atque *salinas*,
 Adjice & *Inducias* : numero neque *nundina* flecti
Nuptiave invenias, aut *nuga*, *manubia* primo.
 Quem tamen interdum capiunt *decimæque*, *fo-*
resque,
Præstigiæ, *salebræ*, *fauces*, & *literæ*, & *ædes*,
 Atque *operæ*, *phaleræ*, *bigæ* cum fratribus, & cum
 Factio signatur *partes*, *Charites*, *scatebræque* :
 Pluraque quæ melius referet tibi sermo solutus.

Hæc feminina vix unquam in singulari leguntur : *Excubie*,
Watches ; *tenebra*, *Darkness* ; *Kalenda*, *Nona*, *Idus*, the Names
 which the Romans gave to certain Days in each Month ; *la-*
cles, the small Duts ; *quisquilia*, the Sweepings of a House,
 Things of no Value ; *therma*, Hot Baths ; *scopa*, a Besom ; *re-*
liquia, the Remainder of any thing ; *Feria*, holy Days ; *exse-*
quia, Funerals ; *cuna*, a Cradle ; *divitia*, Riches ; *exuvia*, an
 Enemy's Spoils ; *induvie*, Cloaths to put on ; *gera*, idle Stuff,
 a Tale of a Tub ; *opes*, Riches ; *facultates*, one's Goods and
 Chattels ; *dira*, Curses and Imprecations ; *scala*, a Ladder ;
plaga, Nets ; *apina*, Sewgaws ; *trica*, Trifles ; *mina*, Threats ;
insidia, an Ambush ; *vindicia*, an Assertion of one's Liberty, a
 Vindication or Defence ; *primitia*, first Fruits ; *fortuna*, one's
 Fortune or Estate ; *salina*, Salt-pits ; *valva*, folding Doors ;
inducia, a Truce ; *nundina*, a Market or Fair ; *nuptia*, a Mar-
 riage ; *nuga*, idle Stories ; *manubia*, Spoils taken in War. I-
 tem nonnulla locorum nomina : ut, *Alpes*, a Tract of high
 Mountains on the North of Italy ; *Gades*, Cadiz or Cales, an
 Island and City in Spain ; *Thermopyla*, the Straits of Mount
 Oeta in Thessaly ; *Esquilia*, mons Esquilinus, one of those Hills
 on which Rome was built.

Rarius etiam in singulari usurpantur, *decima*, Tithes ; *fores*, a
 Gate ; *præstigia*, juggling Tricks ; *salebra*, rugged uneven Pla-
 ces ; *fauces*, the Jaws ; *litera*, an Epistle or Letter ; *ædes*, an
 House ; *opera*, Workmen ; *phalera*, Trappings for Horses ; *bigæ*,
 a Chariot drawn with two Horses, & similia, à jugo composita ;
 ut, *trigæ*, one with three Horses ; *quadrigæ*, one with four ; *par-*
tes pro *sactione*, a Faction or Party ; *charites*, the three Gra-
 ces ; *scatebra*, a Spring or Source.

Item alia quædam, quæ haud facile versu dicuntur : ut, *affania*,
 idle tittle tattle ; *angustia*, pro *inopia* aut *difficultate*, Straits or
 Dis-

Difficulties; *argutia*, Quirks, Witticisms; *facetia*, pleasant Sayings; *furia*, pro *furor*, Fury; *lapicidina*, Stone-quarries; *minutia*, the smallest Things that may be seen; little Niceties; *offucia*, Cheats or Tricks; *parietina*, ruinous Walls.

NEUTRA nunquam vel raro singularia.

24. Hæc numeri spernunt casus neutralia primi :
Lautia, cum *transfris*, *bellaria*, cum *paraphernis*,
 Et, cum *principiis*, *bona*, *tesqua*, *crepundia*, *scruta*,
*Castra*que cum *fociis*, *lamenta*que, *munia*, *flabra*,
 Et cum prole sua *cunabula*, *Gargara* & *exta*.
*Astra*que, *iusta*, simul *præcordia*, *lustra* ferarum,
*Clara*que *Romulidum* *fastis eomitia*, quæque
 Terruerant avidos cum prole *Ceraunia* nautas,
*Arma*que cum *rostris*; flexu varianda secundo
 Omnia : sed terno *sponsalia*, *mœnia*, junctis
Ilibus, & *brevibus*, *magalibus*. Insuper addunt
 Plurima doctores, quorum vel rarior usus
 Cernitur, aut numerum capiunt quandoque prio-
 rem.

Hæc neutra in singulari vix unquam inveniuntur: *Lautia*, Pro-
 visions for the Entertainment of foreign Ambassadors; *tran-*
stra, the Seats where the Rowers sit in Ships; *bellaria*, Dain-
 ties; *parapherna*, all things the Wife brings her Husband be-
 sides her Dowry; *principia*, the Place in the Camp where the
 General's Pavilion stood, *bona*, Goods; *tesqua*, rough Places
 that is untilled; *crepundia*, Childrens Dabbles or Play-things;
scruta, old Garments or Trash; *castra*, a Camp. Sic *æstiva*,
 Summer-Quarters; *hiberna*, Winter-Quarters; *stativa*, a
 League or standing Camp; in quibus *castra* intelligitur; *lamenta*,
 Lamentations; *munia*, Offices; *flabra*, Blasts of Wind; *cuna-*
bula, & ejus compositum *incunabula*, a Cradle; *Gargara*, the
 Top of Mount Ida near Troy; *exta*, the Intrails; *acta*, pu-
 blick Acts or Records; *iusta*, Funeral Rites or Obseques;
præcordia, the Vowels; *lustra*, Dens of wild Beasts; *comitia*,
 an Assembly or Convention of the People; *Ceraunia* & *Acro-*
ceraunia high Hills on the Coast of Epirus; *arma*, Arms; *ro-*
stra, a Place in Rome, where they used to make Orations to
 the

CAP. III. De Irregul. Nom. Declinatione. 65

the People. Quæ omnia sunt secundæ declinationis : * Tertiæ verò sponsalia, Espousals ; *mœnia*, the Walls of a City ; *ilia*, the Entrails ; *brevia*, Shelves, or shallow Places in the Sea ; *magalia*, Country Cottages.

III. A B U N D A N T I A.

ABUNDANTIA sunt octuplicia, 1. Quædam solâ terminatione abundant : ut, *arbos* & *arbor*, a Tree. 2. Quædam solâ declinatione ; ut, *laurus*, *lauri*, vel *laurus*, a Laurel-tree. 3. Quædam solo genere, qualia sunt dubia omnia : ut, *hic* aut *hæc dies*, a Day. 4. Quædam terminatione & declinatione simul : ut, *materia*, *materia* ; & *materies*, *materiei*, Matter. 5. Quædam terminatione & genere simul : ut, *tonitrus* & *tonitru*, Thunder. 6. Quædam declinatione & genere : ut, *penus*, *peni* & *penus*, masc. & fem. *penus*, *penoris*, neut. all kind of Provisions. 7. Quædam terminatione, declinatione, & genere : ut, *ather*, *atheris* ; & *athra*, *athra*, the Sky. 8. Quædam in eadem declinatione diversos habent casus obliquos : ut, *tigris*, *tigridis* & *tigris*, *tigrides* & *tigres*, a Tiger. * Quibus denique addunt nomina quædam, quæ sub eadem significatione diversis numeris effertur : ut, *Fidena*, *Fidena* ; & *Fidena*, *Fidenarum*, the Name of a City. Hæc ferè omnia sub tribus regulis sequentibus summam sunt comprehensa.

25. Innumeras uno sensu, multiplice fine,

Invenies voces : ut, *mendum*, *mendaque* ; *cassis*, *Cassida* ; *compago*, *compages* ; *grusque*, *gruisque* : Cæteraque auctorum quæ sedula lectio promet, In quibus haud rarò genus est & flectio discors.

Longè plurima ac penè innumera sunt vocabula, quæ sub eadem significatione diversas nacta sunt terminationes, quæque propterea declinationes & genera haud rarò mutarunt : ut, *menda*, *-da*, primæ, fem. *mendum*, *-di*, secundæ, neut. an Error ; *cassis*, *-idis* ; & *cassida*, *-ida*, a Helmet, utrumque fem. hoc primæ, illud tertiæ ; *compago*, *-ginis* ; & *compages*, *-gis*, a joining together, utrumque fem. & tertiæ ; *grus*, *gruis* ; & *gruis*, *gruis*, a Crane, hoc fem. illud dub. utrumque tertiæ.

26. Mobile, quod *clivus* format, *frenumque*, *bacillum*, *Arma*, *jugum*, *linus*, *somnusque* *animusque*, *receptar* Flexum vel ternum, mutato aut fine secundum.

Nomina quædam adjectiva, ab his substantivis, *clivus*, *frenum*, *bacillum*, *arma*, *jugum*, *limus*, *somnus*, & *animus*, composita, exeunt in *is* vel *us*, ac proinde vel tertiæ sunt, vel primæ & secundæ declinationis: ut, *declivis*, -e, & *declivus*, -a, -um, rising upwards, steep up Hill; *imbecillis* & *imbecillus*, weak; *semisomnis* & *semisomnus*, half sleeping; *exanimis* & *exanimus*, dead.

NOT. tamen alteram terminationem in aliis vix usitatam in aliis rariorem esse: Sic, *magnanimus*, *flexanimus*, *effrenus*, *levissimus*, dicimus, non *magnanimis*, &c. contra *pusillanimis*, *injugis*, *illimis*, *insomnis*, *exsomnis*; non *pusillanimus*, &c. & *semianimis*, *inermis*, *sublimis*, *acclivis*, *declivis*, *proclivis*; rarius *semianimus*, *inermus*, &c. & *inanimus*, vix *inanimis*; *bijugus* sæpius quàm *bijugis*.

27. Nec te prætereant, quibus est & terminus unus,
Nomina per varios flexus quandoque vagari:
Qualia, ne longum faciam, tibi glossa recludet.

Multa sunt nomina, quæ sub una eademque nominativi singularis terminatione, in obliquis suis casibus, nunc hæc, nunc illa declinatione inflexa reperiuntur. Ea autem potissimum sunt quadruplicia. Nam,

1. Quædam sunt primæ & tertiæ: ut *Calchas*, *Calche*, & *Calchas*, *Calchantis*; *Euphrates*, *Euphrate*, & *Euphratis*.

2. Quædam sunt secundæ & tertiæ: ut, *Iber*, *Iberi* & *Iberis*; *sequester*, *sequestri* & *sequestris*, a *Mediator*; & *Umpire*. Sic *OEdipus*, *OEdipi* & *OEdipodis*.

3. Quædam in US sunt secundæ simul & quartæ: ut, *domus*, a *House*; *colus*, a *Distaff*. Sic quarundam arborum nomina: ut, *ficus*, the Fig-tree; *pinus*, the Pine; *laurus*, the Laurel; *cornus*, the Cornel-tree; *quercus*, the Oak-tree.

4. Quædam denique tertiæ & quintæ sunt: ut, *plebes*, (contractè *plebs*) *plebis* & *plebei*, seu *plebi*, the Commons; *fames*, *famis*, *famei* vel *fami*, Hunger; *requies*, *requietis* & *requiei*, Rest.

C A P. IV.

De Nominum Comparatione.

COMPARATIO est Nominis per gradus variatio.

Comparantur nomina tantum adjectiva, eaque quorum significatio augeri potest vel minui.

GRADUS

CAP. IV. *De Nominum Comparatione.* 67

GRADUS comparationis sunt tres, *Positivus*, *Comparativus* & *Superlativus*.

POSITIVUS est, prima vox adjectivi rem absolutè & simpliciter significans: ut, *durus*, *hard*; *mollis*, *soft*.

COMPARATIVUS est, qui supra Positivum significat *magis*: ut, *durior*, *harder*; *mollior*, *softer*: i. e. *magis durus*, *magis mollis*.

SUPERLATIVUS est, qui supra Positivum significat *valde* vel *maximè*: ut *durissimus*, *hardest*, or *most hard*; *mollissimus*, *softest*, or *very soft*, i. e. *valde* vel *maximè durus*; *valde* vel *maximè mollis*.

Comparatio est triplex, *Analogà*, *Anomala* & *Elliptica*.

ANALOGA, seu *regularis*, est quæ communem aliquam formationis suæ regulam sequitur. ANOMALA, seu *Irregularis*, est quæ ab hac regula deflectit. ELLIPTICA denique, seu *Defectiva* est, quæ uno aliquo vel duobus gradibus caret.

I COMPARATIO ANALOGA, seu REGULARIS

COMPARATIVI formatio.

- I. PRIMUS in *i* casus Positivi, syllaba cui sit
Or subnexa, gradum medium formabit. At ortum
A *ficus* atque *dicus*, *volus* & *loquus* *entior* optat;
Junior hinc *juvenisque*, *sinisteriorque sinister*.

COMPARATIVUS formatur à proximo casu Positivi in *i*, addendo syllabam *or*, ut, *durus*, genitivo *duri*, *durior*; *mollis*, dativo *molli*, *mollior*.

Exc. 1. Adjectiva pleraque in *ficus*, *dicus*, *volus* & *loquus*, à verbis, *facio*, *dico*, *volo* & *loquor* derivata, habent *entior*, ab antiquis Positivis in *ens*: ut *munificus*, *liberal*, *munificentior*; *maledicus*, *rastring*, *maledicentior*; *benevolus*, *benevolent*, *benevolentior*; *multiloquus*, *that speaks much*, *multiloquentior*.

Exc. 2. *Juvenis*, *young*, *junior* facit; *sinister*, *left*, *sinisterior*.

SUPERLATIVI formatio.

2. ER recti superadde RIMUS, gradus inde supremus Surget. At, ER dempto, *dexter*, *citer* atque *sinister*
Dantimus, ac *exter*, quod & *extremus* quoque format.

SUPERLATIVUS gradus dupliciter formatur.

I. Si positivus nominativus desinat in ER, Superlativus fit adjiciendo RIMUS: ut, *niger*, *black*, *nigerrimus*; *celer*, *swift*, *celerrimus*.

Exc. Hæc quatuor, *dexter*, right; *citer*, near; *sinister*, left; *exter*, foreign, delendo *er*, & addendo *imus*, faciunt Superlativum, *dextimus*, *citimus*, *sinistimus*, *extimus*, & sapius *extremus*.

3. In reliquis S atque SIMUS sibi subdere gaudet
 Qui fit in *i* casus Positivi proximus. Atqui
 Dant LIMUS, IS dempto, *facilis*, *similisque*,
humilisque,
 Cui *gracilis* formæ, simul *imbecillis* adhærent.
Posterus at *postremus* habet, *superusque* *supremus*,
 Et *summus*; priscum quoque & *interus* *intimus* edit.
Infimus atque *imus* capit *inferus*. A *ficus* ortis
 Et *volus* & *dicus* est ENTISSIMUS: inde sed aufer
Mirificus. *Vetus* usque RIMUS cum *nuperus* optant,
Maturusque, SIMUS capiens aliquando: creari
 Vultque gradus *nequam*, recto quali *nequus* haberet.

Si Positivus non desinat in ER, Superlativus formatur à proximo casu in I, addendo S & SIMUS: ut, *durus*, *duri*, *durissimus*; *mollis*, *molli*, *mollissimus*.

Exc. 1. Hæc quinque, *facilis*, *easy*; *similis*, *like*; *humilis*, *low*; *gracilis*, *lean*; *imbecillis*, *weak*; abjecto IS & addito LIMUS faciunt Superlativum, *facillimus*, *simillimus*, *humillimus*, *gracillimus*, *imbecillimus*.

Exc. 2. *Posterus*, *behind*; habet *postremus*; *superus*, *above*, *supremus* & *summus*; *interus*, *inward*, Positivo vix usitatum, *intimus*; *inferus*, *below*, *infimus* & *imus*.

Exc. 3. Composita cum *ficus*, *dicus* & *volus* faciunt ENTISSIMUS, ab antiquis, uti diximus, Positivis in *ens*: ut, *munificus*, *munificentissimus*; *maledicus*, *maledicentissimus*; *benivolus*, *benivolentissimus*. At *mirificus*, *wonderful*, regulariter Superlativum facit *mirificissimus*.

Exc. 4. Hæc tria, *nuperus*, *late or new*; *vetus*, *old*; *maturus*, *ripe*, Superlativos formant in RIMUS, *nuperrimus*, *veterrimus*, *maturrimus*, vel etiam *maturissimus*, ab antiquis nominativis *nuper*, *veter*, *matur*.

Exc. 5. *Nequam*, indeclinabile, *nequior* & *nequissimus* facit, tanquam à recto *nequus* vel *nequis*.

II. COMPARATIO ANOMALA, seu IRREGULARIS.

4. Longiùs à dictis normis nonnulla recedunt :
 Nam *bonus* & *melior* dat & *optimus* ; & *malus* optat
Pessimus & *pejor* ; *parvus* *minor* ac *minimus* vult ;
Maximus & *major* *magnus* : *multus*que poposcit
Plurimus, & neutrum numero dans *plus* modò
 primo.

Irregulariter comparantur hæc nomina :

Bonus, good, *melior*, *optimus*.

Malus, bad, *pejor*, *pessimus*.

Parvus, little, *minor*, *minimus*.

Magnus, great, *major*, *maximus*.

Multus, many, *plurimus* ; *multa*, *plurima* : *multum*, *plus*,
plurimum. Nam *plus* in singulari est quali substantivum, & neu-
 tri tantum generis ; in plurali adjectivum & omnis generis, ut su-
 prà docuimus.

III. COMPARATIO ELLIPTICA, seu DEFECTIVA.

1. POSITIVO carentia.

5. Hæc viduata gradu sunt pauca sequentia primo ;
Ultimus, *ulterior* ; *prior*, & *primus* ; *propior*que,
Proximus ; *ocyor* atque *ocysimus* adjiciantur :
Deterior jungi quibus & *deterrimus* ambit.

Positivo carent nomina sequentia : *ulterior*, farther, *ultimus* :
prior, former, *primus* ; *propior*, nearer, *proximus* ; *ocyor*, swifter,
ocysimus ; *deterior*, worse, *deterrimus*.

2. COMPARATIVO carentia.

6. *Nuperus*, orba gradu medio, *novus* ac *meritus* sunt :
Par, *sacer*, *invictus*, *persuasus* & *inclytus* adde.

Comparativo privantur : *nuperus*, *nuperrimus*, late ; *meritus*,
meritissimus, deserving ; *novus*, new, *novissimus*, mutata paulùm
 significatione, pro *ultimus*, last ; *par*, *parissimus*, equal ; *sacer*,
sacerrimus, holy ; *invictus*, *invictissimus*, invincible ; *persuasus*,
persuasissimus, persuaded ; *inclytus*, *inclytissimus*, renowned.

3. SUPER-

3. SUPERLATIVO *carentia*.

7. Hæc Superante carent: *satur*, & *diuturnus*, & *ingens*,
Atque *senex*, *juvenis*, *adolescens*, *pronus*, *opimus* ;
Et finita BILIS prope cuncta, vel ILIS, & ALIS:
Cum multis aliis quæ nunc perscribere longum est.

Multa carent Superlativo : ut, *satur*, *saturior*, full ; *diuturnus*,
diuturnior, lasting ; *ingens*, *ingentior*, great ; *pronus*, *pronior*, in-
closed, stooping downward ; *opimus*, *opimior*, rich, full ; item
hæc ætatum nomina, *adolescens*, *adolescensior* ; *juvenis*, *junior* ;
senex, *senior*.

Superlativo etiam deficiunt :

1. Pleraque Verbalia in BILIS : ut, *tolerabilis*, *tolerabilior*,
that may be endured ; *flebilis*, *flebilior*, lamentable.

2. In ILIS finita penultima longâ : ut, *juvenilis*, *juvenilior*,
pouthful ; *civilis*, *civilior*, civil, courteous ; *exilis*, *exilior*, small.

3. Definientia in ALIS : ut, *capitalis*, *capitalior*, chief, deadly ;
regalis, *regalior*, like a king.

4. Multa alia promiscuæ terminationis : ut, *arcanus*, *arcanior*,
secret ; *declivis*, *declivior*, bending downwards ; *proclivis*, *procli-
vior*, prone, easy ; *longinquus*, *longinquior*, far-off ; *propinquus*,
propinquior, near.

POSITIVO & SUPERLATIVO *carentia*.

8. *Anterior* solum, *sequior*, *satior*que leguntur.

Hæc tria, *anterior*, former ; *sequior*, worse ; *satior*, better,
in solo Comparativo inveniuntur.

5. COMPARATIVO & SUPERLATIVO *carentia*.

9. Hæc proprio genuère gradus de corpore nullos
Nomina, vel raros : à verbis, nominibusque
Quæ composita fluunt ; in DUS quoque Partici-
pans, &
Dant quibus US purum fines, ICUS, IVUS &
INUS,
Aut IMUS aut ORUS : cum Deminuentibus adde
Plurima, quæ versu promptum comprehendere non est.

Nullos

CAP. V. De Nom. Specie & Figura. 71

Nullos vel rariores ex sese gradus emittunt nomina sequentia :

1. Adjectiva cum nominibus aut verbis composita : ut, *versicolor*, of divers Colours; *tardigradus*, slow-paced; *degener*, degenerating; *consonus*, of like Sound, agreeable; *foedifragus*, a Covenant-breaker; *lucifugus*, that flies from the Light; *pestifer*, pestilent, poisonou.
2. Participia in DUS : ut, *amandus*, to be loved; *lugendus*, to be bewailed. Item Verbalia in BUNDUS : ut, *errabundus*, wandring; *puhibundus*, bashful.
3. Nomina in US purum, sine præeunte vocali, desinentia : ut, *dubius*, doubtful; *cæruleus*, blue; *vacuus*, empty.
4. Finita in ICUS penultima brevi : ut, *famelicus*, hungry; *modicus*, small, moderate.
5. Finita in IVUS : ut, *fugitivus*, that flieth away; *demonstrativus*, that demonstrateth.
6. Finita in INUS : ut, *matutinus*, early; *internecinus*, deadly.
7. Finita in IMUS : ut, *legitimus*, lawful; *limus*, crooked, atwry.
8. Finita in ORUS : ut, *canorus*, shrill; *odorus*, sweet smelling.
9. Deminutiva : ut, *tenellus*, somewhat tender; *majusculus*, somewhat big.
10. Plurima denique varix terminationis : ut, *almus*, gracious; *mirus*, wonderful; *egenus*, needy; *lacer*, torn; *memor*, mindful; *sempes*, safe, &c.

C A P. V.

De Nominum Specie & Figura.

§ 1. De SPECIE.

SPECIES Nominis est duplex, *Primitiva & Derivativa*.

PRIMITIVA est, quæ à nulla alia voce ortum habet : ut, *albus*, white.

DERIVATIVA est, quæ aliunde formatur : ut, *albedo*, Whiteness.

1. *Primitiva speciei* subjiciuntur ferè hæc sequentia :

1. **INTERROGATIVUM**, quo de re quapiam quærimus : ut, *quis?* *uter?* *qualis?*

2. **REDDITIVUM**, quod Interrogativo respondet : ut, *talis*, *tantus*, *tot*.

3. **RELATIVUM**, quod vocem antecedentem respicit : ut, *qualis*, *quantus*, *quot*.

4. COL-

4. COLLECTIVUM, quod multa in singulari significat : ut, *populus, grex*.

5. Innumera denique Nomina, tam Substantiva, quam Adjectiva, quæ ad certas classes reduci nequeunt.

II. DERIVATIVA quintuplicia sunt. Nam quædam derivantur,

1. A Nominibus, quæ vocantur *Denominativa*.

2. A Verbis, quæ *Verbalia*.

3. A Participiis, quæ *Participialia*.

4. Ab Adverbiis, quæ *Adverbialia*.

5. Quædam denique à Præpositionibus orta sunt.

I. De Denominativis.

DENOMINATIVORUM species sunt sex, viz. *Patronymica, Gentilia, Possessiva, Deminutiva, Amplificativa, & Denominativa* speciatim sic dicta.

PATRONYMICA.

PATRONYMICA propriè dicuntur, quæ à parentum, majorumve nominibus derivata, filium vel filiam, nepotem vel neptem, aliove eorum posteros significant.

1. A patre : ut, *Pelides*, i. e. *Achilles, Pelei filius*.

2. A matre : ut, *Philyrides*, i. e. *Chiron, Philyræ filius*.

3. Ab avo paterno : ut, *Æacides*, i. e. *Achilles, Æaci nepos*.

4. Ab avo materno : ut, *Atlantiades*, i. e. *Mercurius, Atlantis nepos*.

5. A regibus gentiumque conditoribus : ut, *Romulida*, i. e. *Romani*, à Rege *Romulo*.

TERMINATIONES *Patronymicorum* præcipuæ sunt quatuor : DES, cujus exempla vidimus,

AS : ut, *Thaumantias*, i. e. *Iris, Thaumantis filia*.

IS : ut, *Atlantis*, i. e. *Electra, filia Atlantis*.

NE : ut, *Nerine*, i. e. *Galatea* aut alia, *Nerei filia*.

Ex his DES masculinum est, AS, IS & NE feminina.

In DES & NE *prima* sunt, in AS & IS *tertia Declinationis*.

GENTILIA.

GENTILIA dicuntur, quæ patriam vel gentem significant : ut, *Romanus, Atheniensis, Macedo, Arabs, Lacana, Troas, Thessalis*.

POSSESSIVA.

POSSESSIVA sunt, quæ possessionem aut proprietatem aliquam significant : ut, *Regius*, à *Rex* ; *fraternus*, à *frater* ; *Herculeus*, ab *Hercules*.

Expq.

I. CAP. V. De Nom. Specie & Figura. 73

Exponuntur autem *Possessiva* per genitivos suorum primitivorum, pro quibus eleganter poni solent: ut, *domus paterna*, i. e. *domus patris*; *vita humana*, i. e. *vita hominum*.

DEMINUTIVA.

DEMINUTIVA sunt, quæ deminutionem suorum primitivorum significant: ut, *libellus*, *filiola*, *corculum*; à *liber*, *filia*, *cor*; *misellus*, *parvulus*, *duriusculus*; à *miser*, *parvus*, *durior* vel *dyrius*.

De *Deminutivis* quatuor præcipue notanda videntur;

1. Eorum pleraque in LUS, LA, LUM desinere.
2. Ab uno primitivo gradatim plura descendere *Deminutiva*, majorem subinde deminutionem inferentia: ut, à *puer*, *puerulus*, *puellus*, *puellulus*; à *cista* *cistula*, *cistella*, *cistellula*.
3. *Deminutiva* ferè cum primitivis suis genere convenire: ut, *lapis*, *lapillus*; *pagina*, *pagella*; *os*, *osculum*.
4. *Deminutivis* deminutionem addi posse per adjectivum *parvus*, *minutus*, aut simile: ut, *parvi pisciculi*, *parva munuscula*, *minuta interrogatiuncula*.

AMPLIFICATIVA.

AMPLIFICATIVA sunt, quæ primitivorum suorum significationem augent seu amplificant.

Ex his quædam substantiva, quædam adjectiva sunt.

Substantiva in O desinunt: ut, *capito*, i. e. *habens magnum caput*. Sic *naso*, qui *nasum*; *labeo*, qui *labia*; *bucco*, qui *buccas* solito majores habet.

Adjectiva desinunt in OSUS vel ENTUS: ut, *vinosus*, *nodosus*, *plumbosus*; *corpulentus*, *fraudulentus*, *sanguinolentus*. Item quædam aliter in tus; ut, *literatus*, *auritus*, *nasutus*.

DENOMINATIVA *speciatim sic dicta*.

In hanc classem DENOMINATIVORUM ea referimus, quæ ad superiora capita nequeunt reduci: qualia sunt innumera tum substantiva tum adjectiva ab aliis nominibus derivata: ut, *eques*, *lectica*, *animal*, *lupanar*, *thuribulum*; ab *equus*, *lectus*, *anima*, *lupa*, *thus*: *cordatus*, *saluber*, *gravidus*, *aureus*, *cælestis*, *adamantinus*; à c. r., *salus*, *gravis*, *aurum*, *cælum*, *adamas*.

Ex substantivis præcipue memorari debent nomina ABSTRACTA, i. e. substantiva ab adjectivis deducta, rerum qualitates per se ipsas spectatas significantia: ut, *justitia*, *pietas*, *dulcedo*; à *justus* *pius*, *dulcis*.

Adjectivorum varix admodum sunt significationes, ut certis legibus comprehendi vix queant. Ex iis tamen potissimum notantur,

1. MATERIALIA : ut, *corporeus, chartaceus, crystallinus, quernus.*
2. LOCALIA : ut, *hortensis, agrestis, fluvialis, marinus.*
3. TEMPORALIA : ut, *solstitialis, momentaneus, æstivus, diurnus, annuus.*

2. De Verbalibus.

VERBALIA sunt quæ à verbis derivantur.

Eorum variæ sunt terminationes; præcipuè verò,

1. Substantivorum in IO, OR, IX, US & URA : ut, *lectio, amator, altrix, luctus, creatura.*
2. Adjectivorum in *bilis* vel *ilis*, *bundus*, *ax*, *itius*, *icus*, *idus*, *ivus* : ut, *amabilis, docilis, ludibundus, audax, fictitius, erraticus, fluidus, sativus.*

3 De Participialibus, Adverbialibus, & à Præpositione ortis.

1. PARTICIPIALIA sunt, quæ ex participiis in nomina degenerant : ut, *sapiens, acutus, doctus, disertus.*

Ex his multa *Substantivorum* naturam induerunt : ut, *adolescens, animans, rudens, serpens; advocatus, sponsus, natus, legatus; nupta, sponsa, ferta*, sciz. *corona*; *prætexta*, sciz. *vestis*; *debitum, decretum, præceptum, fatum, tectum, votum, &c.*

2. ADVERBIALIA sunt, quæ derivantur ab adverbis : ut, *hodiernus*, ab *hodie*; *crastinus*, à *cras*; *binus*, à *bis*.

3. Sunt & à PRÆPOSITIONIBUS ORTA : ut, *contrarius* à *contra*; *anticus*, ab *ante*; *posticus*, à *post*.

§ 2. De FIGURA NOMINUM.

FIGURA Nominum est duplex, *Simplex & Composita*.

Nomen SIMPLEX est, quod semper unum fuit, neque ex vocibus aut particulis pluribus conficitur : ut, *res, justus, facilis, cor, quantus.*

Nomen COMPOSITUM est, quod ex duabus aut pluribus vocibus seu particulis in unum junctis conflatur : ut, *respublica, injustus, difficilis, perdifficilis, vecors, quantuscunque.*

Quia voces numerales cum utraque tum specie tum figura nominum participant, ideò quæ de iis dicenda videbantur, in postremum hunc locum rejecimus

De NUMERALIBUS.

NUMERALIA sunt duplicia, *Simplicia*, sciz. & *Composita*.

Simplicia rursum vel *primitiva* sunt, vel *derivativa*.

Primitiva Cardinalia appellantur, cætera sunt *derivativa*.

CARDINALIA sunt, quæ numerum absolute significant: ut, *unus*, *duo*, *tres*, &c. Hæc respondent ad quæstionem QUOT?

Derivativa sunt septuplicia, *Ordinalia*, *Distributiva*, *Partitiva*, *Multiplicativa*, *Proportionalia*, *Temporalia* & *Ponderalia*.

1. ORDINALIA sunt, quæ ordinem significant: ut, *primus*, *secundus*, *tertius*, &c. De his quæritur per QUOTUS?

2. DISTRIBUTIVA sunt, quæ singulis plurium eundem numerum distribuunt: ut, *singuli*, *bini*, *terni*, &c. Quæstio de iis fit per QUOTENI?

3. PARTITIVA sunt, quæ partitionem significant, posteriore sui parte ex nomine pars composita: ut, *bipartitus*, *tripartitus*, *quadripartitus*, &c. De quibus quæstio est QUOT PARTIUM?

4. MULTIPLICATIVA sunt, quæ partium aut specierum rei multiplicationem summam explicant: ut, *simplex*, *duplex*, *triplex*, &c. De his quæritur per QUOTUPLEX?

5. PROPORTIONALIA sunt, quæ proportionem seu habitudinem rei ad rem numero exprimunt: ut, *duplus*, *triplus*, *quadruplus*, &c. In his Quæstio fit per QUOTUPLUS?

6. TEMPORALIA & } sunt, quæ numerum certi temporis, pon-

7. PONDERALIA } deris vel aliarum rerum exprimunt: ut, *bimus*, *trimus*, *quadrimus*, &c. Sic composita: ut, *biennis*, *triennis*, &c. *bimestris*, *trimestris*, &c. *biduum*, *triduum*, &c. *binotium*, *trinotium*, &c. *biennium*, *triennium*, &c. annorum, mensium, dierum & noctium, numerum significantia. Sic etiam *bilibris*, *trilibris*, *quadrilibris*, &c. quæ librarum numero significando inferviunt. At in *arius* à distributivis orta quarumvis rerum numero applicari possunt: ut, *binarius*, *ternarius*, *quaternarius*, &c. Sic *versus* *senarius*. i. e. sex pedum; *denarius* *nummus*. i. e. decem assium; *octogenarius* *senex*. i. e. octoginta annorum: *grex centenarius*, i. e. centum capitum, &c. De his quæritur QUOT AN-
NORUM, MENSIVM, LIBRARUM, &c.

Liber Secundus.

De PRONOMINE.

PRONOMEN est pars orationis variabilis, quæ pro nomine posita, personam aut rem aliquam demonstrat.

Pronominis Accidentia sunt octo, Figura, Species, Genus, Casus, Numerus, Persona, Motio & Declinatio.

I. *FIGURA Pronominum* est duplex: alia enim sunt Pronomina *Simplicia*, alia *Composita*.

Pronomina SIMPLICIA sunt decem & octo; *Ego, tu, sui, ille, ipse, iste, hic, is, quis, qui, meus, tuus, suus, noster, vester, nostras, vestras & cujas.*

De Pronominibus COMPOSITIS postea dicetur.

II. *SPECIES Pronominum* itidem duplex est, *Primitiva & Derivativa.*

Pronomina PRIMITIVA sunt decem: *Ego, tu, sui, ille, ipse, iste, hic, is, quis, qui.*

DERIVATIVA sunt octo: *Meus, tuus, suus, noster, vester, nostras, vestras & cujas.*

¶ *Pronomina* aliter dividuntur in *Demonstrativa, Relativa, Possessiva, Gentilia, Interrogativa & Reciproca.*

1. *Pronomina DEMONSTRATIVA* sunt, quæ rem præsentem, vel tanquam præsentem, simpliciter demonstrant: ut, *ego, tu, hic, iste*; & interdum *ille, is, ipse.*

2. *RELATIVA* sunt, quæ rem antecedentem in memoriam reducunt: ut, *ille, ipse, is, qui*, & haud rarò *hic & iste.*

3. *POSSESSIVA* sunt, quæ possessionem significant: ut, *meus, tuus, suus, noster & vester.*

4. *GENTILIA* sunt, quæ gentem vel patriam significant: ut, *nostras, vestras, cujas.*

5. *INTERROGATIVA* ex his appellantur, quibus interrogantes utimur: ut, *quis? & cujas?*

6. *RECIPROCA* denique sunt, quæ rem in seipsam reflectunt: ut, *sui & suus.*

III. *GENERA Pronominum* sunt eadem ferè quæ in Nominibus.

Nam eorum tria, *ego, tu, sui*, substantiva sunt & communis generis; masculina cum mares, feminina cum feminas demonstrant. Reliqua verò adjectiva sunt, & proinde generis omnis: *meus, mea, meum; nostras, nostras, nostras.*

IV. CASUS

IV. CASUS in Pronomine sex ; } quemadmodum in Nomine.
 V. NUMERI sunt duo ;

VI. PERSONÆ Pronominum sunt tres : *Prima*, quæ loquitur : ut, *ego*. *Secunda*, ad quem sermo dirigitur : ut, *tu*. *Tertia*, de quo sermo habetur : ut, *sui*, *ille*, *ipse*, & cætera Pronomina relativa.

VII. MOTIO, quæ Pronominum adjectivorum est propria, sub eorum declinatione comprehenditur.

VIII. DECLINATIO Pronominum ad hunc modum sese habet :

1. Quædam planè sequuntur declinationem nominum : ut, *meus*, *tus*, *suus*, *noster* & *vester*, primæ & secundæ ; *nostras*, *vestras* & *cujas*, tertiæ.

2. Quædam nulla ex parte sequuntur declinationem Nominum : ut, *ego*, *tu*, *sui*.

3. Quædam habent declinationem mixtam : ut, *ille*, *ipse*, *iste*, *hic*, *is*, *quis*, *qui*.

De PRONOMINIBUS COMPOSITIS.

Pronomina componuntur septem modis.

I. Cum Nomine : ut, *aliquis*, *unusquisque* : item genitivi *hujusmodi*, *cujusmodi*, *ejusmodi*.

II. Cum Pronomine : ut, *isthic*, *illic* ; ab *iste*, *ille*, & *hic*.

III. Cum Verbo : ut, *quivis*, ex *qui* & *vis* ; *quilibet*, ex *qui* & *libet*.

IV. Cum Adverbio : ut, *nequis*, *numquis* ; à *ne*, *num* & *quis* ; *eccum*, *eccam* ; *eccos*, *eccas* ; ab *ecce* & *is* : *ellum*, *ellam* ; *ellos*, *ellas* ; ab *ecce* & *ille*.

V. Cum Prapositione *cum* : ut, *mecum*, *tecum*, *secum*, *nobiscum*, *vobiscum*, *quicum* & *quibuscum*.

VI. Cum Conjunctione : ut, *ecquis*, *siquis* : ab *et*, *si* & *quis*.

VII. Cum syllabica adjectione, eaque variâ :

1. MET componitur cum *ego*, *tu*, *sui*, per omnes casus : *egomet*, *meimet*, *mihimet*, &c. *tutemet*, *tuimet*, *tibimet*, &c. *suimet*, *sibimet*, &c.

2. TE, cum solo nominativo vocis *tu* : ut, *tute*.

3. CE, cum Pronomine *hic*, & genitivis *ejus*, *cujus* : ut, *hicce*, *hacce*, *hocce* ; *hujusce*, *hisce*, *hosce* ; *ejusce*, *cujusce* : unde *ejuscemodi*, *cujuscemodi*.

4. CINE additur Pronomini *hic*, sed iis duntaxat casibus qui in e terminantur : ut, *hiccine*, *haccine*, *hoccine*, *hunccine*, &c.

5. PTE componitur cum ablativis *meâ*, *tuâ*, *suâ*, *nostrâ*, *vestrâ* : ut, *meapte*, *tuapte*, *suapte*, &c. Et interdum cum *meo*, *tuo*, *suo*, &c. ut, *meopte*, *tuopte*, *suopte*.

6. PIAM, cum *quis* : ut, *quispiam*, *quempiam*, *aliquispiam*.

7. DAM,

7. DAM, cum *qui*, per omnes casus, genera & numeros.
8. DEM, cum *is*, in *idem* (pro *isdem*) per omnes casus.
9. CUMQUE, seu CUNQUE, cum *qui*, per omnes casus.
10. QUE, in *quisque*,
11. NAM, in *quisnam*,
12. QUAM, in *quisquam*,
- Syllabicae potius adjectiones, quàm
hoc Adverbium, illa Conjunctiones
esse videntur.

Liber Tertius.

DE VERBO.

VERBUM est, pars orationis variabilis, aliquid de re aliqua dici seu affirmari significans.

Verbo accidunt octo, *Modus, Tempus, Numerus, Persona, Con-*
jugatio, Genus, Species & Figura.

Modus est diversa verbi inflectendi ratio diversis animi affectionibus indicandis inserviens.

Modi Verborum sunt quatuor, Indicativus, Subjunctivus, Imperativus & Infinitivus.

Ex his tres priores FINITI vocantur, quia certam personam ac numerum definiunt: quartus verò INFINITUS appellatur, quòd nulla in eo fit personæ numerive differentia.

INDICATIVUS est, quo simpliciter affirmamus, negamus, aut interrogamus: ut, *amat, non amat, amatne?*

SUBJUNCTIVUS est, qui alteri verbo subjicitur, nec per se sententiam absolvit: ut, *Orat ut ad se venias; Quid faciam prorsus ignoro.*

IMPERATIVUS est, quo imperamus, oramus, hortamur, aut permittimus: ut, *Scribe puer; Miserere laborum; Pelle moras; Isequere Italiam ventis, pete regna per undas.* Virg.

INFINITIVUS est qui generalem verbi significationem absque certæ personæ numerive discrimine exprimit: ut, *Nescio fallere; Dignus amari.*

TEMPUS est, differentia verbi ex consignificatione præsentis, præteriti & futuri.

Tempora verborum sunt quinque, Prasens, Prateritum imperfectum, Prateritum perfectum, Prateritum plusquamperfectum, & Futurum.

Ex Temporibus tria SIMPLICIA sive *absoluta* sunt, *Præsens*, *Præteritum perfectum*, & *Futurum*; duo autem COMPOSITA, *Præteritum imperfectum*, & *Præteritum plusquamperfectum*.

PRÆSENS est, quod aliquid nunc fieri significat: ut, *scribo, doceor*.

PRÆTERITUM PERFECTUM est, quod rem notat jam perfectam & completam: ut, *scripsi*.

FUTURUM est, quod aliquid ex voluntate aut necessitate fore promittit: ut, *scribam*.

PRÆTERITUM IMPERFECTUM est, quod tempus aliquod præteritum respicit, indicatque rem tum præsentem, sed nondum absolutam fuisse: ut, *scribebam*.

PRÆTERITUM PLUSQUAMPERFECTUM est, quod tempus aliquod præteritum respicit, ac rem tum præteritam, atque perfectam notat: ut, *scripseram*.

NUMERI & PERSONÆ } Verborum nihil aliud sunt, quàm diversæ eorum terminationes, numeris & personis Nominum sive Pronominum convenientes.

Numeri igitur sunt duo, *Singularis*, ut, *amo*; *Pluralis*, ut, *amamus*.

Personæ tres, *Prima*, ut, *amo*; *Secunda*, ut, *amas*; *Tertia*, ut, *amat*.

CONJUGATIO est variatio verbi per modos, tempora, numeros & personas.

Conjugationes verborum sunt quatuor; *Prima*, *Secunda*, *Tertia* & *Quarta*.

Ex autem vulgò à se invicem discernuntur vocali quæ præcedit *re* præsentis Infinitivi verbi activi, vel *ris* præsentis Indicativi verbi passivi, hoc modo:

<i>Prima</i>	} habet	{	} ante <i>re</i> vel	{	} <i>amāre, amāris.</i>				
<i>Secunda</i>						<i>a</i> longum	} <i>ris: ut,</i>	{ <i>docēre, docēris.</i>	
<i>Tertia</i>						<i>e</i> longum			{ <i>legēre, legēris.</i>
<i>Quarta</i>						<i>e</i> breve			
		<i>i</i> longum							

Verborum Conjugatio vel est *Regularis* vel *Anomala*. Illa communem aliquam conjugandi formam servat: hæc ab ea forma desciscit.

In unoquoque verbo regulari & pleno potissimum considerandæ sunt quatuor ejus primariæ partes; viz. *Præsens Indicativi* in *o*, *Præteritum perfectum* ejusdem in *i*, *Supinum prius* in *um*, & *Præsens Infinitivi* in *re*.

Præsens Indicativi in *o* dicitur *THEMA* sive *Radix* verbi, quod reliquæ verbi partes ab eo, sive immediatè, sive aliis intervenientibus, nascantur.

A Præterito perfecto descendunt voces in *ram*, *rim*, *ro*, *ssim* & *sse*.

A Supino priore, Supinum posterius, participia præteriti temporis, & futuri in *rus*: item pleraque verbalia in *us*, *io*, *or* & *ix*.
Præsens

Præfens Infinitivi quotæ conjugationis verbum quodque sit ostendit.

¶ In Rudimentis nostris præter Conjugationum Typos, propofita funt generalia verborum a thematis fuis ducendorum præcepta: fuperent, ut de Præteritis & Supinis, quorum formatio latius patet, nec, ut cæterarum parium, una ferè & eadem, fed varia & multiplex eft, hoc in loco agamus.

De verbis anomalis capite fecundo; de Genere, Specie & Figura verborum cap. tertio: de Gerundiis & Supinis libro de Participiis dicetur.

CAP. I.

De Præteritis & Supinis Verborum.

REGULÆ GENERALES.

1. **P**Leraque simplicium leges compofita fequuntur.
Hinc excepta fuo melius poft ordine pandam.

Verba compofita formant præteritum & fupinum juxta regulas simplicium: ut, *amo, amavi, amatum*; fic *redamo, redamavi, redamatum*.

Excipiuntur nonnulla quæ fuis locis explicabuntur.

2. Cum geminat primam fimplex, compofita priorem Præteriti amittunt, præter *præcurro, repungo*; Quæque fibi gignunt *do, fto, cum difcere pofco*.

Quando præteritum fimplicis geminat primam fyllabam, compofita non geminant: ut, *pello pepuli, to beat; repello, repuli, non repestuli, to beat back*.

Exc. Quædam tamen eam fyllabam retinent: ut, *præcurro, præcucurri, to run before; repungo, repupugi, to prick again*; item compofita à *do, fto, difco & pofco*: ut, *addo, addidi, to add; aſto, aſtiti, to ſtand up; edifco, edidici, to learn by heart; depofco, depofcei, to demand*.

3. A præfentis in I mutatum, vult E fupino.
Excipe *diſpliceo, do, go* finitaque, quæque Progenerant *habeo, fapio, falio, ſtatuoque*.

CAP. I. De Præt. & Sup. Verborum. 81

Si verbum compositum mutet A simplicis in I, supinum habebit E: ut, *facio, feci, factum*, to make; *perficio, perfeci, perfectum*, to perfect.

Exc. *Placeo, placui, placitum*, to please: at *displiceo, displicui, displicitum*, to displease. Sic finita in *do* & *go*: ut, *ago, egi, actum*, to do, to drive; *adigo, adégi, adactum*, to drive to; *cado, cecidi, casum*, to fall; *recido, recidi, recasum*, to fall back. Item composita ab *habeo*, to have; *sapio*, to be wise; quæ I in supino retinent: ut, *prohibeo, prohibitum*, to forbid: *desipio*, (si modò supinum habeat) *desipitum*, to play the fool: Et a *salio*, to leap, & *statuo*, to set up, quæ in supino U habent: ut, *insilio, insultum*, to leap upon; *instituo, institutum*, to appoint.

4. Si sit A præsentis, non definit esse supino.

Si verbum in præsentis A habuerit, A quoque in supino habebit, quamvis in præterito mutetur: ut, *capio, cepi, captum*, to take; *fallo, fefelli, falsum*, to deceive.

5. Præteritis quæcunque carent, spoliabo supinis.

Quæ verba præteritis carent, carent etiam supinis: ut, *polleo, glisco, ambigo, vengo, ferio*, &c.

Prima Conjugatio.

6. A VI præterito capit, ATUM prima supino.

Verba primæ conjugationis habent in præterito A VI, in supino *atum*: ut *voco, vocavi, vocatum*, to call.

7. Do dedit atque datum format, compositaque primæ Quæ venum, circum, pessumque, satisque creârunt. Sto stetit & statum poscit: STITIT at sibi proles Exigit atque STITUM, multò sed crebrius ATUM.

Exc. 1. *Do* facit præterito *dedi*, supino *datum*, to give. Sic composita primæ conjugationis, *venundo*, to sell; *circundo*, to surround; *pessundo*, to overthrew; *satisdo*, to give Surety. Cætera ferè sunt tertiæ conjugationis; de quibus Reg. 29.

Sto, steti, statum, to stand. Composita *STITI, STITUM* & sequentiùs *STATUM*: ut, *exsto, exstiti, exstitum* vel *exstatum*;

to stand out; *præsto, præstiti, præstitum, vel præstatum, to preform.* Sic *ad-, con-, in-, ob-, per-, pro-, re-sto.*

8. A *lavo* fit *lavi, lautum, lotum* atque *lavatum.*

Poto potatum vel potum flecte: *juvoque*

Dat juvi; at soboles jutum propè sola reservat.

Exc. 2. *Lavo* in præterito facit *lavi, in supino lotum, lautum, & lavatum, to wash.*

Poto, potavi, potum vel potatum, to drink.

Juvo, juvi, jutum, to help. Sic ejus compositum *adjuvo, adjuvi, adjutum.* Hinc participia *jutus & adjutus*: sed hoc longè quàm illud usitatus.

9. Hæc per UI per ITUMque, *cubo, domo cum sono* flectes,

Et *tono, junge veto, simul & crepo: discrepo* normam

Sed potius sequitur: *mico vult micuique, supini*

Impatiens: AVI tamen ATUM dimico præfert

Quam tenuit legem *replico* cum *supplico, & omne*

Quod *plico* componit verbum cum nomine junctum.

Cætera sed *soboles* ritu variantur utroque.

At *frico* vult *fricui, frictum; secui seco, sectum;*

Interdumque *neco, necui; quod sæpius AVI*

Atque *ATUM* poscit. *Labo, nexo* cum *plico* nil dant.

Exc. 3. Sex verba quæ sequuntur, faciunt præterito UI, supino ITUM:

Cubo, cubui, cubitum, to ly. Sic composita, tam primæ: ut, *accubo, to sit nigh; excubo, to watch; recubo, to ly all along:* quàm tertiæ, quæ *m* literam assumunt: ut, *incumbo, to ly upon; succumbo, to yield.* Vid. Reg 25.

Domo, domui domitum, to tame. Sic *e-, per- domo.*

Sono, sonui, sonitum, to sound. Sic *as-, circum-, con-, dis-, ex-, in-, per-, præ-, re- sono.*

Tono, tonui, tonitum, to thunder. Sic *at-, circum-, in-, superin-, re-sono.*

Veto, vetui, vetitum, to forbid.

Crepeo, crepui, crepitum, to make a Noise. Sic *con-, in- per-, re-crepeo.* *Discrepeo* tamen *discrepavi* potius quàm *discrepui* facit, ●

Exc. 4.

CAP. I. De Præter. & Sup. Verborum. 83

Exc. 4. Mico facit micui sine supino, to glitter. Sic inter-, pro-mico. Emico autem emicui habet & emicatum, to shine forth: dimico, dimicavi (rarò dimicui) dimicatum, to fight.

Exc. 5. Plico simplex, to fold, olim plicui vel plicavi, & plicium vel plicatum, fecisse videtur: Participio plicatus utitur Seneca.

Ab eo composita, sive cum nomine, sive cum præpositionibus sub & re, AVI tantum & ATUM habent: ut, duplico -avi, -atum, to double; multiplico, -avi, -atum, to multiply; supplico, -avi, -atum, to intreat humbly; replico, -avi, -atum, to unfold, to reply.

Reliqua cum præpositionibus composita, vel faciunt UI, ITUM; vel AVI, ATUM: ut, applico, to join, to appin; implico, to fold in, to intangle; -plicui, -plicitum, & -plicavi, -plicatum; complico, -plicavi, -plicatum; rarò -plicui & -plicitum, to fold together. Explico, pro expedio, expando, aut simili, explicui, sæpius & explicitum: pro explano seu interpreteror, explicavi & explicatum ferè semper facit.

Exc. 6. Frico habet fricui, frictum, to rub. Sic as-, circum-, con-, de-, ef-, in-, per-, re-frico.

Seco, secui, sectum, to cut. Ita circum-, con-, de-, dis-, ex-, in-, inter-, per-, præ-, re-, sub-seco..

Neco, necavi, interdum necui, necatum, to kill. Eneco, -avi, -atum, & enecui, enectum, to put to Death; interneco, -avi, -atum, & -ectum, to put all to the Sword.

Exc. 7. Hæc tria, labo, to fall or faint; nexo, to bind, & plico (de quo prius dictum) præterito ac proinde supino carent.

Secunda Conjugatio.

10. **A** Ltera præterito dat UI, dat ITUMque supino.

Verba secundæ conjugationis faciunt præteritum in UI, supinum in ITUM: ut, habeo, habui, habitum, to have; prohibeo, prohibui, prohibitum, to forbid.

11. Dat doceo doctum; à teneo deducito tentum:

Mistum vel mixtum dat misceo: censeo, censum;

Torreoque & tostum, capient; & sorbeo sorptum.

Hæc verba sequentia præteritum juxta regulam, supinum verò contra eam faciunt.

Doceo, docui, doctum, to teach. Sic ad-, con-, de-, e-, per-, sub-daceo.

Teneo, tenui, tentum, to hold. Sic *con-, de-, dis-, ob-, re-, sus-* tineo. At *attineo, pertineo*, nullum supinum admittunt; raro etiam *abstineo*.

Misceo, miscui, mistum vel mixtum, to mix. Sic *ad-, com-, im-, inter-, per-, re-* misceo.

Censeo, censui, censum, to judge or think. Sic *ac-, per-, re-, suc-* censeo.

Torreo, torrui, tostum, to roast. Sic *ex-* torreo.

Sorbeo, sorbui, sorptum, to sup. Sic *ab-, ex-, re-* sorbeo. Absorpsi utitur Lucanus, *exsorpsi* Seneca, ab antiquis *absorbo* & *exsorbo*, ut videtur, tertiæ conjugationis. Supina *exsorptum* & *resorptum* non existant.

12. Quod dat UI neutrum, *timeo, fileoque*, supina
Nulla dabunt. *Valeo, placeo, caret & licet aufer,*
Paret, item jaceo, caleo, noceo, doleoque;
Queis coalet, latet atque meret sociabis, oletque.

Neutra secundæ conjugationis, quæ præterito faciunt UI, supino carent: ut, *splendeo, splendui, to shine; mædeo, madui, to be moist.* Sic *areo, candeo, floreo, horreo, niteo, pateo, tepeo, vigeo, &c.* item *immineo, emineo*, ab antiquo *mineo*.

His adde duo verba activa, *timeo, timui, to fear*: unde *per-, sub-* timeo. Et *fileo, filui, to conceal*.

Exc. Hæc autem neutra supinum retinent: *Valeo, valui, valitum, to be in health; & equi-, con-, e-, in-, præ-* valeo. *Placeo, -ui, -itum, to please*: & *com-, per-* placeo, *dis-* pliceo. *Careo, -ui, -itum, to want.* *Liceo, -ui, -itum, to be valued.* Sic *Pareo, to appear, to obey*: & *ap-, com-* pareo. *Jaceo, to lie*: & *ad-, circum-, inter-, ob-, præ-, sub-, super-* jaceo. *Caleo, to be warm*: & *con-, in-, ob-, per-, re-* caleo. *Nocéo, to hurt.* *Doleo, to be grieved*: & *con-, de-, in-, per-* doleo. *Coaleo, to grow together.* *Lateo, to lurk*: unde *de-liteo, inter-, per-, sub-* lateo. *Mereo, to deserve*: unde, *com-, de-, e-, per-, pro-* mereo, aut *mereor*. *Oleo, to smell.*

13. *Arceo* quod simplex nescit, dant nata supinum:
Quod retinent *taceo, lateo, sobolique* recusant.

Arceo, arcui facit; supinum vero *arcitum* in usu non est, to restrain. Ejus tamen composita supinum retinent: *coërceo, -erciui, -ercitum, to restrain*; *exerceo, -erciui, -ercitum, to exercise*.

Contrà, *taceo, tacui* facit & *tacitum, to conceal*; *lateo, latui & latitum*, (ut modò dictum) *to lurk*. Eorum tamen composita supino carent; *con-, ob-* re-ticeo: & *de-liteo, &c.*

14. Dant DI SUM *prandet, videt & sedet*; at *geminabit*

S sessum: *stridet stridi* facit absque supino.

Prandeo dat *prandi, pransum*, to dine.

Video, vidi, visum, to see. Sic, *in-, per-, pra-, pro-, re-, video.*

Sedeo, sedi, sessum, to sit. Sic, *af-, con-, de-, dis-, in-, ob-, pos-, pra-, re-, sub-* *sideo, circumfideo, vel circumfideo, supersedeo.* Ex his tamen *desideo, diffideo, perfideo, praefideo, resideo, subsideo, supino* carere videntur.

Strideo, stridi, sine supino, to make a Noise.

15. DI SUM præterito geminato *mordeo* donat:

Spondeo lege pari, pendet, tondetque jugantur.

Hæc quatuor faciunt DI, principio præteriti geminato, & supino SUM:

Mordeo, momordi, morsum, to bite. Sic *ad-, com-, de-, ob-, pra-, re-, mordeo.*

Pendeo, pependi, pensum, to hang. Sic, *de-, im-, pro-, super-pendeo.*

Spondeo, sponendi, sponsum, to promise. Sic, *de-, re-spondeo.*

Tondeo, totondi, tonsum, to clip. Sic *at-, circum-, de-tondeo.*

At compolita omnium reduplicationem abjiciunt.

16. Ex VEO fit VI, TUM: *faveo* sed dicito *fautum*,

Et caveo cautum. Mutilantur neutra supinis:

Ferbuit at fervet; VI, XI *conniveo* donat.

Verba activa in VEO terminata, præterito VI, supino TUM accipiunt: ut, *Moveo, movi, motum*, to move: unde *a-, ad-, com-, de-, di-, e-, per-, pro-, re-, se-, sub-, trans-moveo.* *Foveo, fovi, fotum*, to cherish: unde *con-, re-foveo.* *Voveo, vovi, votum*, to vow or wish: unde *con-, de-voveo.*

Duo in supino recipiunt *u* ante TUM, *Faveo, favi, fautum*, to favour; *Caveo, cavi, cautum*, to avoid, to beware of: unde *pra-caveo.*

Neutra in VEO supino carent: ut, *paveo, pavi*, to be afraid: unde *ex-paveo.*

Ex his *Ferveo*, to boil, *ferbui* facit: unde *de-, ef-, in-, per-, re-ferveo.* *Conniveo*, to wink, *connivi & connixi*, sine supino.

17. *Deleo, nata pleo, flet, net, viet, EVIT & ETUM*

• Accipiunt, *cicque citum*: *civi* dato quartæ.

Nunc

Nunc *oleo* per UI dat ITUM : sic pignora patris
Quæ retinent sensum : EVI, ETUM vult cætera
proles.

Fert *abolevit* ITUM : sed dic *adolevit adultum*.

Præterito EVI, supino ETUM formant verba sequentia :
Deleo, deleui, deletum, to blot out.

Compleo, complevi, completum, to fill. Sic alia composita ab
inuitato verbo *pleo* : ut, *de-, ex-, im-, adim-, op-, re-, sup- pleo.*

Fleo, fleui, fletum, to weep. Sic *af-, de-fleo.*

Neo, neui, netum, to spin. Sic *per- neo.*

Vieo, vieui, vietum, to hoop a vessel.

Cieo, citum, absque præterito in hac conjugatione : *civi* enim
à *cio* est, & quartæ, *to stir up, to rouse.* Sic *ac-, con-, ex-, in-,*
per- cieo.

Oleo, olui, olitum facit : olim etiam *olevi, oletum, to smell.*

Ejus composita dupliciter formantur. Nam

1. Quæ servant sensum simplicis, sive odorem significant, UI
habent & ITUM : ut, *oboleo, obolui, obolitum ; peroleo, -ui, itum ;*
redoleo, -ui, -itum ; suboleo, -ui, -itum.

2. Quæ verò à simplicis significatione recedunt, faciunt EVI,
ETUM : ut, *exoleo, exolevi, exoletum, to fade. to grow out of*
Use ; obsoleo, obsolevi, obsoletum, idem ; inoleo, inolevi, inoletum
vel inolitum, to come in use, to grow upon. *Aboleo* tamen *a-*
boleui facit & *abolitum, to abolish.* *Adoleo, adolevi, adultum,*
to grow up, to burn.

18. Dant SISUM *suadet, ridet, manet, hæret & ardet,*
Et terget, mulcet, mulget : sed & S geminato
Vult jubeo, jussi, jussumque. *Indulgeo SI TUM,*
Torqueo dat torfi tortum. *Viduata lupinis*
SI capiunt urget, cum fulget, turget & alget.

1. Quædam habent SI, SUM : ut,

Suadeo, suasi, suasum, to advise. Sic *dis-, per- suadeo.*

Rideo, risi, risum, to laugh. Sic *ar-, de-, ir-, sub- rideo.*

Maneo, mansi, mansum, to stay. Sic *per-, re- maneo.*

Hæreo, hæsi, hæsum, to stick. Sic *ad-, co-, in-, ob-, sub- hæreo.*

Ardeo, arsi, arsum, to burn. Sic *ex-, in-, ob- ardeo.*

Tergeo, terpsi, tersum, to wipe. Sic *abs-, circum-, de-, ex-, per-*
tergeo.

Mulceo, mulsi, mulsum, to fire oak. Sic *ad-, circum-, com-, de-,*
per-, re- mulceo.

Mulgeo, mulsi, mulsum & mulctum, to milk. Sic *e-, im- mulgeo.*
Jubeo,

CAP. I. De Præt. & Sup. Verborum. 87

Jubeo, cum gemino s utrobique, *jussi*, *jussum*, to command.
Sic *fide-jubeo*.

2. Duo faciunt SI, TUM :

Indulgeo, *indulsi*, *indultum*, to codd, to grant.

Torqueo, *torfi*, *tortum*, to throw. Sic *con-*, *de-*, *dis-*, *ex-*, *in-*,
ob-, *re-* *torqueo*.

3. Quatuor præterito SI habent, at supino deficiunt :

Urgeo, *urfi*, to urge o? press. Sic *ad-*, *ex-*, *in-*, *per-*, *sub-*, *super-* *urgeo*.

Fulgeo, *fulsi*, to shine. Sic *af-*, *circum-*, *con-*, *ef-*, *inter-*, *præ-*,
re-, *super-* *fulgeo*.

Turgeo, *turfi*, to swell.

Algeo, *alsi*, to be cold.

19. *Lugeo* XI solum, cum *luceo*, *frigeo*, poscit :

Augeo sic *auxi*, comitabitur inde sed *auctum*.

1. Hæc tria præterito XI faciunt, absque supino :

Lugeo, *luxi*, to mourn. Sic *e-*, *pro-*, *sub-* *lugeo*.

Luceo, *luxi*, to give light. Sic *al-*, *circum-*, *col-*, *di-*, *e-*, *il-*,
inter-, *per-*, vel *pel-*, *præ-*, *pro-*, *re-*, *sub-*, *trans-* *luceo*.

Frigeo, *frixi*, to be cold. Sic *per-*, *re-* *frigeo*.

2. *Augeo* facit *auxi*, *auctum*, to increase o? augment. Sic
ad, *ex-* *augeo*.

20. Nil formant *lactet*, *livet*, *scateoque*, *renidet*,

Mæret, *avet*, *pollet*, *flavet*, cum *denseo*, *glabret*.

Præterito ac proinde supino carent verba sequentia :

Lacteo, to suck Milk; *liveo*, to be black and blue; *scateo*, to
flow out, to abound; *renideo*, to shine, to smile; *mæreo*, to be
sorrowful; *aveo*, to desire; *polleo*, to be able; *flaveo*, to be pel-
low; *denseo*, to grow thick; *glabreo*, to be smooth o? bare.

Tertia Conjugatio.

C I O.

21. **D** At *facio*, *feci*, *factum*: *jacio* quoque *jeci*

Accipit, & *jactum*: *specio* *lacio*que *creata*

Dant XI, CTUM: verum *elicui* dic *elicutum*que.

1. *Facio*, *feci*, *factum*, to make o? do. Sic composita tam ea quæ
a continent: ut, *arc-*, *cale-*, *made-*, *tepe-*, *bene-*, *male-*, *satis-* *facio*, &c.
quàm

quàm illa quæ *a in i* mutant : ut, *af-, con-, de-, ef-, in-, inter-, of-, per-, pra-, pro-, re-suf-ficio*. At hæc supino -*ectum* per reg. 3. habent.

Facio, jeci, jactum, to cast or throw. Sic *ab-, ad-, circum-, con-, de-, dis-, e-, in-, inter-, ob-, pro-, re-, sub-, super-, superin-, tra-jicio*; supino -*ectum*.

2. Composita à *specio & lacio*, (quæ ipsa obsoleta sunt) faciunt *exi, ectum* : ut, *aspicio, aspexi, aspectum, to behold*. Sic *circum-, con-, de-, dis-, in-, intro-, per-, pro-, re-, retro-su- spicio*.

Allicio, allexi, allectum, to allure. Sic *il-, pel- licio*.

At *elicio, elicui, elicium* facit, *to draw or fetch out*.

DIO, GIO, PIO.

22. *Dic fodio, fodi, fossum : fugio dato fugi,*
Et fugitum : capio cepi, captumque requirit :
At rapio, rapui, raptum : viduumque supino
Dat sapio, sapui : cupio volet iuit & itum.

1. *Fodio, fodi, fossum, to dig*. Sic *ad-, circum-, con-, ef-, in-, inter-, per-, pra-, re-, suf-, trans- fodio*.

2. *Fugio, fugi, fugitum, to fly*. Sic *au-, (pro ab-,) con-, de-, dis-, ef-, per-, pro-, re-, suf-, subter-, trans- fugio*.

3. *Capio, cepi, captum, to take*. Sic *ac-, con-, de-, ex-, in-, inter-, oc-, per-, pra-, re-, suf- cipio*, (supino -*ceptum*;) & *ante-capio*.

4. *Rapio, rapui, raptum, to pull or snatch*. Sic *ab-, ar-, cor-, de-, di-, e-, pra-, pro-, sur- rapio*; *-ripui, -reptum*.

5. *Sapio, sapui, sine supino, to savour, to be wise*. Sic *con-, de-, re-, sipio*.

6. *Cupio, cupivi, cupitum, to desire*. Sic *con-, dis-, per- cupio*.

RIO, TIO.

23. *Dat pario, peperi, partum, vel ITUM : quatioque*
Quassum, vix quassi ; cussi at cussum bene proles.

1. *Pario* habet *peperi, paritum, & contractè partum, to bring forth a Child*. Ejus composita sunt quartæ, *aperio, operio, comperio, reperio*. Vid. Reg. 44.

2. *Quatio, to shake, quassi, quassum*; at præteritum inusitatum. Ejus composita in *cutio* exeunt, faciuntque *cussi, cussum : concutio, concussi, concussum, to shake altogether*. Sic *de-, dis-, ex-, in-, per-, re-, reper-, suc- cutio*.

UO.

24. Queis UO dat finem, per UI labuntur & UTUM.
 At fluo vult fluxi, fluxum : struxi, struo, structum.
 Vultque ruo, ruitum : dat UTUM proles tibi solum.
 Nulla supina dabunt metuo, pluo, congruo, sicut
 Annuo, cum sociis ; quibus ingruo, respuo junges.

1. Verba in UO faciunt præteritum in UI, supinum in UTUM :
 ut, Arguo, argui, argutum, to reprove, to reason or argue :
 unde co-, red-arguo. Acuo, acui, acutum, to sharpen : unde ex-
 acuo. Sic exuo, to put off Clothes ; induo, to put them on. Im-
 buo, to moisten or wet. Composita à lavo, seu luo verbo inusi-
 tato, to wash : ab-, al-, circum-, col-, di-, e-, inter-, per-, pol-, pro-,
 sub-luo. Minuo, to lessen : unde com-, de-, di-, im-minuo. Statuo,
 to set or place, to ordain : unde con-, de-, in-, pra-, pro-, re-, sub-
 stituo. Suo, to sew, stitch or tack together : unde af-, circum-,
 con-, dis-, in-, pra-, re-suo. Tribuo, to give, to divide : unde
 at-, con-, dis-, re-tribuo.

2. Fluo, fluxi, fluxum, to flow. Sic af-, circum-, con-, de-, dis-,
 ef-, in-, inter-, per-, præter-, pro-, re-, subter-, super-, trans-fluo.

3. Struo, struxi, structum, to put in order, to build. Sic ad-,
 circum-, con-, de-, ex-, in-, ob-, pra-, sub-, super-struo.

4. Ruo, rui, ruitum, to rush, to fall. Composita in supino
 faciunt UTUM, penultimâ brevi : ut, diruo, dirui, dirutum, to
 overthrow. Sic e-, ob-, pro-, sub-ruo. Corruo tamen & irruo
 supina, quod sciam, non admittunt.

5. Supino carent verba sequentia : Metuo, metui, to fear : unde
 præmetuo. Pluo, plui, to rain : unde ap-, com-, de-, im-, per-, pluo.
 Congruo, congrui, to agree : Ingruo, ingrui, to assail, or fall upon
 with violence : Annuo, annui, to consent. Sic alia composita
 ab inusitato nuo : abnuo, to refuse ; innuo, to nod or beckon with
 the head ; renuo, to deny. Respuo, respui, to reject, to slight.

BO.

25. BI BO BITUMque facit. Scabo, lambo, caren-
 to supinis :

Orta cubo, ternum quibus M dedit indita flexum,
 Dant cubui, cubitum. Vult scribo nuboque PSI,
 PTUM.

1. Verbum desinens in BO facit in præterito BI, in supino
 BITUM : ut,

M

Bibo;

Bibo, bibi, bibitum, to drink. Sic *ad-, com-, e-, im-, per-, pra-bibo.*

2. *Scabo facit scabi, sine supino, to scratch or claw: item, Lambo, lambi, to lick.* Sic *ad-, circum-, de-, pra-lambo.*

3. Composita à *cubo*, quæ in hac conjugatione *m* in præsentibus assumunt, præterito & supino formam simplicis sequuntur: ut, *ac-cumbo, accubui, accubitum, to sit down at Table.* Sic *con-, de-, dis-, in-, oc-, pro-, re-, suc-, superin-cumbo.*

4. *Scribo, scripsi, scriptum, to write.* Sic *ad-, circum-, con-, de-, ex-, in-, inter-, per-, post-, pra-, pro-, re-, sub-, super-, supra-, tran-scribo.*

Nubo, nupsi, nuptum, to be married; olim pro velo, to veil. Sic *de-, e-, in-, ob-nubo.*

CO.

26. Dant XI, CTUM *dico, duco* simul; Nque remotâ
Vult *vinco, vici, victum: geminato peperci*
A *parco, parsum* adjiciens; quod SI dat ITUMque
Rarius. Ico sibi formavit & *icit & ictum.*

1. Ex verbis in CO, duo faciunt XI, CTUM:

Dico, dixi, dictum, to say. Sic *ab-, ad-, con-, contra, e-, in-, inter-, pra-, pro-dico.*

Duco, duxi, ductum, to lead. Sic *ab-, ad-, circum-, con-, de-, di-, e-, in-, intro-, ob-, per-, pra-, pro-, re-, se-, sub-, tra-vel trans-duco.*

2. *Vinco, n amisso, vici, victum, to overcome.* Sic *con-, de-, e-, per-, re-vinco.*

3. *Parco, peperci, parsum, raro parsi, parcitum, to spare.* Sic *com-parco vel com-perco.*

4. *Ico, ici, ictum, to strike.*

SCO.

27. Vertitur in VI, TUM, SCO. *Pasco* dat tibi *pastum:*
Agnosco sed ITUM capiet *cognoscoque.* *Disco*
Vult *didici* primam geminans: sic *posco, poposci;*
Dispescit, compestcit UI dant: cuncta supinis
Orba. Nihil *glisco*, nihil inceptiva creârunt.

5. SCO mutatur in VI & TUM: ut,

Cresco, crevi, cretum, to grow. Sic *con-, de-, ex-, re-, & sine supino, ac-, in-, per-, pro-, suc-, super-cresco.*

Nosco, novi, notum, to know. Sic *dig-, ig-, inter-, per-, pra-nosco.*

Quiesco,

CAP. I. De Præ. & Sup. Verborum. 91

Quiesco, quievi, quietum, to rest. Sic *ac-, con-, inter-, re-quiesco.*
Scisco, scivi, scitum, to ordain. Sic *ad-, con-, de-, præ-, re-scisco.*
Suesco, suevi, suetum, to be accustomed. Sic *as-, con-, de-, in-*
suesco.

2. *Pasco, pavi, pastum, to feed.* Sic *com-, de-pasco.*

3. Duo à *nosco* compolita faciunt in supino ITUM: *Agnosco, agnovi, agnitum, to own or acknowledge; cognosco, cognovi, cognitum, to know.* Sic *recog-nosco.*

4. Duo principium præteriti geminant, supinoque carent;
Disco didici, to learn. Sic *ad-, con-, de-, e-, per-, præ-disco.*

Posco, poposci, to demand. Sic *ap-, de-, ex-, re-posco.*

5. *Compesco, compescui, to stop or refrain, sine supino.* Sic
Dispesco, dispescui, to separate.

6. Præterito ac supino caret *glisco, to grow or increase; item*
verba inceptiva: ut, madesco, to become moist; aresco, to become
dry. Ejusmodi autem verba suorum primitivorum præteritum, &
 (si quod habeant) supinum assumunt: ut, *ardesco, arsi, arsum, ab*
ardeo; abolesco, evi, itum, ab aboleo; delitesco, delitui; resipisco,
resipui, vel resipivi; revivisco, revixi; à deliteo, resipio, revivo.

DO.

28. DO finita petunt DI, SUM. Sed *divido, rado,*
Dant SI, SUM, claudio, plaudo, cum ludere, trudo,
Et lædo, rodo, compositaque vade (quod ipsum
Præteritum vix dat,) geminans ac S quoque cedo.
At pando, pandi, passum, pansumque, comedi
Estum sæpe capit; N perdens fundoque fudi,
Et fusum: sic scindo, scidi, sic findo, fidique:
At scissum, fissum, duplicans S, redde supinis.

1. DO syllabâ terminata formant præteritum in DI, supinum in SUM: ut,

Cudo, cudi, cusum, to forge or stamp. Sic *ex-, in-, per-, pro-,*
re-cudo.

Mando, mandi, mansum, to chew. Sic *præ-, re-mando.*

Scando, scandi, scansum, to climb. Sic *a-, con-, de-, e-, ex-,*
in-, tran-scendo.

Prehendo, prehendi, prehensum, to take hold of. Sic *ap-, com-*
de-, re-prehendo.

Accendo, accendi, accensum, to kindle. Sic *in-, suc-cendo, ab*
obsoleto cando composita.

Defendo, defendi, defensum, to defend. Sic *of-fendo* ab inusitato *fendo*.

2. *Sequentia habent SI, SUM :*

Divido, divisi, divisum, to divide.

Rado, rasi, rasum, to shave. Sic *ab-, circum-, cor-, de-, e-, inter-, præ-, sub-rado.*

Claudo, clausi, clausum, to close. Sic *circum-, con-, dis-, ex-, in-, inter-, oc-, præ-, re-, se-cludo*, quæ a amittunt.

Plaudo, plausi, plausum, to clap hands for Joy. Sic *ap-, circum-plaudo*: item *com-, dis-, ex-, sap-plodo* quæ au mutant in o longum.

Ludo, lusi, lusum, to play. Sic *ab-, al-, col-, de-, e-, il-, inter-, ob-, præ-, pro-, re-ludo.*

Trudo, trusi, trusum, to thrust. Sic *abf-, con-, de-, ex-, in-, ob-, pro-, re-trudo.*

Lado, lasi, lasum, to hurt. Sic *al-, col-, e-, il-lido*, & diphthongo in i longum mutata.

Rodo, rosi, rosum, to gnaw. Sic *ab-, ar-, circum-, cor-, de-, e-, ob-, per-, præ-rodo.*

Vado, vasi, vasum, (sed præterito ac supino extra compositionem vix usitatis) to go. Sic *circum-, e-, in-, per-, super-vado.*

Cedo, cessi, cessum, gemino ss utrobique, to yield or give place. Sic *abf-, ac-, ante-, con-, de-, dis-, ex-, in-, inter-, præ-, pro-, re-, retro-, se-, suc-cedo.*

3. *Pando, pandi, passum, & interdum, pansum, to open, to spread.* Sic *dis-, ex-, op-, præ-, re-pando.*

4. *Comedo, comedi, comesum, nonnunquam comesum, to eat.* Sed *edo* simplex, aliaque ejus composita, ut, *ad-, amb-, ex-, per-, sub-, super-edo*, regulam generalem sequuntur.

5. Tria n in præterito & supino abjiciunt:

Fundo, fudi, fusum, to pour forth. Sic *af-, circum-, con-, de-, dis-, ef-, in-, inter-, of-, per-, pro-, re-, sus-super-, superin-, transfundo.*

Scindo, scidi, scissum, duplici ss in supino, to cut. Sic *ab-, circum-, con-, dis-, ex-, inter-, per-, præ-, pro-, re-, tran-scindo.*

Findo, fidi, fissum, duplici itidem ss in supino, to cleave. Sic *con-, dis-, in-findo.*

29. *Tundo facit tutudi, tunsun, compositaque tusun.*

Et *cado* vult *cecidit, casum*: sed nata supinum

(*Incido* si demas, *recido*, simul *occido*) spernunt.

Cado cecidit habet *cæsum*: sic *tendo, tetendi,*

Tensum

Tensum vel *tentum*; mage *tentum* sed dato proli:
Vultque *pepedit*, ITUM, *pedo*: *pensumque*, *pependi*,
Pendo capit: DIDIT atque DITUM cum *ven-*
dere, credo,

Et propè cuncta sibi quæ DO cum præposituris
Gignit: at *abscondo* potius DIT quàm DIDIT
effert.

Præterito DI *strido*, *rudo* dant, absque supinis,
Sidoque, sed soboli *sedeo* dat mutuò *sed*.

6. Quædam in DO geminant principium præteriti: ut,
Tundo, *tutudi*, *tunsum*, interdum *tusum*, to *bray* oz *beat* as
in a Mortar. Composita *tudi* & *tusum* habent: ut, *contundo*,
contudi, *contusum*, to *bruise* oz *break* in Pieces. Sic *ex-*, *ob-*,
per-, re *tundo*.

Cado, *cecid*, *casum*, to *fall*. Sic *incido*, *incidi*, *incasum*, to
fall in; *recido*, *recidi*, *recasum*, to *fall back*, *occido*, *occidi*, *occa-*
sum, to *fall down*, to *dy*. Alia composita supinum non habent,
ac-, *con-*, *de-*, *ex-*, *in-*, *inter-*, *pro-*, *suc-* *cido*.

Cado, *cecid*, *casum*, to *cut*, to *kill*. Composita a in i longum
mutant; *accido*, *accidi*, *accisum*, to *cut about*. Sic *ab-*, *con-*,
circum-, *de*, *ex-*, *in-*, *inter-*, *oc-*, *per-*, *pra-*, *re-*, *suc-* *cido*.

Tendo, *tetendi*, *tensum* vel *tentum*, to *stretch out*. In plerisque
compositorum *tentum* magis est usitatum: ut, *at-*, *con-*, *de-*, *dis-*,
ob-, *pra-*, *pro-* *tendo*. *Extentum* vel *extensum*, ab *extendo*, promi-
scuè dicitur. *Ostensum* verò, ab *ostendo*, magis in usu est quàm *os-*
tentum.

Pedo, *pepedi*, *peditum*, to *break Wind backwards*. Sic *op-* *pedo*.

Pendo, *pependi*, *pensum*, to *hang* oz *weigh*. Sic *ap-*, *de-*, *dis-*,
ex-, *im-*, *per-*, *re-*, *sus-* *pendo*.

7. Composita à verbo DO cum præpositionibus, sunt omnia fe-
rè tertiæ conjugationis, præter *circundo*, faciuntque præterito *didi*,
supino *ditum*: ut, *abdo*, *abdidi*, *abditum*, to *hide*. Sic *ad-*, *con-*,
de-, *di-*, *e-*, *in-*, *ob-*, *per-*, *pro-*, *red-*, *sub*, *tra-* *do*: item, *decon-*,
recon- *do*; & *coad-*, *superad-* *do*; & *deper-*, *disper-* *do*. Quibus
adde *credo*, *credidi*, *creditum*, to *believe*; *vendo*, *vendidi*, *vendi-*
tum, to *sell*. *Abscondo* tamen *abscondi* (rariùs *abscondidi*), *ab-*
sconditum facit, to *hide*.

8. Triâ carent supino, præteritum verò juxta regulam formant:

Strido, *stridi*, to *crash* oz *creak*.

Rudo, *rudi*, to *bray* as an Ass.

Sido,

Sido, fidi, to sink down. Ejus composita præteritum & supinum mutantur à *sedeo*: ut, *confido, confedi, confessum, to settle or sit down.* Sic *af-, circum-, de-, in-, ob-, per-, re-, sub- sîdo.*

GO, GUO.

30. GO vel GUO, XI, CTUMque facit. Cum *sur-gere pergo*

Accipit at REXI, RECTUM. Sed & ista supinis N tria deperdunt, *fingo, cum pingere, stringo.*

Dat *frango, fregi, fractum*; sicut *egit & actum*

Vult *ago*: sed soboles, *satago, cum prodigo, dego,* Nulla supina dabunt; caret *ambigo* præteritoque.

Tango facit *tetigi, tactum*; *legi, lego, lectum*:

Negligo sed poscunt, *intelligo, diligo, XI, CTUM.*

Pungo capit *pupugi, punctum*, sed pignora *punxi*:

Præteritum sed utrumque petit sibi ritè *repungo.*

Vult *pango, panxi, pactum*; *pepigi*que vetustum

Dat *pago*, quod *pegi* genitis de *pango* reservat.

1. Verbum in GO vel GUO desinens facit XI in præterito, & CTUM in supino: ut,

Cingo, cinxi, cinctum, to gird, to surround. Sic *ac-, dis-, circum-, in-, præ-, re-, suc- cingo.*

Fligo, flixi, flictum, to dash or beat upon. Sic *af-, con-, in-, fligo*: item *profligo, -avi, -atum, primæ conjug.*

Jungo, junxi, junctum, to join. Sic *ab-, ad-, con-, de-, dis-, in-, inter-, se-, sub- jungo.*

Lingo, linxi, linctum, to lick. Sic *de-, e-, pol-lingo.*

Mungo, munxi, munctum, to wipe or clean the nose. Sic *emungo.*

Plango, planxi, planctum, to beat, to lament.

Rego, rexi, rectum, to govern. Sic *ar-, cor-, di-, e-, por-, sur-rigo.*

Stringuo, vel stingo, stinxi, stinctum, to dash out, to extinguish. Sic *di-, ex-, in-, inter-, præ-, re- stringuo.*

Tego, texi, tectum, to cover. Sic *circum-, con-, de-, in-, ob-, præ-, pro-, re-, sub-, super- tego.*

Tingo vel tinguo, tinxi, tinctum, to dip or dye. Sic *con- in-tingo.*

CAP. I. De Prat. & Sup. Verborum. 95

Ungo vel unguo, unxi unctum, to anoint. Sic ex-, in-, per-, super- ungo.

2. Duo formant REXI & RECTUM;

Surgo, surrexi, surrectum, to rise. Sic af-, circum-, con-, de-, ex-, in-, re- surgo.

Pergo, perrexi, perrectum, to go forward.

3. Tria n in supino amittunt;

Stringo, strinxi, strictum, to bind, to strain. Sic ad-, con-, de-, dis-, ob-, per-, pra-, re-, sub- stringo.

Fingo, finxi, fictum, to feign. Sic af-, con-, ef-, re- fingo.

Pingo, pinxi, pictum, to paint. Sic ap-, de- pingo.

4. Frango, fregi, fractum, to break. Sic con-, de-, dis-, ef-, in-, per-, pra-, re-, sus- fringo.

Ago, egi, actum, to do, to drive. Sic ab-, ad-, ex-, red-, sub-, trans-, transad- igo : & circum-, per- ago ; cogo pro coago.

Tria ab ago composita carent supino : Satago, sategi, to be busy about a thing ; Prodigio, prodegi, to lavish or spend riotously ; Dego (pro Deago) degi, to live or dwell. Unum præterito etiam caret, Ambigo, to doubt.

5. Tango, tetegi, tactum, to touch. Sic at-, con-, ob-, per- tingo.

6. Lego, legi, lectum, to gather, to read. Sic al-, per-, pra-, re-, sub- lego, quæ e retinent : item col-, de-, e-, recol-, se- ligo, quæ e mutant in i.

Tria à lego composita habent EXI, ECTUM ; Diligo, dilexi, dilectum, to love ; Intellego, intellexi, intellectum, to understand ; Negligo, neglexi, neglectum, to neglect.

7. Pungo, pupugi, punctum, to prick. Composita punxi faciunt : ut, Compungo, compunxi, compunctum. Sic dis-, ex-, inter- pungo.

Repungo verò repupugi habet & repunxi, to prick again.

8. Pango, panxi, pactum, to fix, to drive in, to compose.

Ab obsoleto pago, (pro quo nunc paciscor dicimus) est pepigi, pactum, to bargain, olim pegi.

Composita à pango, ea præsertim quæ a in i mutant, præterito pegi servant, ab antiquo verbo pago : ut, compingo, compegi, compactum, to compact or put together. Sic impingo, oppango, seu oppingo, repango, suppingo.

31. Dant SI, SUM spargo, mergo, tergoque. Requirit

At XI, XUM figo cum frigere : nec male frictum

Invenies quandoque datum. Nil vergo capeffit.

XI clango, ningo dat & angio, supinaque nulla.

9. Tria formant SI, SUM ;

Spargo,

Spargo, sparsi, sparsum, to spread. Sic ad-, circum-, con- di-, in-, inter-, per-, pro-, re-spergo.

Mergo, mersi, mersum, to dip or plunge. Sic de-, e-, im-, sub-mergo.

Tergo, tersi, tersum, to wipe or clean. Sic abs-, de-, ex-, per-tergo.

10. Duo faciunt XI, XUM;

Figo, fixi, fixum, to fix or fasten. Sic as-, con-, de-, in-, of-, per-, præ-, re-, suf-, trans figo.

Frigo, frixi, frixum & frictum, to fry.

11. *Vergo, to incline or ly toward, caret præterito & supino. Sic in-, de-, e-, vergo.*

12. Tria præterito XI habent, supino autem deficiunt:

Clango, clanxi, to sound a Trumpet.

Ningo (vel ninguo) ninxi, to snow.

Ango anxi, to vex or torment.

HO, JO.

32. Postulat HO, XI, CTUM. *Minxi mictum cape mejo.*

1. Duo verba in HO faciunt XI & CTUM:

Traho, traxi, tractum, to draw. Sic abs-, at-, circum-, con-, de-, dis-, ex-, per-, pro-, re-, sub- traho.

Veho, vexi, vectum, to carry. Sic a-, ad-, circum-, con-, de-, e-, in-, per-, præ-, præter-, pro-, re-, sub-, super-, trans- veho.

2. Unicum in JO verbum, priore consonante;

Mejo facit minxi, mictum, to piss. Sic im- mejo.

LO.

33. LO LUIT efformat: *colo, consulit, occulit, ULTUM:*

Ast alo dic altum, vel ITUM: molitum molo donat.

Nulla supina manent genitis de cello: sed unum

Excipe percello, quod perculit optat & ULSUM.

Pello facit pepuli pulsum; falloque fefelli,

Et falsum. Velli, vel vulsi, vello reposcit,

Inde petens vulsum: fallo, falli, quoque falsum.

At psallo, psalli tantum: pariterque supinis

Deficiunt malo, volo, nolo, junge refello.

More

More sed insolito dat *tollo sustulit*, atque
Sublatum : attollo proles sed nil sibi quærit.

1. Verba in LO finita, præterito LUI faciunt, supino variant hoc modo :

Colo, colui, cultum, to adorn, to inhabit, to honour, to till.
 Sic *ac-, circum-, ex-, in-, per-, præ-, re-colo* : item, *Occulo* (o in 10 mutato) *occului, occultum*, to hide.

Consulo, consului, consultum, to advise, to consult.

Allo, alui, alitum, & per syncopen *altum*, to nourish.

Molo, molui, moliturum, to grind. Sic *com-, e-, per- molo*.

2. Cello simplex non est in usu. Ejus autem composita sic conjugantur :

Antecello, antecellui; excello, excellui; præcello, præcellui, to excel or surpass : hæc tria sine supino.

Percello, percului, perculsum, to overthrom, to astonish.

Recello, to bend back, (parum usitatum verbum) nullum præteritum aut supinum habere invenitur.

3. Duo principium præteriti geminant :

Pello, pepuli, pulsus, to thrust. Sic *ap-, as-, com-, de-, dis-, ex-, im-, per-, pro-, re-pello*.

Fallo, fefelli, falsus, to deceive. At *refello, refelli*, to disprove or confute, sine supino.

4. *Vello, velli, vel vulsi, vulsum*, to pull or pinch. Sic *a-, con-, e-, inter-, præ-, re-vello*. In reliquis verò, *de-, di-, per-vello*, terminatione ELLI rectius uteris.

5. *Sallo, falli, falsus*, to salt.

6. *Psallo, psalli*, sine supino, to play on a musical Instrument.

7. Supino etiam carent hæc verba alioquin irregularia ; *volo, volui, to will; malo, malui, to will rather; nolo, nolui, to be unwilling*.

8. *Tollo*, modo inusitato & sibi peculiari, *sustuli & sublatum* facit, to lift up, or take away. Compositum *attollo, to take up*, nullum præteritum aut supinum habet.

MO.

34. MO per UI dat ITUM. *Tremo* flectitur absque supino.

Dant PSI, PTUM, *demo, promo, cum sumere, como* :

Emi, emptum sed *emo* capiet ; *pressi, premo, pressum*.

1. In MO terminata præterito UI, supino ITUM habent : ut,
 N Fremo,

98 ETYMOLOGIÆ. LIB. III.

Fremo, fremui, fremitum, to rage or roar. Sic *af-, circum-, con-, in-, per-fremo.*

Gemo, gemui, gemitum, to groan. Sic *ag-, circum-, con-, in-, re-gemo.*

2. *Tremo, tremui facit, absque supino, to tremble.* Sic *at-, circum-, con-, in-tremo.*

3. Quatuor PSI, PTUM, vel SI, TUM habent :

Demo, dempsi, demptum: to take away.

Promo, prompsi, promptum, to bring out. Sic *de-, ex-promo.*

Sumo, sumpsi, sumptum, to take. Sic *ab-, af-, con-, de-, in-, præ-, re-, tran-sumo.*

Como, compsi, comptum, to deck or dress.

4. *Emo, emi, emptum, to buy.* Sic *adimo, to take away; dirimo, to break off, to sunder or part; eximo, to take out; interimo & perimo, to kill; redimo, to ransom; coëmo, to buy up.*

5. *Premo, pressi, pressum, duplici ss, to press.* Sic *ap-, com-, de-, ex-, im-, op-, per-, re-, sup-primo.*

NO.

35. Pono facit *posui, positum: genui, genitumque*

Gigno creat: cecini, cantum cano poscit; habeto

Sed CINUI, CENTUM proles. Propè nil sibi servans,

Temno dedit nato PSI, PTUM. Vult spernoque spreui,

Et spretum; sterno, stravi, stratum; sino, sivi,

Atque situm: livi, levive, litum, lino; cerno

Dat crevi, cretumque, magis quæ nata frequentant.

Verba in NO præteritum & supinum variè formant :

1. Pono, *posui, positum, to put or place.* Sic *ap-, ante-, circum-, com-, de-, dis-, ex-, im-, inter-, op-, post-, præ-, pro-, re-, se-, sup-, super-, superim-, trans-pono.*

2. Gigno, *genui, genitum, to beget.* Sic *con-, e-, in-, per-, pro-, re-gigno.*

3. Cano, *cecini, cantum, to sing.* At composita CINUI & CENTUM faciunt : ut, *accino, accinui, accentum, to sing in Consozt.* Sic *con-, in-, præ-, suc-cino; oc-cino & oc-cano, re-cino & re-cano.*

4. Temno olim *tempfi & temptum, quæ jam vix in usu sunt, præterquam in composito contemno, contempfi, contemptum, to despise.*

5. Se-

CAP. I. De Præt. & Sup. Verborum. 99

5. Sequentia præteritum formant in VI, supinum in TUM :

Sperno, sprevi, spretum, to disdain or flight. Sic *de-sperno*.

Sterno, stravi, stratum, to lay flat, to strow. Sic *ad-, con-, in-,*

pra-, pro-, sub- sterno.

Sino, sivi, vel sii, situm, to permit. Sic *desino, desivi* (sæpius *desii*) *desitum*, to leave off.

Lino, livi, vel levi, litum, to anoint or daub. Sic *al-, circum-, col- de-, il-, inter-, ob-, per-, pra-, re-, sub-, subter-, super-, super-il-lino*.

Cerno, crevi, cretum, to see, to decree, to enter upon an Inheritance. Sic *de-, dis-, ex-, in-, se- cerno*. Supinum autem simplicis, *cretum*, vix in usu est, rarius etiam præteritum *crevi*, nisi cum pro *adeunda hereditate* accipitur.

PO, QUO.

36. PO, PSI, PTUMque facit. *Strepo vult strepui, strepitumque :*

At *rumpo, rupi, ruptum*. *Coquo flectito XI, CTUM*.

Linquo tenet liqui tantum, compositaque lictum.

1. In PO finita faciunt PSI & PTUM : ut,

Carpo, carpsi, carptum, to pluck. Sic *con-, de-, dis-, ex-, præ- cerpo*.

Clepo, clepsi, cleptum, to steal.

Repo, repsi, reptum, to creep. Sic *ad-, cor-, de-, di-, e-, ir-, in- tro-, ob-, per-, pro-, sub- repo*.

Scalpo, scalpsi, scalptum, to scratch, to engrave. Sic *circum- ex- scalpo*.

Sculpo, sculpsi, sculptum, to grave or carve. Sic *ex-, in- sculpo*.

2. *Strepo, strepui, strepitum* facit, to make a Noise. Sic *ad-, circum-, in-, inter-, ob-, per- strepo*.

3. *Rumpo, rupi, ruptum*, to break. Sic *ab-, cor-, di-, e-, inter-, intro-, ir-, ob-, per-, præ-, pro- rumpo*.

4. Duo sunt in QUO verba desinentia ; quorum

Coquo, coxi, coctum facit, to boil. Sic *con-, de-, dis-, ex-, in-, præ-, re- coquo*.

Linquo, liqui, to leave. Supinum *lictum* in simplice inusitatum, in compositis satis frequens : ut, *relinquo, reliqui, relictum*, to forsake. Sic *de- & dere- linquo*.

RO.

37. *Quero, quæsiui, quæsitum* dat: *terō, trivi*,
Et tritum: *verro, verri, versumque* requirit:
Uro ussi ac ustum: *cursum* vult *curro, cucurri*:
Flecte gero, gessi, gestum: *latumque, tulique*
Dat fero: præteritum nullum *furo, suffero, nōrunt*.
A fero fit *sevi*que, *satum*: sic *EVIT, ITUM*que
Dant composita quibus plantandi significatus
Inditur; at *SERUI, SERTUM* vult cætera proles,

Verba in RO varia habent præterita & supina:

1. *Quero* facit *quæsiui, quæsitum*, to seek. Sic *ac-, an-, con-, dis-*,
ex-, in-, per-, re- *quiro*.

2. *Tero, trivi, tritum*, to wear, to bruise. Sic *at-, con-, de-*,
dis-, ex-, in-, ob-, per-, pro-, sub- *tero*.

3. *Verro, verri, versum*, to sweep, brush, or make clean. Sic
a-, con- de-, e-, præ-, re- *verro*.

4. *Uro, ussi, ustum*, to burn. Sic *ad-, amb-, comb-, de-, ex-*,
in-, per-, sub- *uro*.

5. *Curro, cucurri, cursum*, to run. Sic *ac-, con-, de-, dis-, ex-*,
in-, oc-, per-, præ-, pro- *curro*, quæ reduplicationem simplicis non-
 nunquam admittunt, nonnunquam abjiciunt, *accurri* vel *accucur-*
ri, &c. item *circum-, re-, suc-, trans-* *curro*, quæ principium raro
 aut nunquam geminant.

6. *Gero, gessi, gestum*, to carry. Sic *ag-, con-, di-, in-, pro-, re-*,
sug- *gero*.

7. *Fero, tuli, latum*, to bear, to bring, to suffer. Sic *af-, ante-*,
au-, circum-, con-, de-, dis-, ef-, in-, intro, of-, per-, post-, præ-, præ-
ter-, pro-, re-, super-, trans- *fero*.

Suffero autem præterito & supino caret.

8. *Furo*, to be mad, nullum præteritum aut supinum habet.

9. *Sero, sevi, satum*, to sow.

Ejus composita, quæ seminandi seu plantandi significationem
 habent, faciunt *SEVI* & *SITUM*: ut, *assero, assevi, assitum*, to
 sow or plant near by: *consero, consevi, consitum*, to plant toge-
 ther. Sic *circum-, de-, dis-, in-, inter-, pro-, re-, sub-, trans-* *sero*.

Quæ verò ordinandi seu nectendi significationem sunt adepta,
SERUI habent & *SERTUM*: ut, *assero, asserui, assertum*, to claim
 or challenge. Sic *con-, de-, dis-, edis-, ex-, in-, inter-* *sero*.

SO.

38. SO, SIVI, SITUMque capit: sed trunca supinis
SI *viso*, *incesso* retinent: at *depsō* reposcit
Depsuit & *depstum*. *Pinso* dat *pinsuit*, atque
Pinsit, & hinc *pinsum*, *pistum* formabit, ITUMque.

1. In SO exeuntia faciunt SIVI & SITUM: ut,
Arcesso, *arcessivi*, *arcessitum*, to call or send for.
Capesso, *capessivi*, *capessitum*, to take or go about to take.
Lacesso, *lacessivi*, *lacessitum*, to provoke.
Facezzo, *facessivi*, *facessitum*, to do, to go away.
2. Duo supinis carentia præterito SI habent:
Viso, *visi*, to go to see, to visit. Sic *in-*, *re-* *viso*.
Incesso, *incessi*, to attack.
3. *Depsō*, *depsui*, *depstum*, to knead. Sic *con-*, *per-* *depsō*.
4. *Pinso*, *pinsui*, vel *pinxi*, *pinsum*, *pistum*, vel *pinsitum*, to bake.

TO.

39. *Flecto* XI, XUM vult: sic *plecto*, *nectoque*, *pecto*:
Quæ XUIT & pariter formant. *Meto* sed gemi-
nans S
Messuit & *messum*; *peto* suscipit IVIT & ITUM:
At mitto, *missi*, *missum* dat; *vertoque* *verti*,
Et *versum*: *sterto* vult *stertuit*, absque supino.
Sisto *stitique*, *statum* dat agens: neutrale sequetur
Sto verbum, unde STITI, atque STITUM com-
posita tulerunt.

Verba in TO diversimodè præteritum & supinum formant :-

1. *Flecto*, *flexi*, *flexum*, to bow. Sic *circum-*, *de-*, *in-*, *re-*, *retro-* *flecto*.
2. *Plecto*, *plexi*, & *plexui*, *plexum*, to plait, Sic *im-plecto*.
Necto, *nexi* & *nexui*, *nexum*, to tie or knit. Sic *an-*, *con-*,
circum-, *in-*, *sub-* *necto*.
Pecto, *pexi* & *pexui*, *pexum*, to dress or comb. Sic *de-*, *ex-*,
re- *pecto*.
3. *Meto*, *messui*, *messum*, to reap, mow or cut down. Sic *de-*,
pra- *meto*.
4. *Peto*,

4. *Peto, petivi, pettum, to seek, to pursue.* Sic *ap-, com-, ex-, im-, op-, re-, sup-peto.*

5. *Mitto, misi, missum, to send.* Sic *a-, ad-, com-, circum-, de-, di-, e-, in-, inter-, intro-, o-, per-, præ-, præter-, pro-, re-, sub-, super-, trans-mitto.*

6. *Verto, verti, versum, to turn.* Sic *a-, ad-, animad-, ante-, circum-, con-, de-, di-, e-, in-, inter-, ob-, per-, præ-, præter-, re-, sub-, trans-vertō.*

7. *Sterto, stertui, absque supino, to snore.* Sic *de-ster-to.*

8. *Sisto, activum facit stiti, statum, to stop, to stay.* At *sisto* neutrum, to stand still. *steti, statum* à *sto* mutuatur: quidam præterito & supino carere volunt. Composita verò *stiti* & *stitum* habent: ut, *assistō, astiti, astitum, to stand by.* Sic *circum-, con-, de-, ex-, in-, inter-, ob-, per-, re-, sub-sisto.* Sed *absisto* supino destituitur, nec cætera facillè illud admittunt.

VO, XO.

40. *Dat vivo XI, CTUM: solvo VI format & UTUM, Ut volvo. Texo vult texuit, indeque textum.*

Tria in VO verba hoc pacto conjugantur:

1. *Vivo, vixi, victum, to live.* Sic *ad-, con-, per-, pro-, re-, super-vivo.*

2. *Solvo, solvi, solutum, to loose.* Sic *ab-, dis-, ex-, per-, re-solvo.* *Volvo, volvi, volutum, to roll.* Sic *ad-, circum-, con-, de-, e-, in-, ob-, per-, pro-, re-, sub-volvo.*

3. Unicum in XO verbum *texo* facit *texui, textum, to weave.* Sic *at-, circum-, con-, de-, in-, inter-, ob-, per-, præ-, pro-, re-, sub-texo.*

Quarta Conjugatio.

41. **I**VI præterito dat, & **I**TUM quarta supino.

Verba Quartæ Conjugationis faciunt præterito **I**VI, supino **I**-TUM, penultimâ longâ: ut,

Munio, munivi, munitum, to fortify, to defend.

Polio, polivi, politum, to polish.

Vestio, vestivi, vestitum, to clothe.

42. *Singultit vult singultum, sepeliturque sepultum:*

Dat venio, veni, ventum: sed veneo solum

Venit

*Veniit efficiet: salio, salui, salique,
Extulit, & saltum: capiunt at pignora sultum.*

1. Hæc duo præteritum juxta regulam, supinum verò in UL-TUM faciunt:

Singultio, singultivi, singultum, to per oz sob.

Sepelio, sepelivi, sepultum, to bury.

2. *Venio, facit veni, ventum, to come.* Sic *ad-, ante-, circum-, con-, contra-, de-, e-, in-, inter-, intro-, ob-, per-, post-, præ-, pro-, re-, sub-, super-venio.*

3. *Veneo, venii, sine supino, to be sold.*

4. *Salio, salui, & salii, saltum, to leap.* Ejus composita præterito sæpius quidem *filui*, interdum *filii*, veteribus etiam *filivi*, supino autem *sultum* ceperunt: ut, *transfilio, transfilui, transfilii, & transfilivi, transfultum, to leap over.* Sic *ab-, af-, circum-, con-, de-, dis-, ex-, in-, pro-, re-, sub-, super-filio.* Supinorum *absultum, circumfultum & profultum* auctoritas desideratur.

43. *Vult amicit vel UI, vel XI, CTUM: vincio XI, CTUM.*

Sancio jungatur, quod & IVI format, & ITUM.

1. *Amicio facit amicui, rariùs amixi, amictum, to cover oz clothe.*

2. *Vincio, vinxi, vinctum, to tie.* Sic *circum-, de-, e-, re-vincio.*

3. *Sancio, jaxxi & sancivi, sanctum & jancitum, to establish oz ratify.*

44. *Cambio vult PSI, PSUM: sed sepsi, sepio, septum:*

Haurio SI, STUM dat; SUM rariùs effer. Habebit Sentio, sed sensi, sensum: sic raucio, rausi,

Et rausum: sarcit, farcit, cum fulcio, SI, TUM.

At PERUI, PERTUMque sibi composita jugârunt

Ex pario ternæ: RI comperit & reperit vult.

1. *Cambio habet campsi, campsum, to change Money.*

5. *Sepio, sepsi, septum, to hedge or inclose.* Sic *circum-, dis-, inter-, ob-, præ-sepio.*

2. *Haurio, hausi, haustum, rarò hausum, to draw out, to empty.* Sic *de-, ex-haurio.*

4. *Sentio*

4. *Sentio, sensi, sensum*, to feel or perceive. Sic *af-, con-, dis-, per-, præ-, sub-sentio*.

Raucio, rausi, rausum, to be hoarse.

5. Hæc tria faciunt SI, TUM :

Sarcio, sarfi, sartum, to mend or repair. Sic *ex-, re-sarcio*.

Farcio, farfi, fartum, to cram. Sic *con-fercio, ef-fercio vel ef-sarcio; in-fercio vel in-farcio; re-fercio*.

Fulcio, fulsi, fultum, to stay or uphold. Sic *con-, ef-, in-, per-, suf-fulcio*.

6. Composita à *pario* tertiæ conjugationis præteritum formant in PERUI, supinum in PERTUM : ut, *Aperio, aperui, apertum*, to open; *operio, operui, opertum*, to shut, to cover.

Ex his tamen duo præterito RI faciunt, *Comperio, comperi, com-pertum*, to know a thing for certain. *Reperio, reperi, repertum*, to find.

45. *Ajo* præterito careat, pariterque supino :

Cum *ferio* junges meditantia verba: sed inde

Parturio, esurio, cum nupturio, volo tolli.

Præterito, ac proinde supino, carent verba sequentia :

1. *Aio*, to say, verbum aliis etiam partibus deficiens.

Ferio, to strike.

2. Item verba meditativa seu desiderativa : ut, *cœnaturio*, to desire to sup; *scripturio*, to have an Itch of Writing.

✠ Ex his tamen tria excipiuntur; *Parturio, parturivi*, to be in travail; *esurio, esurivi, esuriturum*, to be hungry; *nupturio, nupturivi*, to desire to be married.

46. *Cacutit, gestit, glocit, & dementit, ineptit,*

Nulla supina dabunt, cum profilit atque ferocit.

Hæc verba præteritum quidem habent, at supino deficiunt;

Cacutio, cacutivi, to be dim-sighted. *Gestio, gestivi*, to shew one's Top by the Gesture of his Body. *Glocio, glocivi*, to cluck or heckle as a Hen. *Ineptio, ineptivi*, to play the Fool. *Profilio, profilui*, to leap forth. *Ferocio, ferocivi*, to be fierce.

De Verbis DEPONENTIBUS & COMMUNIBUS.

47. PRæteritum verbis ut in OR residentibus aptum
Efficias, voces activas fingere oportet:
Ut, vereor, vereor, veritum; fluit hinc veritus sum.

Verborum deponentium ac communium præterita hoc modo formabis. Finge primum vocem activam: deinde ex præceptis suprâ traditis præteritum ac supinum ei tribue; postremo UM supini in US verito, adjuugeque verbum substantivum *sum, fui, &c.* Exempli gratiâ, ex verbo, *lato*, tu be glad, finge *lato*; inde fiet *latavi, latatum*, & ex hoc *latatus sum*. Sic ex *vereor*, to fear, secundæ conjugationis, *vereor, verui, veritum, & veritus sum*. Ex *fungor*, tertiæ, to discharge an Office, *fungo, funxi, functum, & functus sum*. Ex potior quartæ, to enjoy, to have in possession, *potio, potivi, potitum, & potitus sum*.

48. Hac de lege tamen deflectunt pauca secundæ:
Nam *ratus à reor* est: *misereri vultque misertus*;
Et *fateor fassus*: FESSUS sed reddito proli.

1. Excipiuntur in secunda conjugatione,

Reor, ratus sum, to think.

Misereor, misertus sum, to pity.

Fateor, fassus sum, to confess.

Composita autem, quia *a* in *i* mutant, præterito *e* habent: ut;
profiteor, professus sum, to declare openly, to profess; confiteor, confessus sum, to own or acknowledge.

49. Insuper à labor lapsus sibi tertia format:
Ultus ab ulciscor manat; venit *usus ab utor*;
Vult UTUS loquor atque sequor; queror accipe
questus,
Nisus vel nixus nitor, pactusque paciscor;
Dat gradior gressus, proficiscor funde profectus;
Nanciscor nactus, patior passusque requirit;
Aptus apiscor habet: commentus conqueminiscor
● Accipit: at *fructus* pariter *fruitusque* jugari

O

Vult

Vult fruor: oblitus sed & obliviscor adoptat ;
 Ast expergiscor cupit experrectus habere.

Mortuus àque mori est, natus nasci, ortus oriri:

Queis tribus extremis per ITURUS flecte futurum.

1. Excipiuntur in tertia conjugatione,

Labor, lapsus sum, to slide. Sic al-, col-, de-, di-, e-, il-, inter-, per-, prater-, pro-, re-, sub-, subter-, super-, trans- labor.

Ulciscor, ultus sum, to revenge.

Utor, usus sum, to use. Sic ab-, de- utor

Loquor, loquutus vel locutus sum, to speak. Sic al-, col-, circum-, e-, inter-, ob-, præ-, pro- loquor.

Sequor, sequutus vel secutus sum, to follow. Sic as-, con-, ex-, in-, ob-, per-, pro-, re-, sub- sequor.

Queror, questus sum, to complain. Sic con-, inter-, præ- queror.

Nitor, nixus vel nixus sum, to endeavour, to lean upon. Connititor, innitor, obnitor, renitor, subnitor, sæpius XUS quàm SUS habent. Annitor, annixus vel annisus, absque discrimine. Enitor, enixa sum, de partu; enisus sum de alio conatu dicitur.

Paciscor, pactus sum, to bargain. Sic de- peciscor.

Gradior, gressus sum, to go. Sic ag-, ante-, circum-, con-, de-, di-, e-, in-, intro-, præ-, prater-, pro-, re-, retro-, sug-, super-, trans- gradior.

Proficiscor, profectus sum, to go a Journey.

Nanciscor, nactus sum, to get.

Patior, passus sum, to suffer. Sic per- petior.

Apiscor, aptus sum, to get. Sic adipiscor, adeptus sum, & indispiscor, indeptus sum.

Comminiscor, commentus sum, to devise or invent.

Fruor, fruitus vel fructus sum, to enjoy. Sic per-fruor.

Obliviscor, oblitus sum, to forget.

Expergiscor, experrectus sum, to awake.

Morior, mortuus sum, to die. Sic com-, de-, e-, im-, inter-, præ- morior

Nascor, natus sum, to be born. Sic ad-, circum-, de-, e-, in-, inter-, re-, sub- nascor.

Orior, ortus sum, oriri, to rise. Sic ab-, ad-, co-, ex-, ob-, sub- orior.

Hæc tria proximè memorata participia futuri temporis in ITURUS faciunt, moriturus, nasciturus, oriturus.

50. *Metior* in quarta *mensus* dabit, *ordior orsus* ;
Experior PERTUS, simul *opperiorque* tenebunt.

3. Excipiuntur in quarta conjugatione,
Metior, mensus sum, to measure. Sic *ad-*, *com-*, *di-*, *e-*, *præ-*,
re-metior.

Ordior, orsus sum, to begin. Sic *ex-*, *red-* *ordior*.

Experior, expertus sum, to try or attempt.

Opperior, oppertus sum, to wait or tarry for one.

51. Nil formant *vescor, liquor, medeor, reminiscor*,
Irascor, ringor, prævertor, diffiteorque :
Queis demum adjungas *divertor, dequefetiscor*.

4. Nullum præteriti temporis participium habent verba sequentia :
Vescor, vesci, to feed. *Liquor, liqui*, to melt or be dissolved.
Medeor, mederi, to heal. *Reminiscor, reminisci*, to remember or
call to mind. *Irascor, irasci*, to be angry. *Ringor, ringi*, to grin
like a Dog : sic *sub-ringor*. *Prævertor, præverti*, to get before,
to out-run. *Diffiteor, diffiteri*, to deny. *Divertor, diverti*, to
turn aside, to take Hodying. *Defetiscor, defetisci*, to be weary
or faint.

CAP. II.

De Verbis Irregularibus.

VERBA IRREGULARIA triplicia sunt, *Anomala, Defectiva &*
Abundantia.

I. *Verba ANOMALA.*

Verba Anomala sunt, quæ non sequuntur analogiam quatuor
superiorum Conjugationum.

I. A soliti flexûs normis hæc verba recedunt :

Sum, Sôlo, fio, queo, fero, queis eo, nataque junge.

Hæc verba, cum eorum compositis, contra receptam in quatuor conjugationibus formam partes suas inflexerunt, *Sum, volo, fero, fio, eo, quæ* : quorum conjugatio è Rudimentis petenda est.

2. Voce sub activa passivum præteritum dant

Hæc : *soleo, solitus* ; *gavisus, gaudeo* ; *factus*

Fio petens ; *ausus* sic *audeo, fidoque fîsus*.

Hæc verba, *soleo, gaudeo, audeo, fido*, quæ vulgò *neutra passiva* appellantur ; item *fio*, quod inter *neutralia passiva* numeratur, præteritum formant quasi in OR desinerent, hoc modo ;

Soleo, solitus sum, to use, to be accustomed.

Gaudeo, gavisus sum, to rejoice.

Audeo, ausus sum, to dare.

Fido, fîsus sum, to trust.

Fio, factus sum, to be made, to become.

3. Imperitantis habet *dic, duc*, persona secunda ;

Fer, fac adde : tamen *fice*, non *fic*, dicitur aptè.

Hæc quatuor verba, *dico, duco, fero, facio*, in secunda persona imperativi *e* abjiciunt. Dicimus enim, *dic, duc, fer, fac* ; non *dice, duce, fere, face*.

Sic eorum composita, *prædic, edic* ; *abduc, adduc* ; *adfer, aufer* ; *benefac, calefac*, &c.

At composita à *faci*, quæ *a* in *i* mutant, *e* retinent : ut, *affic, infic, perfic* ; non *affice, infice, perfice*.

2. Verba DEFECTIVA.

Verba *Defectiva* sunt, quæ certis temporibus, numeris & personis deficiunt.

4. Hæc præsentî carent, *odi, cœpi, meminîque*,

Partibus ac illo genitis, sub præteritîva

Voce tamen (*cœpi* dempto) signantia tempus

Præteritum præsensque simul : sic *novit* utrumque

Significat, pleno licet usu *nosco* remansit.

Imperitante modo *memini* TO TOTEque servat.

Hæc tria verba, *odi, cœpi, meminî* carent præsentî temporibusque ab eo formatis : ex his tamen duo *odi* & *memini* sub voce præteritî,

teriti non illius modò, sed præsentis etiam temporis significationem habent, hoc modo :

Odi, I hate, or I have hated, *oderam*, *oderim*, *odissem*, *odero*, *odisse*. Particip. *osurus*.

Cæpi, I have begun, *cæperam*, *-erim*, *-issem*, *-ero*, *-isse*. Supin. *cæptu*. Partic. *cæptus*, *cæpturus*.

Memini, I remember, or I have remembered, *memineram*, *-erim*, *-issem*, *-ero*, *-isse* : & imperativo, *memento*, *mementote*.

His addi potest *novi*, quod significationem habet utriusque temporis, I know, or I have known : quamvis & *nosco*, *noscebam*, &c. usu frequentia sint.

5. *Dor*, *furo*, *for*, *der*, *fer*, vix unquam suscipit usus.

Furo, to be mad, in prima persona vix dicitur, sed, *furis*, *furit*, &c.

Dor, to be given, & *for*, to swear, in usu non sunt, sed *daris*, *faris*; *datur*, *fatur*, &c. Nec in subjunctivo dicimus, *der* aut *fer*. In compositione tamen usitata sunt *addor*, *condor*, *reddor*, &c. *Effor* verò & *affor* vix utimur.

6. Hæc quoque truncatis videas deformia membris :

Ausim, *quæso*, *forem*, *faxim*, *cedo*, *capis*, & *inquam*,

Atque apage, *salve*, *sodes*, *sis*, *sultis* & *ajo* :

Infit, *ave*, *desit*, *confit* sociantur ovatque.

Multis magnisque sui partibus destituuntur verba sequentia :

1. *Aio*, I speak; *inquam*, I say; *quæso*, I pray; *confit*, it is done; *desit*; it is wanting; *infit*, he begins, he saith; *ovat*, he rejoiceth; modi fere indicativi.

2. *Apage*, away with; *ave*, good morrow; *salve*, God save you; *cedo*, give me. tell me; modi plerumque imperativi.

3. *Ausim*, I dare; *faxim* & *faxo*, I'll do it, or see to it, modi subjunctivi: ut & *forem*, I might or should be, cujus infinitivus *fore*.

4. Cum conjunctione *si* composita, *sis*, *sultis*, *sodes*: pro, *si vis*, *si vultis*, *si audes*: item, præmisso alio verbo, *capis*, pro *cape si vis*. * Nisi potius est antiquè dictum pro *ceperis*.

De Verbis IMPERSONALIBUS.

7. His super expositis IMPERSONALIA junge, Sola quibus primi numeri persona remanet
Tertia: nempe *decet*, cum *pœnitet*, adde & *oportet*:
Nactaque præteritum duplex, *miseret*que, *piget*que,
Et *pudet*, atque *licet*, *libet* aut *lubet*, adjice *tædet*,
Præteritumque *liquet* spernens. Imitantur & horum
Plurima, permaneant alias licet integra, sensum.
Qualia, *delectat*, *placet*, *evenit*, *accidit* & *fit*,
Conducit, *patet*, atque *juvat*, *stat*, *sufficit*, *inter-*
est, *vacat*, & *prodest*, *refert*, *constat*que, *fugit*que,
Attinet, & *restat*, *spectat*, cum *pertinet* adde:
Cum multis aliis quæ sit mora longa referre.

Verbum IMPERSONALE vulgò dicitur, cui nominativus certæ personæ præponi non potest: aut, ut alii definiunt, quod duabus primis & primariis personis destituitur.

IMPERSONALIA activæ vocis in *t* exeunt, suntque hæc decem: *Decet*, it becometh; *pœnitet*, it repenteth; *oportet*, it behoveth; *miseret*, it pities; *piget*, it irketh; *pudet*, it is a shame; *licet*, it is lawful; *libet* vel *lubet*, it is one's pleasure; *tædet*, it weariseth; *liquet*, it appears.

Imperpersonalia vocis passivæ desinunt in *tur*. Eorum maximus est numerus: veniunt enim ab activis omnibus, multisque etiam neutris; ut à *lego*, *legitur*; à *curro*, *curritur*.

Conjugantur autem Imperpersonalia per tertias omnium ferè modorum & temporum personas singulares: ut, *decet*, *decebat*, *de-*
cuit, &c. *curritur*, *currebatur*, *cursum est* vel *fuit*, &c.

Porrò ex decem illis quæ vocis activæ sunt, tria regulariter præteritum formant; *Decet*, *decurrit*; *pœnitet*, *pœnituit*; *oportet*, *opor-*
tuit; Sex duplex habent præteritum, alterum activæ, alterum pas-

sivæ vocis; *Miseret*, *miseruit* vel *miseritum est*; *piget*, *pigit* vel *pigitum est*; *pudet*, *puduit*, vel *puditum est*; *licet*, *licuit*, vel *li-*
citum est; *libet*, *libuit*, vel *libitum est*; *tædet*, *tæduit*, vel *perta-*
sum est. At à *liquet* præteritum vix reperitur.

Imperpersonalia carent imperativo: sed pro eo utimur præsentis
subjunctivi: nt, *pœniteat*, *pugnetur*.

Nec

CAP. II. *De Verbis Irregularibus.* III

Nec in supinis, participiis aut gerundiis inveniuntur, paucis exceptis.

Participia autem, per quæ circumloquimur præterita passiva, non hic variantur per genera, ut fit in personalibus; sed quia substantivè ponuntur, semper sunt generis neutri: ut, *pugnatum est, miserum est.*

¶ Impersonalibus vulgò accensentur multa verba personalia, quia ad modum impersonalium absolutè inveniuntur in tertia persona singulari, absque nominativò, sequente mox infinitivo.

Hujusmodi è prima conjugatione sunt, *Delectat, juvat, spectat, vacat, stat, cum compositis, constat, præstat, restat.*

E secunda conjugatione, *Apparet, attinet, pertinet, debet, dolet, nocet, latet, patet, placet, displicet, sedet, solot, assolet.*

E tertia, *Accidit, contingit, cæpit, incipit, conducit, desinit, exidit, fugit, officit, sufficit, succurrit, suppetit.*

E quarta, *Convenit, evenit, expedit.*

Ex anomalis, *Est, cum compositis, obest, prodest, potest, interest, superest; fit, præterit, nequit, subit, confert, refert.*

¶ Ad impersonalium denique naturam quodammodò accedunt VERBA EXEMPTÆ ACTIONIS, hoc est, actionem significantia, quæ ut fiat, vel ne fiat, neutiquam sit humanæ potestatis: ut, *Fulget, fulminat, tonat, grandinat, gelat, pluit, ningit, lucefcit, advesperascit, noctescit, & similia.*

3. *Verba ABUNDANTIA.*

Verba *Abundantia* sunt, quæ variè ab auctoribus usurpantur. Eorum autem triplex est differentia: 1. Enim, quædam *Genus*, 2. Quædam *Terminationem*. 3. Quædam denique *Conjugationem*, variam seu multiplicem habent.

DE VEREIS GENERE ABUNDANTIBUS.

GENERE abundant verba duplicia:

1. Quæ interdum NEUTRA, interdum ACTIVA sunt: ut, *aboleo, duro, maneo, &c.* Sic Liv. iii. 55. *Cujus rei prope jam memoria aboleverat.* Velleius, ii. 58. 2. *Abolere testamentum.* Plaut. Amph. iii. 2. 1. *Durare nequeo in adibus.* Ovid. ad Liv. v. 198. *Duravit animum.* Cic. Nat. Deor. i. 12. *Nihil semper suo statu manet.* Virg. Æn. vii. 596. *Te triste manebit supplicium.*

2. Quæ COMMUNIA, i. e. quæ modò activa, modò passiva sunt: ut, *adipiscor, criminor, dignor, &c.* Sic Cic. Epist. Fam. xii. 22. *Maximam laudem adeptus esses.* Plaut. Trin. ii. 2. 88. *Non*
etate

atate, verum ingenio adipiscitur sapientia. Terent. Eun. v. 2. 16. Hanc metui, ne me criminaretur tibi. Cic. contr. Rull. iii. 4. Sullanas res defendere criminor, i. e. accusor. Ovid. Trist. iii. 14. 51. Veniâ dignare libellum. Cic. de Invent. ii. 53. Homines cultu quodam & honore dignantur, i. e. digni existimantur.

DE VERBIS TERMINATIONE ABUNDANTIBUS.

Talia sunt *Affentio* & *affentior*; *fabrico*, *fabricor*; *impertio*, *impertior*; *lacrymo*, *lacrymor*; *mereo*, *mereor*; *munero*, *muneror*, &c. eâdem significatione. Sic, *comperio*, *punio*, *luxurio*; rarius *comperior*, *punior*, *luxurior*: & *populo*, *comitor*; raro *populo*, *comito*.

DE VERBIS CONJUGATIONE ABUNDANTIBUS.

CONJUGATIONEM variant verba triplicia:

1. Quædam usitatè PRIMÆ, & raro TERTIÆ: ut,
Lavo, *lavas*, *lavare*: & *Lavo*, *lavis*, *lavere*.
2. Quædam usitatè SECUNDÆ, & raro TERTIÆ: ut,

<i>Ferveo</i> , <i>erves</i> :	} & {	<i>Fervo</i> <i>fervis</i> .
<i>Fulgeo</i> , <i>fulges</i> :		<i>Fulgo</i> , <i>fulgis</i> .
<i>Strideo</i> , <i>strides</i> :		<i>Strido</i> , <i>stridis</i> .
<i>Tueor</i> , <i>tuëris</i> :		<i>Tuor</i> , <i>tuëris</i> .

* Sed utrâque conjugatione frequentatur *tergeo*, *terges*; & *tergo*, *torgis*: ut & composita, *detergeo*, & *detergo*; *abstergeo*, & *abstergo*.

3. Quædam TERTIÆ usitatius, ac rarius QUARTÆ: ut,

<i>Fodio</i> , <i>fodis</i> , <i>fodere</i> :	} & {	<i>Fodio</i> , <i>fodis</i> , <i>fodire</i> .
<i>Sallo</i> , <i>Sallis</i> , <i>fallere</i> :		<i>Sallio</i> , <i>Sallis</i> , <i>fallire</i> .
<i>Morior</i> , <i>moreris</i> , <i>mori</i> :		<i>Morior</i> , <i>moriris</i> , <i>moriri</i> .

Sic *orior*, *oreris*; & *orior*, *oriris*.
Potior, *poteris*; & *potior*, *potiris*.

¶ Est & verbum quod usitatius sit SECUNDÆ, rarius QUARTÆ; nempe *cio*, *cies*, *ciere*; & *cio*, *cis*, *cire*; unde *accire* & *accitus*.

¶ Huc etiam referri potest verbum *edo*, *tu eat*, quod nonnullas sui partes dupliciter format, hoc modo:

Ind. Præs. *Edo*, *edis* vel *es*; *edit* vel *est*; — *editis* vel *estis*. —

Imp. *Ede* vel *es*; *edito* vel *esto*; *edite* vel *este*; *editote* vel *estote*.

Subj. Imperf. *Ederem* vel *essem*: *ederes* vel *esses*, &c.

Inf. Præs. *Edere* vel *esse*.

Passiv. Ind. Præs. *Editur* vel *estur*.

APPENDIX I.

De Verbis quæ sub eadem voce significationem variant.

Inter Abundantia à quibusdam recensentur Verba haud pauca, quæ in nonnullis sui partibus vocem quidem eandem, significationem verò, plerumque & conjugationem, diversam habent. Eorum triplex est differentia;

1. Quædam *themate* seu PRÆSENTE congruunt: ut,

<i>Aggero, -as, to heap up.</i>	<i>Aggero, -is, to bring together.</i>
<i>Appello, -as, to call.</i>	<i>Appello, -is, to arrive.</i>
<i>Compello, -as, to addres.</i>	<i>Compello, -is, to drive.</i>
<i>Colligo, -as, to bind.</i>	<i>Colligo, -is, to gather together.</i>
<i>Consterno, -as, to astonish.</i>	<i>Consterno, -is, to fire.</i>
<i>Effero, -as, to engage.</i>	<i>Effero, -fers, to bring out.</i>
<i>Fundo, -as, to found.</i>	<i>Fundo, -is, to pour out.</i>
<i>Mando, -as, to command.</i>	<i>Mando, -is, to chew.</i>
<i>Obsero, -as, to lock.</i>	<i>Obsero, -is, to beset.</i>
<i>Volo, -as, to fly.</i>	<i>Volo, -vis, to will.</i>

* Ex his quædam, simul cum conjugatione & significatione; mutant etiam accentum.

<i>Cōlo, -as, to strain.</i>	<i>Cōlo, -is, to till.</i>
<i>Dico, -as to dedicate.</i>	<i>Dico, -is, to say.</i>
<i>Edūco, -as, to train up.</i>	<i>Edūco, -is to lead forth.</i>
<i>Ligo, -as, to send.</i>	<i>Lēgo, -is, to read.</i>
<i>Vado, -as, to wade.</i>	<i>Vādo, -is, to go.</i>

2. Quædam PRÆTERITO consentiunt: ut,

<i>Acuo, acui, to be sower.</i>	<i>Acuo, acui, to sharpen.</i>
<i>Cresco, crevi, to grow.</i>	<i>Cerno, crevi, to see.</i>
<i>Frigeo, frixi, to be cold.</i>	<i>Frigo, frixi, to fry.</i>
<i>Fulgeo, fulsi, to shine.</i>	<i>Fulcio, fulsi, to prop.</i>
<i>Luceo, luxi, to shine.</i>	<i>Lugeo, luxi, to mourn.</i>
<i>Paveo pavi, to be afraid.</i>	<i>Pasco pavi, to feed.</i>
<i>Pendeo, pependi, to hang.</i>	<i>Pendo, pependi, to weigh.</i>
3. Quædam denique idem habent SUPINUM: ut,

<i>Cresco, cretum, to grow.</i>	<i>Cerno, cretum, to behold.</i>
<i>Maneo, mansum, to stay.</i>	<i>Mando, mansum, to chew.</i>
<i>Sto, statum, to stand.</i>	<i>Sisto, statum, to stop.</i>
<i>Succenseo, censum, to be angry.</i>	<i>Succendo, -censum, to kindle.</i>
<i>Teneo, tentum, to hold.</i>	<i>Tendo, tentum, to stretch out.</i>
<i>Verro, versum, to sweep.</i>	<i>Verto, versum, to turn.</i>
<i>Vinco, victum, to overcome.</i>	<i>Vivo, victum, to live.</i>

APPENDIX II.

De Conjugatione prisca sive obsoleta.

1. **I**mpfecta quartæ olim in IBAM, citra vocalem *e*, terminabantur : ut *audibam*, *scibam*, *lenibam* ; pro *audiebam*, *sciebam*, *leniebam* : qualia etiam apud Poetas optimi ævi nonnunquam reperire est.

2. Futurum quartæ, activæ formæ, in IBO, passivæ in IBOR veteres finiebant : ut, *dormibo*, *esuribo*, *scibo* ; pro *dormiam*, *esuriam*, *sciam* ; & *amicibar*, *demolibor*, *opperibor*, pro *amiciar*, *demoliar*, *opperiar*.

3. Subiunctivi præsens olim in IM terminatum : ut, *edim* pro *edam*, *duim* pro *dem*, *perduim* pro *perdam*.

4. Inveniuntur apud veteres perfecta subiunctivi in SSIM : ut, *fortunassim*, *negassim* ; pro *fortunaverim*, *negaverim*.

5. Frequentiora apud eosdem sunt futura subiunctivi in SSO : ut, *levasso*, *prohibesso* ; pro *levavero*, *prohibuero*.

6. Ab eodem futuro subiunctivi veteres formârunt futurum infinitivi in ASSERE : ut, *expugnassere*, *impetrassere* ; pro *expugnaturum esse*, *impetraturum esse*.

7. In imperativis passivæ formæ veteres secundam singularem in MINO, secundam pluralem in MINOR, interdum terminabant : ut *attestamino*, *famino* ; pro *attestare*, *fare* ; *arbitraminor*, *progrediminor* ; pro *arbitramini*, *progredimini*.

Præsens infinitivi passivi recipit additionem syllabæ ER, non solum apud Plautum, & Terentium ; sed etiam apud melioris ætatis Poetas nonnunquam : ut, *farier*, *immiscerier*, ap. Virgilium ; *scitarier*, ap. Ovidium ; *dicier*, ap. Persium, pro *fari*, *immisceri*, *scitari*, *dici*.

9. Olim denique Participia præterita passiva, itemque futura activa, quæ in circumlocutione infinitivi cum verbo *esse* adhibentur, habita erant pro indeclinabilibus, & proinde nominibus substantivis cujuscunque numeri ac generis promiscuè juncta : ut, C. Gracchus, *Credo ego inimicos meos hoc dicturum*. Cic. Verr. v. 65. *Hanc sibi rem præsidio sperant futurum*, supple *esse*. Et Plaut. Amph. Prol. v. 33. *Iustam rem & facilem esse oratum à vobis volo*. Cic. ad Attic. viii. 12. *Ut cohortes ad me missum facias*.

CAP. III.

De Genere, Specie & Figura Verborum.

UPERSUNT tria verbi Accidentia, GENUS, SPECIES & FIGURA: de quibus hoc capite & sigillatim agemus.

§ 1. DE GENERIBUS VERBORUM.

GENERA Verborum vulgò recensentur quinque, *Activum, Passivum, Neutrum, Deponens & Commune.*

1. ACTIVUM est, quod in O desinens, actionem transeuntem notat, & accepto R fit passivum: ut, *amo, doceo.*

2. PASSIVUM est, quod in R desinens, passionem significat, & R abjecto fit rursus activum: ut, *amor, doceor.*

3. NEUTRUM est, quod in O vel M desinens, rei existentiam vel statum, vel actionem aut passionem immanentem notat, nec R admittit ut fiat passivum: ut, *sum, valeo, ambulo, calefco.*

Ex his, quatuor, quia simpliciter rem esse significant, SUBSTANTIVA à Grammaticis vocantur, *sum, forem, fio, existo.*

Quædam appellantur NEUTRO-PASSIVA, quæ, cum in O desinant, præteritum formant more passivorum: ut, *audeo, ausus sum; gaudeo, gavisus sum, &c.* de quibus suprà cap. ii. reg. 2.

Quædam NEUTRALIA PASSIVA, quæ in O finita significationem & casum passivorum habent: qualia sunt hæc tria, *vapulo, I am beaten: veneo, I am sold; fio, I am made.*

Reliqua ferè ABSOLUTA, seu INTRANSITIVA vocantur: sive accidentalem rei statum significant: ut, *albeo, I am white; sedeo, I sit; valeo, I am in health*: sive in se absolutam rei actionem: ut, *surgo, I rise; eo, I go*: seu passionem in subjecto immanentem: ut, *ardeo, I burn; pereo, I perish; senesco, I become old, &c.*

4. DEPONENS est, quod sub terminatione passiva significationem habet activam: ut, *loquor, I speak*; vel neutralem: ut, *glorior, I brag or boast.*

5. COMMUNE denique est quod in OR finitum, modò activè, modò passivè significat: qualia sunt, *adipiscor, I get, or I am got; aspernor, I slight, or am slighted; criminor, I accuse, or am accused; dignor, I vouchsafe, or am vouchsafed; fateor, I confess, or am confessed; sector, I follow or am followed; stipulor,*

stipulor, I demand a thing to be done, or I am demanded; *tueor*, I defend, or am defended. Verùm in his passiva significatio rarissima est.

* Communia olim fuerunt, *Amplector*, *adulor*, *blandior*, *complector*, *consolor*, *frustror*, *experior*, *hortor*, *interpretor*, *largior*, *machinor*, *meditor*, *mentior*, *moderor*, *modulor*, *obliviscor*, *osculor*, *testor*, *veneror*, *vercor*, & cætera ferè omnia quæ nunc sunt deponentia: quorum participia nonnulla præteriti temporis passivam significationem adhuc interdum retinent: ut, *expertus*, *meditatus*, *mentitus*, *modulatus*, *oblitus*, *testatus*, *veneratus*.

§ 2. DE SPECIE VERBORUM.

SPECIES Verborum est duplex, PRIMITIVA, ut, *lego*, *video*; DERIVATIVA, ut, *lectito*, *viso*.

Derivantur ferè verba, vel à *nominibus*, vel ab aliis *verbis*.

1. A *nominibus* derivantur verba duplicia, *Imitativa* & *Demoninativa*.

IMITATIVA vocantur, quæ imitationem significant: ut, *patrizzo*, *Græcor*, *vulpinor*, *cornicor*, i. e. *imitor patrem*, *Græcum*, *vulpem*, *cornicem*.

DENOMINATIVA dicuntur, quæ à nominibus veniunt, & propriam appellationem non habent: ut, *cæno*, *calco*, *frumentor*, *lignor*, &c. à *cæna*, *calx*, *frumentum*, *lignum*.

2. Ab aliis *verbis* derivantur præcipue verba quadruplicia, *Frequentativa*, *Inceptiva*, *Desiderativa* & *Deminutiva*.

De his autem, quòd latius pateat eorum usus, paulò accuratius est nobis agendum.

FREQUENTATIVA.

1. Sic iterativum formes: ITO fiat ab ATU:

U per O mutabunt benè cætera verba supini.

Si fuit OR, manet OR. Sunt cuncta frequentia primæ.

Prætereunt legem *nato*, *querito*, *fundito*, *scitor*, *Sciscitor* atque *agito*, *sector*, *loquitor*, *pavitoque*.

Perscrutando libros doctorum plura notabis.

Verba FREQUENTATIVA, quæ ITERATIVA etiam vocantur, sunt quæ frequentem actionem significant.

Desinunt in TO, SO, XO, &, à verbis deponentibus, in OR: ut, *clamito*, *pulso*, *nexo*, *minitor*.

Formantur

CAP. II. De Gen. Spec. & Fig. Verb. 117

Formantur à supino posteriore, idque bifariam à verbis primæ conjugationis, mutando ATU in ITO; ut, *volo, volatu, volito*: à verbis aliarum conjugationum, mutando U tantum in O: ut, *terreo, territu, territo*; *verto, versu, verso*; *dormio, dormitu, dormito*.

EXCIPIUNTUR, *No, natu, nato*; *scio, scitu, scitor*, & crebrius *sciscitor*. Sic *pavito, à paveo*; *sector, à sequor*; *loquitor, à loquor*; tanquam supina haberent *pavitu, sectu, loquitu*. Item, *quarito, fundito, agito*; quæ formantur à secunda persona præsentis indicativi, *queris, fundis, agis*.

Quædam à supino posteriore formari videntur, mutando U in ITO, ut, ab *actu, actito*; *hesu, hesito*; *lectu, lectito*; *missu, missito*; *scriptu, scriptito*; *victu, victito*.

A frequentativis formantur & alia frequentativa: ut, *cano, canto, cantito*; *capio, capto, captito*; *curro, curso, cursito*; *defendo, defenso, defensito*; *dico, dicto, dictito*; *duco, ducto, ductito*; *pello, pulso, pulsito*, & per Syncopen *pulto*.

Frequentativa sunt omnia conjugationis primæ.

I N C E P T I V A.

2. Præsentis primique modi CO jungit secundæ Personæ, si vis verba Inceptiva creare.

Sic *ferves fervesco* facit. Sed tollitur *hisco*.

Verba INCEPTIVA, seu INCHOATIVA, sunt quæ rei initium vel assiduum incrementum notant.

Desinunt in SCO: ut, *calesco, frigesco*.

Dupliciter derivantur; vel à nominibus, vel à verbis.

A nominibus derivata ultimam genitivi vocalem in ASCO, sed longè usitatiùs in ESCO commutant: ut, *puerasco, puellasco, ignesco, lapidesco*; à substantivis *puer, puella, ignis, lapis*; *dulcesco, juvenesco, vanesco, diteasco*, ab adjectivis, *dulcis, juvenis, vanus, dis*.

A verbis derivata formantur à secunda persona præsentis indicativi, addendo CO, idque in quavis conjugatione: ut, *labasco à labas*; *fervesco, à ferves*; *tremisco, à tremis*; *obdormisco, ab obdormis*. Sed per Syncopen dicitur *hisco*, pro *hiasco* ab *hias*.

Omnia Inceptiva sunt neutra & tertiæ conjugationis.

Quæ à nominibus derivantur, præteritis adeoque & supinis omnino carent: quæ à verbis veniunt, præterita à primitivis suis mutantur: ut, *coalesco, coalui*; *resipisco, resipui*.

D E S I D E R A T I V A.

3. In meditativis, quod in U fit jungit supino (U semper brevians) RIO: sic dabit *esurit esu*.

Verba

Verba DESIDERATIVA, seu MEDITATIVA, sunt quæ desiderium, studium aut conatum rei alicujus faciendæ significant.

Desinunt in RIO : ut, *cœnaturio*.

Formantur à supino posteriore, correptâ U, & adjecto RIO: *edo, esu, esurio, esuris; pario, partu, parturio, parturis*.

Sunt omnia conjugationis quartæ, carentque præterito & supino, præter hæc tria, *esurio, parturio & nupturio*.

DEMINUTIVA.

DEMINUTIVA sunt, quæ diminutionem sui primitivi significant. Desinunt in LLO : ut, *cantillo, sorbillo*, i. e. *parum canto*, vel *sorbeo*.

Suntque conjugationis primæ.

¶ Sunt denique quædam verba in SSO ab aliis verbis derivata, de quorum vi significandique natura haud satis inter Grammaticos convenit; qualia sunt, *capeffo, faceffo, peteffo, arcesso, incesso, laceffo*.

Ex his duo priora, *capeffo & faceffo*, vulgo INCHOATIVA ITIONIS appellantur; tanquam idem ferè ea significarent, quod *eo ad capiendum, eo ad faciendum*: quibus addunt & *viso*, i. e. *eo ad videndum*. Rectius tamen cum Ursino ea INTENSIVA dixeris; ut, *capeffo, faceffo*, idem ferè sint quod *studiosè & cum effectu aliquid capio vel facio*. Sic etiam *peteffo*, vel *petisso*, i. e. *valde peto*.

Incesso autem & *laceffo*, eidem frequentativa cum emphasi existimantur.

Arcesso, incipisso, vibrisso, idem penè quod primitiva sua significant.

§ 3. De FIGURA VERBORUM.

FIGURA verborum duplex est, SIMPLEX, ut, *lego, linquo*; COMPOSITA, ut, *relego, relinquo, derelinquo*.

1. Componuntur autem verba, 1. Cum nominibus: ut, *edifico*, ab *ædes & facio*. 2. Cum verbis: ut, *patefacio*, ex *pateo & facio*. 3. Cum adverbis: ut, *introduco*, ab *intro & duco*. 4. Cum præpositionibus: ut, *perdocco, edisco, consolor*.

2. Quædam sunt composita à simplicibus inusitatis: ut, *accendo, incendo, à cando; defendo, offendo, à fendo; inspicio, conspicio, à specio, &c.*

3. Partes componentes interdum integræ manent: ut, *lego, perlego*. Interdum litera additur; ut, *prodeo, redeo*; pro *proeo, reeo*: vel detrahitur; ut, *asporto, omitto, trado*; pro *absparto, obmitto, transdo*. Sæpius autem vocalis vel diphthongus verbi simplicis mutatur.

1. A in E: ut, *damno, condemno; arceo, coërceo; carpo, decerpo; gradior, congregior; partio vel partior, impertio vel impertior*. 2. A in

in I: ut, *habeo, prohibeo; cado, occido; salio, infilio; fateor, confiteor.* 3. A in U: ut, *calco, conculco; quatio, concutio.* 4. E in I: ut, *teneo, contineo; premo, comprimo.* 5. Æ in I: ut *lædo, collido; quæro, acquiro.* 6. AU in E: ut, *audio, obedio.* 7. AU in O: ut, *plaudo, displodo.* 8. AU in U: ut, *claudo, concludo.*

4. Ultima præpositionis consonans in primam verbi simplicis frequentissimè convertitur: ut, *accipio, affero, agglomerò, allido, appello, arripio, assigno, attero; collaudo, commuto, corrodo; illino, immorior, irrigo; intelligo, occino, oppeto, pellicio, &c. pro adcipio, adfero, adglomerò, adlido, adpello, adripio, adsigno, adtero; conlaudo, commuto, conrodo; inclino, inmorior, inrigo; interligo, obcano, obpeto, perlicio, &c. Nonnunquam & soni gratiâ in aliam literam mutatur; ut, *aufero, imbibo, implico, &c. pro abfero, inbibo, inplico, &c.**

Liber Quartus.

DE PARTICIPIO.

PARTICIPIUM est pars orationis, à verbo derivata, variabilis per casus, ac rem cum tempore significans.

I. *Participium* ita vocatur, quia partem capit à nomine, partem à verbo: nam ut nomen, variatur per genera, & declinatur per casus: atque, ut verbum (unde derivatur,) cum tempore significat actionem, passionem, existentiam sive statum rei; pro natura verbi unde descendit.

1. A verbis *activis* veniunt duo participia; *Præsens* & *Futurum* in RUS: ut, *amans* & *amaturus*, ab *amo*.

2. A *passivis* veniunt duo participia; *Præteritum*, & *Futurum* in DUS: ut, *amatus*, & *amandus*, ab *amor*.

3. A *neutris* veniunt item duo participia, ut ab *activis*; *Præsens*, & *Futurum* in RUS: ut, *stans*, & *staturus*, à *sto*.

4. A *neutris* sæpè etiam veniunt participia præteriti temporis in TUS vel SUS: ut, *erratus, festinatus, juratus, laboratus, vigilatus.* Quædam etiam futuri in DUS: ut, *jurandus, vigilandus, regnandus, dormiendus, erubescendus.*

5. A *deponentibus* activæ quidem significationis quatuor veniunt participia: ut, *sequens, secutus, secuturus, sequendus*, à *sequor*. A *deponentibus* autem neutralis significationis tria plerumque participia descendunt: ut, *labens, lapsus, lapsurus*, à *labor*: rarius verò futuri in DUS: ut, *gloriandus, fruendus*; à *glorior, fruor*.

6. A *communibus* denique veniunt quatuor plerumque participia, ut, *dignans, dignatus, dignaturus, dignandus*: à *dignor*.

II. Participia plerumque imitantur significationem verborum unde descendunt: hoc est, quæ ab activis, activè; quæ à passivis, passivè; quæ à neutralibus, neutraliter; & ita deinceps, significant.

¶ At participia in DUS, undecunque veniant, passivè semper accipiuntur: ut, *amandus, vigilandus, loquendus, criminandus*.

* Multa etiam præteriti temporis participia, à verbis deponentibus, quæ olim communia fuerunt, orta, communem, i. e. activam & passivam significationem retinuerunt: qualia sunt, *abominatus, adortus, amplexus, blanditus, largitus, mentitus, oblitus, testatus, veneratus*, &c.

III. Participio accidunt octo; *Genus, casus, numerus, declinatio, motio, comparatio, tempus & figura*.

1. Omnia participia sunt adjectiva, adeoque & GENERIS omnis, Quæ in NS desinunt, unâ efferuntur nominativi singularis terminatione: ut, *hic, hæc, hoc amans*: cætera omnia tribus; ut, *amatus, -a -um; amaturus, -a, -um; amandus -a, -um*.

2. Participiorum CASUS sunt sex, quemadmodum nominum: *Nominativus, Genitivus, &c.*

3. NUMERI itidem, ut in nomine, sunt duo: *Singularis*, ut, *amans*; *Pluralis*, ut, *amantes*.

4. Participia in NS sunt tertiæ DECLINATIONIS; cætera omnia primæ & secundæ: ut, *amans, amantis; amatus, -a, -um; amati, -e, -i, &c.*

5. Quæ in US desinunt, MOBILIA sunt; quæ in NS IMMOBILIA. Hæc in omni genere eandem servant nominativi singularis terminationem; illa cum genere terminationem immutant.

6. Participia præsentis & præteriti temporis COMPARATIONEM admittunt: ut, *amans, amantior, amantissimus; paratus, paratior, paratissimus*: futuri verò in RUS & DUS raro vel nunquam comparata inveniuntur.

7. TEMPORA participiorum sunt tria, *Præsens, Præteritum & Futurum*. *Præsentis* temporis sunt, quæ desinunt in NS. *Præteriti*, quæ in TUS, SUS, XUS. *Futuri*, quæ in RUS & DUS.

8. FIGURA participiorum est duplex, *Simplex*; ut, *spirans, dictus*: *Composita*; ut, *respirans, addictus*.

Multa sunt participia, cum præpositione IN, negandi vim habente, composita: quorum verba talem compositionem non admittunt; ut, *inlassus, inauditus, impransus, incustoditus, insciens, intolerandus, &c.*

Sunt quædam ex duabus præpositionibus conflata: ut, *imperterritus, incompositus, superanteactus, &c.*

Quædam composita passivè capiuntur, quorum simplicia activam ferè sive neutralem significationem habent: ut, *inausus, inopinatus, inultus*. *Inexpertus* utroque sensu, activo simul & passivo, legitur.

IV. De Participiis hæc observanda sunt.

1. Par.

1. Participia præsentis temporis formantur à præterito imperfecto: ut, *amans*, ab *amabam*: præteriti, à supino posteriore: ut, *amatus*, ab *amatu*: futuri in RUS, ab eodem supino: ut, *amaturus*, ab *amatu*: futuri in DUS, à participio præsenti; ut, *amandus*, ab *amans*.

2. Circumlocutio per verbum SUM, non tantum cum participio præteriti temporis, sed etiam cum aliis locum habet: ut, Cic. *Socrates est apud Platonem loquens*, pro *loquitur*. Plaut. *Fuite carens*, pro *carui*. Sic *amaturus* & *amandus sum*, *eram*, *fui*, *fuera*, *ero*, &c.

3 Participia fiunt nomina (1.) *Amissione temporis*: ut, *sapiens*, *serpens*; *sponsa*, *nata*; *dictum*, *votum*, &c. cum substantivè sumuntur. Sic, *doctus*, *indoctus*, pro *homine doctrinâ prædito vel experte*, &c. (2.) *Mutatâ constructione*, seu *regimine verbi*: ut, *amans pecunia*, *patiens frigoris*: nam constructio verbi exigeret, *amans pecuniam*, *patiens frigus*.

4. Multæ sunt voces in ATUS, ITUS & UTUS desinentes, quæ, quamvis participiorum speciem præ se ferre videantur, quia tamen à nominibus potius, quàm à verbis sunt derivatæ, ex numero eorum merito excluduntur: ut, *cordatus*, *caudatus*, *cristatus*; *auritus*, *pellitus*, *turritus*; *astutus*, *cornutus*, *nasutus*, &c.

Appendix de GERUNDIIS & SUPINIS.

I. GERUNDIUM est nomen participiale neutrum, singularis tantum numeri, instar substantivi per omnes casus, præter vocativum, declinabile: ut, nom. *amandum*, gen. *amandi*, dat. *amando*, accus. *amandum*, abl. *amando*.

II. Veniunt à verbis activis, neutris & deponentibus, eorumque significationem ferè semper sequuntur: ut, *docendum*, *currendum*, *loquendum*: à *doceo*, *curro*, *loquor*.

II. SUPINUM est nomen verbale substantivum, singularis numeri, quartæ declinationis, in UM & U desinens, atque adeo accusativi aut ablativi casus: ut, accus. *petitum*, abl. *petitu*. Illud *Supinum prius*, hoc *Supinum posterius*, vulgò appellatur.

Veniunt itidem à verbis activis, neutris & deponentibus. Et *Supinum* quidem *prius* activè, *posterius* verò passivè plerumque significat: ut, *lectum*, *lectu*; *cubitum*, *cubitu*; *deprecatum*, *deprecatu*; à *lego*, *cubo*, *deprecor*.

¶ Sunt denique adjectiva quædam in BUNDUS, ab imperfecto indicativi derivata: ut, *errabundus*, *gembundus*; & in i converso: ut, *ridibundus*, *ludibundus*; vel sublato: ut, *moribundus*, *lascivibundus*,
Q

bundus, &c. quæ quoniam à participiis præsentibus & significatione & constructione nihil ferè distant, Charisius *Participiis* annumerat. Donatus *quasi participia*, alii *Participialia* appellant.

Liber Quintus.

DE PARTIBUS ORATIONIS INDECLINABILIBUS.

C A P. I.

De Adverbio.

ADVERBIUM est pars orationis invariabilis, quæ verbo vel aliis vocibus adjicitur, ad earum circumstantiam quandam explicandam.

¶ De variis Adverbiorum significationibus, quoad tironibus necessarium videbatur, in Rudimentis nostris alibi dictum est.

Adverbio accidunt tria, *Species*, *Figura* & *Comparatio*.

I. *Primitiva* SPECIEI Adverbia pauca sunt: ut, *cras*, *jam*, *ubi*, *temerè*, &c. *Derivativa* verò cætera ferè omnia.

Adverbia autem derivantur, vel,

1. A nomine: ut *viritim*, à *vir*; *doctè* à *doctus*.
2. A pronomine: ut, *hic*, èd. *quî*; ab *hic*, *is* & *quis*.
3. A verbo: ut, *casim*, *punctim*; à *cado*, *pungo*.
4. A participio: ut, *amanter*, *simulatè*: ab *amans*, *simulatus*.
5. A præpositione: ut, *intro*, *citro*, *ultra*, *clanculum*; ab *intra*, *citra*, *ultra*, *clam*.

II. Plurima sunt adverbia FIGURÆ, tum *Simplicis*: ut, *hinc*, *sapienter*, *benè*, *magis* &c. tum *Composita*: ut *quare*, *videlicet*, *quòvis*, &c.

Componuntur autem adverbia variis modis:

1. Ex nomine præeunte: & sequente (1.) Vel alio nomine; ut, *postridie*, ex *postero die*. (2.) Vel verbo; ut, *pedetentim*, quasi *pedem tendendo*. (3.) Vel adverbio; ut *dextrorsum*, ex *dexter* & *versus*. (4.) Vel syllabica adjectione; ut, *parumper*, ex *parum* & *per*.
2. Ex pronomine: addito (1.) Vel nomine; ut *hodie*, pro *hoc die*. (2.) Vel adverbio; ut, *quin*, pro *quî ne*. (3.) Vel præpositione: ut, *hactenus*, pro *hac* [fine] *tenus*. (4.) Vel conjunctione; ut, *quasi*, ex *quis* & *si*. (5.) Vel syllabicâ adjectione; ut, *tuatim*, *me tuo more*, ex *tuus* & *tim*.

3. Ex duobus verbis; ut, *ilicet, scilicet, videlicet*; ex *ire, scire, videre, & licet*.

4. Ex participio & nomine: ut, *perendie, quasi perempto die*.

5. Ex adverbio: sequente (1.) Vel nomine; ut *nimirum, ex ne (pro non) mirum; edepol, ecastor, mecastor, mehercule, ex e sive me jurandi vocula, & Pollux, Castor, & Hercules*. (2.) Vel verbo; ut, *ubivis, quovis, undelibet*. (3.) Vel alio adverbio; ut *quousque, sicuti, tantummodo*. (4.) Vel prepositione; ut, *quoad, quorsum, ex quò versum*. (5.) Vel conjunctione; ut, *etiam, ex et & jam*. (6.) Vel syllabicâ adjectione; ut, *siccine, ubicunque, ibidem, nondum, undique, ubinam*.

6. Ex prepositione: sequente (1.) Vel nomine; ut, *admodum; comminus, ex cum vel con & manus; eminus, ex e & manus, denuò, ex de novo; illicò, ex in loco*. (2.) Vel pronomine; ut, *antea, addè, interea, postea, praterea, posthac*. (3.) Vel adverbio; ut, *assabrè, apprimè, dehinc, perinde, praquam, praterquam, inibi, interibi*. (4.) Vel alia prepositione; ut, *desuper, propalam, praterpropter*.

7. Ex conjunctione & alio adverbio; ut, *etiamnum, ex etiam nunc; sicubi, ex si alicubi; siquando, ex si aliquando; velut, veluti, ex vel & ut, uti*.

8. Ex pluribus vocibus promiscuè conjunctis; ut, *quamobrem, quemadmodum, nudiustertius, identidem; pro divisis, ob quam rem, ad quem modum, nunc dies tertius, idem & idem*.

III COMPARANTUR ferè omnia adverbia, à nominibus comparabilibus derivata: ut, *doctè, doctius, doctissimè; feliciter, felicitiùs, felicissimè*.

Positivus eorum gradus exit plerumque in E vel TER; ut, *durè, facilè, acriter*: Comparativus in IUS; ut, *duriùs, faciliùs, acriùs*: Superlativus in IME; ut, *durissimè, facillimè, acerrimè*.

Quæ à nominibus anomalè comparatis derivantur, comparationem & ipsa anomalam habent: ut, *benè, meliùs, optimè; malè, pejùs, pessimè; parum, minùs, minimè, & minimum; multum, plùs, plurimùm; propè, propiùs, proximè*.

Positivo carent, *magis, maximè; ocyùs, ocyssimè; priùs, primè vel primùm; potiùs, potissimùm*.

Comparativo carent, *panè, panissimè; nuper, nuperrimè; novè & noviter, novissimè; meritò, meritissimò*.

Superlativo carent, *excusatè, excusatiùs; tempori, temporius; satius, satius; secus, seciùs*.

CAP. II.

De Præpositione.

PRÆPOSITIO est pars orationis invariabilis, unius substantivi ad alterum relationem significans.

Præpositiones sunt vel *Separabiles*, vel *Inseparabiles*.

SEPARABILES dicuntur, quæ separatim, sive extra compositionem, usurpantur.

INSEPARABILES, quæ in compositione tantum inveniuntur.

Præpositioni accidunt tria, *Casuum rectio*, *Species* & *Figura*.

I. Præpositionum separabilium aliæ ACCUSATIVUM, aliæ ABLATIVUM, aliæ *utrumque* casum REGUNT.

1. *Accusativum* regunt Præpositiones viginti & octo; *Ad*, *apud*, *ante*, *adversus* vel *adversum*, *cis*, *citra*, *circum* vel *circa*, *contra*, *erga*, *extra*, *inter*, *intra*, *infra*, *juxta*, *ob*, *per*, *præter*, *propter*, *post*, *penes*, *pone*, *secus*, *secundum*, *supra*, *trans*, *ultra*.

2. *Ablativum* postulant Præpositiones quindecim, *A*, *ab*, *abs*, *absque*, *cum*, *clam*, *coram*, *de*, *e*, *ex*, *pro*, *præ*, *palam*, *sine*, *tenus*.

3. *Accusativum* vel *Ablativum* regunt Præpositiones quatuor, *in*, *sub*, *super* & *subter*.

¶ Præpositiones, cum casum suum amittunt, *Adverbia* fieri vulgò existimantur: ut, *Longo post tempore venit*.

II. Respectu SPECIEI, aliæ Præpositiones sunt *primitivæ*: ut, *ad*, *apud*, *ante*, *à*, *e*, *pro*, *in*, &c. aliæ *derivativæ*: ut, *adversus*, *secundum*, *ab* adjectivis *adversus*, *-a*, *-um*; *secundus*, *-a*, *-um*; *circa*, *à* *circus*; *juxta*, *à* *jungo*; *propter*, *à* *propè*, quasi *propiter*.

III. Respectu FIGURÆ Præpositiones aliæ sunt *simplices*: ut, *ad*, *ante*, *abs*: aliæ *compositæ*: ut, *exadversum*, *inante*, *exante*, *absque*.

¶ Præpositiones cum aliis vocibus compositæ significationem suam plerumque retinent: ut, *abeo*, *adeo*, *insum*, *præpono*.

Excipe 1. *IN*, cum nominibus & participiis per se compositum, privationem plerumque significat: ut, *insidus*, *indoctus*, *inauditus*,

2. *IN*, cum verbo plerumque augeat: ut, *infringo*, *induro*, i. e. *valde frango*, *valde duro*: atque eam quoque in participio significationem retinent, *infractus*, *induratus*, pro *admodum fractus*, vel *duratus*.

* Interdum in participiis contrariam significationem habet: ut, *invocatus*, *infrenatus*, *immutatus*, sæpius affirmativo verborum *invo-co*, *infreno*, *immuto*: nonnunquam & negativo, pro, *non vocatus*, *non frenatus*, *non mutatus*, sensu accepta. 3. *IN* etiam aliquando

cum

cum nomine auget : ut, *incanus, incurvus*. 4. PER sæpiùs auget : ut, *percarus, perdifficilis, perfero, perfruo*. Interdum privat : ut, *perfidus, perjurus*. 5. PRÆ interdum auget : ut, *præclarus, prædixes, prævaleo, præpolleo*. 6. SUB quandoque minuit : ut, *subtristis, subiraſcor*. 7. DE sæpè *deorſum* ſignificat : ut, *decido, decurro*. Interdum auget : ut, *deamo, demiror*. Interdum privat : ut, *demens, decolor, deformis, deartuo, depilo, denaſo*. 8. EX itidem interdum incrementum ; ut, *exclamo, exaggero* : interdum privationem ; ut, *exſanguis, exanimo* ſignificat.

DE PRÆPOSITIONIBUS INSEPARABILIBUS.

Præpoſitiones INSEPARABILES ſunt ſex ; *Am, diſ, re, ſe, con,* &c. : ut, *amburo, diſtraho, repono, ſejungo, convello, veſanus*.

CAP. III.

De Interjectione.

INTERJECTIO eſt pars orationis invariabilis motum aliquem animi ſignificans, ſententiamque per ſe perficiens.

Præcipuas interjectionum ſignificationes in Rudimentis noſtris recensuimus.

Interjectioni accidunt duo, *Species & Figura*.

I. *Derivativa* ſunt, *evax*, ab *Evan*; *bombax*, à *bombus*. *Primitive*, cæteræ ſerè omnes : ut, *o, heu, vah, pape*, &c.

II. Rurſus *Simplices* ſunt pleræque : ut, *hei, hui, phy, proh*, &c. *Compoſita* nonnullæ : ut, *ehodum, eugepa*.

¶ OBS. Quædam nomina & verba uſque adeò naturam interjectionum induerunt, ut penè interjectiones videantur : qualia ſunt, *malum ! turpe ! neſas ! ſodes, amabo, quaſo* & alia nonnulla : ut, *Plaut. Quæ hæc, malum ! impudentia eſt ? Virg. Sequiturque, neſas ! Ægyptia conjunx. Horat. Corrige, ſodes, hoc aiebat & hoc.*

CAP. IV.

De Conjunctione.

CONJUNCTIO eſt pars orationis invariabilis, quæ connectit & ordinat ſententias.

Præ-

Præcipuæ Conjunctionum significationes in Rudimentis per suas quæque classes distributæ enumerantur.

Conjunctioni accidunt tria, *Species, Figura & Ordo*.

I. Pleræque Conjunctiones *Primitivæ SPECIEI* sunt : ut, *Et, ac, sed, at, nam, si, seu, vel, nec, &c.*

Quædam etiam *derivativæ* : ut, *quòd, à quis; verùm, & verò à verus; modò, à modus; tamen, à tam; autem, ab aut, &c.*

II. Quædam *FIGURÆ Simplicis* sunt : ut, *at, nam, &c.*

Quædam compositæ : ut, *atque, namque, &c.*

Componuntur autem Conjunctiones variis modis :

1. Ex nomine & verbo : ut, *quantumvis.*

2. Ex pronomine : & (1.) Vel adverbio : ut, *ideò.* (2.) Vel præpositione : ut, *idcirco, quocirca.* (3.) Vel syllabicâ adjectione : ut, *quippe.*

3. Ex adverbio : & (1.) Vel nomine : ut, *utpote.* (2.) Vel verbo : ut, *quamvis.* (3.) Vel alio adverbio : ut, *quoniam, ex quom, sive cum, & jam.* (4.) Vel conjunctione : ut, *neve* (per Apocopen *neu*;) *neque* (unde *nec*;) *quandoquidem.* (5.) Vel syllabicâ adjectione : ut, *itaque; quidem, ex qui & dem.*

4. Ex præpositione : & (1.) Vel pronomine : ut, *præterea, propterea.* (2.) Vel adverbio : ut *proinde.* (3.) Vel alia præpositione : ut, *insuper.*

5. Ex conjunctione : & (1.) Vel adverbio : ut, *atqui, ex at & quî; sin, ex si & ne; etiam, ex et & jam.* (2.) Vel alia conjunctione : ut, *etenim, etsi, siquidem; tametsi, (pro tamenetsi) sive (& per Apocopen seu,) veruntamen.* (3.) Vel syllabicâ adjectione : ut, *atque, namque, nedum; sed, per Apocopen ex se, i. e. sine & dum.*

III. ORDO Conjunctionum est triplex ; *Præpositivus, Postpositivus & Communis.*

1. *Præpositivi* ordinis sunt eæ, quæ primum in oratione locum obtinent : quales sunt, *Ac, atque, nec, neque, aut, vel, sive, at, sed, verùm, nam, quandoquidem, quocirca, quare, sin, siquidem, præterquam, &c.*

2. *Postpositivi*, quæ secundo tantum loco ponuntur ; suntque hæ quinque, *Quoque, quidem, autem, enim, verò.* Quibus adde, quæ *Encliticæ* vocantur, *que, ve, ne.*

3. *Communis* denique, quæ vel primo vel secundo loco indifferenter poni possunt : ut, *Etiam, equidem, licet, quamvis, quamquam, tamen, attamen namque, quòd, quia, quoniam, quippe, utpote, ut, uti, ergo, ideo, igitur, idcirco, itaque, proinde, propterea, si, ni, nisi.*

A P P E N D I X,

D E

Figuris Dictionis.

FIGURA DITIONIS generali voce METAPLASMUS nominatur.

Est autem *Metaplasmus* literæ vel syllabæ in voce additio, detractio vel immutatio.

Ejus species sunt decem: *Prosthesis*, *Epenthesis*, *Paragoge*, *Diæresis*; *Aphæresis*, *Syncope*, *Apocope*, *Craſis*; *Metathesis* & *Antithesis*.

Ex his quatuor vocem augent, *Prosthesis*, *Epenthesis*, *Paragoge* & *Diæresis*: quatuor imminuunt, *Aphæresis*, *Syncope*, *Apocope* & *Craſis*: duæ denique immutant, *Metathesis* & *Antithesis*.

1. PROSTHESIS est appositio literæ vel syllabæ ad principium dictionis: ut, *gnavus*, pro *navus*; *tetuli*, pro *tuli*.

2. EPENTHESIS est interpositio literæ vel syllabæ in medio dictionis: ut, *alituum*, pro *alitur*; *relligio*, pro *religio*; *induperator*, pro *imperator*.

3. PARAGOGES est appositio literæ vel syllabæ ad finem dictionis: ut, *med*, pro *me*; *dicier*, pro *dici*.

4. DIÆRESIS est divisio unius syllabæ in duas: ut, *aulai*, pro *aula*; *dissoluisse*, pro *dissolvuisse*.

5. APHÆRESIS est literæ vel syllabæ à principio vocis ablatio: ut, *natus*, pro *gnatus*; *conia*, pro *ciconia*, Prænestinorum lingua.

6. SYNCOPE est ablatio literæ vel syllabæ è medio vocis: ut, *caldus*, pro *calidus*; *aspris*, pro *asperis*; *carectum*, pro *caricetum*; *lamna*, pro *lamina*; *puertia*, pro *pueritia*; *porge* pro *porrige*; *surpuerat*, pro *surripuerat*: item *periculum*, *vinculum*, *potulum*, *seclum*, *circlos*, &c. pro *periculum*, *vinculum*, &c.

¶ Hujus figuræ usus latissimè patet, præsertim in genitivis pluralibus nominum: ut, *Æneadum*, *calicolum*, *Deum*, *liberum*, *serpentum*, *cladum*, *currum*, *nurum*, &c. pro *Æneadarum*, *Deorum*, *serpentium*, *curruum*, &c. Item in præteritis verborum in VI, temporibusque ab eo formatis: ut, *amasti*, *amaram*, *amasssem*, *amaro*, *amasse*; *implèsti*, *implèrunt*; *petii*, *petiisti* & *petisti*; *petiisset* & *petisset*; *audieram*, *audiisse* & *audisse*: idque non in carmine modò, sed solutâ etiam oratione. Ab eo autem composita longè frequentius

frequentius per Syncopen, quàm aliter, efferuntur: ut, *abii, perii, redii*, &c. rarò vel nunquam, *abivi, perivi, redivi*.

NOT. 1. Præterita dissyllaba (præter hæc quatuor, *Scisti, nôsti, flêsti, flâsti*) Syncopen vix admittunt. Neque enim, *môsti, nâsti, îsti, trîsti*, pro *movisti, navisti, ivisti, tri.isti*, extra compositionem usquam legimus.

NOT. 2. Apud Poëtas à præteritis etiam in SI aut XI terminatis, Syncope haud rarò invenitur: ut, *evâsti, percusti, surrexe*, apud Horatium; *extinxti, extinxem, vixet*, apud Virgilium, &c. pro *evasisti, percussisti, surrexisse, extinxisti, extinxissem, vixisset*.

7. APOCOPE est ablatio literæ vel syllabæ à fine vocis: ut, *ingeni, peculi*, pro *ingenii, peculi*; *inger*, pro *ingere*; *famul*, pro *famulus*; *volup*, pro *volupe*; *tanton', men'*, pro *tantone, mene*.

8. CRASIS quæ & SYNÆRESIS vocatur, est duarum vocalium, ad diversas syllabas pertinentium, in unam syllabam contractio: ut, *Thesei, aureis* dissyllaba, pro *Thesei, aureis*, trissyllabis; *vemens, prendo*; pro *vehemens, prehendo*; *Phathon*, pro *Phaethon*.

9. METATHESIS est literæ vel syllabæ transpositio: ut, *pistris*, pro *pristis*; *Lybia*, pro *Libya*.

10. ANTITHESIS est literæ pro litera positio: ut, *faciundum*, pro *faciendum*; *optumus*, pro *optimus*; & apud antiquiores *olli*, pro *illi*; *vorto, voster, vulnus, vultis*; pro *verto, vester, vulnus, vultis*.

Hæ Figuræ istis versiculis continentur:

PROSTHESIS apponit capiti, sed APHÆRESIS aufert.

SYNCOPE de medio tollit, sed EPENTHESIS addit.

Abstrahit APOCOPE fini, sed dat PARAGOGÈ.

Constringit CRASIS, distracta DIÆRESIS effert.

Litera si legitur transposita, METATHESIS exit.

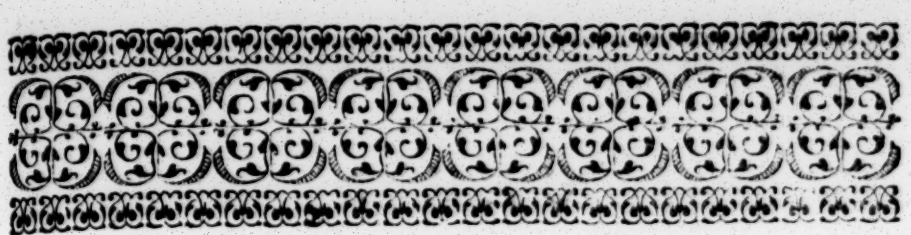
ANTITHESIN dices, tibi litera si varietur.

ETYMOLOGIÆ, sive primæ partis Grammaticæ,

F I N I S.

GRAM.

GRAMMATICÆ

L A T I N Æ

INSTITUTIONUM

Pars Secunda,

De SYNTAXI, sive CONSTRUCTIONE.

SYNTAXIS est, recta vocum in oratione compositio.
Ea dupliciter dividi potest, 1. In *Naturalem & Arbitrariam*. 2. In *Regularem & Irregularem*.

1. *Syntaxis NATURALIS* est, quæ ex ipsa vocum natura profluit, ac in omnibus ferè linguis est eadem.

Syntaxis ARBITRARIA est, quæ ex arbitrio Auctorum linguæ alicujus oritur, ac in variis linguis varia est.

2. Rursus *Syntaxis REGULARIS* est, quæ communem loquendi consuetudinem sequitur.

Syntaxis IRREGULARIS est, quæ communem loquendi consuetudinem non sequitur, & tamen bonorum Scriptorum auctoritate nititur.

Illa alio nomine *ANALOGA*, seu *Justa*; hæc *Anomala*, seu *FIGURATA* dicitur.

Liber Primus.

De SYNTAXI REGULARI.

SYNTAXIS REGULARIS dividitur in *Concordantiam & Regimen*.

A

Con-

CONCORDANTIA est, quando una dictio concordat cum altera in quibusdam accidentibus.

REGIMEN est, quando dictio regit certum casum.

C A P. I.

De Concordantia.

CONCORDANTIA est quadruplex,

1. *Adjectivi cum Substantivo.*
2. *Verbi cum Nominativo.*
3. *Relativi cum Antecedente.*
4. *Substantivi cum Substantivo.*

1. Concordantia Adjectivi cum Substantivo.

1. Mobile vult fixi casum, numerumque, genusque.

Adjectivum concordat cum substantivo in genere, numero & casu: ut, Plaut. *Animus aquus optimum est arumna condimentum.* Horat. *Nam tua res agitur, paries cum proximus ardet.* Id. *Neglectis urenda filix innascitur agris.*

NOT. 1. Substantivum sæpè intelligitur: ut, Ter. *Paucis te volo;* supple, *verbis.* Virg. *Triste lupus stabulis;* supple, *negotium.* Aut adjectivum ejus loco ponitur: ut, Virg. *Fortunate senex.* Cic. *A-micus certus in re incerta cernitur.*

NOT. 2. Plura adjectiva cum uno substantivo convenire possunt: ut, Cic. *Mea omnia summa in te officia.* Id. *Etiam externos multos claros viros nominarem.*

NOT. 3. Adjectivum, cum duobus substantivis diversi generis positum, cum eo cohæret de quo potissimum est sermo: ut, Plin. *Op-pidum Pestum, Græcis Posidonia appellatum.* Id. *Dein Puteoli, colonia Dicaarchia dicti.* Interdum cum substantivo propiore, licet minus præcipuo, convenit: ut, Cic. *Non omnis error stultitia est dicenda.* Ter. *Paupertas mihi onus visum est & miserum & grave.* Liv. *Ludi fuere Megalesia appellata.* * At si substantivum magis præcipuum hominis proprium sit, adjectivum cum eo concordabit: ut, Vopisc. *Bonofus Imperator, cum vitam loqueo finisset, amphora pendens dictus est;* non, *dicta.* Justin. *Semiramis, sexum mentita, puer esse credita est;* non, *creditus.*

2. Concordantia Verbi cum Nominativo.

2. Antè capit rectum quod personale modique
Finiti est verbum: numerus personaque par sit.

Verbum personale finiti modi concordat cum nominativo ante se in numero & persona: ut, Plaut. *Quid ego cesso?* Virg. *Labor omnia vincit.* Senec. *Omnia vitia contra naturam pugnant.*

NOT. 1. Nominativus primæ & secundæ personæ rarò exprimitur: ut, Cic. *Non fallam opinionem tuam.* Ter. *Quod te dignum est, facies.* Ovid. *Nitimur in vetitum semper, cupimusque negata.*

EXCIPE, si personarum Discretio, aut res cum Emphasi significanda sit. Est autem DISCRETIO, cum diversa hominum studia indicantur: ut, Cic. *Ego Reges ejeci, vos tyrannos introducitis: ego libertatem peperì, vos partem servare non vultis.* EMPHASIS est, cum plus significatur, quàm expresse dicitur: ut, Cic. *Tu innotentior es, quàm Metellus?* Ovid. *Tu dominus, tu vir, tu mihi frater eras.*

NOT. 2. Verbis tertiæ personæ sæpè aut infinitivus aut oratio aliqua loco nominativi præponitur: ut, Pers. *Velle suum cuique est.* Cic. *Vacare culpâ magnum est solatium.* Id. *Incertum est quàm longa nostrum cuiusque vita futura sit.*

NOT. 3. His verbis tertiæ personæ, *aiunt, ferunt, dicunt, perhibent,* & similibus, nominativus per Ellipsin sæpè intelligitur: ut, Plaut. *aiunt solere senes repuerascere.* Ovid. *Teque ferunt ira poenituisse tua; supple, homines.*

Item in his. *Pluit, tonat, ningit, gelat, lucefcit, vesperscit,* &c. ubi, *Deus, cœlum, aqua,* aut simile, intelligitur.

NOT. 4. Sæpè intelligitur verbum substantivum: ut, Virg. *Nam Polydorus ego; supple, sum.* Cic. *Nihil bonum, nisi quod honestum; nihil malum, nisi quod turpe; supple, est.* Juven. *Rari quippe boni; supple, sunt.*

NOT. 5. Nonnunquam nominativus infinitivo præponitur, subaudito cœpit vel cœperunt: ut, Virg. *Tum pius Æneas humeris abscindere vestem.* Ter. *Invidere omnes mihi, mordere clanculum: ego non flocci pendere.* Vulgò, in his, infinitivus pro imperfecto indicativi poni existimatur; *abscindere* sciz. pro *abscindebat*; *invidere*, pro *invidebant*, &c.

NOT. 6. Potest quis de seipso loquens tam plurali quàm singulari uti: ut, Ovid. *Nos dabimus quod ames, i. e. ego dabo.* At unum aliquem hominem alloquenti nunquam ferè pluralis adhibendus est: ut, Ovid. *Tu vires sine mente geris; non, vos geritis.*

De verbis utrinque habentibus Nominativum.

3. Substantiva dabunt, & verba vocantia, gestum
Quæque notant, rectos, eadem si res sit, utrinque.

Verba substantiva, vocandi & gestûs habent utrinque nominativum ad eandem rem pertinentem.

Ad hanc regulam spectant;

I. Verba substantiva, *Sum, fio, forem, existo*: ut, Ter. *Senectus ipsa est morbus*. Martial. *Dic mihi, si fias tu leo, qualis eris?* Cic. *Quarebas quis aut hoc miserior, aut illo beator foret*. Id. pro Rosc. *Ego huic causa patronus existii*.

II. Verba passiva vocandi, existimandi & cognoscendi: qualia sunt, *Appellor, vocor, nominor, &c. Censeor, existimor, videor, habeor, &c. Cognoscor, agnoscor, invenior, reperior, &c.* ut, Cic. *Septem fuisse dicuntur uno tempore, qui sapientes & haberentur & vocarentur*. Hor. *Sunt quibus in Satyra videar nimis acer*. Ovid. *Regius agnoscor per rata signa puer*.

III. Verba rei gestum aut statum significantia: qualia sunt, *Sto, jaceo, sedeo, eo, incedo, evado, fugio, &c.* ut, Ovid. *Victa jacet pietas*. Tibull. *Et sedeo duras janitor ante fores*. Cic. *Nemo ferè salutat sobrius*.

IV. Quælibet ferè verba nominativum utrinque admittunt, cum utrumque nomen ad eandem rem pertinet: ut, Cic. *Audivi hoc de parente meo puer*. Virg. *Sic fatur lacrymans*. Cic. *Sapiens nihil facit invitus, nihil dolens, nihil coactus*.

NOT. [1.] Cum verba substantiva, vocativa, & similem vim habentia, cum duobus nominativis diversorum numerorum construuntur, usitatè quidem cum eo qui natura prior est conveniunt: ut, Ter. *Dos, Pamphile, est decem talenta*. Ovid. *Ossa lapis sunt*. Id. *Gaudia principum nostri sunt, Phoece, doloris*. ✕ Interdum tamen verbum cum posteriore nominativo numero congruit: ut, Ter. *Amanitum ira amoris integratio est*. Ovid. *Quas geritis vestes sordida lana fuit*. Lucan. *Sanguis erant lacryma*.

NOT. 2. Si præcedat vocativus, ejusmodi verbis vel eorum participiis regulariter subjicitur nominativus: ut, Martial. *Esto, tu Caesar, amicus*. Stat. *Vetito nudus jaciture sepulchro*. Virg. *Dardaniâ stratus dextrâ, miserande, jaceres*. + Poëtæ tamen haud rarò vice nominativi vocativo utuntur: ut, Propert. *Lectule divitiis facte beate meis*. Catull. *Ruse mihi frustra ac nequiquam credite amice*. Tibull. *Sic venias hodiernæ*.

Accusativus ante Infinitivum.

4. Ante sibi quartum verba infinita requirunt.

Infinitivus

Infinitivus modus accusativum ante se habet: ut, Cic. *Te accepisse meas literas gaudeo.* Ter. *Credunt se negligi.*

NOT. 1. Hic accusativus resolvi potest in nominativum, cum indicativo vel subjunctivo, præcedente QUOD vel UT: ut, Plaut. *E- quidem scio jam filius quod amet meus; pro, filium meum amare.* Ita enim Terentius loquitur, *Meum natum rumor est amare.* Sic il- lud Horatii, *Metiri se quemque suo modulo ac pede verum est, aliter ceteres, Ut quisque se metiatur.*

NOT. 2. Accusativi, *me, te, se, illum,* sæpè intelliguntur: ut, Hor. *Cur nescire pudens pravè, quàm discere, malo?* pro, *me nescire.* Virg. *Sed reddere posse negabat; pro, se posse.*

NOT. 3. *Esse* vel *fuisse*, participiis addendum, crebrò omittitur: ut, Cic. *Hostium exercitum casum susumque cognovi.* Mart. *Cras te victurum, cras dicis, Posthume, semper.* Cic. *Cateris, si errorem suum deposuerint, veniam & impunitatem dandam puto.*

5. **ESSE** pares optat casus: at si *licet* addas,
Vel simile, ternum poteris vel subdere quartum.

ESSE habet eundem casum post se, quem ante se: ut, Lucan. *Exeat aula, qui volet esse pius.* Boët. *Qui se volet esse potentem, Animos domet ille feroces.*

* Sic, *Fieri, videri, haberi:* item, *stare, incedere, jacere,* & verborum similis constructionis infinitivi: ut, Ovid. *Quà mervi culpâ fieri tibi vilis, Achille?* Hor. *Non ego avarum Cum vito te fieri, vappam jubeo ac nebulonem.* Sallust. *Cato esse, quàm videri bonus malebat.* Cic. *Principem se esse mavult, quam videri.* Sic, *Solet Parmeno incedere rectus: Et, Parmenonem incedere rectum video.*

APPENDIX [I.] Si verbum *licet, expedit, datur,* aut simile, sive cum dativo suo, sive absque eo, antecesserit; infinitivus **ESSE** vel dativum post se habebit, vel accusativum. 1. Dativum: ut, Liv. *illis timidis & ignavis licet esse, — vobis necesse est fortibus viris esse.* Ovid. *Vobis immunibus hujus Esse mali dabitur.* Hor. *Mediocribus esse poetis Non homines, non Dè, non concessere columna.* Item, Cic. *Cur denique liberis esse non licet?* Hor. *Atqui licet esse beatis.* Supple utrobique, *illis.* 2. Accusativum: ut, Ter. *Expedi bonas esse vobis.* Cic. *Si civi Romano licet esse Gaditanum.* Id. *Liceat esse miseros.* Id. *Nam medios esse jam non licebit; supple, nobis.*

APPENDIX II. Verba, *aio, refero, puto,* & alia ejusmodi, cum infinitivo **ESSE**, interdum, apud Poëtas, pro accusativo nominativum recipiunt: ut, Lucan. *Tutumque putavit Jam bonus esse socer.* Ovid. *Quia rettulit A- jax Esse Jovis pronepos.* Orator dixisset, *se bonum esse socrum; se esse Jovis pronepotem.*

3. Concordantia Relativi cum Antecedente.

6. QUI Referens genus & numerum Præeuntis habere

Postulat: at casum suppleta oratio monstrat.

I. Relativum QUI, QUÆ, QUOD, concordat cum [substantivo] antecedente in genere & numero: ut, Cic. *Adhuc neminem cognovi Poëtam, qui sibi non optimus videretur.* Id. *Accepi ab Aristocriso tres epistolas, quas ego lacrymis prope delevi.* Ovid. *Leve fit, quod bene fertur, onus.*

II. Casus Relativi non à substantivo antecedente, sed ab eodem, vel alio interdum substantivo, consequente, sive expresso, sive intellecto, & ad totam orationem supplendo, dependet.

Vel sic: Relativum QUI, QUÆ, QUOD, semper ferè considerari debet tanquam positum inter duos casus unius nominis substantivi, sive expressos, sive suppressos: cum priore autem conveniet in genere & numero; cum posteriore etiam in casu, tanquam adjectivum cum suo substantivo: ut, Cic. *Diem scito est nullum, quo die non dicam pro reo.* Caesar, *Erant omninò itinera duo, quibus itineribus domo exire possent.* Sall. *Lex Porcia, aliaque [leges] parata, quibus legibus exilium damnatis permissum est.*

NOT. 1. Casus posterior plerumque reticetur, utpote per relativum satis expressus: ut, Hor. *Animum rege, qui, nisi paret, imperat; pro, qui animus.* Id. *Quo semel est imbuta, recens servabit odorem Testa diu; pro, quo odore.*

NOT. 2. Interdum prior reticetur: ut, Ovid. *Sic tibi dent Nymphae — qua levet unda sitim; pro, undam, qua unda.* Ter. *Populo ut placerent quas fecisset fabulas; pro, fabula, quas fabulas.* Ovid. *Sub qua nunc recubas arbore, virga fuit; pro, arbor, sub qua arbore.*

NOT. 3. Aliquando uterque casus & prior & posterior omittitur: ut, Plaut. *Neceffe est sumptum facere, qui quarit lucrum; pro, hominem, qui homo.* Hor. *Sunt quos genus hoc minimè juvat; pro, homines, quos homines.*

APPENDICES.

I. Relativum QUI, QUÆ, QUOD, quando duobus nominibus diverforum generum interponitur, cum utrolibet convenire potest; vel antecedente, constructione Romanâ: ut, Ovid. *Unus erat toto nature vultus in orbe, Quem dixere Chaos.* Val. Max. *Senatus assiduam stationem eo loci peragebat, qui hodieque Senaculum appellatur:* Vel consequente, constructione Gracâ: ut, Cic. *Animal plenum rationis & consilii, quem vocamus hominem.* Id. *Concordia, catasque hominum iure sociati, que civitates appellantur.*

II. Si antecedens sit tota oratio, relativum erit neutri generis: ut, Ter. *Quod fortunatum isti putant, uxorem nunquam habui, i. e. uxorem habere.* Cic. *Pompeius, quod mihi summo dolori est, ipse se afflixit, i. e. Pompeium se affligere.*

III. In-

- III. Interdum antecedens in possessivo includitur: ut, Ter. *Omnes laudare fortunas meas, Qui haberem gnatum tali ingenio pradium.* Ovid. *Nec mea verba legis, qui sum submotus ad Istrum;* pro, *fortunas mei, verba mei.*
- IV. Relativum nonnunquam refertur ad sensum verborum quæ præcedunt, vel ad aliud substantivum quàm quod præcedit; ita ut ab eo genere & numero discrepet: ut, Liv. *Inter alia prodigia & carne pluit, quem imbrem ingens numerus avium intervolutando rapuisse fertur;* i. e. *pluit imbrem carne, quem imbrem,* &c. Suet. *Ex omni provinciarum copia Gallias potissimum elegit, cujus emolumento & opportunitate idonea sit materia triumpharum;* i. e. *Gallias provinciam elegit, cujus provincia,* &c.
- V. Interdum antecedens alio numero est supplendum: ut, Cic. *Si tempus est ullum jure hominis necandi, quæ multa sunt;* supple, *tempora.* Boët. *Quid verò, si corpus species, imbecillius homine reperire queas, quos sæpe muscularum quoque morsus necat?* supple, *homines.*
- VI. Relativum nonnunquam convenit, non cum genere antecedentis, sed synonymæ vocis quæ animo concipitur: ut, Cic. *Sumptui ne parcas ullâ in re, quod ad valetudinem opus sit.* Sall. *Otio & abundantia earum rerum, quæ prima mortales ducunt.* Quibus in locis quæd & quæ, non cum re aut rerum (nam quæ & quas esset dicendum) sed cum voce synonyma negotium, & negotia, quæ illi animo habebant, conveniunt.
- VII. Interdum relativum simpliciter omittitur: ut, Virg. *Urbs antiqua fuit: Tyrii tenere coloni: ubi quam deest,* ut notat Servius.
- VIII. Interdum quod relativo debebatur, antecedenti tribuitur: ut, Cic. *Cum venissent ad vada Volaterrana quæ nominantur;* pro, *Vada quæ nominantur Volaterrana.*
- IX. Relativum interdum casui nominis antecedentis videtur conformari: ut, Cic. *Cum scribas, & aliquid agas eorum quorum consuesti.* Sall. *Non pro sua, aut quorum simulat, injuriâ.* Cic. *Nos tamen hoc confirmamus illo augurio, quo diximus;* pro, *quæ consuesti, quos simulat, quod diximus.* Sed hæc potius per Ellipsin supplenda sunt, hoc modo: *Aliquid agas eorum, quorum aliquid agere consuesti;* Pro *injuria eorum, pro quorum injuria simulat,* sciz. *se arma cepisse;* Illo *augurio, quo confirmaturos nos diximus.*
- X. Interdum ipsum relativum, si semel fuerit expressum, postea reticetur; & ita reticetur, ut supplendum sit casu diverso: ut, Sall. *Boachus cum pedibus, quos filius ejus adduxerat, neque in priore pugna adfuerant, postremam Romanorum aciem invadunt;* pro, *quique in priore pugna non adfuerant.* Plaut. *Quibus nec quaestus est, nec didicere artem ullam;* pro, *nec qui dicere.*
- XI. Interrogativa, sive Indefinita, *Qualis, quantus, quotus,* &c. constructionem relativi, *qui, quæ, quod,* nonnunquam sequuntur: ut, Ovid. *Facies non omnibus una, Nec diversa tamen: qualem decet esse sororum.* Cic. *Tanta multitudinis, quantum capit urbs nostra, concursus est ad me factus.*

Ad priores Concordantias OBSERVATIO I.

7. ET, QUE, vel AC, numero, similis seu copula, primo, Fixa duo vel plura ligans, plerumque reponi Mobile plurali, verbum, referensque requirit.

Duo vel plura substantiva singularia, conjunctione ET, QUE, AC, ATQUE, &c. copulata, habent plerumque adjectivum, verbum vel relativum

relativum plurale: ut, Cic. *Castor & Pollux ex equis pugnare visi sunt.* Virg. *Furor iraque mentem precipitant.* Cic. *Quo magis Herodotus Thucidydesque mirabiles, quorum atas in eorum tempora, quos nominavi, incidit.*

NOT. 1. Intercedente præpositione CUM, pro ET, pluralis interdum adhibetur: ut, Ovid. *Fors eadem Ismarios Hebrum cum Strymone siccat.* Virg. *Remo cum fratre Quirinus Fura dabunt.*

NOT. 2. Conjunctio interdum intelligitur: ut, Ter. *Dum atas, metus, magister prohibebant.* Liv. *Palatinum Romulus, Remus Aventinum ad inaugurandum templa capiunt.*

NOT. 3. Interdum duo adjectiva singularia substantivum accipiunt plurale: ut, Ovid. *Magna minorque fera.* Liv. *Maria Tyrrhenum atque Adriaticum.*

NOT. 4. Diximus plerumque, non semper, pluralem adhiberi: nam haud rarò adjectivum, vel verbum, singulari positum invenitur: ut, Plin. *Mare rubrum & totus orientis oceanus refertus est silvis.* Liv. *Terror inde ac desperatio invaserat.*

OBSERVATIO II.

8. Quod si fortè genus personave discrepet, illud Quod magis est dignum præfer: sic prima secundæ Præstat, & hæc ternæ; viventium & mas muliebri. At res absque anima deposcunt mobile neutrum.

Si substantiva illa singularia diversarum sint personarum vel generum, verbum plurale cum nominativo dignioris personæ; adjectivum verò vel relativum cum substantivo dignioris generis concordabit.

I. Prima autem persona dignior est quàm secunda, & secunda quàm tertia: ut, Cic. *Si tu & Tullia lux nostra valeis, ego & suavissimus Cicero valemus.* Virg. *Egregiam verò laudem & spolia ampla refertis Tuque puerque tuus.*

II. In rebus animatis dignius est genus masculinum quàm femininum: ut, Ter. *Pater mihi & mater mortui sunt.* Ovid. *Mulciberis capiti Marsque Venusque dolis.*

III. In rebus verò inanimatis adjectivum plerumque est neutri generis: ut, Sall. *Divitia, decus, gloria in oculis sita sunt.* Id. *Nox atque præda castrorum, hostes, quo minus victoriâ uterentur, remota sunt.*

NOT. 1. Dignior persona minus dignam in oratione debet præcedere: ut, *Ego & tu*; non verò, *Tu & ego.*

NOT. 2. Verbum vel adjectivum haud rarò cum propiore substantivo personâ, genere, vel numero congruit: ut, Cic. *Et ego & Cicero*

*Cicero meus flagitabit. Stat. Erant illic genitor materque jacentis Mæ-
sta. Virg. Sociis & rege recepto. Id. Omnia cuncta vides, classem so-
ciosque receptos.*

4. *Concordantia Substantivi cum Substantivo.*9. *Casu conveniunt ad idem spectantia fixa.*

Unum substantivum concordat cum alio eandem rem significante in casu: ut, *Cic. Cicero meus, suavissimus puer, tibi salutem dicit. Id. Justitia virtus excellentissima.*

NOT. 1. Non necesse est, ut vel genere, vel numero, vel personâ consentiant: ut, *Ovid. Effodiuntur opes, irritamenta malorum. Virg. Formosum pastor Corydon ardebat Alexin, Delicias Domini. Ter. Ego homuncio hoc non facerem. Incert. Nos poma natamus.*

NOT. 2. In hac, ut in aliis convenientiis, duo vel plura singularia habentur pro plurali: ut, *Hor. Eupolis, atque Cratinus, Aristophanesque poëta. C. Nep. Cn. Domitio, C. Sosio Consulibus decessit.*

NOT. 3. Substantivis singularibus apponi potest aliud substantivum plurale dignioris generis: ut, *Liv. Ad Ptolemaum Cleopatramque Reges legati missi; pro, Regem & Reginam. Ovid. Socris tibi Marsque Venusque Contigerant; pro, Mater & soror.*

NOT. 4. Si ex substantivis, diverso numero vel genere appositis, alterum sit nomen animalis, verbum vel adjectivum cum eo conveniet: ut, *Cic. Tulliola, deliciola nostra, tuum munusculum flagitat. Id. Cum duo fulmina nostri imperii subito in Hispania, Cn. & P. Scipiones, extincti occidissent. * Sin utrumque sit rei inanima, cum eo quod magis commune est concordabit: ut, *Plin. Tungri civitas Galliae fontem habet insignem. Liv. Corioli oppidum captum. Id. Ludi Taurilia per bidaum facti.**

NOT. 5. Quandoque posterius substantivum in genitivo constituitur: ut, *Cic. In oppido Antiochia. Virg. Annus Eridani.*

NOT. 6. Interdum plures voces, vel integra etiam oratio, alterius substantivorum locum supplet: ut, *Quintil. Cogitet Oratorem institui, rem arduam. Virg. Egressus silvis vicina colgi, Ut quamvis avido parerent arva colono, Gratum opus agricolis.*

NOT. 7. Si posterius substantivum sit mobile, cum priore genere & numero convenire debet: ut, *Gladius ultor, Ultrices cura; Usus magister artium, Historia magistra vite. Sed Epicœnis & neutris jungitur masculinum: ut, Aquila rex avium; non, regina. Tempus discipulus & magister multorum.*

APPENDIX.

¶ Quatuor prædictis Concordantiis vulgò addeunt & quintam, *Responsivam* nempe cum *Interrogativo*: de qua hæc regula;

Da Responsivo casum quem questio præfert;

Ni varium variata petat constructio casum.

Respon-

Responsivum cum suo Interrogativo convenire debet in casu: ut, Plaut. *Quis herus est tibi? Amphitruo.* Id. *Cujus es? Amphitruonis.* Catull. *Cui dono lepidum novum libellum? Corneli, tibi.* Ter. *Quid meritis? crucem.*

N o t. Nulla hic propriè convenientia est. Quòd enim responsivum cum interrogativo casu consentiat, ex eo duntaxat oritur, quod pars responsionis animo reticeatur, ex interrogatione supplenda, hoc modo: *Quis herus est tibi? Amphitruo* [est herus mihi.] *Cujus es?* supple, *servus.* [Sum servus] *Amphitruonis.* Et ita in aliis.

E x c. Cum voces adhibentur variz constructionis, responsivum & interrogativum casu discordant: ut, Virg. *Cujum pecus, an Melibæi?* Non, *verum Egonis.* Hor. *Quanti emptæ? parvo: quanti ergo? octussibus.* *Damnatusne est furti?* Imò alio crimine. *Cujus est liber? Meus; non, mei.* *Cuja interest Deo parere? Mea & omnium hominum.*

N o t. Causa nimirum hujus diversitatis ex diversa Syntaxeos ratione proficiscitur. Ideoque si interrogetur, v. g. *Cuja interest?* plenè respondebitur, *Interest regis;* quia *interest* substantivorum genitivos post se postulat: at *Interest mea;* quia pronomina possessiva post id verbum in accusativum pluralem transeunt neut. gen. *mea, tua, sua,* &c. ut infra docebitur. Idemque de cæteris ejusmodi statuendum est.

C A P. II.

De Regimine.

REGIMEN est triplex;
 1. *Nominum.*
 2. *Verborum.*
 3. *Vocum indeclinabilium.*

Seçtio Prima,

De REGIMINE NOMINUM.

REGIMEN Nominum est, vel *Substantivorum*, vel *Adjectivorum*.

§ 1. Regimen nominum SUBSTANTIVORUM.

De Genitivo post nomen substantivum.

10. Si res diversas signent duo fixa, capeffet
 Posterius casum patrium; velut, *Arma gigantum.*

Unum substantivum regit aliud rem diversam significans in genitivo: ut, Cic. *Pietas fundamentum est omnium virtutum.* Senec. *Initium*

tium est salutis notitia peccati. P. Syr. Injuriarum remedium est obli-
vivo.

NOT. 1. Prius substantivum quandoque reticetur: ut, Virg. He-
ctoris *Andromache*; supple, uxor. Hor. *Ventum erat ad Vesta*; sciz.
templum, vel adem. Cic. *Moris est*; puta, res. Liv. *Non opera est*
referre; nempe, pretium.

NOT. 2. Interdum posterius substantivum omittitur: ut, Horat.
Centum millia frumenti, sc. modium. Id. *Millia tum pransi tria re-*
pimus, subaudi passuum.

NOT. 3. Genitivus iste, vel active accipitur: ut, *Providentia Dei*, *Bonitas*
Dei: vel passive; ut, *Timor Dei*, *Cultus Dei*: (ibi enim Deus providet,
& benigne agit; hic timetur, & colitur; non timet, nec colit:) vel utroque modo: ut, *Amor Dei*, *Caritas patris*; de amore quem Deus in nos
habet, vel nos in eum; de caritate patris in filios, vel filiorum in pa-
trem.

NOT. 4. Sæpe plures genitivi concurrunt, sed alter ex altero pendentes:
ut, Sall. *Odio potentia nobilitatis*. Liv. *Jurabit me ipsum consuluisse memo-*
ria rerum gestarum principis terrarum populi.

NOT. 5. Interdum duo diversi genitivi ab eodem substantivo reguntur:
ut, Cic. *Jamne vides, bellua, quæ sit hominum querela frontis tue*. Flor. *I-*
nitium & causa belli, inextinguibilis honorum *Marii famæ*.

NOT. 6. Interdum regens & rectum casus permutant: ut, Apul. *Puden-*
tilla trecentis millibus dais fuit contenta; pro, *dote trecentorum millium num-*
morum. Cæf. *Sex dies ad eam rem conficiendam spatii postulavi*; pro, *spati-*
um sex dierum.

NOT. 7. Genitivus possessionem notans sæpissimè ac eleganter in posses-
sivum convertitur: ut, Cic. *Domus paterna*; pro, *domus patris*. Hor. *Nu-*
tus heriles; pro, *nutus heri*. Virg. *Evandrius ensis*; pro, *ensis Evandri*.

NOT. 8. Nonnunquam genitivus in dativum mutatur: ut, Cic. *Cui spes*
omnis & ratio & cogitatio pendet à Fortuna, *huic nihil potest esse certus*; pro,
cujus. Sic, Virg. *Per tota novem cui jugera corpus porrigitur*; pro, *cujus*.
Ovid. *Per patris ossa tui, patrii mihi, plurimus oro*; pro, *patrii mei*.

NOT. 9. Quædam substantiva cum certis præpositionibus conjunguntur:
ut, *Amicitia*, consuetudo, familiaritas cum aliquo: Et his contraria; *Inimici-*
tia, certamen, pugna cum aliquo. Sic, *Amor in aliquam*, *Pietas adversus Deum*,
Cura de salute patriæ. Item, *Dissensio inter aliquos*, *Discessus ab urbe*, &c.

NOT. 10. Hæc adjectiva, *primus*, *medius*, *ultimus*, *extremus*, *infimus*, *imius*,
summus, *supremus*, *reliquus*, *caterus*, cum substantivis convenientia; pro,
parte primâ, *mediâ*, *ultimâ*, &c. rei alicujus, longè frequentissimè poni
solent: ut, Ter. *Prima fabula*. Cæf. *Mediæ nox*. Ter. *Ultima platea*.
Suet. *Ima æra*. Virg. *Summum os*. Hor. *Supremus mons*. Cic. *Reliqua*
Ægyptus. Hor. *Cætera turba*; pro, *prima pars fabula*, *mediæ pars noctis*, &c.

APPENDIX I.

De Pronominibus, mei, tui, sui, nostri, vestri, nostrum, vestrum;
& eorum possessivis, meus, tuus, suus, noster, vester.

CANON I. Substantiva, sensu passivo accepta, genitivos mei, tui, sui, no-
stri, vestri, postulant. Sic, *Amor mei*, est, quo ego amor; *Desiderium tui*,
quo tu desideraris.

CANON II. Sin verò actionem aut possessionem significant, cum possessivis, *meus, tuus, suus, noster, vester*, genere, numero & casu consentiunt. Sic, *Amor meus, est, quo ego amo; Desiderium tuum, quo tu desideras.*

CANON III. Nomina adjectiva, participialia, & verba, quæ genitivum post se solent accipere, cum primitivis *mei, tui, sui, nostri, vestri*, construuntur: ut, *Cæs. Nihil enim malo, quam & me mei similem esse, & illos sui.* *Hor. Et memor nostri, Galatea, vivas.* *Cic. Quem semper spero tui fore observantem.* *Cæs. Purgandi sui causâ ad eum legatos mittant.* *A. ad Herenn. Quia vos mei non indigetis.* *Ter. Inopis nunc te miserescat mei.*

CANON IV. Participia, numeralia, comparativa & superlativa, genitivos *nostrum, vestrum*, non verò *nostri, vestri*, exigunt: ut, *Cic. Domus utriusque nostrum adificatur strenuè.* *Liv. Imperium summum Romæ habebit, qui vestrum primus, O juvenes, osculum matris iulerit.* Sic, *Major nostrum, Nobilissimus vestrum.*

CANON V. Possessiva *meus, tuus, suus, noster, vester*, genitivos post se admittunt nominum, pronominum & participiorum. Et I. Nominum (1.) Substantivorum: ut, *Cic. Tuum hominis simplicis pectus vidimus.* *Plin. Post judicium tuum viri eruditissimi.* (2.) Adjectivorum, qualia sunt numeri cardinales, *duorum, trium*, &c. ut, *Liv. Noster duorum eventus ostendit, utra gens bello sit melior.* Et hi genitivi, *unius, solius, paucorum*: ut, *Cic. Javari rempublicam meâ unius operâ esse salvam.* *Id. Solius meum peccatum corrigi non potest.* *Id. Qui vestris paucorum respondeat laudibus.* II. Pronominum, *ipsius, ipsorum, ipsarum, cujusque*: ut, *Cic. Hujusce rei conjecturam de tuo ipsius studio facillimè ceperis.* *Id. Itaque contentus ero nostrâ ipsorum amicitia.* *Id. Id enim maxime quicunque decet, quod est cujusque suum maxime.* III. Participiorum: ut, *Hor. Cum mea nemo Scripta legat, vulgo recitare timentis.* *Ovid. Sæpè rogabis, Ut mea defunctæ molliter ossa cubent.*

NOT. 1. Nonnunquam in sensu passivo optimi auctores possessivis utuntur: ut, *Ter. Nam neque negligentia tuâ, neque odio id fecit tuo: ubi negligentia tua, est, quâ tu negligis; & odium tuum, quo tu odio habens.* *Id. Ut facile scires desiderio id fieri tuo.* *Ovid. Quis tuus usus erat.*

NOT. 2. Et contrâ, cum actio aut possessio significatur, primitiva, licet rariùs, usurpata reperies: ut, *Plaut. Duorum labori ego hominum parvissem lubens, Mei te rogandi, & tui respondendi mihi.* *Cic. Ex unius tui vitâ pendere omnium.*

APPENDIX II.

De usu Pronominum reciprocorum SUI & SUUS.

Hæc duo Pronomina idèò **RECIPROCA** dicuntur, quòd rem personamve in se ipsam reflectant.

Ex iis **SUI** substantivum est, ac primitivum; **SUUS** adjectivum, & derivativum. Priore utimur, cum actio verbi in præcedens nomen reflectitur: ut, *Alexander miseretur sui, placet sibi, diligit se, loquitur secum.* Posteriore autem, cum sit transitio à possessore ad rem possessam: ut, *Alexander docet filium suum:* vel contrâ, à re possessa ad possessorem: ut, *Patrem sequitur sua proles.* Hæc adjectivi reciprocatio **INVERSA**, illa **DIRECTA** appellari potest.

Reciproca locum habent cum nominibus duntaxat tertiæ personæ, nunquam verò cum nominibus primæ vel secundæ.

Reci-

Reciprocatio autem dupliciter fit; vel 1. In *sententia simplice*; vel 2. In *sententia composita*. *Sententiam simplicem* hic appellamus, in qua oratio eo unde profecta est proxime atque immediate revertitur. *Sententiam vero compositam* dicimus, in qua oratio, non quidem immediate, sed alio, vel nomine vel pronomine, interveniente, cum eo quod præcessit reciprocatur.

- I. In *sententia simplice* nulla est difficultas: quotiescunque enim nomen tertie personæ proxime atque immediate in se ipsum agit, reciproco tantum utimur: ut, *Cato se interfecit*; h. e. ipsum *Catonem*. *Titius locavit ades suas*; h. e. ades ipsius *Titii*.

Aliter, si in rem diversam transitio sit, pronomine relativo, *is, ille, ipse*, tantum utendum est: ut, *Milo cum interfecit*; h. e. *Clodium*. *Mevius ades ejus conduxit*; h. e. *Titus*, qui eas locavit.

- II. In *sententia composita* sequentes hi canones observandi sunt.

CANON 1. Cum reflectio fit ad casum qui verbum præcedit, reciproca adhibenda sunt: ut, *Cic. Homo iustus nihil cuiquam, quod in se transferat, detrahet*. Id. *Pythius piscatores ad se convocavit, & ab his petivit, ut ante suos hortulos postridie piscarentur*. Sic, *Joannes diligit Petrum & fratrem suum*; fratrem ipsius *Joannis*: At, *Joannes diligit Petrum & fratrem ejus*; fratrem *Petri* intellige.

CANON 2. Potest etiam reciprocum casum sequentem respicere, modo structura ejusmodi sit, ut in priorem converti possit: ut, *Virg. Trahit sua quemque voluptas*. Id enim juxta legem præcedentis canonis tantundem valet ac, *Quisque trahitur a voluptate sua*.

CANON 3. Si nulla oriatur in sententia ambiguitas, potest loco reciproci relativum, vel loco relativi reciprocam poni. Prioris exempla sunt: *Cic. Omnes boni, quantum in ipsis fuit, Cæsarem oderant*. *Tolerat se dixisse, Cæsar. Persuadent Rauracis, ut una cum iis proficiantur*; pro, una secum. *Quinctil. Non petit, ut illum miserum putetis, nisi & innocens fuerit*; pro, se. Posterioris exempla sunt: *Cic. Gratus mihi agunt, quæ de se meæ sententiæ Reges appellaverim*; pro, eos. *Plaut. Sciam rem sibi salvam si iam, si illò advenierit*; pro, ejus ei sitam. *Ter. Mater quod fecit, puer, adolescens mulier fecit*; pro, mater ipsius. *Nep. Itaque decemviralem suam potestatem sui ab illo constitutam sustulerunt*; pro, ejus potestatem.

NOT. 1. Si inter duos obliquos intercedat conjunctio copulativa, relativo pronomine potius utendum est: ut, *Sapphira sumpsi de fure, & socius ejus*. Si præpositio cum, reciprocum utilitarius locum habet: ut, *Sumpsi supplicium de fure cum sociis suis*.

NOT. 2. Si præpositionem inter antecedit nominativus vel accusativus, reciproco sui tantum utimur: ut, *Cic. Fratres gemini, inter secum formæ, tum moribus similes*. Id. *Feras inter sese partus atque educatio, & natura ipsa conciliat*. * Præcedente autem genitivo, dativo, vel ablativo, inter ipsos, vel inter se dicimus: ut, *Cic. Latissime patet ratio, quæ societas hominum inter ipsos continetur*. Id. *Latissime patens hominibus inter ipsos societas hæc est*. *Quinctil. In magnis quoque auctoribus inveniunt aliqua vitiosa, & a doctis etiam inter ipsos mutuo reprehensa*. Rursum, *Ter. Vetus verbum est, communia esse amicorum inter se omnia*. *Cic. Multa sunt civibus inter se communia*. *Liv. Quam interclusissent exercitum à mutuo inter se auxilio*.

NOT. 3. Nonnunquam reciprocum in eadem sententia, nunc principale, nunc secundarium orationis suppositum respicit: ut, *Gell. Ad Larentem Demosthenes clanculum ibat, & ut sui sibi copiam faceret, petiit: Ubi sibi ad*

Demosthenem, *SUI* ad *Laidem* refertur. Sic, *Cæf. Neminem secum sine sua perniciæ contendisse*: Ubi *SECUM* respicit *Ariovistum*, cujus hæc verba sunt; *SUA* verò *neminem*.

NOT. 4. Nonnunquam *SUI* & *IPSE* ad idem suppositum referantur: ut, *Curt. Absari. Alexander nunciari iussit, si gravaretur ad se venire, ipsum ad eum esse venturum. Cæf. Ei legationi Ariovistus respondit, Si quid ipsi à Cæsare opus esset, sese ad eum venturum fuisse; si quid ille à se velit, illum ad se venire oportere.*

NOT. 5. *SUUS* sapissimè absolutè ponitur, suppresso substantivo: ut, *Cic. Quasivit [Epaminondas] salvusne esset clypeus: cum saluum esse stentes sui respondissent, rogavit, &c. supple, homines, vel milites. Plaut. Ne suum adimerem alteri; h. e. negotium, sive rem suam.*

NOT. 6. *SUUS* quandoque est unicuique proprius: ut, *Virg. Mittunt sua thura Sabæi. Interdum convenientiam notat: ut, Virg. Sunt & sua dona parenti; i. e. congruentia. Liv. Ne suam occasionem hosti des; i. e. aptam.*

NOT. 7. *QUISQUE* eleganter cum reciprocis construitur, neque eorum loco relativa admittit: ut, *Liv. Pro se quisque acriter intendat animum. Cic. Sua cuiusque animantis natura est. Id. Suum cuique pulchrum. Virg. Quisque suos patimur Manes.*

De substantivis cum adjectivis laudis vel vituperii.

II. At si posterius fixum sibi mobile, laudem,
Vel vitium, quoddamve notans discrimen, habebit
Appositum, patrio possis ea vel dare sexto.

Si posterius è duobus substantivis adjunctum sibi habeat adjectivum, vel laudem, vel vituperium, vel aliud quodcunque discrimen significans, in genitivo vel ablativo poni potest: ut, *Juven. Ingenui vultus puer, ingenuique pudoris. Plin. Aristoteles vir immensa subtilitatis. Id. Flos aurei coloris. Et, Ter. Adspicio adolescentulam, vultu adedò modesto, adedò venusto, ut nihil supra. Suet. Vir neque satis constans, & ingenio truci.*

NOT. [I.] Oratores ablativo quàm genitivo frequentius utuntur.

NOT. 2. In his tamen & similibus genitivus ferè solus usitatus est. *Hor. Magni formica laboris. Cic. Non multi cibi hospitem accipies, sed multi joci. Plaut. Homo minimi pretii. Id. Imi subsellii vir. Sic, Ager trium jugerum, Lapis centum librarum.*

NOT. 3. Hæc atque alia ejusmodi per ablativum tantuminodo efferri possunt. *Ter. Bonò animo es. Cic. Sè es animo vacuo. Id. Equidem sum magnâ animi perturbatione. Id. Mirâ sum alacritate ad litigandum. Id. Incredibili sum sollicitudine. Id. Qui capite & supercilio semper est rasis. Liv. Mulier magna natu.*

NOT. 4. Interdum utraque constructio in eadem sententia reperitur: ut, *Cic. Lentulum, eximâ spe, summæ virtutis adolescentem, fac erudias. Colum. B. s. amplissimi corporis, cervicè validâ, robustis ac latis costis, cruribus compæctis, coloris nigri vel maculosi.*

NOT. 5. Posterius substantivum prioris partem aliquam vel proprietatem signi-

significare oportet: secus enim ad hanc regulam pertinere haud censetur: ut in his, Ter. *Homo per paucorum hominum.* Virg. *Pulchrâ faciet te prole parentem.* Neque enim *homo hominis*, aut *proles parentis pars* vel *proprietas* est.

APPENDIX.

*Mobile at hoc fixo sociatum sapè priori
Cernimus, hinc sextum capiens, & carmine quartum:
Quos casus quoque neutra ferunt, passivaque verba.*

- I. Interdum hujusmodi adjectivum cum priore substantivo casu consentit, posteriusque in ablativo, & apud Poëtas etiam in accusativo, post se adiscit: 1. Ablativo: ut, Cic. *Hortensius excellens ingenio, nobilitate, existimatione.* Id. *Vir gravitate & prudentiâ præstans.* Sall. *Antonius pedibus æger.* 2. Accusativo: ut, Virg. *Os humerosque Deo similis.* Hor. *Nec Mauris animus mitior anguib.* Stat. *Cadmeius heros Accurrit vultum dejectus.*
- Hanc Figuram vulgò SYNECDOCHEN vocant, in qua proprietatis partis toti tribuitur. Est autem Ellipteos genus, in quo subaudienda est præpositio SECUNDUM (Græcis κατὰ) vel QUOD AD: ut, Hor. *Milles fractus membra;* i. e. *fractus secundum vel quod ad membra*, seu *habens membra fracta.* Lucan. *In vultus effusa comas Cornelia;* i. e. *effusa quod ad comas*, seu *habens comas effusas.*
- II. Verba neutra & passiva pari modo cum ablativo, &, apud Poëtas, cum accusativo, construuntur: ut, Cic. *Ut exalbescam in principiis dicendi, & totâ mente atque omnibus artibus contremiscam.* Liv. *Laeto brachio vulneratur.* Hor. *Et corde & genibus tremit.* At cum accusativo, Id. *Tremis ossa pavore.* Silius, *Sava truncatur membra bipenni.* Virg. *Expleri mentem nequit.*

De adjectivis substantivè positis.

12. Dat patrium, referens naturam mobile fixi
In neutro positum: velut *id, quid, plusque, minusque;*
Queis multum, tantum, minimum, cum talibus, addes.

Adjectiva in neutro genere substantivè posita regunt genitivum: ut, Ter. *Id sibi negoti credidit solum dari.* Hor. *Quid causa est.* Ovid. *Nec tibi plus cordis, sed minus oris inest.* Tac. *Multo jam noctis serum auxilium venit.* Juv. *Quantum quisque suâ nummorum servat in arcâ, Tantum habet & fidei.* Ter. *Tetigine tui quidquam?* Cic. *Res eodem est loci quo reliquisti.*

NOT. 1. Hujusmodi adjectiva sunt, *id, quid, hoc, aliquid, quidquam*: item, *multum, plus, plurimum, tantum, quantum, minus, minimum*, & similia, generalem aliquam rei quantitatem, seu descriptionem significantia.

NOT. 2. Elegantiùs, & majore cum vehementiâ, in his transitivâ quàm intransitivâ constructione utimur: ut, *Multum eruditionis,*
pau.

paululum opera, plus eloquentia, minus sapientia, quid animi, &c. potius quàm, Multa eruditio, paulula opera, major eloquentia, minor sapientia, quis animus.

NOT. 3. QUID & PLUS non aliter jam quàm cum genitivo construuntur, ideòque vera substantiva à multis habentur.

NOT. 4. Inveniuntur & adjectiva pluralia neutri generis, genitivum, sæpius quidem pluralem, interdum & singularem, regentia: qualia sunt, *Angusta viarum, opaca locorum, telluris operta*, apud Virgilium; *Amara curarum, cuncta terrarum, acuta belli*, ap. Hor. *Incerta fortuna, antiqua foederum, extrema periculorum*, ap. Liv. *Occulta saltuum, inania fama, amœna Asia*, ap. Tacit. *Profunda camporum, prærupta collium, ardua montium*, ap. Justin. & innumera ejusmodi alia apud Poëtas & Historicos.

OPUS & USUS.

13. **U S U S O P U S** que regunt sextum; quandoque secundum:

Sæpèque cum fixis **O P U S** instar mobilis hæret.

I. **O P U S** & **U S U S** (pro *necesse* five *utilitate*) cum dativo personæ ablativum rei acquirendæ postulant: ut, Cic. *Auctoritate tuâ nobis opus est, & consilio, & etiam gratiâ.* Plaut. *Viginti jam usus est filio argenti minis.* Virg. *Nunc animis opus, Ænea, nunc pectore firmo; supple, tibi est.* Id. *Nunc viribus usus, Nunc manibus rapidis, omni nunc arte magistrâ; supple, est vobis.*

II. Interdum pro ablativo genitivum recipiunt: ut, Quintil. *Sed etiam si nosse, quid quisque senserit, volet, lectionis opus est.* Liv. *Alii offerunt se, si quod usus opera sit.*

III. **O P U S** sæpè cum substantivis adjectivorum more construitur: ut, Cic. *Dux nobis & auctor opus est.* Id. *Is omnia pollicitus est, quæ tibi essent opus.* Id. *Dices nummos mihi opus esse ad apparatus triumphi.*

NOT. [I.] **O P U S** eleganter post se accipit ablativos participiorum; idque vel absolutè: ut, Liv. *Maturato opus est.* Sall. *Prius quàm incipias, consulto; & ubi consulueris, maturè facto opus est:* Vel substantivo adjuncto: ut, Cic. *Opus fuit Hirtio convento.* Plaut. *Celeriter mihi hoc homine convento est opus.*

NOT. 2. Interdum cum infinitivo, vel (sequente **UT**) cum subjunctivo conjungitur: ut, Cic. *Si quid fortè sit, quod opus sit sciri.* Plaut. *Nunc tibi opus est, agram ut te adsimiles.*

NOT. 3. Sæpè absolutè ponitur: ut, Cic. *Si opus sit, accurras.* Ovid. *Sic opus est, aperite domos,*

§ 2. Regimen nominum ADJECTIVORUM.

I. Adjectiva GENITIVUM regentia.

14. Adjectiva dabunt patrium verbalia, vel quæ Affectus animi varios habitusque notârunt.

Adjectiva verbalia, vel affectionem animi significantia, genitivum postulant.

Ad hanc regulam spectant;

I. Verbalia in *ax*: ut, Ovid. *Tempus edax rerum*. Juv. *Sanctus haberi, Justitiaque tenax, factis dictisque mereris*.

II. Participialia quædam præsentis & præteriti temporis: ut, Sall. *Corpus patiens inedia, vigiliæ, algoris, supra quàm cuiquam credibile est*. Id. *Alieni appetens, sui profusus*. Cic. *Sulpicius non magis juris consultus quàm justitia fuit*. Hor. *Indoctusque pila, discive, trochive, quiescit*.

III. Adjectiva desiderii & fastidii: ut, Sall. *Laudis avidi, pecuniæ liberales erant*. Cic. *Memmius fastidiosus erat literarum Latinarum*.

IV. Notitiæ, ignorantia, & dubitationis: ut, Ovid. *Conscia mens recti fama mendacia ridet*. Hor. *Pravi docilis Romana juvenus*. Virg. *de apibus, Venturaque hiemis memores æstate laborem Experimentur*. Id. *Nescia mens hominum fati sortisque futura*. Ter. *Imprudens harum rerum ignarusque omnium*. Liv. *Tubero incertus veri est*. Senec. *Me tempestas occupavit portus ac præsidii dubium*.

V. Curæ & diligentia: item incuria & negligentia: ut, Sen. *Calamitosus est animus futuri anxius, & ante miseria miser*. Cic. *Si qui venandi aut pila studiosi fuerint*. Senec. *Sapiens vivit presentibus latus, futuri securus*. Liv. *Improvidus futuri certaminis Romanus veniebat*. Tac. *Summi discriminis incuriosus*.

VI. Metûs & confidentia: ut, Liv. *Messenii trepidi rerum suarum*. Hor. *Serpit humi tutus nimium, timidusque procella*. Ovid. *Inest virtus, & mens interrita leti*.

VII. Criminis & innocentia: ut, Cic. *Is est reus avaritiæ*. Tac. *Nullius flagitii compertus*. Ovid. *Fraterni sanguinis insons*. Curt. *Initi consilii in caput regis innoxius*.

VIII. Ingens denique adjectivorum turba, quæ ad superiora capita vix possunt reduci, apud Poetas & Historicos, cum genitivo constructa inveniuntur: ut, Virg. *Præstans animi*. Tac. *Ferox scelerum*. Stat. *Felix curarum*. Sil. *Decer virutis patrum*. Pers. *Modicus voti*. Hor. *Seri studiorum*. Claudian. *Facilis frugum*.

NOT. I. Multa ex illis, prioribus locis memoratis, constructio-

nem variant: ut, Cic. *Avidus in pecuniis locupletium*; pro, *pecuniarum*. Id. *Certior factus de re aliquâ*, potius quàm, *rei alicujus*. Liv. *Securus de bello Romano*; pro, *belli Romani*. Cic. *Nullâ in re rudis*; pro, *nullius rei*. Sic, *Doctus Latinis literis*, Id. Cicero; *Doctus Latinè*, Suetonius, dixerunt; pro, *doctus literarum Latinarum*. At, *doctus Latinas literas*, alio sensu dicitur.

NOT. 2. Ex iis postremo loco recensitis, pleraque, apud Oratores præteritum, cum ablativo, vel aliter, construuntur: ut, Cic. *Præstans ingenio & doctrinâ*. Id. *Ferox naturâ*. Ovid. *Felix morte suâ*. Cic. *Ad casum fortunamque felix*. Tac. *Cultu medicus, sermone facilis*.

15. Partitiva volunt, quæque horum castra sequuntur,
Ut medius summusque gradus, numerale, rogasque,
Pluralis patrium; quem DE, vel IN, EXVE, resolvit.

Adjectiva partitionem significantia, & eorum cognata, regunt genitivum pluralem, qui in ablativum cum DE, E, EX, vel IN, vel accusativum cum INTER, resolvi potest.

Sub hac regula comprehenduntur;

I. Partitiva omnia, seu nomina sint, seu pronomina: ut, Cic. *Elephanto belluarum nulla prudentior*. Ovid. *Quisquis fuit ille Deorum*. Cic. *Minus habeo virium, quàm vestrûm utervis*.

II. Nomina adjectiva partitivè posita: ut, Plin. *Lanarum nigra nullum colorem bibunt*. Id. *Canum degeneres caudam sub alvum reflectunt*. Sic, Tac. *Præcipui amicorum*. Liv. *Expediti militum*. Stat. *Lecti juvenum*. Virg. *Sequimur te, sancte Deorum*.

III. Numeri, tam cardinales, quàm ordinales: ut, Curt. *Equitum centum quinquaginta interfecti*. Hor. *Sertinius sapientum octavus*. Quibus addi possunt, *Multi, pauci, plerique, medius*: ut, Cic. *Multa istarum arborum meâ manu sunt sata*. Curt. *Cum paucis amicorum ad Leonnatum pervenit*. Cic. *Plerique eorum quibuscum viro necessarii*. Ovid. *Quarum quæ media est, non est habitabilis æstu*.

IV. Comparativa & superlativa: ut, Hor. *Major Neronum*. Cic. *Theophrastus elegantissimus omnium Philosophorum & eruditissimus*.

V. Interrogativa: ut, Sall. *Quis mortalium tolerare potest?* Cic. *Quotusquisque Philosophorum invenitur, qui sit ita moratus ut ratio postulat?*

NOT. I. Si vox sit collectiva, i. e. in singulari multa significans, ut, *populus, gens, civitas, &c.* genitivus singularis adhibetur: ut, Virg. *O Danaûm fortissime gentis Tydide*. Cic. *Quem unum nostræ civitatis præstantissimum audeo dicere*.

NOT. 2.

NOT. 2. In his omnibus subaudiendum DE, E, vel EX NUMERO; quod etiam frequenter ab auctoribus expressum invenimus: ut, Juv. *Quadam de numero Lamiarum*. V. Max. *Unus è numero Persarum*. Cæf. *Ex numero adversariorum circiter sexcentis interfectis*.

NOT. 3. Sæpè etiam, pro genitivo partitionis, ablativus cum præpositionibus DE, E, EX, vel IN; vel accusativus cum INTER, vel ANTE, adhibetur: ut, Ovid. *Surge, age, Belide, de tot modò fratribus unus*. Cic. *Qui unus è Stoicis Astrologorum prædicta rejecit*. Id. *Acerrimus ex omnibus nostris sensibus est sensus videndi*. Ovid. *In his quadam modò cœpta*; nempe, *animalia*. Senec. *Cræsus inter Reges opulentissimus*. Mela, *Borysthenes inter Scythiæ amnes amœnissimus*. Liv. *Longè ante alios acceptissimus militum animis*. Virg. *Petit ante alios pulcherrimus omnes Turnus, avis atavisque potens*.

NOT. 4. Si nullum aliud adsit substantivum, partitiva, &c. cum genitivo plurali genere consentiunt: ut, Ovid. *Pulcherrimus juvenum*. Virg. *Nulla sororum*. In his enim idem substantivum numeri singularis intelligitur, hoc modo; *Pulcherrimus [juvenis e numero] juvenum*: *Nulla [soror e numero] sororum*.

NOT. 5. At si aliud substantivum accedat, partitiva cum eo genere conveniunt: ut, Cic. *Indus qui est omnium fluminum maximus*. Plin. *Silius animalium chameleon nec cibo nec potu altus*. Id. *Hordeum omnium frugum mollissimum est*. * Interdum tamen genitivi sui genus sortiuntur: ut, Plin. *Velocissimum omnium animalium est delphinus*. Id. *Cereis quoque est sua malignitas, quanquam placidissimo animalium*. Id. *Laudatissima herbarum est moly*.

NOT. 6. Interdum nomen partiendum ac partitivum casu conveniunt: ut, Liv. *Galli Ruscimonem aliquot populi conveniunt*; pro, *aliquot populi Gallorum*. Id. *Quando duo ordinarii Consules ejus anni, alter ferro, alter morbo perisset*. Plaut. *Maxima pars morem hunc homines habent*. Virg. *Tot millia gentes Arma ferunt Itale*.

NOT. 7. Comparativus & superlativus usitatè locum habet cum genitivo partitionis, cum res comparantur ejusdem generis & naturæ: ut, *Dextera est fortior manuum*. *Pollex est fortissimus digitorum*. Male autem dicitur de sene & juvene, *Sapientior juvenum*; aut de Hectore, *Fortissimus Græcorum*; cum Hæctor non Græcus, sed Trojanus fuerit.

NOT. 8. Comparativus cum genitivo partitionis adhibetur, cum duæ tantum res inter se comparari significantur; superlativus vero cum plures: ita ut, *Major fratrum*, de duobus fratribus; *Maximus fratrum*, de tribus aut pluribus, dicatur.

NOT. 9. *Uter, alter, neuter*, iidem de duobus; *quis, alius, nullus*, de pluribus, dicuntur.

2. Adjectiva DATIVUM regentia.

16. Mobilibus damnum queis commodatave, voluptas, Aut dolor, aut simile, signabitur, adde dativum.

Adjectiva significantia commodum vel incommodum, voluptatem aut dolorem, & similia, dativum postulant personæ vel rei cui aliquid fit vel acquiritur: ut, Virg. *Nec pecori opportuna seges, nec commoda Baccho.* Ovid. *Conveniens homini est hominem servare voluptas.* SENECA. *Cunctis esto benignus, nulli blandus, paucis familiaris, omnibus æquus.* Mart. *Turba gravis paci, placidaque inimica quieti.* Cic. *Consilia reipublica pernicioſa.* Virg. *Sis bonus ô felixque tuis.* Sall. *Paucis carior fides quàm pecunia fuit.* Plin. *Fidelissimi ante omnia homini canis atque æquus.* Ovid. *In via virtuti nulla est via.* Id. *Qui color albus erat, nunc est contrarius albo.*

NOTA. Eriam substantiva quadam, præsertim affectionis, commodi aut incommodi, dativum interdum adiciunt: ut, Virg. *Namque erit ille mihi semper Deus.* Ter. *Naturâ tu illi pater es, consiliis ego.* Hor. *Insigne mæstis præsidium reis.* Virg. *Tu decisti omne tuis.* Ter. *Matres omnes filii in peccata adiutrices.* Id. *Auctor his rebus quis est?* Cic. *Non hominibus, sed virtutibus hostis.* Plaut. *Lupus est homo homini.*

Ad regulam prædictam Observationes.

OBSERVATIO I.

Ex adjectivis hisce, quæ amicitiam vel odium, aut aliam animi affectionem in aliquem notant, I. Quædam cum solo fere dativo constituuntur: ut, *Affabilis, arrogans, asper, carus, difficilis, fidelis, invisus, iratus, offensus, suspectus, ALICUI.* II. Quædam fere cum IN & accusativo: ut, *Acerbus, animatus, beneficus, graciosus, injuriosus, liberalis, mendax, misericors, officiosus, pius, impius, prolixus, severus, sordidus, torvus, vehemens, IN ALIQUEM.* III. Quædam, vel cum dativo, vel cum accusativo, præeunte IN, ERGA vel ADVERSUS: ut, *Contumax, criminofus, durus, exirabilis, gravis, hospitatus, implacabilis* [& ita fortè inexorabilis, & intolerabilis,] *iniquus, jactus, ALICUI, vel IN ALIQUEM. Benevolus, benignus, molestus, ALICUI, vel ERGA ALIQUEM. Mitis, comis, IN, vel ERGA ALIQUEM, & ALICUI. Pervicax ADVERSUS ALIQUEM. Crudelis IN ALIQUEM, INO ALICUI. Amicus, æmulus, insensus, infestus, ALICUI, INO IN ALIQUEM. Gratus ALICUI, vel IN, ERGA, ADVERSUS ALIQUEM.*

OBSERVATIO II.

Affinis, similis, communis, par, propriusque, Finimus, fidus, conterminus, atque superstes, Conicius, æqualis, contrarius, adversusque, Cum terno modò juncta leges, modò cum genitivo: Quos alienus item dat, & A præeunte Latinum.

I. Hæc adjectiva in textu memorata, interdum cum dativo, interdum cum genitivo; cum dativo quidem longe frequentius, *par, fidus, adversus,*
con-

conterminus, superstes, contrarius; cum genitivo sæpius consocius, cætera verò cum utrolibet fere promiscue, construuntur: ut, Cic. Huic facinori si paucos putatis affines esse, vehementer erratis. Ter. Neque illarum affines esse rerum quas fert adolescentia. Curt. Somnio similis res videbatur. Plaut. Deos esse similes tui putas. Cic. Omni ætati mors est communis. Id. Hac iustitia ita propria sunt, ut sint reliquarum virtutum communia. Ovid. Ut par delicto sit mea poena suo. Lucan. Quem m. tuiz, par huius erat. Quintil. Propria est nobis mentis agitatio atque solertia. Cic. Proprium est Oratoris ornate dicere. Id. Falsa veris finitima sunt. Justin. Chalybes fluxit huius finitimi appellati. Ovid. Tu tantum fida sorori Esse velis. Virg. Regina, tui fidissima, dextrâ Occidit ipsa suâ. Ovid. Ardua morus erat, gelido contermina fonti. Apul. Cum primum iugi conterminos locos appulit. Ter. Ita mihi atque huic sis superstes. Cic. Unam te non solum vitæ, sed etiam dignitatis meæ superstitem reliquissim. Id. Itaque C. Fabricium consocium illi facinori fuisse arbitrabantur. Ovid. Atque ego peccati vellem mihi consocius essem. Plin. Euphranor in quocunque genere excellens ac sibi aqualis. Cic. Doctus homo & diligens, & aqualis temporum illorum. Id. Omnem voluptatem dicimus honestati esse contrariam. Id. Vitia sunt virtutum contraria. Ter. Adversus nemini, nunquam præponens se illis. Tac. Lepida illustriam domuum adversa.

II. Alienus cum genitivo etiam, vel dativo, sed frequentius cum ablativo præeunte præpositione A vel AB, construitur: ut, Cic. Quis alienum putet ejus esse dignitatis? Id. Hoc illi causæ maxime alienum est. Id. Homo alienus à literis. Ter. Homo sem: humani nihil à me alienum puto. * Nonnunquam & præpositio intelligitur: ut, Cic. Sum admiratus te quidquam à me commissum, quod esset alienum nostrâ amicitia, credidisse.

NOT. 1. His adiungunt Delpauterius & alii, Amicus, familiaris, cognatus, propinquus, vicinus, socius. At hæc & alia ejusmodi, non nisi absolute ac pro substantivis posita, cum genitivo constructa inveniuntur.

NOT. 2. Ex supra recentitis quædam etiam Syntaxin variant. Legimus enim, Similes, dissimiles, pares, dispares, æquales, communes, INTER SE. Et ap. Tac. Etate & formâ haud dissimili in dominum erat. ap. Flor. Alpina corpora habent quiddam simile cum nictibus suis. Sic. Fidus in Agrippinam, ap. eund. Tac.

NOT. 3. Par & communis, vel præsentem vel absentem dativo; consentaneus, discors, absente tantum dativo, ablativum accipiunt cum præpositione CUM: ut, Cic. Erant ei quædam ex his paria cum Crasso, quædam etiam superiora. Id. Illa erat vitæ, libertate esse parem cum cæteris, principem dignitate. Id. Hac laudabilia, & locupletibus fere cum pl. be. communia. Id. Quod illud est crimen senectutis, cum illud videatis cum adolescentia esse commune? Id. Quod erat consentaneum cum iis literis, quas ego Romæ acceperam. Liv. Civitas secum ipsa discors.

NOT. 4. IDEM apud Poëtas dativum interdum recipit: ut, Hor. Invitum qui servat, idem facit occidenti. * Oratoribus vero, & aliis, cum QUI, vel ET, AC, ATQUE, construitur: ut, Cic. Peripatetici quondam iidem erant qui Academici. Id. Dianam & Lunam eandem esse putant. Ter. Est animus erga te idem ac fuit. Cato, Pomarium seminarium ad eundem modum atque oleagineum facito. ¶ Interdum etiam cum præpositione CUM: ut, Curt. Nabarzanes in eodem consilio erat cum Besso. V. Max. Clarâ voce juravit, se eandem cum illo poenam exilii subiturum. * Malè autem de eadem re, sub diversis nominibus, dicitur, Vates Andinus est idem cum Virgilio; Paulus est idem cum Saulo.

OBSERVATIO III.

Utilis ac aptus, simul his contraria, terno,
Aut aliter quarto, voce AD comitante, dabuntur.

Adjectivis nonnullis utilitatem vel aptitudinem, & his contraria, significantibus, vel dativus, vel accusativus cum prapositione A D, subjicitur: ut, Ovid. *Puer impubes, & adhuc non utilis armis.* Cic. *Homo ad nullam rem utilis.* Hor. *Non est aptus equis Ithaca locus.* Cic. *Calcei habiles & apti ad pedem.* Id. *Is inutilis sibi, perniciosus patriæ civis alitur.* Id. *Quod ad civium usus non inutile est.* Hor. *Idoneus arti cuilibet.* Plaut. *Non potuisti adducere homines magis ad hanc rem idoneos.*

OBSERVATIO IV.

At celer & tardus, similemque notantia motum,
AD sibi cum quarto propè solum jungere gaudent.
Castra sed, aut castris, propior, vel proximus, effert.

- I. Adjectiva motum vel propensionem ad rem aliquam significantia accusativum potius cum AD, quàm dativum, postulant: ut, Ovid. *Sed piger ad pœnam Princeps, ad præmia velox.* Cic. *Ut quisque naturâ ad aliquem morbum proclivior; sic animus alius ad alia vitia propensior.*
- II. Propior & proximus, vel dativum petunt, vel accusativum omisâ prapositione: ut, Liv. *Quod propius vero est.* Virg. *Proximus huic, magno sed proximus intervallo.* Sall. *Quod tamen vitium propius virtutem erat.* Cic. *Proximus Pompeium sedebam.*

OBSERVATIO V.

Funge BILIS terno, passivaque participantium;
Qui secus in sextum solet, A præunte, resolvit.

Verbalia in BILIS, & Participia passiva futuri [nonnunquam & præteriti] temporis, dativo gaudent, qui resolvi potest in ablativum cum prapositione A vel AB: ut, Cic. *Pax bonis omnibus optabilis.* Hor. *Hic tibi sit potius quàm tu mirabilis illi.* Ter. *Restat Chremes, qui mihi exorandus est.* Ovid. *Pauper amet causæ, timeat maledicere pauper; Multaque divitibus non patienda ferat.* [Cic. *Sperare videtur Scipionis & Lælii amicitiam notam posteritati fore.* Ovid. *Non mihi, quàm fratri frater, amate minus.* Id. *Penè mihi puero cognite penè puer.*]

NOT. 1. Verbalia in BILIS vix aliter quàm cum dativo construuntur: ut, Ovid. *Pectus inexpugnabile amor; vix, ab amore.*

NOT. 2. At participia in DUS, quamvis frequentius quidem dativum, haud rarò tamen ablativum cum A vel AB, habent: ut, Cic. *Admonendum potius te à me quàm rogandum puto.* Id. *Non eos in Deorum immortalium numero venerandos à nobis & colendos putatis.*

NOT. 3. Participiis verò præteriti temporis longè usitatius (apud Oratores præsertim) ablativus cum prapositione, quàm dativus, subjicitur: ut, Cic. *Mors Crassi est à multis desleta, potius quàm, est multis desleta.* * In his autem innumerisque ejusmodi, Cic. *Cæsar à Crasso in me est incensus.* Id. *Hæc à te invitatus breviter exposui.* Ovid. *Proditus à socio est; dativo vix utendum.*

3. *Adjectiva ACCUSATIVUM regentia.*

17. *Adjectiva quibus dimensio significatur,*
Mensuræ adsciscunt quartum; quandoque Latinum,
Aut patrium. Solo excessum sed pone Latino.

I. *Adjectiva dimensionem significantia regunt nomen mensuræ, frequentius quidem in accusativo; interdum etiam in ablativo, vel genitivo.* 1. Accus. ut, Liv. *Gladios habentes tenues longos quaternam cubita.* Plin. *Babylon sexaginta millia passuum complexa, muris ducentos pedes altis, quinquagenos latis.* 2. Ablat. ut, Liv. *Fossam sex cubitis altam, duodecim latam, quum duxisset.* Plin. *Longum sesquipede, latum pede.* 3. Genit. ut, Colum. *Areas latas pedum denum, longas pedum quinquagenum facito.* Plin. *Singula latera pedum lata tricenum, alta quinquagenum.*

II. *Excessus mensuræ in solo ablativo ponitur: ut, Curt. Turres denis pedibus quàm murus altiores sunt.* Plaut. *Sesquipede est quàm tu longior.*

4. *Adjectiva ABLATIVUM regentia.*

18. *Da medio sextum gradui, per quam referandum.*

Comparativus gradus regit ablativum, qui exponitur per QUAM: ut, Hor. Vilius est argentum auro, virtutibus aurum. Virg. *Nerine Galatea, thymo mihi dulcior Hybla, Candidior cyncis, hederâ formosior albâ, i. e. quàm aurum, quàm virtutes, quàm thymus, &c.*

NOT. 1. *Positivus cum adverbio MAGIS potest iidem ablativum regere: ut, Virg. O luce magis dilecta sorori.* Ovid. *Purâque magis pellucida gemmâ, sc. cornua.*

NOT. 2. *Cum ablativus comparationis exponitur per QUAM, in casum transit verbo congruentem: ut, Liv. Melior tutiorque est certa pax quàm sperata victoria.* Ter. *Ego hominem callidiorē vidi neminem quàm Phormionem.*

NOT. 3. *QUAM eleganter duobus comparativis interponitur: ut, Liv. Triumphus clarior quàm gratior.* Cic. *Alius acutiorem se quàm ornatiorem esse vult.*

NOT. 4. *Pro, nemo, nullus, Auctores nihil cum comparativo neutri generis eleganter utuntur: ut, Cic. Crasso nihil statuo fieri potuisse perfectius.* Claudian. *Asperius nihil est humili cum surgit in altum.* Juv. *Intolerabilius nihil est quàm fœmina dives.*

NOT. 5.

NOT. 5. Cum comparativis junguntur ablativi, *opinio, spe, aequo, iusto, solito, dicto*: ut, Cic. *Opinio omnium majorem animo capi dolorem.* Juven. *Flagrantior aequo Non debet dolor esse viri, nec vulnere major.* Virg. Sic ait, & dicto citius tumida aequora placat.

NOT. 6. Comparativis etiam addi solent hæc intendendi particule, *tanto, quanto, aliquanto, quo, eo, hoc, multo, longè, paulo, nimio*: ut, Cic. *Quanto superiores sumus, tanto nos geramus submissius.* Id. *Sed quo erant suavioris, eo majorem dolorem ille casus afferebat.* Id. *Quo difficilius, hoc præclarior.* Item hæc nomina adverbialiter sumpta: ut, V. Max. *Quantum domo inferior, tantum gloriâ superior evasit.* Ter. *Ejus frater aliquantam ad rem est avidior.*

NOT. 7. Interdum pro ablativo comparationis dativus ponitur: ut, Plin. *Padus nulli annuum claritate inferior.* Sall. *Vir gravis & nullâ arte unquam inferior.*

NOT. 8. Interdum **MAGIS** & **PLUS** comparativo per Pleonasmum adjunguntur: ut, Plaut. *Nihil invenies magis hoc certo certius.* Virg. *Quo magis optato queat esse beator ævo.* Senec. *Milior est plus quam debet.*

NOT. 9. Post comparativa, *plus, amplius, minus, eleganter intelligitur QUAM*: ut, Liv. *Capta plus quinque milia hominum.* Virg. *Noctem non amplius unam Falle dolo.* Ovid. *Aut minus, aut certè medium non amplius æquor Puppe secabatur.*

NOT. 10. Eleganter nonnunquam post comparativum additur præpositio **PRO**: ut, Liv. *Prelum atrocius quam pro numero pugnantium editur.* Curt. *Majorem quam pro flatu sonum reddabant, sc. silux.*

19. *Præditus, & fretus, captus, cum proleque dignus, Contentus, carus, vilis, venalis, adoptant Conjugi sextis: Genitus, satus, editus adde, Et similes voces signant quæ sanguinis ortum. Ritè sed hæc possunt admittere præposituram.*

I. Hæc adjectiva, *Dignus, indignus, contentus, præditus, captus & fretus*; item, *carus, vilis & venalis*, ablativum postulant: ut, Hor. *Dignum laude virum Musa vetat mori.* Ter. *Hæcine flagitia facere te, hæc te admittere, indigna genere nostro.* [supple, decet, vel æquum est?] Hor. *Contentus parvo, metuen[que] futuri.* Cic. *Vir singulari bonitate & modestiâ præditus.* Id. *Oculis & auribus captus.* Curt. *Conscientiâ fretus in regiam venerat.* Senec. *Quod non opus est, assecarum est.* Plaut. *Vile est viginti minis.* Propert. *Auro venalia jura.*

II. Hæc participia generis originem indicantia, *Genitus, natus, satus, ortus, editus, & similia*, ablativum petunt, præpositionibus **E, EX**, vel **DE**, intellectis: haud rarò etiam expressis: ut, Virg. *Dës genite & geniture Deos.* Cic. *Filii justâ uxore nati.* Virg. *Sate sanguine Divum, Tros Anchisiade.* Hor. *Divis ortu bonis, optime Romula Custos gentis.* Id. *Mæcnas atavis edite Regibus.* Item, Mart. *Ex Iberis & Celtis*

Celtis genitus. Cic. *Circe è Perseide Oceani filiâ nata.* Ovid. *Ilia cum Lauso de Numitore sati.* Sall. *Quod ortus ex concubina erat.* Ovid. *Cum te contenta marito,* *Edua de magno flumine Nympha fui.*

NOT. *Dignus, indignus & contentus,* cum genitivo interdum construuntur: ut, Baib. ad Cic. *Suscipe curam & cogitationem dignissimam tuae virtutis.* Virg. *Magnorum haud unquam indignus avorum.* V. *Paterc. Vixit angustis clavi contentus.*

Adjectiva GENITIVUM vel ABLATIVUM regentia.

20. *Copia quo rerum, vel significatur egestas, Mobile, nunc patrium gaudet, nunc sumere sextum.*

Adjectivum copiae vel inopiae regit genitivum vel ablativum.

I. *Copiae:* ut, Ovid. *Res est solliciti plena timoris amor.* Juven. *Maxima quaeque domus servis est plena superbis.* Virg. *Dives equum, dives pictae vestis & auri.* Hor. *Dives agris, dives positus in jœnore nummis.* Lucan. *Fœcunda virorum Paupertas fugitur.* Plaut. *Amor & melle & felle est fœcundissimus.*

II. *Inopiae:* ut, Tac. *Inops consilii.* Cic. *Lentulus non tardus sententiis, non verbis inops.* Ovid. *Sanguinis atque animi pectus inane fuit.* Cic. *Nulla abs te per hos dies epistola inanis aliqua re utili & suavi venerat.* Ovid. *Vacuas cadis habete manus.* Cic. *Nihil tutum, nihil insidiis vacuum.*

III. Huc etiam referri possunt adjectiva participationem & privationem, item potentiam & impotentiam significantia, & alia his affinia: ut, Curt. *Omnium consiliorum ejus particeps.* Cic. *Si homo est, animal est mortale, ratione particeps.* V. *Paterc. Juvenis immunis delictorum paternorum.* Id. *Omnibus humanis vitiis immunis.* Stat. *Ilum, oro, extorrem regni, belloque fugatum, Redde mihi.* Virg. *Finibus extorris, complexu avulsus Iuli.* Liv. *Dum liber, dum mei potens sum.* Virg. *Terra antiqua, potens armis, atque ubere gleba.* Senec. *Spei metusque liber.* Cic. *Liber terrore animus.*

NOT. I. In his tamen plerisque variat constructio. Quædam enim leguntur,

1. Cum genitivo solo, quantum constat; *Benignus, exfors, impos, impotens, irritus, liberalis, munificus, praelargus.*

2. Cum ablativo solo; *Beatus, disertus, frugifer, mutilus, tentus, distinctus, tumidus, turgidus.*

3. Cum genitivo frequentius; *Compos, consors, egenus, exhaeres, expertus, fertilis, indigus, parvus, pauper, prodigus, sterilis.*

4. Cum ablativo frequentius; *Abundans, cassus, extorris, fœtus, frequens, gravis, gravidus, jejunus, liber, locuples, nudus, oneratus, onustus, orbis, pollens, solutus, truncus, viduus.* Quibus addi potest *captus*, de quo reg. præced.

5. Cum utroque promiscuè, aut levi discrimine; *Coniosus, dives, fœundus, ferax, immunis, inanis, inops, largus, mactus, [plurimum vocativo mactus,]*

He,] modicus, immodicus, nimius, opulentus, plenus, potens, refertus, satur, vacuus, uber.

6. Cum præpositione addita: ut, *Copiosus, firmus, paratus, imparatus, inops, instructus, à re aliqua; pro, quod ad rem aliquam attinet. Exterritus ab solo patrio, Liv. Orba ab optimatibus concio. Cic. Pauper, tenuis, fortunatus, modicus, parcus, in re aliqua. Immunis, inanis, liber, nudus, solutus, vacuus (& hoc sapius) à re aliqua. Potens ad rem, & in re.*

NOT. 2. Distinguenda in his Scriptorum auctoritates. Quædam enim, (1.) Poëtarum sunt propriæ: ut, *Hor. Liber laborum. Id. Vini somnique benignus. Virg. Abundans lactis. Sil. Tenuis opum.* (2.) Quædam paulò insolentiores, nec ad usum communem traducenda: ut, *Captus animi, ap. Tac. Neque animo aut linguâ satis compotes, ap. Sall. Famâ atque fortunâ expertes, ap. eund.*

Sectio Secunda.

DE REGIMINE VERBORUM.

REGIMEN VERBORUM in tres classes distribui potest: quarum scilicet prima Verborum Personalium, secunda Verborum Impersonalium, tertia denique Infinitivi, Participiorum, Gerundiorum & Supinorum Regimen complectatur.

§ I. Regimen VERBORUM PERSONALIIUM.

I. Verba personalia GENITIVUM regentia.

21. Officium quoties, possessio, proprietatve
Innuitur, casum sibi SUM servire secundum
Postulat. In recto, vice sed Pronomina patrum,
Possessiva volunt tantummodo neutraque poni.

I. SUM, quoties possessionem, proprietatem aut officium significat, regit genitivum: ut, *Cic. Jam me Pompeii totum esse scis. Id. Cujusvis hominis est errare; nullius, nisi insipientis, in errore perseverare. Id. Hoc sentire, prudentia est; facere, fortitudinis: sentire verò & facere, perfecta cumulataque virtutis. Id. Adolescentis est majores natu revereri.*

II. At, pro Pronominibus primitivis, *mei, tui, sui, nostri, vestri, eorum* possessivis, *meum, tuum, suum, nostrum, vestrum*, in nominativo & neutro genere. tantum utimur: ut, *Ter. Non est mentiri meum. Id. Tuum est, si quid præter spem evenit, mihi ignorere. Ovid. Vestrum dare, vincere nostrum est.*

NOT. [I.]

NOT. [1.] In his intelligendum est, *officium, munus, negotium, res, proprium* [opus nempe, vel *negotium*:] quæ quandoque exprimentur: ut, Ter. *Neutiquam officium liberi esse hominis puto.* Cic. *Principum munus est resistere levitati multitudinis.* Cæf. *Docent sui iudicii rem non esse.* Cic. *Sapientis est proprium, nihil quod pœnitere possit, facere.* Id. *Tuum est hoc munus, tua partes.* * Aliter præcedens substantivum repeti potest: ut, *Hic liber est* [liber] *fratris.* *Hoc pecus est* [pecus] *Melibœi.*

NOT. 2. SUM, cùm animi vel corporis affectio significatur, nunc genitivo, nunc ablativo jungi potest: ut, Plin. *Erat puer acris ingenii.* Cic. *Tu fac animo forti magnoque sis.* Colum. *Sit amplissimi corporis, cervice valida.* Sed de hâc constructione dictum suprâ, reg. 12.

22. Vult satago patrium, miseresco cum misereri, Affectusque animi tales signantia quædam.

I. *Misereor, miseresco & satago* regunt genitivum: ut, Virg. *Miserere laborum Tantorum; miserere animi non digna ferentis.* Id. *Arcadii, quæso, miserescite Regis.* Ter. *Is quoque suarum rerum satagit.*

II. Alia quædam verba animi affectionem significantia cum genitivo nonnunquam construuntur: ut, *Pendeo animi, Discrucior animi, Fastidit mei, &c.* At de his paulò accuratius sequente Appendice dicetur.

A P P E N D I X.

De aliis verbis cum genitivo constructis.

I. Nonnulla alia verba sunt, affectionem animi significantia, quæ, quamvis Latinorum more cum ablativo, vel accusativo, vel aliter construuntur, interdum tamen, ad Græcorum imitationem, cum genitivo juncta inveniuntur: qualia sunt, *Ango, decipior, desipio, discrucior, exerceo, fallo & fallor, fastido, invideo, lator, miror, pendeo, studeo, verior*: ut, Plaut. *Absurdè facis qui angas te animi.* Hor. *Dulci laborum decipitur sono.* Plaut. *Desipibam mentis.* Ter. *Discrucior animi.* Id. *Antipho me exerceat animi.* Lucræ. *Nec me animi fallit.* Plaut. *Nec satis exaudiebam, nec sermonis fallabar tamen.* Id. *Abiit, neque me certiores fecit: fastidit mei.* Hor. *Neque illi Sepositi ciceris, nec longa invidit avenæ.* Virg. *Nec veterum meminî, latorum malorum.* Id. *Iustitiane prius mirer, belline laborum.* Cic. *Ego quidem vehementer animi pendeo.* Poëta verus ap. eund. *Qui te nec amet, nec studeat tui.* Ter. *Neque huius sis veritas scæminæ primariæ.*

II. More itidem Græco cum genitivo interdum construuntur hæc verba sequentia: *Abstineo, desino, desisto, quiesco, regno*: item, *adipiscar, condico, credo, frustror, furo, laudo, libero, levo, participo, prohibeo*: ut, Hor. *Abstinet (Dixit) irarum calidaeque rixæ.* Id. *Desine mollium Tandem quærelarum.* Virg. *Tempus desistere pugna.* Quadrig. ap. Gell. *Manu significare caput, ut*

quiescerent pugna. Hor. E: quâ pauper aqua Daunus agrestium Regnavit popularum. Tac. Nihil abutens, dum dominationis adipisceretur, al. apisceretur. Liv. Quorum rerum condixit pater patratus populi Rom. patri patrato Latino-rum. Plaut. Cui omnium rerum ipse semper credit. Gell. Captionis versutè excogitata frustratus est. Senec. Regni Lanius rapti fuit. Sil. Laudabat leti juvenem. Ulpian. Quo cura & tutela liberetur. Plaut. Me omnium jam laborum levas. Id. Paternum servum sui participat consilii. Sil. Capta prohibere nequirit Cum Pecos aquile. Nili aquile hic potius dativus sit.

NOT. 1. Pleraque ex iis, quæ numero 1mo adduximus, exempla Poëtarum sunt & Historicorum, nec propterea ad usum communem transferenda. Usitatio autem horum verborum constructio ita se habet: Angor, desipio, discrucior, fallor, animo. Hoc animum meum excruciat. Fastidio, miror, vercor, aliquam, vel aliquid. Letor aliquam re. Invideo alicui laudes, vel laudibus alicujus. Pendo animi, vel animo: at pluraliter, Pendimus animis, non animorum. Studeo alicui, vel aliquid. Ex his etiam quædam cum infinitivo; aut cum particulis, quod, ut, ne, & subjunctivo, construuntur.

NOT. 2. Exempla numeri 2^{di} ferè omnia Poëtica sunt. Longe autem frequentius dicimus; Abstineo maledictis, & à maledictis, animum à scelere, &c. Desino aliquid, & ab aliquo. Desisto incepto, de negotio, ab illa mente. Quiesco à labore. Regnare omnibus oppidis, Cic. subaudito in. Gratas regnare per urbes, Virg. Adipisci aliquid. Condicere operam alicui; condicere cœnam, sive ad cœnam. Credere alicui omnia. Frustrari in re aliqua. Furere de aliquo, Cic. Furere recepto amico, Hor. Furere Inachid, Id. Laudare mortem alicujus. Levare aliquem sollicitudine, & alicujus sollicitudinem. Liberare malo, & à malo. Participare aliquem aliquam re, & aliquid cum aliquo, & participare aliquid, sensu mutato, Cic. Prohibere aliquem aditum, à pugna, & prohibere aliquid alicui.

2. Verba personalia DATIVUM regentia.

23. EST dandi casum, per HABET resolubile, poscit.

EST pro HABEO regit dativum personæ: ut, Ter. Suus cuique mos est. Virg. Sunt nobis mitia poma. Ovid. An nescis longas Regibus esse manus, i. e. Quisque habet suum morem. Nos habemus mitia poma. An nescis Reges habere longas manus.

24. EST AFFERRE notans, habeo, do, verto, relinquo, Sæpè dabunt geminos, tribuo, fore, ducoque, ternos.

SUM pro AFFERO acceptum; item, forem, do, duco, habeo, tribuo, relinquo, verto, & quædam alia, regunt duos dativos, alterum personæ, alterum rei: ut, Curt. Tibi saluti fuit, i. e. salutem attulit. Cic. Pergite, ut facitis, adolescentes; atque in id studium, in quo estis, incumbite: ut & vobis honori, & amicis utilitati, & reipublicæ emolumento esse possitis. Ovid. Sibi enim fore cetera cura. Virg. Fistula, Damœtas dono mihi quam dedit olim. Ter. Tu nunc tibi id laudi ducis. Id. Utrum studione id sibi habet, an laudi putat fore. Cic. Quod illi tribuebatur ignavia. Ter. Ea relicta huic arrhaboni

est pro illo argento. Hor. Nec timuit sibi ne vitio quis verteret olim.
 Catull. Miserunt mihi muneri Fabullus & Veranius. Ter. Me mea
 omnia bona dori dixisse illi.

NOT. 1. Dativus personæ sæpè omittitur: ut, Hor. Exemplo est
 magni formica laboris; supple. nobis. Plaut. Nucleum amisi, reliquit
 pignori putamina; supple, mihi. Cic. Habere quasi rempublicam
 turpe est; supple, alicui.

NOT. 2. Pro dativo rei, nominativus interdum vel accusativus
 ponitur: ut, Curt. Ceteris, ut parcius instarent, fuere documentum.
 Virg. Idem amor exitium pecori est pecorisque magistro; pro, docu-
 mento, exitio. Cic. Me idem non assequi, dedecus est nostrum; pro,
 dedecori est nobis. Sic, Est argumento, indicio, presidio, dicimus; vel
 argumentum, indicium, presidium. Sic etiam, dare donum, & do-
 no; nuptum, & nuptui: Relinquere regnum præda, & prædam, quo-
 modo loquitur Justinus. Sic, Habeo rem religioni, dixit Cicero; pro
 quo, Religio est mihi aliquid facere, usitatius dicimus.

NOT. 3. Huc spectant nominandi formulæ: in quibus Auctores
 nominativo, genitivo, & dativo utuntur; rariùs quidem genitivo,
 crebriùs autem dativo: (1.) Nomin. ut, Cic. In hac insula extrema
 est fons aqua dulcis, cui nomen Arethusa est. Ter. Hecyra est huic
 nomen fabule. (2.) Genit. ut, Plaut. Nomen Mercurii est mihi.
 (3.) Dativ. ut, Liv. Troja & huic loco nomen est. Justin. Ptolemaus
 cui cognomentum Philopatori fuit. Virg. At puer Ascanius, cui nunc
 cognomen Iulo Additur, &c. Liv. Mansit Sylvius postea omnibus co-
 gnomen.

25. Omnia penè dabunt, cui quid fit, verba dativum.
 Præcipuè hoc casu gaudent SUM nata, SATISQUE
 QUEIS BENE vel MALE fit junctum: quoque præ-
 posituræ,

QUÆ SUPER, IN, POST, PRÆ, consiârunt multa,
 vel OB, CON, (porrò

ANTE, SUB, adjectis AD & INTER: Verbaque
 Proficio, noceo, faveoque, indulgeo, parco,
 Gratulor, auxilior, studeo, medeorque & adulator,
 Parco & invideo, famulor, simul impero, mando,
 Derogo, patrocinator, placeo, succenseo, pugno,
 Irascorque, minor, fido, cum supplico, credo;
 Plurimaque his sensu quæ sunt affinia. Verùm
 Offendo, jubeo, lædo dant, & juvo, quartum.

Quod:

Quodlibet verbum admittit dativum personæ, aut rei, cui qualicumque modo aliquid fit vel acquiritur: ut, Ter. *Si quid peccat, De mea, mihi peccat.* Plaut. *Tibi aras, tibi occas, tibi seris, tibi eidem & metis.* Cic. *Non omnibus dormio.* Ter. *Non rete accipitri tenditur, neque milio.* Virg. *Ne cio quis teneros oculus mihi fascinat agnos.* Hor. *Omnem crede diem tibi diluxisse supremum.* Ovid. *Semper tibi pendeat humus: Quo minime credis gurgite, piscis erit.*

Hæc regula est multò omnium generalissima: ad eam autem specialius reduci possunt;

I. Composita cum verbo *sum*, præter *possum*: ut, Cæs. *Pollio omnibus negotiis non interfuit solum, sed etiam præfuit.* Cic. *Nec sibi, nec alteri profunt.*

II. Verba composita cum adverbiiis *SATIS*, *BENE* & *MALE*: ut, *Satisfacio, satisfido, benefacio, benedico, bene volo, malefacio, maledico.* Cic. *Ceteris satisfacio omnibus, mihi ipse nunquam satisfacio.* Id. *Deridet, cum sibi ipsum jubet satisficere Rabonium.* Sall. *Pulchrum est benefacere reipublica; etiam benedicere haud absurdum.*

III. Multa verba cum his decem præpositionibus composita: *AD*, *ANTE*, *CON*, *IN*, *INTER*, *OB*, *POST*, *PRÆ*, *SUB* & *SUPER*.

AD: ut, *Accedo, accresco, accumbo, acquiesco, adno, adnato, ad equito, adhæreo, adsto, adstipulor, advolvor, affulgeo, allabor, allaboro, annuo, appæreo, applaudo, appropinquo, arrideo, aspiro, assentior, assideo, assisto, assuesco, assurgo.* Hor. *Quibus hæc, sint qualiacunque, Arridere velim.* Virg. *Aspirat primo Fortuna labori.*

ANTE: ut, *Antecello, anteo, antesto, anteverto.* Cic. *Antecellere omnibus ingenii gloriâ contigit.* Plaut. *Virtus omnibus rebus anteit.*

CON: ut, *Colludo, concino, consono, convivio.* Cic. *Ut omnis oratio moribus consonet.* Hor. *Puer—gestit paribus colludere.*

IN: ut, *Incumbo, indormio, inbio, ingemisco, inhæreo, infideo, inflo, insisto, insudo, insulto, invigilo, illacrymo, illudo, immineo, immorior, immoror, impendeo.* Hor. *Congestis undique saccis Indormis inhians.* Cic. *Impendent hominibus multa & varia genera mortis.*

INTER: ut, *Intervenio, intermico, intercedo, intercido, interjaceo.* Ovid. *Nulli sincera voluptas, Sollicitique aliquid latis intervenit.* Claud. *Rutilum squamis intermicat aurum.*

OB: ut, *Obrepro, obtructor, obtrecto, obstrepro, obmurmuro, occumbo, occurro, occurso, obsto, obfisto, obvencio.* Senec. *Vitia nobis sub virtutum nomine obrepunt.* Virg. *In utrumque paratus, seu versare dolos, seu certa occumbere mori.*

POST: ut, *Postpono, posthabeo.* Ovid. *Vos est postponere natis Ausa suis.* Virg. *Posthabui tamen illorum mea seria ludo.*

PRÆ: ut, *Præcedo, præcurro, præeo, præfideo, præluceo, præniteo, præsto, prævaleo, præverto.* Cic. *Ut certis rebus certa signa præcurrerent.* Id. *Homo ceteris animantibus plurimum præstat.*

SUB

SUB: ut, Succedo, succumbo, sufficio, suffragor, subcreasco, suboleo, subjaceo, subrepto. Cæf. Cohortatur ne labori succumbant. Juven. Unus Pellao juveni non sufficit orbis.

SUPER: ut, Supervenio, supercurro, supersto. Liv. Huic latitiae Quintius supervenit. Plin. Id quod vestigali supercurrit.

IV. Verba variae significationis,

1. Verba proficiendi & nocendi: ut, Proficio, prosum, placeo, commodo, prospicio, caveo, metuo, timeo, consulo pro prospicio. Item, Noceo, officio, incommodo, displiceo, insidior. Ovid. Neve mihi noceat, quod vobis semper, Achivi, Profuit ingenium.

2. Verba favendi, auxiliandi, & eorum contraria: ut, Faveo, gratulor, gratifico, grator, ignosco, indulgeo, parco, adulator, plaudo, blandior, lenocinor, palpor, assentor, subparasitor. Item, Auxilior, adminiculator, subvenio, succurro, patrocinor, medeor, medicor, opitulor. Item, Derogo, detraho, invideo, amulor. Cic. Qui diligebant hunc, illi favebant. Ovid. Qui vicit semper, victis ut parcere posset.

3. Verba imperandi, obediendi, serviendi & resistendi: ut, Impero, precipio, mando, moderor, pro modum adhibeo. Item, Pareo, ausculto, obedio, obsequor, obtempero, morem gero, morigeror, obsecundo. Item, Famulor, servio, inservio, ministro, ancillor. Item, Repugno, obsto, reluctor, renitor, resisto, refragor, adversor. Et apud Poetas, Pugno, certo, bello, contendo, concurro, luctor. Hor. Imperat, aut servit collecta pecunia cuique. Virg. Placitône etiam pugnabis amor?

4. Verba minandi & irascendi: ut, Minor, comminor, interminor, irascor, succenseo. Cic. Tertio quoque verbo orationis sue me appellabat, mihi minabatur. Sil. Succensere nefas patria.

5. Verba fidendi: ut, Fido, confido, credo, diffido. Hor. Qui sibi fidit, Dux regit examen. Virg. O formose puer, nimium ne crede colori.

6. Alia quædam verba, quæ in locos communes redigi vix possunt: ut, Nubo, excello, hareo, supplico, cedo, (pro locum do.) despero, operor, prestolor, prævaricor, recipio tibi, (i. e. promitto,) pepigi, (i. e. promisi,) renuncio, (i. e. abstineo & alieno me,) respondeo, (pro satisfacio,) tempero, (pro abstineo,) studeo, vaco, (i. e. operam do,) convicior.

✱ E superioribus verborum classibus EXCIPE Fubeo, offendo, ludo & juvo, quæ non dativum, sed accusativum petunt: ut, Lucan. Dextrâque silentia jussit. Hor. Cur ego amicum Offendam in nugis. Cic. Injuste neminem laesit. Ovid. Fuit facundia causam.

NOT. I. Quæ suprâ recensuimus verba, cum dativo magis peculiari modo constructa, omnia ferè neutra sunt, aut neutralis significationis. De activis autem accusativum unâ cum dativo regentibus paulo inferius dicetur.

NOT. 2. Pleraque hujus structuræ verba hic sigillatim sunt enumerata: quod eo consilio à nobis factum, ne quis imprudens existimet alia omnia ejusdem, sive compositionis, sive significationis verba, pari ratione dativum recipere. Longè enim plurima sunt, cum præpositionibus **AD, ANTE, CON, &c.** composita, quæ hujusmodi dativum planè respiciunt: ut, *Accolo, antegredior, inco, intercurso, obsideo, postvenio, prævenio, subsidio, supernato, &c.* Innumera itidem sunt, commodum, auxilium, favorem, & contrà, significantia; quæ tamen non cum dativo, sed cum accusativo, vel aliter, construuntur: qualia sunt, *Levo, erigo, alo, nutrio, amo, diligo, vexo, crucio, averter, &c.*

NOT. 3. Quin etiam ex iis quæ suprâ posita sunt, haud pauca aliter constructa inveniuntur; idque eadem significatione, vel diversâ.

I. Verba neutra, sub eadem significatione variè constructa.

Accedere muris, *Liv.* ad urbem, *Sall.* in oppidum, *Cic.* accedere domos infernas, *Virg.* accedere alicui, *i. e.* assentiri, *Quintil.*

Accidit auribus, *Plin.* ad aures, *Liv.* genibus, *Id.* ad genua, *Suet.* in te isthuc verbum, *Ter.*

Accubare horreis, *Hor.* scortum, *Plant.* alicui in convivio, *Cic.* apud aliquem, *Id.* *Sic.*

Accumbere epulis, *Virg.* in epulo, *Cic.*

Aquiescere rei alicui, *Sen.* aliquâ re, *Cic.* at sapius, in aliqua re, *Id.*

Adequare portæ, *Plin.* adequare Syracusas, *Liv.*

Adesse pugnæ, *i. e.* præsentem esse, *Cic.* in pugna, *Sall.* ad exercitum, *Plant.* adesse amicis, *i. e.* auxiliari, *Cic.*

Adhærere lateri, *Liv.* ad turrim, *Cæs.* in me, *Cic.* fronte, pro in fronte, *Ovid.* *Sic.*

Adhærescere justitiæ, *Cic.* ad saxum, *Id.* in hanc materiam, *Id.*

Adhinnire equæ, *Ovid.* equam, *Plant.* ad orationem, *Cic.*

Adjacere mari, *Liv.* mare, *Nep.*

Adnare navibus, *Liv.* naves, *Cæs.*

Adnatare insulæ, *Plin.* ad manum, *Id.*

Adreperè virorum animis, *Tac.* ad amicitiam alicujus, *Cic.*

Adstare mensis domini, *Mart.* ad Achillis tumulum, *Cic.* in conspectu, *Id.*

Adstrepere alicui, *Tac.* aures alicujus, *Plin.*

Adsuitare vallo, *Sil.* moras portarum, *Stat.*

Advenire alicui, *Tac.* urbem, *Virg.* ad urbem, *Ovid.* *Sic.*

Adventare alicui, *Tac.* portis, *Stat.* locum, *Tac.* ad Italiam, *Cic.*

Adversari alicui, *Cic.* aliquem, *Tac.*

Advigilare alicui, *Tib.* ad custodiam ignis, *Cic.*

Adulari alicui, *Curt.* aliquem, *Cic.* *Col.* *Tac.*

Advolare rei, vel homini, *Plin.* *Virg.* ad equites, *Liv.* advolat rostra Cato, *Cic.*

Affluere alicui, *Ovid.* ad aliquid, *Cic.*

Allabi oris, *Virg.* ad extra, *Liv.* aures alicujus, *Virg.*

Allatrare alicui, *Aur. Vict.* aliquem sapius, *Liv.* *Plin.* *Col.*

Alludere alicui, *Plin.* ad mulierem, *Ter.*

Anniti hastæ, *Virg.* ad aliquid, *Cic.* aliquid, *i. e.* conari perficere, *Plin.*

Antecedere alicui rei, *Cic.* aliquem, *Id.* antecedere aliquem atate, nobilitate, magnificentia, *Justin.* *Suet.* rari alicui.

Antecellere alicui, *Cic.* rarissime aliquem.

Anteire alicui, *Cic.* aliquem, *Tac.* alicui atate, *Cic.* omnes gloriâ, *Sall.* ceteros virtute, *Cic.*

Antestare cæteris virtute, *Gall.* ceteros robore, *Ajul.*

Antevenire rei alicui, *Plant.* aliquem, *Sall.* tempus, *Claud.*

Antevertere alicui, *i. e.* ante eum venire, *Ter.* *Sic.* antevertere damnationem veneno, *i. e.* prævenire, *Tac.*

*At, antevertere rem rei, est prap-
nere, Plant.*

*Apparere alicui, i. e. officii aut obse-
quii causâ præsto esse: ut, Lictores
apparent Consulibus, Liv. Appa-
rent ad solium Jovis, Virg.*

*Appropinquare Britannia, Cas. por-
tam, Hirt. ad portam, Id. appro-
pinquat alicui pœna, Cic.*

*Aridere alicui, i. e. placere, Hor. Ar-
ridere ridentibus, Id. aliquid, Gell.*

*Aspirare cœptis, Ovid. ad aliquem,
i. e. pervenire, Cic. ad laudem, i. e.
contendere, Id. in curiam, Id.*

*Assistere alicui, Plin. ad fores, Cic. su-
per aliquem, Virg. contra aliquem,
Cic. Assistere equos, i. e. sistere, Stat.*

*Assuesco, assuefacio, assuescio re ali-
quâ: Genus pugnae quo assueve-
rant, Liv. Puro sermone assuefacta
domus, Cic. Assuescere rei alicui,
Liv. Operi assuefecit, Id. Assuesce-
re ad homines, Cas. In hoc assue-
scat, Quint.*

*Attendere Casari, Plin. juri, Suet. a-
liquem, Cic. res hostium, Sall. ani-
mum, Ter. animum ad rem ali-
quam, Cic.*

*Colludere alicui, Hor. cum aliquo, Cic.
Confido, Vid. Fido.*

*Congruere alicui, Ter. cum re aliqua,
Cic. inter se, Id.*

*Constare sibi, Cic. secum, Id. Constat
inter omnes, Nep. Res mihi cum
aliis constat, Auct. ad Her.*

*Consuescere alicui, Ter. cum aliquo,
Plant. libero victu, Colum. juven-
cum aratro, pro consuefacere, Id.*

*Consulere alicui, Ter. famæ alicujus,
Cic. de salute sua, Id. durius in ali-
quem, Tac. in longitudinem, Ter. in
commune, in medium, in publicum,
Ter. Lucan. Plin. boni, Ovid. V. reg. 34.*

*Convenire alicui, Cic. cum re aliqua,
Id. Convenit in eum hæc suspicio,
Id. Cothurnus convenit ad pedem,
Id. Conveniunt mores, Ter. Maje-
stas & amor non conveniunt, Ovid.
Aliquid mihi convenit cum adver-
sariis, Auct. ad Her. Convenimus inter
nos, Plant. Inter omnes convenit,
Cic. Sævis inter se convenit uris, Juv.*

*Deficiunt mihi vires, Cas. me vires,
Cic. Deficior viribus, Senec. omni-
bus rebus, Col. ab arte, i. e. desti-
tuor, Ovid. Vid. reg. 35.*

*Derogare alicui, Cic. legi, Auct. ad Her.
de lege, Cic. ex æquitate, Id. fidem
alicui, Id. de fide alicujus, Id.*

*Desperare saluti alicujus, Cic. de repu-
blica, Id. pacem, Id. rempublicam, Id.*

*Desuescere honori, Sil. Desueta bello
agmina, Virg. At hoc dativo an a-
blativo dictum, incertum.*

*Desunt verba dolori, Ovid. In Antonio
desuit hic ornatus, Cic. Pauca ei cen-
turæ ad Consulatum desuerunt, Id.*

*Dominari cunctis oris, Virg. in cate-
ra animalia, Ovid. in civitate, Cic.*

*Excellere alicui dignitate, Cic. in ali-
qua re, Id. super omnes alios, Liv.
præter ceteros, Cic. inter aliquos,
Id.*

*Facere ad aliquid, pro prodesse vel
convenire, Ovid. & alii frequenter.
Rarè hæc notione, facere alicui, Prop.
Hor.*

*Fidere, confidere rei alicui, Virg. Cic.
re aliquâ, Id. in re aliqua, Hirt.*

*Gratulor tibi hanc rem, Cic. hæc re,
Cal. ap. eund. de hac re, Cic. in hac
re, Id.*

*Harer lateri, Virg. curru, Id. alicui in
visceribus, Cic.*

*Ignoscere alicui, Ter. vitio, Ovid. pec-
catum suum alicui, Plant.*

*Illudere alicui, Virg. aliquem, Ter. a-
liquid, Virg. in aliquem, Ter. in a-
liquo, Id.*

*Illabi rei alicui, Virg. in rem aliquam,
Cic.*

*Illuxit dies alicui, Liv. aliquem,
Plant.*

*Imminere rei alicui, Ovid. in fortunas
alicujus, Cic.*

Immori studiis, Hor. in vino, Plin.

*Impendere alicui, Cic. aliquem, Ter.
in aliquem, Cic.*

*Incessit cura, cupido, timor alicui,
Liv. V. Max. Sall. aliquem, Liv.*

Tac. in aliquem, Ter.

*Incubare ovis, Col. ova, Plin. pecu-
nia, thesauris, Cic. Liv.*

Incumbere toro, Virg. gladium, Plant.

- in gladium, *Cic.* labori, *Sil.* ad laudem, *Cic.* ad studia, *Id.* in studium, curam, cogitationem, *Id.*
- Indulgeo illi, *Ter.* me, *Id.* aliquid alicui, *Suet.*
- Inhæreo & inhæresco rei alicui, *Ovid.* in re aliqua, *Cic.*
- Inhiare auro, *Flor.* bona alicujus, *Plant. Virg.*
- Innare aqua, *Liv.* fluvium, *Virg.*
- Innasci rei alicui, *Ter.* in re aliqua, *Cic.* Innati eodem solo, *Jus.*
- Innatare flumini, *Plin.* undam, *Virg.* in concham, *Cic.*
- Inniti rei alicui, *Stat.* re aliquâ, *Liv.* in re aliqua, *Cic.* in aliquem, *Plin.*
- Insidère rei alicui vel personæ, *Virg.* collem, *Plin.* locum, *Liv.* in memoria, in animo, in medullis, i. e. firmiter inhæcere, *Cic.*
- Insidunt apes floribus, *Virg.* pardi insidunt condensâ arbore, *Plin.*
- Insilire rei alicui, *Lucan.* in equum, *Liv.* tauros, *Suet.* supra lignum, *Phadr.*
- Inistere curæ rerum, *Plin.* vestigiis alicujus, *Cic.* viam, *Ter.* viâ, *Id.* in re aliqua, *Cic.* in dolos, *Plant.* negotium, *Id.*
- Instare operi, *Virg.* victis, *Liv.* rectam viam, *Plant.* currum Marti, i. e. instanter fabricare, *Virg.* unum, i. e. instanter urgere, *Ter.*
- Inlucescere rei alicui, *Tac.* re aliquâ, *Colum.*
- Insultare alicui rei vel personæ, *Suet.* *Cic.* fores, *Ter.* patientiam alicujus, *Tac.* in miseriam alicujus, *Auct. ad Her.* bonos, *Sail.*
- Insium rei alicui, *Sen.* in re aliqua, *Cic.*
- Inturgere regnis alicujus, *Ovid.* in miferos, *Stat.*
- Insuffurrare alicui, *Cic.* in aurem alicujus, *Id.*
- Intercedit mihi tecum amicitia, *Cic.* inter nos, *Id.*
- Interdicere alicui provinciâ, *Suet.* aquâ & igni, *Cic.* foeminis usum purpuræ, *Liv.*
- Interesse rei alicui, *Cic.* in re aliqua, *Id.*
- Interjacere sulcis, *Col.* duas Syrtis, *Plin.* Hæc inter eam & Rhodum interjacet, *Id.*
- Intervenire alicui rei, *Tac.* cognitio-nem, *Id.*
- Invalit timor imprebis, *Cic.* Vis avaritiæ in animos invaserat, *Sall.* Invadere urbem, *Virg.* in fortunas alicujus, *Cic.* in arcem causâ, *Id.*
- Invidere honori alicujus, *Cic.* honorem alicui, *Hor.* aliquem, *Ovid.* in re aliqua, *Cic.*
- Latet res mihi, *Lucan.* Latet me, *Virg.*
- Mederi alicui, *Cic.* cupiditates, *Ter.* contra serpentum ictus, *Plin.*
- Medicari alicui, *Virg.* ictum cuspidis, *Id.*
- Moderari animo, *Cic.* gentibus, *Sall.* navim, *Cic.* omnia, *Id.*
- Nocere alicui, *Cic.* rarissimè aliquem, *Plant.*
- Nubere alicui, *Cic.* in clarissimam familiam, *Id.* Nupta cum aliquo, *Id.* Una nupta apud duos, *Gell.*
- Obambulare maris, *Liv.* ante portas, *Id.* Aetnam, *Ovid.*
- Obequirare castris, *Liv.* agmen, *Curt.*
- Obrepere alicui, *Cic.* in animos dormientium, *Id.* ad honores, *Id.* Taciturne te obrepet fames, *Plant.*
- Obrectare alicui, *Cic.* laudibus alicujus, *Liv.* vires, *V. Max.*
- Obumbrat sibi vinea, *Plin.* Obumbrant Solem nubes, *Id.*
- Occumbere morti, *Virg.* mortem, *Cic.* morte, *Liv.*
- Palpati alicui, *Plant.* Palpare aliquem, *Juv.*
- Parcere alicui, *Cic.* labori, *Ter.* pecuniam, *Plant.* Ut parcerent sibi vitam, *Gell.* Talenta natis parce tuis, *Virg.* Ut à cordibus parceretur, *Liv.* Parcite oves nimium procedere, *Virg.*
- Pepigit mihi aliquid, *Ovid.* Pepigit cum aliquo, *Suet.* Pepigerunt inter se, *Auct. ad Herenn.* Sic, Pacificor alicui, *Cic.* cum aliquo, *Id.* Pacifici vitam ab aliquo, *Sall.* vitam pro laude, *Virg.*
- Præcedunt vestræ fortunæ meis, *Plant.* Præcedere aliquem virtute, *Cæs.* omnes in re aliqua, *Plin.* Præcedere agmen, *Virg.*
- Præcurrere alicui, *Cic.* aliquem, *Id.* ante omnes, *Cæs.*

Præire alicui, *Stat. i. e.* præcedere aliquem. **Præire** alicui verba, sacramentum, *Liv. Tac. i. e.* dictare. **Præire** verbis, *Plant. voce* alicui, *Cic. de scripto, Plin.*

Præjacens Alia vastum mare, *Plin.*
Præjacere castra, *Tac.*

Præminere omnibus, *Sen. malos, Tac.*

Præsidere ubi, imperio, *Cic. exercitum, Italiam, littora Oceani, Tac.*

Præstare alicui, *Cic. omnibus humanitate, Id. omnes eloquentiâ, Nep.*

Præstolari alicui, *Cic. aliquem, Ter.*

Prævertere aliquid rei alicui, *Liv. uxorem præ republica, Plant. Cursu pedum prævertere ventos, Virg. Et passivè, Præverti hoc certum est rebus aliis omnibus, Plant. Ut bellum præverti finerent. Liv. Volucrumque fugâ prævertitur Hebrum, Virg.*

Procumbere terræ, *Ovid. gembus alicujus, Id. ad genua, Liv. ante pedes, Ovid. in armos, Mart.*

Quadrare alicui, *Cic. in aliquem, Id. ad multa, Id. acervum, i. e. in quadrum redigere, Hor.*

Respondere alicui, *Cic. his, Cæs. ad*

hæc, ad postulata, Id. ad nomen, Liv. votis alicujus, i. e. satisfacere, Virg. ad spem, Liv.

Servire, **intervire** alicui, *Hor. Cic. rarisimè aliquem, Plant. Turpil.*

Studere alicui rei, *i. e. operam dare, Cic. literas, Id. aliquid, i. e. cupere, Cic. in eam rem, Quinct. in ea re, Gell. Studere alicui, i. e. favere, Cic.*

Subesse rei alicui, *Cic. in re aliqua, Id.*

Subire muro, *Virg. feretro, Id. Subeunt nam cunctarum fastidia, Ovid. Subire testa, Virg. Imma, Id. ad moenia, Liv. ad portas, Id. in locum alicujus, Ovid. in cælum, Plin. sub acumen styli, Cic. At subire omnis labores, pœnam, periculum, &c. nem, subire animum, mentem, ferè semper deuntur.*

Subiacere monti, *Plin. ad aliquid, Quinct.*

Succedere penatibus, *Virg. muro, Liv. murum, Sall. ad urbem, Liv. sub primam aciem, Cæs. in pugnam, Liv. Succedere alicui & in locum alicujus, Cic.*

Supervenire alicui, *Liv. Unda supervenit undam, Hor.*

¶ His addi possunt verba, quæ, apud Poëtas præsertim, & more Græco, cum dativo construuntur; ut frequentius, & more Latino, ablativum cum præpositione recipiunt: ut,

1. Verba contendendi & certandi: ut, *Contendo, certo, bello, pugno alicui, pro cum aliquo.* Sic, *Propert. Non tamen ista mea videntur contendere amoris. Virg. Solus tibi ceteri Amyntas. Stat. Magna bellare parenti.*

2. Distandi, dissentiendi, differendi: ut, *Distare, dissentire, discrepare, dissidere, differre rei alicui, pro à re aliqua.* Sic, *Hor. Paulum sequite di tat inertia Celata virtus. Senec. Ne orationi tua dissentiat. Hor. Scire volam, quantum simplex hilarisque nepoti Discrepet, & quantum discordet parvus avus. Id. Dissidens plebi. Id. Nisi quid pado certo Dissert sermoni, sermo mirus.*

4. Coeundi & miscendi: ut, *Hor. Ut placidis coeunt iunonia. Ovid. Concurrere hest. Propert. Concubuisse Dæa. Virg. Mistæ Dæa mulier; pro, cum placidis, cum hoste, &c.*

4. Arcendi & propulsandi: ut, *Virg. Arcbis grævido pecori. Id. Solstitium pecori defendere; pro, à pecore.*

5. Verba passiva: ut, *Ovid. Non intelligor ulli. Id. Filius & Cereris frustra tibi semper ametur; pro, ab ullo, à te. Hor. Cæna nuntiatæ pueris tribus; pro, à tribus pueris.*

II. Verba sub diversa significatione variè constructa.

Accedo tibi, *i. e. assentior: item, accresco.*

Accedo ad te, *i. e. adeo vel venio.*

Amulor tibi, *i. e. invidéo.*

Amulor te, *i. e. innot.*

Animadverto aliquid, *i. e. observo.*

Animadverto in aliquem, *i. e.* punio.
 Ausculto tibi, *i. e.* obtempero.
 Ausculto te, *i. e.* audio.
 Caveo tibi, *i. e.* prospicio tibi, *ut amico.*
 Caveo te, *i. e.* vito, *ut inimicum.*
 Cavere de re aliqua, *i. e.* cautionem dare.
 Cedere alicui, *i. e.* locum dare.
 Cedere jure suo, *i. e.* de jure suo decedere.
 Confulo tibi, *i. e.* prospicio *vel* provideo. *Sic,* confulo in te.
 Confulo te, *i. e.* consilium à te peto.
 Confulo boni, *i. e.* bonum judico.
 Convenit hoc mihi, *i. e.* conveniens est mihi.
 Convenit mihi cum illo, *i. e.* cum illo consensio.
 Conveniam hominem, *i. e.* hominem alloquar.
 Cupio tibi, *i. e.* faveo.
 Cupio aliquid, *i. e.* desidero, *seu* expeto.
 Deficit mihi, *i. e.* deest.
 Deficit me, *i. e.* destituit.
 Desicere ab aliquo, *i. e.* desiciscere.
 Detrahere alicui, *i. e.* ejus famam minuire.
 Detrahere aliquem, *i. e.* ex superiore loco trahere.
 Do tibi literas, *i. e.* alii perferendas.
 Do ad te literas, *i. e.* ad te scribo.
 Fœnero *vel* fœneror tibi, *i. e.* do tibi ad usuram *vel* lucrum.
 Fœneror abs te, *i. e.* fœnori accipio, *seu* ad usuram.
 Horrede alicui, *i. e.* timere alicui, *Plin.*
 Horrede aliquem, *i. e.* horrore concuti propter aliquem, *tanquam hostem.*
 Imponere alicui, *i. e.* decipere aliquem.
 Imponere aliquid alicui, *i. e.* superimponere, *ut onus.*
 Manere absolute, *i. e.* commorari.
 Manere aliquem, *i. e.* expectare.
 Metuo tibi, *i. e.* sollicitus de te sum, *ut amico.*
 Metuo te, *vel* à te, *i. e.* ut hostem, *ut mihi noceas.*
 Peto aliquid alicui, *i. e.* cupio dari.
 Peto abs te, *i. e.* rogo.
 Peto pœnas de aliquo, *i. e.* sumo supplicium de aliquo.

Peto aliquem gladio, *i. e.* adior *vel* percutio.
 Peto locum, *i. e.* adeo *vel* tendo ad locum.
 Præire alicui, *i. e.* ante aliquem ire.
 Præire verba, *i. e.* ea prius proferre ab alio mox restanda.
 Præstare alicui silentium, *i. e.* dare, concedere.
 Præstare aliis *vel* alios virtute, *i. e.* antecellere.
 Præstare se virum, *i. e.* præbere *vel* exhibere.
 Præstare culpam *vel* damnum, *i. e.* in se transferre.
 Præstabo eum facturum, *i. e.* recipio, *vel* fidejubeo eum esse facturum.
 Prospicio, provideo, tuæ salutis, *i. e.* salutem tuam procuro.
 Prospicio, provideo periculum, *i. e.* prævideo.
 Recipio tibi, *i. e.* promitto. *Sic,* recipio in me.
 Recipio me in locum, *i. e.* confero.
 Refero tibi, *i. e.* narro.
 Refero ad Senatum, *i. e.* Senatui consultandum propono.
 Referre aliquem, *i. e.* alicui similem esse.
 Renuncio muneri, hospitio, *i. e.* repudio manus, hospitium.
 Renuncio Consulē, *i. e.* declaro, proclamano.
 Solvo tibi aliquid, *i. e.* persolvo, numero.
 Solvo aliquem, *i. e.* vinculis libero.
 Sufficere alicui, *i. e.* satis esse.
 Sufficere alicui arma, *i. e.* tubministrare.
 Sufficere aliquem, *i. e.* in alterius locum substituere.
 Temperare linguæ, manibus, *i. e.* modum imponere.
 Temperare cadibus, & à cadibus, *i. e.* abstinere.
 Temperare orbem, vires, ratem, *i. e.* regere, *vel* intra ordinem ac menturam suam cohibere.
 Timeo tibi, ac te: ut, metuo.
 Vacare rei alicui, *i. e.* operam dare. *Sic,* in *vel* ad aliquam rem, *Ovid.*
 Vacare ab officio, *i. e.* cessare, otiosum esse.
 Vacare culpâ, *i. e.* carere.
 Vacat mihi, *i. e.* otium est mihi.

APPENDIX.

Hortor, & invito, voco, provoco, pertineoque,
 Atque animo, spectro, stimulo, conformo, lacesso,
 AD sibi cum quarto sociant; & verba localem
 Plurima quæ motum signant: sed & his vice quartæ
 Sæpe dedit vates ternum. Variataque demum,
 In quibus AD junctum est verbis, structura notanda est.

- I. Hæc verba, *Horror, invito, voco, cæteraque* in textu posita, non dativum, sed accusativum cum præpositione AD, recipiunt: ut, Cic. *Cum ad laudem milites hortaretur.* Id. *Ad cænam hominem invitavit.* Virg. *En cum ad se Zephyrumque vocat.* Cic. *Ut ipsum Hectorem provocasse ad pugnam pœnteret.* Liv. *Tribunos plebis appello, & provoco ad populum.* Cic. *Non est obscurum ad quem suspicio maleficii pertineat, &c.*
- II. Item verba motum de loco in locum significantia; qualia sunt, *Eo, vado, curro, propero, festino, pergo, fugio, &c.* Et, *Porto, fero, lego-as, precipito, tollo, traho, duco, verto, &c.* Item, *Invito, suscito, tendo, vergo, inclino, & similia* propensionem ad rem notantia, accusativum petunt cum AD vel IN: ut, Ter. *Ire ad mercatum.* Nep. *In jus de sua re nunquam itit.* Ovid. *Serius aut citius sedem properamus ad unam.* Id. *Tendit ad ardua virtus.* Stat. *Vergitur in senium.*
- ✚ At Poëtæ dativo nonnunquam, pro accusativo cum præpositione, utuntur: ut, Virg. *Et clamor cælo.* Id. *Inferreque Deos Latio; pro, ad cælum, in Latium.* Sic id. Virg. *Hædorumque greges viridi compellere hibisco.* Ovid. *Lux tardè discidere visa. Precipitatur aquis; pro, ad bibiscum, in aquas.*
- III. Verba cum præpositione AD composita variè construuntur, 1. Enim, quædam solum fere dativum admittunt: ut, *Affideo, assargo, adversor alium.* 2. Quædam solum fere accusativum, cum AD vel IN: ut, *Accio, accurro, adhortor, advoco, allicio, alligo, attraho.* 3. Quædam utrumque: ut, *Accedo, accido, adharisco, adrepo, affluo.* Item, *Accingo, accommo, addo, adfero, adhibeo, adjicio, affigo, allido, appono, & multa alia.* 4. Quædam accusativum demptâ præpositione: ut, *Advehor, affor, alloquor, alio, atono.* 5. Quædam ænique accusativum, præpositione vel additâ vel demptâ: ut, *Adco, adveho, advento, aggredior, ascendo, aspicio.*

3. Verba personalia ACCUSATIVUM regentia.

26. Activè quartum signantia verba repossunt.

Verbum activè significans regit accusativum rei aut personæ in quam transit actio, sive activi generis sit, sive deponens aut commune: ut, Cic. *Hæc studia adolescentiam alunt, senectutem oblectant, secundas res ornant, adversis perfugium & solatium præbent.* Pub. *Iracundiam qui vincit, hostem superat maximum.* Ovid. *Estque patiens pœnas quam meruisse minus.* Ter. *Hanc metui, ne me criminaretur tibi.* Claudian. *Superbia—comitatur honores.*

NOT. 1. Interdum verbum regens per Ellipsin reticetur: ut, Virg. *Di meliora piis, erroremque hostibus illum*, sc. *dent*. Cic. *Quid multa*, sc. *dicam*, vel *loquar*. Ter. *Egône illam? qua illum? qua me?* supple, *patiar*, *recepit*, *exclusit*, aut similia. Cic. *Manum de tabula*, sup. *aufer*.

NOT. 2. Nonnunquam & ipse accusativus intelligitur: ut, *Obiit*, sc. *mortem*. Ter. *Solus Sannio servat domi*, sc. *res quæ sunt domi*. Id. *Facile ut pro Eunuchō probes*, sc. *te*. Virg. *Nox humida cœlo Precipitat*, sc. *se*. Id. *Cum faciam vitulâ*, sc. *sacra*.

NOT. 3. Interdum accusativi vices supplet verbum infinitum, vel alia oratio: ut, Hor. *Reddes dulce loqui, reddes ridere decorum*; pro, *dulcem sermonem, & decorum risum*. Gell. *Pœnitere tanti non om̃s*; pro, *pœnitentiam*. Ter. *Quod te purges, huius non faciam*; pro, *purgationem tuam*.

NOT. 4. Quædam verba activa constructione variant: ut, *Appellare tribunos*, & *ad tribunos*; *Cavere malum*, à *malo*, & *malo*; *Cognoscere ex aliquo aliquid*, & *de re aliqua*; *Colere, incolere, habitare locum*, & *in loco*; *Queri injuriam*, & *de injuria*, &c.

APPENDIX de verbis Neutris, siue Absolutis.

Neutra quoque & quartum cognati significatûs Admittunt, primos aliterque novantia sensus.

Verba neutra admittunt post se accusativum;

1. *Sux originis*: ut, Plaut. *Medicè & modestè melius est vitam vivere*. Id. *Neque heuic negotium plus curat, quàm si non servitutem serviat*. Senec. *Hilarem insaniam insanire*. Ter. *Canilenam eandem canis*.

2. *Cognatæ significationis*: ut, Virg. *Longam incommitata videtur in viam*. Hor. *Non pugnavit ingens Idomeneus Sthenelusque solus Dienda Mæsi prælia*. Plaut. *Soleo herclè garrere nugæ*. Id. *Lucibus novæ nuptæ facem*. Huc etiam referri possunt, *Prandere olus*. ap. Hor. & *Cænare aprum*, ap. eund.

3. *Cum sensu metaphorico, aut aliter à primitiva eorum significatione mutato, accipiuntur*: ut, Virg. *Corydon ardebat Alexin*, i. e. *vehementer amabat*. Hor. *Sulcos & vineta crepat mera*, i. e. *cum crepitu memorat*. Id. *Pastorem saltaret uti Cyclopa rogabat*, i. e. *Cyclopa saltando representaret*. Juv. *Qui Curius simulant, & Bacchanalia vivunt*, i. e. *vitâ suâ exhibent speciem Bacchanalium*. Pers. *Sonat vitium percussa fidelia*, i. e. *sono suo vitium indicat*. Similiter ferè exponi possunt, *Olet hircum*, Hor. *Spirat Deam*, Apul. *Anhelat crudelitatem*, Auct. ad Herenn.

4. *Cum significationem quasi activam induunt*: ut, Justin. *Abolere maculam*. Stat. *Laborare arma*. Virg. *Clamare aliquem nomine*. Hor. *Horret iratum mare*. Catull. *Annuat omnia omnibus*. Ter. *Ego illius sensum pulchrè calleo*. Hor. *Mediasque fraudes Palluit audax*.

NOT. 1. *Verbis neutris, sæpè ablativus subicitur*: ut, Cic. *Patiamur illum ire nostris numeribus*. Virg. *Nostro doluisti sæpè dolore*. Plaut. *Bene ei, qui hoc gaudia gaudet*. Senec. *Bella res est mori suâ morte*. Suet. *Morte obiit repentinâ*.

NOT. 2.

NOT. 2. Poëta accusativos adjectivorum in neutro genere utriusque nominis, verbis neutris, eorumque participiis, adverbiorum loco adijciunt: ut, Virg. *Torvumque repente clamat; pro, torve.* Hor. *Mens lætatur turbidum;* pro, turbide. Virg. de victore equo, *Et pede terram crebra ferit;* pro crebro. Id. *Transversa tumentibus hircis;* pro, transversè.

NOT. 3. Frequens est Ellipsis præpositionis CIRCA, vel PROPTER, in accusativis, hoc, id, quid, aliquid, quicquid, nihil, idem, illud, tantum, quantum, multa, parva, alia, cetera, omnia: ut, Plaut. *Propter te hæc pecco.* Ter. *Num id lacrimat virgo?* Plaut. *Scio quid erres.* Hor. *Quicquid delirant Reges, plectuntur Achivi.*

27. Verba recordandi, quæque his contraria, quarto Vel patrio gaudent: MEMINI sed dispare sensu Accipit aut patrium, vel DE mediante Latinum.

I. Verba memoriæ & oblivionis, sciz. *Recordor, memini, reminiscor & obliviscor*, promiscuè vel accusativum vel genitivum postulant. Accus. ut, Cic. *Est opera pretium diligentiam majorum recordari;* Virg. *Numeros memini, si verba tenerem.* Cic. *Ea potius reminiscere, quæ digna tuâ personâ sunt.* Id. *Oblivisci nihil soles, nisi injurias.* Genit. ut, Cic. *Ipse certè cum aliquo dolore flagitiorum suorum recordabitur.* Mart. *Ipse jubet mortis te meminisse Deus.* Cæf. *Si bello persequi perseveraret, reminisceretur & veteris incommodi populi Romani, & pristina virtutis Helvetiorum.* Cic. *Est proprium stultitiæ aliorum vitia cernere, oblivisci suorum.*

II. MEMINI, pro mentionem facere, cum genitivo, vel ablativo & præpositione DE, jungitur: ut, Quintil. *Neque omnino hujus rei usquam meminit Poëta.* Id. *De quibus multi meminerunt.*

NOT. 1. *Recordor, & memini*, pro memoriâ teneo, etiam cum ablativo & præpositione DE, inveniuntur: ut, Cic. *Tu si meliore memoriâ es, velim scire ecquid de te recordere.* Id. *De Planco memini.* Id. *Et de Herode & Mettio meminero, & de omnibus quæ te velle suspicabor.*

NOT. 2. In significatione recordandi frequens etiam est phrasis, VENIT MIHI IN MENTEM; quæ sic construitur, *Venit mihi in mentem hæc res, hujus rei, de hac re:* ut, Cic. *Si quid in mentem veniet.* Id. *Mihi solet venire in mentem illius temporis, quo fuimus unâ.* Plaut. *Ut lepidè atque astutè in mentem venit de speculo.*

NOT. 3. Hæc omnia cum infinitivo, vel alia oratione, pro casibus quos alioqui recipiunt, construuntur: ut, Ter. *Virginem bonâ formâ memini videre.* Cic. *Nihil turpius, quàm quod in scriptis oblivisceretur, quid paulò antè posuisset.* Virg. *Nec venit in mentem quorum confederis arvis.*

APPENDIX de verbis Vestiendi.

Induor, accingor, *passivaque talia, quarto*
Sapè solent vates, alii sociare Latino.

Verba passiva vestiendi, qualia sunt, *Induor, amictor, cingor, accingor*; item, *exuor, disingor*, eorumque participia, sapè apud Poëtas accusativo junguntur; apud alios vero ablativo: ut, Ovid. *Protinus induitur faciem cultumque Diana.* Virg. *Inutile ferrum cingitur.* Stat. *Terrificos humeris Attilus amictus Exuitur.* Sic Virg. *Exuvias indutus Achillei.* Claudian. *Hyems non frigore torpens, Non canas vestita nives.* Sil. *Verum ardens puero, castumque exuta pudorem.* * At cum ablativo, Curtius, *Polydamas veste Arabicâ induitur.* Liv. *Hispano cingitur gladio.* Cic. *Eleus Hippias gloriatus est, annulum quem haberet, pallium quo amictus, soccos quibus indutus esset, se suâ manu consecisse.* Tac. *Exutus omnibus fortunis.*

Verba ACTIVA alium casum unâ cum ACCUSATIVO
regentia.

(I.) GENITIVUM cum ACCUSATIVO regentia.

28. *Accuso, absolvo, damno*, cum fratribus, optant
 Criminis aut poenæ patrium superaddere quarto.
 Sapè sed in sextum, modò DE præeunte, secundus
 Vertitur, interdum demptâ quoque præpositurâ.
 Has etiam leges imitantur verba monendi:
 Quæ quandoque duos videas capientia quartos.

I. 1. Verba accusandi, absolvendi & damnandi, cum accusativo personæ regunt etiam genitivum criminis aut poenæ.

Accusandi: *Accuso, ago, appello, arcesso, anquiro, arguo, incuso, insimulo, postulo, alligo, astringo*: ut, Plaut. *Qui alterum incusat probri, eum ipsum se intueri oportet.* Ter. *Si herum insimulabis avaritie, malè audies.* Id. *Hic furti se alligat.* Plaut. *Homo furti sese astringet.*

Absolvendi: *Absolvo, libero, purgo*: ut, Auct. ad Herenn. C. *Cælius iudex absolvit injuriarum eum, qui Lucilium poetam in scena nominatum laferat.* Liv. *Senatus nec liberavit ejus culpa Regem, neque arguit.*

Damnandi: *Damno, condemno, infamo, noto*: ut, Ovid. *Parce tuum vatem sceleris damnare, Cupido.* Cic. *Ceteros non dubitabo primum inertia condemnare, post etiam impudentia.*

2. Geni:

2. Genitivus criminis, maxime cum his verbis, *Accuso, arguo, defero, postulo, appello, absolvo, damno, condemno, purgo*, in ablativum cum præpositione DE mutari potest: ut, Cic. *Non committam post-hac, ut me accusare de epistolarum negligentia possis*. Id. *Cujus etiam familiares de vi condemnati sunt*.

3. Ex his multa, ut, *Absolvo, libero, damno, condemno*, &c. crimen pœnamve in ablativo sine præpositione admittunt: ut, Liv. *Latæ deinde leges, quæ Consulem regni suspitione absolverent*. Cic. *Ego libenarios tuos culpâ libero*. Virg. *Damnabis tu quoque votis*. Senec. *Omnia mortalium opera mortalitate damnata sunt*.

NOT. [1.] Hæc nomina CRIMEN & CAPUT, vel in genitivo, vel in ablativo, sed in posteriore ferè absque præpositione, ponuntur: ut, Apul. *Nunquam tam cunctanter hominem extraneum tot tantorumque criminum postulasset*. Suet. *A Senatu capitis damnatus est*. Hor. *An commota crimine mentis Absolves hominem, & sceleris damnabis eundem?* Cic. *Si iniquus es in me iudex, condemnabo eodem ego te crimine*. Id. *Nec ob eam rem capite damnarer*. * At, capite plectere, vel punire, tantum dicimus, non capitis.

NOT. 2. Non omnia verba accusandi, &c. hic locum habent: neque enim carpo, corripio, culpo, reprehendo, sugillo, taxo, traduco, vitupero, calumnior, criminor, excuso, punio, multo, cum genitivo construuntur. Dicendum ergo, ex. gr. non, *Culpare aliquem pertinaciæ, reprehendere avaritiæ, taxare ambitionis*, &c. sed, *Culpare alicujus pertinaciæ, reprehendere avaritiæ, taxare ambitionem*. Quæ structura interdum etiam invenitur in his accusandi verbis, quæ alioquin genitivum recipiunt. Nam non tantum dicitur, *Accusare adolescentes inertie*; sed etiam, *Accusare inertiam adolescentium*. Sic enim loquitur Cicero: & Tacitus, *Incusare segnitiam alicujus*; pro, *aliquem segnitie*. Porro nec dixerit, *Excuso me tibi tarditatis*, *Multo te exsili*; sed, *Excuso tibi tarditatem meam*, *Multo te exsilio*. Peculiare denique est, *Ago teum furti, injuriarum*; non, *Ago te furti, injuriarum*.

NOT. 3. Ufus Auctorum hic consuliendus, auctoritatesque probè distinguendæ. Sic, *Accuso vel damno furto*, *Arguo mendacio*, non dixerim: quia neminem ita locutum invenio. Similiter, *Increpare aliquem avaritiæ*, ap. Suet. *Notare aliquem incuriæ*, ap. Gell. *Castigare se dementiæ*, ap. Lactant. observanda potius quam imitanda. Tu potius ita loquere, *Increpare alicujus avaritiæ*, *Notare incuriam alicujus*, *Castigare suam dementiæ*.

NOT. 4. *Accuso, incuso, infimulo*, interdum cum duobus accusativis inveniuntur: ut, Plaut. *Si id me non accusas*. Ter. *Quæ tu'e dedit coram me incusaveras*. Plaut. *Sic me infimulare falsum facinus tam malum*.

II. Verba monendi, *Moneo, admoneo, commoneo, commonefacio*, hoc modo construuntur:

1. Cum accusativo personæ genitivum rei accipiunt: ut, Tac. *Milites temporis ac necessitatis monet*. Liv. *Qui admonerent fœderis cum Romani*. Quintil. *Grammaticos officii sui commoneamus*. Auct. ad Herenn. *Cum ipse te veteris amicitia commonefaceres*.

2. Sæpè, pro genitivo, ablativum cum præpositione DE habent: ut, Cic. *Ut Ierentiam moncatis de testamento.* Id. *De quo vos paulò antè admonui.* Id. *Te neque præsens filius de liberorum caritate, neque absens pater de indulgentia patria commonebat?*

3. Interdum duos accusativos admittunt: ut, Cic. *Sed eos hoc moneo, desinant furere.* Ter. *Ridiculum est te isthuc me admonere, Clitipho.* Quorum posteriorem passivè retinent: ut, Cic. *Multa ostentis, multa in extis admonemur.*

NOT. Hæc verba frequenter cum infinitivo, vel subjunctivo præcedente ut vel ne, construuntur: ut, Cic. *Pietas erga parentes officium conservare monet.* Id. *Sed te illud admonet, ut te ante compares, quotidieque meditare, resistendum esse iracundiæ.* Hor. *Immortalia ne speres, monet annus.*

(2.) DATIVUM cum ACCUSATIVO regentia.

29. Hæc casum ternum cum quarto verba requirunt; *Comparo, do, reddo, narro, nego, vindico, mitto, Acquirō, solvo, paro, debeo, polliceorque: Aufero cum demo, quæque his conformia, junge.*

Verba comparandi, dandi, narrandi & auferendi regunt dativum cum accusativo.

1. Comparandi: *Comparo, compono, confero, equo, equiparo:* item, *Antepono, antefero, præpono, præfero;* & *postpono, posthabeo, postfero,* &c. ut, Virg. *Sic parvis componere magna solebam.* Cic. *Hoc animo scito esse omnes sanos, ut mortem servituti anteponant.*

2. Dandi: *Do, tribuo, largior, præbeo, ministro, suggero, suppedito.* Quibus affinia sunt verba Reddendi, *Reddo, restituo, retribuo, rependo, remetiō;* Acquirendi, *Quæro, acquirō, paro, pario;* Promittendi, *Promitto, polliceor, recipio, spondeo.* Item, *Debeo, solvo, assero, vindico, mitto, relinquo:* & innumera alia: ut, P. Syr. *Beneficium dignis ubi des, omnes oblige.* Senec. *Nemo tam divos habuit faventes. Crastinum ut possit sibi polliceri.*

3. Narrandi: *Narro, dico, memoro, loquor, nuncio, refero,* &c. & his cognata; Declarandi, *Declaro, aperio, expono, explico, significo, indico, monstro, ostendo,* &c. Negandi, *Nego, Inficior;* Confitendi, *Fateor, confiteor,* &c. ut, Ter. *Tu isti narrato omnem rem ordine.* Ovid. *Et patriæ rigida mente negavit opem.*

4. Auferendi: *Aufero, adimō, eripio, eximo, demo, surripio, detraho, excutio, extorqueo,* &c. ut, Cic. *Inimici mei mea mihi, non me ipsum, ademerunt.* Senec. *Eripere vitam nemo non homini potest; At nemo mortem.*

5. His denique addi potest infinitus penè, nec ullis certis classibus comprehendendus verborum activorum numerus: ut, *Facio tibi injuriam, Habere alicui fidem, Ago vobis maximas gratias, Gerere alicui morem, Venienti claudere portas*, Ovid. *Odi ego aurum, multa multis sæpè suavit perperam*, Plaut. Plurima denique ex activis & præpositionibus AD, IN, OB, PRÆ, SUB, composita: ut, *Addo, adjero, adjicio, adjungo: Infigo, injungo, inscribo, insero, irrogo: Oppono, offero, offundo, objicio: Præcludo, præficio, præparo, præscribo: Subdo, subjugo, submitto, suppono*, &c. de quibus exempla passim occurrunt.

NOT. 1. *Comparo, compono, confero*, sæpiùs cum ablativo & præpositione cum construuntur: ut, Cic. *Ut hominem cum homine compares.* Quintil. *Causam nostram cum adversarii causâ componimus.* Cic. *Conferite hanc pacem cum illo bello.*

NOT. 2. Verba auferendi haud rarò ablativum recipiunt, cum præpositionibus, A, AB, DE, E, EX: ut, Cic. *Ab hoc abaci vasa omnia abstulit.* Id. *Eripite nos ex miseris.* Plaut. *De magnis divitiis si quid demas, plus fit, an minus?* Interdum apud Poetas sine præpositione: ut, Virg. *Vaginaque eripit enses.* Ovid. *Demptum tenet arbore pomum.*

NOT. 3. In quibusdam structura commutatur: ut, *Affare alicui venenum*, Auct. ad Herenn. *aliquem veneno*, Virg. & Ovid. *Aspergere labem alicui*, Cic. *aliquem labe*, Id. *Circumdare oppidum mania*, Id. *oppidum manibus*, Id. *Donare alicui rem*, Hor. *aliquem re*, Cic. *Impertire alicui salutem*, Cic. *aliquem salute*, Ter. *Induere sibi vestem*, Cic. *se veste*, Id. *Intcludere alicui comitatum*, Plaut. *aliquem comitatu*, Cæc. *Maclare Deo hostiam*, Ovid. *Deum hostiâ*, Cic. *Prohibere alicui rem*, Plaut. *aliquem re*, Cic. *aliquem a re*, Id. *Restituere alicui sanitatem*, Plin. *aliquem sanitati*, Id.

NOT. 4. Plurima denique sunt, quæ dativum permittunt præpositione cum suo casu: ut, *Mittere, scribere epistolam alicui, vel ad aliquem; Imprimere aliquid animo, in animum, & in animo; Inducere soleas pedibus, & in pedes; Intendere telum alicui, & in aliquem, Rescribere literis, & ad literas; Suspendere aliquid arbori, in arbore, de arbore; Incidere æni, in æni, & in ære.*

(3.) Duos ACCUSATIVOS regentia.

30. *Celo* petit geminos, & verba rogantia quartos,
Quæque docere notant: alias sed & omnia formas
Sumere structuræ, quas carmine dicere nobis
Haud facile est, glossæ monstrabunt rite sequentes.

I. *Celo*, cum verbis rogandi & docendi, duos admittunt accusativos, priorem personæ, posteriorem rei.

1. *Celo*: ut, Ter. *Ea ne me celet, consueseci filium.*

2. Verba rogandi: *Rogo, oro, exoro, obsecro, precor, posco, reposco,*

flagito: ut, Mart. Cum rogo te nummos sine pignore, non habeo, inquis. Virg. Nulla salus bello: pacem te poscimus omnes. Hor. Nec potentem amicum Largiora flagito.

3. Verba docendi: *Doceo, edoceo, dedoceo, erudio: ut, Cic. Quid nunc te, a sine, literas doceam? Plaut. Ego istam volo me rationem edoceas. Stat. Et qua te leges praeceptaque fortia belli Erudiit genitrix.*

II. In his omnibus structura variat. Nam

1. Dicimus etiam, *Celo tibi rem, & Celo te de re: ut, Nep. Id Alcibiadi diutius celari non potuit. Cic. Bassus noster me de hoc libro celavit.*

2. Verba tum rogandi, tum docendi, nomen personae saepissime ablativo tribuunt; haec cum praepositione *DE*, illa cum *A*, *AB* vel *EX*: ut, Plaut. *Ab amico alicunde argentum roges. Cic. Quid acta tua vita, quid studia à te flagitent, tu videbis. Id. Quid est tam arrogans, quam de rebus divinis collegium pontificum docere? Sallust. De itinere hostium Senatum edocet.*

3. *Instruo, instituo, formo, informo* aliquem artibus, absque praepositione ferè semper dicuntur. Item, *Imbuo aliquem artibus, vel praeceptis; vix in, vel ab artibus.*

NOT. 1. Sunt alia verba, quibus gemini accusativi, alter personae, alter rei, juncti reperiuntur: ut, Ter. *Argentum, quod habes, condonamus te. Cic. Literas ad te à M. Lepido Consule, non qua te aliquid juberent, sumpsimus. Ter. Scin' quid ego te volebam?*

NOT. 2. Plurima verba activa sunt, quae duos accusativos sibi adsciscunt ad eandem rem personamve pertinentes: ut, Cic. *Præsta te virum. Ter. Me cepere arbutum. Juv. Sed te Nos facimus, Fortuna, Deam. Ovid. Petit hanc Saturnia munus. Plin. Africam Graeci Libyam appellavere.*

APPENDIX ad tres regulas praecedentes.

31. Quorum vox binos casus activa recepat, His quoque posterior poterit patientibus addi.

Quorum activa duos casus regunt, eorum passiva posteriorem retinent. Hoc igitur pacto,

1. Passiva accusandi, absolvendi, &c. retinent genitivum vel ablativum: ut, Cic. *Quod in ipso judicio, ejus ipsius cupiditatis, cujus insinularetur, suspicionem augeret. Id. Quo accusante P. Sextius damnatus est ambitus. Id. Itaque majestatis absoluti sunt permulti. Martial. Arguimur lenta crimine pigritia.*

2. Passiva comparandi, dandi, &c. retinent dativum: ut, Cic. *Parva magnis saepe rectissime conferuntur. Lucr. Dolu' vulpibus & fuga cervis Apatribus datur. Cael. Ea res per fugitivos hostibus nunciatur. Propert. Eripitur nobis jampridem cara puella.*

3. Color,

3. Celor, & passiva rogandi & docendi retinent accusativum rei: ut, Ter. *Nosne hoc celatos tam diu? sup. oportuit.* Liv. *Is primum rogatus est sententiam.* Hor. *Motus doceri gaudet Ionicos Matura virgo.*

4. Verba personalia ABLATIVUM regentia.

32. Verba volunt sexto pretium. Dabis at sine fixo
In patrio pluris, tanti, quanti, atque minoris;
Cum fixo in sexto. Patitur valeo quoque quartum.

Pretium rei à quovis verbo in ablativo regitur: ut, Plin. *Viginti talentis unam orationem Isocrates vendidit.* Plaut. *Non emam vitiosâ nuce.* Liv. *Multo sanguine ac vulneribus ea Poenis victoria stetit.* Id. *Sextante sal & Rome & per totam Italiam erat.*

Exc. Excipiuntur hi genitivi, tanti, quanti, pluris, minoris: ut, Cic. *Emit homo cupidus tanti, quanti Pythius voluit.* Id. *Vendo meum non pluris quam cateri; fortasse etiam minoris.*

✠ At si substantivum addatur, ablativo tantum utendum: ut, Cic. *Domus referta vasis Corinthiis, in quibus est authepsa illa quam tanto pretio nuper mercatus est.* Liv. *Hic miles magis placuit, quum pretio minore redimendi captivos copia fieret.*

✠ Valeo, cum ad pretium refertur, longè quidem frequentius ablativum recipit; ut, Plin. *Ita ut scrupulum valeret sestertius vicenis.* Interdum & accusativum admittit: ut Varro, *Denarii dicti, quod denos aris valebant, quinarium quoddam quinos.*

NOT. [1.] Magno, permagno, parvo, paululo, minimo, plurimo, sæpè sine substantivo reperiuntur: ut, Senec. *Parvo fames constat, magno fastidium.* Cic. *At permagno decumas ejus agri vendidisti.* Ter. *Quid agas, nisi ut te redimas captum quam queas Minimo: si nequeas paululo, at quanti queas.* Cic. *Frumentum suum quam plurimo venditurus.*

NOT. 2. In quibusdam solum adverbialiter loqui licet, *Emi carè, carius carissimè; benè, melius, optimè; malè, pejus, vilius, vilissimè:* ut, Bruc. ad Cic. *Valdè carè æstimas tot annos, quot ista ætas recipit.* Cic. *Emit domum prope dimidio carius, quam æstimabat.* Plin. *Quicquid per asellum fieri potest, vilissimè constat.*

NOT. 3. Ablativus pretii non propriè à verbis ipsis, sed ab intellectâ præpositione PRO regitur, quæ etiam nonnunquam, sed rarissimè, exprimitur: ut, Liv. *Dum pro argenteis decem aureus unus valeret.* Lucil. *Plure fortas vendunt quod pro minore emptum.*

APPENDIX de verbis *Æstimandi*.

33. *Æstimo, taxo, puto*, quæque his sunt consona sensu,
 Antè dabunt dictos patrios, cum *plurimi*, & *assis*,
 Et *magni, parvi, nihili, floccique, pilique*,
 Et similes. *Æqui facio* cum *consulo* possunt,
 Atque *boni*. Quædam poteris & ponere sexto.

I. Verba *æstimandi*, præter prædictos genitivos, *tanti, quanti, pluris, minoris*, hosce etiam genitivos admittunt, *Magni, parvi, maximi, minimi, plurimi*; item, *assis, nihili, nauci, flocci, pili, teruncii, huius*.

Verba autem *æstimandi* sunt, *Æstimo, existimo, duco, facio, habeo, pendo, puto, taxo*: ut, Cic. *Magni æstimabat pecuniam*. Ter. Tu fortasse quid me fiat, *parvi pendis*. Id. Merito te semper *maximi* feci, *Chreme*. Plaut. *Abiit, neque quod dixi, flocci existimat*. Ter. Tu quod te posterius purges, *hujus non faciam*. Senec. *Tanti quodque malum est, quanti illud taxavimus*.

II. Singularia sunt, *Æqui, bonique, vel Æqui boni facio; boni consulo*: ut, Ter. *Equidem isthuc, Chreme, equi bonique facio*. Cic. *Tranquillissimus animus meus, qui totum isthuc equi boni facit*. Senec. *Hoc munus, rogo, qualecunque est, boni consulas*.

III. Interdum verbum *æstimo* ablativos adsciscit, *magno, permagno, parvo, nihilo*: ut, Senec. *Data magno æstimas, accepta parvo*. Cic. Tu ista *permagno æstimas*. Id. *Quia sic non nihilo æstimandum*.

NOT. Dicitur etiam, *Pro nihilo habeo, puto, duco*.

34. *Copia* cui verbum dedit aut penuria nomen,
 Crebrius exoptat sextum: quandoque secundum.
Ast onero, privo, ligo, vestio, libero, solvo,
 Cum fociis, gaudent propè solum fumere sextum.

I. Verba *copiæ & inopiæ* plerumque ablativum regunt.

I. Verba *copiæ* sunt, *Abundo, affluo, exubero, redundo, scateo*: item, *Impleo, compleo, expleo, repleo, saturo, refectio, ingurgito*, & similia: ut, Ter. *Quasi is non divitiis Abundet, gnatus ejus profugit inopiâ*. Cic. *At miser, si in vitiosa & flagitiosa vita affluere: voluptatibus*. Virg. *Implevitque mero pateram*. Id. *Nec cyiso saturantur apes, nec fronde capella*.

2. Verba

2. Verba inopiæ sunt, *Careo, egeo, indigeo, vaco*, pro *careo*: item passiva, *deficior, destituor*: ut, Cic. *Carere debet omni vitio, qui in alterum paratus est dicere*. Virg. *Non tali auxilio, nec defensoribus istis, Tempus eget*. Cic. *Nulla vita pars vacare officio potest*. Id. *Abundat audaciâ, consilio & ratione deficitur*.

II. Ex his *egeo & indigeo* genitivo frequenter junguntur: ut, Cic. *Gravitas morbi facit, ut medicina egeamus*. Id. *Non tam artis indigent, quàm laboris*. * Interdum etiam *impleo & compleo*: ut, Liv. *Celeriter adolescentem sua temeritatis implet*. Cic. *Cum completus jam mercatorum carcer esset*. * Et apud vetustiores, *careo, scateo, saturo, obsaturo*: ut, Ter. *Omnes mihi labores fuere, quos cepi, leves; Praterquam tui carendum quòd erat*. Lucr. *Ita ad satietatem terra ferarum Nunc etiam scatet*. Plaut. *Hæ res vita me, soror, saturant*. Ter. *Na tu propediem, Ut istam rem video, istius obsaturabere*.

NOT. 1. *Careo & egeo* apud antiquiores cum accusativo etiam reperiuntur: ut, Plaut. *Quia id quod amo, carco*. Catò ap. Gell. *Vitio vertunt, quia multa egeo*.

NOT. 2. Ablativus cum verbis copiæ aut inopiæ junctus, non ab ipsis regitur, sed à præpositione aliquâ intellectâ, quæ nonnunquam & expressa invenitur: ut, Mart. *Hos nisi de flava loculos implere moneta, Non decet: argentum vilia ligna ferant*. Liv. *Ne quando à metu ac periculis vacarent*. Ovid. *Deficior prudens artis ab arte mea*.

III. Verbis prædictis affinia sunt verba onerandi & levandi, astringendi & solvendi: item, privandi, vestiendi, & alia his similia, quæ ablativum ferè temper absque præpositione fortiuntur.

1. Verba onerandi & levandi: *Onero, cumulo, premo, opprimo, obruo; & levo, exonero*: ut, Virg. *Naves, quæ fortè paratæ, Corripiunt, onerantque auro*. Cic. *Epistola tua non me solum, sed meos omnes ægritudine levavit*.

2. Astringendi & solvendi: *Astringo, ligo, alligo, devincio, impedio, irretio, illaqueo, &c.* item, *solvo, exsolvo, libero, laxo, expedio*: ut, Cic. *Una atque altera ætas potest totam Galliam sempiternis vinculis astringere*. Virg. *Ergo omnis longo solvit se Teucria luctu*.

3. Privandi: *Privo, nudo, orbo, spolio, fraudo, emungo*: ut, Cic. *Tunc eam Philosophiam sequere, quæ confundit vera cum falsis, spoliât nos judicio, privat approbatione, omnibus orbat sensibus?* Ter. *Emunxi argento senes*.

4. Vestiendi: *Vestio, amicio, induo, cingo, tego, velo, coronò, calceo; & contraria, exuo, discingo*: ut, Cic. *Natura oculos tenuissimis membranâ vestivit & sepsit*. Plin. *Ut alii calcearent soccis*. Mart. *Peltatam Scythico discinxit Amazona nodo*.

NOT. Verbis liberandi & solvendi sæpe additur præpositio *A* vel *E* *X*: ut, Cic. *Artem urbis ab incendio ac flamma liberavi*. Liv. *Laxare animum à laboribus*. Auct. ad Herenn. *Solvere bellum ex causis*.

35. Dant sexum casum *Vescor, fruor, utor, abutor, Gaudeo, cum fungor, nascor, communico, dignor, Prosequor, afficio, fido, beo, victito, dono, Sto, creor, & nitor, potior, cum spargere, muto, Constat & impertit*, quæ pluraque prosa recludet: Structuræ varius sed in his quoque cernitur usus.

Hæc verba singularia, *Utor, abutor, fruor, fungor, potior, vescor*, cæteraque in regula memorata, ablativum postulant: ut, Virg. *Uire sorte iuâ*. Cic. *Quousque tandem abutere, Catilina, patientiâ nostrâ*. Id. *Si pace frui volumus, bellum gerendum est*. Id. *Nemo parum diu vixit, qui virtutis perfectæ perfecto functus est munere*. Virg. *Egressi optatâ potiuntur Troës arenâ*. Cic. *Qua est in hominibus tanta perversitas, ut inventis frugibus glande vescantur?* Lucan. *Gaudet patientia duris*. Hor. *Nasci matre pudendâ*. Plaut. *Communicabo te semper mensâ meâ*. Ovid. *Qualemcunque igitur veniâ dignare libellum*. Cic. *Gratâ eorum virtutem memoriâ prosequi qui pro patria vitam profuderunt*. Id. *Magnâ latitiâ populum Rom. cunctam Italiam, nationes omnes affectit*. Ovid. *Non aper irasci meminit, non fidere cursu Cerva*. Hor. *Fundet opes, Latiumque beabis divite linguâ*. Plaut. *Mirum est lolio victitare te, tam vili tritico*. Virg. *Hoc juvenem egregium præstanti munere donat*. Cic. *M. Gracchus legatus actionem se daturum negavit, re judicatâ stari ostendit placere*. Hor. *Fortes creantur fortibus & bonis*. Claudian. *Virtute decet, non sanguine niti*. Virg. *Spargite humum foliis*. Hor. *Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis*. Quint. *Medicina, ut quibusdam placet, tota constat experimentis*. Suet. *Neque adveniens, neque proficiscens, quenquam osculo impertivit, ac ne re salutatione quidem*.

His addi possunt, *Assuesco, amplector, complector, comprehendo, incesso, insector, munero, remuneror, supersedeo*. Item, *glorior, lator, oblecto, delector, laboro, pro malè me habeo, conficior, consiliator, periclitator, pascor, epulor*: quorum tamen pleraque ad regulam instrumenti, causæ & modi revocari possunt: ut, Cic. *Assuescere labore*. Id. *Amplecti verbis*. Id. *Complecti benevolentiam*. Id. *Comprehendere memoriâ*. Tac. *Incessere telis*. Cic. *Insectari maledictis*. Id. *Munerare re aliquâ*. Cæs. *Remunerari præmio*. Cic. *Supersedere verborum multitudine*. Sic, *Gloriari alienis bonis, Latari omine, Oblectare se ludis, Delectari literis, Laborare febri, Confici mærore, Consiliari morbis, Periclitari capite, Pisci cibo mendicato*, Ovid. *Epulari dapibus opimis*, Virg.

NOT. I. *Potior, fungor & vescor*, interdum accusativum accipiunt; & apud vetustiores etiam *utor, abutor & fruor*, ut, Cic. *Ego cur doleam, si ad decem millia annorum gentem aliquam urbem nostram posituram putem*. Tac. *Ut suprema erga memoriam filii sui munera fungerentur*.

fungerentur. Tibull. Sic usque sacras innoxia laurus Vescar. Ter. Mea, qua prater spem evenere, utantur sine. Id. In prologis scribendis operam abutitur. Id. Non licere meo modo ingenium frui!

NOT. 2. Potior etiam frequenter genitivum admittit: ut, Cic. *Si exploratum tibi sit, posse te illius regni potiri. Sall. Se tertium, cui fatum foret urbis potiri. Cæli. Totius Gallie sese potiri posse sperant. * Et POTIRI RERUM, pro summam imperii administrare, semper dicimus, non res, aut rebus: ut, Cic. Dum civitas Atheniensium rerum potita est.*

NOT. 3. In aliis quoque constructio variatur. Nam, *Dono te equo, dicimus, & Dono tibi equum. Aspergere sale carnes, & Aspergere salem carminibus. Impertire aliquem salute, & alicui salutem. Et, Communicare rem aliquam cum aliquo; raro, aliquem re aliquâ; nunquam verò, Communicare rem aliquam alicui.*

NOT. 4. Quibusdam, ut *consto, laboro, nitor, glorior, præpositio sæpè additur: ut, Cic. Cum constemus ex animo & corpore. Id. Cum decimum jam diem graviter ex intestinis laborarem. Id. Cuius in vita utebatur salus civitatis. Id. In virtute rectè gloriamur. Id. De tuis divitiis intolerantissimè gloriaris.*

NOT. 5. *Epulor & pascior* cum accusativo nonnunquam junguntur: ut, Plin. *Pullos earum (alinarum) epulari Macenas instituit. Virg. Pascuntur silvas.*

§ 2. Regimen VERBORUM IMPERSONALIU.

36. Pleraque verba petunt impersonalia ternum.

Verbum impersonale regit dativum: ut, Ter. *Aliis si licet, tibi non licet. Virg. Insanire libet quoniam tibi. Hor. Non curis homini contingit adire Corinthum. Plin. Corpus augere volentibus conducit inter cibos bibere. Cic. Omnibus bonis expedit salutem esse rempublicam. Ovid. Non vacat exiguis rebus adesse Jovi. Plaut. Ubi eris? Ubicunque libitum fuerit animo meo.*

NOT. [1.] Verbis impersonalibus, unà cum dativo, plerumque subjungitur infinitivus, qui nominativi à fronte locum supplet: ut hoc Ovidii, *Cui peccare licet, peccat minus.* idem ferè sit, quod, *Cui peccatum licet.* Sic illud è Cicerone modò adductum, *Omnibus bonis expedit, &c.* idem valet, ac, *Salus reipublica expedit omnibus bonis.*

NOT. 2. Dativus sæpè intelligitur: ut, Cic. *Sexcenta licet ejusmodi proferre, supple nobis. Ter. Faciat quod lubet, sc. sibi. Id. Apparet servum hunc esse domini pauperis, sc. omnibus. Virg. Stat casus renovare omnes, sc. mihi.*

NOT. 3. Impersonalia interdum personaliter usurpantur in tertia singulari, præsertim cum pronominebus, *id, hoc, illud, quod, & similibus: ut, Cic. Sin tibi id minus libebit, non te urgebo. Id. Non idem mihi licet, quod tuis qui nobili genere nati sunt. Id. Si habes, quod liqueat, neque respondes, superbis.*

☞ Hic in memoriam revocanda sunt, quæ de Impersonalibus in Etymol. lib. iii. cap. 2. reg. 7. traduntur.

EXCEPTIO I.

37. *Intererit casu gaudet refertque secundo:
At mea cum fociis plurali ponito quarto.*

I. *Refert & interest* genitivum postulant: ut, Quintil. *Plurimum refert compositionis, quæ quibus anteponas.* Cic. *Interest omnium re-
tè facere.*

II. At *Mea, tua, sua, nostra, vestra*, ponuntur in accusativo plu-
rali: ut, Cic. *Et tua & mea maximè interest te valere.* Id. *Hic sua
putat interesse, se re ipsâ & gesto negotio, non lege, defendi.* * *Cuja
autem, vel cujus interest, ex æquo ferè dicitur: ut, Cic. Ea cades si
potissimum crimini datur, detur ei cuja interfuit, non ei cuja nihil
interfuit.* Id. *Quis enim est hodie, cujus interfuit istam legem manere?*

NOT. 1. *Refert & interest* admittunt etiam hos genitivos quantitatis, seu
æstimationis, *Tanti, quanti, magni, permagni, parvi, plaris*: ut, Cic. *Magni
interest mea, una nos esse.* Id. *Parvi refert abs te ipso jus dici æqualiter &
diligenter, nisi idem ab iis sit, quibus tu ejus muneris aliquam partem concesseris.*

NOT. 2. Nonnunquam nominativos, non modò pronominum, quid, quod,
id, hoc, illud, &c. sed etiam alios, tanquam verba personalia, recipiunt:
ut, Ter. *Tua quod nihil refert, percontari desinas.* Cic. *Illud mea magni in-
terest, te ut videam.* Id. *Non quo mea interesset loci natura.* Lucr. *Usque adeo
magni refert studium atque voluntas.* Plin. *Incensus in gravida refert.*

NOT. 3. Assumunt frequenter hæc adverbia vel adverbialiter sumpta,
*Tantum, quantum, multum, plurimum, infinitum, parum maximè, minimè, &
similia*: ut, Juven. *Plurimum enim intererit quibus artibus aut quibus hunc
tu Moribus instituas.* Mart. *Multum, crede mihi, refert, à fonte bibatur Qua
fluit, an pigro que stupet unda lacu.*

NOT. 4. Interdum, loco genitivi, accusativum cum *AD* recipiunt: ut,
Cic. *Magni ad honorem nostrum interest, quam primum ad urbem me venire.*
Plaut. *Quam ad rem isthuc refert.* * *Rarius dativum*: ut, Plaut. *Quoi
rei id te assimilare retulit?* Hor. *Dic quid referat intra Natura fines viventi
juzera centum, an Mille ariet?*

NOT. 5. Interdum absolute ponuntur: ut, Virg. *Neque enim numero com-
prehendere refert.* Plin. *Seri etiam radices illitas primo interest.*

EXCEPTIO II.

38. *Pœnitet, & tædet, miseret, pudet, & piget optant
Personam in quarto jungi sibi, rem genitivo.*

Hæc quinque, *Miseret, pœnitet, pudet, tædet & piget* regunt ac-
cusativum personæ, cum genitivo personæ vel rei: ut, Plaut. *Mise-
ret te aliorum, tui te nec miseret, nec pudet.* Cic. *Ut eos partim sce-
lerum suorum, partim etiam ineptiarum pœniteret.* Ter. *Non te ho-
rum pudet?* Sall. *Me civitatis morum piget tædetque.*

NOT. [I.]

NOT. [I.] Genitivi locum sæpè supplet infinitivus: ut, Senec. *Quem pœnitet peccasse, pœne est innocens*; pro, *pœnitet peccati*. Sic, Ter. *Te id nullo modo puduit facere*; pro quo idem, *Ipsius facti pudet*. * Vel membrum aliquod orationis: ut, Cic. *Se pœnitere ait, quod animum tuum offenderis*. Id. *Non pœnitet me quantum profecerim*.

NOT. 2. Accusativus personæ sæpè intelligitur: ut, Hor. *Scelerum si bene pœnitet, Eradenda cupidinis Præi sunt elementa*, supple nos. Id. *Nec lussisse pudet, sed non incidere ludum*, sc. me. Virg. *Tædet pelagi perferre laborem*, sc. eas, vel Troadas.

NOT. 3. Nonnunquam hæc verba personaliter accepta reperiuntur, præsertim cum pronominiibus, hoc, id, quod, &c. ut, Lucr. *Ipse sui miseret*. Plaut. *Et me quidem hæc condicio nunc non pœnitet*. Ovid. *Præcipue nostrum est, quod pudet, inquit, opus*. Plaut. *Nimio id quod pudet facilius feritur, quam id quod piget*.

EXCEPTIO III.

39. Delectat, juvat, atque decet, da quarto, & oportet.

Hæc quatuor, *Decet, delectat, juvat, oportet*, regunt accusativum personæ cum infinitivo: ut, Ter. *Omnia prius experiri quam armis, sapientem decet*. Hor. *Me pedibus delectat claudere verba*. Propert. *Me juvat, in prima coluisse Heliconæ juventæ*. Quintil. *Mendacem memorem esse oportet*.

NOT. 1. Ex his tria, *Decet, delectat & juvat*, frequenter, *oportet* verò rarissime, in tertiis personis personaliter construuntur: ut, Val. Flacc. *Haud tales decet inclementis vultus*. Hor. *Parvum parva decet*. Cic. *Me status hic republicæ non delectat*. Id. *Literæ tuæ incredibiliter me delectarunt*. Juv. *Si damnosa senem juvat alea, iudet & heves*. Mart. *Ora me summusque juvant*. Cic. *Est aliquid quod non oporteat, etiamsi liceat*. Ter. *Hæc facta ab illo oportebant*, Syre.

NOT. 2. *Decet* quandoque pro accusativo dativum adseiscit: ut, Ter. *Ita nobis decet*. Sall. *Locum ediciorum, quam victoribus decibat, capit*. Gell. *Adolescens præfatur elatius quam ætati ejus decibat*.

NOT. 3. *Oportet* eleganter cum subjunctivo, suppresso ut, jungitur: ut, Cic. *Ex rerum cognitione efflorescat & redundet oportet oratio*. * Item cum participiis præteriti temporis, intellecto esse vel fuisse: ut, Ter. *Adolescenti morem gestum oportuit*. Id. *Nonne prius communicatum oportuit?* Id. *Ut erat, mensum tamen oportuit*.

NOT. 4. *Fallit, fugit, præterit, latet*, impersonaliter sumpta, itidem cum accusativo & verbo infinito construuntur: ut, Cic. *In lege nullâ esse ejusmodi caput, non te fallit*. Id. *De Dionysio fugit me ad te antea scribere*. Plin. *Jun. Nec me præterit usum & esse & haberi optimum dicendi magistrum*. Plin. *Sen. Latet plerisque, compertum a principibus doctrinæ viris, superiorum trivium siderum ignes esse*.

EXCEPTIO IV.

40. Dicitur sed spectat, vel pertinet, attinet AD ME.

Hæc tria, *Attinet, pertinet & spectat*, non dativum, sed accusativum cum præpositione *AD*, postulant: ut, Ter. *Profundat, perdat, pereat, nihil ad me attinet.* Cic. *Et ad tuam fidem, & ad rempublicam pertinet, me conservari.* Incert. *Spectat ad omnes benè vivere.*

APPENDIX I.

De Verbis PASSIVIS, aliisque ablativum cum præpositione recipientibus.

41. Passivis sextus dabitur cum præpositura

A vel *AB*: *Accipio, disto, peto, differo, cesso, Expectat, removetque, aufert, cognataque junge.*

I. Verbis passivis subjicitur ablativus agentis, cum præpositione *A*, *AB*, vel *ABS*: ut, Hor. *Laudatur ab his, culpatur ab illis.* Cic. *Nihil est virtute amabilius, quam qui adeptus erit, ubicunque erit gentium, à nobis diligetur.* Cæf. *Meum factum probari abs te, triumpho gaudio.*

¶ Hic ablativus, cum præpositione, verbo passivo subjunctus, per inversionem sit verbi activi suppositum; uti contrà, accusativus verbo activo additus transit in suppositum verbi passivi: ut, *Ego laudo te, Tu laudaris à me. Nos diligimus virtutem; Virtus diligitur à nobis. Gaudeo te probare meum factum; Gaudeo meum factum abs te probari.*

NOT. 1. Verba quædam neutra & deponentia ablativum itidem agentis cum præpositione *A* vel *AB* admittunt: ut, Ovid. *Torqueor, in seflo ne vir ab hoste cadat.* Cic. *Mare à Sole collucet.* Id. *Phalaris non à paucis interit.* Lucan. *Quis nolet ab isto Ense mori?* Plin. *Rem atrocem Largius Macedo à servis suis passus est.*

NOT. 2. Verba passiva dativum nonnunquam, loco ablativi cum præpositione, recipiunt: ut, Virg. *Neque cernitur ulli.* Ter. *Meditata mihi sunt omnia mea incommodi.* Ovid. *Nullaque laudetur plusve minusve mihi.*

NOT. 3. Interdum accusativum admittunt, additâ præpositione *PER*: ut, Cic. *Non existimâram Metellum fratrem ob dictum capite ac fortunis per te oppugnatum iri.* Id. *Per me quondam te socio defensa est respublica.*

NOT. 4. Interdum præpositio *A* vel *AB*, per Ellipsin supprimitur: ut, Ovid. *Deseror conjuge, pro à conjuge.* Sic id. *Colitur linigerâ turbâ.* Senec. *Tunc & contra Stertinius Maximum, quo premebatur, dixit.*

NOT. 5. Multa sunt verba passiva, in quibus præpositio cum suo casu, non causam efficientem, sed simpliciter vel partem ex qua, vel locum five terminum unde aliquid arcessitur, significat: ut, Liv. *Semitis verò est, à Gallo hoste, quam Umbro, cum eadem acceptam.* Plaut. *Auferetur id præmium à me, quod promisi per jocum?* Sall. *Quid à Pyrrho, Annibale, Philippoque defensum est aliud quam libertas?* Cæf. *Pecunia à municipiis exigitur.* * Hæc autem verba ejus fere nature sunt, ut tam in activa quàm in passiva voce, eâdem notione, *A* vel *AB* cum ablativo recipient.

Nam

Nam eodem prorsus sensu dicitur, *Accipere cladem ab hoste, Auferre præmium ab aliquo, Defendere libertatem ab hoste, Exigere pecunias à municipiis.* At de his aliisque ejusmodi, separatim mox dabitur dicendi locus.

NOT. 6. Passiva etiam recipiunt omnes casus activorum, præterquam accusativum sine præpositione: ut, *Servus accusatur furti, Gratia tibi aguntur, Frumentum emitur magno pretio.* At non item, sicut *Accusat filium*, ita *Accusatur filium*, dixeris.

II. Cum ablativo & præpositione A vel AB, terminum ferè unde aliquid proficiscitur, significante, construuntur hæc verba sequentia:

1. Accipiendi: *Accipio, capio, sumo, mutuo*: item, *adipiscor, consequor, impetro*, &c. ut, *Cic. Praclarum à majoribus morem accepimus.*

2. Distandi, differendi & dissentiendi: *Dissto, differo, dissentio, dissideo, discrepo, discordo*: ut, *Cic. Vides quantum distet argumentatio tua ab re ipsa atque à veritate.*

3. Petendi, orandi & percontandi: *Peto, expeto, posco, percontor, scitor, sciscitor, rogo, oro, obsecro, precor, posulo, flagito, contendo, exigo*, &c. ut, *Cic. Ad te confugimus, à te opem petimus.*

4. Cessandi: *Cesso, desisto, quiesco, requiesco, tempero*: ut, *Plin. Nec aquarum natura à miraculis cessat.*

5. Expectandi: *Expecto, spero*, &c. ut, *P. Syr. Ab alio expectes, alteri quod feceris.*

6. Auferendi & removendi: *Aufero, rapio, surripio, furor, tollo*: item, *removeo, arceo, prohibeo, pello, repello, propulso, revoco*: ut, *Ter. Minas triginta per fallaciam ab illo abstuli.* Huc refer & verba Continendi: *Contineo, cohibeo, refreno.* Defendendi: *Defendo, munio, tego, tueor.* Deficienti: *Deficio, descisco, degenero*, &c. Quibus adde verba cum A vel AB composita: *Abigo, abstineo, amoveo, abduco, abrado, amitto*, pro *dimitto, avello, avoco*, &c.

7. Dimittendi, relegandi & disjungendi: *Dimitto, relego, disjungo, divello, segrego, separo*, &c. ut, *Cæf. His mandatis eum ab se dimittit.*

8. Emendi: *Emo, mercor, fœneror, conduco*: ut, *V. Max. A piscatoribus verriculum trahentibus quidam jactum emerat.*

9. Multa alia diversæ significationis verba: ut, *Caveo, declino, deflecto, Discedo, recedo: Afferro, do, reddo, fero, reporto: Incipio, ordior: Servo, custodio, vindico: Timeo, metuo, formido*, &c. *Cic. Regem monuerunt, à veneno ut caveret.*

NOT. 1. Plurima ex his sunt, quæ structurâ variant, aut aliam præpositionem admittunt. Nam (1.) Cum dativo sæpius construuntur verba auferendi, *Aufero, adimo, eripio*, &c. de quibus suprà reg. 29. Item, nonnunquam verba arcendi, differendi & distandi, de quibus p. 35. (2.) Cum accusativo: ut, *Cavere aliquid*, pro quo & ab aliquo, & simpliciter aliquo dicitur. *Interdixere alicui aliquam rem, & aliquâ re. Timere, metueri ab aliquo & aliquem.* *Virg. Suos requierunt flumina curjus; pro, à suis cursibus.* (3.) Cum gemino accusativo, verba rogandi, de quibus

reg.

reg. 30. (4.) Cum infinitivo, *Prohibeo, cesso, desino*. (5.) Cum subjunctivo, & particulis *ut* vel *ne*, verba orandi, petendi & timendi: cum *ne, prohibeo, interdico*, & (*ne* plerumque omisso) *caveo*: cum *quin* & *quominus*, eadem *interdico* & *prohibeo*. *Nemo interdicit quin*. *Nihil prohibet quominus*. Sic, *Vix contineo me quin involem in capillum*, Ter. *Nequeo mihi temperare quominus unum exemplum antiquitatis asseram*, Plin. Denique cum indefinitis particulis, *an, nam, utrum*, &c. verba percontandi.

Rursus cum aliis præpositionibus (1.) CUM: ut, *Differre, discrepare, dissentire, cum aliquo*, pro ab aliquo: item, *inter se*. (2.) DE: ut, *Emo, redimo, declino, deflecto*. (3.) EX, pro a: ut, *haurio, sumo, habeo, percontor, scitor, sistitur*. (4.) DE vel EX: ut, *Audio, moveo, dimoveo, pello, aufero, tollo, cedo, colligo*; item, *quero* cum interrogandi significationem habet. (5.) Sine præpositione, *Arceo, prohibeo, intercludo, moveo, pello, cedo, desisto, sepono, submoveo*: item, *abdico* & *supersedeo*, quæ præpositionem expressam respuunt: ut, *Abdicare se magistratu, Supersedere labore*. Ut ea omittam quæ cum A vel AB composita (ut, *Abalieno, abduco, abrado, abstineo, avello, avoco*, &c.) ablativum vi præpositionis verbo comprehensa regere existimantur.

NOT. 2. Adjectiva quædam diversitatis & ordinis, qualia sunt, *alius, alter, alienus, diversus*; & *secundus, tertius*, &c. ablativum similiter cum A vel AB adfiscunt: ut, Cic. *Nec quicquam aliud à libertate communi nos quasisset exitus declarat*. Virg. *Tu nunc eris alter ab illo*. Cic. *Alieno à te animo fuit*. Hirt. *Ut sacerdos ejus Deæ majestate, imperio & potentiâ secundus à Rege habeatur*.

III. Verba contendendi: ut, *Contendo, certo, bello, pugno*: Item, jungendi & coeundi: ut, *Fungo, conjungo, concumbo, coëo, misceo*, ablativum petunt cum præpositione CUM: ut, Ovid. *Pedibus contendite mecum*. Cic. *Cœpit adolescentes docere, & prudentiam cum eloquentia jungere*.

NOT. In his constructio variat. Nam (1.) Frequenter dicimus, *Contendere, certare*, &c. *contra* vel *adversus aliquem*; item, *inter se*; & apud Poëtas, *Contendere, certare*, &c. *alicui*. Vid. suprâ p. 35. (2.) *Fungo, conjungo*, usitatè etiam dativum adfiscunt: & poëtice, *concumbo, coëo, misceo*. Vid. ibid.

IV. Ablativum cum DE recipit verbum mereor: ut, *Benè vel malè mereri de aliquo*. Item, *Facio, fit, erit, futurum est*: ut, Nep. *Miserunt Delphos consultum quidnam facerent de rebus suis*. Ter. *De fratre quid fiet?* At sæpius omisâ præpositione: ut, Cic. *Quid hoc homine faciatis?* Id. *Quid Tulliolâ meâ fiet?* Ter. *Quid te futurum censes?*

V. Ablativus cum præpositione EX subjicitur verbis intelligendi, *Intelligo, sentio, cognosco, conjicio, disco, percipio, colligo, audio*: ut, Cic. *Intellexi ex tuis literis, te ex Turannio audisse, à me provinciam præiri traditam*. Id. *Ea certissima putabo quæ ex te cognôro*.

¶ De his in universum noranda duo:

1. Præpositio, vel aliqui verbi constructio mutata, sæpè ejus significationem mutat. Ex. gr. * *Audire ex aliquo*, auditionis principium sive ortum; *Audire de aliquo*, objectum sæpius notat. * *Cognoscere ex aliquo*, i. e. ab eo certiores fieri; *De aliquo*, i. e. de eo judicare. * *Mereri aliquid*,

To deserve a thing: *Mereri de aliquo*, To deserve of one.

* *Sentire cum aliquo*, To be of one's Opinion: *Sentire de aliquo bene vel malè*, To think well or ill of him. * *Timere, metuerè aliquem*, sive ab aliquo, To be afraid of one: *Timere, metuerè alicui*, sive pro aliquo, To be afraid or concerned for him.

2. Non quævis verba ejusdem significationis eandem continuò structuram habent. Sæpè enim significatio verborum una, constructio diversa. Sed hæc ad usum referenda sunt, cui in tanta talium copia multa relinquere necessario cogimur.

APPENDIX II.

De Impersonalibus PASSIVÆ vocis.

1. Impersonalia passivæ vocis, vel ponuntur absolutè: ut, Ter. *Quid agitur? Statur.* Cic. *Ab hora tertia bibebatur, ludebatur, vomebatur.* Virg. *Usque adeò turbatur agris.*

2. Vel post se verborum personalium casum recipiunt, præter accusativum activæ vocis: ut, Cic. *Ut majoribus natu assurgatur, ut supplicum misceatur.* Ovid. *Nec mihi parcat; puero parcat Iulo.* Virg. *Itur in antiquam silvam.* Liv. *Plaud ita multò post pestilentia laboratum est.*

NOT. 1. Hinc sequitur; Verba, quæ cum solo dativo construuntur, in passiva voce impersonaliter tantum adhiberi posse: ut, Cic. *Quibus viris maxime applaudatur, neminem vestrum fallit.* Id. *Quia non modò non invidetur illi ætati, sed etiam favetur.* Id. *Ejus orationi vehementer ab omnibus reclamatum est.* Non verò, *Qui viri maxime applaudantur, Illa ætas non invidetur, sed favetur, Ejus oratio reclamata est.*

NOT. 2. Impersonalia passiva, à verbis neutris venientia, interdum fiunt personalia, præposito ejusdem vel cognatæ significationis nominativo: ut, *Cursus curritur, Vita vivitur, Servitus servitur*: eadem sciz. ratione, quâ, voce activâ, *Curro cursum, Vivo vitam, Servio servitiem*, dicuntur. Sic Cic. *Pugna illa quæ cum Rege summâ contentione pugnata est.* Hor. *Libenter hoc & omne militabitur Bellum in tua spem gratia.* Ovid. *Jam tertia vivitur ætas.*

NOT. 3. Hæc sex, *Potest, cæpit, incipit, desinit, debet & solet*, verbis impersonalibus, tam passivis quàm aliis, juncta, fiunt & ipsa impersonalia: ut, Quint. *Perveniri ad summa, nisi ex principiis, non potest.* Justin. *Pigrescere facti cæpit.* Cic. *Nec verò universo generi humano solùm, sed etiam singulis à Deo consulti & provideri solet.* * Et in infinitivo, præeunte alio verbo: ut, Cic. *Negat jucundè posse vivi, nisi cum virtute vivatur.*

§ 3. Regimen INFINITIVI, PARTICIPIORUM, GERUNDIORUM & SUPINORUM.

I. De Constructione INFINITIVI.

42. Permultis verbis infinitivus adhæret:

Huic quoque non rarò præmissum mobile cernes.

I. Unum

I. Unum verbum regit aliud in Infinitivo. Vel sic,

Quandocunque duo verba, sine conjunctione vel expressâ vel intellectâ, junguntur, alterum est modi infiniti: ut, Plaut. *Improbus est homo, qui beneficium scit sumere, & reddere nescit.* Cic. *Qui mentiri solet, pejerare consuevit.* Sall. *Nonne emori per virtutem praestat, quàm vitam per dedecus amittere.*

II. Infinitivus etiam haud rarò nominibus adjectivis subicitur, praecipuè apud Poëtas: ut, Quintil. *Lyricorum Horatius fere solus legi dignus.* Liv. *Insueto vera audire ferocior oratio visa est.* Hor. *Indocilis pauperiem pati.* Ovid. *Sed puer est; atas mollis & apta regi.*

III. Sæpè etiam & à substantivis pendet: ut, Virg. *Et jam tempus equum fumantia solvere colla.* Ovid. *Signa dedi venisse Deum.* Cic. *In spem venio appropinquare tuum adventum.* Cæsar. *Consilium capit omnem à se equitatum noctu dimittere.*

NOT. 1. Verbum vel nomen regens interdum reticetur: ut, Virg. *Mene incepto desistere victam?* sc. *decer, vel par est.* Cic. *Me miserum! te in tantas arumnas propter me incidisse!* sc. *equum erat, vel oportuit.* Ter. *Addeus hominem esse invenustum, aut infelicem quenquam, ut ego sum!* sc. *credibile est.*
* Item in his, *Videre est, Animadvertere est, Reperire est;* supple, *Facultas, potestas, copia, vel simile.* Sic, Virg. *Neque est te fallere inquam.* Ovid. *Liceat, quod tangere non est, Adspicere.* Hor. *Mansuri oppidulo, quod versu dicere non est.* Liv. *Verbo objecta verbo negare sit.*

NOT. 2. Intelligitur interdum & ipse infinitivus: ut, Cic. *Socratem fidebus docuit,* sc. *canere.* Sall. *Postquam ei provinciam Numidiam populus iussit,* sc. *dari.* Cic. *Cogito in Tusculanum,* sc. *proficisci.*

NOT. 3. De accusativo quem ante se postulat infinitivus, dictum supra, reg. 4.

APPENDIX.

De INFINITIVI natura & usu.

I. Non ineptè hic modus à veteribus quibusdam VERBI NOMEN est appellatum. Est enim (si non verè ac semper, quod nonnulli volunt, nomen substantivum) significatione certè ei maximè affinis; ejusque vices sustinet per omnes casus. Et quidem manifestè substantivum videtur, cum adjectivum ei additur neutri generis: ut, Cic. *Cum vitium ipsum turpe sit nobis.* Pers. *Velle suum cuique est.* Cic. *Totum hoc displicet philosophari.* Petron. *Meum intelligere nullâ pecuniâ vendo.* Item, absque adjectivo: ut, Ovid. *Posse loqui eripitur,* i. e. *potestas loquendi.* Plaut. *Hic vereri perdidit,* i. e. *verecundiam.* Cic. *Loquor de docto homine & erudito, cui vivere est cogitare, i. e. cujus vita est cogitatio.*

¶ Omnium autem casuum locum supplet:

(1.) Nominativi: ut, Cic. *Latrocinari, fraudare, adulterare turpe est,* i. e. *latrocinium, fraus, adulterium.* Hor. *Virtus est vitium fugere,* i. e. *fuga vitii est virtus.* Cic. *In quem cadit misereri, in eundem etiam invideri,* i. e. *miserordia & invidentia.*

(2.) Genitivi: ut, Virg. *Soli cantare periti Arcades, pro cantandi, seu cantus.* Stat. *Auditas memor demittere voces, pro demittendi.* Cic. *Tempus est abire, pro abeundi, seu abitionis,*

(3.) Da-

(3.) Dativi: ut, Sall. *Et vos servire magis, quam imperare parati estis*; pro, *servituri magis, quam imperio*. Virg. *Boni quoniam convenimus ambo*; Tu calamitos inflare leves, ego dicere versus; pro, tu calamis inflandis, ego versibus dicendis. Ovid. *Nam mihi sunt vires inimicas pelleret cecili*; pro, inimicas pellendis.

(4.) Accusativi: ut, Cic. *Si scribere oblitus es*; pro, scribendi peritiam. Hor. *Pulchra Laverna, Da mihi fallere*; pro, artem fallendi. Plaut. *Ego amo hanc*. M. I. *At ego esse & bibere*; pro, esuritionem & libitationem. Et cum præpositione: ut, Hor. *Ceteri irasci*; pro, ad iram. Id. *Spes donare novas largus, amaraque Cynarus eluere efflux*; pro, ad donandum, ad eluendum.

(5.) Vocativi: ut in isto, *O vivere nostrum, ut non sentientibus efflux*; pro, *O vita nostra*.

(6.) Ablativi: ut, Virg. *Et erat tum dignus amari*; pro, amore. Quint. *Hæc breviter demonstrasse contentus*; pro, horam demonstratione facti. Plaut. *Ego sum defessus reperire, vos defessi quærere*; pro, [a vel in] reperiendo, quærendo.

II. Insuper de uti infinitivi,

NOT. 1. Verbis sensuum, affectuum, dicendi & significandi, & quibusdam aliis + uti utitur infinitivus, rarius indicativus vel subjunctivus cum QUOD: ut, Ovid. *Sent se promittere falsi*. Cic. *Miror te ad me nihil scribere*. Ter. *Annon dixi hæc esse futurum*. * Item, Plaut. *Sic jam filius quod amet meus*; pro, filium meum amare. Id. *Vos nunc ne miremini quid non triumpho*; pro, me non triumphare. Cic. *Cum scripsisset, quod me cuperet ad urbem venire*; pro, se cupere me ad urbem venire.

NOT. 2. Verbis voluntatis, præcipiendi, orandi, & ubicunque ferè res futura significatur, vel infinitivus, vel subjunctivus cum UT, subjici potest: ut, Ter. *Vis me uxorem ducere* vel, *ut uxorem ducam*. Mart. *Non aliter cineres mando jacere meas*; vel, *ut cineres mei jaceant*. V. Flacc. *His orat vigilas incumbere curas*; vel, *ut his vigilas cura incumbant*. Ter. *Modò liceat vivere, est spes*; vel, *ut vitamus*.

NOT. 3. Dubito, & dubium est, Infinitivum nonnunquam, sæpius verò subjunctivum cum AN, NUM, UTRUM, & (si non precedat) QUIN, recipiunt: ut, Nep. *Non dubito fore plerosque, Antio, &c.* Ter. *Perisse me una haud dubium est*. * Justin. *Diu dubitavi, imperium diceret, an bello resisteret*.

H

resisteret.

1. Ut, *Sentio, animadverto, intelligo, percipio, cognosco, discio, video, audio, deprehendo, censeo, iudico, existimo, duco, statuo, opinor, suspicor, scio, credo, experior, cogito, memini, recorder, oblitiscor, &c.*

2. Ut, *Gaudeo, letor, doleo, æque fero, spero, consulo, miror, &c.* Excipe verba desiderii & timoris, quæ UT postulant.

3. Ut, *Dico, aio, perhibeo, refero, nuncio, affirmo, nego, scribo, ostendo, demonstro, probo, promitto, polliceor, spondeo, voco, &c.*

4. Ut, *Solet, coepit, incipit, desinit, potest, quæ, nequit, est, pro licet, debet, &c.* At hæc variationem per QUOD omnino respuunt.

5. Ut, *Volo, nolo, malo, cupio, opto, permitto, sino, patiar, &c.* At hæc longè usitatus cum infinitivo construuntur.

6. Ut, *Impero, mando, præcipio, edico, &c.*

7. Ut, *Oro, rogo, postulo, peto, flagito, precor, queso, obsecro, &c.* In his autem longè frequentius subjunctivus cum UT vel NE adhibetur.

8. Sic, *Paro, coquo, impello, urgeo, decerno, statuo, constituo, facio, studeo, &c.* Item impersonalia, & impersonaliter posita: ut, *Libet, licet, dicit, oportet, expedit, conducit, prodest, obest, nocet, refert, interest, præstat, sequitur, &c.* Et hæc formula, *Aequum est, par est, certum est, fas est, nefas est, &c.* similia. At his rarius subjunctivus cum UT, apponitur.

resisteret. Cic. Non dubito, quin mirere, quid tecum de eadem re agam sapiens. Ter. Non dubium est, quin uxorem nolit filius.

NOT. 4. Verba timendi: ut, *Timeo, metuo, vereor, paveo*, sensu affirmativo cum *NE*, sensu negativo cum *UT* vel *NE NON*, construuntur: ut, Ter. *Timeo ne dejeris it.* Id. *An verberamini, Ne non id facerem quod recepissem feci?* Cic. *Videns vereri ut epistolas illas ac eperim*, i. e. *ne non acceperim.* Ter. *Id paves, ne ducas tu illam, tu autem ut ducas*, i. e. *tu metuis, ne illam uxorem ducere cogare; tu autem, ne non ducas, vel ne alius eam ducat.*

* Rarius autem in his infinitivus adhibetur: ut, Hor. *Mecum tangi*, i. e. *ne tangatur.* Ovid. *Sed vereor tarde causa fuisse mora*, i. e. *ne causa fuerim.*

NOT. 5. Post hac verba, *Spero, iuro, affirmo, suscor, & similia*, locum futuri infiniti eleganter suppleant fore vel futurum [*-esse*], sequente ut cum subiunctivo: ut, Cic. *Nunquam putavi fore ut ad te supplex venirem*; pro, *Nunquam putavi me ad te supplicem fuisse venturum.* Id. *Valde suspicor fore ut infingeretur hominum improbitas*; pro, *suspicor hominum improbitatem infundam iri.* Sic Senec. *Scio futurum, ut auditis ejus sententis, cupiatis multas antire.* Cæf. *Existimabant plerique futurum fuisse, ut oppidum amitterem.*

NOT. 6. Amphibolia ex gemino accusativo, in infinito activo, solvitur conversione verbi activi in passivum. Sic istud, *Lachetem audiui percussisse Demeam* (ubi nescias an Laches Demeam, an Demea Lachetem percussisset,) ne convertes, *A Lachete audiui percussam Demeam.*

2. De generali PARTICIPIORUM, GERUNDIORUM & SUPINORUM constructione.

43. Quos sua verba dabant, sibi Participantia casus, Atque Supina petunt, pariterque Gerundia jungi.

Participia, Gerundia & Supina regunt casum suorum verborum:

Participia: ut, Cic. *Quidam nominatus Poëta.* Virg. *Heu regni rerumque oblite tuarum.* Hor. *Crescit indulgens sibi dirus hydrops.* Virg. *Non inferiora secutus.* V. Max. *Malo virum pecuniâ, quam pecuniam viro indigentem.*

Gerundia: ut, Juv. *Parcendum est teneris.* Liv. *Ætoli consilium ceperunt Lacedæmonem occupandi.* Ovid. *Utendum est ætate; cito pede labitur ætas.*

Supina: ut, Virg. *Aut Graiis servitum matribus ibo.* Liv. *Legati ab Roma venerunt questum injurias, & ex fœdere res repetitum.* Cæf. *Romanos [ait] usu rerum necessariorum & dignitate spoliatum iri.*

NOT. Nomina verbalia, tam substantiva quàm adjectiva, casum sui verbi interdum adiciunt: ut, Cic. *Iustitia est obtemperatio scriptis legibus.* Id. *Alatena io est ejus rei, quæ mancipi est, aut traditio alteri nexu, aut in jure cessio.* Plaut. *Opulento homini servitus dura est.* Sall. *Quid insidiæ Consuli non procedebant.* Sic, *Strabosius adulterio*, ap. Plaut. *Cumque sit ignis aque pugnat*, ap. Ovid. * Sic & Participialia in **BUNDUS**: ut, Justin. *Atque sic velut gratulabundus patriæ expiravit.* Sisenna ap. Gell. *Populabundus agros ad oppidum pervenit.* Liv. *Vitabundus castra hostium.* * Rariora sunt hæc, Cæf. *Domnus reditiōis spe subiatâ.* Cic. *Rhodiorum classi propinquum*

quum reditum ac domum inonem dari. * Item hæc aliaque ejusmodi antiquioribus tantum usitata. Plaut. Quid tibi nunc curam est rem? Id. Quid tibi isthunc tactio est? Id. Quid mihi sceleris tibi erat auscultatio? quidve nunc abito? quidve in navem insensio?

De particulari quorundam PARTICIPIORUM constructione.

1. Exosus, perosus, & sæpè etiam pertesus, accusativo gaudent: ut, Ovid. Tadas exosa jugales. Liv. Plebs Consulum nomen haud secus quam Regum perosa erat. Suet. Quasi pertesus ignaviam suam.
2. Hæc verba, Do, reddo, volo, curo, facio, habeo, cum participio præteriti temporis in accusativo constructa, periphrasia faciunt verbi ejus cujus participium sic usurpatur: ut, Ter. Effectum dabo, i. e. efficiam. Id. Age, age, inventas reddam, i. e. eas inveniam. Id. Vos omnes oratos volo, i. e. vos oro. Id. Inventum tibi curabo, & mecum adductum tuum Pamphilum, i. e. inveniam & adducam. Id. Me missam fac, i. e. mitte. Cæf. Idque se [ait] propè jam effectum habere, i. e. effecisse.
3. Hæc verba, Curo, habeo, mando, loco, conduco, do, tribuo, accipio, misto, relinquo, & quædam similia, eleganter pro infinitivo vel subjunctivo recipiunt participium futurum in dus, cum substantivo in genere, numero & casu coharens: ut, Cic. Funus ei satis amplum faciendum curavi; pro, fieri, vel ut fieret. Colum. Illud habeo præcipiendum; pro, præcipere, vel quod præcipiam. Suet. Gladiatores vi rapiendos mandabat; pro, rapi, vel ut raperentur. Cic. Qui majore pecuniâ quatuor columnas dealbandas, quam ille omnes adificandas locavern; pro, ut dealbarentur & adificarentur. Id. Qui columnam illam de Torquato conduxerat faciendam; pro, ut faceret. Sic Cic. Demus nos Philosophiæ excolendos. Hor. Hæc porci comedenda relinques.

De particulari GERUNDIORUM constructione.

I. Nominativi in DUM.

44. In dum quæ recto finita Gerundia casu,

Est verbo comitante, volunt sibi subdere ternum.

Gerundium in dum nominativi casus, cum verbo [EST.] regit dativum: ut, Hor. Si vis me flere, dolendum est Primum ipsi tibi. Ter. Prope adest, quum alieno more vivendum est mihi. Cic. si ex his laqueis te exueris, in illas tibi majores plagas incidendum est.

NOT. 1. Dativus sæpè intelligitur: ut, Juv. Orandum est, ut sit mens sana in corpore sano; supple, tibi. Liv. Hoc vitandum, aut moriendum, milites, est; supple, vobis. P. Syr. Deliberandum est diu, quod statuendum est semel; sup. tibi, vel alicui.

NOT. 2. Præcedente aliquo verbo hoc gerundium in accusativum transit, cum ESSE, expresso vel intellecto: ut, Cic. Quamvis mediore resistendum esse iracundiæ. Cæf. Hinc rei præteritum [esse] exemplabat. Id. Quibus rebus quam maturissime occurrendum [esse] putabat.

NOT. 3. Hoc gerundium, utpote necessitatem vel officium significans, resolvi potest in infinitivum, vel subjunctivum cum ut. præcedente necessario est, oportet, dabo, vel simili: ut, Cic. Moriendum est [domini] vel (ut id) Homini necesse est mori, vel, ut homo moriatur. Ut semel quis peremerit,

ei postea non est credendum; vel, ei credi postea non oportet. Cuique manendum est intra suam fortunam, vel (ut Ovid.) Intra Fortunam debet quisque manere suam.

2. Genitivi in DI.

45. In DI adiectivis vel iunge Gerundia fixis.

Gerundium in DI regitur à substantivis vel adiectivis.

1. Substantivis; qualia sunt, *Amor, causa, gratia, studium, tempus, occasio, ars, facultas, otium, cupido, voluntas, consuetudo, &c.* ut, Ovid. *Amor sceleratus habendi.* Virg. *Et quæ tanta fuit Romam tibi causa videndi?* Cic. *Mala & impia consuetudo est contra Deum disputandi, sive ex animo id sit, sive simulatè.*

2. Adiectivis; veluti, *Peritus, imperitus, cupidus, insuetus, certus, rudis, &c.* ut, Quinctil. *Docendi peritus, ingenium pueri naturamque perspiciat.* Cic. *Sum cupidus te audiendi.* Cæsar. *Quod insuetus navigandi mare timeret.*

NOT. 1. Pro gerundio in DI, nonnunquam adhibetur, præsertim apud Poetas, infinitivus: ut si dicas, *Tempus est abire, Occasio scribere, Cupidus mori, Peritus cantare, &c.* pro *abendi, scribendi, moriendi, cantandi.* Vid. suprà reg. 42. * Nonnunquam Gerundium in DUM cum AD: ut, Cic. *Facultas ad dicendum.* Id. *Argumentum ad scribendum.* Ter. *Causa ad objurgandum;* pro, *Facultas dicendi, Argumentum scribendi, Causa objurgandi:* quo modo iidem scriptores alibi loquuntur.

NOT. 2. Interdum substantivum, à quo pendet gerundium, animo reticetur: ut, Cic. *Cum haberem in animo navigandi,* sc. *propositum.* Plaut. *Huic ducendi interea abscesserit,* sc. *voluntas.* Ter. *Ne id assentandi magis, quam quo habeam gratum, facere existimes,* sc. *causâ.*

NOT. 3. Gerundia in DI genitivum interdum pluralem pro accusativo admittunt: ut, Plaut. *Nominandi tibi istorum magis erit, quam edundi copia.* Cic. *Facultas agrorum suis latronibus condonandi.* Id. *Doleo tantum Stoicos vestros Epicureis irridendi sui facultatem dedisse.*

3. Dativi in DO.

46. In DO finitis terni præit *utilis, aptus,* (nes. Aut simile: interdum tacitum quoque mobile cer-

Gerundium in DO dativi casus regitur ab adiectivis utilitatem vel aptitudinem significantibus: ut, Plin. *Nullum semen ultra quadrimum utile est ferendo.* Id. *Charta emporetica est inutilis scribendo.* Id. *Rubens ferrum non est habile tundendo.*

NOT. 1. Adiectivum interdum intelligitur: ut, Plin. *Radix ejus vescendo est decocta,* supple *apta.* Cic. *Cum solvendo civitates non essent,* supple *pares, vel habiles.*

NOT. 2. Hoc gerundium nonnunquam & à verbis pendet: ut, Plaut. *Ego relictis rebus Epidicum operam querendo dabo.* Cic. *Cum omnes iidem scribendo adessent.* Virg. *Simul aptat habendo Ensemque clypeumque.*

4. Accusativi in DUM.

47. In DUM quod quarti est, *ad, ob, inter, & ante* præbunt.

Gerundium in DUM accusativi casûs regitur à præpositionibus *ad* vel *inter*; interdum ab *ante, circa, vel ob*: ut, Plin. *Stultissimum credo, ad imitandum non optima quæque proponere.* Virg. *Inter agendum, Occursare capro, cornu ferit ille, caveo.* Id. *Ante domandum Ingentes tollent animos.* Quintil. *Plus eloquentia circa movendum valet.* Cic. *Quanto illud flagitiosius, cum à quo pecuniam ob absolvendum acceperis, condemnare?*

NOT. Frequenter etiam suppositum fit infinitivi ESSE, præeunte alio verbo: ut, Cic. *Qui dicerent dignitati esse serviendum, reipublicæ [esse] consulendum.* Id. *Ut Lampsaceni moriendum [esse] sibi potius, quam perpetiendum putarent.* Vid. supra reg. 44. not. 2.

5. Ablativi in DO.

48. In DO postremi casûs, *in, ab, ex,* similive Præpositura præit: tamen illam mente subaudi, Innuitur si quando rei vel causa modusve.

I. Gerundium in DO ablativi casûs regitur à præpositionibus *a, ab, de, e, ex, vel in*: ut, Cic. *Aristotelem non deterruit à scribendo amplitudo Platonis.* Id. *Ab invidendo autem invidentia rectè dici potest.* Id. *Tu quid cogites de transeundo in Epirum, scire sane velim.* Ter. *Ut id ostenderem, — Id non fieri ex vera vita, — sed ex assentando, indulgendo, largiundo.* Cic. *Quis est tam in scribendo impiger quàm ego?* * Rarius à præpositionibus *pro & cum*: ut, Plaut. *Heu senex! pro vapulando hercle ego abs te mercedem petam.* Quintil. *Ratio rectè scribendi juncta cum loquendo est.*

II. Si rei causa vel modus significatur, præpositio ferè omittitur: ut, Ter. *Ego vapulando, ille verberando usque, ambo defessi sumus.* Quintil. *Copiam cum judicio consequemur optima legendo atque audiendo.*

De Gerundiis in GERUNDIVA mutandis.

49. Verte Gerundivis conjuncta Gerundia quarto, Quæque creant *fungor, potior, fruor*: atque ita fixis Fac coëant, genus ut, numerus, casusque sit idem.

I. Gerundia accusativum regentia vertuntur eleganter in [Gerundiva, seu] Participia in DUS, quæ cum suis substantivis in genere, numero & casu concordant: ut,

Nom.

Nom. Ter. Ejiciunda est hac mollities animi.

Gen. Cic. Initia sunt consilia urbis delenda, civium trucidandorum, nominis Romani exstinguendi.

Dat. Colum. Dummodò perpetiundo labori sit idoneus.

Acc. Cic. Animum tuum promptum & alacrem perspexi ad defendendam rempublicam.

Abi. II. orationem Latinam legendis nostris officies plenior.

Potius quàm, Ejiciundum est molliem, delendi urbem, perpetiundo laborem, &c.

II. Item Gerundia verborum Utor, abutor, fruor, fungor, potior: ut, **Ter.** Quod illa ætas magis ad hæc utenda idonea est. **Cic.** Justitiæ fruendæ causâ videntur olim benè morati Reges constituti. **Id.** Nos in omni munere fungendo summam adhibebimus diligentiam. **Justin.** Cujus urbis potiunda cupido eum cepit.

NOT. 1. In his, gerundivi idem casus manet qui gerundii, servato tamen genere & numero accusativi: ut in exemplis allatis.

NOT. 2. Interdum, licet rariùs, Gerundiis, sequente accusativo, Auctores utuntur: ut, **Lucret.** Æternas quoniam pœnas in morte timendum. **Liv.** Ætoli consilium ceperunt Lacedæmonem occupandi. **Plaut.** Ea nos lavando operam dederunt. **Cic.** Neque res ulla, quæ ad placandum Deos pertineret, prætermissa est. **Varro,** In supponendo ova observant ut sint imparia.

NOT. 3. Gerundia plerumque activè significant: interdum tamen passivè accipi videntur: ut, **Justin.** Athenas erudiendi gratiâ missus, i. e. ut erudiretur. **Plin.** Aqua bituminata aut nitro, a utilis est bibendo, i. e. quæ bibatur. **Sall.** Cum ipse ad imperandum Tisidum vocaretur, i. e. ut ipse imperaretur. **Quinct.** Memoria excolendo, sunt alia omnia, augetur, i. e. dum excolitur.

De particulari SUPINORUM constructione.

I. Prioris in U M.

50. Verbis quæ motum signant prius adde Supinum.

Supinum in U M ponitur post verbum motûs: ut, **Ovid.** Spectatum veniunt, veniunt spectentur ut ipse. **Sall.** Dum paucis scetis parcant, bonos omnes perditum eunt. **Ter.** In Asiam ad Regem militatum abiit.

NOT. 1. Ex hoc supino & verbo I R I necessariâ periphrasi conficitur futurum infinitivi passivi: quod proinde verborum passivorum more ablativum cum A vel AB recipit: ut, **Cic.** Brutum, ut scribis, visum iri a me puto. **Id.** Adsit etiam se visis oculis iri ab eo, quàm me visum iri.

NOT. 2. Exponitur hoc supinum per U T & verbum finitum: Spectatum veniunt, h. e. ut spectent. At cum verbo I R I interpretamur passivè: ut, **Ter.** Postquam audierat non datum iri filio suo uxorem, h. e. fore ut uxor non daretur.

NOT. 3. Multis aliis modis supinum hoc variari potest. Ex. gr. hanc formulam, Venit oratum opem, sic præterea licet commutare: (1.) Venit opem orandi causâ. (2.) Venit opis orandæ causâ. (3.) Venit ad orandum opem.

per. (4.) *Venit ad orandem opem.* (5.) *Venit opi orande.* (6.) *Venit opem oraturus.* (7.) *Venit qui opem orat.* (8.) *Venit opem orare.* Sed ex his variandi modis, secundus, quartus & textus orationes sunt & utilitates: ceteri minores: octavus poetarum tere proprius est.

2. *Posterius in u.*

51. At sibi posterius præmitti mobile gaudet.

Supinum in u ponitur post nomen adjectivum: ut, Cic. *Difficile dictu est, quantopere concutiet animos hominum comitas affabilitasque sermonis.* Id. *Quod optimum factu videbitur, facies.* Juv. *Nil dictu sedum visuque hæc limina tangat, Iura que puer est.*

NOT. 1. Subjicitur & hoc supinum substantivis *fas*, *nefas* & *opus*: ut, Cic. *Humanus animus cum alio nullo, nisi cum ipso Deo, si hoc fas est dictu, comparari potest.* Id. *Nefas est dictu miseram fuisse talem senectutem.* Id. *Si non longius, quam quod scitu opus est, in narrando procedat.*

NOT. 2. Sequitur etiam & verba motum e loco significantia: ut, Plaut. *Nunc obsonatus redio.* Cato, *Primus cultu surgat [vilicus,] post omnis cultum eat.* Stat. *At nunc venatu reditura in limine prima Oppertens, &c.*

NOT. 3. Exponi vel variari potest, (1.) Per infinitivum: ut, Val. Max. *Ardua imitari, ceterum cognosci utilis.* (2.) Per gerundium in *DUM* cum *AD*: ut, Cic. *Hæc ad judicandum sunt factioma.* (3.) Per verbalia: ut, Cic. *Quod in rebus honestis & cognitione dignis opera ponetur, id jure laudabitur.*

§ 4. De constructione CIRCUMSTANTIARUM.

HÆ Circumstantiæ, quæ diversam, in oratione, casuum constructionem parere videntur, sunt quinque. 1. CAUSA, propter quam res fit. 2. MODUS, quo fit. 3. INSTRUMENTUM, quicum fit. 4. LOCUS. 5. TEMPUS. Suntque tam verbis quam nominibus communes.

1. CAUSA. 2. MODUS. 3. INSTRUMENTUM.

52. Causa, modusque petunt simul instrumenta; sextum.

Causa, modus & instrumentum ponuntur in ablativo, omiſſa præpositione.

1. CAUSA: ut, Hor. *Oderunt peccare boni virtutis amore.* Ter. *Homini illic lacryma cadunt, quasi puero, gaudio.* Auct. ad Herenn. *Animus defatigatus multitudine verborum.*

2. MODUS: ut, Plaut. *Virtute ambire oportet, non favoribus.* Ovid. *Nec facile est æqui commoda mente pati.* P. Syr. *Nimium altercando veritas amittitur.*

3. INSTRUMENTUM: ut, Hor. *Naturam expellas furcæ; tamen usque recurret.* Cic. *Cesus est virgis Athenagoras, qui in fame frumentum exportare erat ausus.* Virg. *Si Pergama dextra Defendi possent, etiam hæc defensa fuissent.*

NOT. 1.

NOT. 1. *Causa* dignoscitur, quærendo per *CUR* vel *QUARE*? *Modus*, quærendo per *QUOMODO*? *Instrumentum* denique, per *QUOCUM*?

NOT. 2. *Causa* nonnunquam additur præpositio: (1.) In accusativo, *PER* vel *PROPTER*: ut, Ovid. *Sæpe per has [lacrymas] flecti Principis ira solet.* Cic. *Qui legibus non propter metum parer, sed quia id salutare maximè judicat.* (2.) In ablativo, *DE*, *E*, *EX*, vel *PRÆ*: ut, Cic. *Id nisi gravi de causa non fecisset.* Id. *Cum è via languerem.* Id. *Demetrius Phalereus ex doctrina nobilis & clarus.* Id. *Nec loqui præ mœrore potuit.*

NOT. 3. *Modus* etiam sæpè recipit præpositionem *CUM*: ut, Cic. *Semper magno cum metu dicere incipio.* Interdum *DE*, *EX*, aut *PER*: ut, Virg. *Solito matrum de more locuta est.* Plaut. *Bene obsonavi, atque ex mea sententia.* Cic. *Quod adeptus est per scelus, id per luxuriam effundit atque consumit.*

NOT. 4. *Instrumentum* vix unquam præpositionem *CUM* admittit: ut, *Vulnerare aliquem gladio, Conficere ceruum sagittis; non, cum gladio, cum sagittis.*

+ Apud Poëtas tamen *A* vel *AB* ei interdum adjicitur: ut, Ovid. *Pectora trajecit Lynceæ Castor ab ense.* Id. *Hi jaculo pisces, illi capiuntur ab hamo.* Id. *Absens flammâ Meleagros ab illa Uritur.*

NOT. 5. Ab ablativo autem instrumenti accuratè distinguendus est ablativus *COMITATÛS*; cui frequentius additur præpositio *CUM*: ut, Cic. *Definant obsidere cum gladiis civiam.* Id. *Ut Vettius in foro cum pugione, & item servi ejus comprehenderentur cum telis.* Id. *Ut in Cacinam advenientem cum ferro invaderet.*

NOT. 6. Ad modum referri potest *ADJUNCTUM*, ad causam *MATERIA*. * *Adjunctum*: ut, Cic. *Floruit cum acumine ingenii tum admirabili quodam lepore dicendi.* Id. *Scipio omnes sale facetiisque superabat.* Cæf. *Famâ nobiles potentesque bello.* * *Materia*: ut, Liv. *Capitolium saxo quadrato substructum.* Virg. *Ære cavo clypeus.* Id. *Solidoque adamante columna.*

+ Ex his autem adjunctam nonnunquam, materia longè frequentius præpositionem recipit: ut, Ter. *Olet unguenta? de meo.* Cic. *Interca cum multis nos delectabimus.* Senec. *Et de triumpho picta Barbarico chlamys.* * Cic. *Pocula ex auro.* Id. *Candelabrum factum è gemmis.* Virg. *Templum de mare.* Cæf. *Naves totæ factæ ex robore.*

4. LOCUS.

*Loc*i constructio ad quatuor Quæstiones reduci potest. 1. *UBI?* sive locus in quo quid fit. 2. *Quo?* sive locus ad quem tendit. 3. *UNDE?* sive locus à quo venit. 4. *QUA?* sive locus per quem ad alium locum transit.

U B I.

53. Oppida da patrio, per *UBI* si quæstio fiat: *Militiæ, belli*, quibus adjiciantur, *humique*. Sin autem terni flexus, numerive secundi Oppida sint, solo dabitur responsio sexto.

I. Nomen oppidi ponitur in genitivo, cum quæstio fit per UBI? ut, Hor. *Roma nutriri mihi contigit atque doceri.* Ter. *Is habitat Mileti.* Cic. *Dionysius Tyrannus Syracusis expulsus Corinthi pueros docebat.*

II. Si verò sit teritiæ declinationis, aut pluralis numeri, in ablativo effertur: ut, Hor. *Roma Tibur amem ventosus, Tibure Romam.* Cic. *Alexander paucis post diebus Babylone mortuus est.* Id. *Philippus Neapoli est, Lentulus Puteolis.* Juv. *Quoniam Delphis oracula cessant.*

III. Hæc appellativa, *Humi, militia, belli*, [ut & *domi*, de quo postea] ponuntur etiam in genitivo, cum quæstio est per UBI: ut, Virg. *Qui legitis flores, & humi nascentia fraga.* Ter. *Unà semper militia & domi fuimus.* Cic. *Quibuscunque rebus vel belli vel domi poterunt, rempublicam augeant.*

NOT. Inveniuntur, sed rariùs, oppidorum nomina primæ & secundæ in ablativo prolata: ut, Vet. Inscript. *Edæcorus Juliâ Emonâ*; pro, *Juliâ Emonâ.* Justin. *Rex Tyro decedit*; pro, *Tyri.*

QUO.

54. Quæstio si per quo fuerit, dabis oppida quarto.

Cum quæstio fit per quo, nomen oppidi in accusativo regitur: ut, Cic. *Epistolas Catinam, Tauromenium, Syracusas commodius mittere potero.* Id. *Regulus Carthaginem rediit.* Liv. *Capuam flebit iter luxuriantem longâ felicitate atque indulgentiâ fortuna.*

UNDE & QUA.

55. Responde sexto, si qua, five unde rogâris.

Si quærat per unde vel qua, nomen oppidi ponitur in ablativo: ut, Cic. *Accepi Româ fasciculum literarum.* Id. *Servium discessisse Athenis molestè tuli.* * Id. *Iter Laodiceâ faciebam, cum has lueras dabam.*

NOT. Cum quæritur per qua, frequentius additur, ad vitandam ambiguitatem, præpositio per: ut, Nep. *Cum iter per Thebas faceret.* Plin. *Proconsul provinciam Beticam per Ticinum est petiturus.*

DOMUS & RUS.

56. Syntaxis rus atque domus par necit & urbes.

DOMUS & RUS eodem modo quo oppidorum nomina construuntur: ut,

UBI? Ter. *Ego domi ero, si quid me voles.* Ovid. *Resque domi gestas, & mea bella cano.* Hor. *Rure ego viventem, tu dicis in urbe beatum.* Ter. *Ruri ferè se continebat.*

Quo? Virg. *Ite domum satura, venit Hesperus, ite capella.* Cic. *Cum rus ex urbe, tanquam è vinculis, evolavissent.*

Unde? Nep. *Nuncius ei domo venit.* Ter. *Video rure redeuntem senem.*

NOT. [1.] *Domi* non recipit adjectiva, præterquam ista, *Mea, tua, sua, nostra, vestra, aliena*: ut, Cic. *Apud eum sic fui, tanquam domi mea.* Id. *Diodotus Stoicus, cæcus, multos annos domi nostra vixit.* Id. *Nonne mavis sine periculo domi tua esse, quam cum periculo aliena?*

NOT. 2. Cum aliis adjectivis, pro *domi, domo* utimur, sæpius additâ, nonnunquam & intellectâ præpositione *IN*. Sic, *In domo paternâ, in domo regiâ, dicendum; non domi paternæ, domi regiæ.* Ter. *Meretrix & materfamilias una in domo.* Ovid. *Sustinet in viduâ tristia signa domo.* * Id. *Ipsa domo viduâ votis operata pudicis Torqueor.* Cic. *Clamor interea sit totâ domo.*

NOT. 3. Sequenti genitivo possessoris, vel *domi* vel *in domo* dicere licet: ut, Cic. *Clodius deprehensus est domi Caesaris.* Id. *Qui [Clodius] cum in domo Caesaris quondam unus vir fuerit.*

NOT. 4. Sic in questione motûs ad locum, cum possessivis *mei, tui, sui, &c.* vel sequente genitivo, præpositio exprimi vel supprimi potest: ut, Cic. *Recta a porta domum meam venisse: neque hoc admiror, quod non ad tuam potius, sed illud quid non ad suam.* Id. *Nihil domum suam intulit.* Id. *In Chelidonis domum præturam tuam detulisti.* Id. *Cum prima luce Pomponii domum venisse dicitur.* * Cum aliis adjectivis præpositio ferè semper exprimitur: ut, Cic. *Omnes ad eam domum, in qua iste diversabatur, profecti sunt.* Ter. *Si in domum meretriciam deducar.*

NOT. 5. *Domos*, in accusativo plurali, cum prædictis possessivis absque præpositione plerumque construitur: ut, Sall. *Alius alium domos suas invitant.* Liv. *Tantus terrior Tarquinium atque Etruscos incescit, ut ambo exercitus suas quisque abirent domos.* * Cum aliis adjectivis præpositio ferè additur: ut, Hirt. *Quibus aqua in privatas domos inducitur.* Ovid. *Inque domos superas scandere cura fuit.*

NOT. 6. At *rura* plurale præpositionem semper postulat: ut, Varro, *Quæ inducuntur in rura, ut oves & armenta.* Liv. *Jam ubi vos dilapsi domos, & in rura vestra eritis.*

Quibus LOCORUM nominibus præpositio addenda sit.

57. Præpositura tamen, neque rarò, cernitur addi Urbibus. Hanc autem regio, provincia, villa, Et loca non memorata prius, prope semper amârunt.

I. Nomina oppidorum sæpiissimè præpositionibus expressis confluentur: ut,

UBI? Plaut. *Qui nunc in Epheso est, Ephesii carissimus.* Cic. *Navis & in Cajeta parata est nobis & Brundisii.*

Quo? Plaut. *Postquam hinc in Ephesum abii.* Cic. *Adolescentulus niles profectus sum ad Capuam, quintoque anno post ad Tarentum Quæstor.*

Unde?

UNDE? Plaut. *Ex Epheso huc ad meum sodalem literas misi.* Cic. *A Brundisio nulla adhuc fama venerat.*

NOT. 1. In primis hoc fit cum adjectiva vel appellativa accedunt: ut, Plin. *In Hispali oppido.* Propert. *Magnum iter ad doctas proficisci cogor Athenas.* Sall. *Ad Cirtam oppidum iter constituunt.* Mart. *Hæc de vitifera venisse picata Vienna.*

NOT. 2. Appellativis etiam *domus* & *rus* præpositiones adduntur: ut, Plin. *Ille in domo mea sæpe convaleuit.* Sall. *Ille eos in domum Ducimi Bruti perducit.* Liv. *Classi, quæ advecti ab domo fuerant, multum potuere.* Ascon. *Qui forte ex rure in urbem revertebatur.* Liv. *Ploratus mulierum ex privatis domibus exaudiebatur.* Vid. Notas reg. præced.

NOT. 3. Cum aliquid, non in loco ipso, sed in ejus vicinia fieri significatur, præpositiones *AD* vel *APUD* temper adduntur: ut, Cæf. *Dum hæc ad Herdam geruntur.* Cic. *Conchas & umbilicos ad Cajetam & ad Lucrinum legere.* Virg. *Prima quod ad Trojam pro canis gesserat Argis.* Cic. *Nos apud Alyziam unum diem commorati sumus.* Id. *Cum quinque cohortes apud Philomelum confidissent.* Sall. *Dum apud Zamam sic certatur.*

II. Nominibus regionum, provinciarum, villarum & aliorum locorum non dictis præpositio ferè additur: ut,

UBI? Cic. *Promitto tibi, si valebit, regulam illum in Italia nullam relicturum.* Ter. *In Lemno uxorem duxit.* Cic. *Pueri in Formiano videntur hyematuri.* Virg. *Lucus in urbe fuit mediæ.*

QUO? Cic. *Nobis iter est in Asiam.* Id. *Te in Epirum saluum venisse vehementer gaudeo.* Id. *Si Annibal ad portas venisset.*

UNDE? Curt. *Ab Europa petis Asiam; ex Asia transis in Europam.* Cic. *Ad te de Gyaro dedi literas.* Ter. *Ex urbe tu rus habitatum migres.*

QUA? Cic. *Iter in Ciliciam facio per Cappadociam.* V. Max. *Per totum terrarum orbem manavit.* Virg. *Saxa per & scopulos & depressas convalles.*

NOT. Aliquando his nominibus præpositio subtrahitur: ut,

UBI? V. Max. *Duos egregia indolis filios suos à Gabinianis militibus Egypti occisos cognovit.* Cæf. *Cæsar cum audisset Pompeium Cypri visum.* Sall. *Roma Numidiaque facinora ejus memorat.*

QUO? Cic. *Inde Sardiniam cum classe venit.* Nep. *Parthianam cum classe Cyprium atque Hellepontum miserunt.* Liv. *Navigare Aegyptum pergit.*

UNDE? Liv. *Litera deinde Macedoniâ allata.* Tac. *Germanicus Aegypto remeans.* Suet. *Ut Judæâ profecti rerum potirentur.*

QUA? Cic. *Nunc totâ Asiâ vagatur.* Hor. *Ibam forte viâ sacrâ.* Liv. *Seu terrâ, seu mari obviam eundum hosti foret.*

APPENDIX.

1. Peto, in significatione proficiscendi, cum quevis loci nomine, respicit præpositionem: ut, Ovid. *Lacedæmona classe petebat.* Curt. *Ægyptum petere decrevit.* Cic. *Grues loca calidiora petentes maria transmittunt.*

2. Adverbium VERSUS locorum nominibus semper postponitur, additâ nonnunquam, at sæpius demprâ præpositione *AD* vel *IN*: ut, Cæf.

*Ad Oceanum versus proficisci jubet. Cic. In Italiam versus navigaturus erat. Liv. In lapide ad meridiem versus confedit. * Cic. Cum Arretium versus castra movisset. Id. Amanum versus profecti sumus.*

3. Adverbium USQUE nominibus cum ad locum, tum de loco significantibus, nunc cum præpositionibus AD, A, AB, E, EX, DE, nunc sine iis, adjicitur: ut, *Cic. Usque ad Numantiam misit. Id. Usque Ennam profecti sunt. Plin. Te ab Hispania usque exciverat. Plaut. Usque è Persia. Ter. Ex Æthiopia est usque hac. Cic. Non accepit à civibus suis, sed usque Imola petivit.*

DE SPATIO, sive DISTANTIA loci.

58. Vult quantum sextumve loci distantia casum.

Distantia unius loci ab alio ponitur in accusativo; interdum & in ablativo. Accus. ut, *Cic. Cum abessem ab Amano iter unius diei. Id. Is locus est circa Leucadem stadia centum viginti. Id. Negat unquam se à te pedem discessisse. Abl. ut, Cic. Ventidius bidui spatio abest ab eo. Cæf. Certior factus est Ariovisti copias à nostris millibus passuum quatuor & viginti abesse.*

NOT. 1. Interdum alterum substantivum, quo spatium itineris significatur, per Elliptin supprimitur: ut, *Cic. Nos in castra properabamus, quæ aberant bidui. Id. Ab Asronio & ceteris quadridui: supple, spatium, iter, viam; vel, spatium, itinere, viâ.*

NOT. 2. Quando locus ubi quid factum sit, per nomen distantie exprimitur; vel solo ablativo utendum: ut, *Cæf. Eodem castra promovit, & millibus passuum sex à Cæsaris castris sub monte confedit. Id. Millibus passuum duobus ultra eum castra fecit. Vel accusativo cum præpositione AD: ut, Cic. Cum plebs prope ripam Anienis ad tertium milliarium confedisset. Nep. Sepultus est ad quantum lapidem.*

NOT. 3. Excessus mensuræ vel distantie solo ablativo ponitur: ut, *Hoc lignum excedit illud digito. Britannia longitudo ejus latitudinem ducentis quadraginta milliariis superat.*

5. TEMPUS.

59. Tempus amat sextum, quoties per QUANDO rogatur:

(illud

QUAMDUDUM sed QUAMQUE DIU cum quæritur, Apud in quarto pones, quandoque Latino.

I Tempus ponitur in ablativo cum quæstio sit per QUANDO: ut, *Plin. Nemo mortalium omnibus horis sapit. Martial. Temporibusque malus avarus esse bonus. Ovid. Mense malas Majo nubere vulgus ait.*

Item cum per QUANTO TEMPORE, vel INTRA QUANTUM TEMPUS quæri potest: ut, *Cic. Quatuor Tragædias sexdecim diebus absolvisse*

absolvissē cum scribas. Id. Quidquid est, biduo sciemus. Id. Clodius respondit triduo illum, ad summum quatruiduo periturum.

NOT. [I.] Ablativo haud rarò adduntur præpositiones IN vel DE: ut, Ter. In tempore ad eam veni. Cic. Hæc ad te in præsentī scripsi. Gell. Hoc quoque venisse usu Roma comperi, seminam in undecimo mense post mariti mortem peperisse. Hor. Ut jugulent homines, surgunt de nocte latrones. Cæf. De quarta vigilia profectus est. * Item, Cic. Ego, si semper haberem cui darem, vel ternas in hora darem. Plaut. Quos [nummos] tibi continuò reponam in hoc triduo. Ter. Ferè in diebus paucis, quibus hæc acta sunt, Chrysis vicina hæc moritur.

NOT. 2. Adhibetur nonnunquam & accusativus, cum præpositionibus A D, PER, vel INTRA: ut, Cic. Nos hic te ad mensem Januariū expectamus. Id. Præsto fuit ad horam destinatam. Suet. Ad Kalendas Gracas soluturos ait. * Cic. Duo fuerunt per idem tempus dissimiles inter se. Id. Te penitus rogo, ne te tam longa viæ per hyemem committas. * Liv. Lucretius Consul intra paucos dies moritur. V. Max. Intra annum extincti sunt.

NOT. 3. Si addatur ABHINC, tam accusativo, quàm ablativo, absque præpositione, uti licet: ut, Plaut. Hoc factum est ferè abhinc biennium. Cic. Horum pater abhinc duo & viginti annos est mortuus. Plaut. Qui abhinc sexaginta annis occisus foret. Cic. Quo tempore? Abhinc annis quatuor.

NOT. 4. Figurata locutiones sunt istæ, Cic. Profectus est id temporis. Ter. Ego isthuc ætatis non amori operam dabam. Suet. Quare nunquam postea se publice illud horæ commisit; pro, eo tempore, isthac ætate, illâ horâ.

II. Cum quæstio sit per QUAMDIU [vel QUAMDUDUM] tempus ponitur in accusativo vel ablativo; sed sæpius accusativo. Accus. ut, Cic. Annos septuaginta vixit Ennius. Suet. Non amplius, cum plurimum, quàm septem horas dormiebat. Virg. Noctes atque dies pariter atrī janua Ditis. Ablat. ut, Liv. Quatuor horis neutrò inclinata est pugna. Suet. Vixit annis viginti novem, imperavit triennio & decem mensibus diebusque octo. Cæf. Continuato & nocte & die itinere.

¶ Ad quæstionem QUAMDUDUM respondentia adferuntur hæc & similia, Ter. Abhinc triennium commigravit huc vicinia. Cic. Comit'is jam abhinc triginta diebus habitis. Sed de his, in quibus quæstio QUANDO æqualiter locum habet, modò diximus.

NOT. [I.] Adjicitur interdum præpositio PER, AD, IN, INTRA, vel INTER: ut, Cic. Serò resistimus ei, quem per annos decem alimus contra nos. Id. Bestia ex se natos amat ad quoddam tempus. Id. Habebit Senatus in hunc annum quem sequatur. Cæf. Invicti Germani, qui intra annos quatuordecim tectum non subierint. Cic. Quæ inter decem annos nefariè flagitiosèque facta sunt.

NOT. 2. Observandæ sunt, riteque supplendæ, ad tempus pertinentes hæc loquendi formulæ. * Cic. Annos natus unum & viginti; supple, ante. * Curt. Tyrus septimo mense, quàm oppugnari cæpta erat, capta est; i. e. postquam. * Cic. Lacedæmonii septingentos jam annos amplius uno moribus & nunquam mutatis legibus vivunt; supple, quàm per. Nep. Minus diebus triginta in Asiam reversus est; supple, quàm in. Plaut. Hanc domum jam mul-

ros annos est cum possideo. Id. Hic leno nondum sex menses Megaribus Huc est cum commigravit: plena sententia est, Jam ante multos annos est, cum possideo, &c. Nondum ante sex menses factum est, cum leno, &c. * Gell. Ut Karthaginenses quotquot annis populo Romano darent certum pondus argenti, Cic. Siculi quot-annis tributa conferant; i. e. tot annis quot vel quotquot sumi, Sic quot-mensibus ap. Caton. & Vitruv. quot-calendis ap. Plaut.

De ABLATIVO ABSOLUTO.

60. Fixum Participi junctum, quæ nulla gubernat Dictione, da sexto, vocitant quem lege solutum.

Substantivum cum Participio, quorum casus à nulla alia dictione pendet, ponuntur in ablativo absoluto: ut, Cic. *Dominante libidine temperantia nullus est locus.* Ovid. *Quas Hector sensurus erat, poscente magistro, Verberibus jussas præbuit ille manus,* sc. Achilles. Tac. *Pereunte obsequio, etiam imperium intercudit.* Cic. *Oppressâ libertate patria, nihil est quod speremus amplius.* Id. *Nobilium vitâ victuque mutato mores mutari civitatum puto.*

NOT. 1. Frequenter intelligitur participium ENTE vel EXISTENTE, adjuncto alio nomine vel pronomine: ut, Plaut. *Mirum est lelio visitare te, tam vili tritico;* supple, existente. Ovid. *Jamque cinis, vivis fratribus, Hector erat;* supple, existentibus. Sic, Plaut. *Me suajore atque impulsore hoc factum.* Cic. *Silvam tu Scamriam vendas, nobis Consulibus, atque hoc Senatu?* Sic, Virg. *Rege Latino.* Hor. *Jove aequo.* Item, *Fatis auctoribus, Deo Duce, Commite Fortunâ, Invitâ Minervâ, Me ignaro, Cælo sereno, Asperâ hyeme;* & similia.

NOT. 2. Aliquando solum adest participium: ut, Cæsar. *Exposito quid iniquitas loci posset.* Liv. *Inde ad Pellinam est progressus; nondum comperto quam regionem hostes petissent.* Id. *Ibi permissio, seu dicere prius, seu audire mallet, ita cœpit tyrannus.* Hor. *Excepto quod non simul esses, cetera latus.* In his autem vel subaudiendum negotio, vel defectum nominis supplet reliqua oratio.

NOT. 3. Ad Archaismum referendæ sunt singulares hæ anomalix. Plaut. *Nolis presente.* Ter. *Absente nobis.* Pomponius ap. Non. *Presente testibus;* pro, presentibus, absentibus.

NOT. 4. Resolvitur hic ablativus in nominativum cum verbo indicativi vel subjunctivi modi, addita particulâ cum, dum, quando, postquam, si, quoniam, aut simili: ut, Cic. *Pythagoras Superbo regnanti in Italiam venit;* i. e. cum, dum, vel quando Superbus regnabat. Juv. *Quandoquidem accepto claudenda est janua damno;* i. e. postquam damnum acceptum est. Hor. *Nil desperandum Teucro duce & auspice Iacro;* i. e. si vel quoniam Teucer sit dux. Cic. *Nondum liberâ civitate;* i. e. quamvis nondum libera esset civitas.

NOT. 5.

NOT. 5. Hic ablativus, quamvis absolutus in speciem videatur, re tamen verâ ab aliqua præpositione intellectâ regitur, veluti, SUB, CUM, A vel AB; quæ etiam interdum exprimi videntur: ut, Virg. *Sole sub ardenti. Mart. Sub Principe Nerva. V. Max. Sub Cælio auctore. Cato, Cum Diis volentibus. Liv. Cum Diis benè juvantibus arma capite. Lucan. Moremque sinistrum Sacrorum Druidæ posuiss repetistis ab armis.*

NOT. 6. Ablativo absoluto communiter locus est, cum duo orationis membra diversæ sunt rei vel personæ: ut, Ovid. *Et fugiunt, freno non remorante, dies. Id. Me duce, carpe viam. Ubi diversæ res sive personæ sunt, dies & frenum; ego & tu. * Aliter in eodem casu ponuntur: ut, Cic. Iens in Pompejanum benè mane hæc scripsi. Senec. Interrogati incolæ non patiuntur errare. Ubi, me eunte; interrogatis incolis, vix dixerim.*

+ Interdum tamen, licet rarius, Auctores ablativo absoluto utuntur, cum is & nominativus verbi ejusdem sunt personæ: ut, Ovid. *Me duce ad hunc voti finem, me milite, veni. Lucan. Letos fecit se Consule fastos. Senec. Populo spectante fieri credam, quicquid me consilio faciam.*

Sectio Tertia.

De Constructione Vocum INDECLINABILIUM.

I. Constructio ADVERBIORUM.

ADVERBIORUM constructio dividi potest in CONVENIENTIAM & REGIMEN. *Convenientia* autem duplex est: vel GENERALIS, sive quæ in pluribus vocum classibus; vel SPECIALIS, sive quæ in certa classe, locum habet.

De Convenientia ADVERBIORUM generali.

61. Nominibus, verbis, & participantibus addi, Et sibi, pro vario possunt Adverbia sensu.

Adverbia plurimum verbis junguntur, & eorum participiis: sæpè etiam nominibus, interdum & aliis adverbis, adjiciuntur.

1. Verbis: ut, Plaut. *Bonis quod benè sit, haud perit. Cic. Malè parata, malè dilabuntur. Id. Omnia humana placatè & moderatè feramus.*

2. Participiis: ut, *Fortiter pugnans; Graviter sauciatus. Plaut. Benè re gesta salvus redeo. Ovid. Tam bona constanter prada tenenda fuit.*

3. Nominibus: Sæpius quidem adjectivis: ut, Ter. *Vir apprimè nobilis. Cic. Insigniter impudens. Id. Servus egregiè fidelis. Rarius substantivis: ut, Cic. Homerus planè Orator. Quintil. Mellis & lacum viri signa. Liv. Admedum puella.*

4. Aliis

4. Aliis adverbii: ut, Ter. Minus multò audacter, quàm nunc ledit, laderet. Cato, Sat citò, si sat benè. Cic. Tu verò Platonem nec nimis valde unquam, nec nimis sepè laudaveris.

De Convenientia ADVERBIORUM speciali.

Ea duas habet partes. Prima de iis adverbii agit, quæ cum certo comparationis gradu: Altera de iis, quæ cum certo verbi modo, construi solent.

I. Quæ quibus comparationis gradibus ADVERBIA jungantur.

1. Hæc adverbia intendendi, Apprimè, admodum, vehementer, maximè, perquam, valde, oppidò, & alia id genus, ferè positivis junguntur: ut, Cic. Utrique nostrum gratum admodum feceris. Id. Quod mihi quidem perquam puerile videri solet. Id. Præterquam oppidò pauci.
2. TAM & QUAM positiva frequentissimè, superlativa rariùs, comparativa rarissimè copulant. ut, Cic. Nemo Orator tam multa, ne in Græco quidem otio, scripsit, quàm multa sunt nostra. Et sic passim. * Sall. Quàm quisque pessimè fecit, tam maximè tutus est. Cato, Quàm plurimum brassicam edidit, tam citissimè sanus fiet. Varro, Quàm paucissimos reliqueris, tam optimi in alendo fient. * Cic. Per dexteram te istam ore, non tam in bellis & in præliis, quàm in promissis & fide firmiorem.
3. QUAM, cum admirationi, commiserationi, vel interrogationi cum admiratione permixta, servit, positivis jungitur: ut, Ovid. Heu quàm difficile est, crimen non prodere vultu! Cic. Quàm multa, quæ nostrâ causâ nunquam faceremus, facimus causâ amicorum? * Item, cum pro quantum accipitur: ut, Cic. Quàm sint morosi qui amant, vel ex hoc intelligi potest. Ter. Patrem novisti ad has res quàm sit perspicax.
4. At QUAM, pro QUANTUM, sequente verbo POSSUM, superlativis ferè adhaeret: ut, Sall. Fugurtha quàm maximas potest copias armat. Cic. Aves cubilia sibi nidosque construunt, eosque quàm possunt mollissimè subternunt.
5. QUAM, pro VALDE, superlativis elegantissimè adjungitur: ut, Cic. Utatur verbis quàm usitatissimis, translationibus quàm mollissimis. Id. Vehementer te rogo, ut cures, ut ex hac commendatione mihi Cuspius quàm maximam, quàm primum, quàm sepiissimè gratias agat.
6. Adverbia vel adverbialiter posita in UM, Parum, multum, nimium, tantum, quantum, aliquantum, sapiùs positivis copulantur: ut, Cic. Quæ de fratre meo scribis, sunt parum firma. Id. Socrus hujus vir multum bonus est. Id. In rebus apertissimis nimium longi sumus. * Interdum & comparativis: ut, Val. Max. Quantum domo inferior, tantum gloriâ superior evasit. Liv. Forma viri aliquantum amplior humanâ. Plin. Nuces juglandes multum pini minores.
7. Adverbia vel adverbialiter posita in O, Paulò, nimio, aliquanto, eò, qui, hoc, impendit, nihilo, comparativis ferè semper junguntur: ut, Cic. Valeo si cetero solo, paulò tamen etiam deterius, quam soleo. Id. Quarum rerum eò gravius est dolor, quò culpa major. Ter. Impendit magis animus gaudebat mihi. ¶ Tanto, quanto, multo, tam comparativis quàm superlativis copulantur: ut, Juven. Cuius animi vitium tanto conspectius in se Crimen habet, quanto major qui peccat habetur. Senec. Multo potentiùs, & longè disertius. Catull. Tanto peius omnis Poëta, Quanto tu optimus omnium patronus. Cic. Conspectus cetero multo jucundi sumus.

LONGE frequentius superlativis, interdum comparativis, rarò positivis adjicitur.

adjicitur: ut, Cic. Longè omnium in dicendo gravissimus & eloquentissimus Plato. Id. Longè post homines natos improbiissimus C. Servilius. Virg. At pedibus longè melior Lycus. Ovid. Sed longè cunctis longèque potentior illis, Si qua tibi sponsa est. Apul. Longè opulentus. Ulpian. Longè utile visum est.

9. FACILE, pro HAUD DUBIE, superlativo, aut voci ejus vim habenti, adjungitur: ut, Cic. Vir unus totius Græciæ facile doctissimus. Id. Homo regionis illius virtute, existimatione, nobilitate facile princeps. Quintil. In affectibus, qui miseratione constant, facile precipuus.

2. Quæ quibus modis ADVERBIA junguntur.

1. CUM, adverbium temporis, vel indicativo, vel subjunctivo, sed huic sæpius, jungitur: ut, Ter. Nunc cum non queo, aquo animo fero. Virg. Cum faciam vitulâ pro frugibus, ipse venito. * Ter. Cum faciem videas, videtur esse quantitatis pretii. Virg. Carmina tum melius, cum venerit ipse, canimus.

2. DUM, de re præsentis nondum perfectâ, indicativo jungitur: ut, Plaut. Dum hæc aguntur. Virg. Priami dum regna manebant.

3. DUM & DONEC, pro QUAMDIU, indicativum petunt: ut, Cic. Agroto, dum anima est, spes esse dicitur. Ovid. Donec eris felix, multos numerabis amicos.

4. DUM & DONEC, pro USQUE DUM, modò indicativum, modò subjunctivum, adsciscunt: ut, Cic. Ego in Arcano opperior, dum ista cognosco. Id. Utiscendi vim differant in tempus aliud, dum deserviscat ira. * Virg. Donec geminam partu dabit Ilia prolem. Ter. Haud desinam, donec perfecerò hoc.

5. QUOAD, pro QUAMDIU, QUANTUM, vel QUATENUS, indicativo jungitur, vel subjunctivo, prout sententia est finita, vel infinita: ut, Cic. Quoad Catilina fuit in urbe, ejus consiliis obstiti. Id. Quoad tibi æquum ac rectum videbitur. * Id. Ut, quoad possem & liceret, à senis latere nunquam discederem. Id. Mihi Antonius pervenisse videtur, quoad progredi potuerit ferri hominis amentia. ¶ Pro USQUE DUM, vel DONEC, subjunctivo frequentius additur: ut, Cic. Thessalonica esse statueram, quoad aliquid ad me scriberes.

6. POSTQUAM, vel POSTEAQUAM, indicativo ferè jungitur: ut, Ter. Is postquam excessit ex ephebis. Cic. Posteaquam de medio cursu sum revocatus.

7. ANTEQUAM, PRIUSQUAM, SIMUL, SIMUL AC, SIMUL ATQUE, SIMUL UT, UBI, pro POSTQUAM, modò indicativum, modò subjunctivum, admittunt: ut, Cic. Antequam de incommodis Sicilia dico. Id. Antequam de republica dicam. Ter. Omnia experiri certum est, priusquam pereo. Cic. Priusquam aggrediar ad causam. Id. Simul inflavit tibicen, a perito carmen cognoscitur. Liv. Simul portarum claves tradiderimus, Carthaginiensium exemplo Enna erit. Virg. Quam simul ac tali persensit peste teneri. Varro, Simul ac promiferis minerval, incipiam. Cic. Simul atque introductus est, rem confecit. Hor. Simul atque adoleverit atas. Cic. Omne animal, simul ut ortum est, & se ipsum & omnes partes suas diligit. Id. Ego ad te habeo quod scribam, simul ut videro Curionem. Virg. Hæc ubi dicta dedit. Cic. Ubi semel quis pejeraverit, ei credi postea non oportet.

8. NÆ, h. e. PRO FECTO, pronominiibus ferè præpositum, vel indicativum, vel subjunctivum recipit: ut, Ter. Næ ego homo sum infelix. Cic. Næ tu, si id fuisses, melius fame tue consulisses.

9. NE, adverbium prohibendi, vel imperativo vel subjunctivo, & huic elegantius, jungitur: ut, Plaut. Abi, ne jura, satis credo. Virg. Ne fugite hostes.

- spitium, neve ignorete Latinos.* * Ter. *Ne post conferas culpam in me.* Liv. *Ne tot annorum felicitatem in unius hora dederis discrimen.*
10. **QUASI, CEU, TANQUAM, PERINDE**, quando similitudinem notant, indicativo junguntur: ut, Plaut. *Fuit olim, quasi ego sum, senex.* Virg. *Adversus rupto ceu quondam turbine venti Confligunt.* Ter. *Tanquam Philosophorum habent disciplina ex ipsis vocabula.* Cic. *Hac omnia perinde sunt, ut aguntur.* ¶ Quando autem simulationem vel ironiam significant, subjunctivum post se habent: ut, Cic. *Quasi de verbo, non de re, laboretur.* Plin. *Ceu verò nesciam adversus Theophrastum scripsisse etiam feminam.* Juv. *Tanquam feceris ipse aliquid.* Cæf. *Perinde ac satisfacere & fraudata restituere vellent.*
11. **Optandi & imprecandi particula, UTINAM, O SI, UT, PRO UTINAM**, subjunctivum adsciscunt: ut, Cic. *Utinam ea res ei voluptati sit.* Virg. *O mihi prateritos referat si Juppiter annos.* Ter. *Ut illum dii deaque perdant.*
12. **Ut, pro POSTQUAM**, indicativum petit: ut, Ovid. *Ut sumus in Ponto, ter frigore constitit Ister.* ¶ Item, **pro QUAM, vel QUOMODO**, cum quadam admiratione: ut, Ter. *Ut falsus animi est!* Plaut. *Ut sæpe summa ingena in occulto latent!* ¶ Cum simpliciter similitudinem notat, primumque indicativo jungitur: ut, Plaut. *Ut tute es, item omnes censes esse.* * Interdum futuro subjunctivi: ut, Cic. *Ut sementem feceris, ita metes.*
13. **QUIN, pro CURNON**, indicativum postulat: ut, Cic. *Quin continetis vocem indicem stultitiæ vestra?* ¶ **Pro IMO**, indicativum vel imperativum recipit: ut, Ter. *Quin est paratum argentum.* Id. *Quin tu hoc audi.* ¶ **Pro UT NON, QUOD NON, vel QUO MINUS**, subjunctivum petit: ut, Ter. *Nulla tam facilis res, quin difficilis sit, quam invitus facias.* Cic. *Non quin rectum esset, sed quia, &c.* Id. *Proxus nihil abest, quin sim miserrimus.*

De Regimine ADVERBIORUM.

62. **EN, velut ECCE**, sibi primum quartumve tulerunt.

EN & ECCE vel nominativum, vel accusativum recipiunt: ut, Cic. *En crimen, en causa.* Senec. *En Paridis hostem.* Cic. *Ecce nova turba atque rixa.* Id. *Ecce miserum hominem.*

NOT. HEM (pro **ECCE**) similiter cum accusativo construitur: ut, Ter. *Hem astutias.* Id. *Hem Davum tibi.*

63. **Temporis, atque loci, quantique adverbium quædam Dant patrium: quem nata DIE quartumve reposcunt.**

I. Adverbium quædam temporis, loci & quantitatis regunt genitivum.

1. **Temporis: Interea, postea, inde, tunc**: ut, Ter. *Te interea loci cognovi.* Sallust. *Postea loci Consul pervenit in oppidum Cirtam.* Lucr. *Inde loci mortalia secla creavit.* Justin. *Ex gente obscura tunc temporis.*

2. **Loci:**

2. Loci: *Ubi & quo*, cum eorum compositis: item, *èd, huc, hucine, unde, usquam, nusquam, longè, ibidem*: ut, Cic. *Ubi terrarum sumus!* Plaut. *Non hercle quò hinc nunc gentium aufugiam, scio.* Cic. *Ubicunque terrarum & gentium violatum jus civium Romanorum sit.* Ter. *Imò abeat multò malo quovis gentium.* Tac. *Èd audacia provectus est.* Curt. *Huc malorum ventum est.* Pers. *Huccine rerum Venimus?* Plaut. *Unde hæc igitur gentium est?* Id. *Neque mihi libella spes est usquam gentium.* Ter. *Fratrem nusquam invenio gentium.* Cic. *Tu autem abes longè gentium.* Plaut. *Ibidem loci res erit.*

3. Quantitatis: *Abundè, affatim, largiter, nimis, quoad, satis, parum, minimè*: ut, Suet. *Se jampridem potentia gloriaque abundè adeptum.* Plaut. *Tibi divitiarum affatim est.* Id. *Credo illic inesse auri & argenti largiter.* Cic. *Nimis insidiarum ad capiendas aures adhiberi videtur.* Id. *Quoad eius facere potueris.* Sall. *Satis loquentia, sapientia parum.* Ter. *Minimè gentium.*

4. Quibus addi solent, *ergò, pro causâ, instar, partim*: ut, Cic. *Donari virtutis ergò.* Virg. *Iustar montis equum---Edificant.* Ter. *Partim sum earum exactus, partim vix steti.* * Sed hæc vere nomina substantiva esse a libi docuimus.

II. PRIDIE & POSTRIDIE (à die composita) vel genitivum vel accusativum recipiunt: ut, Cic. *Pridie ejus diei.* Cæli. *Postridie ejus diei.* Cic. *Pridie Quinquatrus.* Id. *Postridie ludos Apollinares.* * Sic, *Pridie, postridie, Kalendas, Nonas, Idus*; rarò, *Kalendarum, &c.*

64. Derivata patrum retinent adverbia casum.

Quædam adverbia derivata regunt casum primitivorum: ut, Cic. *Sed hæc tu melius, vel optimè omnium.* Id. *Cum id sit extremum, congruenter natura convenienterque vivere.* Id. *Huic ad urbem venienti tota obviam civitas processerat.* Colum. *Terram stercoreatam minimum aliè pedem in pulvinos redigat.* Pallad. *Aliè tribus pedibus.* Sic, *Propius urbi vel urbem, Proximè castris vel castra.* Sall. *Amplius opinione morabatur.* Martial. *Quisquis plus justo non sapit, ille sapit.*

II. Constructio PRÆPOSITIONUM.

65. Ad poscit quartum socii cum præposituris.

Præpositiones AD, APUD, ANTE, &c. accusativum regunt: ut, Propert. *Haud ulla portabis opes Acherontis ad undas.* Ter. *Ut apud me premium esse positum pietati scias.* Ovid. *Non venit ante suum*

suum nostra querela diem. Sic, Adversus vel adversum hostes, Cis Euphratem, Citra necessitatem, Circa vel circum forum, Contra inimicos, Erga amicos, Extra terminos, Inter fratres, Intra privatos parietes, Infra tectum, Juxta macellum, Ob quassum, Propter virtutem, Per agros, Prater morem & consuetudinem, Penes arbitros, Post tergum, Pone cervicem, Secus viam, Secundum Regem, Supra cœlum, Trans montem, Ultra Indos.

66. A jungi sexto, reliquis cum fratribus, optat :

Vult TENUŠ at patrium numeri plerumq; secundi.

I. Præpositiones A, AB, ABS, &c. regunt ablativum: ut, Ter. *Rem omnem à principio audies.* Hor. *Nihil est ab omni parte beatum.* Plaut. *Neque me abs tuo conspectu occultabo.* Sic, *Absque causa, Cum exercitu, Clam patre, Coram testibus, De lana caprina, E foro, Ex adibus, Pro clientibus, Pra timore, Palam omnibus, Sine labore, Mento tenuš.*

II. TENUŠ, si nomen sit plurale, genitivum ferè postulat: ut, Virg. *Et crurum tenuš à mente palearia pendent.* Cic. *Lumborum tenuš.* * Interdum & ablativum: ut, Ovid. *Pectoribus tenuš.*

67. SUB, SUPER, IN, SUBTER, quartum sextumque gubernant.

Præpositiones IN, SUB, SUPER & SUBTER, interdum accusativum, interdum ablativum, pro varia significatione, regunt; hoc modo:

1. IN, SUB & SUPER, cum motus ad locum significatur, accusativum postulant: ut, Cæs. *Cæsar in hiberna exercitum deduxit, ipse in citeriorem Galliam profectus est.* Virg. *Et nunc magna mei sub terras ibit imago.* Id. *Danaûm super agmina latè Incidit.*

2. Cum motus vel quies in loco significatur, IN & SUB regunt ablativum; SUPER vel accusativum, vel ablativum: ut, Ter. *Ego in portu navigo.* Ovid. *In viduo jaceo solus & ipse toro.* Virg. *Troja sub mœnibus altis Tot nati cecidere Deûm.* Id. *Recubans sub tegmine fagi.* Liv. *Ad Antiochiam super Maandrum amnem posuit castra.* Virg. *Stratoque super discumbitur ostro.*

3. SUBTER ferè accusativum poscit, siue motûs, siue quietis verbis adjungatur: ut, Virg. *Angusti subter fastigia tecti Ingentem Aenean duxit.* Cic. *Plato iram in pectore, cupiditatem subter præcordia locavit.* Pers. *Ilia subter Cacum vulnus habes.* * Interdum apud Poëtas ablativum recipit: ut, Virg. *Omnes Ferre libet subter densa tellurine casus.*

NOT. I. Speciatim, IN, pro erga, contra, per, ad, usque ad, apud, super, accusativo jungitur: ut, * Cic. *Amor in patriam.* Id. *Indulgentia in liberos.*

* Id,

* Id. Ad impietatem in deos, in homines adiunxit injuriam. * Id. Crescit in dies singulos hostium numerus. Virg. Siletur in noctem. * Ter. Vereor coram in os te laudare. Cic. In legem per vim latam jurare noluerat. Hor. Nullius addictus jurare in verba magistri. * Mart. In lucem semper Acerra bibit. Varro, Pariunt [vacca] in annos decem, quadam etiam in plures. Plin. Studebat in cœna tempus. * Cic. Cato ea sentit quæ non probantur in vulgus. Tac. Celebrata in vulgus Celsi salus. * Cic. In filium quam habebam potestatem, eâ usus sum. Hor. Regum timendorum in proprios greges, Reges in ipsos imperium est Jovis.

¶ Item, cum distributioni vel mutationi inservit: ut, * Cæf. Gallia est omnis divisa in partes tres. Virg. Socios partitur in omnes. Liv. Cum quingenos denarios pretium in capita statuisent. * Ovid. Gorgoneum turpes crinem mutavit in hydros. Id. Versa est in cinerem sospite Troja viro. ¶ Item, cum ad similitudinem seu formam notat: ut, Virg. Portus ab Eoo fluctu curvatur in arcum. Apul. Lapis Parius in Dianam factus.

NOT. 2. IN, pro INTER, ablativo ferè adjicitur: ut, Cic. Hoc primum sentio, nisi in bonis, amicitiam esse non posse. Id. Peto ut eum complectare, diligas, in tuis habeas. Liv. Regio erat in primis Italiae fertilis. * Rarò accusativo: ut, Cic. Homines morte deletos reponere in Deos.

NOT. 3. IN nonnunquam, cum quies significatur, accusativo jungitur: ut, Cic. Cum vestros portus in prædonum fuisse potestatem sciatis. Liv. Minucium magistrum equitum prope in custodiam habitum. Sall. Cum talem virum in potestatem haberet. ¶ Contrà, cum motus ad locum significatur, ablativo junctum interdum reperitur: ut, Plaut. Qui intromisisti in adibus quingentos coquos. Virg. Rapuitque in fomite flammam. Pallad. Pira deinde mittuntur in vasculo.

NOT. 4. SUB, cum ad tempus refertur, five cum pro circa, vel paulò ante, vel paulò post, accipitur, accusativum ferè postulat: ut, Cæf. Pompeius sub noctem naves solvit, i. e. paulò ante. Cic. Sub dies festos, i. e. paulò post. Liv. Sub idem tempus, i. e. circa, vel per idem tempus. * Rariùs ablativum: ut, Plin. Sub die ludorum. Suet. Sub exitu vite.

NOT. 5. SUPER, pro ultra, præter & inter, accusativum petit: ut, * Virg. Super & Garamantas & Indos Proferet imperium. Sall. Animum advortit, super gratiam atque pecuniam suam invidiam facti esse. Tac. Jam super triginta millia armatarum adspiciebantur. * Liv. Punicum exercitum super morbum etiam fames affecit. Suet. Super segnitie notam, ebrietatis quoque & aleæ infamiam subiit. * Plin. De ejus nequitia omnes super cœnam loquebantur. Curt. Super mensam. Id. Super vinum & epulas, i. e. inter cœnandum, inter pocula.

NOT. 6. SUPER, pro de, pro vel ob, ablativo gaudet: ut, * Cic. Hac super re scribam ad te. Virg. Multa super Priamo rogitans, super Heclore multa. * Id. Nec super ipse suâ molitur laude laborem. Id. His accensa super, i. e. ob hac.

68. Casum sæpè suum dat præpositura regendum

Addita composito: quandoque iteratur & ipsa.

Præpositio in compositione eundem sæpè casum regit quem extra: ut, Virg. Adis oppida pastor. Sall. Qui per virtutem soliti erant nobilitatem antevenire. Ter. Villam prætereo sciens. Cæf. Caesar omnem equitatum pontem transducit. * Liv. Ut absisteret incepto effecerunt. Suet. Biennio continuo pedem porrâ non extulit. * Virg.

Prima

Prima leves ineunt si quando praelia Parthi. Id. *Haerent infixi pectore vultus.* Id. *Victorque viros supereminet omnes.* Cic. *Superseideas hoc labore itineris.*

II. *Præpositio cum qua verbum est compositum, sæpè iteratur: ut, Cic. Qui ad nos intempestivè adeunt, molesti sæpè sunt.* Id. *Nihil non consideratum exibat ex ore.* Id. *Modò enim hoc malum in hanc temp. invasit.* Ter. *Nunquam accedo ad te, quin abs te abeam doctior.*

NOT. [I.] Hæc structura tum tantum locum habet, cum præpositio à verbo divelli, ac separatim suo casui præmitti potest: ut, Virg. *Alloquor te, i. e. loquor ad te.* Liv. *Classis circumvehitur arcem, i. e. vehitur circum arcem.*

NOT. 2. Ex his multa sunt, quæ præpositionem iteratam respuunt: ut, *Affari, alloqui, allatrare aliquem; non, ad aliquem.* Sic, *Alluere urbem, Accolere flumen, Circumvenire aliquem, Obire legationem, Præterire injuriam; &, Abdicare se magistratu, Efferre pedem domo, Evertere aliquem omnibus fortunis, &c.*

NOT. 3. Rursus alia sunt, quæ solùm cum præpositione, quantum constat, construuntur: ut, *Accurrere ad aliquem, Adhortari ad aliquid, Inadere in morbum; non, Accurrere aliquem, Adhortari aliquid, &c.* *Quod ad me attinet; non, quod me attinet.* Sic, *Avocare à studiis, Avertere ab incepto, &c.*

NOT. 4. Multa sunt, quæ præpositionem compositi vel reperunt, vel omittunt: ut, Cic. *Aggredi ad disputationem.* Id. *Aggredi causam.* Liv. *Per mediam hostium aciem percurrere.* Cic. *Pœnam legum percurrere.* Id. *Ingredi orationem.* Id. *Ingredi in orationem.* Sic, *Inducere animum, vel in animum.* *Aberrare proposito & à proposito, Abstinere cibo, à scelere.* *Evadere undis.* Virg. *è manibus.* Liv. *Decedere de suo jure, Decedere provinciâ, viâ; vel, de provincia, de via.* *Expellere, ejicere, exterminare, extrudere, exturbare urbe, & ex urbe, &c.*

NOT. 5. Multa denique sunt, quæ cum dativo, vel aliter, construuntur: ut, *Affargere alicui. Illacrymari morti alicujus, Accedere urbem, ad urbem, urbi; Appropinquare ad portam, muro. Insilire in scapham, Plaut. Insilire puppim, Lucan. puppi, Id. Circumdare brachia collo, Succumbere oneri, Inesse rei alicui, & in re aliqua. Extorquere argentum ab aliquo, Cic. ferrum alicui de manibus, Id.*

NOT. 6. Quædam cum præpositionibus *E* vel *EX* composita, vel accusativum vel ablativum admittunt: ut, Stat. *Campum exire vetat.* Virg. *Quamvis multa meis exiret victima septis.* Plin. *Non debet historia egredi veritatem.* Ovid. *Portibus egredior.* Lucan. *Patrios excedere muros.* Virg. *Sceleratâ excedere terrâ.*

Alie de PRÆPOSITIONIBUS Observationes.

I. *Præpositionibus accusativum regentibus vulgò adduntur, CIRCITER, PROPE, USQUE, & VERSUS: ut, Cæsar. Circiter meridiem exercitum in castra reduxit.* Cic. *Hostes prope muros castra habent, Curt. Corpora usque pedes carbaso velant.* Plin. *Vastæ solitudines orientem versus.* * Sed hæc verè adverbialia sunt, quibus subaudienda est præpositio *AD*; quæ cum tribus posterioribus nonnunquam exprimitur: ut, Nep. *Cum prope ad annum otiosissimum prospera permanisset fortuna.* Hor. *Ab ovo usque ad mala.* Plin. *Ad occidentem versus.*

II. *Inter*

II. Inter ablativum regentes numeratur & PROCL: ut, Liv. *Haud procul seditione res erat.* * Sed hoc quoque adverbium est: ablativus autem regitur ab intellecta præpositione A vel AB; quæ & sæpissimè exprimitur: ut, Virg. *Procul à patria.* Quintil. *Procul ab ostentatione.*

III. Præpositiones aliis interdum calibus, quàm quos consuetè regunt, per Elliptin junguntur: ut, Suet. *Campum Stellatæ divisit extra sortem ad viginti millibus civium;* i. e. *civium millibus ad viginti millia.* Sic Cic. *Ad Opes.* Ter. *Ad Diana;* supple, *adem.* Cic. *A Vestæ;* supple, *ade.*

IV. TENSUS & VERSUS calibus suis postponuntur: reliquæ fere præcedunt: USQUE promiscuè adhibetur.

V. Inter præpositionem & casum ab ea rectum nonnunquam apud Poëtas aliquid interponitur: ut, Virg. *Injiciunt ipsis ex vincula fertis.* Ovid. *Dissepulo peris solus ab ipse meo.*

VI. Præpositiones sæpè omittuntur: ut, Virg. *Devenire locos latos.* Cic. *Magnam partem ex Iambis nostra constat oratio;* supple, *ad.* Ter. *Nunc id prodeo.* *Ire incicias, suppetias, exsequias;* sup. *ob vel propter.* Virg. *Maria aspera juro;* sup. *per.* Id. *It portis.* Cæf. *Ut se loco movere non possent;* sup. *e vel de.* Virg. *Ære cavo clypeus.* Hor. *Vina promens dolio;* sup. *ex.* Ter. *Quid illo facias;* sup. *de.* Cæf. *Si reipublicæ commodo facere possit;* sup. *cum,* &c.

VII. A & E solum consonantibus; AU & EX sæpius vocalibus, haud raro & consonantibus, præponuntur: ut, *A patre, E regione: Ab initio, Ab rege, Ex urbe, Ex parte.* * ABS ante q & t ponitur: ut, Ter. *Abs quivis homine.* Cic. *Vel vincam te, vel vincar abs te.*

III. Constructio INTERJECTIONUM.

69. O, HEU, PROH primum, quartum, quintumque tenebunt.

HEI sibi, VÆque petunt casum subjungere ternum.

I. Interjectiones, O, HEU & PROH, regunt nominativum vel vocativum; interdum etiam accusativum. Nom. ut, Ter. *O vir fortis atque amicus!* Plin. *Heu vanitas humana!* Liv. *Tantum, proh dolor! degeneramus à parentibus nostris!* Voc. ut, Ter. *O Dave, itane contemnor abs te?* Virg. *Heu miserande puer!* Cic. *Proh sancte Jupiter!* Accus. ut, Cic. *O præclarum custodem ovium (ut aiunt) lupum!* Ter. *Heu me infelicem!* Cic. *Proh Deum hominumque fidem!*

II. HEI & VÆ regunt dativum: ut, Ter. *Hei misero mihi!* Martial. *Væ tibi, caufidice.*

APPENDIX de aliis Interjectionibus.

1. HEUS & OHE vocativo tantum apponuntur: ut, Ter. *Heus Syre.* Martial. *Ohe jam satis est, ohe libelle.*

2. AH & VAH accusativo vel vocativo: ut, Ter. *Ah me miserum!* Virg. *Ah virgo infelix!* Incert. *Vah inconstantiam!* Plaut. *Vah salus mea, servavisti me,*

3. HEM

3. HEM dativo, accusativo & vocativo: ut, Ter. *Hem tibi*. Id. *Hem astutias!* Cic. *Hem mea lux, meum desiderium*.
 4. Reliquæ ferè Interjectiones, & pleræque etiam earum quas diximus, absque calu orationi inferuntur.

IV. Constructio CONJUNCTIONUM.

70. Disjungens sociansque ligat conjunctio casus,
 Atque modos, regimen si non varietur, eisdem.

Conjunctiones copulativæ, *Et, ac, atque, nec, neque, &c.* & disjunctivæ, *Aut, ve, vel, seu, sive*, connectunt similes casus & modos: ut, Hor. *Pulvis & umbra sumus*. Id. *Qui studet optatam cursu contingere metam, Multa tulit secitque, puer, sudavit & alsi*. Ovid. *Nec census, nec clarum nomen avorum, Sed probitas magnos ingeniumque facit*. Hor. *Aut prodesse volunt, aut delectare Poëta*.

* His adde, *Quàm, nisi, præterquam, an*: ut, Ter. *Hæc res non minus me malè habet, quàm te*. Cic. *Philosophi negant quenquam virum bonum esse, nisi sapientem*. Id. *Pro tantis rebus nullum a vobis premium postulo, præterquam hujus diei memoriam sempiternam*. Virg. *Dolus, an virtus, quis in hoste requirat?*

* Item, Adverbia similitudinis, *ceu, tanquam, quasi, ut, &c.* Plin. *Pergami omnibus annis spectaculum gallorum publicè editur, ceu gladiatorum*. Cic. *Gloria virtutem tanquam umbra sequitur*.

Exc. Si diversa sit vocum structura, dissimiles necessario casus copulantur: ut, Cic. *Mea & reipublica interest*. Juv. *Balnea sexcentis, & pluris porticus empta*. Cic. *Sive Roma es, sive in Epiro*.

NOT. Si sententia variationem constructionis admittat, casus etiam & modi variari interdum possunt: ut, Boët. *Mulier reverendi admodum vultus, oculis ardentibus, colore vivido, atque inexhausti vigoris*. Sic, *Vir magni ingenii, summæque industriæ*; vel, *Vir magno ingenio, summæque industria*. Sall. *Ubi videt neque per vim, neque insidiis opprimi posse hominem*. Pers. *Tecum habita, & nôris quàm sit tibi curta supellex*.

71. *Quo, licet, utque* modum poscunt *utinamque* secundum:

Queis infinitas voces, *ne, dummodo, junge*.

I. *Ut, quo, licet, ne, utinam & dummodo*, subjunctivo modo ferè semper adhærent: ut, P. Syr. *Avaro quid mali optes, nisi ut vivat diu?* Ter. *Adjuta me, quò id fiat facilius*. Virg. *Dicam equidem, licet arma mihi mortemque minetur*. Hor. *Immortalia ne speres, monet annus*. Quintil. *Utinam liberorum nostrorum mores non ipsi perderemus*. Cic. *Omnia honesta negligunt, dummodo potentiam consequantur*.

II. Inter:

II. Interrogativa omnia, five nomina, five pronomina, five adverbia, five conjunctiones sint, cum indefinitè ponuntur, subjunctivum adiscunt: ut, Hor. *Qua virtus, & quanta, boni, sit vivere parvo, Disce.* Ter. *Metuo qualem tu me esse hominem existimes.* Cic. *Usciam quid agas, ubi quoque, & maximè quando Roma futurus sis.* Ovid. *Nescit vitæne fruatur, An sit apud Manes.*

¶ Item relativum QUI, quoties in continuato cum præcedentibus sermone adhibetur, subjunctivo frequentius quàm indicativo jungitur: ut, Cic. *Pompeius non dubitat ea qua de republica nunc sentiat, mihi valde probari.* Id. *Dices, quid igitur proficis, qui anticipes ejus rei molestiam, quam triduo sciturus sis?*

NOT. 1. Post hæc verba, *Volo, nolo, malo, rogo, precor, censeo, suadeo, licet, oportet, necesse est, & similia;* item post imperativos, *sine, fac, vel facio,* ut eleganter reticeretur: ut, Ter. *Ducas volo hodie uxorem.* Cic. *Artificium obliviscatur & studium deponat licebit.* Ter. *Fac te patrem esse sentiat.*

NOT. 2. NE post cave sæpius omittitur: ut, Cic. *Cave facias.* Ter. *Cave te esse tristem sentiat.*

NOT. 3. UT & QUOD sic ferè distinguuntur:

1. UT notat causam finalem, & plerumque de re futura dicitur: ut, Ter. *Vel me monere hoc, vel percontari puta: Rectum est? ego ut faciam: non est? te ut deterream.* Nep. *Cursores miserunt, ut nuntiaret, quam celeri opus esset auxilio.* * Adhibetur etiam post voces intensivas, *Adco, ita, sic, tam, talis, tantus, tot, & similia:* ut, Cic. *Adeone ignarus es consuetudinis nostræ, ut hæc nescias.* Plin. *Nullum tam impudens mendacium est, ut teste carat.* Cic. *Vita quidem talis fuit, ut nihil posset accedere.*

2. QUOD notat causam efficientem, seu impullivam, diciturque plerumque de eventu seu re gestâ: ut, Cic. *Gaudio quòd te interpellavi.* Id. *Cato mirari se aiebat, quid non rideret haruspex, haruspitem cum vidisset.* Vid. & supra, p. 57.

A P P E N D I X.

De aliis CONJUNCTIONIBUS cum Indicativo vel Subjunctivo constructis.

1. ETSI, TAMETSI, QUANQUAM, in principio statim sententiæ indicativum postulant: ut, Cic. *Etsi vereor, judices, &c.* Id. *Tametsi vuisse debco, tamen de meo jure decedam.* Id. *Quanquam gratiarum actionem à te non desiderabam.* * Alibi etiam subjunctivum admittunt: ut, Cic. *Nunc tantum videmur intelligere, non diuturnum bellum: etsi id ipsum nonnullis videatur secus.* Ter. *Memini tametsi nullus moneas.* Quint. *Cadi verè discentes, quanquam receptum sit, & Chrysippus non improbet, minimè velim.*

2. ETIAMSI & QUAMVIS sæpius subjunctivo, interdum indicativo adhaerent: ut, Cic. *Omnia breviter tolerabilia esse debent, etiamsi maxima sint.* Virg. *Quamvis Elysios miretur Græcia campos.* * Cic. *Ista veritas, etiamsi jucunda non est, mihi tamen grata est.* Hor. *Quamvis, Scæva, satis per te tibi consulis.*

3. UT, pro QUAMVIS, subjunctivo solum adjungitur: ut, Ovid. *Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas.*

4. QUONIAM, QUANDO, QUANDOQUIDEM, indicativum ferè postulant: ut, Ter. *Quoniam non potest id fieri quod vis, Id velis quod possis.*

- Id. Quando ego tuum non curo, ne tu cura meum. Virg. Quandoquidem in molli confedimus herba.
5. QUIPPE, pro nam, indicativo jungitur: ut, Virg. Quippe vector fatis.
6. UTPOTE, & QUIPPE pro utpote, sequente qui, rarius subjunctivum, rarius indicativum; sequente cum solum subjunctivum, habent: ut, Suet. *Edes sacras opulentissimis donis adornavit; utpote qui in cellam Jovis Capitolini sedecim millia pondo auri contulerit.* Cic. *Non ignorat voluptatem Epicurus, quippe qui testificetur, &c.* * Id. *Lucius quidem frater ejus, utpote qui peregre depugnavit, familiam ducit.* Id. *Quippe qui cives optimos jugulari iussit.* * Id. *Ad fidem faciendam justitia plus pollet, quippe cum ea sine prudentia satis habeat auctoritatis.* Id. *Me incommoda valetudo, utpote cum sine febris laborassem, tenebat Brundisii.*
7. QUOD & QUIA in sententia finita indicativo, in infinita subjunctivo sociantur: ut, Cic. *Bene facis, quid me adjuvas.* Ter. *Quia paululum vobis accessit pecunia, sublatis animi sunt.* * Cic. *Mihi quod Nasicam defendissem, leviter succensuit.* Id. *Nemo ipsam voluptatem, quia voluptas sit, aspernatur: neque quisquam est, qui dolorem ipsum, quia dolor sit, amet.*
8. QUUM, seu CUM, pro quoniam, subjunctivum; pro quod indicativum, longè frequentius adiecit: ut, Ovid. *Cum rapiant mala fata bonos (ignoscite falso) sollicitor nullos esse putare Deos.* Cic. *Cum Athenas tanquam ad mercaturam bonarum artium sis profectus, inanem redire turpissimum est.* * Plaut. *Cum tu liber es, Messinio, gaudeo.* Cic. *Tibi gratias ago, cum tantum literæ meæ potuerunt.*
9. SI, SIN, NI, NISI, SIQUIDEM, modò indicativis, modò subjunctivis adhærent: ut, Ter. *Si illum relinquo, ejus vitæ timeo; sin opitutor, hujus minas.* Id. *Mirum ni domi est.* Cic. *Pompeius Domitium, nisi me omnia fallunt, deseret.* Id. *Robur & soboles militum interit, siquidem, quæ nunciantur, vera sunt.* * Ter. *Si id scissem, nunquam huc retulissem pedem.* Sall. *Persuadet, uti Fugurtham, maximè utrum, sin id parum procedat, necatum sibi traderent.* Ter. *Ni nosses causam, crederem vera hunc loqui.* Virg. *Nec veni, nisi fata locum sedemque dedissent.* Cic. *O morem præclarum, quem à majoribus accepimus, siquidem [eum] teneremus.* ¶ SI, pro quamvis, subjunctivo ferè adjicitur: ut, Ter. *Redeam, Non, si me obsecret.* Id. *Non, si capiendos mihi sciam esse inimicos omnes homines.* * Rarius indicativo: ut, Id. *Verum, si cognata est maximè, Non fuit necesse habere.*
10. DUM, pro dummodo; & QUIN, pro ut non, vel quod non, subjunctivum petunt: ut, Cic. *Oderint, dum metuant.* Ter. *Non dubium est quin uxorem nolit filius.* Cic. *Non quin ipse dissentiam, sed quod, &c.* Adde supra, p. 74.

Liber Secundus.

De SYNTAXI IRREGULARI, seu FIGURATA.

FIGURÆ Syntaxeos ad quatuor genera reduci possunt. Vel enim (1.) Aliquid ad integritatem orationis deficit, & hæc figura generali nomine ELLIPSIS appellatur. Vel (2.) Aliquid redundat, seu superfluum est, quæ PLEONASMUS dicitur. Vel (3.) Orationis partes earumve accidentia inter se permutantur, quæ ENALLAGE nominatur. Vel denique (4.) Vocum ordo pervertitur seu turbatur, quæ HYPERBATON insignitur,

CAP. I.

De ELLIPSI ejusque speciebus.

ELLIPSIS est, unius vel plurium vocum ad plenam orationem faciendam defectus.

Ea autem in duas species dividi potest. Vel enim (1.) Id quod in oratione desideratur, foris petendum est. Vel (2.) E proximis vicinisque vocibus intelligendum. Prior ELLIPSIS strictius sic dicta appellari potest; ac sub se etiam Appositionem, Synecdochen, & Asyndeton complectitur. Posterior ELLIPSIS laxiore sensu accepta dici potest, continetque etiam sub se Zeugma, Syllepsin & Prolepsin.

ELLIPSIS strictius dicta.

ELLIPSIS strictius dicta est, cum in oratione deficit vox extrinsecus petenda. Estque omnium partium orationis.

1. Nominis: ut, *Amant, supple homines.* Hæctoris *Andromache*, sup. uxor. *Aberant bidui*, sc. *viâ.* *Decies sestertium*, sc. *centena millia.* Pro *Deum immortalium!* putâ *fidem.* Non est oneri ferendo, sup. *aptus.*

2. Pronominis: ut, *Virg. Arma virumque cano*, sc. *ego.* Ter. *Memini videre*, sc. *me.* Cic. *Negat jure esse, qui miles non sit, pugnare cum hoste*, sup. *cum.* Hor. *Sunt quos hoc genus minime juvat*, sc. *quidam.* Plin. *Equo fere, qui homini, morbi*, sup. *idem.*

3. Verbi: ut, Ter. *Egomet continuo tecum*, sc. *cogitabam.* Quid multa? sc. *dicam.* Cic. *Ridere conviva, cachinnari ipse Apronius*, sup. *ceperunt & cepit.*

4. Participii: ut, Juv. *Saturno Rege*, sup. *ente.* Cic. *Occupationum marum vel hoc signum erit, quid epistola librari manu est*, sup. *scripta.*

5. Adverbi: ut, Cæf. *Vulnerantur amplius sexcenti, pro quam sexcenti.* Liv. *Ad unum omnes occidit, pro usque ad unum.*

6. Præpositionis: ut, *Eo Romam, pro ad Romam.* Prædie *Nonas, pro ante Nonas.* Virg. *Stridens Aquilone procella, pro ab Aquilone.* Ter. *Quid me fiet, pro de me.* Id. *Si pater id succenseat, pro propter id.*

7. Interjectionis: ut, Ovid. *Me miserum! ubi O vel heu supplendum.*

8. Conjunctionis: ut in *Asyndeto*, de quo mox.

APPPOSITIO.

APPPOSITIO est, duorum substantivorum in eodem casu, per Ellipsin participii ENS, conjunctio: ut, *Urbs Roma*, i. e. *urbs eas*, vel *que est Roma.* Liv. *Celiberi novus miles dissiugerunt*, i. e. *antes*, vel *qui erant novus miles*, seu *novi milites.* Id. *Annibal peto pacem*, i. e. *ego ens*, vel *qui sum Annibal.* Id. *Audi tu populus Albanus*, i. e. *tu ens*, vel *qui es populus Albanus.*

SYNECDOCHE.

SYNECDOCHE est, cum ablativus patris vel adjuncti mutatur in accusativum, intellectâ præpositione Græcâ *κατὰ*, vel Latinâ *secundum*, seu *quod.* ad. Partis: ut, Virg. *Expleri mentem nequit.* Id. *De populum vides taciturni crudeliter ora;* pro *quod ad mentem, quod ad ora.* Adjuncti: ut, Id. *Flores inscripti nomina Regum.* Hor. *Qui purgor bilem sub vermi temporis horam;* pro *quod ad nomina regum, quod ad bilem.* Adde supra p. 15.

ASYNDETON.

ASYNDETON est, conjunctionis, maximè copulativæ, in oratione defectus: ut, *Deus optimus maximus*; pro *optimus & maximus*. *Sartum rectum conservare*; pro *sartum & rectum*. *Equi boni consulere*; pro *aqui & boni*. Sic Sall. *Genus, atas, eloquentia propè aqualia fuisse*. Cic. *Abiit, excessit, evasit, erupit*. Virg. *Ferte citi flammæ, date tela, impellite remos*. * Item aliarum conjunctionum: ut, *Velis, nolis, sup. seu. Plus minus, pro plus minusve. Sex septem dies, pro sex vel septem*. Hor. *Denies centena dedisses Huic parco, pro si dedisses*. Virg. *Nimum ne crede colori: Alba ligustra cadunt, vaccinia nigraliguntur, pro nam alba ligustra, &c.* Ter. *Quamquam est scelestus, non committit hodie unquam, iterum ut vapulet; pro non committet tamen*.

ELLIPSIS laxiore sensu accepta.

ELLIPSIS laxiore sensu accepta est, cum vox in oratione deficiens è proximo assumenda est. Id autem dupliciter fit:

I. Cum adjectivum vel verbum semel expressum, in diversis membris, absque ulla mutatione, repetendum est: ut, Cic. *Nulla possessio, nulla vis auri pluris quàm virtus æstimanda est*. Quæ sententia, ut omnibus numeris absoluta fiat, sic integranda est: *Nulla possessio pluris quàm virtus æstimanda est: Nulla vis auri pluris quàm virtus æstimanda est*. Ubi nec genus, nec numerus, nec casus mutatur. Sic Id. *Virtus, & honestas, & pudor cum Consulibus esse cogebat*. Et Virg. *Cui pecudum fibra, cæli cui sidera parent, Et lingua volucrum, & presagi fulminis ignes*. In quibus exemplis, cogebat & parent semel posita, illud bis, hoc ter præterea, sine mutatione, repetenda sunt.

II. Cum adjectivum vel verbum, semel expressum, in diversis membris repetendum est, sed genere, numero, casu, vel personâ mutatis. * Id autem variè, pro triplici adjectivi vel verbi exprimendi ratione, in tribus quæ hinc ortæ sunt figuris, Zeugmate, Syllepsi & Prolepsi, ut mox patebit, accidere solet.

ZEUGMA:

ZEUGMA est, cum adjectivum vel verbum diversis nominibus substantivis adjunctum, cum propiore expressè convenit, alteri, sed mutatis accidentibus, intelligendum.

Estque vel generis, vel numeri, vel personæ.

I. Generis: ut, Hor. *Et genus, & virtus, nisi cum re, vilior algâ est*. Ter. *Utinam aut hic surdus, aut hac muta facta sit*. Id. *Locus, tempus constitutum*.

II. Numeri: ut, Virg. *Huc ades, O Melibœ; caper tibi saluus, & hædi*. Id. *Hic illius arma, Hic currus fuit*. Id. *Tutatur favor Euryalum, lacrymaque decora*.

III. Personæ: ut, Cic. *Panè ille timore, ego visu corruì*, Virg. *Quamvis ille niger, quamvis tu candidus esses*. Ter. *Clinia servilum misit, & ego unâ nostrum Syrum*.

NOT. I. Pro diverso adjectivi vel verbi situ **ZEUGMA** trifariam dividi solet: nimirum in **PROTOZEUGMA**, live Zeugma in principio: ut, Virg. *Cum tacet omnis ager, pecudes, piæque volucres*. **MESOZEUGMA**, live Zeugma in medio: ut, Id. *Illum non populi facies, non purpura Regum Flexit, aut insidos agitans discordia fratres, Non res Romanæ, perituraque regna*. Et **HYPOZEUGMA**,

POZEUGMA, sive Zeugma in fine: ut, Sall. *As otium, & ditia, optanda aliis, oneri miseriaque fuer.*

NOT. 2. Nonnunquam adjectivum vel verbum cum substantivo convenit remotiore: ut, Suet. *Sic imperium adeptus populum Romanum, vel dicam hominum genus, voti compotem fecit.* Sall. *Cum naturâ loci, tum dolo, ipsi, atque signa militaria, obscurati.* Liv. *Ego populusque Romanus populis priscorum Latinorum bellum indico facioque.*

NOT. 3. Alioquin principali substantivo, sive propiori, sive remotiori, adjectivum vel verbum aptius accommodatur: ut, Sall. *Ingeni egregia facinora, sicut anima, immortalia sunt.* Liv. *Porta ea, velut in ore urbis posita, major aliquanto patetiorque, quam cetera, est.* Sic Ter. *Præterea talem, nisi tu, nulla filium pareret: Vel, Talem filium nulla, nisi tu, pareret.*

NOT. 4. Interdum tamen aliter fit: ut, Sall. *Sed ei cariора semper omnia, quam decus atque pudicitia fuit.* Id. *Sin opportunior fuga collis, quam campi fuerant.* Virg. *Nihil hic nisi carmina desunt.* Cic. *Quis igitur illum Consulam, nisi latrones putant.*

SYLLEPSIS.

SYLLEPSIS est, quâ adjectivum vel verbum, diversis substantivis additum, consentit cum digniore.

Triplex autem est Syllepsis; 1. *Generum.* 2. *Personarum.* 3. *Numerorum.*

Ex generibus verò dignius est masculinum feminino, & hoc neutro. Ex personis prima dignior est secundâ, & hæc tertiâ. Ex numeris pluralis dignior est singulari.

SYLLEPSIS generum.

SYLLEPSIS generum est, quando adjectivum, substantivis diversi generis junctum, cum eo quod dignioris generis est, convenit.

Estque vel explicita, vel implicita.

EXPLICITA est, cum substantiva diversi generis exprimuntur: ut, Ovid. *Attoniti novitate pavent, manibusque supinis Conspiciunt Bancisque preces timidusque Philemon.*

IMPLICITA est, cum substantiva diversi generis non exprimuntur, sed sub voce aliqua latent animo intelligendâ: ut, Ovid. *Ut templi tetigere gradus, procumbit uterque Pronus humi;* i. e. *Deucalion & Pyrrha.* Virg. *Una dolo Divum si femina victa duorum est;* i. e. *Cupidinis & Veneris.*

Rursus Syllepsis generum vel directâ est, vel indirectâ.

DIRECTA fit per conjunctionem copulativam: ut, Ter. *Pater mihi & mater mortui.*

INDIRECTA fit per præpositionem cum: ut, Sall. *Dux hostium cum urbe Valentia & exercitus deleti.*

NOT. 1. In rebus inaninatis adjectivum ut plurimum neutro genere adhibetur: ut, Virg. *Daphnidis arcum Fregisti & calamos; quæ---cum vidisti puero donata dolebas.* Cic. *Ut operam, consilium, rem, fidem meam, sibi ad omnes res parata putent.*

NOT. 2. Cum duobus substantivis singularibus diversi generis apponitur aliud substantivum plurale, dignioris generis ratio habetur: ut, Liv. *Prolemaus & Cleopatra Reges Egypti;* i. e. *Rex & Regina.* Sic parentes mei, de patre & matre; Liberi mei, de filio & filia; Fratres mei, de fratre & sorore dicuntur.

SYLLEPSIS *personarum.*

SYLLEPSIS *personarum* est, quando substantivis diversæ personæ adiungitur verbum plurale, digniori personæ congruens.

Ea quoque *explicita* est vel *implicita*.

EXPLICITA est, cum personæ exprimuntur: ut, Cic. *Sustulimus manus & ego & Balbus.* Id. *Errastis, Rulle, vehementer, & in & collega tui.*

IMPLICITA est, cum personæ non exprimuntur: ut, Plaut. *Quem per urbem uterque defessi sumus querere.* Id. *Dederim vobis consilium catum, Quod laudetis, ut ego opinor, uterque.*

Est & Directa vel Indirecta. **DIRECTA:** ut, Cic. *Ego & Cicero valemus.*

INDIRECTA: ut, Id. *Ipse cum fratre Capuam ad Consules adesse jussi sumus.*

SYLLEPSIS *numerorum.*

SYLLEPSIS *numerorum* est, cum diversorum numerorum substantivis adjectivum vel verbum plurale adjicitur: ut, Virg. *Phrygii comites & laetus Iulus Incedunt.* Id. *Dum fata Deusque sinebant, Vixi.* Cuius. *Profectisque amiculo & literis.*

NOT. Ea nonnunquam & *indirectè* fit: ut, Tac. *Equites cum Emilio subvenientes periculo ceteros eximere.*

PROLEPSIS.

PROLEPSIS est, cum toti subiciuntur partes, numeris aut personis à toto diversæ, verbo vel adjectivo non repetito. **NUMERIS:** ut, Liv. *Principes utrinque pugnam ciebant; ab Sabinis Mettius Curtius, ab Romanis Hostus Hostilius.* Sall. *Exercitus hostium duo, alter ab urbe, alter a Gallia, obstant.* **PERSONIS** [& numeris:] ut, Ter. *Ego vapulando, ille verberando, usque ambo defessi sumus.* Virg. *Boni quoniam convenimus ambo, Tu calamos instigare leves, ego dicere versus; i. e. Ego conveni, bonus instigare calamos; ut convenisti, bonus dicere versus.* Et sic in aliis.

Prolepsis etiam *explicita* est, vel *implicita*.

EXPLICITA est, in qua totum & partes exprimuntur: ut, Liv. *Consules, Sulpicius in dextro, Petilius in laevo cornu, consistunt.*

IMPLICITA est, in qua totum vel partes supprimuntur: ut, Virg. *Compulerantque greges Corydon & Thyrsis in unum, Thyrsis oves, Corydon distentas lacte capellas; i. e. pastores [Thyrsis & Corydon.]* Ter. *Curemus equam uterque partem; tu alteram, ego item alteram; i. e. nos uterque, ego meam, tu tuam partem curemus.* Ovid. *Vestras quisque redite domos; i. e. vos redite domos, tu tuam, alius suam.*

CAP. II.

De PLEONASMO *ejusque speciebus.*

PLEONASMUS est, vocis unius vel alterius in oratione redundantia. Estque præcipue, Nominis, Pronominis, Participii, Adverbii aut Conjunctionis.

1. **Nominis:** ut, Ter. *Hiscæ oculis egomet vidi.* Virg. *Sic ore locuta est.* Plaut. *Memoria memini.* Sic, *Ubique locorum, Nusquam gentium.* Item, *Vivere vitam, Servire servitutum, &c.*

2. **Pro-**

2. Pronominis: ut, Hor. *Quid mihi Celsus agit?* Virg. *Ubi nunc nobis Deus ille magister.* Cic. *Illud quod supra scripsi, id tibi confirmo.* Plaut. *Patertuus is erat frater patruelis meus.* Ter. *Fac me ut sciam.* Cic. *Hec me ut confidam faciunt.*

3. Participii: ut, Lucr. *Ennius aternis exponit versibus edens.* Virg. *Postquam primus amor deceptam morte fefellit.*

4. Adverbii: ut, Plaut. *Præsensit prius.* Ter. *Olim isti fuit generi quondam quæstus apud seculum prius.* Virg. *Magis beatior.* Sic, *Nimis demivor, Insaniam valde deamare, Itera mihi iterum, Rursus reverti,* ap. Plaut. *Retro reserri,* ap. Virg. *Multa concurrunt simul,* ap. Terent. &c.

5. Conjunctionis: ut, Plaut. *Etiā consultis verbis quoque.* Ter. *Itaque ergo amantur.* Cic. *Etsi quamvis non fueris suasor.* Sic, *Quasi si, Nisi si, Tamenetsi tamen.*

Sub Pleonasmō comprehendi possunt, Parelcon, Polysyndeton, Hendiadys & Periphrasis.

PARELCON.

PARELCON est, adjectio syllabica, vel particula aliqua, pronomini-
bus vel adverbii sic addita, ut significationi eorum nihil, nili forte em-
phasis quædam, inde accedat. Talia sunt, 1. MET, TE, CE, pronomi-
nibus addita: ut, *Egomē, tute, hujusce.* 2. DUM, imperativis verborum
adjectum: ut, *Agedum, memoradum, adesdum, &c.* 3. SIS, iisdem impe-
rativis addi solitum: ut, *Ageſis, capſis, videsis, &c.* 4. NAM, interroga-
tivis maximè adjunctum: ut, *Quisnam, ubinam, numnam, &c.* 5. QUAM
in *Admodumquam, oppidoquam, sanequam, nimisquam, &c.* 6. AN
in *fortassean; NE in Anne numne, &c.*

POLYSYNDETON.

POLYSYNDETON est conjunctionis, præcipuè copulativæ, redundantia:
ut, Virg. *Una Eurusque Notusque ruunt, creberque procellis Africus.* Cic. *Asia
tam opima est & fertilis, ut & ubertate agrorum, & varietate fructuum, & ma-
gnitudine passionis, & multitudine earum rerum quæ expiantur, facile omnibus
turris autecellat.*

HENDIADYS.

HENDIADYS (rectius ἑν δὶ δύοιν) est, cum quod re unum est, siceffer-
tur, quasi duo essent: ut, Virg. *Pateris libamus & auro, pro pateris aureis.*
Id. *Molemque & montes insuper altos Imposuit, pro molem altorum montium.*
Sall. *Tum primum periculo atque negotiis comportum est, in bello plurimum inge-
nium posse, pro periculosis negotiis.* Liv. *Nisi a se prius Capitolium atque arx
servata esset, pro arx Capitolii, sive Capitoliæ.*

PERIPHRAISIS.

PERIPHRAISIS est, quâ rem unam pluribus verbis circumloquimur: ut,
Urbs Patavi, urbs Trojæ, ap. Virg. pro *Patavium, Troja.* *Arbor ſici, Olias
atriplex,* ap. Colum. pro *ſicus, atriplex.* *Res voluptatum,* ap. Plaut. pro *vo-
luptates.* *Res cibi,* ap. Phadr. pro *cibus.* Sic, *Medicorum ſilu,* pro *Medicis;*
Teneri ovium foetus, pro *agnis,* Virg. *Cæli lucida templa,* Lucr. pro *cælo.* Sic
Plaut. *Uſ tu ſci ſciens,* pro *ut ſciat.* Ter. *Vos oratis volo, pro oro.* Id. *Si eſt,*

ut velit reducere uxorem, pro si vult reducere. Id. Faciam, ut tibi concedam, pro concedam tibi. Sic, Habere sollicitum, Cic. Habere dubium, Sall. Habere rem tacitam, Justin. pro sollicitare, dubitare, tacere; & innumera ejusmodi alia,

CAP. III.

De ENALLAGE ejusque speciebus.

ENALLAGE est, vocum, aut earum accidentium inter se, permutatio. Ea autem varias sub se species continet; veluti, *Antimeriam*, *Enallagen strictius dictam*, *Heterosin* & *Antiptosin*. Ad *Enallagen* quoque referri possunt, *Synesis*, *Anacoluthon*, *Hellenismus* & *Archaismus*.

ANTIMERIA.

ANTIMERIA est, unius partis orationis pro altera positio. Per hanc autem figuram omnes orationis partes alia pro aliis ponuntur: Veluti,

- I. **Nomeu** (1.) Pro pronomine: ut, Hor. Si quid in Flacco viri est, pro in me; ipse enim Flaccus, sive Horatius, loquitur. (2.) Pro verbo. Plaut. Tua merx est, tua indicatio est, pro tuum est indicare. Liv. Utrum è republica sit necne, vestra existimatio est, pro vestrum est existimare. (3.) Pro participio. Virg. Populum latè regem, pro regnantem. Id. Sibila lambebant linguis vibrantibus ora, pro sibilantia. Sic, Gnara se peti, pro sciens, ap. Plin. Corusca Fulmina molitur dextrâ, pro coruscantia, interprete Servio, ap. Virg. (4.) Pro adverbio: ut, Plaut. Nisi cotidianus sesquipus confeceris, pro nisi quotidie. Sall. Illi haud timidi resistunt, pro haud timide. Ovid. Quique erat in falso plurimus ore Deus, pro plurimum. Huc refer & illa. Horrendum clamat, Immane sonat, Acerba tuens, Multa gemens. Vid. supra, p. 39. (5.) Pro interjectione. Ter. Quid tua, malum! id refert. Virg. Navibus, infandum! amissis. Vid. Part. I. p. 118.
- II. **Pronomen** (1.) Pro nomine: ut, suus, pro unicuique proprius, veluti in hoc Virg. Mittunt sua thura Sabæi: item pro propitius; ut, ap. Ovid. Vota suos habuere Deos. (2.) Pro conjunctione: ut, Cic. Huic conjuncta beneficentia est, quam eandem vel benignitatem vel liberalitatem appellare licet, pro quam etiam.
- III. **Verbum** (1.) Pro nomine: ut, Perf. Nostrium istud vivere triste, pro nostra ista tristis vita. Vid. supra, p. 56. (2.) Pro interjectione: ut, Age, hortantis; apage, averfantis; amabo, queso, sodes, blandientis, &c. (3.) Pro conjunctione: ut, licet, pro quamvis.
- IV. **Participium** (1.) Pro pronomine: ut, Amans, pro amatore, passim; Medentes, pro Medicis, Lucr. Volantes, pro avibus; natantes, pro piscibus; venantes, pro venatoribus; silentes, pro Manibus, Virg. Sic, conspectus, pro conspiciens, Id. item, illaudatus, immotus, invictus; pro, illaudabilis, immobilis, invincibilis. (2.) Pro verbo: ut, Plin. Torpedo octogenos sætus habens invenitur, pro habere. Liv. Qui & qua petentes venissent, pro petere, sive petiturum. (3.) Pro adverbio: ut, Plaur. Lubens fecero ac solens, pro libenter & consuetè.
- V. **Adverbium** (1.) Pro nomine: ut, Perf. Aliud cras, pro alius dies eras finis. Terent. Sic vita erat, pro talis. Id. Ego hunc esse aliter credidi,

pro, *aliud*. Item in his, *Benè est*; *Rectè est*; pro, *Bonum est*, *Rectum est*.

(2.) Pro pronomine QUI, cum præpositione aliqua, expressâ vel suppressâ: ut, Plaut. *Nunquam hominem quenquam conveni, unde abierim libentius, pro quo*. Id. *Capiunt prædones navem illam, ubi vectus fui, pro quâ, sive in qua*.

(3.) Pro præpositione: ut, Virg. *Intus templo Divum, pro in*. Apul. *Retro metas, pro post vel pone*. (4.) Pro conjunctione: ut, *Dum, jam, nunc, ad verba temporis, pro conjunctionibus, primum conditionali, alterum continuativâ, tertium adversativâ*. Sic, *quando, pro quoniam: simul geminatum, pro &*.

VI. Præpositio, (1.) Pro nomine: ut, *super, pro superstes, in hoc Virg. O mihi sola mei super Astyanactis imago*. (2.) Pro adverbio: ut, *ante, post, infra; pro, antea, postea, inferius*.

VII. Interjectio, pro nomine vel adverbio: ut, *Hei mihi, pro malum vel malè mihi est*. *Va tibi, pro magnum malum tibi sit*.

VIII. Conjunctio, pro adverbio: ut, *At, atque, in significatione comparandi sive eligendi*. *Sed pro imò, ap. Plaut. Habet gladium, sed duos. Si, pro an, in hoc Ter. Visam, si domi est*.

ENALLAGE strictius dicta.

ENALLAGE strictius dicta est, quâ una vox pro alia ejusdem partis orationis, veluti, nomen pro nomine, verbum pro verbo, &c. ponitur. Hoc pacto,

I. In nomine Enallage fit,

1. Qualitatis: ut, (1.) Substantivum pro adjectivo: ut, *Exercitus victor, pro victorioso; scelus, pro scelesto*. Sic & abstractum pro concreto: ut, *conjugum, pro conjuge, Virg. Æn. ii. 579. Sic, matrimonia, pro uxoribus, Justin. iii. 3. 8. Servitia, pro servis, Sallust. Catil. 24. Amicitias tibi junge pares, pro pares amicos, Ovid. Trist. iv. 4. 44. Sic, Nobilitas, pro nobilibus; juvenus, pro juvenibus; vicinia, pro vicinis, vulgò dicuntur*.

(2.) Adjectivum pro substantivo: ut, Cic. *Possum falli, ut humanus, pro ut homo*. Sic & concreta, pro abstractis: ut, *verum, bonum, æquum; pro, veritas, bonitas, æquitas*. (3.) Proprium pro appellativo: ut, Senec. *Omne tempus Clodius, non omne Catones fert; i. e. omne tempus fert homines improbos, non omne autem viros probos. Mart. Sint Macenates, non deerunt, Flacce, Martopes; i. e. Sint munifici patroni, non deerunt boni poetae*. (4.) Appellativum pro proprio: ut, *Urbs, pro Roma; Philosophus, pro Aristotele; Orator, pro Cicerone*.

2. Speciei: ut, (1.) Primitivum pro derivativo: ut, *Dardana arma, pro Dardania, Laticem Lyæum, pro Lyæum, ap. Virg.* (2.) Derivativum pro primitivo: ut, *Ter denis navibus ibant, pro ter decem. Juven. Cum jam sextâ cer vice feratur, pro sex cervicibus*.

3. Figuræ: ut, (1.) Simplex pro composito: ut, *avus, pro abavus; nepos, pro pronepos*. (2.) Compositum pro simplice: ut, *consceleratus, pro sceleratus*.

II. In pronomine Enallage fit,

1. Significationis: ut, cum relativa & reciproca inter se permutantur, de quo p. 13.

2. Speciei, (1.) Primitivæ pro derivativa: ut, *Frequentia vestrum, Voluntas vestrum; pro vestra. Labor mei, tui; pro, meus, tuus*. (2.) Derivativæ pro primitiva: ut, *Desiderium tuum, Odium tuum, pro tui*. Vid. p. 12.

3. Figuræ, (1.) Simplicis pro composita: ut, *Quis, pro aliquis*. (2.) Compositæ pro simplice: ut, *Tibi met, pro tibi; Memet, pro me, ap. Senec. Agam. v. 798. & OEdip. v. 847. ubi met plane redundat*.

III. In Verbo Enallage fit,

1. Generis: ut, (1.) Activum pro passivo: ut, Virg. *Nox humida cælo præcipitat*, pro *præcipitatur*. Liv. *Jam verterat Fortuna*, pro *versa erat*. [Nisi in his potius est Ellipsin pronominis se statuere.] (2.) Passivum pro activo: ut, Virg. *Placitam Paci nutritor olivam*, pro *nutri*. Colum. *Cacumina virgarum*, ne *luxurientur*, mutilato, pro *luxurient*.

2. Speciei: ut, (1.) Primitivæ pro derivativæ: ut, Ter. *Pellere fores*, pro *pulsare*. Plaut. *Qui Syracusis habet*, pro *habitat*. Virg. *Cernere ferro*, pro *certare*. (2.) Derivativæ pro primitivæ: ut, *Madefco, tepesco, fervesco*, & similia, ap. Poëtæ; pro *madco, tepco, fervco*. Item, *Ducere exercitum, Agitare lætitiâ, Objeſtare periculis*; pro, *ducere, agere, objicere*, ap. Sall. *Imperito*, pro *impero*, ap. Lucrer. *Dormito*, pro *dormio*, ap. Cic.

3. Figuræ: ut, (1.) Simplicis pro composita: ut, Virg. *Mæstumque timorem Mittite*, pro *omittite*. Cic. *Ponit personam amici, cum induit judicis*, pro *deponit*. Sic *colere*, ap. Liv. xxiv. ult. pro *incolere*. *Scindere*, ap. Plaut. Bacch. iv. 9. 130. pro *exscindere*. *Servare*, ap. Virg. Geo. i. 335. pro *observare*, &c. (2.) Compositæ pro simplice: ut, *Deprecor*, ap. Justin. xi. 9. pro *precor*. *Retine me*, ap. Ter. Heaut. iii. 4. 23. pro *tene*.

IV. In Participio à quibuldam Enallage statuitur significationis, (1.) Activæ pro passivæ: ut, Virg. *Tondenti barba cadebat*, pro *tonso*. Id. *Volventibus annis*, pro *volutis*. Sic, *vehens*, pro *eo qui vehitur*, Cic. *Gignentia*, pro *iis quæ à terra gignuntur*. Sallust. (2.) Passivæ pro activæ: ut, Virg. *Tum breviter Dido, vultum demissa, profatur*. Ovid. *Albentes laniata comas*; pro, *demittens, lanians*. * At in prioribus Ellipsis est pronominis *me, te, vel se*; in posterioribus, præpositionis *ad, vel quod ad*.V. In Adverbio Enallage fit, (1.) Ratione significationis: ut cum adverbia loci & temporis inter se permutantur: ut, *ubi*, pro *quando*; *ibi*, pro *tum*; *hinc*, pro *ab eo tempore*, &c. Item, cum illa qualitatis, *benè & malè*, pro *valde*, quod intendendi est, ponuntur: ut, Cic. *Sermo benè longus*, Plaut. *Malè cum meruo*. Sic cum numerus certus ponitur pro incerto: ut, *Millies audivi*, i. e. *sepiſſimè*. *O terque quaterque beati*, i. e. *maximè beati*. (2.) Ratione figuræ: ut, cum *quò, quæ*, pro *quocunque, quacunque*, adhibentur.VI. In Præpositione denique & Conjunctione Enallage fit, cum aliæ pro aliis ponuntur: ut, Cic. *Ad judicem agere*, pro *apud*. Ter. *Gratum esse adversus aliquem*, pro *erga*. * Sic, *Et*, pro *etiam*; *ſi*, pro *quavis*; *dum*, pro *dummodo*, &c.

HETEROSIS.

HETEROSIS est, cum unius ejusdemque vocis Accidentia aliæ pro aliis ponuntur. Ea autem in Nomine, Pronomine & Verbo præcipuè locum habet.

I. In Nomine & Pronomine Heterosis fit,

1. Generis, (1.) Neutri, pro masculino: ut, Ter. *Ego quoque unà pereo, quod mihi est carius*, pro *qui mihi sum carior*. (2.) Neutri, pro feminino: ut, Ter. *Vel virtus tua me, vel vicinitas, Quod ego in propinqua parte amicitia puto, Facit*, &c. Plin. *Nube gravidâ candicante, quod vocant tempeſtatem albam*, pro *quam*. * Sed in his Ellipsis potius est vocis negotium.

2. Numeri, (1.) Singularis pro plurali: ut, *Romanus, Scorus, Gallus*; pro, *Romani, Scori, Galli*, &c. Item, *hostis, miles, eques, pedes*; pro, *hostes, milites, equites, pedites*. (2.) Pluralis pro singulari: ut, *Colla, corda, ora, pectora*, & alia plurima ap. Poëtæ. Ter. *Cur in his ego te conſpicio regionibus, pro in hac regione*. Sic *liberî de una jóbile*: *Nos & noſter*, pro *ego & meus*.

3. Cæsum, quæ ANTIPTOSIS dicitur, de qua mox.

II. In Verbo Heterosis fit,

1. Modi, (1.) Indicativi, pro subjunctivo: ut, Virg. *Et ſi non alium latè jaſtareſ*

jaſtaret odorem, *Laurus erat*, pro eſſet. Hor. *Me truncus illapſus cerebro ſuſtulerat*, pro ſuſtuliffet. Pro imperativo: ut, Cic. *Tu hoc ſilebis*, pro ſile. Pro infinitivo: ut, Plaut. *Virum ego illum, quanquam violentus eſt, ſpero mutari poſſe*, pro poſſe. (2.) Subjunctivi, pro indicativo: ut, Plaut. *Debetis velle quæ velimus*, pro volumus. Sall. *Ubi ſocordie te atque ignavie tradideris, nequidquam Deos implores*, pro implorabis. Pro imperativo: ut, Ter. *Quiſceſas*, pro quiſceſce: & ſic paſſim. (3.) Imperativi pro indicativo: Virg. *Si ſatura gregem ſuppleverit, aureus eſto*, pro eris. (4.) Infinitivi pro imperf. indicativi: ut, Ter. *Facile omnes perſerre ac pati*, pro perſerebat ac patiebatur. Pro ſubjunctivo: ut, Liv. *Bona conſueverunt reddi*, pro ut redderentur. Virg. *Strabant orantes primi tranſmittere curſum*, pro ut primi tranſmitterent.

2. Temporis, (1.) Preſentis pro imperfecto: ut, Ter. *Tu ſi hic ſis, aliter ſentias; pro, eſſes, ſentires*. Pro præterito: ut, Plaut. *Quamdiſſimam in portum venis? pro veniſti*. Id. *Hunc cenſebat te eſſe, cum vacat ad prandium*, pro vocavit. Sic paſſim in narrationibus: ut, Ter. *Effertar, immo, pro elatus eſt, eximus, &c.* Pro futuro: Vel modi ejuſdem; ut, Plaut. *Quam mox navigo Ephreſum*, pro navigabo. Cic. *Nunc quidem non dubito quin, quoad planè valeas, te neque navigationi, neque viæ committas*, pro commiſſurus ſis. Id. Cato affirmat, ſe viro, illum non triumphare, pro triumphaturum eſſe. Vel diverſi: ut, Sall. *Quæ neque gloria, neque pericula excitant, nequidquam horrere*, pro horrebis. Virg. *Eloquar, an ſileam? pro eloquar an ſilebo*. (2.) Imperfecti, pro præſentis: ut, Cæſ. *In eo itinere perſuadui Caſſio, ut regnum in ſua civitate occuparet*, pro occupet. Pro pluſquamperfecto: ut, Sall. *Neque diutius Numida reſiſtere quoviſſent, ni pedites cum equitibus permixti magnam cladem in congreſſu facerent*, pro ſeciſſent. (3.) Perfecti, pro præſentis: ut, Virg. *Magnam ſi pectore poſſet Exceſſiſſe Deura*, pro excutere. Pro pluſquamperfecto: ut, Id. *Jam flamma tulerint, inimici & hauſerint enſes; tuliffent, hauſiffent*. Pro futuro: ut, Liv. *Si hoc bene fixum omnibus deſtinatumque in animo eſt, viciſtis*, pro vinceris: vel, *tam certa futura eſt veſtra victoria, quam ſi jam extitiſſet*. Huc pertinent & Comica illa, *Petrii, occidi, actum eſt de me*. Sic & perfectum ſubjunctivi pro futuro indicativi, in talibus. Ter. *Si paululum modò quid te ſugerit, ego penerim*, pro peribo. Virg. *Nec vos arguerim, Teneti*, pro arguam. Ter. *Laceres, quemquam nacta ſis*, pro nanciſceris, vel nacta fueris. (4.) Pluſquamperfecti pro imperfecto: ut, Curt. *Si ſaniora conſilia pati poiuiſſet, contentus patrio cederet alieni imperii finibus*, pro poſſet. (5.) Futuri ſimplicis pro præſentis: ut, Ter. *Verbum hercle hoc verum erit*, pro eſt. Et, modo diverſo: ut, Ter. *Sic me Diæ amabunt*, ut, &c. pro *Sic me Diæ ament*. (6.) Futuri exacti, pro ſimplicis: ut, Cic. *Reſpiraro, ſi te videro*, pro, reſpirabo, ſi te videro. Pro imperativo: ut, Virg. *Luant peccata; neque illos Juværis auxilio*, pro juvate, vel juvet.

3. Numeri, (1.) Singularis, pro plurali: ut, Sall. *Quæ loca Numidia appellatur*, pro appellantur. (2.) Pluralis, pro ſingulari: ut, Cic. *Eodem anno Moloni Rhodio, dedimus operam*, pro dedi.

4. Perſonæ, (1.) Prima pro tertia indefinite poſitâ: ut, Curt. *Aberat ea regio L. ſtadia ab aditu quo Ciliciam intramus*, pro homines intrant, vel Cilicia intratur. (2.) Secunda, pro prima, cum quis ſeipſam alloquitur tanquam alium: ut, Ovid. *Impia quid dubitas Deiunura mori? pro ego dubito*. Pro tertia indefinite poſita: ut, Ter. *Fidelem haud ſermè mulieri invidias virum*, pro quis inveniat. (3.) Tertia, pro prima: ut, Ter. *Si quis me quæret reſus*. D. A. *Præſto eſt*, pro præſto ſum, nam ipſe loquitur.

ANTIPTOSIS.

ANTIPTOSIS eſt, caſus pro caſu poſitio: ut,

M 2

I. Nomina-

- I. Nominativus, (1.) Pro accus. Hor. *Uxor invidi Jovis esse nescis*, pro *te esse uxorem*. (2.) Pro vocat. ut, Virg. *Adsis latine Bacche dator*, pro *Bacche*.
- II. Genitivus, (1.) Pro nominat. Plin. *Cannum degeneres*. Liv. *Expediti militum*, pro *canes, milites*. (2.) Pro dativo: Sall. *Corporis & fortuna bonorum, ut minimum, finis est*. Liv. *Ut civitates Asiae, quae Attali stipendiaria fuissent, Eumeni vestigal penderent*; pro, *bonis, Attalo*. (3.) Pro accusat. cum AD: Sall. *Ne alium putarent ac Numantiae cognitus esset*. Liv. *Classis viginti ferme navium Rhegii stabat*; pro, *ad Namantiā, ad Rhegium*.
- III. Dativus, (1.) Pro nom. Virg. *Cui nunc cognomen Iulo*, pro *Iulus*. (2.) Pro genit. Ovid. *Cui dextra trisulcis Ignibus armata est*, pro *cujus*. (3.) Pro accusat. Mart. *Nobis non licet esse tam disertis*, pro *disertos*. Et cum AD: ut, Virg. *Et clamor caelo*, pro *ad caelum*. (4.) Pro ablat. cum A vel AB: ut, Virg. *Neque cernitur ulli*, pro *ab ullo*.
- IV. Accusativus, (1.) Pro nominat. Plaut. *Meam uxorem, Libane, nescis qualis fiet*; pro, *nescis qualis sit uxor mea*. Ter. *Illum ut vivat, optant*; pro, *optant ut ille vivat*. Cic. *Rem vides quomodo se habeat*; pro, *vides quomodo res se habeat*. (2.) Pro dativo: Sall. *Ut arma sua quisque stantes incumberent, pro armis suis*. Apul. *Timore hoc inani perfuncti longè peiores inhaesimus laqueos*; pro, *pejoribus laqueis*. (3.) Pro ablat. Virg. *Omnia Mercurio similis, pro [in] omnibus*. Plaut. *Ego illum audiui in amorem habere*, pro *in amore*.
- V. Vocativus, pro nom. Virg. *Quibus Hector ab oris Expectate venis*, pro *expectatus*.
- VI. Ablativus, (1.) Pro dat. Sall. *Aliquo negotio intentus*, pro *alicui negotio*. Virg. *Hæret pede pes*, pro *pedi*. (2.) Pro accus. Ovid. *Sæpè suo victor lenis in hoste fuit*, pro *in hostem*.

SYNESIS.

SYNESIS est, quando structura non ad vocem, sed ad sensum sive intellectum refertur. Estque triplex,

- I. Generis tantum: ut, Ter. *Scelus postquam ludificatus est virginem*, pro *scelus*. Liv. *Capita conjurationis virgis casti*, pro *principes*. Id. *Latinum Capuaque agro multati*, pro *Latini & Campani*.
- II. Numeri tantum: ut, (1.) In collectivis, qualia sunt, *populus, plebs, turba, pars, manus, juvenus, &c.* Liv. *Clamor inde concursusque populi, mirantium quid rei esset*. Ovid. *Thura ferant, placentque novum pia turba Quirinum*. Virg. *Pars epulis onerant mensas*. (2.) In partitivis, qualia, *quisque, uterque, neuter, &c.* ut, Liv. *Missi consetim honoratissimus quisque ex patribus*. Sall. *Uterque cum illo graves inimicitias exercebant*. Plaut. *Ut caveres, neuter ad me iratis cum querimonia*.
- III. Utriusque simul: ut, Sall. *Pars in crucem acti, pars bestiis objecti*. Liv. *Mac ingens turba circumfusi fremebant*. Stat. *Subeunt Tegea juvenus Auxilio tardi*.
- NOT. Nonnunquam ad idem nomen collectivum numeri singularis referuntur duo verba, alterum singulare, alterum plurale: ut, Virg. *Pars stupet innupte domum exitiale Minervæ, Et molem mirantur equi*. Id. *Undique visendi studio Trojana juvenus Circumfusa ruit, certantque illudere capto*. Sic in illo Sall. *Familia nostra cum populo Romano bello Carthaginiensi amicitiam instituit*. --- *Quorum progeniem vos, P. C. nolite pati frustra a vobis auxilium petere, à verbo singulari instituit, ad adjectivum plurale quorum, transitur*.

SYNESIS quoque in explicitam & implicitam distingui potest.

EXPLICITA est, in qua substantivum clare exprimitur, cui adjectivum vel verbum ita redditur, ut non cum eo, sed cum alio cui idem est sensus, conveniat: ut in exemplis pradiatis.

IMPLICITA est, in qua substantivum non exprimitur, sed in adjectivo antecedente continetur: ut, Ter. *Id mea minime refert, qui sum natus maximus*: ubi qui refertur ad ego, quod in mea includitur. Cic. *De hereditate Preciana, qua quidem mihi magno dolori est (valde enim illum amavi) hoc vultum cures*: ubi per illum intellige Precium, quod in Precianus continetur.

ANACOLUTHON.

ANACOLUTHON est, cum consequentia antecedentibus non coherant: ut, Ter. *Nam nos omnes, quibus est alicunde aliquis obiectus labor, Omne quod est interea tempus, priusquam id resutum est, lucro est*: ubi nihil est cum quo conveniat illud, *Nos omnes*: Auctor autem incepit, quasi dicturus esset, *lucro habemus*: finivit, quasi dixisset, *nobis omnibus*. Sic Varro, *In Arcadia scio me esse spectatum suum, quae praepinguitudine carnis non modo surgere non posset; sed etiam ut in ejus corpore forex, exesa carne, nidum fecisset, & peperisset mures*. Pro, *sed etiam adeo pinguem, ut in ejus corpore, &c.*

HELLENISMUS.

HELLENISMUS (qui & GRÆCISMUS) est, quo Auctores, à Latina consuetudine recedentes, Græcos imitantur. Estque duplex, *Analogicus* & *Syntacticus*.

HELLENISMUS *Analogicus* est, quo nomina Latina Græco more terminantur, vel flectuntur. Prioris generis sunt, *Helene, Crete, Nymphe, &c.* pro, *Helena, Creta, Nympha*. Item, *Antiphon, Demiphon, Milon*; pro, *Anipho, Demipho, Milo, &c.* Posterioris sunt: In prima declinatione, gen. sing. *auras*. In secunda, gen. sing. *Orpheos*, dat. *Orphei*, accus. *Orphea*. In tertia, gen. sing. *Pallados*, accus. *Pallada*: dat. plur. *Troasin*, accus. *Troadas*. De quibus omnibus in Etymologia abunde diximus.

HELLENISMUS *Syntacticus* est, quo Syntaxis à communi Latinorum ratione discrepans, ad Græcorum consuetudinem conformatur. Is autem multiplex ac varius est: præcipue verò locum habet in his & similibus;

1. Cum nominibus substantivis diversi generis adjectivum neutrum adjungitur: ut, Cic. *Omnium rerum mors est extremum*. Virg. *Triste lupus stabulis*. De quibus supra p. 2.

2. Cum certis nominibus adjectivis & verbis genitivus additur: ut, *Præstans animi, Degener virtutis, Flavus comarum, &c.* Item, *Abstine irarum, Define querelarum, &c.* De quibus p. 17 & 27.

3. Cum verbis certandi, distandi, coeundi, arcendi, dativus subjicitur. Vid. p. 35.

4. Cum accusativus (pro nominativo) verbo, quod ad totam orationem subsequenter refertur, jungitur: ut, Plaut. *Ego te faciam ut miser sis*. Id. *Quo leto censes me ut peream potissimum*.

5. Cum verbo infinito ESSE, ac similibus, nominativus pro accusativo apponitur: ut, Ovid. *Acceptum refero versibus esse nocens, pro me esse nocentem*. Pers. *Postquam desertuit esse Mæonides, i. e. somnare desit se esse Homerum*. Hor. *Patriarque vel inconsultus haberi, i. e. me inconsultum haberi*. Vid. p. 5.

6. Cum dativus, antecedenti respondens, pro accusativo, verbo ESSE & similibus adjungitur: ut, Mart. *Penelope licet esse tibi sub Principe Nerva, pro Penelopen*. V. Max. *Maximo tibi & civi & duci evadere contigit, pro maximum civem & ducem*. Vid. p. 5.

7. Cum nominibus adjectivis vel substantivis additur infinitivus, ubi Latina loquendi ratio alia est: ut, Hor. *Fruges consumere nati, pro ad fruges consumendas*. Sic, *Liber dignus legi, pro lectu, vel qui legatur; Amor cognoscere, pro cognoscendi*. Vid. p. 56 & 63.

8. Cum accusativus partis vel adjuncti adjectivis vel verbis subjicitur: ut,

ut, *Hor. Fractus membra. Virg. Picti scuta Labici. Id. Expleri mentem nequit. De qualibus dictum, p. 15 & 83.*

9. Cùm neutra adjectivorum pro adverbis ponuntur: ut, *Hor. Persidum ridens. Virg. Acerba tuens; pro, perfidè, acerbè. Vid. p. 39.*

10. A Græcis tractum & hoc genus Ellipseos, *Virg. Urbem quam statuo, vestra est, pro urbs quam urbem. Item istud ejusd. Saxum antiquum, ingens, campo qui fortè jacebat Limes agro positus, pro quod.*

11. Græcorum denique more dicta sunt hæc Horatiana, *Mamma putres, Equina quales ubera, pro qualia. Et, Anima quales neque candidiores Terra tulit, pro quolibet.*

NOT. Ad Hellenismum pleraque pertinent *Antiptoseos*, haud pauca & *Heteroseos*, (ut ex præcedentibus liquet) exempla.

ARCHAISMUS.

ARCHAISMUS est, loquendi ratio priscis usitata; sed meliori ævo penitus vel penè obsoleta. Is itidem duplex est, *Analogicus & Syntacticus.*

ARCHAISMUS Analogicus est, cum pro vocibus usitatis voces adhibentur exoletæ formæ: ut, *Aulai, pro aule; lacte, pro lac; sanguen, pro sanguis. Ejus annis causa, pro annis. Nihil ornati, nihil tumulti; pro, ornatus, tumultus. Mis, tis; pro, mei, tui. Olli, pro illi. Quis, quisquam, gen. fem. Duint, pro dent. Expugnassere, impetrassere; pro, expugnaturum, impetraturum esse. Capimus, pro ceperimus; adaxint, pro adegerint. Aperibo, audibis; pro, aperiam, audies. Moriri, pro mori. Siem, pro sim. Euat, pro si. Here, quæse, donicum; pro, heri, quæsi, donec. Nenu, pro non; endo, indu, pro in, &c. Dè quibus in parte prima.*

ARCHAISMUS Syntacticus est, cùm constructio usu antiquata reducitur. Ejusmodi sunt;

1. Cùm verbalia in IO cum casu sui verbi construuntur; ut, *Plaut. Qui tibi hanc curatio est rem? Vid. p. 58.*

2. Cùm verba Utor, abutor, fruor, accusativum adsciscunt. *Vid. p. 48.*

3. Cùm participia futura activa, ac præterita passiva, cum verbo ESSE, pro indeclinabilibus accipiuntur: ut, *Cic. Hanc sibi rem præsidio sperant futurum. Plaut. Justam rem & facilem esse oratum à vobis volo. Vid. Etym. p. 107.*

4. In Absente nobis, Præsente testibus. *Vid. supra p. 70.*

C A P. IV.

De HYPERBATO ejusque speciebus.

HYPERBATON est, cùm consuetus verborum vel sententiarum ordo turbatur. Eius species sunt, *Anastrophe, Hysteron proteron, Hypallage, Synchysis, Tmesis, Parenthesis & Hyperbaton strictius dictum.*

ANASTROPHE.

ANASTROPHE est, vocum, maximè præpositionum, præpostera collocatio: ut, *Celsus Cornelius, Pollio Asinius, prænominè postposito. Ovid. Quam face sustineo tectæ superba petam, pro face quam. Virg. Italiam contra, His accensa super, Spemque metumque inter dubii. Ter. I præ, sequar, pro præ. Virg. Collo dare brachia circum, pro circumdare. Lucr. Principio terram Sol excoquit & facit arc, pro arefacit.*

HYSTERON PROTERON.

HYSTERON PROTERON est, cùm quod sensu posterius est priore loco ponitur: ut, *Ter. Valet atque vivit; pro, Vivit & valet: naturâ enim prius est vivere*

vivere quàm valere. Sic Virg. Moriamur & in media arma ruamus; pro, in media arma ruamus & moriamur. Id. Postquam altos tetigit fluctus & ad æquora venit. At primum debuerat dicere, Venit ad æquora; deinde, tetigit fluctus.

HYPALLAGE.

HYPALLAGE est, mutua casuum permutatio: ut, Virg. Dare classibus Austros; pro, Dare classes Austris, sive ventis. Id. Necdum illis labra admovi; pro, Necdum illa labris admovi. Cic. Gladium vaginâ vacuum in urbe non vidimus; pro, vaginam gladio vacuum.

SYNCHYSIS.

SYNCHYSIS est, confusus atque intricatus verborum ordo: ut, Hor. Namque pilâ lippis inimicum & ludere crudis; pro, lippis & crudis. Virg. Saxa vocant Itali mediis quæ in fluctibus Aras; pro, quæ saxa in mediis fluctibus Itali vocant Aras. Tibull. Vidi ego qui juvenem seros desisset amores; pro, Vidi ego juvenem, qui, &c.

TMESIS.

TMESIS est, vocis compositæ intersectio, unâ vel pluribus aliis interjectis: ut, Virg. Septem subiecta trioni Gens, pro septentrioni. Id. Jamque adeo super unus eram, pro supereram. Ter. Quæ meo cunque animo lubitum est facere, pro quacunque. Cic. Per mihi, inquam, gratum feceris, pro pergratum.

PARENTHESIS.

PARENTHESIS est, sententia sermoni, antequam absolvatur, interjecta: ut, Virg. Tityre, dum redeo (brevis est via) pascere capellas. Hor. Cetera de genere hoc (adeo sunt multa) loquacem Delassare valent Fabium.

- HYPERBATON strictius dictum.

HYPERBATON strictius dictum, est verbi, quo sententia perficitur, longior dilatio: ut, Virg.

Interea Reges: ingenti mole Latinus
Quadrijugo vehitur curru, cui tempora circum
Aurati bis sex radii fulgentia cingunt,
Solis avi specimen: bigis it Turnus in albis,
Bina manu lato crispans hastilia ferro;
Hinc pater Aeneas Romane stirpis origo,
Siderco flagrans clypeo & cœlestibus armis;
Et juxta Ascanius magna spes altera Romæ:
Procedunt castris.-----

ubi inter nominativum Reges & verbum Procedunt, hemistichium ac toti septem versus interferuntur.

APPENDIX.

De Virtutibus & Vitiis orationis.

Orationis præcipuæ VIRTUTES sunt, 1. Puritas. 2. Perspicuitas. 3. Equanimitas. 4. Proprietas. 5. Suavitas. 6. Simplicitas. Quibus singulis sua VITIA opposita sunt. Quamvis autem ex his virtutibus sola prima ad Grammaticam, ceteræ ad Rhetoricam proprie pertineant: nobis tamen haud ab re fore visum est, si singulas, vitiaque cuique adversantia, hic breviter perstringeremus.

I. PURITAS orationis postulat, ne quid regulis artis, vel recte loquentium consuetudini officiat.

1. Regulis artis adversantur Barbarismus & Solæcismus.

BARBARISMUS est, usus vocis, aut omnino barbaræ: ut, Riderus, pro Rides; perla, pro mione; crostum, pro agello, &c. aut Latinæ quidem, sed, inscriptione,

scriptione, inflectione, pronuntiatione, vel alio quocunque modo, vitiosa. **SCRIPTIONE**: ut, *Author*, pro *auctor*; *charus*, pro *carus*, &c. **INFLECTIONE**: ut, *cæla*, pro *cæli*; *stavi*, pro *steti*; *legebo*, pro *legam*, &c. **PRONUNCIATIONE**: ut, si quis *tibicen*, *cuculus*, *rubrica*, penultimâ correptâ; aut, *adamantinus*, *philosophia*, *erudit*, eâ syllabâ productâ, pronunciet.

SOLOECISMUS est, vitiosa partium orationis constructio: ut, *Acma gladius*, *adjuvare alicui*, *Non nega*, *Scribo cum calamo*.

2. Recte loquentium consuetudini contraria est **INSOLENTIA**, cui subiunguntur *Archaismus*, *Neoterismus* & *Idiotismus*.

De **ARCHAISMO** supra diximus. Is autem tum vitiosus est, cum præter modum & decorum, vel voces obsoletæ, vel antiquatæ vocum constructiones, in scenam denuò revocantur.

NEOTERISMUS est, vocum phrasiumve, optimis linguæ Latinæ ætatibus necdum adhibitæ, usus: ut, *breviarium*, pro *summario*; *usualis*, pro *solito* vel *vulgar*; *confiscare aliquem*, pro *bona ejus in fiscum redigere*. Sic Quintilianî ætate, *Plenum vino*, *inumbere rei*, *adulari alicui*, pro quibus melioris ævi scriptores *Plenum vini*, *incumbere in rem*, *adulari aliquem*, dicebant, ipso recte, introducta sunt.

IDIOTISMUS, qui & **PERECRINITAS**, est, vocum Latinarum usus ad proprium aliarum linguarum contuetudinem conformatus. Est autem multiplex latèque diffusum hoc vitium: continet enim speciatim, *Hebraismus*, *Scoticismus*, *Anglicismus*, *Galicismus*, omnesque eos loquendi modos, per quos homines, præsertim rudiores, suæ cujusque linguæ sive idiomatis consuetudine abrepti, à nativâ Latinè loquendi ratione decurrant: in quos etiam viri doctissimi interdum nec opinantes prolabantur.

II. **PERSPICUITAS** orationis postulat, ut ea clara facilisque intellectu sit. Ei contraria est **AMPHIBOLOGIA**, quæ est oratio constructionis ambiguitate obscurata: ut in illo oraculi ad Pyrium, *Aio te, Æacida, Romanos vincere posse*.

III. **ÆQUALITAS** orationis in eo consistit, ut ne plus minusve dicatur, quam res exigit. Plus dicit **TAUTOLOGIA**, i. e. inanis ejusdem rei per verba diversa repetitio: ut, *Ipse egomet venio*. *Exultans redeo, gaudensque revertor*. Item & **PERISSOLOGIA**, i. e. adjectio superflua, sine ullâ vi rerum: ut, *Ibant quâ poterant, quâ non poterant non ibant*. Minus dicit **TAPINOSIS**, cum infra rei magnitudinem subdit oratio: ut, *Saxea verruca in summo montis vertice*.

IV. **PROPRIETAS** voces aptas poscit, & rei respondentes. Huic virtuti opponitur **ACYROLOGIA** vel **CATACHRESIS**, i. e. impropria vocis usurpatione: ut, *Sperare*, pro *timere*. Juv. *Jam quartanam sperantibus agris*. Virg. *Vir gregis ipse caper decurrerat*. Abulivè, inquit Servius, nam *vir* sive *maritus* tantum hominum est.

V. **SUAVITAS** *Euphoniâ* gaudet, i. e. gratâ auribus literarum vel vocum compositione. Huic **CACOPHATON** opponitur, quæ est injucunda & male sonans literarum positio vel repetitio: ut, *conlaudo, conrigo*; pro, *collaudo, corrigo*. Virg. *Sola mihi tales casus Cassandra canebat*: ubi *ca* syllaba sæpius iteratur. Item **CACOSYNTHETON**, quæ est indecens verborum structura: ut, Virg. *Versâque juvencûm Terga fatigamus hastâ*.

VI. **SIMPLICITAS** denique orationis exigit, ut nihil ei insit affectati. Huic adversatur **CACOEZELIA**, i. e. nimium elegantix studium: ut, Ovid. *Aureus axis erat, temo aureus, aurea summa Curvatura rotæ, radiorum argenteus ordo*.

De ordine Grammaticæ Resolutionis, deque Interpunctionum Notis & usu, quæ hîc vulgò adjici solent, in Rudimentis nostris, quantum tironibus suffecerit, diximus.

GRAMMATICÆ

L A T I N Æ

INSTITUTIONUM

Pars Tertia,

De ORTHOGRAPHIA.

ORTHOGRAPHIA est ea Grammaticæ pars, quæ literarum naturam & affectiones, rectamque adeo scribendi rationem docet.

LITERA est minima pars vocis articulatæ quæ scribi potest individua.

In *Orthographia*, sive de literis doctrina, quinque potissimum sunt tractanda. 1. De literarum Numero & Divisione. 2. De ipsarum Accidentibus. 3. De Scriptura. 4. De Pronunciatione. 5. De literarum in syllabas Digestione.

C A P. I.

De Literarum Numero & Divisione.

LITERÆ apud Latinos usitatæ sunt quinque & viginti, A, B, C, D, E, F, G, H, I, Jod, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T, U, Vau, X, Y, Z. Ex quibus K, Y & Z in vocibus origine Græcis tantum adhibentur.

Literæ dividuntur in *Vocales & Consonantes.*

VOCALIS est, quæ plenum per se sonum edit.

Suntque sex, A, E, I, O, U, Y.

CONSONANS est, quæ non nisi vocali juncta plenum sonum exprimit.

Consonantes autem sunt decem & novem, nimirum reliquæ literæ omnes præter vocales; B, C, D, F, G, H, J, K, L, M, N, P, Q, R, S, T, V, X, Z.

N

Con,

Consonantes, vel *Simplices* sunt: vel *Duplices*, sive *Compositæ*.

SIMPLICES sunt omnes, præter duas, X & Z.

Hæ autem *DUPLEXES* idè appelluntur, quod duarum consonantium vim habeant. X enim valet CS, ut, *dux*, pro *ducs*, unde genitivus *ducis*; vel GS, ut, *Rex*, pro *Regs*, unde genitivus *Regis*. Z verò valet DS, ut, *Zona*, pro *dfona*.

Simplices rursus *Consonantes* dividuntur in *Mutas* & *Semivocales*.

MUTÆ sunt novem, B, C, D, G, J, K, P, Q, T: sic dictæ, quòd absque vocali socia nullum sonum edant.

SEMIVOCALÆ sunt octo, F, H, L, M, N, R, S, V: sic nominatæ, quòd ad vocales propiùs accedant, atque absque earum adminiculo aliquo modo pronunciari possint.

Ex *Semivocalibus*, quatuor, L, M, N, R, *LIQUIDÆ* appellantur, eò quòd in pronunciando quasi liquefcent, h. e. aquæ instar facillè celeriterque fluant, seu proferantur.

Quatuor autem, F, H, S & V, *SPIRANTES* dici possunt, idè quòd cum spiritu quodam pronuncientur. H enim est flatus *gutturalis*, S *dentalis*; F & V *labiales* sunt.

C A P. II.

De Literarum Accidentibus.

LITERIS præcipuè accidunt septem, 1. Ordo. 2. Figura. 3. Compositio. 4. Cognatio. 5. Mutatio. 6. Pro integris vocibus positio. 7. In numeris notandis usurpatio.

I. Ad Literarum *ORDINEM* pertinet inquirere, cur A, verbi gratiâ, primo loco, Z ultimo constitatur. Cujus rei quamvis aliqua ratio reddi possit: quia tamen ordo literarum plerumque arbitrarius, ac apud varias gentes varius est; supervacaneus nobis futurus videtur, atque ad nullum usum comparatus labor, anxie de eo subtiliterque disquirere.

II. Respectu *FIGURÆ*, seu *FORMÆ*, literæ bifariam distinguuntur:

1. In *MAJUSCULAS*, sive *Literas majoris figuræ*, A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T, U, V, X, Y, Z. Et *MINUSCULAS*, sive quæ *minore figurâ* pinguntur: a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, q, r, s, t, u, v, x, y, z. Illæ alio nomine *Quadrata*, *Unciales* & *Capitales*; hæ literæ *Inferioris formæ*, quibusdam & *Infraactæ* appellantur.

2. In *ROMANAS*, sive quæ crassiore & perpendiculari formâ scribuntur: a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, q, r, s, t, u, v, x, y, z. Et *ITALICAS*, sive quarum ductus exiliores sunt & obliquiores: a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, q, r, s, t, u, v, x, y, z.

* De diverso harum omnium usu postea dicetur.

III. COMPOSITIO in vocalibus præcipuè spectatur. Ejus ratione *Vocales* vel *Simplices* appellantur, vel *Compositæ*.

SIMPLICES dicuntur, cum singulæ separatim suum sonum exprimunt: Vel aliter, cum tot, quot ipsæ sunt, syllabas efficiunt: ut in *Aëdon*, *Caius*, *Poëta*, trisyllabis; *Menelaus*, *Tyndareus*, *Deiphobus*, tetrasyllabis.

COMPOSITÆ vocantur, cum duæ in unum sonum seu syllabam coalescunt.

Id autem dupliciter fit, 1. Cùm prioris vocalis sonus liquefcit, & quasi evanescit: ut cùm, præeunte *g*, *q*, vel *s*, sequitur *u* cum alia vocali, veluti in *sanguis*, *aqua*, *suadeo*. Vel 2. Cùm utriusque vocalis sonus ex æquo ferè auditur. Et hæc *Vocalium compositio* alio nomine *Diphthongus* dicitur.

DIPHTHONGUS, aliter *Bivocalis* nuncupata, est sonus ex duarum vocalium sonis in unum junctis conflatus.

Diphthongi vulgò numerantur quinque; *e* vel *ae*, ut *etas* vel *ætas*; *æ* vel *oe*, ut *cæna* vel *coena*; *au*, ut *aurum*; *eu*, ut *euge*; *ei*, ut *hei*. Quibus à nonnullis, neque omninò præter rationem, tres aliæ adduntur: *ai*, ut *Maia*; *oi*, ut *Troia*; *ui* vel *yi*, ut *huic*, *harpia* vel *harpyia*.

Ex *Diphthongis*, uti nunc pronunciantur, duæ *Improprie* sunt, *ae* & *oe*, utpote in quibus prioris vocalis sonus non percipitur. Cæteræ *Proprie* sunt; in iis enim utriusque vocalis soni exaudiuntur.

IV. COGNATIONE seu *Affinitate* quadam inter se junctæ sunt, (1.) Literæ ejusdem classis: ut Vocales omnes *a*, *e*, *i*, &c. deinde Consonantes, & speciatim Mutæ, *b*, *c*, *d*, *v*. Liquidæ, *l*, *m*, *n*, *r*. Spirantes, *f*, *h*, *s*, *v*. (2.) Literæ ejusdem organi: ut Gutturales, omnes vocales & *h*. Labiales, *b*, *m*, *p*, *f*, *v*. Dentales, *d*, *n*, *t*. Faucales, *c*, *g*, *k*, &c.

V. MUTATIO Literarum ex earum præcipuè cognatione fluit. Quæ enim affinis soni, vel ejusdem organi sunt, facilius aliæ in alias commutantur: ut, *e* in *i*; ut, *heri*, *quasi*, *ornavit*, *navibus*; pro quibus olim, *here*, *quase*, *ornavet*, *navebos*, dixerunt: *o* in *e*; ut, *vorto*, *verto*; *voster*, *vester*: *u* in *i*; ut, *monumentum*, *monimentum*; *optumus*, *maxumus*, posteriùs *optimus*, *maximus*. Sic *b* in *p*; ut, *apsens*, *pleps*, in antiquis inscriptionibus, pro *absens*, *plebs*: & contrà, *p* in *b*; ut, *absis* pro *apsis*, Græcis ἀψίς; *obsonium* pro *opsonium*, Gr. ὀψώνιον. Sic *quum*, vel *cum*; *quoi*, vel *cui*; *haud*, vel *baur*: ut innumeras alias literarum inter se, inflexione, derivatione vel compositione factas, mutationes præteream.

VI. Literarum pro integris vocibus Positio ad scripturæ compendium introducta est. Hoc pacto, Prænomina Romana, quædam unâ literâ scribuntur: ut, A. notat *Aulus*, C. *Caius*, D. *Decimus*, K.

100 O R T H O G R A P H I A.

Kelo, L. *Lucius*, M. *Marcus*, M^p vel *IV* *Manius*, N. *Numerius*, P. *Publius*, Q. *Quinctus*, T. *Titus*. Quædam scribuntur binis: ut, Ap. *Appius*, Cn. *Cnaus*, Op. *Opiter*, Sp. *Spurius*, Ti. *Tiberius*. Quædam ternis: ut, Mam. *Mamercus*, Sex. *Sextus*, Ser. *Servius*, Tul. *Tullus*. * In feminarum autem Prænomini- bus literam primam invertebant: ut *J* pro *Caia*, *W* pro *Marca*, *I* pro *Tita*.

Sic F. notat *Filius*, N. *Nepos*: ut, M. F. M. N. *Marci filius*, *Marci nepos*. Atque ita in aliis.

Itidem, P. C. notat *Patres conscripti*, P. R. *Populus Romanus*, R. P. *Res publica*, S. C. *Senatus consultum*, U. C. *urbs condita*, S. *salutem*, S. P. D. *salutem plurimam dicit*, S. P. Q. R. *Senatus populusque Romanus*, D. D. D. *dat, dicat, dedicat*, D. D. C. Q. *dicat, dedicat, consecratque*, H. S. vel L. L. S. *valet sestertium*, quasi dicas duas asses & semissem, h. e. duas æris libellas & semissem. His adde *Imp.* pro *Imperator*, *Cof.* pro *Consul*, *Aug.* pro *Augustus*, & consonâ geminatâ. *Imp.* pro *Imperatores*, *Cof.* pro *Consules*, *Aug.* pro *Augusti*, &c.

VII. Literæ ad numeros notandos apud Romanos adhibitæ erant quinque; C. I. L. V. X. Quarum valor & dispositio ita se habent:

I	notat	1	unum.
V		5	quinque.
X		10	decem.
L		50	quingenta.
C		100	centum.
IC		500	quingenta.
CIC		1000	mille.
ICIC		5000	quinque millia.
CCIC		10000	decem millia.
ICCC		50000	quingenta millia.
CCCC		100000	centum millia.

NOT. 1. Veteres, ut Plinius observat, ulterius non processerunt. Quoties verò opus erat, numerum postremum repetebant, hoc modo, CCCICCC, CCCICCC, bis centena millia; CCCICCC, CCCICCC, CCCICCC, ter centena millia, &c.

NOT. 2. Ex horum compositione potest quivis alius numerus constitui. Sic II. notat *duo*, III. *tria*, VI. *sex*, XV. *quindecim*, LXVII. *sexaginta septem*, CIC. IC. CC. XXVIII. annum vertentem *Æræ Christianæ*, millesimum septingentesimum vicesimum octavum.

NOT. 3. Si minor numerus majori præponitur, indicio est tantundem majori adimi oportere. Itaque IV. valet *quatuor*, IX. *novem*, XL. *quadraginta*, XC. *nonaginta*, IC. *nonaginta novem*, &c.

NOT. 4. Recentiores pro IC, D, & pro CIC, M, frequentius usurpant.

C A P.

C A P. III.

De Literarum Scriptura.

AD rectam literarum Scripturam, quæ propriè ORTHOGRAPHIA est, duo in genere ac potissimum requiruntur. 1. Ut singulæ literæ eâ figurâ, mole, proportionē ac concinnitate depingantur, quas optimè scribentium consuetudo stabilivit. 2. Ut voces suis quæque literis, non alienis, scribantur.

I. Et primum quidem, magna ex parte, Præceptorum dextrâ solertiâ, & optimorum exemplorum imitatione, rectiùs faciliusque, quàm ullis regulis addiscitur. Speciatim tamen proderit sequentes hæc præceptiones hîc observare:

1. Omnis linea seu versus scripturæ habere debet certam aliquam latitudinem, duabus parallelis imaginariis inclusam: intra quas ipsa literarum corpora, nonnullæ etiam & literæ integræ scribendæ sunt. Majusculæ verò, quæque apices aut appendices habent, sursum vel deorsum, pro cujusque modulo vel figura, extra id spatium scribi debent: ut in vulgari hoc versu, quo omnes Alphabeti literæ continentur.

Gazifrequens Libycos duxit Karthago triumphos.

2. A Litera majuscula inchoare debent:

1. Nomina propria, & quæ inde deducta sunt: ut, *Moses, Homerus, Cicero*: item, *Mosaicus, Homericus, Ciceronianus*.

2. Voces novam periodum inchoantes.

3. Primæ versus cujusque literæ in carmine.

* His addunt nomina Artium: ut, *Grammatica, Rhetorica*; Dignitatum, ut, *Rex, Consul*; Festorum, ut, *Pa/cha, Pentecoste*: Et voces peculiarem aliquam vim sive Emphasin habentes.

3. Diversis à cæteris characteribus scribi debent:

1. Voces vel sententiæ ex auctore aliquo citatæ: item alterius linguæ vocabula.

2. Voces materialiter vel signanter positæ.

4 In initio & medio vocis *f* vel *s* scribi potest: in fine verò *s* tantum.

5. Pars vocis ad aliam lineam pertinens notari debet signo coherentiæ, hoc modo =, vel —. Hoc Grammatici *Hyphen*, Typothetæ *Divisionem* appellant.

6. Insignis periodus novum Paragraphum postulat, h. e. novam lineam, cujus initium exiguo spatiolo ab initiis reliquarum introrsum cedat,

7. Cum

7. Cum duæ vocales, quæ aliàs diphthongum constituunt, diversas syllabas faciunt, posteriori superponendum est hoc signum [·], quam *Diæresin* vocant: ut, *aër*, *poëta*, *Brisëis*: item cum *j* & *v* consonantes in vocales dissolvuntur: ut *iām* apud Plautum, pro *jam*; *silvæ*, ap. Horatium, pro *silva*.

8. Indeclinabilia cum declinabilibus concurrentia, & præpositiones sine casu positæ, discriminis causâ in ultima syllaba gravi accentu notantur: ut, *malè*, *pejùs*, *pessimè*, *quàm*, *unà*, *antè*, *pòst*, *infrà*, &c.

9. Syllabæ contractæ notâ circumflexi gaudent: ut, *amâssem*, *fructûs* in genit. *deûm*, pro *deorum*. Item voces Apocopen passæ: ut, *ingeni*, pro *ingenii*. Item ablativi primæ declinationis cum præpositio non exprimitur: ut in hoc Ovidii, *Et prior est curâ cura sepulta novâ*. At vocalis à fine Encliticæ vocis *ne* rejecta, hoc signo [·], quem *Apostrophum* vocant, notatur: ut, *Egon'*, *ain'*, *viden'*, pro *Egone*, *aïsne*, *videsne*.

II. Altera rectæ scripturæ pars, quæ docet voces suis quasque literis scribere, duobus præcipuè fundamentis innititur, *Ratione* nimirum, & *Auctoritate*.

1. *Ratio* ab origine vocum petitur: quomodo derivatum sequitur formam primitivi. Sic, *gratia* scribitur per *t*, quia est à *gratus*; *audacia* per *c*, quia est ab *audax*, cujus genitivus *audacis*. Et contrà, primitiva cognoscuntur ex derivatis: quomodo *delicia* scribimus, quia dicitur *delicatus*.

2. *Auctoritas* ex veterum usu trahitur, id est, eâ scribendi ratione, quæ reperitur in antiquis codicibus, nummis & inscriptionibus. Sic *caussa* gemino *ss*, non *causa*, scripsisse Ciceronem & Virgilium testatur Quintilianus. Sic *Hadrianus* cum aspiratione, non *Adrianus*, scribendum ostendunt veteres nummi & inscriptiones. Itidem *carus*, non *charus*; *torus*, non *thorus*; *auctor*, non *author*; *justitia*, *propitius*, non *justicia*, *propicius*: Et *hiems*, *tiro*, *silva*, *judus*, *stilus*, potiùs cum Latina vocali, quàm cum Græca, *hyems*, *tyro*, &c. Et *secundus*, *felix*, *femina*, *fetus*, quàm *fecundus*, *fælix*, &c. libri veteres comprobant.

¶ Adversus Orthographiam peccatur tribus modis, *Additione*, *Detractione* & *Immutatione*. 1. *Additione*: ut *lychryma*, pro *lacryma*; *anchora*, pro *ancora*; *simulachrum*, pro *simulacrum*: & in vett. libb. *thesaurus*, *formonsus*, *hyemps*; pro *thesaurus*, *formosus*, *hyems* vel *hiems*. 2. *Detractione*: ut *Scola*, pro *Schola*; *carta*, pro *charta*; *cominus*, pro *comminus*. 3. *Immutatione*, quæ bifariam fit: Vel *Innovatione*: ut *cena*, pro *cœna*; *condicio*, pro *conditio*; *syncerus*, pro *sincerus*: Vel *Transpositione*: ut, *Mecanas*, pro *Mæcenas*; *lapidicina*, pro *lapidina*.

C A P. IV.

De Literarum Pronunciatione.

E Mendata literarum *Pronunciatio*, quæ aliter *ORTHOEPŌIA* dicitur, usu & imitatione doctorum virorum addiscenda est. Hic autem in genere observandæ sunt hæ regulæ.

1. C, ante *a, o, u*, & consonantes, pronunciari debet ut *K*: ut, *cado, conor, curro, clavis, Pyracmon, Cnidus, crus, Ctesipho*: quasi *kado, konor, kurro, klavis, Pyrakmon, Knidus, krus, Ktesipho*. Ante *e* verò, *i, y*, & diphthongos *æ* & *œ*, pronuncianda est ferè ut *s*: ut, *celer, cibus, cymba, Caesar, cœtus*; quasi, *seler, sibus, symba, Sesar, setus*.

2. T, sequente *i* & aliâ vocali, sonat ut *c*: ut, *oratio, prudentia*, quasi *oratio, prudencia*. Excipe tamen quatuor vocum genera, in quibus *t* sonum suum retinet. 1. Voces à *ti* incipientes: ut, *tiara, Tios* vel *Tium*, urbis nomen. 2. In quibus præcedit *s* vel *x*: ut, *questio, mixtio*. 3. Infinitivos paragógicos desinentes in *er*: ut, *flectier, mittier*. 4. Voces omninò Græcas: ut, *polisia, asphaltion*, herbæ nomen ap. Plin.

3. G, similiter ante *a, o* & *u*, & consonantes (ipsâ *g* quandoque exceptâ) sonum eundem habet quem Græcorum *Gamma*, vel *γ*: ut, *garus, Gorgones, gula, gloria, agmen, gnarus, gratus*: quasi *garus, γoryones, γula, &c.* At ante *e, i, y*, & (sequente *e*) ipsam *g*, pronunciatur ut *j* consonans: ut, *gemma, gigno, gyros, agger*; quasi *jemma, jigno, jyros, adjer*. Excipiuntur voces quædam Hebraicæ: ut, *Gethsemane, Gideon, Gilboa*: item quædam Græcæ: ut, *Gehenna, Gelanor, Gyges, gymnasium, gypsum*: & Latinæ *gibber, gilvus*.

C A P. V.

De Literarum in Syllabas digestionem.

SYLLABA est unius vel plurium literarum sonus uno spiritu prolatus: ut, *e-o, e-at, e-a-mus, fons, frons, stirps*.

De recta *literarum in Syllabas digestionem* observandæ sunt regulæ sequentes.

1. Consonans inter duas vocales posita, pertinet ad posteriorem: ut, *a-mor, le-go, do-mi-nus*.

2. Si

104 O R T H O G R A P H I A.

2. Si consonans geminetur, prior ad priorem, posterior ad posteriorem syllabam pertinet: ut, *il-le, an-nus, ter-ra.*

3. Consonantes quæ in initio vocis sociari non possunt, nec in medio coniungendæ sunt: ut, *ar-duus, por-cus*; quia nulla vox ab *rd* aut *re* incipit.

4. Consonantes quæ principio vocis coniungi possunt, illæ nec in medio divelli debent: ut,

bd. *he-bdomas,*
bl. *pu-blicus,*
br. *li-bri,*
ch. *ma-china,*
chl. *co-chlea,*
chn. *Ara-chne,*
chr. *cen-chris,*
chth. *I-chthyophagi,*
cl. *Hiero-cles,*
cm. *Pyra-cmon,*
chm. *Atena-chmus,*
cn. *cy-cnus,*
cr. *simula-crum,*
ct. *do-ctus,*
dm. *A dmetus,*
dn. *Aria-dne,*
dr. *Hy-dra,*
fl. *cini-flores,*
fr. *Africa,*
gl. *A-glaia,*
gn. *Li-gnum,*
gr. *ni-gredo,*
mn. *o-mnis,*
ph. *to-phus,*
phl. *hypo-phlomis,*
phr. *Eu-phrates,*
phth. *na-phtha,*
pl. *du-plus,*
pn. *Thera-pne,*
pr. *ca-prea,*
ps. *scri-psi,*
pt. *a-ptus,*
rh. *Pyr-rhus,*
sb. *Le-sbos,*
sc. *pi-scis,*
sch. *Æschylus,*

quia dicitur

bdellium.
blandus.
brevis.
Charites.
Chloë.
χρόη, lanugo.
Chrysis.
Chthonius.
Clio.
κρυττός, elaboratus.
Cnaus.
crassus.
Ctesipho.
διδάω, domo.
δρυοπεδός, caliginosus.
drachma.
flos.
frater.
gloria.
gnatus.
gratus.
Mnemosynus.
pharetra.
Phlegon.
phrasis.
phthisis.
placidus.
pneuma.
praesul.
psittacus.
Ptolemaus.
rhetor.
σβέσις, extinctio.
scio.
schisma.

scel.	<i>A-sclepiades,</i>			<i>sclopus.</i>
scr.	<i>A-scras,</i>			<i>scribo.</i>
sm.	<i>barbari-smus,</i>			<i>smaragdus.</i>
sn.	<i>Bo-snia,</i>			<i>sneida, Lat. barb. i. e. incisio.</i>
sp.	<i>ve-spa,</i>			<i>spatium.</i>
sph.	<i>hemi-spharium,</i>			<i>sphæra.</i>
spl.	<i>a-splenum,</i>			<i>splen.</i>
spr.	<i>a-spretum,</i>			<i>spretus.</i>
sq.	<i>te-squa,</i>			<i>squama.</i>
st.	<i>pa-stor,</i>			<i>stabilis.</i>
sth.	<i>Demo-sthenes,</i>			<i>Sthenelus.</i>
str.	<i>ro-strum,</i>			<i>stratus.</i>
th.	<i>Clo-tho,</i>			<i>thorax.</i>
thl.	<i>A-thleta,</i>			<i>thlappsi, herbæ nomen.</i>
thr.	<i>a-thra,</i>			<i>thronus.</i>
tl.	<i>A-tlas,</i>			<i>Tlepolemus.</i>
tm.	<i>La-tmius,</i>			<i>Tmolus.</i>
thm.	<i>Ari-thmetica,</i>			
tn.	<i>Æ-tna,</i>			
thn.	<i>E-thnicus,</i>			<i>Θνήσκω, morior.</i>
tr.	<i>pa-tria,</i>			<i>trabs.</i>

quia dicitur

NOTA. Quemadmodum *a-gnus* scribitur, ita & *a-gmen*, *te-gmen* : non quia vox ulla occurrat, quæ à *gm* incipiat; sed quia *a* in *ago*, & *te* in *tego*, unde illa derivantur, syllabam faciant. Similiter *do-ctri-na* scribendum, non quòd ulla vox initio habeat *ctr*; sed quòd *do* syllabam constituat in *do-ctus*, unde *doctrina*.

EXCIPIUNTUR à regulis primâ & quartâ, voces compositæ, in quibus pars quæque ab altera est separanda: ut, *ab-utor*, *ob-ruo*, *in-ers*, *ab-strusus*, *dis-cors*, *ex-istimo*, *amphibena*, *dys-enteria*, *propter-ea*, et-enim, *quem-ad-modum*, *quam-ob-rem*, &c.

O

GRAM.

GRAMMATICÆ

L A T I N Æ

INSTITUTIONUM

Pars Quarta,

De PROSODIA.

PROSODIA est ea Grammaticæ pars, quæ Syllabarum quantitates & accentus, versuumque fabricandorum artificium tradit.

In Prosodia igitur de his tribus agendum est, 1. De Syllabarum quantitate. 2. De earundem Accentu. 3. De arte metrica, seu versuum structura & dimensione.

C A P. I.

De Syllabarum Quantitate.

QUANTITAS est Syllabæ affectio, quâ ejus tempus seu moram metimur.

Syllaba est brevis, longa, & communis seu anceps.

BREVIS *Syllaba* est, quæ uno tantum constat tempore, sive quæ celeriter pronunciatur; sic notata [^u vel ^v] ut, *pēr, tū, pŕŕs*. Vocatur etiam *correpta*, & *corripitur* dicitur Syllaba quæ brevis est.

LONGA *Syllaba* est, quæ duobus constat temporibus, sive quæ in pronunciando spatium exigit duarum brevium; sic signata [—]: ut, *mōns, rōs, fēlix*. Vocatur etiam *producta*, & Syllaba dicitur *producta*, quæ longa est.

COMMUNIS, sive ANCEPS *Syllaba* est, quæ in versu nunc brevis, nunc longa est: ut prior in *Atlas, patres*; media in *tenebræ, volucris*.

Ratione Ordinis Syllaba etiam distingui solet: 1. Si voces sint polysyllabæ (seu plurium quàm duarum syllabarum,) in *primam, mediam* vel *medias*, & *ulimam* seu *postremam*. Tertia autem à fine
ante-

anteponultima dicitur; quæ ultimam præcedit, *penultima* vocatur.
2. Si voces sint dissyllabæ, in *priorem* & *posteriorem*. 3. Monosyllabicæ voces ultimis Syllabis accensentur.

Quantitas Syllabæ est vel *NATURALIS*, sive à natura vocalis desumpta: ut *re* in *resisto*, brevis, *de* in *depello*, longa: Vel *ACCIDENTALIS*, sive à naturali discedens per adventitiam causam: ut *re* in *restiti*, longa; quia sequuntur duæ consonantes; *de* in *deamo* brevis, propter accessum alterius vocalis.

Syllabarum quantitas duobus modis cognoscitur, 1. *Regulis*. 2. *Auctoritate*.

Auctoritas est simile exemplum sive testimonium ex probato aliquo auctore adductum.

Auctoritate autem utimur, quando regulæ vel deficiunt, vel ignorantur.

Regulæ sunt vel *generales* vel *speciales*. Hæ in certis quibusdam syllabis, illæ in omni syllaba locum habent.

REGULÆ GENERALES.

De VOCALI ante VOCalem.

1. VOCalem breviant aliâ subeunte Latini.

Vocalis ante aliam vocalem in vocibus Latinis brevis est: ut, *Deus*, *creavit*, *omnia*. Sic *mibi*, *nihil*: quia *h* in versu adspiratio, non littera, censetur.

EXCEPTIONES.

2. Ni capit *r*, *fio* produc: & nomina quintæ E servant longum, si præsit *i*, ceu *speciei*.
Anceps *ius* erit patrio: sed protrahe *alius*,
Alterius breviam tantum: commune sit *obe*.
Pompei, *Cai* produc, conformia jungens.
Dianam varia: longa *aër*, *dius* & *eben*,
Et patrius primæ cum sese solvit in *ai*.

Exceptiones sunt septem,

1. *Fio* ubique primam producit, cum abest *r*; ut, *fiēbam*, *fiēam*: ubi verò adest *r*, primam corripit; ut, *fieri*, *fierem*.
2. Genitivi & dativi sing. quintæ declinationis vocalem penultimam *e* habent longam, quando inter duo *i* ponitur; ut, *dici*, *speciei*.
3. Genitivi sing. in *ius* in prosa longi sunt, in versu verò communes; ut, *unius*, *illius*. ✕ At *alius* penultimam semper longam, *alterius* semper brevem habent.
4. *Obe* priorem habet communem.

5. *Pompei, Cai, & similes vocativi, penultimam producant.*
 6. *Diana prima communi profertur.*
 7. *Ær, dius & ehea priorem producant. Item, aulai, terrai, & similes genitivi prisca primæ declin. penultimam longam habent.*

De Vocali ante vocalem in Græcis.

3. Hic Græci variant, nec certâ lege tenentur.

De vocibus Græcis vix dari potest certa regula. In multis enim prior vocalis corripitur: ut in *Danaë, idea, sophia, Simois, Hyades*. In multis producit: ut in *Lycaon, Cytherea, Sperchius, Achelous, Enyo*.

NOT. 1. Ex Græcis priorem vocalem præcipuè producant, 1. Definientia in *ais, eis & ois*: ut, *Nais, Laïs, Briseïs, Cadmeïs, Latoïs, Minoïs*. 2. Exeuntia in *eius & oius*: ut, *Nereius, Priameius, Acheloïus, Minoïus*. 3. Terminata in *eon vel ion*: ut, *Machaon, Didymaon, Amphion, Ixion*. 4. Composita à *λᾱός*: ut, *Archelaus, Menelaus*. + Nec tamen hæc perpetua sunt: nam *Thebais* priorem vocalem corripit: ut & *Phaon, Aon, Deucalion, Pygmalion*, cum multis aliis. Item secunda in *Nereides* est anceps: uti in *Orion & Geryon*.

NOT. 2. Accusativi in *ea* à nominativis in *eus*, sæpiùs corripunt *e*: ut, *Orpheæ, Salmonæ*: interdum producant, more Ionum, qui hæc scribunt per *n*, *Ilionæa, Idomonæa, &c.*

NOT. 3. Similiter & alia sunt producta, quæ per *n* vel *œ* scribuntur: ut, *Diophobus, Delianira, Troës, heroïen*, &c. *Eous* primam habet ancipitem, quia Græcè *ἔως & ἠὼς, ἔως, & ἠὼς* scribitur.

NOT. 4. Quæ Græcè ei habent ante vocalem, Latinis ferè sunt porrecta: ut, *Aneas, Cassiopea, centaurea, Penelopea, Galatea, Laodicea, Medea*. Item, *Basilus, Darius, Eugenius, Clio, Elegia, Iphigenia, Antiochia, Alexandria, idololatRIA, litania, politia, &c.* Sed *chorea, platea, conopœum, & proprium Malea*, penultimam habent communem.

¶ In vocibus barbaris seu peregrinis quantitas plerumque ambigua est. Sic primam in *Baal* producit Iruentius, corripit Sedulius. *Abraham* penultimâ longâ profert Sidonius, brevi Arator. In *acl*: ut, *Israel, Michael, Raphael*, nunc productâ, nunc correptâ *a*, efferuntur.

De Vocali longa POSITIONE.

4. Si postponatur vocali consona bina,
 Aut duplex, longa est positu: sin utraque vocem
 Incipiat, rarò præeunti est ultima longa.

I. Vocalis ante duas consonantes, quarum utraque vel altera saltem in eadem sit voce, producit: ut, *arma, perdidit, Errabat silva in magna*. Hæc vulgò **POSITIO** dicitur.

Ea quoque longa fit, cum in eadem voce postponitur una duplex consonans: ut, *axis, gaza*.

Pro

Pro duplici etiam Grammaticis censetur *j* consonans posita inter duas vocales: ut, *major, rejicio*. Sed hoc non habet locum in compositis à *jugum*: ut, *bijugus, quadrijugus* quæ vocalem *i* corripunt.

II. Si vox præcedens in vocalem brevem desinat, & sequens à duabus consonantibus, vel unâ duplici incipiat, rarò ea vocalis positione producitur: quanquam hoc interdum factum reperitur; ut,

Virg. *Ferte citi flammæ, date tela, scanlite muros.*

Juv. *Occulta spolia, & plures de page triumphos.*

NOT. Tamen, in hoc posteriore exemplo, ut in plerisque aliis quæ huc adferuntur, syllabæ productionem, cæsura, de qua postea, tribui posse.

De Muta & Liquida.

5. Si mutæ liquida est subjuncta in syllaba eadem, Quæ brevis antevenit vocalis, redditur anceps. Hanc tamen in prosa semper breviare memento. Sunt *l, r*, liquidæ, quæ rarò jungimus *m, n*.

Cum muta & liquida in eadem syllaba ponuntur post vocalem naturâ brevem, vocalis ea in versu fit communis: ut prima in *agris, Cyclopes*, media in *pharetra, volucris*.

Ovid. *Et primo similis volucris, mox vera volucris.*

Ad hanc POSITIONEM, quam vulgò DEBILEM vocant, tres minimùm conditiones requiruntur. 1. Ut muta præcedat liquidam: nam si sequatur, hæc regula non habet locum: ut in *arte, albus, herba*. 2. Ut muta liquidam præcedens, in eadem syllaba sit, non diversa: nam alioqui rursus regulæ nullus est locus: ut in *ab-luo, ob-ruo, quam-ob-rem*. 3. Ut vocalis præcedens mutam cum liquida, sit naturâ brevis: nam longa si sit, non potest corripi, sed manet longa. Hinc semper longa est prima in *aceris & matris*, quippe quòd ea syllaba in *acer & mater* longa sit. Similiter & penultima in *salubris, ambulatorium*, semper producitur; quia sunt à *salus, salutis, & ambulatum*, quibus ea syllaba producta est.

NOT. Ex quatuor liquidis, duæ tantùm, *l & r*, in vocibus Latinis hanc positionem efficiunt; *m* verò & *n* non nisi in vocibus Græcis locum habet: ut, *Tecmessa, cycnus, Daphne, ichneumon, Progne, &c.*

De CRASI, seu CONTRACTIONE.

6. Vocale efficit semper Contractio longam.

Omnis syllaba, five vocalis, ex duabus in unam contracta, naturâ est longa: ut, *cogo, ex coago; alius, ex alius; tibicen, ex tibiicen; et, ex ut, &c.* Item, cum duæ voces in unam contrahuntur: ut, *sis, pro si vis; sodes, pro si audes; malo, pro magis volo; nolo, pro non volo.*

De

110 PROSODIÆ CAP. I.

De discrimine inter Crafin, Synæresin & Synecphonesin postea dicetur.

De DIPHTHONGO.

7. Diphthongum produc in Græcis atque Latinis ;
In Græcis semper : at PRÆ composita sequente
Vocali brevia ; veluti *præit* atque *præustus*.

Diphthongus naturâ longa est, tam in vocibus Græcis quàm Latinis : ut, *Cæsar*, *fenus*, *aurum*, *heus*, *omneis*, *Æneas*, *Eubœa*.

Exc. PRÆ, præpositio Latina, in compositis, sequente vocali, ferè corripitur : ut, *præo*, *præustus*.

Virg. *Nec totâ tamen ille prior præeunte carinâ.*

Id. *Stipitibus duris agitur iudibusque præustis.*

REGULÆ SPECIALES.

EX his aliæ ad primas & medias, aliæ ad ultimas Syllabas pertinent.

De Primis & mediis Syllabis.

De vocibus DERIVATIS.

8. Derivata tenent mensuram primigenorum :
Orta tamen brevibus, *suspicio*, *regula*, *sedes*,
Secius, *humanus*, *penuria*, *mobilis*, *humor*,
Jumentum, *fomes*, primam producere gaudent.
Corripiunt sed *arista*, *vadum*, *sopor* atque *lucerna*,
Duxque ducis, *stabilisque*, *fides*, *ditioque*, *quasillus*,
Nata licet longis ; quæ pluraque suggeret usus.

Derivata sequuntur quantitatem suorum primitivorum. Sic brevis est prima in *amicus*, *pavidus*, *avitus*, quia eadem brevis est in *amo*, *paveo*, *avus* : longa verò in *maternus*, *nativus*, *finitimus*, quia longa in *mater*, *natus*, *finis*. Similiter *legebam*, *legam*, *legerem*, &c. primam habent brevem, quia sunt à *lego*, cujus prima est brevis. Contrà *legeram*, *legerim*, *legero*, &c. primam habent longam, quia sunt à *legi*, cujus prima est longa.

Exc. I. Longa sunt à primitivis brevibus : *Suspicio*, à *suspico* ; *regula*, à *rego* ; *sedes*, à *sedeo* ; *secius*, à *secus* ; *humanus*, ab *homo* ; *penuria*, à *penus* ; *mobilis*, à *moveo* ; *humor*, ab *humus* ; *jumentum*, à *juvo* ; *fomes*, à *foveo* ; & plura à *ia*, quæ usus melius docebit.

Exc. II. Brevia à primitivis longis : *Arista*, ab *areo* ; *vadum*, à *vado* ; *sopor*, à *sopio* ; *lucerna*, à *luceo* ; *dux ducis*, à *duco* ; *stabilis*, à

à *stābam*, vel supino *statum*; *fides*, à *fido*; *disio*, à *dis ditis*, vel *diver*; *quasillus*, à *qualus*; & alia nonnulla usu discenda.

De vocibus COMPOSITIS.

9. Simplicium servant legem composita suorum,

Quamvis diphthongus vel vocalis varietur.

At breviant *nihilum*, cum *pejero*, *dejero*, nec non *Veridicus*, fociis junctis, & *semisopitus*.

Cognitus his addes, velut *agnitus*, *innubus*, atque *Pronubus*: at longis *ambitus* mobile junges, *Imbecillus* item: sed *connubium* variabis.

Composita sequuntur quantitatem simplicium ex quibus constant. Ita, in *perlego*, *relego*, e ante g, brevis est, quia in simplici *lego* ea vocalis corripitur: in præterito *perlegi*, *relegi*, longa est, quia in simplici *legi* producitur. Sic *improbis* penultimam corripit, *perjurus* producit; quia prior in *probus* brevis, in *juris* longa est.

Servatur etiam eadem quantitas, quamvis vocalis vel diphthongus mutetur. Sic, *concido*, *incido*, à *cado*, penultimam corripiunt: at, *concido*, *incido*, à *cado*, eandem producant. Sic, in *irritus*, à *ratus*, media brevis; in *iniquus*, ab *aquus*, media longa; manente simplicium quantitate.

Exc. 1. Corripiuntur à simplicibus longis orta: *Nihilum*, à *ne* & *hilum*; *pejero* & *dejero*, à *juro*; *veridicus*, *fatidicus*, *causidicus*, & similia in *dicus*, à *dico*; *semisopitus*, à *sopitus*; *cognitus* & *agnitus*, à *notus*; *innubus* & *pronubus*, à *nubo*.

Exc. 2. Producentur à simplicibus brevibus: *Imbecillus* secundâ longâ, etsi prima in *baculus* sit brevis: *ambitus* participium, penultimâ productâ, contra naturam supini *itum*, cui prima correpta est; quam potius sequitur substantivum *ambitus*, uti & ejus derivatum *ambitio*.

Exc. 3. *Connubium*, à *nubo*, primâ longâ, secundam syllabam habet communem.

De compositis cum PRÆPOSITIONE.

10. Quam disjuncta dabat mensuram præpositura,
Juncta tenet: subiens illam nisi litera mutet.

Præpositiones in compositione eandem quam extra compositionem quantitatem habent. Sic, *amitto*, *deduco*, primâ longâ; *aboleo*, *perimo*, primâ brevi, proferuntur; quia per regulas de ultimis syllabis postea tradendas, præpositiones *a* & *de* separatim positæ producuntur: *ab* verò & *per* itidem positæ corripiuntur. Similiter in *contra*-
dico,

dico, superscriptus, secunda longa; in *antesero, praterea*, secunda est brevis, ob eandem rationem.

NOT. Tamen hic & ubique regulas speciales generalibus cedere: nam præpositio in consonantem desinens, licet alioqui extra compositionem sit brevis, accessu tamen alterius consonantis fit longa: ut, *admitto, percello*. Et contrâ, præpositio in vocalem desinens, licet alioqui extra compositionem sit longa, accessu tamen alterius vocalis fit brevis: ut, *deosculor, prohibeo*.

De PRO in compositis.

II. Est PRO breve in Græcis, PRO longum ritè Latinis. At rape quæ *fundus, fugio, neptisque, neposque, Et festum, fari, fateor, fanumque* creârunt. Hisce *profectò* addes, pariterque *procella, protervus, Atque propago* genus, *propago* protrahe vitis. *Propino* varia, verbum *propago, profundo*: Cum *pello, curo* genitis, *Proserpina* junge.

PRO, præpositio Græca, pro ante, corripitur: ut, *Propheta, prologus*.

PRO, præpositio Latina, producitur: ut, *prodo, promitto*.

Exc. 1. In multis Latinis vocibus PRO breviatur: ut, *profundus, profugio, profugus, pronepos, proneptis, profectus, profari, profiteor, profanus, profectò, procella, protervus*, & *propago* cum genus significat; nam *propago*, cum ad vites refertur, producitur.

Exc. 2. In quibusdam est anceps: ut, *propino, propago* verbum, *profundo, propello, propulso, procuro* & *Proserpina*.

De SE, DI & RE in compositis.

12. SE produc & DI, præter *dirimo* atque *disertus*.

Est RE breve: at viduum personis protrahe *refert*.

I. SE & DI, præpositiones inseparabiles, producuntur: ut, *separo, semovis, diduco, divello*.

Exc. *Dirimo* & *disertus* DI corripunt.

II. RE, præpositio inseparabilis, brevis est: ut, *remitto, repello*.

Exc. *Refert* impersonale, pro *utile est*, primam producit, aliter corripit. Utriusque exemplum præbet hoc Ovidii;

*Quid tamen hoc refert, si se pro classe Pelasga
anima tulisse refert.* —

NOT. In nonnullis præpositio RE producitur, consonante sequente geminata: quomodo *relligio, reppulit, repperit*, apud Poëtas frequenter legimus.

De

De Compositis SINE PRÆPOSITIONE.

13. Pars si componens fini prior *i* vel *o* donat,
Sit breve : *vaticinor* monstraverit *Arctophylax*que.

I. Voces, five Latinæ five Græcæ, priorem compositi partem in *i* terminantes, *i* corripunt. Latinæ: ut, *omnipotens*, *agricola*, *vaticinor*, *significo*, &c. Græcæ: ut, *architectus*, *Iphigenia*, *diameter*, *trimeter*, &c.

II. Voces, præcipuè Græcæ, priore compositionis parte in *o* ex-
untes, *o* itidem corripunt: ut, *Argonauta*, *Arctophylax*, *bibliotheca*, *Philosophus*, &c. item hæ Latinæ, *bardocucullus*, *sacrosanctus*,
hodie, *duodecim*.

EXCEPTIONES.

14. I quibus est flexu mutabile jungito longis,
Quæque queunt sensu salvo divellier, addens
De quibus aut Crasis aliquid vel Syncopa tollit.
Idem masculinum produc, & *ubique*, & *ibidem*;
Huic dein agglomerans turbæ composita *diei*.
His *intro*, *retro*, *controque* & *quando* creata
(*Quandoquidem* excepto) benè junxeris, atque *alio-*
quin,
Quæque per *o* magnum scribuntur nomina Graiis.

A superiore regula varix sunt exceptiones.

I. Priorem compositi partem in *i* producant,

1. In quibus *i* pro casibus variatur: ut, *quidam*, *quivis*, *quilibet*,
quicumque, *quantivis*, *quaticumque*, *tantidem*, *unicuique*, *eidem*,
reipublice, *qualicumque*.

2. Quæ separari salvo eodem sensu possunt: ut, *ludimagister*, *par-*
tipendo, *lucrifacio*, *siquis*: vel aliter, *ludi magister*, *pari pendo*, &c.

3. Quæ Crasin vel Syncopen sunt passa: ut, *tibicen*, pro *tibicen*;
bijugæ, *trigæ*, *quadrigæ*, pro *bijugæ*, *trijugæ*, *quadrijugæ*; *ilicet*, *scilicet*,
pro *ire licet*, *scire licet*.

4. *Idem* pronomen masc. generis; nam neutrius est breve: item,
ubique, *ibidem*. At in *ubivis* & *ubicumque* (ut in simplice *ubi*) est
anceps.

5. Composita à *die*: ut, *biduum*, *triduum*, *meridies*, *pridie*, *post-*
ridie. At *quotidie* & *quotidianus* secundam nonnunquam habent cor-
reptam.

II. Producitur prior compositi pars in *o*.

P

1. In

1. In Latinis, ex *intro*, *retro*, *contro* & *quando* compositis: ut, *introduco*, *intromitto*, *introgredior*, *retrocedo*, *retrogradus*, *controverſia*, *controverſus*, *quandoque*, *quandocunque*. (At *quandoquidem* ſecundam habet brevem.) Quibus adde *alioqui* ſeu *alioquin*, *cateroquin*, *utrobique*.

2. In Græcis, quæ per Ω μέγα, ſive o magnum, ſcribuntur: ut, *Geometra*, *Minotaurus*, *lagopus*.

APPENDIX.

De aliis ſine præpoſitione compositis.

1. In a priore parte compositi exeuntia ſunt longa: ut, *quare*, *quapropter*, *quatenus*, *quancunque*: item, *trado*, *traduco*, *trano*. Excipe eadem, niſi ablativi ſit caſus.

2. In e terminata corripuntur. In prima ſyllaba; ut, *neſas*, *neſaſtus*, *neſandus*, *neſarius*, *neque*, *nequeo*: item, *tredecim*, *trecenti*, *equidem*, *ſelibra*. In ſecunda; ut, *valedico*, *maſefacio*, *tepeſacio*, *pateſacio*, & ſimilibus. In tertia; ut, *huiusmodi*, *eiusmodi*. Excipe primam in *ſedecim*, *ſemodius*, *nequis*, *nequam*, *nequitia*, *nequando*, *nemo*, *credo*, *memet*, *mecum*, *tecum*, *ſecum*: item ſecundam in *veneficius* & *videlicet*.

3. In u, & y Græco, finita correpta ſunt. In prima ſyllaba; ut, *ducenti*, *dupondium*. In ſecunda; ut, *quadrupes*, *centuplum*, *Trojugena*, *cornupeta*. Item, *Polydorus*, *Polydamas*, *Polyphemus*, *doryphorus*. Excipe *iudicio*, *pimâ* longâ.

De prima in PRÆTERITIS diſſyllabis.

15. Præterita aſſumunt primam diſſyllaba longam.

Tolle *bibit*, *ſcikit*, & *fidit*, ac *tulit*, ortaſque *do*, *ſto*.

Præterita diſſyllaba habent priorem longam: ut *veni*, *vidi*, *vici*.

Exc. Hæc ſex priorem breviant: *Bibi*, *ſcidi* à *ſcindo*, *fidi* à *ſindo*, *tuli*, *dedi*, *ſteti*.

De prima & ſecunda in PRÆTERITIS geminatis.

16. Præteritum geminans primam, breviabit utramque,

Ut *pario*, *peperi*; vetet id niſi conſona bina.

At quod *cædo* creat tardat, ceu *pedo*, ſecundam.

Præterita primam ſyllabam geminantia tam illam quam ſequentem corripunt: ut, *cecidi*, *tetigi*, *pepuli*, *peperi*, *didici*, *tutudi*.

Exc. *Cecidi* à *cædo*, & *pepuli* à *pedo*, ſecundam habent longam: ut & ea in quibus duæ conſonantes concurrunt: ut, *ſeſelli*, *tetendi*, *momordi*.

De prima in SUPINIS diſſyllabis.

17. Cuncta Supina tenent primam diſſyllaba longam:

Præter nata *gero*, *cieo*, *lino*, cum *ſino*, *ſiſto*,

Quæ breviant; *eo*, *doque*, *ruo*, *queo jung*, *reor*que.

Supina

Supina dissyllaba priorem producant: ut, *casum, visum, motum*.
 Exc. *Satum*, à *sero*; *citum*, à *cicō*; *litum*, à *lino*; *situm*, à *sino*;
statum, à *sisto*; *itum*, ab eo; *datum*, à *do*; *rutum*, à *ruo*; *quitum*,
 à *queo*; *ratum*, à *reor*, priorem corripunt.

NOT. *Satum* à *sto* priorem habere longam videtur: unde *staturus* (& ejus
 composita, *constaturus*, &c.) *stamen*, & *Status* viri nomen, primâ longâ. At
statum à *sisto* videtur priorem corripere: unde *statar*, -or; *statur*, -a, -um; *statio*,
statio, *stabilis*, *stabilium*, *stator*, *statum*, & alia quædam his orta, primâ brevi.

De prima in aliis PRÆTERITIS & SUPINIS polysyllabis.

18. Cætera præsentis mensuram verba referant.

Excipe sed *posui positum, genui genitumque,*

Et *potui*; quæ dant quoque *solvo* & *volvo* supina.

Alia præterita & supina polytyllaba tantam habent primam, quan-
 ta est prima præsentis. Ita, *vocaui* & *vocatum* primam corripunt;
clamaui & *clamatum* primam producant; quia *voco* brevem, *clamo*
 longam eam syllabam habent.

EXCIPE quæ à præsentis producto primam corripunt, *posui, posi-*
tum, à *pono*; *genui, genitum*, à *gigno*; *potui*, à *possum*; *solutum, vo-*
lutum, à *solvo, volvo*.

De penultima in SUPINIS polysyllabis.

19. Præ *tum* vocalem polytyllaba cuncta Supina

Producant, *atum* quibus, *etum* finis, & *utum*:

Ivi præterito veniens sociabis & *itum*.

Cætera corripies in *itum* quæcunque residunt.

1. Supina polytyllaba in *atum, etum* & *utum*, excuntia, habent
 penultimam longam: ut, *amatum, deletum, minutum*.

2. Supina in *itum* à præteritis in *ivi* venientia penultimam itidem
 producant: ut, *cupivi, cupitum*; *petivi, petitum*; *polivi, politum*.

3. At supina in *itum* ab aliis quibuscunque præteriti, descendencia,
 penultimam corripunt: ut, *cubui, cubitum*; *monui, monitum*; *ab-*
olevi, abolitum; *bibi, bibitum*; *credidi, creditum*, &c.

De penultima PARTICIPIORUM in RUS.

20. In *rus* Participi semper penultima longa est.

Participia in *rus* penultimam semper producant: ut, *amaturus,*
habiturus, victurus, ausurus.

De Crementis Nominum.

CREMENTUM nominis est excessus obliqui casus in syllaba vel
 syllabis supra nominativum.

116 PROSODIÆ CAP. I.

1. Si genitivus singularis par fuerit nominativo numero syllabarum, nullum erit crementum: ut, *Musa, Musæ; vates, vatis; dominus, domini.*

2. Si longior fuerit unâ syllabâ, tum penultima genitivi crementum erit: ut, *Rex, Regis; sermo, sermonis; interpret, interpretis.*

3. Crementum genitivi reliquorum casuum utriusque numeri norma est: ut, *sermo, sermonis, sermoni, sermonem, sermone, sermones, sermonum, sermonibus*: in quibus o semper longum est. ✠ Excipe *bobus*, de quo postea.

Not. *iter, supellex*, & composita à caput literis ps finita, duplici augentur cremento in singulari, *itineris, supellectilis, anceps, ancipitis*. Dativus etiam & ablativus tertiæ in *ibus*. bina plerumque crementa habent: ut, *Regibus, hominibus*, &c. Voces autem prædictæ iis in casibus habent tria, *itineribus, supellectilibus, ancipitibus*.

De SINGULARI nominis CREMENTO.

CREMENTA 1, 4 & 5 Declinationum.

21. Vocalis numero coëat nisi bina priore,
Casibus obliquis non crescunt nomina primæ,
Nec quæ quarta dedit, dedit aut inflexio quinta.

In prima, quarta & quinta declinatione nullum fit numero singulari incrementum, nisi ubi vocalis aliam præcedit: ut, in prima, *aulai, pictai*; in quarta, *annis, anni*; in quinta, *rei, speciei*. De quarum omnium quantitate supra diximus reg. 1 & 2.

CREMENTA secundæ Declinationis.

22. Quæ sequitur primam tantum producit *Iberi*:

Crementa secundæ declinationis corripuntur: ut, *tener, teneri; vir, viri; satur, saturi*.

Exc. At *Iber, Iberi*, & ejus compositum *Celtiber, Celtiberi*, penultimam producant.

* De genitivo crescente in *ius* diximus supra reg. 2.

CREMENTA tertiæ Declinationis.

A.

23. Semper A curtat *atis* ternæ: sit *dogmatis* index.

Nomina in A tertiæ genitivi crementum in *atis* corripunt: ut, *dogma, dogmatis; poema, poematis*.

O.

24. O breviabit *inis*: sed porriget *enis* & *onis*.

Mensuram variant at in his gentilia quædam.

I. *Inis*

1. *Inis* ab O corripitur: ut, *cardo*, *cardinis*; *virgo*, *virginis*.
2. *Enis* & *onis* ab O producuntur: ut, *Anio*, *Anienis*; *Cicero*, *Ciceronis*.

3. Nomina gentilia quantitatem variant. Pleraque enim genitivum corripiunt: ut, *Macedo*, *Macedoni*; *Saxo*, *Saxonis*. Sic *Lingones*, *Senones*, *Teutones*, seu *Tentoni*, *Vanniones*, *Vascones*, penultima brevi. *Brittones* Juvenali corripitur, Martiali producitur. *Saefjanes*, *Vettones* penultimam habent longam: quibus addi possunt *Bargundiones*, *Eburones*.

NOT. Si Græca in ON, N amittant, servant in obliquis quantitatem quam prius habuerant: ut, *Agamemnon*, vel *Agamemno*, *Agamemnonis*, penultima brevi; *Demipho*, vel *Demipho*, *Demiphois*, penultima longa. Vid. mox reg. 28.

I, C.

25. I breve mittit *itis*. Sed ab E C producitur *ecis*.

1. Nomina in I, à meli composita, corripiunt crementum *itis*: ut, *hydromeli*, *hydromelitis*.
2. In EC producunt *ecis*: ut, *halæc*, *halæcis*; *Melchisedec*, *Melchisedecis*.

D.

26. In D crementum breve nomina pauca tulerunt.

In D crementum corripiunt: ut, *David*, *Davidis*; *Bogud*, *Bogudis*. NOT. Poëta Ecclesiastici penultimam in *Davidis* sæpius produciunt.

L.

27. AL mas curtat *alis*; sed neutrum protrahit *alis*.

Elis cum *Solis* produc, reliquis brevialis.

1. Masculina in AL corripiunt genitivum in *alis*: ut, *sal*, *salis*; *Hannibal*, *Hannibalis*.
2. Neutra in AL producunt *alis*: ut, *animal*, *animalis*.
3. Sol producit *Solis*: item nomina in EL Hebraica genitivi penultimam habent longam: ut, *Michael*, *Michaëlis*; *Daniel*, *Danielis*.
4. Reliqua in L crementum corripiunt: ut, *vigil*, *vigilis*; *Consul*, *Consulis*.

N.

28. ON nimis incertum est: EN *inis* rape: cætera produc.

1. De nominibus in ON vix dari potest certa regula. Multa enim genitivi penultimam producunt: ut, *Helicon*, *Heliconis*; *Chiron*, *Chironis*. Multa corripiunt: ut, *Actæon*, *Actæonis*; *Memnon*, *Memnonis*.

2. In

118 PROSODIÆ CAP. I.

2. In EN breviant *inis*: ut, *tibicen*, *tibicinis*; *flumen*, *fluminis*.

3. Cætera in N penultimam producant: AN *anis*: ut, *Titan*, *Titanis*: EN *enis*: ut, *Siren*, *Sirenis*: IN *inis*: ut, *delphin*, *delphinis*: YN *ynis*: ut, *Phorcyn*, *Phorcynis*.

R.

29. *Aris* ab AR neutro produc: sed demito *bacchar*, *Par* cum compositis, *jubar* his cum *nectare* jungens. Protrahere *Nar Naris*, *furis*, *veris*, *Recimeris*, *Byzer*, *Ser*, & *Iber*, in ter Græcum, *athere* dempto. *Oris* ab OR longum est: cum neutris corripere Græca, *Arboris* & *memoris* brevies, indictaque cuncta.

1. *Aris* ab AR neutri generis produciunt: ut, *calcar*, *calcaris*.

Exc. At hæc neutra *aris* corripunt: *bacchar*, *baccharis*; *jubar*, *jubaris*; *nectar*, *nectaris*: item adjectivum *par*, *paris*, cum suis compositis, *impar*, *imparis*; *dispar*, *disparis*, &c.

2. Hæc in R finita genitivum producant, *Nar*, *Naris*, fluvii nomen; *fur*, *furis*; *ver*, *veris*; *Recimer*, *Recimeris*, viri proprium; *Byzer*, *Byzeris*; *Ser*, *Seris*; *iber*, *Iberis*, & in secunda *Iber*, *Iberi*, populorum nomina.

3. Græca in ter producant *teris*: ut, *crater*, *crateris*; *character*, *characteris*.

Excipe *ather*, *atheris*, penultimâ brevi.

4. *Oris* ab OR produciunt: ut, *amor*, *amoris*; *timor*, *timoris*.

Exc. (1.) Neutra: ut, *marmor*, *marmoris*; *aquor*, *aquoris*. (2.) Græca in OR: ut, *Hæctor*, *Hæctoris*; *Rhetor*, *Rhetoris*. (3.) *Arbor*, *arboris*, femininum; & *memor*, *memoris*, adjectivum.

5. Reliqua in R non dicta genitivi penultimam corripunt: AR *aris* masc. gen. ut, *Cæsar*, *Cæsaris*; *Hamilear*, *Hamilearis*; *lar*, *laris*. ER *eris* cujuscunque generis: ut, *aër*, *aëris*; *mulier*, *mulieris*, *cadaver*, *cadaveris*; *iter*, olim *itiner*, *itineris*; *verberis* ab inusitato nominativo *verber*. UR *uris*: ut, *vultur*, *vulturis*; *murmur*, *murmuris*. YR *yris*: ut, *martyr*, *martyris*.

A S.

30. *Atis* ab A S tardant, *anatis* nisi, quæque Latina. Cætera, sed *vasis* dempto, correpta dabuntur.

1. Nomina in A S Latina producant incrementum genitivi in *atis*: ut, *pietas*, *pietatis*; *Mæcenas*, *Mæcenatis*.

Excipe *anas*, *anatis*, quod penultimam corripit.

2. Alia nomina in A S genitivi incrementum habent breve: ut, 1. Græca in *adis*, *atis* & *anis*: ut, *Pallas*, *Palladis*; *artocreas*, *artocreatis*;

creatis; Melas, Melanis, fluvii nomen. 2. Vas, vadis; mas, maris.
 At *vas, vasis*, primam producit.

E S.

31. ES patrium breviat: *demas locuplesque quiesque,*
 Et *hæres, merces, mansues, & Græca per etis.*

ES breviat penultimam genitivi: ut, *miles, militis; seges, segetis;*
obes, obseis; Ceres, Cereris; pes, pedis.

EXCIPIUNTUR, *locuples, locupletis; quies, quietis; mansues, man-*
suets; hæres, hæredis; merces, mercedis.

Item nomina Græca quæ habent *etis*: ut, *lebes, lebetis; Thales,*
Thaletis, &c.

I S.

32. Corripit IS crescens patrium: sed porrige *gliris,*
 Et quod Romuleum genitivum format in *itis.*
 Et *Pfophis, Crenis, Nefis, Græcumque* quod *in dat.*

In IS crescentia genitivi penultimam corripunt: ut, *lapis, lapidis;*
Phyllis, Phyllidis; cinis, cineris; sanguis, sanguinis.

Exc. 1. *Glis, gliris*, penultimā longā. 2. Latina quæ habent *itis*:
dis, ditis; lis, litis; Quiris, Quiritis; Samnis, Samnitis. ✠ At
Charis, Charitis, Græcum, penultimam corripit. 3. Penultimam
 etiam producant, *Pfophis, Pfophidis, urbis; Crenis, Crenidis, Nym-*
phæ; Nefis, Nefidis, infulæ, nomina. Et 4. Græca in *is*, quæ per
in etiam finiuntur: ut, *Salamis, vel -in, Salaminis.*

O S.

33. OS patrii crementa dedit producta: sed aufer
 Quæ tria correptis gaudent, *bos, campos & impos.*

OS crementum genitivi producit: ut, *nepos, nepotis; flos, floris;*
custos, custodis.

Exc. Tria crementum habent breve, *bos, bovis; campos, compotis;*
impos, impotis.

U S.

34. US crementa rapit: sed in *uris, & utis, & udis,*
 Quod præit *u* longum est: *Ligus* hinc at tolle,
pecusque,

Intercusque. Gradus medius producit US *oris.*

In US terminata genitivi crementum corripunt: ut, *corpus, cor-*
poris; vellus, velleris; tripus, tripolis.

Exc. 1. Quæ habent *uli, uris, aut utis, u* penultimæ producant:
 ut, *incus, incudis; jus, juris; salus, salutis.*

✠ At

✠ At hæc tria corripuntur; *Liguris* à *Ligus* vel *Ligur*; *pecudis*, ab inusitato *pecus* vel *pecudis*; *intercutis*, ab *intercus*.

Exc. 2. Comparativa in US crementum producant: ut, *melius*, *melioris*, &c. servata sciz. masculini vel feminini quantitate, *melior*, *melioris*.

Y S.

35. YS celerabit *ydos*: sed tardè proferet *ynis*.

1. YS breviam crementum in *ydis* vel *ydos*: ut, *chlamys*, *chlamydis* vel *ydos*.

2. YS crementum in *ynis* producit: ut, *Trachys*, *Trachynis*.

BS, PS, MS.

36. Consona cum præit S, patrii penultima curta est.

Hinc *Cyclops*, *seps*, *gryps*, *Cercops*, *plebs*, aufer, & *hydrops*.

Nomina in S, præcedente consonâ, finita genitivi penultimam corripunt: ut, *cælebs*, *cælibis*; *Lalaps*, *Lalapris*; *Dolops*, *Dolopris*; *inops*, *inopris*; *auceps*, *aucupis*; *hiems*, *hiemris*: item, *anceps*, *ancipitis*; *biceps*, *bicipitis*, & similia à caput composita, in quibus utrumque genitivi crementum breve est.

Exc. Hæc penultimam habent longam: *Cyclops*, *Cyclopis*; *seps*, *sepis*; *gryps*, *gryphis*; *Cercops*, *Cercopis*, *populus*; *plebs*, *plebis*; *hydrops*, *hydropis*.

T.

37. T breve crementum patrii per *itis* sibi poscit.

In T finita crementum genitivi in *itis* corripunt: ut, *caput*, *capitis*; *sinciput*, *sincipitis*; *occiput*, *occipitis*.

X.

38. Præ *gis* vocalem rapit X. Producito *lex*, *rex*.

EX *icis* abbreviat, *vibex* nisi. Cætera produc.

Præter *abax*, *smilax*, *atraz*, cum *dropace*, & *anthrax*, [colaxque;

Fax, & *Atax*, *climaxque*, *panaxque*, *styraxque*,

Quæque *phylaxque*, *coraxque* creant, & cum *nece*, rectis [fornix,

Orba suis, *vicis* atque *precis*; cum *appennice*,

Coxendix, *chænixque*, *Cilix*, *natrixque*, *calixque*,

Pix, & *onyx*, *illix*, *bisfix*, cum *mastiche*, *varix*,

Queis

Queis *Erycis, filicis, salicis, larycisque, nivisque, Cappadocis, calycis*, cum *Naryce, præcoce, nectes*:
 Adde *ducis*, pariterq; *crucis, nuce* cum *truce* junctis,
 At patrio variato *Syphax*, cum *Bebryce, sandix*.

1. Nomina in X, genitivum in gis facientia, vocalem ante g corripunt: ut, *harpax, harpagis*, i. e. verticillus; *aquilex, aquilegis*; *Biturix, Biturigis*; *Allobrox, Allobrogis*; *conjux, conjugis*; *Phryx, Phrygis*.

Exc. At producantur, *lex, legis*; *Rex, Regis*. Quibus adde *cocyx, coccygis*; & cujus nominativus vix jam in usu est, *frux, frugis*.

2. Corripitur item icis ab ex: ut, *vertex, verticis*; *pontifex, pontificis*. ✕ Unum producitur, *vibex, vibicis*: nisi potius rectus sit *vibix*.

3. Cætera in X genitivi crementum producant. In ax: ut, *pax, pacis*; *fornax, fornacis*. In ex: ut, *halex, halecis*; *vervex, vervecis*. In ix: ut, *radix, radicis*; *cicatrix, cicatricis*. In ox: ut, *vox, vocis*; *velox, velocis*. In ux: ut, *lux, lucis*; *Pollux, Pollucis*. In yx: ut, *bombyx, bombycis*; *Ceyx, Ceycis*.

Exc. 1. Ex his multa corripuntur;

(1.) In ax: *Abax, abacis*, i. e. abacus; *smilax, smilacis*; *Atrax, atracis*, fluvii & urbis nomen; *dropax, dropacis*, unguenti genus; *anthrax, anthracis*, i. e. carbo; *fax, facis*; *Atax, Atacis*, Galliæ fluvius; *climax, climacis*, scala, & schema Rhetoricum; *panax, panacis*, & ejus compositum *opopanax, opopanaxis*; *styrax, vel storax, storacis*, gummi genus; *colax, colacis*, parasitus: item composita à *phylax* & *corax*; ut, *Arctophylax, Arctophylacis*; *Nomophylax, Nomophylacis*, i. e. legum custos; *nycticorax, nycticoracis*, i. e. corvus nocturnus vel noctua; *phalacrocorax, phalacrocoracis*, corvus aquaticus:

(2.) In ex: *Nex, necis*; & recto carentia *vicis* & *precis*: item *fenix, fœnifecis, refex, refecis*, in regula haud memorata, & *supellex, supellectilis* in cremento secundo.

(3.) In ix: *Appendix, appendicis*; *fornix, fornicis*; *coxendix, coxendicis*; *chænix, chænicis*, mensuræ nomen; *Cilix, Cilicis*, populus; *natrux, natricis*, serpens aquaticus; *calix, calicis*; *pix, picis*; *illix, illicis*, quod aves illicit; *hystrix, hystricis*; *mastix, mastichis*, resina lentisci arboris; *varix, varicis*, vena plus æquo intumescens; *filix, filicis*; *salix, salicis*; *larix, laricis*; *nix, nivis*.

(4.) In ox: *Cappadox, Cappadocis*, populus; *præcox, præcocis*, præmaturus.

(5.) In ux: *Dux, ducis*; *crux, crucis*; *nux, nucis*; *trux, trucidis*.

(6.) In yx: *Onyx, onychis*; *Eryx, Erycis*, montis & viri nomen;

Q

calyx,

calyx, calycis, gemma floris; Naryx, Narycis, oppidum Locrorum; aliter Narycia appellatum.

Exc. 2. Hæc tria genitivi crementum habent commune; *Syphax, Syphacis* vel *Syphacis*; *sandyx, sandicis* vel *sandicis*; *Bebryx, Bebrycis* vel *Bebrycis*.

De PRULALI nominis CREMENTO.

39. Pluralis casus, si crescit, protrahit A, E,
Et simul O. *Bubus* dempto, sed corripit I, U.

A, E, O, in crementis pluralibus producantur: ut, *Musarum, rerum, dominorum.*

I & U corripiuntur: ut, *artibus*, ab *ars*; *artubus*, ab *artus*.

✠ *Bubus* tamen, seu *bobus*, propter Crasin (est enim ex *bovibus* contractum) producit.

De Crementis Verborum.

CREMENTUM verbi est, cum aliqua ejus pars secundam personam singularem præsentis Indicativi activi, syllabâ unâ vel pluribus, excedit.

1. Si igitur verbum huic secundæ personæ æquale sit, nullum erit crementum: ut, *amas, amem.*

2. Sin verbum longius sit unâ syllabâ, unum habebit crementum: ut, *amamus, amatis*, quorum penultima crementum est: nam ultima nunquam dicitur crementum.

3. Si verbum duabus syllabis excedat, duo erunt crementa: ut, *amabamus, amabitis*. Si tribus, tria: ut, *amaverimus, amaveritis*. Si denique quatuor, totidem erunt crementa: ut, *audis, audiebamini*.

4. In verbis deponentibus fingenda est vox activa, ad quam verborum crementa dirigantur: ut, *conatur* unum habet crementum, *conabatur* duo, *conaremini* tria; quia si secunda persona vocis activæ foret, ipsa esset *conas*.

5. Ultima syllaba (ut modò diximus) nunquam est crementum: prima verò est, si norma ipsa sit monosyllaba. Sic in *damus, fletis, scires*, prima syllaba crementum est; quia *das, fles, scis*, monosyllaba sunt.

A in CREMENTIS verborum.

40. A verbum crescens auctu producit in omni.
Excipe cremento *dare* primo quod breve poscit.

A in omni verborum cremento producitur: ut, *stabam, amarem, legebamus, audiebamini*. Sic, *bibamus, veneramus*.

Exc. Do ejusque composita primæ conjugationis A in primo cremento corripunt: ut, *damus, dabunt, dare*: item, *circundamus, venundabo, &c.* penultimâ brevi.

* In aliis autem crementis verbi *do*, ut & in primo cremento compositorum ejus tertiæ conjugationis, A producitur: ut, *dabamus, dederatis, credamus, &c.*

E in CREMENTIS verborum.

41. E quoque producunt verba incrementia: verum

Prima E corripunt ante *r* duo tempora ternæ.

Rere sit & *reris* longum, *beris* at *bere* curtum.

Semper E corripitur præ *ram, rim, roque* locatum.

Curtat & interdum *steterunt, dederuntque* Poëta.

E in omnibus verborum crementis longum est: ut, *amemus, amemus, amavissetis; docebam, docerem; legebat, legerunt; audiemus, audivère, &c.*

Exc. 1. E ante *r* breve est in primo cremento in quovis præsentii & imperfecto tertiæ conjugationis: ut, *legeris* vel *legere* in præsentii Indic. pass. *legere* in Infinitivo act. & Imperativo pass. *legerem* & *legerer* in imperfecto Subjunct. act. & pass.

✕ *Reris* tamen & *rere*, tam in tertia, quam in aliis conjugationibus, producitur: ut, *legereris, legerere; amareris, amarere; docereris, docerere, &c.*

Exc. 2. *Beris* & *bere* ubique corripitur: ut, *amaberis, amabere*, in prima; *doceberis, docebere*, in secunda; &, apud præfatos, *largiberis, experibere*, in quarta.

Exc. 3. E ante *ram, rim, ro*, cæterisque personis inde fluentibus, breve est: ut, *amaveram, amaverim, amavero, docueram, eram, fueram, potero, potuero, &c.*

NOT. Poëtæ in præterito Indicativi *e* ante *runt* interdum corripunt: ut,

Virg. *Obstupui, steteruntque coma, & vox faucibus hæsit.*

Hor. *Dæ tibi divitias dederunt, artemque fruendi,*

I in CREMENTIS verborum.

42. Corripit I crescens verbum: sed deme *velimus,*

Nolimus, simus, quæque his fata cætera; jungens

Ivi præteritum, prima incrementaque quartæ.

Præterito curtabis *imus* tamen undique: vates

Exacto variant *rimus ritisque* futuro.

I in quovis verborum cremento corripitur: ut, *amabimus, docebitur, legimus, cupitis, aggredimur*: item in omnibus crementis quartæ præter primum: ut, *audimini, audiremini, audiebamini*.

Exc. 1. Hæc I longum habent; *simus, velimus, nolimus*, cum aliis personis ab his deflexis, eorumque compositis: ut, *fitis, velitis, politis, nolito, nolitote, malimus, malitis, possumus, possitis, &c.*

Exc. 2. I ante *vi* in præteritis semper producit: ut, *petivi, quasi, audiui*: iidemque in aliis personis, *petivisti, quasi, audierunt, &c.*

Exc. 3. Primum crementum quartæ conjugationis longum est: ut, *audimus, auditis, auditur, audito, audirem, audire, ibam, ibo, scimus, scirent, &c.*

✠ At *imus* in omni præterito, etiam quartæ, corripitur: ut, *juvimus, vidimus, fecimus, venimus*, in cremento primo; *amavimus, adolevimus, pepercimus, munivimus*, in secundo.

NOTANDUM igitur in verbis quartæ, quorum præsens & præteritum voce concurrunt, penultimam præsentis esse longam, *venimus, reperimus*; præteriti autem brevem, *venimus, reperimus*.

APPENDIX, *Rimus* & *ritis* in præteritis Subiunctivi semper corripuntur: in futuris verò ejusdem, quæ exacta vocant, à Poëtis nonnunquam produciuntur: ut,

Catull. *Dein cum millia multa fecerimus.*

Ovid. *Cum maris lonii transferitis aquas.*

O & U in CREMENTIS verborum.

43. O produc verbis crescentibus; U breve profer.

O in verborum crementis semper producit: ut, *amatote, facitote.*

U in eorundem crementis corripitur: ut, *sumus, possumus, volumus.*

APPENDIX.

De aliarum quarundam PRIMARUM ac MEDIARUM SYLLABARUM quantitate.

I. Patronymica masculina in IDES vel ADES, penultimam ferè corripunt: ut, *Priamides, Atlantiades*. ✠ Excipe formata à nominibus in *e*; ut, *Pelides*: item, *Belides, Lycurgides, Amphiarades, Iapetides*, quæ eam produciunt.

II. Patronymica, itque cognata, in AIS, EIS, ITIS, OIS, OTIS, INE & ONE, penultimam ferè produciunt: ut, *Achais, Ptolemais, Chrysis, Ensis, Memphis, Oceanitis, Minois, Latois, Iarionis, Nilosis, Neriatis, Acrisime*. ✠ *Tachis* tamen & *Phocis* penultimam habent brevem, *Nereis* communem.

III. Adjectiva in ACUS, ICUS, IDUS, IMUS, penultimam plerumque habent brevem: ut, *Aegyptiacus, demoniacus, academicus, aromaticus, callidus*.

callidus, lepidus; frutimus, legitimus: item superlativa, *pulcherrimus, fortissimus, optimus, maximus, &c.* + Excipe, *Meracius, opacus; amicus, aprius, pudicus, mendicus, posticus; fidus, infidus; binus, trinus, quadrimus, patrimus, matrimus, optimus*; & superlativa duo, *imius, primus*.

IV. Adjectiva in *ALIS*, & pleraque omnia in *ANUS, ARUS, IVUS, ORUS, OSUS*, penultimam producant: ut, *conjugalis, dotalis; montanus, urbanus; amarus, avarus; astivus, fugitivus, canorus, decorus; arenosus, pruinosus*. + At *barbarus, opiparus*, corripunt.

V. Adjectiva in *ILIS* verbalia penultimam corripunt: ut, *agilis, facilis, fusilis, scissilis, utilis, &c.* + At derivata à nominibus penultimam ferè producant: ut, *anilis, civilis, herilis, &c.* Quibus adde *exilis, subtilis*: item mensium nomina, *Aprilis, Quintilis, Sextilis*. * Excipe *humilis, parili*, & ejus incerta origo est, *similis*. + Ceterum omnia in *ATILIS*, live à verbis, live à nominibus deducta, penultimam correptam effertur: ut, *pucilis, versatilis, volatilis, fluviatilis, saxatilis, umbratilis*.

VI. Adjectiva in *INUS*, à rebus animatis descendunt, & possessionem significantia; item distributiva numeralia, propria & gentilia, penultimam producant: ut, *Agnus, caninus, leporeus; Bivus, trivus, quivus; Albinus, Cratinus, Juvinus; Alexandrinus, Latinus, Venusinus, &c.* Huc adde adjectiva quadam animales actiones proximè respicientia: ut, *adulterinus, festinus, geseinus, genuinus, librinus, mediastinus, opinus & inopinus, pauperinus, peregrinus, sepius*: Item adjectiva loci; ut, *collinus, marinus, vicinus*: Et à nominibus tempus significantibus deducta; ut, *matutinus, vespertinus*: Ac postremo hæc pauca, quæ sub certam classem redigi vix queant, *Aulicus, Cæcivus, eternus, clandestinus, repentinus*.

VII. Adjectiva in *INUS*, à rebus inanimatis, i. e. plantis, arboribus, lapidibus & aliis materiam ferè significantibus; item ab adverbis temporalibus, aut à substantivis quatuor anni tempestates notantibus, derivata, penultimam corripunt: ut, *Amaraulinus, crocinus, hyacinthinus; cedrinus, faginus, oleaginus; adamantinus, amethystinus, smaragdinus; corallinus, cristallinus, murbinus; Crastinus, diutinus, perenninus, pristinus, serotinus; Earinus, oporinus, chimerinus, theticus*: item, *annotinus, hornotinus*. Quibus adde *bombycinus, elephantinus*, in quibus non animalia ipsa, sed materia serica & eburnea proximè respici videntur.

VIII. Deminutiva in *ULUS, OLA, OLUM, & ULUS, ULA, ULUM*, penultimam semper corripunt: ut, *urceolus, filiula, muscolum; Læstulus, ratiuncula, corculum, &c.*

IX. Adverbia in *TIM* penultimam producant: ut, *opidatim, dictim, viritim, tributim*. + Excipe tamen *assatim & poperim*; item *statim*, quod à sequioris ævi Poëtis producit.

X. Denominativa Latina in *ACEUS, ANEUS, ARIUS, ATICUS, ORIUS*: item verbalia in *ABILIS*; & in *ATILIS* undecunque derivata, antepenultimam producant: ut, *cretaceus, testaceus; momentaneus, subitaneus; cibarius, herbarius; aquaticus, sanatus; censorius, messorius; amabilis, revocabilis; pluviatilis, plicatilis, &c.*

XI. Adjectiva in *ICIUS*, quæ à nominibus veniunt, à antepenultimæ corripunt: ut, *gentilicinus, patricius, tribunicius*. [Excipe *novicius* seu *novitius*.] At quæ à supinis vel participiis descendunt, à antepenultimæ producant: ut, *advecticius, commendaticius, suppositicius, &c.*

XII. Verba desiderativa in *URIO* antepenultimam (quæ in secunda & tertia persona penultima est) corripunt: ut, *esurio, esuris, esurit; parturio, parturis*.

parturis, parturit. Alia in URIO, eam syllabam producant, *ligurio, liguris; scaturio, scaturis.*

XIII. In vocibus peregrinis, i. e. Hebraicis, Syriacis, Scoticis, Gallicis, &c. primæ & mediæ syllabæ plerumque ancipites sunt, nisi in regulas generales impingatur: ut in, *Amen, Abel, Alleluja, David, Dromondus, Vatsonus, Turnebus.*

¶ Quarum primarum vel mediarum syllabarum quantitas sub prædictas regulas non cadit, ea à Poëtarum ulu, exemplo & auctoritate petenda est, certissimâ omnium regulâ.

De ultimis Syllabis.

A in fine.

44 **C**asibus A flexum brevia. Sed protrahe sextum,
Et quintum, Græco quando hic de nomine in
As fit.

Casibus haud flexum produc. *Ita, cum quia, & eja,*
Et *putà* non verbum subduxeris, *halleluaja.*

Curta quoque interdum, *contra, ultra, & ginta*
creata.

I. A finalis in vocibus per casus declinatis corripitur: ut, *Musa, templa, Tydea, lampada.*

Exc. 1. Ablativus primæ in A longus est, ut *hâc Musâ, hoc Æneâ.*

Exc. 2. Vocativus etiam à nominibus Græcis in as producitur, ut *ô Ænea, ô Palla,* à nominativis *Æneas, Pallas.*

II. A finalis in vocibus non declinatis per casus, i. e. in verbis & particulis, producitur: ut, *ama, frustra, præterea, erga, intra.*

Exc. 1. Hæ particulæ, *ita, quia, eja, & putà* adverbialiter positum, ultimam corripiunt: quorum exemplo Sidonius *halleluja* ultimâ brevi extulit.

Exc. 2. Præpositiones *contra & ultra,* ut & numeralia in *ginta* correpta interdum reperiuntur: at meliores Scriptores ea producant,

E in fine.

45. E brevia. Primæ produc, & nomina quintæ
Cum natis. Adde pluralia cuncta: secundæ
Induperativum socians. Monosyllaba, demptis
Encliticis ac syllabificis, quoque longa repones.
Adde à mobilibus flexûs quæcunque secundi
Manârunt, summique gradûs adverbia quævis.
Sed *benè* cum *malè* corripies, *infernè, supernè.*
Productis *ferme* atque *ferè* jungantur, & *obe.*

In E finita brevia sunt: ut, *nate, cubile, patre, curre, nempe, ante.*

Exc. 1. Producuntur omnia primæ & quintæ declinationis: ut, *Calliope, Anchise, fide*: item, *fame*, quia olim quintæ erat. Sic *re, die*, & adverbia ab iis composita, *quare, hodie, pridie, postridie, quotidie.*

Exc. 2. Item nomina singulari carentia: ut, *cete, mele, Tempe.*

Exc. 3. Item Imperativi singulares secundæ conjugationis: ut, *doce, mane.* ✕ Sed, *cave, vale & vide*, inveniuntur interdum ultimâ correptâ.

Exc. 4. Monosyllaba etiam longa sunt: ut, *me, te se.* ✕ Excipiuntur tamen conjunctiones encliticæ, *que, ne, ve*: item syllabicæ adjectiones, *pte, ce, te*: ut, *suapte, hujusce, tute.*

Exc. 5. Longa præterea sunt adverbia à nominibus secundæ declinationis manantia: ut, *placide, pulchrè, valde*, quod ex *validè*, &c. item omnia adverbia superlativi gradûs: ut, *doctissimè, fortissimè, clementissimè.* ✕ At *benè, malè, supernè, infernè*, ultimam habent correptam.

Exc. 6. Longa denique sunt, *ferme, ferè & ohe.*

I in fine.

46. I longum pono. Vocitantem corripe Græcis.

His tamen at ternus dabitur crescentibus anceps.

Sic variato *mibi, tibi* cum *sibi*: sed magè curtis

Vult *ibi*, vultque *cui, nisi, mox ubi*, cum *quasi*, jungi.

Sicuti sed breviant, cum *necubi, sicubi, vates.*

In I terminata longa sunt: ut, *domini, Mercuri, patri, fructui, mei, amavi, doceri, audi, heri.*

Exc. 1. Corripiuntur vocativi Græci: ut, *Alexi, Amarylli.*

Exc. 2. Dativi Græci crescentes tertiæ declinationis variantur. Sic in *Minoidi* Catullus, in *Palladi* Statius ultimam corripiunt: in *The-tidi* autem idem Catullus, in *Paridi & Tyndaridi* Propertius produ-cunt.

Exc. 3. Communia etiam sunt, *mibi, tibi, sibi.* Item *ibi, cui* dis-syllabam, *nisi, ubi & quasi*: quæ multò tamen frequentius corripi-untur.

NOT. *Sicuti, necubi & sicubi* semper correpta leguntur.

O in fine.

47. O commune loces. Dabis at monosyllaba longis, Græcaque ceu *Dido*, ternum sextumque secundæ, Et patrium Græcum, atque adverbia nomine nata,

Quò

Quò jungens & *edò*. Variant at *denuò*, *serò*,
Mutuò, *postremò*, *verò*: *modò* sed breve pones.
Sæpiùs ambo, *duo*, *scio*, corripe, & *illicò*, & *imò*,
 Et *cedo da* signans, ego *queis homo*, cum *citò*, *junge*.
 Sunt aliis variata Gerundia, longa Maroni.
Ergò pro causa produc; *secus* editur anceps.

O in fine commune est: ut, *leo*, *virgo*, *amo*, *disco*, *quando*.

Exc. 1. Monosyllaba longa sunt: ut, O, *do*, *sto*, *pro*.

Exc. 2. Græca feminina in O exeuntia itidem sunt longa: ut,
Dido, *Sappho*.

Exc. 3. Item dativi & ablativi secundæ declinationis: ut, *Domino*,
Deo.

Exc. 4. Item genitivi Græci à nominibus Atticæ dialecti in ως:
 ut, *Androgeo*, *Arho*.

Exc. 5. Producentur denique adverbia à nominibus orta: ut, *cer-
 tò*, *crebrò*, *falsò*, *meritò*, *paulò*, &c. item, *quò*, *ed*, & eorum com-
 posita, *quòvis*, *quòcunque*, *adeò*, *ideò*. Quibus adde, *illò*, *idcirco*,
citrò, *intrò*, *retrò*, *ultrò*.

✠ At hæc adverbia, *denuò*, *serò*, *mutuo*, *postremo*, *vero*, sæpiùs
 quidem producentur, interdum correpta reperiuntur. * *Modo* cum
 compositis, *quemodo*, *dummodo*, *postmodo*, brevia sunt.

Exc. 6. Rectius etiam corripiuntur, *ambo*, *duo*, *scio*, *nescio*, *illico*,
imo, *cedo*, pro *dic* vel *da*, *ego*, *homo* & *cito*.

Exc. 7. Gerundia in o Virgilius semper producit: sed alii non-
 nunquam corripiunt: ut, *faciendo*, *vigilando*.

Exc. 8. *Ergò* pro *causâ* longum est, pro igitur anceps.

U & Y in fine.

48. U semper longis, sed Y raptis jungere oportet.

1. In U finita longa sunt: ut, *vultu*, *cornu*, *Panthu*, *dictu*, *diu*.

2. In Y brevia sunt: ut, *Moly*, *Tiphy*.

B in fine.

49. Corripe B Latium: peregrinum at tendere malim.

B in fine breve est: ut, *ab*, *ob*, *sub*.

Exc. Barbara rectius producentur: ut, *Job*, *Jacob*, *Aminadab*.

C in fine.

50. C produc, præter *nec*, *donec*: sed variabis

Hic benè pronomen: *fac* verbum jungimus isti.

In

In C longa sunt: ut, *ac, sic, illuc.*

Exc. 1. Nec & *donec* corripuntur.

Exc. 2. Hic pronomén variatur; ut & verbum *fac*, nisi pro correpto *face* legendum.

D in fine.

51. D breve ponatur. Variare at Barbara possis.

D finale breve est: ut, *ad, apud, quid, illud. sed.*

Exc. Barbara variari possunt: ut, *Benadad, David, Bogud.*

L in fine.

52. L breve fit. Cum *sol, sal, nil*, tolluntur Hebræa.

L in fine corripitur: ut, *tribunal, fel, vigil, pol, consul, procul.*

Exc. *Sol, sal & nil* producuntur: item pleraque nomina Hebræica; ut, *Nabal, Daniel, Saül.*

M in fine.

53. M nunc vocalis perimit: rapuere vetusti.

M in fine priscis temporibus corripiebatur, neque à sequente vocali, ut jam fit. elidebatur: ut, *Ennius,*

Insignita ferè tum millia militum octo.

Quod in compositione remansit: ut, *circumæo, circumago.*

N in fine.

54. N produc. Demas EN *inis* dans, quæque priore

Græca per ON casus numero tenuere secundæ;

Et quartum casum, si sit brevis ultima recti.

Sin quoque pluralis ternæ conjunge Pelasgum:

Forsitan, in, forsan, tamen, an, viden' insuper addens.

N finale producitur: ut, *en, splen, quin, sin, non.* Sic in nominibus Græcis masculinis & femininis: ut in *Titan, Siren, Salamin, Phorcyn*: item in *Actæon, Lacedæmon*, & similibus quæ per *o* scribuntur: item in accusativis Græcis primæ, à nominativis in *as, es & e* longis venientibus: ut, *Ænean, Anchisen, Calliopen.* Denique in genitivis pluralibus: ut, *Cimmeriôn, epigrammatôn.*

Exc. 1. Nomina in EN habentia *inis* in genitivo corripientur: ut, *carmen, crimen, numen.*

Exc. 2. Item nomina in ON singularis numeri, quæ Græcis per *o* parvum scribuntur, & Latinis sunt secundæ declinationis: ut, *Ilion, Erotion, Pylon.*

R.

Exc.

130 PROSODIÆ CAP. I.

Exc. 3. Item accusativi Græci nominum quorum nominativus est brevis: ut, *Majan*, *Æginan*, *Orpheon*, *Alexin*, *Ibin*, *chelyn*, *Ilyn*. Et dativi plurales Græci in *sin*: ut, *Arcafin*, *Troasfin*.

Exc. 4. Denique & hæc voces particulares, *an*, *in*, *forſan*, *forſitan*, *tamen*, *attamen*, *viden*.

NOT. 1. Vulgò addunt *dein*, *proin*, *exin*, pro *deinde*, *proinde*, *exinde*, per Apocopen ſyllabæ *de*, dicta. At de his nulla ſatis proba adfertur auctoritas.

NOT. 2. Ut *viden*, ita cætera, quæ particulam *ne* per Apocopen mutilatam habent, corripit etiam volunt: ut, *ſcin*, *audin*, *noſtin*, *nemon*, &c. At de plerique res incerta videtur. *Noſtin* quidem (ſi rectè ſe habent recentiores Editiones) corripit Ovidius in Epift. Medæ: at *nemon* Horatius bis producit. Reliquis in carmine (niſi cum ſequitur conſonans) tutius abſtineri puto.

R in ſine.

55. R brevis. Produc cujus dat patrius eris:

Addito *Iber*, *aër*, *æther*. Sit *Celtiber* anceps.

At *par*, *far*, *lar*, *Nar*, quoque *cur*, *fur*, adice longis.

In R terminata corripuntur: ut, *calcar*, *Hamilcar*, *imber*, *pater*, *vir*, *cor*, *Hector*, *turtur*, *martyr*; *precor*, *mittier*, *ſemper*, *præter*.

Exc. 1. Græca, & ſi quæ alia ſunt, quæ genitivum faciunt per *eris* penultimâ longâ, producuntur: ut, *crater*, *ſtater*, *ver*, *Recimer*, *-eris*. Item, *Iber*, quod *eri* in ſecunda, vel *eris* in tertia, penultimâ productâ habet: Et *aër*, *æther*, quæ genitivi penultimam corripunt. ✠ *Celtiber* tamen, ab *Iber* compoſitum, anceps invenitur.

Exc. 2. Producuntur etiam hæc monosyllaba; *par*, cum compoſitis, *compar*, *diſpar*, *impar*; *far*, *lar*, *Nar*, *cur* & *fur*.

AS in ſine.

56. AS produc. Patrio ſed *adis* quod ſeclit, *anasque*, Sit breve: plurales ternæ quibus addito quartos.

In AS ſinientia longa ſunt: ut, *mas*, *vas*, *Thomas*, *pietas*, *gigas*, *menſas*, *amas*, *legas*, *foras*.

Exc. 1. Græca, quorum genitivus exit in *adis*, brevia ſunt: ut, *Arcas*, *lampas*, *ilias*, *-adis*. Quibus adde Latinum *anas*, *anatis*.

Exc. 2. Item accusativi plurales Græci tertiæ declinationis: ut, *crateras*, *Cyclopas*, *heroas*, *Troas*.

ES in ſine.

57. Ponitur ES longum. Pluralia corripe Græca

Quæ creſcunt; velut *es* de *ſum*: *penes* additur illi;

Cum neutris; & queis patrii penultima curta eſt

Ternæ. Tolle *Ceres*, *paries*, *aries*, *abies*, *pes*.

ES

ES in fine longum est: ut, *Alcides, Circes, quies, sermones, res, ames, doces, leges, audies, octies.*

Exc. 1. Nominativi & vocativi plurales nominum Græcorum in singulari crescentium corripuntur: ut, *Amazones, Arcades, Delphines, Naiades, gryphes, Phryges, &c.*

Exc. 2. Corripitur etiam *es* à *sum*, cum compositis, *abes, ades, potes, &c.* item præpositio *penes*.

Exc. 3. Item neutra in ES Græca: ut, *cacoëthes, hippomanes, &c.*

Exc. 4. Denique & Latina in ES tertiæ declinationis, in quibus genitivi crescentis penultima corripitur: ut, *ales, hebes, obfes, &c.*

✠ Ex his tamen producuntur, *Ceres, paries, aries, abies, & pes*, cum compositis, *bipes, tripes, alipes, sonipes.*

IS in fine.

58. IS brevior. Verum plurales protraho casus;
ISque quod in patrio mutatur in *itis*, & *inis*,
Aut *entis*; *gratisque, foris, glis, vis* quoque, nomen
Seu verbum fuerit: sicut & persona secunda
Protrahit IS, quoties *itis* plurale reponit.
In subiectivi *ris* est commune futuro.

IS in fine corripitur: ut, *turris, Jovis, militis, adspicis, creditis, magis, cis.*

Exc. 1. Omnes casus plurales in IS producuntur: ut, *pennis, armis, nobis, vobis, omnis, urbis*, pro *omnes, urbes.*

Exc. 2. Nominativus in IS longus est, quando genitivus exit in *itis, inis* aut *entis*: ut, *lis, Samnis, alamis, Simois.*

Exc. 3. Longa itidem sunt adverbia *gratis* & *foris*; ut & *glis* nomen, & *vis* tam nomen quam verbum.

Exc. 4. Longæ denique sunt secundæ personæ singulares, quando eadem personæ plurales exeunt in *itis* penultima longâ: ut, *audis, nescis, abis, possis.*

Exc. 5. *Ris* in futuro Subiectivi variatur: ut, *dixeris* ultimâ brevi,

Hor. *Dixeris egregie, notum si callida verbum*

Reddiderit junctura novum —————

dederis ultimâ longâ,

Ovid. *Da mihi te placidum, dederis in carmine vires.*

Nisi hoc posterius cæsuræ (de qua postea) sit tribuendum.

OS in fine.

59. OS produc. Patrius brevis est, & *compos* & *impos*,
Osque *offis* præbens. Rectos breviato secundæ
(O nisi det patrius :) neutra his dein addito Graiism.

132 PROSODIÆ CAP. I.

OS finale longum est: ut, *flos, nepos, honos, custos, heros, Minos, viros, bonos, nos.*

Exc. 1. Genitivus Græcus in OS breviatur: ut, *Arcados, Tethyos, Tereos.*

Exc. 2. Brevia etiam sunt *compos, impos, & os offis*, cum composito *exos*.

Exc. 3. Breves itidem sunt nominativi & vocativi Græci in OS secundæ declinationis: ut, *Claros, Tenedos, Lesbos, Atropos.*

✱ At quæ juxta dialectum Atticam genitivum faciunt in *o*, producantur: ut, *Androgeos, Nicoleos.*

Exc. 4. Neutra denique Græca brevia sunt: ut, *chaos, melos, epos,*

US in fine.

60. US correpta datur. Monosyllaba cum genitivis Ternæ vel quartæ produc: numerique secundi In quarta primum, quartum, quintumque; & in *uris*, Dumve in *utis* patrius, vel in *udis*, & *untis*, *odis*-ve est;

Aut quintus fit in *u*; longus tum rectus habetur.

Ergo produces venerabile nomen I E S U S.

US in fine corripitur: ut, *annus, bonus, tempus, vetus, impetus, tuus, illius, fontibus, sensibus, rebus, dicimus, legemus, intus, penitus, tenus.*

Exc. 1. Monosyllaba producantur: ut, *grus, sus, thus, mus.*

Exc. 2. Item genitivi tertiæ declinationis: ut, *Clius, Sapphus, Mantus.*

Exc. 3. Producantur etiam genitivi quartæ, & in plurali ejusdem declinationis nominativi, accusativi & vocativi: ut, *fructus, manus.*

Exc. 4. Item nomina quæ genitivum faciunt in *uris*, *utis*, *udis*, penultima longa; & in *untis* & *odis*: ut, *tellus, virtus, incus, Amathus, tripus.*

Exc. 5. Postremò quæ vocativum in *u* finiunt: ut, *Panthus, o Panthu.* Sic I E S U S, sacrosanctum Redemptoris nostri nomen, us producit.

YS in fine.

61. YS junges brevibus. *Tethys* reperitur at anceps.

Longaque sunt rectis aliter quæ casibus YN dant.

In YS finita brevia sunt: ut, *Capys, chelys, chlamys.*

Exc. 1. *Tethys* interdum ultimam habet longam.

Exc.

Exc. 2. Quæ nominativum aliter in YN formant, longa sunt: ut, *Gortys, Phorcys, Trachys.*

T in fine.

62. T breve semper erit: nisi quondam Syncopa taret.

T in fine breve est: ut, *caput, amat, ut, et.*

Exc. Nonnunquam propter Syncopen vel Crafin producitur: ut,

Juven. *Magnus civis obit, & formidatus Othoni.*

Virg. *Dum trepidant, it hasta Tago per tempus utrumque.*
ubi obit & it præteriti sunt, pro obit, iit.

NOT. In priore exemplo syllabæ productio etiam Cæsura impu-
tari potest.

De ULTIMA versûs SYLLABA.

63. Ultima cujusque est communis Syllaba versûs.

Ultima cujuscunque versûs syllaba est communis. Hoc igitur pæ-
cto, pro longa poni potest brevis: ut in hoc hexametro Virgilio,

Gens inimica mihi Tyrrhenum navigat aquor;

sextus enim pes Spondeus est, qui ex duabus longis constat. Et con-
trâ, pro brevi poni potest longa: ut in hoc Sapphico Horatii,

Crescit occulto velut arbor ævo.

ultimus enim pes Trochæus est, qui constat ex longa & brevi.

C A P. II.

De Syllabarum Accentu.

ACCENTUS est pronunciandi ratio, quâ syllaba vel attollitur vel
deprimitur. Is alio ac proprio magis nomine Tonus appellatur.

TONI sive ACCENTUS sunt tres, *Acutus, gravis & circumflexus.*

ACUTUS est qui syllabam acuit, seu attollit: ac notatur lineolâ ob-
liquâ à sinistra in dextram ascendente, hoc modo [^]: ut, *dóminus.*

GRAVIS est qui syllabam gravat, seu deprimit: ac signatur lineolâ
obliquâ à sinistra in dextram descendente, hoc modo [ˇ]: ut, *doctē.*

CIRCUMFLEXUS est qui syllabam partim attollit, partim depri-
mit, cum longiore mera eam pronuncians. Signum ejus ex superio-
rum notis conflatur, hoc modo [^ ˇ]: ut, *amâre.*

ACCENTUUM REGULÆ.

I. Monosyllaba vox naturâ longa circumflectitur: ut, *flōs, spēs, â. l.*
At si brevis, aut positione tantum longa sit, acuitur: ut, *vir, fâx,*
mēns.

II. In

I34 PROSODIÆ CAP. III.

II. In dissyllabis posterior semper gravatur. Prior autem, si natura fuerit longa & brevis sequatur, circumflectitur: ut, *Rôma, flôris*. Aliàs acuitur: ut, *hómo, párens, injôrs*.

III. In polysyllabis, si penultima longa sit, & ultima brevis, circumflectitur penultima: ut, *Românus. Imperâtor, Justiniânus*. Si utraque penultima atque ultima, longæ sint, prior acuitur: ut, *parêtes amavêrunt rhinocérôes*. Si penultima brevis sit, acuitur antepenultima: ut, *dôminus, Virgilius, Constantinópolis*. Cætera omnes syllabæ in polysyllabis gravantur.

EXCIPE à præcedentibus regulis voces encliticas, *que, ve, ne*, quæ accentum suum in ultimam syllabam vocum quibus connectuntur, rejiciunt: ut *âmat, amâque, amâve, amâne*. Sic Virg. *Lacrymânsque, gemênsque*. Id. *Hyrcanisve, Arabisve*. Ovid. *Culpæne, probetne*.

NOTA. Accentus nota nusquam ferè nisi differentię causâ apponi solet. Sic adverbia, *aliquò, continuò palàm, doctè, unà*, & similia, notantur ultima gravi: ablativi primæ. ut *poëtâ, gloriâ*, & genitivi quartis; ut, *fructus, tumultus*: item *nostrum & vestrum*, à rectis *nos & vos*, & *ergô* pro *causa* ultima circumflexâ scribuntur. Quidam & Syncopen vel Synæresin passa circumflectunt, ut *amâsse, flêsti, damnâritus, dis, dêrunt*. In cujuscumque vocibus interdum id fit discriminis causa: ut in nominativo *nostrâs*, pro quo olim *nostratis* dixerunt. Eadem ratio & genitivorum in *i* per Apocopen mutilatorum: ut, *Hor. Pompilî regnum, Tarquinî fajces*; pro *Pompilii, Tarquinii*.

C A P. III.

De Arte metrica.

ARS METRICA est metrorum seu versuum fabricandorum & mensurandorum notitia. Unde & alio nomine **VERSIFICATIONIS** dicitur.

VERSUS est legitima pedum compositio, certo numero modoque definita. Ita dicitur, quòd eo constitutò ad alterius principium vertamur.

PES est numerosa duarum pluriumve syllabarum definitæ quantitatis constitutio.

De PEDIBUS.

PEDES usitatiores his versibus continentur.

I. *Pyr-*

1. *Pyrrhichius* geminis brevibus velociter instat.
Spondeus longis voluit constare duabus.
 Syllaba longa brevi subiecta vocatur *Iambus*.
 Quod si longa brevem præcesserit, esto *Trochæus*.
Dactylus efficitur longâ brevibusque duabus.
 At geminis fertur brevibus longâque *Anapæstus*
 Tres breviat *Tribrachys*, totidem longatq, *Molossus*.
Amphibrachy longam mediam brevis ambit utrinq;
Amphimacroq; brevem longa hinc circumdat & illinc.
Bacchîus curtâ gaudet longisque duabus.
Antiquebacchîus pes huic contrarius esto,
 In quo subiicitur binis brevis unica longis.
 Vult *Proceleusmaticus* brevibus constare quaternis.
 Longa duæque breves & longa creant *Choriambum*.
 Hoc genus ampla cohors superest; quos, versibus edi
 Cum vix ritè queant, memorabit sermo solutus.
Pedes vulgò recententur viginti & octo.
 Ex his alii *SIMPLICES* sunt, ut dissyllabi & trisyllabi: alii *COMPOSITI*, ut tetrasyllabi.

PEDES DISSYLLABI sunt quatuor.

1. *Pyrrhichius* constat ex duabus syllabis brevibus, *vv*: ut, *Deus*.
2. *Spondeus*, ex duabus longis, *--*: ut, *omnes*.
3. *Iambus*, ex brevi & longa, *v--*: ut, *pios*.
4. *Trochæus*, qui & *Choreus*, ex longa & brevi, *-v*: ut, *servat*.

PEDES TRISYLLABI sunt octo.

1. *Dactylus*, ex longa & duabus brevibus, *-vv*: ut, *carmina*.
2. *Anapæstus*, ex duabus brevibus & longa, *vv-*: ut, *animos*.
3. *Tribrachys*, ex tribus brevibus, *vvv*: ut, *melius*.
4. *Molossus*, ex tribus longis, *---*: ut, *delectant*.
5. *Amphibrachys*, ex brevi, longa & brevi, *v-v-*: ut, *honore*.
6. *Amphimacer*, seu *Creticus*, ex longa, brevi & longa, *-v-*: ut, *infito*.
7. *Bacchîus* ex brevi & duabus longis, *v--*: ut, *dolores*.
8. *Antibacchîus*, ex duabus longis & brevi, *--v*: ut, *pelluntur*.

PEDES TETRASYLLABI sunt sedecim.

1. *Proceleusmaticus*, ex quatuor brevibus, seu duobus *Pyrrhichiis*,
vvvv: ut, *hominibus*.

2. *Dispon-*

136 PROSODIÆ CAP. III.

2. *Dispondeus*, ex quatuor longis, seu duobus Spondeis, - - - - : ut, *infinitus*.
3. *Choriambus*, ex longa, duabus brevibus & longa, seu Trochæo & Iambo, - v v - : ut, *nobilitas*.
4. *Antispastus*, ex brevi, duabus longis & brevi, seu Iambo & Trochæo, v - - v : ut, *Alexander*.
5. *Ditambus*, ex brevi, longa, brevi & longa, seu duobus Iambis, v . v - : ut, *severitas*.
6. *Dichoreus*, ex longa, brevi, longa & brevi, seu duobus Trochæis, - v . v : ut, *permanere*.
7. *Ionicus à majore*, ex duabus longis & totidem brevibus, five ex Spondeo & Pyrrhichio, - - v v : ut, *calcaribus*.
8. *Ionicus à minore*, ex duabus brevibus & totidem longis, seu Pyrrhichio & Spondeo, v v - - : ut, *properabant*.
9. *Epirritus primus*, ex brevi & tribus longis, seu Iambo & Spondeo, v - - - : ut, *voluptates*.
10. *Epirritus secundus*, ex longa, brevi & duabus longis, seu Trochæo & Spondeo, - v - - : ut, *pœnitentes*.
11. *Epirritus tertius*, ex duabus longis, brevi & longa, seu Spondeo & Iambo, - - v - : ut, *discordias*.
12. *Epirritus quartus*, ex tribus longis & brevi, seu Spondeo & Trochæo, - - - v : ut, *fortunatus*.
13. *Paon primus*, ex longa & tribus brevibus, seu Trochæo & Pyrrhichio, - v v v : ut, *temporibus*.
14. *Paon secundus*, ex brevi, longa & duabus brevibus, seu Iambo & Pyrrhichio, v . v v : ut, *potentia*.
15. *Paon tertius*, ex duabus brevibus, longa & brevi, seu Pyrrhichio & Trochæo, v v - v : ut, *animatus*.
16. *Paon quartus*, ex tribus brevibus & longa, seu Pyrrhichio & Iambo, v v v - : ut, *celeritas*.

De VERSÛS in genere CONSTITUTIONE.

In Versu generatim tria sunt spectanda, *Cæsura*, *Depositi* & *Dimensio*.

De CÆSURA.

CÆSURA est cum post perfectum pedem superest syllaba vocem finiens. Sic vocatur à *cadendo*, quia sic cæditur five secatur vox, ut posterior ejus pars sit initium pedis sequentis.

Cæsura species sunt quatuor, *Triemimeris*, *Penthemimeris*, *Hepthemimeris* & *Ennemimeris*: Latinis, *Semiteritaria*, *Semiquinaria*, *Semiseptenaria* & *Seminovenaria*. Nomen nascitur à loco quem possident in versuum dimensione: Veteres enim versus frequenter per semi-

semipedes metiebantur. Hoc pacto omnes à voce ἡμισυς, i. e. *dimidius*, contractè ἡμι, unde Lat. *semi* & μέρος, i. e. *pars*, sunt denominatæ. Præfixâ autem, pro loco quem quæque in versu tener, voce numerali, τρεῖς, *tres*; πέντε, *quinque*; ἑπτὰ, *septem*; ἐννέα, *novem*, aliæ ab aliis distinguuntur.

TRIEMIMERIS igitur est, cùm post primum pedem, seu duos semipedes, relinquitur syllaba vocem finiens, sive semipes tertius.

PENTHEMIMERIS est, cùm post duos pedes, seu quatuor semipedes, relinquitur syllaba, seu semipes quintus.

HEPHTHEMIMERIS est, cùm post tres pedes, seu sex semipedes, relinquitur syllaba, seu semipes septimus.

ENNEMIMERIS est, cùm post quatuor pedes, seu octo semipedes, relinquitur syllaba, seu semipes nonus.

Vel aliter: *Triemimeris* est quæ in tertio semipede, sive in syllaba post primum pedem relicta, consiluit. *Penthemimeris*, quæ in quinto semipede, sive in syllaba post pedem secundum. *Hepthemimeris*, quæ in septimo semipede, seu in syllaba post pedem tertium. *Ennemimeris* denique, quæ in nono semipede, seu in syllaba post pedem quartum. Ubi notandum semipedem, sive dimidium pedis, unâ syllabâ longâ. æquè ac duabus brevibus, constitui: quoniam illa (ut a- libi diximus) his tempore seu quantitate æqualis est.

Tres priores *Cæsura* concurrunt in hoc versu Virgilii,

Silvestrem tenui Musam meditaris avenâ.

Universæ autem in isto,

Ille latus niveum molli fultus hyacintho.

Harum Cæsurarum duplex est effectus:

1. Versui conciliant gratiam & suavitatem, dum voces inter se aptè connectunt.

2. Syllabam naturâ brevem sæpè producant, in primis post pedem secundum & tertium.

Post primum: ut, Virg.

Pectoribus inhians, spirantia consulit extra.

Post secundum: ut, Id.

Omnia vincit amor, & nos cedamus amor.

Post tertium: ut, Id.

Dona dehinc auro gravia, sectoque elephanto.

Post quartum: ut, Id.

Gravis homo infectos linquens profugus hymeneos.

De DEPOSITIONE.

DEPOSITIO (quæ & CLAUSULA dicitur) est dimensionis terminatio, ex qua versus abundantia, penitudo aut defectus cognoscitur.

Ratione igitur depositionis, versus est vel *Acatalecticis*, vel *Catalecticis*, vel *Brachycatalecticis*, vel *Hypercatalecticis*.

S

I. ACA-

1. ACATALECTICUS est, cui nihil aut deest aut superest in dimensione, sive cui iusta & plena est pedum requisitorum mensura: ut in hoc Iambico dimetro:

Musa Jovis sunt filia.

2. CATALECTICUS est, cui deest in fine syllaba: ut,

Musa Jovem canebant.

3. BRACHYCATALECTICUS est, cui totus pes in fine deest: ut,

Musa Jovis gnata.

4. HYPERCATALECTICUS est, cui una vel duæ syllabæ supra justam menturam redundant: ut,

Musa sorores sunt Minerva. Item,

Musa sorores Palladis lugent.

Hic etiam HYPERMETER dicitur, de quo postea.

De DIMENSIONE.

DIMENSIO (quæ vulgò SCANSIO appellatur) est versûs in suos pedes distinctio.

Ea autem duobus modis fit: vel per MONOPODIAM, cum singuli pedes separatim sumuntur, ut in hexametris & pentametris: vel per DIPODIAM, cum bini pedes in dimensione conjunguntur, ut Græci in Iambicis & Trochaicis facere solent; quemadmodum infra dicitur.

In versibus scandendis observandæ sunt hæc sex Figuræ, *Synalæpha*, *Ecthlipsis*; *Synæresis*, *Diæresis*; *Systole* & *Diaſtole*.

De SYNALOEPHA & ECTHLIPSI.

2. *Vocalem Synalæpha*, *Ecthlipsis* & in quoque tollit, Altera cum voci est vocalis prima sequenti.

SYNALOEPHA.

SYNALOEPHA est cum vocalis vel diphthongus in fine vocis aliqujus propter vocalem vel diphthongum, à qua vox sequens incipit, dimetiendo absorbetur sive eliditur, ut in his Virg.

Terra antiqua potens armis atque ubere gleba.

Quidve moror, si omnes uno ordine habetis Achivos.

Dardanida insensu pœnas cum sanguine poscunt.

In quibus terra, atque, si, uno, ordine, ultimam vocalem, *Dardanida* ultimam diphthongum, propter vocales sequentium vocum initiales (*h* enim pro nulla censetur) inter scandendum amittunt; hoc modo:

Terr' antiqua potens armis atqu' ubere gleba.

Quidve moror s' omnes un' ordin' habetis Achivos.

Dardanid' insensu pœnas cum sanguine poscunt.

NOT. I.

NOT. 1. Synalœpha interdum negligitur: Et 1. quidem regulariter: ut in Interjectionibus, *ô, heu, ah, proh, vœ, vah, hei:* ut,
O pater, ô hominum, Divûmque aterna potestas! Virg.
Heu ubi pacta fides, ubi qua jurare solebas! Ovid.
Ah! ego non possum tanta videre mala. Tibull.

Quod etiam observare licet in *îô*, apud Ovid.
Et bis îô Arethusa, îô Arethusa, vocavit.

0 autem interdum corripitur: ut, Virg.
Te Corydon, ô Alexi: trahit sua quemque voluptas.

2. Per licentiam: ut in his Virgilii.
Et succus pecori, & lac subducitur agnis.
Posthabitâ coluisse Samo: hic illius arma.
Stant & juniperi, & castanea hirsute.

Hic, qui Latinis HIATUS, Græco nomine DIALOEPIE, dicitur, haud temere in versu admittendus est. Rarissimè autem fit, si vocalis præcedens sit brevis: ut in hoc ejusd.

Et vera incessu patuit Dea. Ille ubi matrem.

NOT. 2. Vocales longæ & diphthongi, quando non eliduntur, sunt communes.

Breves redduntur, ut in his Virgilii;
Insula Ionio in magno, quas dira Celeno.
Credimus? an, qui amant, ipsi sibi somnia fingunt?
Victor apud rapidum Simœnta sub illo alto.

Longæ manent, ut in istis ejusdem;
Ante tibi Eoa Atlantides abscondantur.
Amphion Dircæus in Actæo Aracyntho.
Lamentis gemituque & fœmineo ululatu.

Interdum eodem in versu & brevis & longæ occurrit exemplum: ut, Id.

Ter sunt conati imponere Pelio Ossam. Et,
Glauco, & Panopea, & Ino Melicerta.

E C T H L I P S I S.

E C T H L I P S I S est, cum M finale cum præcedente vocali eliditur, propter sequentem vocalem: ut,

Leniter ex merito quicquid patiare ferendum est. Ovid.

O curas hominum, ô quantum est in rebus inane. Pers.

Ubi ferendum, hominum, quantum, in cum prævia vocali, propter vocales in vocum sequentiam iniitis consistentes, deperdunt, hoc modo:

Leniter ex merito quicquid patiare ferend' est.

O curas homin', ô quant' est in rebus inane.

NOT. 1. Prisci M literam cum vocali interdum servabant: ut,

Corporum officium est quoniam premere omnia deorsum. Lucr.

NOT. 2. Olim etiam per Ecthlipsin elidebatur S: ut.

Vicinus ô socii, & magnam pugnâvimus pugnâ. Enn.

Tum laterali' dolor, certissimu' nunciu' mortis. Lucil.

NOT. 3. Utraque & Synalœpha & Ecthlipsis, etiam invenitur in extrema versûs syllaba; ubi elisio fit à vocali versûs sequentis: ut,

Sternitur infelix alieno vulnere, cælumque

Adspicit, & dulces moriens reminiscitur Argos. Virg. Et,

Jamque iter emensi, turres ac tecta Latinorum

Ardua cernebant juvenes, murosque subibant. Id.

Alia de SYNALOEPHA & ECTHLIPSI observationes.

1. Mollius incidunt hæ Figuræ in syllabam longam: ut,

Tum quoque nil fecit, nisi quæ facere ipse coegi. Ovid.

Postquam intravessi, & coram da a copia fandi. Virg.

Sed durius longa incidit in brevem: ut in hoc Catulli,

Troia, nefas! commune sepulchrum Euroæ Asiæque.

2. Synalœpha suavitatem habet singularem, si in eadem vocali fiat: ut,

Ille ego qui quondam gracili modulatus avena. Virg.

Ego omnis longo solvit se Tenebris luctu. Id.

3. Cavendum, ne quod ex collisione reluitat horridius atque asperius sonet: ut,

Quis me uno vivit felicior, aut mage nostrâ hæc. Catull.

Quod cum ita sit, nolim statuas me mente malignâ. Id.

4. Nec crebræ debent esse elisiones, nec temere plures quàm duæ in uno versu, præcipuè Elegiaco: quod genus laudatur, cum molliter in aures influit. Uti contra Heroico plures Synalœphæ gravitatem interdum ac majestatem conciliant: imò gratiam alicubi & suavitatem: ut in hoc Virg.

Phyllida amo ante alias: nam me discedere flevit.

At horrorem contra incutit: ut cum idem de Polyphemo ait.

Monstrum horrendum, informe, ingens, cui lumen ademptum.

Et alibi,

Tela inter media, atque horrentes Marte Latinos.

5. Nec temere initio versûs faciendâ elisio: ut, Hor.

Nam ut ferulâ cadas meritum majora subire.

Quamquam Virgilius non sine ratione ac venustate id fecerit: ut,

Si ad vitulæ spectes, nihil est quod vocula laudes.

6. Durias quoque elisio fit initio sexti pedis heroici: ut in his,

Loripedem rectus deinde, Æthiopem albus. Juv.

Nuncius de Davis existis? nil equidem, ut tu. Hor.

7. Item post penthemimerim pentametri: ut in illo Propertij,

Fierculis, Antaique, Hesperidumque comes.

8. Heroicus durius fere elisionem patitur extremo quinti pedis: ut in hoc Catulli,

Difficile est longum subito deponere amorem.

9. Item postremo dactylo pentametri, nisi id magno cum judicio fiat: ut in hoc Ovid.

Quadrifugos cernes saepe resistere equos.

De SYNÆRESI & DIÆRESI.

3. Syllaba de binis conflata *Synæresis* esto.
Distrahit in geminas resoluta *Diæresis* unam.

SYNÆRESIS.

SYNÆRESIS est duarum syllabarum ejusdem vocis in unam contractio.

Ejus species sunt duæ, *Synæresis* propriè dicta, & *Synecphonesis*.

SYNÆRESIS propriè dicta est in qua duæ vocales manentes in diphthongum coalescunt. ex. gr. *æ* in *a*; ut, *Phæthon*, pro *Phætho*; *ei* in *ei*, ut in genitivis, *Thesei*, *Orphei*, *Persei*. dissyllabis, *Achil'ei*, *Ulyss'ei*, *Oilei*, trissyllabis. Sic *oi* in proinde dissyllabo; *ui* in huic, cui, monosyllabis. &c.

Cum te flagranti dejectum fulmine Phæthon. Varro.

Notus amor Phædra, nota est injuria Thesei. Ovid.

Proinde tona eloquio solitum tibi. — Virg.

Filius huic contra torquet qui sidera mundi. Id.

SYNECPHONESIS (alio nomine EPISYNALOEPE, & SYNIZESIS) est cum ex duabus in eadem voce vocalibus, altera pronunciando absorbetur seu eliditur: ut in *aurea*, *Junio*, dissyllabis; *quoad*, monosyllabo.

Aurea percussum virgâ, versumque venenis. Virg.

Nos miranda quidem, sed nuper Consule Junio. Juv.

Hæredes voluit: quoad vixit, creditur in ens. Hor.

Præcipuè autem per *Synecphonesin* elidi solent *E* & *I*.

- I. Et *E* quidem (1.) Ante *a*: ut in *mea*, *ea*, monosyllabis apud Comicos; *antehæc*, eadem dissyllabis; *anteambulo*, *alvearia*, trissyllabis.

Quid si fortè fuisse antehæc eadem omnia eris. Lucr.

Unâ eademque viâ sanguisque animusque feruntur. Virg.

Sum comes ipse tuus, tumidique anteambulo Reus. Mart.

Seu lento fuerint alvearia vimine texta. Virg.

- (2.) Ante aliud *e*: ut in *deest* monosyllabo, *deero*, *deerit*, *prehendo*, *vehemens*, dissyllabis.

Vilis amicorum est annona, bonis ubi quid deest. Hor.

Divitis uber agri, Troiæve opulentiæ deerit. Virg.

Prædere quæ possis oculorum lumine aperto. Lucr.

Vehemens & liquidus puroque similis annus. Hor.

- (3.) Ante *i*: ut in *dein*, *dehinc*, monosyllabis; *deinde*, *d'inceps*, *aureis*, *ferrei*, *anteit*, dissyllabis; *anteire*, *anteactus*, trissyllabis.

Dein clamore pari concurrunt, & vice teli. Juv.

Deinde torus iunxit, nunc ipsa peri ulla jungunt. Ovid.

Ferrique Eumenidum thalami, & di cordia demens. Virg.

Te super antea dira necessitas. Alcaic. Hor.

Ergo anteire rictus, juvenemque extinguere pergit. Flacc.

Nam si grata fuit tibi vita anteacta priorque. Lucr.

(4.) Ante

- (4.) Ante *o*: ut in *meo*, *co*, monosyllabis apud Comicos; eodem, eodem, alveo, seorsum, deorsum, dissyllabis; Euristheo, gravecolens, trisyllabis, Uno eodemque igni, sic nostro Daphnis amore. Virg.
Eoslem habuit secum, quibus est elata, capillos. Prop.
Cum refluit campis, & jam se condidit alveo. Virg.
Nam per aquas quæcumque cadunt atque ætra deorsum. Lucr.
Et seorsum varios rerum sentire colores. Id.
Rege sub Euristheo, satis Junonis iniquæ. Virg.
Inde ubi venere ad fauces graveolentis Averni. Id.

(5.) Ante *u*: ut in *meus*, *meum*, *cum*, quæ rursus Comicis monosyllaba.

II. I similiter absorbetur, (1.) Ante *a*: ut in *omnia* dissyllabo, *vindemiator*, *semianimis*, tetrasyllabis.

Bis patriæ cedere manus: quin protinus omnia. Virg.
Vindemiator, & invictus, cui sæpe viator. Hor.
Cedit semianimis Rutulorum calcibus arva. Virg.

(2.) Ante *e*: ut in *vietus*, dissyllabo; *semiermis*, trisyllabo.

Quis sudor vietis, & quam malus undique membris. Hor.
Sixiermemque manum sternendam objecerat hosti. Sil.

(3.) Ante aliud *i*: ut in *dii*, *diis*, *ii*, *iis*, monosyllabis; *idem*, *idem*, dissyllabis; *denariis*, trisyllabo.

Di mea ira velint: quanquam non ista precanda. Ovid.
Præcipitatur aquis, & aquis nox surgit ab isdem. Id.
Denariis tamen hoc non emo, Bassæ, tribus. Mart.

(4.) Ante *o*: ut in *semihomo*, *fluviorum*, trisyllabis.

Semihominis Caci facies quam dira tenebat. Virg.
Fluviorum Rex Eridanus, camposque per omnes. Id.

(5.) Ante *u*, ut in *totius*, dissyllabo; *promontorium*, tetrasyllabo.

Magna monosque duces, totiusque ex ordine gentis. Virg.
Inde legit Capreas, promontoriumque Minervæ. Ovid.

III. O interdum ante aliud *o* absorptum invenitur: ut *cohonesto*, trisyllabo ap. Atticum, coholuerint, cooperiant, tetrasyllabis, ap. Lucr. ii. 1060, & vi. 490.

IV. V ante alias vocales nonnunquam eliditur: ut in *tua*, *sua*, *tuo*, *suo*, *due*, monosyllabis apud Comicos; *suapte*, *patrii*, dissyllabis; *duellica*, trisyllabo. Quanquam in his *u* eodem modo quo in *suadeo*, *suius*, & in Anglicis, *Two*, *Dwell*, &c. pronuncianda videatur.

Et simili ratione animalia suapte vagari. Lucr.
Naturæque cum genitricis, & limina patrii. Stat.
Lanigera pecudes, & equorum dullica proles.

¶ Ad *synecphoresin* quoque refertur, cum, vocalibus *i* & *u* in consonantes *jod* & *vau* mutatis, duæ syllabæ in unam contrahuntur: ut in *enua* *tenuis*, dissyllabis; *arjetat*, *tenuia*, *abjete*, *pituita*, trisyllabis; *parjetibus*, *Nasidjenus*, tetrasyllabis; pro *genua*, *tenuis*, *arjetat*, &c.

Propterea quia corpus aque naturaque tenuis. Lucr.
Genua labant, gelido concrevit frigore sanguis. Virg.
Arjetat in portas & duros objice postes. Id.
Villæque ut foliis depeccant tenuia Seres. Id.
Ædificant, sectaque intexunt abjete costas. Id.

Præcipuè sanus, nisi cum pituita molesta est. Hor.

Parjetibusque premunt artus, & quatuor addunt. Virg.

Ut Nasidjeni iuvit te cœna beati. Hor.

NOT. 1. Nonnunquam Synalœpha & Synecphonesis concurrunt: ut in hoc Virg.

Uno eodemque tulit partu, paribusque revinxit

Serpentum spiris --Scande, Un' o- demque tu- lit.

NOT. 2. In his vocibus, *Huic, cui, Dii, Diis, idem, iisdem, dein, deinde, proinde, deest, deeram, deessem, deero, deesse, antecambulo, anteci, antebac, semihomo, semianimis, & paucis aliis, syllabarum contractio quàm divisio apud optimos Poëtas frequentior est.*

¶ Differt *Crasis* à *Synaresi* & *Synecphonesi*, quòd hæc propriè in carmine, illa etiam in prosa locum habeat.

DIÆRESIS.

DIÆRESIS (quæ & DIALYSIS dicitur) est unius Syllabæ in duas dissolutio.

Ea tripliciter fit:

I. Cùm diphthongus in duas syllabas distrahitur: ut, *aulai, aurai*, pro *aule, auræ*; *Orpheüs, Perseüs, Troia*, trisyllaba; *Naiadum, Harpyias*, tetrasyllaba.

Aulai in medio libabant pocula Bacchi. Virg.

Et finitur in Andromeda, quam Perseüs armis. Manil.

Misit infestos Troia ruinis. Sapphic. Senec.

Ægle Naiadum pulcherrima, jamque videnti. Virg.

Circumsistentes reppulit Harpyias. pentam. Rutil.

II. Cùm consonantes *jod* & *vau* in vocales *i* & *u* resolvuntur: ut in *silve, soluit*, trisyllabis; pro *silva, solvit*; *subiecta*, tetrasyllabo, pro *subjecta*.

Aurarum & silve metu. Glycon. Hor.

Quod zonam soluit diu ligatam. Phaleuc. Catull.

Si qua ferventi subiecta Cancro est. Sapphic. Senec.

* Hæc figura in compositis verborum *solvo* & *volvo* in primis frequens: ut,

Stamina non ulli dissolvienda Deo.

Debuerant fusos evoluisse suos.

{ pentam. } Tib.

Ovid.

III. Cùm *u*, quæ alioquin post *g, q* & *s* evanescit; à sequente vocali divulsa plenè exprimitur: ut in *aquæ, suctus, suasis, sueros*, trisyllabis; *relanguit, reliquas*, tetrasyllabis.

Quæ calidum faciunt aquæ tactum atque vaporem. Lucr.

Cum mihi non tantum furesque feraque sucta. Hor.

Atque alios alii invident, Veneremque suadent. Lucr.

Fundat ab extremo flavos Aquilone sueros. Lucan.

Imposito fratri moribunda relanguit ore. Ovid.

Reliquas tamen esse vias in mente patentes. Lucr.

De SYSTOLE & DIASTOLE.

4. *Systola* præcipitat vocales ritè trahendas.
Protrahit huic adversa *Diastola* corripiendas.

SYSTOLE.

SYSTOLE est syllabæ alioquin longæ correptio. Sic Poëtæ primam nonnunquam in *Orion* corripunt: ut,

Cum subitò assurgens fluctu nimbosus Orion. Virg.

quamvis Græcis *Ὠρίων* per *o* magnum scribatur, ac propterea eam syllabam naturâ habeat longam: ut,

Sævus ubi Orion hybernus conditur undis. Id.

Eâdem ratione videtur Horatius posteriorem in *palus* corripuisse:

Regis opus; sterilisve diu palus, aptaque remis.

Aliis enim omnibus ea syllabâ producitur. Virg.

Limosoque palus obducatur pascua juncos, &c.

Huc refer & cum syllaba positione longa, alterâ consonante extritâ, fit brevis: ut, *obiciis*, pro *objicis*; *adicit*, pro *adjicit*.

Cur obiciis Magno tumulum, manesque vagantes. Lucan.

Si quid nostra tuis adicit vexatio rebus. Mart.

DIASTOLE.

DIASTOLE (quæ & ECTASIS vocatur) est syllabæ alioquin brevis productio: ut, *Priamides*, *Arabia* primâ longa; *Macedonia* longâ secundâ.

Atque hic Priamides, Nihil ô tibi, amice, relictum. Virg.

Et domus intacta te tremit Arabia. Propert.

Qui clypeo, galeâque, Macedoniaque sarissâ. Ovid.

Primam autem in *Priamides* & *Arabia* natura brevem esse ostendunt eorum primitiva, *Priamus* & *Arabs*, quibus hæc syllaba semper corripitur. *Macedonia* quoque secundam corripere docet *Macedo*, cui semper brevis penultima est.

Huc pertinet & cum syllaba brevis geminatione consonantis fit longa: ut in *reliigio*, *reliquiæ*, *repperit*, *reppulit*, *rettulit*, & similibus cum re compositis; pro *religio*, *reliquiæ*, &c.

Tantum reliigio potuit iudare malorum. Lucr.

Troas reliquias Danaûm, atque immitis Achilli. Virg.

Et res hereditatem repperit illa suam. Ovid. &c.

Sic *Porfenna*, *n* geminatâ: ut,

Nec non Tarquinium ejectum Porfenna jubebat. Virg.

Aliter enim penultima brevi est: ut,

Cernitur effugiens ardentem Persena dextram. Sil.

De SYSTOLE & DIASTOLE Observationes.

Systoles & Diastoles usus, sive debita syllabarum quantitatis mutatio, dupliciter fit: Vel 1. Ex necessitate metrica. Vel 2. Ex licentia poetica.

I. NECESSITATE METRICA à recta syllabarum quantitate receditur, cum ejus quo utimur carminis genus vocem non recipit genuinam ipsius quantitate retentam. Tum enim, si non suppetat vox alia æque elegans aut ad significandum apta, necessitate metri cogimur mutare syllabarum quantitatem, potius quam obscuram aut frigidam circumlocutione uti.

Inter casus autem necessitatis metricæ, duo sunt præcipui:

1. Cum plures quam duæ breves concurrunt, maxime in hexametro & pentametro; tunc enim ex his aliqua produci potest. Prima: ut in *Arabius, Asiæ, Italia, Philosophus, Polydamus, Priamides, pugilibus, Sicelides*, &c. Secunda: ut in *Canicula, cuniculus, cuticula, febricula, Lemuria, Theophilus*, &c. Tertia: ut in *Bonifacius, Hilarion, Macedonia*, &c.

2. Cum syllaba ex se brevis, inter duas longas inclusa, versum ingredi nequit, nisi producat: ut secunda in *delibutus, imbecillus, matricida, parricida, Vaticanus*, &c.

II. LICENTIA POETICA est, cum à debita syllabæ mensura absque necessitate receditur. Huic tribuenda est correptio penultimæ genitivorum *unius, illius*, & similium: item productio ejusdem syllabæ in *tenebra, volucris, locuples*. Ut alia usu observanda omittam.

NOT. 1. Major hæc longè apud Græcos, quam apud Latinos, licentia est.

NOT. 2. Summâ hic circumspeditione & modestiâ opus, & inventis potius quam inveniendis (ut monet Servius) utendum.

APPENDIX.

Prædictis Figuris adjungi possunt ex quæ dictionis appellantur; *Prosthesis, Epenthesis, Paragoge, Aphæresis, Synope, Apocope, Antithesis & Metathesis*, de quibus in prima parte pag. 120 & 121. egimus. Hæ enim tam Prothodix quam Etymologiæ sunt communes; pleræque etiam in illa quàm hac usitatiores.

PROSTHESIS: ut, *eduram*, pro *duram* ap. Virg. Geo. iv. 145.

EPENTHESIS: ut, *Mavors, navita, Timolus, alitum*; pro *Mars, navia, Tmolus, alitum*.

PARAGOGÉ: ut, *avellier, curavier, dicier*, &c. pro *avelli, curari, dici*.

APHÆRESIS: ut, *tenderant*, pro *tetenderant* ap. Senec. Herc. fur. v. 538. Sic *brevist, opust, similist*, ap. Plautum; pro *brevis est, opus est, similis est, mutilato verbo est*.

SYNOPE: ut; *oraculum, vinculum, calda, valdius, aspris, repostus, extinxem, surrexe*, &c. pro *oraculum, vinculum, calida, validius, asperis, repostus, extinxissem, surrexisse*.

APOCOPE: ut, *Antoni, Patavi, tuguri*; pro *Antonii, Patavii, tugurii*, &c.

ANTITHESIS: ut, *olli, ollis*; pro *illi, illis*.

METATHESIS: ut, *pistris*; pro *pistis*.

¶ His addi possunt *Anastrophe & Tmesis*, metri plerumque gratiâ adhibitæ.

ANASTROPHE: ut, *dare circum*, ap. Virg. Æn. ii. 792. erit *super*, ap. Ovid. Fast. v. 600. facit *are*, ap. Lucr. vi. 692. pro *circumdare, supererit, arefacit*. Sic Virg. *Jovis cum fulmina contra*, &c. Id. *Transstra per & remos*, &c.

TMESIS: ut, Virg. *Quæ me cunque vocant terra*. Id. *Super tibi erunt*. Lucr. *Dum te non sit tamen apse*; pro *quacunque, supererunt, reapse*. Cre-

bra est eidem Lucretio interpositio copulativæ quæ: ut, conque-globata, conque-gregantur, disque sipatis, inque-gravescent, perque-plicatis, praterque-feruntur, proque-voluta, seque-gregari, rareque-facit, &c.

De CARMINE, variisque CARMINUM GENERIBUS.

CARMEN est concinna verborum in unum systema congeries. Differunt igitur *carmen* & *versus*, ut totum & pars. *Carmenis* enim appellatio toti poemati convenit; *Versus* autem sunt partes sive lineæ carmen constituentes.

Carminum genera magis usitata sunt, *Hexametrum*, *Pentametrum*, *Afclepiadaum*, *Glyconium*, *Sapphicum*, *Adonium*, *Phaleucium*, *Phrecreaticum*, *Iambicum*, *Scæzon*, *Anacreontæum*, *Trochaicum*, *Anapesticum*: quibus addi potest carmen quod *Horatianum* appellatur.

Carmen HEXAMETRUM.

5. Hexametrum carmen pedibus sex constat: eorum Dactylus est quintus; sextam sibi vult regionem Spondeus: reliquisque locis consistit utervis.

Quinto etiam admisit rerum gravitas Spondæum.

Carmen HEXAMETRUM, sive HEROICUM, constat sex pedibus: quorum quintus est Dactylus, sextus Spondeus: quatuor verò priores indiscriminatum sunt vel Dactylus, vel Spondeus: ut,

Aut prodesse volunt, aut delectare Poëta. Hor.

Tu nihil invitâ dicas faciasve Minervâ. Id.

Intonsi crines longâ cervice fluebant. Tibull.

Qui versus sic scanduntur:

1.	2.	3.	4.	5.	6.
<i>Aut pro-</i>	<i>desse vo-</i>	<i>lunt aut</i>	<i>dele-</i>	<i>ctare Po-</i>	<i>ëtâ.</i>
<i>Tu nihil</i>	<i>invi-</i>	<i>tâ di-</i>	<i>cas faci-</i>	<i>asve Mi-</i>	<i>nervâ.</i>
<i>Inton-</i>	<i>si cri-</i>	<i>nes lon-</i>	<i>gâ cer-</i>	<i>vice flu-</i>	<i>ebant.</i>

Interdum quintâ regione ponitur Spondeus; unde & versus SPONDIACUS dicitur: quando sciz. vel rei alicujus gravitas atque amplitudo, vel tarditas, vel ingens mœror, vel simile quid, declaratur: ut,

Cara Deum soboles, magnum Jovis incrementum. Virg.

Proximus huic, longo sed proximus intervallo. Id.

Constitit, atque oculis Phrygia agmina circumspexit. Id.

Hic versus in quarta ferè sede Dactylum habet; sæpiùsque finitur voce tetrasyllaba: ut in exemplis allatis videre est.

Interdum tamen aliter invenimus: ut in his Virg.

Aut leves ocreas lento ducunt argento.

Saxa per, & scopulos, & depressas convalles.

Cum sociis, natoque, penatibus, & magnis Dîs.

NOT. 1. Vulgò docent in versu hexametro alios nonnunquam, præter Dactylum & Spondeum, pedes reperiri: ut Proceleusmaticum in hoc Virg.

Hærent parietibus scæla, postesque sub ipsos.

Et Anapæstum in hoc ejusdem,

Fluviorum rex Eridanus, camposque per omnes.

Verùm in his, parietibus quatuor syllabarum est, fluviorum trium, per Synecphonesin, ut suprà docuimus, p. 142.

NOT. 2. Quidam volunt & Tribrachyn, Iambum & Trochæum in hexametro interdum locum habere: ut in his Virg.

Olli serva datur, operum haud ignava Minerva.

Desine plura puer, & quod nunc in lætæ optamus.

Ferte citi flammæ, date tela, scandite muros.

Atqui in duobus prioribus, ultima in datur & puer, alioquin brevis, vi casuræ fit longa: ut suprà ostensum, pag. 137. In postremo exemplo ita posteriorem habet productam, propter duarum consonantium, licet in diversa voce, accessum.

NOT. 3. Dactylum denique postremâ nonnunquam sede collocati quidam existimant: ut in his ejusdem.

Inferitur verò ex fœtu nuci arbutus horrida,

Et steriles platani.-----

Nec tantum Rhodope mirantur & Ismarus Orphea.

Sed in prioris versûs fine legendum horri; syllaba autem da cum sequentis versûs initio per Synalœphen jungenda est, hoc modo: arbutus | hor-ri- | d' Et steri- | les plati- | ni, &c. In altero autem exemplo, Orphea in duas syllabas contractum proferendum est.

De Carmine HEXAMETRO Observationes.

I. 1. Hexametris venustatem conciliat Dactylorum & Spondeorum vicissitudo: ut,

Ludere quæ vellem calamo permisit agresti. Virg.

Pinguis & ingrata premereitur cascis urbi. Id.

2. Extra hanc pedum alternationem, suavius ferè sonant quæ Dactylis quàm quæ Spondeis abundant: ut,

Tityre, tu patula recubans sub tegmine fagi. Virg.

Adspicias ut veniant ad candida tecta columba. Ovid.

3. Gratiore sunt illa in quibus plures sunt Casuræ, sive pedes non ex integris sed interfectis vocibus constantes: ut,

Romanos rerum dominos gentemque togatam. Virg.

Infandum, Regina, jubes renovare dolorem. Id.

Infelix Priamus furtim mandârat alendum. Id.

4. Ut fastidio tamen occurratur, & casuræ & pedum adhibenda varietas: ut, Virg.

Vertitur interea cælum, & ruit Oceano nox,

Involvens umbrâ magnâ terramque polumque,

Myrmidonumque dolos: fusi per mœnia Teucri

Conticuisse: sopor fessos complectitur artus.

5. Magnæ virtutis est, si versûs ita rebus accommodentur, ut pro rerum diversitate, nunc Spondei, nunc Dactyli præferantur. Ita multis Spondeis malleorum tractandorum difficultas, & fabricorum inde tarditas egregiè depingitur hoc versu Virgili,

Illi inter sese magnâ vi brachia tollunt,

Latini gravitas & constantia, isto ejusdem.

Olli sedato respondit corde Latinus.

Cunctatio Fabii reipublicæ Romanæ salutaris, illo Æn. vi.

Unus qui nobis cunctando restituit rem.

Contrâ, incitatus equi cursus multis Dactylis ita repræsentatur, Æn. viii.

Quadrupedante putrem sonitu quatit ungula campum.

Rapidus item columbæ volatus sic, Æn. v.

Radit iter liquidum, celeres neque commovet alas.

Sic effrenis ventorum & tempestatis impetus aliquoties continuatis initio duobus Dactylis exhibetur, Æn. i.

Quâ data porta ruunt.-----

Incubere mari,-----

Unâ Euræque Notusque ruunt,-----

Intonnere poli.-----

II. Contrâ, in hoc genere versuum, duriores censentur;

1. Qui desinunt in vocem monosyllabam: ut,

Pralia rubricâ picta aut carbone; velut si. Hor.

Cui pulchrum fuit in medios dormire dies, & Id.

Ex c. 1. Si præcedat altera monosyllaba: ut,

Principibus placuisse viris, non ultima laus est. Hor.

Ne qua meis esto diis mora. Juppiter hac stat. Virg.

Ex c. 2. Si particularis quædam gratia versui inde accedat: ut,

-----Procurbit humi bos. Virg.

-----Et mole suâ stat. Id.

Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus. Hor.

2. Qui pluribus vocibus dissyllabis terminantur: ut,

Insano posuere; velut silvis, ubi passim. Hor.

Semper, ut induar, blandos offers mihi vultus. Tibull.

3. Qui voce plurium quàm trium syllabarum finiuntur: ut,

Augeſcunt aliæ gentes, aliæ minuentur. Lucr.

Quisquis luxuriâ, tristive superstitione. Hor.

Ex c. 1. Si versus Spondiacus sit, de quo suprâ.

Ex c. 2. Si nomen sit proprium: ut,

Amphion Diræus in Aethæo Aracyntho. Virg.

Hirtacide ante omnes exit locus Hippocoontis. Id.

Quarum quæ formâ pulcherrima Deïpeiam. Id.

Ex c. 3. Si singulari affectui exprimendo inserviat, vel aliter nativæ quædam venustas hoc in loco voci insit: ut,

Per connubia nostra, per inceptos hymenæos. Virg.

Seu mollis viola, seu languentis hyacinthi. Id.

Sed versus ejus modi, quia singulare judicium desiderant, Poëtarum lectione melius discuntur.

4. In quibus nulla vel rara cæsura est: ut,

Roma mœnia terruit impiger Hannibal armis. Enn.

Has res ad te scriptas, Luci, misimus, Eli. Lucil.

Sive quod Appula gens, seu quod Lucania bellum. Hor.

Poste recumbite, vestraque pectora pellite tonsis. Enn.

5. In quibus nimis crebræ aut asperæ sunt elisiones: ut,

Primum nam inquiram, quid sit furere hoc: si erit in te. Hor.

Illam ancillam ego amo ante alias, atque ipsi ero amandus.

6. Vitandi deniq; e sunt Rithmi, seu versus Leonini: etsi nec Poëtæ principes eos semper effugerint: ut,

Trajiat, I verbis virtutem illude superbis. Virg.

*Si Troja fatis aliquid restare putatis. Ovid.
Ipse ego librorum video delicta meorum. Id.*

Carmen PENTAMETRUM.

6. Pentametrum vult quinque pedes: pes tertius esto
Semper Spondeus, quartus quintusque Anapæstus:
In reliquis Spondeus erit, vel Daçtylus, ut vis.
Sic alii scandunt: Pes primus, sive secundus,
Daçtylus aut Spondeus erit: cæsuræ subibit
Longa: locos reliquos geminus mox Daçtylus
implet:

Altera subsequitur metrum cæsuræ coronans.

Carmen PENTAMETRUM quinque habet pedes, quorum duo
primi promiscuè sunt Daçtyli vel Spondei, tertius semper Spondeus,
quartus & quintus Anapæstus: ut,

Natura sequitur semina quisque sua. Propert.

Carminibus viues tempus in omne meis. Ovid.

Qui versus sic metiendi sunt,

1.	2.	3.	4.	5.
Natu-	ra sequi-	tur se-	mina quis	que sua.
Carmini-	bus vi-	ves tem-	pus in o-	mnē meis.

Alii, & frequentius, sic metiri solent: Versu nimirum in duo he-
mistichia diviso, priore duobus locis vel Daçtylum vel Spondeum si-
ne discrimine statuunt, unâ cum cæsuræ, seu syllaba longa: posteri-
ore autem duos Daçtylos, cum altera cæsuræ, seu syllaba communi;
hoc modo:

1.	2.	$\frac{1}{2}$	3.	4.	$\frac{1}{2}$
Natu-	ra sequi-	tur	semina	quisque su-	a.
Carmini-	bus vi-	ves	tempus in	omne me-	is.

Versus pentameter hexametro subjunctus carmen Elegiacum con-
stituit: sic dictum ab *ἔλεος*, i. e. *lamentatio*, quia primum adhi-
beri solitum sit lamentationi funebri: unde (quod & exempli loco sit)
illud Ovidii,

Flebilis indignos, Elegeia, solve capillos.

Ab nimis ex vero nunc tibi nomen erit!

De PENTAMETRO & ELEGIACO Observationes.

1. In pentametro prius hemistichium integrâ voce finiendum est, ut cæsu-
ræ penthemimeris locum habeat: Nam vitiosum est quod eâ cæsuræ ca-
ret: ut,

Hæc quoque nostra sententia mentis erat, Diomed,

2. Durè

2. Durè fit in penthemimeri elifio: ut in his Catulli,
Mi misero eripuiſti omnia noſtra bona.
Illum affligit odore, iſte perit podagra.
Troja virum & virtutum omnium acerba cinis.
 Quos verſus præterea duriores reddunt in aliis pedibus Synalæphæ vel
 Eæthlipſes: maxime in illo ejuſdem,
Quam modò qui me unum atque unicum amiſiſſum habuit.
3. Neutrum hemiſtichium aptè monosyllabo terminatur: ut in his Catulli,
O di, reddite mi hoc pro pietate mea.
Aut facere, hac à te dictaque factaque ſunt.
 Si tamen alterum monosyllabum antecedit, aut à voce præcedente eli-
 datur, in vitio non eſt: ut in his Ovidii,
Magna tamen ſpes eſt in bonitate Dei.
Premia ſi ſtudio conſequar iſta ſat eſt.
Inuitis oculis litera lecta tua eſt.
4. Pentameter optimè clauditur voce diſſyllabâ: quales plerique Ovidiani.
 Interdum & tetraſyllabâ, vel pentaſyllabâ: ut,
Maxima de nihilo naſcitur hiſtoria. Propert.
Pomaque non notis legit ab arboribus. Tibull.
Lis eſt cum forma magna pudicitie. Ovid.
Contactum nullis ante cupidinibus. Propert.
- Rariùs triſyllabâ: ut,
Et caput impoſitis preſſit amor pedibus. Propert.
Quoiſbet ut ſaltem rure frui liceat. Id.
5. Leonini quoque, ut in hexametro, hic vitandi: quales illi Ovidii,
Quarebant ſtaros per nemus omne favos.
Hoc, mihi quid predeſt, ſi tibi, lector, obeſt.
 Si tamen non niſi poſtremæ utriuſque hemiſtichii ſyllabæ conſonent,
 tantum abeſt ut id pro vitioſo habeatur, ut non parum quoque gratiæ
 verſui inde accedat: ut,
Huc ades, & nitidas caſſide ſolve comas. Ovid.
Fulmineo celeres diſſipat ore canes. Id.
Fluminis ad liquidas fortè ſedemur aquas. Buchan.
- Idemque de hexametris ejuſmodi cenſendum: ut,
Quamvis multa meis exiret victima ſeptis. Virg.
Primus Idumeas referam tibi, Manua, palmas. Id.
Dum petit infirmis nimum ſublimia pennis
Icarus, Icaris nomina ſecit aquis. Ovid.
6. In Elegiacis hexametri leniùs fluere debent, quàm cum ſoli ponuntur.
7. Solet unumquodque diſtichon abſolvere ſententiam, aut ſaltem in cola
 deſinere. At omnino rarum eſt, nec facile imitandum, ut compatiſ e-
 juldem vox una ad præcedens, altera ad ſequens diſtichon pertineat.

Carmen ASCLEPIADÆUM.

7. Vult Aſclepiadis carmen Spondeon habere
 Principio: binos hinc rite capit Choriambos:
 Pyrrhichius ſequitur, quo non velocior ullus.
 Vel ſic: Spondeus ſit primus, Daçtylus alter:
 Syllaba longa ſubit; poſt Daçtylus ordine duplex.

Carmen

Carmen ASCLEPIADÆUM quatuor constat pedibus, Spondeo sciz. duobus Choriambis, & Pyrrhichio: ut,

1. | 2. | 3. | 4.
Mace | nas atavis | edite re- | gibus. Hor.

Alii sic metiuntur, ut primo loco habeat Spondeum, secundo Dactylum, cum cæsura seu syllaba longa, tertio & quarto Dactylum, hoc modo:

1. | 2. | $\frac{1}{2}$ | 3. | 4.
Mace- | nas ata- | vis | edite | regibus.

NOT. In hoc genere:

1. Pedes singuli singulis vocibus venustè absolvuntur: ut,

Quassas, indocilis pauperiem pari. Hor.

Magnum pauperies opprobrium, jubet. Id.

2. Vitiosè primus Choriambus vel cæsura vocem mediam dirimit: ut in hoc Horat.

Non incendia Carthaginis impia.

Nisi Ecthliptis ibi vel Synalæpha locum habeat: ut,

Exegi monumentum ære perennius. Hor.

Auditam moderere arboribus fidem. Id.

Vel sit vox composita: ut in illo ejusd.

Dum flagrantia detorquet ad oscula.

Sed & hæc duriuscula sunt, nec temere imitanda:

Carmen GLYCONIUM.

8. Carmen amat trinis pedibus constare Glyconis:

Primaque Spondeo data sedes, ultima cessit

Pyrrhichio, mediumque locum Choriambus habebit.

Vel sic: Spondeo præeunte Glyconia constant

Carmina: tum duplicem sedem sibi Dactylus optat.

Carmen Glyconium tres habet pedes, Spondeum, Choriambum & Pyrrhichium: ut,

1. | 2. | 3.
Mens re- | gnum bona pos- | sidet. Senec.

Alii per Spondeum & duos Dactylos metiuntur, hoc modo:

Mens re- | gnum bona | possidet.

NOT. Catullus primâ sede admisit Iambum: ut,

Puella & pueri integri.

Item Trochæum: ut,

Magna progenies Jovis.

Carmen SAPPHICUM & ADONIUM.

9. Sapphica plectra movens tribuat loca prima Trochæo:

Spondeo

152 PROSODIÆ CAP. III.

Spondeo cedant loca proxima : tertius esto
 Daçtylus : hunc fubeat duplex in fine Trochæus.
 Singula post ternos subdantur Adonia versus :
 In queis Spondeum præit unum Daçtylus unus.

Carmen SAPPHICUM quinque pedes recipit: primo sciz. loco Trochæum, secundo Spondeum, tertio Daçtylum, quarto & quinto Trochæum. Post ternos quosque versus subjicitur ut plurimum versus ADONIUS, ex Daçtylo & Spondeo constans, hoc modo:

1.	2.	3.	4.	5.
Aure.	am quif.	quis medi	cri	ratem
Dili	it, tu	tus caret	objo	leti
Sordi	bus te	cti, caret	invi	dendâ.

1.	2.
Sobrius	aulâ.

NOT. 1. Sapphicos commendat cæsura penthemimeris: quâ qui carent minus grati versus sunt: ut,

Comænes majore poëta plectro. Hor.

Phœbe silvarumque potens Diana. Id.

2. Catullus secundâ sede interdum admittit Trochæum: ut,
Pamæ nunciare vocat puella.

3. Seneca etiam eâdem Daçtylum recipit: ut,
Quaque ad Hesperias jacet ora metas. Et,
Samine innueneras solitum figuras.

Quorum neuter temere imitandus.

4. Reperiuntur & hic versus hypermetri, quorum ultima vocalis, propter vocalem sequentem versum inchoantem, eliditur: quales hi ap. Horat.

Plorat, & vires, animumque, moresque
Aureos educit in astra, nigroque
Invidet Orco.

5. Durius aliquando prima vocis syllaba ad præcedentem versum, siquæ ad sequentem referuntur: ut, Horat.

Grosphe, non genimis, neque purpurâ ve-
-nale, nec auro. Item.
Labitur ripâ, Fortæ non probante, u-
-xorius ammis.

Carmen PHALEUCIUM.

10. Cum facies carmen quod adinvenisse Phaleucus
 Licetur, in prima Spondeus erit regione:
 Daçtylus inde datur; triplicem cui jungæ Tro-
 chæum.

Carmen

Carmen PHALEUCIUM quinque itidem, ut Sapphicum, pedes habet; primâ nimirum sede Spondeum, secundâ Dactylum, reliquis tribus Trochæum, hoc modo:

1.	2.	3.	4.	5.
Quod sis	esse ve-	lis, ni-	hilque	malis.
summam	nec metu-	as di-	em, nec	optes.

Mart.

NOT. 1. Hoc genus nec cæsuram respuit, nec requirit.

2. Pro Spondeo primo loco non raro apud Catullum est Trochæus vel Iambus: ut,

Gratias tibi maximas Catullus

Agit, pessimus omnium poeta.

3. Idem quoque & secundo loco, pro Dactylo, admisit Spondeum: ut,

Oramus, si fortè non molestum est.

Femellas omnes, amice, prendi.

} quod non faciliè imitandum.

Carmen PHERECRATIUM.

II. Quando Pherecratio vis ludere carmine, binos
Inter Spondeos medius tibi Dactylus esto.

Carmen PHERECRATIUM tribus pedibus constat; primo loco Spondeum, secundo Dactylum, tertio Spondeum recipiens: ut,

1.	2.	3.
Nigris	æquora	ventis.

Hor.

NOT. Catullus primo loco sæpe adhibet Trochæum: ut,

Prodeas nova nupta.

Boëtius interdum Anapæstum: ut,

Simili surgit ab ortu.

Carmen IAMBICUM.

12. Sive fluant feno pede Iambica, sive quaterno,
In regione pari semper dominatur Iambus:
Dactylus & Spondeus amant in sedibus esse
Imparibus: gaudent Anapæstus, Iambus iisdem:
Absit ab extremo Tribrachys, sit cætera liber.

Carminis IAMBICI duo sunt genera usitatiora, *Dimetrum* & *Trimetrum*.

Dimetrum quatuor pedibus constat, *Trimetrum* sex. Sic autem vocantur, quòd Græci in iis dimetiendis duos pedes conjungant. Latini verò, pro numero pedum simplicium, hoc *Senarium*, illud *Quaternarium* appellant.

Primum, ex puris Iambis hi versus constabant: ut,

U

Syzigiz

	I.		II.		III.		
Syzigæ							
Regiones	1.	2.	3.	4.	5.	6.	
Dimet.	Inar-	fit a-	stuo-	fius.			Hor.
Trimet.	Suis	et i-	psa Ro-	ma vi-	ribus	ruit.	Id.

Deinde, partim ut difficultas pangendi tolleretur, partim ut gratiores morâ redderentur, locis imparibus, i. e. primo, tertio & quinto, Spondei recepti: ut,

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	
Dimet.	Forti	leque-	mur pe	ctore.			Hor.
Trimet.	Pars fa-	nita-	tis ve-	le fa-	nari	fuit.	Senec.

Denique, vice Iambi & Spondei, admissi sunt pedes quidam temporibus iis æquales: hoc est, locis imparibus, etiam Anapæstus, Dactylus, & interdum Tribrachys: locis autem paribus (excepto ultimo, qui solum Iambum postulat) etiam Tribrachys: ut, Hor.

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	
Dim.	{ Canidi-	a tra-	ctavit	dapes.			
	{ Vide-	re prope-	rantes	domum.			
Trim.	{ Quò quò	scele-	sti rui-	tis aut	cur dex-	teris.	
	{ Prius-	que cœ-	lum si	det in-	ferius	mari.	
	{ Aliti-	bus at-	que cani-	bus homi-	cid' He-	ctorem.	
	{ Parvidum-	que lepo-	r' aut ad-	venam	laqueo	gruem.	

NOT. 1. Excipiendus ab his versus Scazon, de quo mox.

NOT. 2. Comici, quò propius ad orationem pedestrem accedant, etiam pedes eos, quos imparibus locis adhibent alii, usurpant paribus: excepto ultimo, quò semper est Iambus. Eâdem licentiâ Fabulæ Phadri conscriptæ sunt.

SCAZON, seu CHOLIAMBUS.

13. Turba pedum trimetri placuit Scazontibus oris

Quatuor in primis: pes ordine quintus Iambus

Semper erit: Spondeus amat loca sexta supremus.

SCAZON, seu CHOLIAMBUS, quinto loco semper Iambum habet, sexto verò Spondeum; cæteris omnibus cum Iambico senario congruit: ut,

1.	2.	3.	4.	5.	6.	
Miser	Catul-	le, de	finas	ine-	ptire.	} Cat.
Fulsè-	requon-	dam can-	didi	tibi	soles.	
Cur in	thea-	trum, Cato	seve-	re, ve-	nisti?	} Mart.
An ide-	ò tan-	tum ve-	neras,	ut ex-	ires?	

Carmen ANACREONTÆUM.

14. Anacreontæi non parva est gratia versûs,

Syllaba

Syllaba post ternos metrum cui claudit Iambos.

Spondeum primus capit & locus, aut Anapæstum.

Carmen ANACREONTÆUM nihil aliud est, quàm Iambicum dimetrum catalecticum. In eo primus pes est Iambus, sæpè etiam Spondeus vel Anapæstus, interdum Tribrachys; secundus & tertius solum Iambus: deinde superest in fine syllaba: ut,

1.	2.	3.	$\frac{1}{2}$.	
Ades	pater	supre-	me,	} Prudent.
Quem ne-	mo vi-	dit un-	quam.	
Habet o-	mnis hoc	volu-	ptas,	} Boët.
Stimulis	agit	juren-	tes.	

Carmen TROCHAICUM.

15. Octonis pedibus prodire Trochaica possunt:

Sedibus imparibus Tribrachyn vel pone Trochæum.

Liber uterque aliis: Tribrachyn solo exime fine.

Dactylon & Tribrachyn, Proceleusmaticon, Spondeon,

Teque, Anapæste, pari regione locarier optant.

Sæpè sed octavus mutilus pes ire jubetur.

TROCHAICA in regionibus imparibus recipiunt Trochæum, vel etiam Tribrachyn, præterquam ultimâ sede, in qua tantum est Trochæus: sedibus autem paribus, præter Trochæum & Tribrachyn, admittunt etiam Spondeum, Dactylum, Anapæstum, rarò Proceleusmaticum. Iambum verò planè respuunt, ut & Iambica Trochæum.

Ex Trochaicis usitatissimum est *tetrametrum*, sive *octonarium* catalecticum, constans septem pedibus, cum semipede, seu syllaba residua: ut in Floridis veteris Poëtæ,

I.		II.		III.		IV.	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	$\frac{1}{2}$.
Consu	les si-	unt quot-	annis	et no-	vi Pro-	consu	les:
Solus	aut Rex,	aut Po-	ëta	non quot-	annis	na/ci	ur.

NOT. 1. Quamvis opposita videantur Iambica & Trochaica, magna tamen inter ea affinitas est. Si enim syllabam unam aut alteram principio versûs Trochaici addideris, Iambicum efficies: contra, si syllabam eam principio Iambici detraxeris, Trochaicum relinques.

NOT. 2. In Trochaico tetrametro fugienda omnino cæsuræ post quantum pedem,

pedem, qui versum in duo hemistichia dividit: ut in hymno Ecclesiastico in passione Domini.

*Pange lingua gloriosi | prælum certaminis,
Et super cruces trophæo | dic triumphum nobilem,
Qualiter Redemptor orbis | immolatus ricerit.*

NOT. 3. Comici eadem quâ in Iambicis licentiâ in Trochaicis utuntur: eosdem enim in locis imparibus, quos alii in paribus, pedes promiscuè adhibent, præterquam in regione septima.

Carmen ANAPÆSTICUM.

16. Quatuor ex pedibus Anapæstica carmina finge.

Quâ regione velis, princeps Anapæstus habetur:

Spondeus permixtus huic & Dactylus esto.

Dactylus exul erit quartâ sede atque secundâ.

ANAPÆSTICI versus ita dicuntur, quòd quâvis regione Anapæstum recipiant. Loco tamen Anapæsti Spondeum vel Dactylum, eorundem temporum pedes, admittunt. Atque hoc ita promiscuè fit, ut in versu, qui Anapæsticus vocatur, nullus interdum sit Anapæstus.

Eorum varia genera sunt: at omnium suavissimum & frequentissimum est quod Aristophanium sive Pindaricum dicitur, constans quatuor pedibus, qui ferè sunt Dactyli vel Spondei, intermixtis Anapæstis: ita tamen ut rarissimè Dactylus in secunda vel quarta regione adhibeatur: ut, Senec.

1.	2.	3.	4.
<i>Quanti</i>	<i>casus</i>	<i>huma-</i>	<i>na rotant:</i>
<i>Minus in</i>	<i>parvis</i>	<i>fortu-</i>	<i>na furit,</i>
<i>Leuius-</i>	<i>que ferit</i>	<i>levio-</i>	<i>ra Deus.</i>

NOT. 1. Venustiores sunt Anapæstici, qui omni casurâ carent: ut, Sen.

Plures fulgor conitatur aula.

Capit hic Regi proximus ipse

Clarus claras ire per urbes.

Vult miserum gloria pectus.

NOT. 2. Proximi his sunt quibus unaquæque dipodia vocem terminat: ut,

Pectora longis hebetata malis

Jam sollicitas ponite curas. Senec.

NOT. 3. Solent Tragici Anapæsticis aliquot subicere Adonium.

Carmen HORATIANUM.

Simplicibus carminum generibus suprâ explicatis visum est subicere unum genus compositum, quod ab Horatio, qui eo plurimum delectabatur, HORATIANI nomen accepit.

Constat autem hoc carmen quatuor versibus, quorum duo primi sunt Dactylii Alcaici, tertius Iambicus Archilochius, quartus Dactylus Alcaicus à prioribus diversus: ut,

Virtus

*Virtus repulsa nescia sordida
Intaminatis fulget honoribus:
Nec sumit, aut ponit secures
Arbitrio popularis aura.*

Sed de singulis paulò accuratiùs agendum.

1. *Daëtylicus ALCAICUS major.*

17. Alcaici loca prima tenent Spondeus, Iambus,
Vatis ad arbitrium: sed Iambus fede secundâ;
Dein cæsura: duo hinc geminus loca Daëtylus
ambit.

Primus ac secundus carminis HORATIANI versus est Daëtylicus ALCAICUS major tetrameter hypercatalectus, constans penthemimeri iambicâ, i. e. Spondeo vel Iambo (sed sæpiùs Spondeo) Iambo, & cæsura, seu syllaba longâ; deinde duobus Daëtylis: ut,

1.	2.	$\frac{1}{2}$	3.	4.
<i>Virtus</i>	<i>repul-</i>	<i>sa</i>	<i>nescia</i>	<i>sordida</i>
<i>Inta-</i>	<i>mina-</i>	<i>tis</i>	<i>fulget ho-</i>	<i>noribus.</i>

2. *Iambicus ARCHILOCHIUS.*

Proximus Archilochi gradietur Iambicus: orâ
Cui primâ ac ternâ resident Spondeus, Iambus,
Ad libitum: sed Iambus inest in parte secunda
Solutus, & in quarta: dabit unica syllaba finem.

Tertius versus est Iambicus ARCHILOCHIUS dimeter hypercatalectus, qui primo & tertio loco Spondeum, nonnunquam & Iambum recipit: secundo & quarto solum admittit Iambum, cum syllaba in fine residua: ut,

1.	2.	3.	4.	$\frac{1}{2}$
<i>Nec su-</i>	<i>mit aut</i>	<i>ponit</i>	<i>secu-</i>	<i>res.</i>

3. *Daëtylicus ALCAICUS minor.*

Daëtylicus tandem Alcaicus subit ordine quartus,
Quatuor ex pedibus constans: loca Daëtylus ornat
Duplex prima duo, sed proxima bina Trochæus.

Quartus versus est Daëtylicus ALCAICUS minor tetrameter acatalectus, primo & secundo loco Daëtylum recipiens, tertio & quarto Trochæum: ut,

1.	2.	3.	4.
<i>Arbitri-</i>	<i>o popu-</i>	<i>laris</i>	<i>aura.</i>

APPENDIX I.

Pleniorē de variis carminum generibus Commentarium exhibens.

CARMEN ex pedum constitutione vel *Simplex* est, seu *Monocolon*, vel *Compositum*, seu *Polycolon*.

MONOCOLON est quod uno versuum genere; **POLYCOLON** quod pluribus generibus constat.

I. De Carmine SIMPLICE, seu MONOCOLO.

Ex variis Carminum Simplicium divisionibus, omnium commodissima ea videtur, quæ a crebriore seu potiore in ipsis pede desumpta est.

Hoc igitur pacto. Versus Latini in octo præcipua genera, *Pyrrhichicos*, *Dactylicos*, *Anapesticos*, *Iambicos*, *Trochaicos*, *Choriambicos*, *Ionicos* & *Mixtos*, tribui possunt.

I. De Versibus PYRRHICHICIS.

I. Unicum genus est Pyrrhichicum, duobus vel pluribus Pyrrhichiis constans, quale illud Ausonii, Parental. 27.

I.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Et a-	mita	Vene-	ria	prope-	riter	obit:
Cui	brevi-	a me-	la mo-	difi-	ca re-	cino,
Cinis	uti	placi-	dula	supe-	ra vi-	geat,
Cele-	ripes	ade-	at lo-	ca ta-	cit? E-	rebi.

2. De Versibus DACTYLICIS.

II. Primum genus est Dactylicum heroicum hexametrum, de quo reg. 5.

III. Secundum genus est Pentametrum Elegiacum, de quo reg. 6.

IV. Tertium genus est Archilochium dimetrum hypercatalectum, constans duobus Dactylis & syllabâ: ut,

I.	2.	$\frac{1}{2}$
Pulvis &	umbra su-	mu.

V. Quartum genus est Alcmanium trimetrum hypercatalectum, constans tribus Dactylis continuatis, & syllabâ: ut,

I.	2.	3.	$\frac{1}{2}$
Te quoque	luce sub	occidu-	a,
Sumere	cum monet	hora ci-	bum,
Nostre De-	us canet	harmon-	a. Prudent.

VI. Quintum genus est Alcmanium trimetrum hypercatalectum, in hoc à superiore diversum quod primâ & secundâ sede etiam Spondeum recipiat: ut,

I.	2.	3.	$\frac{1}{2}$
Unus e-	nim re-	rum pater	est.
Hic clau-	sit mem-	bris ani-	mos. Boët.

VII. Sextum genus est Alcmanium tetrametrum acatalectum, quod primo, secundo & tercio loco promiscuè recipit vel Dactylum vel Spondeum; quarto solum Dactylum: ut,

I. Lumini-

1.	2.	3.	4.
Lumini- Nimbo- Desuper	busque pri- sisque po- in ter-	or redi- las stetit ram non	it vigor. imbribus. funditur. Boët.

VIII. Septimum genus est Adonium dimetrum, de quo reg. 9.

IX. Octavum genus est Pherecratium trimetrum, de quo reg. 11.

X. Nonum genus est Alcmanium tetrametrum acatalectum, constans quatuor pedibus, quorum duo priores indifferenter sunt Dactyli vel Spondei, tertius solum Dactylus, quartus solum Spondeus: ut,

1.	2.	3.	4.
Ibimus O for-	ô soci- tes pe-	i comi- jo aque	tesque. passi. Hor.

XI. Decimum genus est Alcmanium tetrametrum catalectum, constans unâ syllabâ longâ, vel duabus brevibus: deinde vel Dactylo vel Spondeo; tum Dactylo; ac postremo Spondeo: ut,

$\frac{1}{2}$	2.	3.	4.
Qui Ani- Nec Fæ-	se volet mos domet victa li- dis sub-	esse po- ille fe- bidine mittat ha-	tentem, voces; colla benis. Boët.

NOT. Octo proximè memorata versuum Dactylicorum genera nihil aliud sunt præterquam partes sive segmenta carminis hexametri heroici: quorum quatuor prioribus, pars posterior, quatuor posterioribus pars prior sit quasi detruncata. Sic in prima Virg. Ecl. *Tityre, tu patula*, Dactylicorum constituit genus tertium: *Quid facerem, neque servitio*, genus quartum: *Hic illum vidi juvenem*, genus quintum: *Namque erit ille mihi semper Deus*, genus sextum: *Tezmine fagi*, genus septimum: *Pressi copia lactis*, genus octavum: *Sera tamen respexit inertem*, genus nonum: *Recubans sub regmine fagi*, genus decimum.

XII. Undecimum genus est Alcmanium tetrametrum hypercatalectum, constans penthemimeri heroicâ, i. e. primâ & secundâ regione vel Dactylo vel Spondeo, cum syllabâ longâ: deinde versu Adonio, seu Dactylo cum Spondeo: ut,

1.	2.	$\frac{1}{2}$	3.	4.
Heu quàm Mens hebet, Tendit in	præcipi- & propri- exter-	ti â nas	mersa pro- luc re- ire te-	fundo lietâ, nebras. Boët.

NOT. Hoc genus ex duobus segmentis hexametri heroici, sesquipede de medio extrito, constituitur: quale esset illud,

Tityre tu patula-----tegmine fagi.

XIII. Duodecimum genus est Ithyphallicum, seu Priapeium, tetrametrum acatalectum, constans tribus Dactylis, & Pyrrhichio, seu Iambo: ut,

1.	2.	3.	4.
Qui sere- Liberat Falce ru-	re ingenu- arva præ- bos fili-	um volet iis frui- cemque re-	agrum. cibus, secat. Boët.

XIV. Decimum tertium genus est Alcaicum tetrametrum hypercatalectum, de quo reg. 17.

XV. Decimum quartum genus est Alcaicum tetrametrum acatalectum, de quo etiam reg. 17.

XVI. De-

160 PROSODIÆ CAP. III.

XVI. Decimum quintum genus est Bucolicum hexametrum, in quo quartus pes semper est Dactylus: ut,

Ab Jove principium, Musa: Jovis omnia plena. Virg.

NOT. Theocritus (ut notat Fortunatianus) hanc legem Bucolicorum custodivit, Virgilius neglexit.

XVII. Decimum sextum genus est versus hexameter qui dicitur Miurus, seu Teliambus, cujus sciz. ultimâ sede ponitur Iambus vice Spondei: ut,

Dirige odoriferos ad cæca cubilia canes. Liv. Andron.

3. De Versibus ANAPÆSTICIS.

XVIII. Primum genus est Anapæsticum Aristophanium tetrametrum acatalectum, de quo reg. 16.

XIX. Secundum genus est Simonidium dimetrum acatalectum, cujus priorem regionem possidet vel Anapæstus, vel Dactylus, vel Spondeus; posteriorem vel Anapæstus, vel Spondeus: ut,

I.	2.
<i>Defle-</i>	<i>te virum,</i>
<i>Quo non</i>	<i>alius</i>
<i>Potuit</i>	<i>citius</i>
<i>Discere</i>	<i>causas,</i>
<i>Unâ</i>	<i>tantum</i>
<i>Parte au-</i>	<i>ditâ,</i>
<i>Sape &</i>	<i>neutrâ. Senec.</i>

XX. Tertium genus est Partheniacum tetrametrum catalectum, quod habet primâ & secundâ sede vel Anapæstum, vel Spondeum; tertiâ solum Anapæstum, ac demum syllabam longam: ut,

I.	2.	3.	$\frac{1}{2}$
<i>Utinam</i>	<i>modò no-</i>	<i>stra redi-</i>	<i>rent</i>
<i>In mo-</i>	<i>res tem-</i>	<i>pora pri-</i>	<i>scos. Boët.</i>

NOT. Hoc genus, mutatâ metiendi ratione, cum Dactylico Alcmanio tetrametro catalecto (de quo N°. XI.) concurrir, hoc modo:

$\frac{1}{2}$	2.	3.	4.
<i>Uti-</i>	<i>nam modò</i>	<i>nostra re-</i>	<i>dirent.</i>
<i>In</i>	<i>mores</i>	<i>tempora</i>	<i>priscos.</i>

XXI. Quartum genus est Archebulium pentametrum acatalectum, constans quatuor Anapæstis, & Bacchio: ut,

I.	2.	3.	4.	5.
<i>Tibi na-</i>	<i>scitur o-</i>	<i>mne pecus,</i>	<i>tibi cre-</i>	<i>scit hædus. Ter. Maur.</i>

4. De Versibus IAMBICIS.

XXII. Primum genus est Iambicum monometrum, sive binarium, constans duobus Iambis: ut,

I.	2.
<i>Cave</i>	<i>malum.</i>
<i>Tene</i>	<i>bonum.</i>

XXIII. Secundum genus est Anacreonticum dimetrum catalectum, de quo reg. 14.

XXIV. Tertium genus est Archilochium dimetrum acatalectum, de quo reg. 12.

XXV. Quartum genus est Archilochium dimetrum hypercatalectum, de quo reg. 17.

XXVI. Quin-

XXVI. Quintum genus est Archilochium trimetrum catalectum, quod primâ sede Iambum habet vel Spondeum, secundâ Iambum, tertiâ Spondeum, quartâ & quintâ Iambum, cum syllaba communi: ut,

1.	2.	3.	4.	5.	$\frac{1}{2}$
Trabant-	que sic-	cas ma-	china	cari-	nas.
Nec pra-	ta ca-	nis al-	bicant	prui-	nis. Hor.

XXVII. Sextum genus est Archilochium trimetrum catalectum, hoc solo à superiore diversum, quod tertio loco vel Spondeum vel Iambum recipiat: ut,

1.	2.	3.	4.	5.	$\frac{1}{2}$
Mea	reni-	det in	domo	lacu-	nar.
Premunt	colu-	mnas ul-	timâ	reci-	fas. Hor.

XXVIII. Septimum genus est Archilochium trimetrum acatalectum, de quo reg. 12.

XXIX. Octavum genus est Scazon, sive Choliambus, trimeter acatalectus, de quo reg. 13.

XXX. Nonum genus est Galliambicum senarium acatalectum, constans sex pedibus, quorum primus Anapaestus, secundus & tertius Iambus, quartus & quintus Dactylus, sextus Anapaestus: ut,

1.	2.	3.	4.	5.	6.
Super al-	ta ve-	ctus A-	tys cele-	ri rate	maria.
Phrygium	nemus	cita-	to cupi-	dè pede	tetigit,
Adiit-	que opa-	ca fil-	vis redi-	mita lo-	ca Dca. Catull.

NOTA. Hoc genus tertiâ regione semper Iambum, quintâ semper Dactylum, sextâ semper Anapaestum exigit. In secundâ autem pro Iambo recipit interdum Anapaestum, & meliore jure Tribrachyn; uti & in quartâ pro Dactylo Spondeum. Imò & alios (licet rarius) pedes admittit, ut in primâ sede Spondeum, Creticum & Proceleusmaticum: in secundâ Spondeum & ejus comparem Dactylum: in quartâ Iambum. Sed in carmine minus usitato usuratiores solum ponere satius duximus. Ceteros Arty Catulli indicabit.

XXXI. Decimum genus est Saturnium trimetrum hypercatalectum; quod quarto loco solum Spondeum, ceteris quinque solum Iambum, cum syllaba in fine residuâ, habet: ut,

1.	2.	3.	4.	5.	6.	$\frac{1}{2}$
Dabunt	malum	Metel-	li Na-	vio	Poë-	te. Ter. Maur.

XXXII. Undecimum genus est Hipponacteum tetrametrum catalectum, quod ex septem Iambis constat, cum syllaba longa; admissio tamen locis imparibus nonnunquam Spondeo: ut,

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	$\frac{1}{2}$
Et in-	solen-	ter a-	stue,	velut	minu-	ta ma-	quo,
Depren-	sa na-	vis in	mari	vesa-	nien-	te ven-	to. Catull.

XXXIII. Duodecimum genus est tetrametrum live octonarium acatalectum, quod & quadratum dicitur. Habet octo pedes, inter quos ultimus semper Iambus: reliqui locorum parium Iambi vel Tribraches; imparium vero Iambi aut Spondei, aut his compares, Tribraches, Anapaesti aut Dactyli: ut, Ter.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Suspi-	cio-	si ad con-	tume-	liam o-	mnia a-	cipiunt	magis.

At Comicis, qui soli ferè hoc genere utuntur, major licentia est. Il enim, quò propius (uti diximus) ad orationem solutam accedat, etiam pedes, imparibus alioquin sedibus adhiberi solitos, usurpant paribus, & contra; excepto tamen ultimo loco, quò semper est Iambus. Sic in isto Ter.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Pecu-	niam in	loco	neglige-	re ma-	ximum in-	terdum est	lucrum.

quartam sedem occupat Anapaëstus. In his autem ejusd.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Ego jam	transa-	clā re	convor-	tam me	domum	cum obso-	nio.
Propter	suam im-	poten-	tiam	se sem-	per cre-	duat ne-	gligi.

Prioris sede secundā & quartā, posterioris sextā, collocatur Spondeus.

Eadem est in trimetris ratio: ut,

1.	2.	3.	4.	5.	6.	
Si id est	pecca-	tum, pec-	catum im-	pruden-	tiā est.	Ter.

Ubi omnes pedes, præter primum & ultimum, Spondei sunt.

Item in tetrametris catalectis: ut,

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	$\frac{1}{2}$
Hemistoc	verbo ani-	mus mi	redit,	& cu-	ra ex cor-	de exce-	fit. Ter.

Ubi secundam sedem Dactylus, sextam Spondeus occupant.

5. De Versibus TROCHAÏCIS.

XXXIV. Primum genus est Trochaicum Pancratium monometrum hypercatalectum, constans duobus Trochæis & syllabā: ut,

1.	2.	$\frac{1}{2}$
Nulla	jam fi-	des. Scalig.

XXXV. Secundum genus est Ithyphallicum dimetrum brachycatalectum, quod constat tribus Trochæis: ut,

1.	2.	3.
Hui a-	des Ly-	æe. Scalig.

XXXVI. Tertium genus est Euripidæum dimetrum catalectum, quod habet tres Trochæos (& secundo interdum loco Spondeum) cum syllaba: ut,

1.	2.	3.	$\frac{1}{2}$
Non-	bur ne-	que aure-	um. Hor.
Vota	supplex	offe-	ram. Buchan.

XXXVII. Quartum genus est Alcmæanum dimetrum acatalectum, constans quatuor Trochæis: secundo etiam loco Spondeum, ejusque compares Dactylus & Anapaëstus recipiens: ut,

1.	2.	3.	4.
Inco-	la ter-	rarum, ab	ortu
So is	ultr-	nam ad cu-	bile. Buchan. Pf. 66.
Eia	Domino	jubi-	late. Ibid.
Consci-	os secle-	ris ne-	fandi. Ibid.

XXXVIII. Quintum genus est Anacreonticum dimetrum acatalectum, habens primo loco Pyrrichium, cæteris tribus Trochæum: ut,

1.	2.	3.	4.
Age	cuncta	nupti-	ali
Redi-	mia	vere	tellus
Cele-	bra to-	ros he-	riles. Claudian.

XXXIX. Sextum genus est Archilochium tetrametrum catalectum, de quo reg. 15.

XL. Septimum genus est Hipponactæum tetrametrum acatalectum, quadriatum alter dictum; constans octo Trochæis, recipiens tamen locis imparibus

ribus etiam Spondeum, ejusque compares Anapaestum, Dactylum & interdum Proceleusmaticum; paribus autem etiam Tribrachyn: ut,

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Appe- Vin-	tente torque	vere fale	primo tonfos	cum te- viti-	ner vi- bus ma-	reflit riat	annus, ulmos. Scal. in Farrag.

Comici, eâdem quâ in tetrametris catalecticis licentiâ, omnes ferè quos nominavi pedes omnibus in locis promiscue usurpant: ut, Ter.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Itine Alios Nam, ut ut e-	rehinc ab- tuam rem rant ai-	iste: & credi- a, illi	vi tam disti, certè,	tuam tu- magi, quam que nunc	tandem ali- tate, ani- tibi do-	is de- madvor- ne est, con-	disse? suros? suleres.

NOT. In primo & secundo versu *nam* esse monosyllabum.

XL. Octavum genus est Sapphicum pentametrum acatalectum, de quo reg. 9.

XLII. Nonum genus est Phaleucium pentametrum acatalectum, de quo reg. 10.

6. De Versibus CHORIAMBICIS.

XLIII. Primum genus est Choriambicum Aristophanium dimetrum acatalectum, constans Choriambo & Bacchio vel Amphibrachy: ut,

1.	2.
<i>Lydia, dia</i>	<i>per omnes. Hor.</i>

XLIV. Secundum genus est Glyconium trimetrum acatalectum, de quo reg. 8.

XLV. Tertium genus est Asclepiadeum tetrametrum acatalectum, de quo reg. 7.

XLVI. Quartum genus est Alcæicum pentametrum acatalectum, constans Spondeo, tribus Choriambis & Tyrphichio: ut,

1.	2.	3.	4.	5.
<i>Seu plu-</i>	<i>res hiemes,</i>	<i>seu trahit</i>	<i>Juppiter ul-</i>	<i>timam. Hor.</i>

XLVII. Quintum genus est Alcæicum Epichoriambicum tetrametrum acatalectum, constans Epitritio secundo, duobus Choriambis & Bacchio: ut,

1.	2.	3.	4.
<i>Te Deas o-</i>	<i>ro, Sybarin</i>	<i>cur proceres</i>	<i>amando. Hor.</i>

7. De Versibus IONICIS.

XLVIII. Primum genus est Ionicum à majore purum, tetrametrum acatalectum, quod ex quatuor Ionicis à majore consistit: ut,

1.	2.	3.	4.
<i>Fecit satis,</i>	<i>agrum rabi-</i>	<i>emque domu-</i>	<i>it femine. Scalig.</i>

XLIX. Secundum genus est Ionicum à majore impurum, seu Sotadeum, quod tres habet Ionicos à majore cum Spondeo: ut,

1.	2.	3.	4.
<i>Tutò maris</i>	<i>iras videt</i>	<i>è litorè</i>	<i>navia.</i>

NOT. 1. Sæpius hoc genus tertiâ sede pro Ionico à majore Ditrochum recipit: ut,

1.	2.	3.	4.
<i>Has cum gemi-</i>	<i>na compede</i>	<i>dedicat ca-</i>	<i>tenas,</i>
<i>Saturne, ti-</i>	<i>bi Zolus</i>	<i>annulos pri-</i>	<i>ores. Martial.</i>

NOT. 2. Admittit etiam omnibus locis, præter ultimum, Præonem secundum, Epitritum secundum & Ditrochaum.

164 PROSODIÆ CAP. III.

NOT. 3. In omnibus ferè regionibus longa in duas breves resolvi potest: ut,

1.	2.	3.	4.
Elementa ru-	des que pue-	ros docent ma-	gistri. Ter. M. de lit. v. 1.
Vocalis ut	illam late-	re ex utroque co-	arctet. Ibid. v. 83.
Quum dico la-	vor, dico ni-	ves, pluvia, no-	vales. Ibid. v. 95.
Diversa va-	lent, alia do-	cent, ordine	nulla. Ibid. v. 179.

L. Tertium genus est Ionicum à minore, sic dictum quòd ubique pes ille, unde nomen accepit, locum habeat. Estque vel trimetrum, vel tetrametrum. Sic apud Hor. Carm. iii. 12. duobus trimetris subjicitur tetrametrum:

1.	2.	3.	4.
Miserarum est,	neque amor	dare ludum,	
Neque dulci	mala vino	lavere; aut ex-	
animari	metuentes	patriæ ver-	bera lingua.

NOT. Docet tamen eruditissimus Bentleius hoc carmen Horatii decem pedibus Ionicis à minore absque ulla pausa decurrere; totamque adeò eam Oden quatuor ejusmodi decapodiis finiri.

3. De Versibus MIXTIS.

Versus MIXTI (quos Græci Ἀσυναρτήτως, sive Inconnexos vocant) sunt cùm duo diversi generis cola in unum concluduntur. Eorum varia genera sunt: nos ea tantum memorabimus, quorum exempla apud Poëtas Latinos jam reperiuntur.

LI. Primum genus est Dactylico-Trochaicum Archilochium: cujus prius colon est tetrametrum Heroicum, sive quatuor primi pedes carminis Heroici: posterius colon est Trochaicum Ithyphallicum dimetrum brachycatalectum, sive tres Trochæi: ut,

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Solvitur	acris hi-	ems gra-	tâ vice	veris	& Fa-	vonî. Hor.

NOT. Quidam ex duobus colis duos versus constituunt, in hunc modum:

I.	2.	3.	4.
Solvitur	acris hi-	ems gra-	tâ vice
I.	2.	3.	
Veris	& Fa-	vonî.	

LII. Secundum genus est Elegio-Iambicum Archilochium: cujus prius colon est pars posterior pentametri Elegiaci; posterius verò Iambicum dimetrum acatalectum: ut,

1.	2.	$\frac{1}{2}$	3.	4.	5.	6.
Scribere	versicu-	los,	amo-	reper-	cissum	gravi. Hor.

NOT. Vulgò hunc versum in binos dividunt:

Scribere	versicu-	los,
Amo-	reper-	cissum
		gravi.

LIII. Tertium genus est Dactylicum Priapeium hexametrum acatalectum, ex duobus tomis, utrâque trium pedum, versûs hexametri conflatum: sed ita ut in utriusque prima sede ponatur Spondeus, vel ejus loco Trochæus, aut Iambus: prioris sedem secundam & tertiam occupet Dactylus: posterioris pes secundus Dactylus sit, ultimus Spondeus. Porro in hoc genere ultima prioris coli syllaba pro communi habetur; ut, Catull.

I. Hunc

1.	2.	3.	4.	5.	6.
<i>Hunc lu-</i>	<i>cum tibi</i>	<i>dedico</i>	<i>confe-</i>	<i>croque, Pri-</i>	<i>ape.</i>
<i>Qua do-</i>	<i>mus tua</i>	<i>Lampsaci est,</i>	<i>quaque</i>	<i>filva, Pri-</i>	<i>ape:</i>
<i>Nam te</i>	<i>præcipu-</i>	<i>è in suis</i>	<i>urbi-</i>	<i>bus colit</i>	<i>ora</i>
<i>Helle-</i>	<i>spontia</i>	<i>ceteris,</i>	<i>ostre-</i>	<i>osior</i>	<i>oris.</i>

LIV. Quartum genus est Anapæstico-Ithyphallicum: cujus prius colon est Anapæsticum tetrametrum catalectum, sive tres Anapæsti (vel primo & secundo loco Spondei) cum syllaba: posterius Trochaicum Ithyphallicum, sive tres Trochæi: ut,

1.	2.	3.	$\frac{1}{2}$	4.	5.	6.
<i>Ithyphal-</i>	<i>lica por-</i>	<i>rò dicâ-</i>	<i>runt</i>	<i>Musi-</i>	<i>ci Po-</i>	<i>æ. Ter. M.</i>

LV. Quintum genus est Iambico-Elegiacum: in quo, ordine N^o. lii inverso, pars Iambici præcedit, & pars Elegiaci subsequitur: ut,

1.	2.	3.	4.	5.	6.	$\frac{1}{2}$
<i>Nives-</i>	<i>que de-</i>	<i>ducunt</i>	<i>Jovem:</i>	<i>nunc mare,</i>	<i>nunc silv-</i>	<i>a. Hor.</i>

N o r. Vulgo & ex hoc uno duos versus faciunt:

Nives- | que de- | ducunt | Jovem:
Nunc mare | nunc silv- | a.

LVI. Sextum genus est Choriambico-Dactylicum: in quo prius colon est Glyconium, primâ sede habens frequentius Trochaum: posterius Pherecratium est, Trochaum itidem initio ferè assumens: ut,

1.	2.	3.	4.	5.	6.
<i>O Co-</i>	<i>lonia que</i>	<i>cupis</i>	<i>ponte</i>	<i>ludere</i>	<i>longa. Catull.</i>

LVII. Septimum genus est Choriambico-Trochaicum: cujus prius colon constat ex Choriambico dimetro, sive duobus Choriambis: posterius ex Trochaico dimetro brachycatalecto, cujus primus pes Dactylus sit, ceteri Trochæi: ut,

1.	2.	3.	4.	5.
<i>Vestiat Al-</i>	<i>pinus apex</i>	<i>& rube-</i>	<i>ant pru-</i>	<i>ina. Claudian.</i>

LVIII. Octavum genus est Trochaico-Dactylicum: cujus prior pars penthemimeris Trochaica est, primâ sede Trochaum, secundâ Spondeum vel Dactylum, cum syllaba, habens; posterius Adonium, sive Dactylus & Spondeus: ut,

1.	2.	$\frac{1}{2}$	3.	4.
<i>Si quis</i>	<i>Arctu-</i>	<i>ri</i>	<i>sidera</i>	<i>nescit.</i>
<i>Cum ni-</i>	<i>mis cele-</i>	<i>ris</i>	<i>explicit</i>	<i>ortus.</i>

} Boët.

LIX. Nonum genus est Iambico-Dactylicum: cujus prior pars est penthemimeris Iambica, constans duobus Iambis cum syllaba longa; sæpius tamen primo loco Spondeum; secundo interdum Tribrachyn recipiens: posterior autem pars, ut in superiore, Adonium est: ut,

1.	2.	$\frac{1}{2}$	3.	4.
<i>Propin-</i>	<i>qua sum-</i>	<i>mo</i>	<i>cardine</i>	<i>labi.</i>
<i>Mergat-</i>	<i>que se-</i>	<i>ras</i>	<i>æquore</i>	<i>flammas.</i>
<i>Strupet-</i>	<i>que sui</i>	<i>tis</i>	<i>mobile</i>	<i>vulgus.</i>

} Boët.

¶ Prædictis versuum generibus, à potiore in ipsis pede denominatis, alii alios addunt, Spondiæcos, Moloſſios, Pæonicos, Antispæsticos, &c. eorum etiam quos meminimus, plura genera recensent. Sed cum nullum ferè carmen ex his conditum jam reperitur, eos consilio omisimus.

¶ Mix-

166 PROSODIÆ CAP. III.

¶ Mixtorum porrò generibus accenferi possunt & quædam ex superioribus alia. Hoc pacto carmen Saturnium statui potest Iambico-Trochaicum, cujus prius membrum sit Iambicum dimetrum catalectum; posterius Trochaicum dimetrum brachycatalectum, hoc modo:

I.	2.	3.	$\frac{1}{2}$	4.	5.	6.
Dabunt	malum	Metel-	li	Navi-	o Po-	stæ.

Eâdem ratione Cl. Bentleius Alcaicum (quod Epichoriambicum vocant) N^o. xlvii. in duo cola dispefcit, quorum prius sit Trochaicum Archilochium dimetrum acatalectum, cujus secundam sedem occupet Spondeus, quarum Iambus: posterius verò Trochaicum (aut si mavis Iambicum) Archilochium dimetrum catalectum, ex Trochæo, duobus Iambis cum syllaba constans, hoc modo:

I.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	$\frac{1}{2}$
TeDe-	os o-	ro, Sy-	barim	cur pro-	peres	aman-	do.

II. De Carmine composito, seu POLYCOLO.

Carmen POLYCOLON duplici modo distingui solet, 1. Pro varietate versuum qui in eo adhibentur. 2. Pro numero versuum quibus constat, priusquam fiat *Strophe*, five ad primi generis versuum reditus.

1. Pro varietate Versuum carmen *Polycolôn*, vel *Dicolôn* est, seu bimembre; vel *Tricolôn*, seu trimembre. Veteres ulterius non procedebant.

DICOLON est ubi duo sunt genera versuum: TRICOLON, ubi tria.

2. Pro versuum in *Strophe* numero, carmen aliud est *Distrophon*, aliud *Tristrophon*, aliud *Tetraphophon*; aliud denique, extra quod Poëtæ antiqui nunquam egrediuntur, *Pentastrophon* est.

DISTROPHON	} est cum post	} secundum	} tertium	} quartum	} quintum	} versum reditur ad pri-
TRISTROPHON						
TETRASTROPHON						
PENTASTROPHON						

I. De Carminibus DICOLIS DISTROPHIS.

LX. Primum genus est Elegiacum, seu Dactylicum heroicum hexametrum, cum Dactylico pentametro: de quibus N^o. ii. & iii. ut,

Sponte suâ numeros carmen veniebat ad aptos:

Et, quod tentabam dicere, versus erat. Ovid.

LXI. Secundum genus est Dactylicum hexametrum, cum Dactylico Archilochio dimetro hypercatalecto: de quibus N^o. ii. & iv. ut,

Diffugere nives, redeunt jam gramina campis,

Arboribusque comæ. Hor.

LXII. Tertium genus est Dactylicum hexametrum, cum Dactylico Alcmænio tetrametro acatalecto: de quibus N^o. ii. & vii. ut,

Tunc me discessâ liquerunt nocte tenebræ,

Luminibusque prior rediit vigor. Boët.

LXIII. Quartum genus est Dactylicum hexametrum, cum Dactylico Alcmænio tetrametro acatalecto: de quibus N^o. ii. & x. ut,

Laudabunt alii claram Rhoden, aut Mitylenen,

Aut Ephesum, biniarive Corinthi. Hor.

LXIV. Quintum genus est Dactylicum hexametrum, cum Dactylico Alcmænio tetrametro catalecto, vel, ut alii enim nuncupant, Anapaistico Partheniaco tetrametro catalecto: de quibus N^o. ii. & xi. vel xx. ut,

O qui perpetuis orbem moderaris habenis,
Placidus bonus exere vultus. Buchan. Pf. 68.

LXV. Sextum genus est Dactylicum hexametrum, cum Iambico dimetro acatalecto: de quibus N^o. ii. & xxiv. ut,
Nox erat, & cælo fulgebat Luna serena
Inter minora sidera. Hor.

LXVI. Septimum genus est Dactylicum hexametrum, cum Iambico trimetro: de quibus N^o. ii. & xxviii. ut,
Altera jam teritur bellis civilibus ætas,
Suis & ipsa Roma viribus ruit. Hor.

LXVII. Octavum genus est Dactylicum hexametrum, cum Elego-Iambico Archilochio: de quibus N^o. ii. & lii. ut,
Te Regem Dominumque canam, dum lucida volvet
Lucidus astra polus, & unicum colam Deum. Buchan. Pf. 145.

* Ita, ex mente Cl. Bentleii constituendum hoc carmen: at Buchananus ipse in tres versus (ut in N^o. xcvi.) distinxit.

LXVIII. Nonum genus est Dactylicum hexametrum, cum Iambico-Elegiaco: de quibus N^o. ii. & lv. ut,
Horrida tempestas cælum contraxit, & imbres
Nivæque deducunt Jovem: nunc mare, nunc silva. Hor.

LXIX. Decimum genus est Dactylicum Alcmanium trimetrum hypercatalectum, cum Dactylico Pherecratio trimetro acatalecto: de quibus N^o. vi. & ix. ut,
Omne hominum genus in terris
Simili surgit ab ortu. Boët.

LXX. Undecimum genus est Dactylicum Alcmanium tetrametrum acatalectum, cum Dactylico Archilochio dimetro hypercatalecto: de quibus N^o. vii. & iv. ut,

Quam thalamo, tædisque jugalibus
Invida mors rapuit. Auson. Parent. 25.

LXXI. Duodecimum genus est Dactylicum Alcmanium tetrametrum acatalectum, cum Iambico dimetro acatalecto: de quibus N^o. vii. & xxiv. ut,
Sunt etenim pennæ volucres mihi,
Quæ celsa conscendant poli. Boët.

LXXII. Decimum tertium genus est Iambicum Anacreonticum dimetrum catalectum, cum Dactylico Pherecratio trimetro acatalecto: de quibus N^o. xxiii. & ix. ut,

Quisquis volet perennem
Cautus ponere sedem. Boët.

LXXIII. Decimum quartum genus est Iambicum trimetrum acatalectum, cum pentametris Elegiaco: de quibus N^o. xxviii. & lii. ut,
Quamvis fluente dives auri gurgite
Non expleturas cogat avarus opes. Boët.

LXXIV. Decimum quintum genus est Iambicum trimetrum acatalectum, cum Iambico dimetro acatalecto: de quibus N^o. xxviii. & xxiv. ut,
Ibis Liburnis inter alta navium,
Amice, propugnacula. Hor.

LXXV. Decimum sextum genus est Iambicum trimetrum acatalectum, cum Elego-Iambico Archilochio: de quibus N^o. xxviii. & lii. ut,
Petti, nihil me, sicut antea, juvat
Scribere versiculos, amore percussum gravi. Hor.

LXXVI. Decimum septimum genus est Iambicus Scæzon, cum Iambico dimetro acatalecto: de quibus N^o. xxix. & xxiv. ut,

Verona docti syllabas amat vatis;

Marone felix Mantua est. Martial.

LXXVII. Decimum octavum genus est Trochaicum Euripideum dimetrum catalectum, cum Iambico dimetro acatalecto: de quibus N^o. xxxvi. & xxiv. ut,

Orbis omnes incolæ,

A Sole Eo ad Hesperum. Buchan.

LXXVIII. Decimum nonum genus est Trochaicum Euripideum dimetrum catalectum, cum Iambico Archilochio trimetro catalecto: de quibus N^o. xxxvi. & xxvii. ut,

Non elur, neque aureum

Mea venider in domo lacunar. Hor.

LXXIX. Vigésimum genus est Trochaicum Alcmanium dimetrum acatalectum, cum Dactylico Pherecratio trimetro acatalecto: de quibus N^o. xxxvii. & ix. ut,

Quos vides sedere celsos

Solii culmine Reges. Boët.

LXXX. Vigésimum primum genus est Trochaicum octonarium catalectum, cum Iambico trimetro acatalecto: de quibus N^o. xxxix. & xxviii. ut,

Ore pulchro, & ore muto: scire vis quæ sim? Volo.

Imago Rursi rhetoris Pictavici. Auson. Epig. 51.

LXXXI. Vigésimum secundum genus est Sapphicum pentametrum acatalectum, cum Iambico dimetro acatalecto: de quibus N^o. xli. & xxiv. ut,

Gentis humana pater atque custos,

Sua sancta maiestas tui. Buchan.

LXXXII. Vigésimum tertium genus est Sapphicum pentametrum acatalectum, cum Choriambico Glyconio trimetro acatalecto: de quibus N^o. xli. & xlv. ut,

Cum polo Phœbus roseis quadrigis

Lumem spargere coepit. Boët.

LXXXIII. Vigésimum quartum genus est Phaleucium pentametrum acatalectum cum pentametro Elegiaco: de quibus N^o. xlii. & iii. ut,

Quid tanto morat excitare morus,

Et propriâ fatum sollicitare manu. Boët.

LXXXIV. Vigésimum quintum genus est Phaleucium pentametrum acatalectum, cum Dactylico Alcaico tetrametro acatalecto: de quibus N^o. xlii. & xv. ut,

Quamvis se Tyrus superbus ostro

Comeret & niveis la illis. Boët.

LXXXV. Vigésimum sextum genus est Phaleucium pentametrum acatalectum, cum Sapphico pentametro acatalecto: de quibus N^o. xlii. & xli. ut,

Hic portas placidâ manens quiete,

Hoc patens unum miseri asylum. Boët.

LXXXVI. Vigésimum septimum genus est Choriambicum Aristophanium dimetrum acatalectum, cum Alcaico Epichoriambico tetrametro acatalecto: de quibus N^o. xliii. & xlvii. ut,

Lydia, dic per omnes

Te Deos oro, Sybarin cur properes amando. Hor.

LXXXVII. Vigésimum octavum genus est Choriambicum Glyconium trimetrum acatalectum, cum Choriambico Asclepiadæo tetrametro acatalecto: de quibus N^o. xlv. & xlv. ut,

Sic

Sic te Diva potens Cypri,

Sic fratres Helena lucida sidera. Hor.

LXXXVIII. Vigessimam nonum genus est Choriambicum Asclepiadzum tetrametrum acatalectum, cum Dactylico Pherecratio trimetro acatalecto: de quibus N^o. xlv. & ix. ut,

Si quantas rapidis flatibus incitus

Pontus versat arenas. Boët.

LXXXIX. Trigesimum genus est Choriambicum Asclepiadzum tetrametrum acatalectum, cum Iambico dimetro acatalecto: de quibus N^o. xlv. & xxiv. ut,

Eheu, qua miseros tramite devios

Abducit ignorantia! Boët.

XC. Trigesimum primum genus est Dactylico-Trochaicum septenarium, cum Iambico Archilochio trimetro catalecto: de quibus N^o. li. & xxvi. ut,

Solvitur acris hiems gratâ vice veris & Favoni,

Trahuntque siccas machinae carinas. Hor.

XCI. Trigesimum secundum genus est Trochaico-Dactylicum, cum Iambico Dactylico: de quibus N^o. lviii. & lix. ut,

Siquis Arcturi sidera nescit

Propinqua summo cardine labi.

2. De DICOLIS TRISTROPHIS.

XCII. Primum genus est, in quo duobus Anapaesticis Aristophaniis tetrametris acatal. adjicitur Adonius dimeter acatal. de quibus N^o. xviii. & viii. ut,

Tu quoque in avum, Crispe, futurum

Mæsti venies commemoratus

Munere threni. Auson.

XCIII. Secundum genus est, in quo duobus Trochaicis Alcmaniis dimetris acatal. subjungitur Trochaicus Euripideus dimeter catalectus: de quibus N^o. xxxvii. & xxxvi. ut,

Incole terrarum ab ortu

Solis ultimum ad cubile,

Eia Domino psallite. Buchan.

XCIV. Tertium genus est, in quo duos Ionicos à minore trimetros acatalectos sequitur Ionicus à minore tetrameter acatalectus: de quibus N^o. i. ut,

Miserarum est, neque amorì dare ludum,

Neque dulci mala vino lavere; aut ex-

animari metuentes patrua verbera lingue. Hor.

Cl. tamen Bentlejus, Mar. Victorinum secutus, hoc carmen in sua editione ita disponit, ut priores duo versus tetrametri sint, tertius autem dimeter, hoc modo:

Miserarum est, neque amorì dare ludum, neque dulci

Mala vino lavere; aut exanimari metuentes

Patrua verbera lingue.

Quoniam carmen re verâ monocolon, ac per decapodias (ut suprâ diximus) mensurandum idem Bentlejus contendat.

3. De DICOLIS TETRASTROPHIS.

XCV. Primum genus est, in quo tribus Trochaicis Anacreonticis dimetris acatalectis subjicitur Choriambico-Trochaicus quinquarius: de quibus N^o. xxxviii. & lvii. ut,

*Age cuncta nuptiali
Redimita vere tellus,
Celebra toros heriles :*

Omne nemus cum fluviiis, omne canat profundum. Claudian.

XCVI. Secundum genus est, in quo tribus Sapphicis pentametris subijcitur Adonius dimeter: de quibus N^o. xli. & viii. ut,

*Quid brevi fortes jaculamur ævo
Multa? quid terras alio calentes
Sole mutamus? patria quis exsul
Se quoque fugit? Hor.*

XCVII. Tertium genus est, in quo tribus Choriambicis Glyconiis trimetris acatal. adnectitur Dactylicus Pherecratius trimeter acatal. de quibus N^o. xlii. & ix. ut,

*Diana sumus in fide
Puella, & pueri integri:
Dianam pueri integri,
Puellaque canamus.* Catull.

XCVIII. Quartum genus est, in quo tres Choriambici Asclepiadæi cum Choriambico Glyconio conjunguntur: de quibus N^o. xlv. & xlii. ut,

*Inclusam Danaën turris abenea,
Robustæque fores, & vigilum canum
Tristes excubie munierant satis
Nocturnis ab adulteris.* Hor.

4. De DICOLIS PENTASTROPHIS.

XCIX. Genus unicum, in quo quatuor Choriambicis Glyconiis trimetris acatalectis subjungitur Dactylicus Pherecratius trimeter acatal. de quibus N^o. xlii. & ix. ut,

*Collis ô Heliconii
Cultor, Urania genus,
Qui rapis teneram ad virum
Virginem, ô Hymenæe Hymen,
Hymen, ô Hymenæe.* Catull.

5. De TRICOLIS TRISTROPHIS.

C. Primum genus est, in quo Dactylicus heroicus conjungitur cum Dactylico Archilochio dimetro hypercatalecto, & Iambico dimetro acatalecto: de quibus N^o. ii. iv. & xxiv. ut,

*Te Regem Dominumque canam, dum lucida volvet
Lucidus astra polus,*

Et unicum colam Deum. Buchan. Ps. 145.

CI. Secundum genus est, in quo inter Dactylicum heroicum & Dactylico Archilochium, Iambicus dimeter (qui in precedente genere tertius erat) secundus interponitur: de quibus N^o. ii. xxiv. & iv. ut,

*Pectore te grato Dominumque Deumque satior,
Coram superbis Regibus,
Et tua facta canam.* Buchan. Ps. 138.

* Aliis hoc carmen statuitur Dicolon distrophon: quale est Horatii Epod. 13. ad cujus imitationem hunc Psalmum scripsit Buchananus. Vid. N^o. iv. & lxviii.

CII. Tertium genus est, in quo Iambicus trimeter cum Dactylico Archilochio & Iambico dimetro conjunguntur; de quibus N^o. xxviii. iv. & xxiv. ut,
Patri,

Petti, nihil me, sicut antea, juvat
Scribere versiculos,

Amore percussum gravi. Hor.

* At hoc carmen aliis est Dicolon distrophon. Vid. N^o. lii. & lxxv.

CIII. Quartum genus est, in quo tres varii generis Choriambici, Glyconius trimeter, Alclepiadæus tetrameter, & Alcaicus pentameter, copulantur: de quibus N^o. xlv. xlv. & xlv. ut,

Per quinquennia jam decem,
Ni fallor, fuimus; septimus insuper
Annum cardo rotat, dum fruimur Sole volubili. Prudent.

6. De TRICOLIS TETRASTROPHIS.

CIV. Primum genus est, in quo duo Dactylici Alcaici tetrametri hypercatalecti, cum Iambico Archilochio dimetro hypercatalecto, & Dactylico Alcaico tetrametro acatal. conjunguntur: de quibus N^o. xlv. xv. & xxv. ut,

Æquam memento rebus in arduis
Servare mentem, non sicut ac bonis
Ab insolenti temperatam

Letitio; mōriture Delli. Hor.

CV. Secundum genus est, in quo concurrunt duo Choriambici Alclepiadæi tetrametri, Dactylicus Pherecratius trimeter, & Choriambicus Glyconius trimeter: de quibus N^o. xlv. ix. & xlv. ut,

Primâ nocte domum claudes, neque in vias
Sub cantu querule desce tibia:
Et te sepe vocanti

Duram, difficilis mane. Hor.

T A B U L A,

Quibus Metrorum generibus Poëta Latini celebriores in operibus suis
usi sint, juxta numeros prædictos, p. 158 & seqq. indicans.

No.		No.
Plautus, Terentius, cæterique (quorum Fragmenta quædam adhuc extant)		rius Victorinus, Cl. Marius Victor,
Comædiarum Scriptores, carmine		& Alcimæ Avitus, ii.
ferè utuntur Iambico vel Trochæico, &		[1. Carm. 1---3, 5 --7, 9, 10, 12---
illo quidem sæpius senario Acatalecto,		17, 19, 21, 22, 24--26, 30,
hoc octonario catalecto; interdum aliis		31, 33, 34, 36, 38---41, 43---
ex iisdem generibus, majoribus vel minoribus, cum eorum segmentis vel clausulis,		48, 51 --56, xlii.
xxiii. & xxxiv. &c.		2. Carm. 4, 27, 50, xxviii.
Lucræti, Virgilius, Grætius Faliscus, Corn. Severus, Manilius, Germanicus Cæsar, Columella, Lucanus, Sil. Italicus, Val. Flaccus, Juvenalis, Sulpicia, Serenus Sammonicus, Dionysius Caro, A. O. Nemesianus, T. Calpurnius, Præstianus, Cæli. Symphosius: & ex locis Ecclésiasticis, Tertullianus, D. Cyprianus, Juvenius, D. Hilarius, Ma-	Catullus	3. Carm. 8, 20, 29, 35, 37, 42, 57, 58, xxix.
		4. Carm. 11, 49, xli.
		5. Carm. 12, lvi.
		6. Carm. 23, xxxii.
		7. Carm. 28, xlv.
		8. Carm. 32, xcvi.
		9. Carm. 59, xcix.
		10. Carm. 60, 62. ii.
		11. Carm. 61, xxx.
		12. Carm. 63---113, lx.
		13. Carm. Præp. 86 & 87, liii.
		Cicero

Cicero	1. In Arateis,	ii.
	2. In Gracis quibusdam à se versis,	xxviii.
P. Syrus	In Mimis,	xxviii. & xxxix.
Horatius	1. Carm. I. i. III. 30. IV. 8. xlv.	
	2. Carm. I. 2, 10, 12, 20, 22, 25, 30, 32, 38. II. 2, 4, 6, 8, 10, 16. III. 8, 11, 14, 18, 20, 22, 27. IV. 2, 6, 11. Secul. xcvi.	
Tibullus	3. Carm. I. 3, 13, 19, 36. III. 9. 15, 19, 24, 25, 28. IV. 1, 3. lxxxvii.	
	4. Carm. I. 4. xc.	
Propertius	5. Carm. I. 5, 14, 21, 23. III. 7, 13. IV. 13. cv.	
	6. Carm. I. 6, 15, 24, 33. II. 12. III. 10, 16. IV. 5, 12. xcvi.	
Ovidius	7. Carm. I. 7, 28. Epod. 12. lxxxi.	
	8. Carm. I. 8. lxxxvi.	
Auctor Pervigilii Veneris	9. Carm. I. 9, 16, 17, 26, 27, 29, 31, 34, 35, 37. II. 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 14, 15, 17, 19, 20. III. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 17, 21, 23, 26, 29. IV. 4, 9, 14, 15. civ.	
	10. Carm. I. 11, 18. IV. 10. xlvii.	
Pedo Albinovanus	11. Carm. II. 18. lxxviii.	
	12. Carm. III. 12. l.	
Phædrus	13. Carm. IV. 7. lxi.	
	14. Epod. I. 2, 3, 4, 5. 6, 7, 8, 9, 10. lxxiv.	
Seneca Philosophus	15. Epod. II. lxxv. vel cii.	
	16. Epod. 13. lxxviii.	
Aulus Gellius	17. Epod. 14, 15. lxxv.	
	18. Epod. 16. lxxvi.	
Aulus Gellius	19. Epod. 17. xxviii.	
	20. Satyr. Epist. & de Arte Poet. II. l.	
Aulus Gellius	1. In Libris Elegiarum,	lx.
	2. In Paneg. ad Melsalam,	ii.
Aulus Gellius	3. In Priapeis, Carm. 83. xxviii.	
	4. In Priapeis, Carm. 83. xxviii.	
Aulus Gellius	5. In Priapeis, Carm. 83. xxviii.	
	6. In Priapeis, Carm. 83. xxviii.	
Aulus Gellius	7. In Priapeis, Carm. 83. xxviii.	
	8. In Priapeis, Carm. 83. xxviii.	
Aulus Gellius	9. In Priapeis, Carm. 83. xxviii.	
	10. In Priapeis, Carm. 83. xxviii.	
Aulus Gellius	11. In Priapeis, Carm. 83. xxviii.	
	12. In Priapeis, Carm. 83. xxviii.	
Aulus Gellius	13. In Priapeis, Carm. 83. xxviii.	
	14. In Priapeis, Carm. 83. xxviii.	
Aulus Gellius	15. In Priapeis, Carm. 83. xxviii.	
	16. In Priapeis, Carm. 83. xxviii.	
Aulus Gellius	17. In Priapeis, Carm. 83. xxviii.	
	18. In Priapeis, Carm. 83. xxviii.	
Aulus Gellius	19. In Priapeis, Carm. 83. xxviii.	
	20. In Priapeis, Carm. 83. xxviii.	

Seneca Tragicus	1. In Actibus Tragædiarum,	xxviii.
	2. In Choris,	xviii.
Petronius Arb.	1. Satyr. cap. 5. xxix.	
	2. cap. 15, 79, 93, 109, extr. & Fragm. var. xlii.	
Persius	3. cap. 132. xlix.	
	4. Frag. p. 669, & 670. xxiii.	
Statius	5. Alis locis, vel ii. vel lx.	
	1. In Praefat. xxix.	
Martialis	2. In Satyris, ii.	
	1. Silv. I. 6. II. 7. IV. 9. xlii.	
Aulus Gellius	2. Silv. IV. 5. civ.	
	3. Silv. IV. 7. xcvi.	
Aulus Gellius	4. In alius operibus, ii.	
	1. Epig. I. 1, 11, 67, 78, 85, 90, 97, 114. II. 11, 17, 57, 65, 74. III. 7, 20, 22, 25, 41, 47, 58, 64, 82, 93. IV. 17, 37, 61, 65, 70, 82. V. 4, 14, 18, 27, 29, 36, 38, 42, 52, 55. VI. 26, 39, 74. VII. 7, 20, 26. VIII. 10, 19, 44, 61. IX. 2, 7, 28, 34, 76, 99. X. 3, 5, 22, 30, 62, 74, 92, 100. XI. 62, 81, 99, 101. XII. 10, 13, 32, 51, 57, 65, 82, 88. XIII. 61. xxix.	
Aulus Gellius	2. Epig. I. 2, 8. & plurimis aliis locis, xlii.	
	3. Epig. I. 50. III. 14. IX. 78. lxxiv.	
Aulus Gellius	4. Epig. I. 54. II. 73. IV. 90. VI. 64. VII. 98. ii.	
	5. Epig. I. 62. lxxvi.	
Aulus Gellius	6. Epig. III. 29. xlix.	
	7. Epig. VI. 12. XI. 78. xxviii.	
Aulus Gellius	8. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	9. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	10. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	11. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	12. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	13. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	14. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	15. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	16. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	17. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	18. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	19. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	20. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	21. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	22. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	23. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	24. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	25. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	26. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	27. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	28. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	29. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	30. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	31. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	32. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	33. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	34. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	35. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	36. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	37. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	38. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	39. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	40. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	41. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	42. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	43. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	44. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	45. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	46. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	47. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	48. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	49. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	50. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	51. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	52. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	53. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	54. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	55. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	56. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	57. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	58. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	59. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	60. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	61. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	62. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	63. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	64. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	65. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	66. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	67. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	68. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	69. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	70. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	71. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	72. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	73. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	74. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	75. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	76. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	77. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	78. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	79. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	80. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	81. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	82. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	83. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	84. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	85. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	86. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	87. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	88. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	89. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	90. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	91. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	92. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	93. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	94. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	95. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	96. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	97. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	98. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	99. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	100. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	101. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	102. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	103. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	104. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	105. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	106. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	107. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	108. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	109. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	110. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	111. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	112. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	113. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	114. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	115. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	116. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	117. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	118. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	119. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	120. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	121. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	122. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	123. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	124. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	125. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	126. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	127. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	128. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	129. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	130. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	131. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	132. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	133. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	134. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	135. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	136. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	137. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	138. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	139. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	140. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	141. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	142. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	143. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	144. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	145. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	146. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
	147. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	
Aulus Gellius	148. Epig. De Spectac. Et Epig. I, 3, 4. & aliis quæ plurimis, lx.	

Aufonius

5. *Epig.* 17, 25, 26, 50, 68. *Parent.* 13. *Profeſſ.* 2, 4, 5. *Poëta*
Epil. & Epiſt. 15, 22. lxxiv.
6. *Epig.* 30, 96, 146. *Ephem.* 2, 4
Epiſt. 4. a v. 68 ad 80. *Epiſt.* 16.
xxiv.
7. *Epig.* 48, 67, 116, 117, 140,
142, 143, & aliis nonnullis
tis, xxviii.
8. *Epig.* 51. lxxx.
9. *Epig.* 78. *Parent.* 28. v.
10. *Epig.* 128. *Epiſt.* 7. v. 19. xx x.
11. *Ephem. carm.* 1. *Prof.* 7, 8.
xcvi.
12. *Parent.* 17. v. 1. xxviii.
reliqui, xi.
13. *Parent.* 25. lxx.
14. *Parent.* 27. i.
15. *Profeſſ.* 6. xix.
16. *Profeſſ.* 10. iv.
17. *Profeſſ.* 11. *Sap. ſentent.* 5. *E-*
dyll. 7. *Præf.* 1. xxxix.
18. *Profeſſ.* 19. *Epiſt.* 3. lxvi.
19. *Profeſſ.* 21. xcii.
20. *Sap. ſent.* 3. *Epiſt.* 7. v. 36 ad
fin. xlv.
21. *Sap. ſent.* 7. & *Edyll.* 7. *car.*
2. lvii.
22. *Sap. ſent.* 7. iii.
23. *Epiſt.* 3, 10. lxx.

Rufus Festus
Avienus

1. *Descrip. orb. terræ &*
Arateis, ii.
2. *Descrip. ora mariti-*
mæ, xxviii.
3. *Fab. Æſop.* lx.

D. Ambrosius in Hymnis,

1. *Præf. Cathem.* ciii.
2. *Cath.* 1, 2, 11, 12. *peri Steph.*
2, 5. xxiv.
3. *Cath.* 3. p. *Steph.* 3. v.
4. *Cath.* 4. p. *Steph.* 6. xlii.
5. *Cath.* 5. I. *contr. Symmach.*
Præf. xlv.
6. *Cath.* 6. xxiii.
7. *Cath.* 7. p. *Steph.* 10. *Præf. Ho-*
mart. Præf. Psychom. xxviii.
8. *Cath.* 8. p. *Steph.* 4. xcvi.
9. *Cath.* 9. p. *Steph.* 1. xxxix.
10. *Cath.* 10. xi. vel xx.
11. p. *Steph.* *Præf.* lxxviii.
12. p. *Steph.* 7. *contr. Sym.* 11. *Præf.*
xlv.

Prudentius

Claudianus

13. p. *Steph.* 8, 11. lx.
14. p. *Steph.* 9. lxvi.
15. p. *Steph.* 12. xc.
16. p. *Steph.* 13. li.
17. p. *Steph.* 14. xiv.
18. *Apoth. Præf.* 2. lxxiv.
19. *Apoth. Hamarr. &c.* ii.
1. *Carm.* 1, 3, 5, 7. & aliis mul-
tis, ii.
2. *Carm.* 2, 4, 6. & pluribus a-
liis, lx.
3. *Carm.* 11. xiv.
4. *Carm.* 12. xcvi.
5. *Carm.* 13. xviii.
6. *Carm.* 14. xlv.

Cæli. Seda-
lius Scorus

1. *Op. paſchal.* ii.
2. *Vet. & Nov. Teſtam.*
collat. lx.
3. *Hymn. de Chriſto,*
xxiv.

Sidonius Apoll.

1. *Epiſt.* 11. 8, 10. III. 12. &
pluribus aliis, xlii.
2. *Epiſt.* 14. 8, 18. V. 17. & a-
liis, lx.
3. *Epiſt.* 19. 13. *metr.* 1. xlv.
4. *Epiſt.* 19. 13. *metr.* 2. xxxviii.
5. *Epiſt.* 19. 15. xxviii.
6. *Epiſt.* 19. 16. xcvi.
7. *Carm.* 2, 5, 7, 11, &c. ii.

Martianus Capella

1. *Lib.* 1. *metr.* 1. II. *metr.* 4, &c.
lx.
2. *Lib.* 1. *metr.* 2. II. *metr.* 1, &c.
ii.
3. *Lib.* 1. *metr.* 3. xlii.
4. *Lib.* 1. 4. II. 5, 12. III. 3.
IV. 2. V. 2. xxviii.
5. *Lib.* 1. 4. *part. poſt.* II. 7.
IX. 4. xlv.
6. *Lib.* 11. *choro.* xxxix.
7. *Lib.* 11. 6. VI. 3. IX. 2. lxx.
8. *Lib.* 11. 8. xi.
9. *Lib.* 11. *metr.* 8. v. 1. *Troch.*
ſenar. hypercat.
10. *Lib.* 11. 8. *præter v. 1.* lvii.
11. *Lib.* 11. 9. *Adon. dupl. &*
ſimpl.
12. *Lib.* 11. 10. III. 1. VII. 2.
VIII. 1. xxiii.
13. *Lib.* IV. 3. i.
14. *Lib.* IX. 3. iii.
15. *Lib.* IX. 4, 5, 6. *mixto ex*
variis metris.

Vca.

Ven. Hon. Fortunatus { 1. *Poem. Lib. I. 16. Lib. II. I. 2.* xxiv.
2. *Poem. Lib. II. 3.* xxxix.
3. *Poem. Lib. VIII. 7.* xcvi.
4. *Ceteris operibus, vel II. vel. Ix.*

1. *Lib. I. met. I. V. I.* lx.
2. *Lib. I. 2.* xii.
3. *Lib. I. 3.* lxii.
4. *Lib. I. 4.* xlii.
5. *Lib. I. 5. III. 2. IV. 6. V. 3.* xviii.

6. *Lib. I. 6. II. 8. III. 12. IV. 3. V. 4.* xlv.
7. *Lib. I. 7.* viii.
8. *Lib. II. I. III. II.* xxix.
9. *Lib. II. 2.* lxxxvii.

10. *Lib. II. 3.* lxxxii.
11. *Lib. II. 4.* lxxii.
12. *Lib. II. 5. III. 5.* xi.
13. *Lib. II. 6. IV. 7.* xli.

14. *Lib. II. 7.* lxxiv.
15. *Lib. III. I.* xiii.
16. *Lib. III. 3.* lxxiii.
17. *Lib. III. 4.* lxxxiv.

18. *Lib. III. 6.* lxix.
19. *Lib. III. 7.* xxiii.
20. *Lib. III. 8.* lxxxix.
21. *Lib. III. 9.* ii.

22. *Lib. III. 10.* lxxxv.
23. *Lib. IV. I.* lxxi.
24. *Lib. IV. 2.* lxxix.
25. *Lib. IV. 4.* lxxxiii.

26. *Lib. IV. 5.* xci.
27. *Lib. V. 2.* x.
28. *Lib. V. 5.* li.

1. *Psal. I. 18, 45, 78, 85, 89, 104, 107, 132, 133. Francisc. Silv. Spher. &c.* ii.
2. *Pf. 2, 20, 24, 57, 68, 69, 83, 93, 95, 97, 108, 109, 118, 126, 136, 147. Epig. III. Pomp. IV.*

4. *Valent. 5.* lxxv.
3. *Pf. 3, 6, 10, 21, 22, 27, 34, 38, 39, 41, 44, 48, 53, 62, 74, 76, 79, 87, 92, 110, 112, 115, 120, 127, 133, 134, 139, 141. Iamb, I, 2, 3, 4, 5, 9. Epig. I. 49.*

Buchananus

Miscell. 23. lxxiv.

4. *Pf. 4, III.* lxxiii.

5. *Pf. 5, 17, 51, 55, 65, 67, 72, 90, 101, 103. Msc. 2, 9.* xcvi.

6. *Pf. 7, 11, 15, 19, 30, 46, 50, 56, 58, 77, 82, 91, 123, 125, 140, 146. Frat. 5, 30. Misc. I, 3, 4, 8, 11, 28.* civ.

7. *Pf. 8.* lxxxi.

8. *Pf. 9, 64, 84, 130.* cv.

9. *Psal. 12.* lxi.

10. *Pf. 13, 31, 37, 47, 52, 54, 59, 86, 96, 98, 117, 148, 149, 150.*

Epig. I. 30. Epig. III. Pomp. IV. 2. Misc. 16, 36. xxiv.

11. *Pf. 14, 35, 43.* lxxxvii.

12. *Pf. 16.* ciii.

13. *Pf. 23, 42, 75, 99, 102, 144.* xcvi.

14. *Pf. 25, 94, 106. Frat. I, 2, 28. Iamb. 6, 7, 8, 10, 11. Epig. I. 68. Epig. II. 8, 17, 19, 33.*

Miscell. 14, 31, 32, 38. xxviii.

15. *Pf. 26, 29, 32, 49, 61, 71, 73, 143.* xiv.

16. *Pf. 28, 40, 80.* xlv.

17. *Pf. 33, 70, 121, 142.* lxxxii.

18. *Pf. 36, 63.* lxxiii.

19. *Pf. 66.* xciii.

20. *Pf. 68.* lxiv.

21. *Pf. 81. Frat. 4. Misc. 22.* lxxv.

22. *Pf. 88, 114, 137. Frat. 3, 6, 7, &c.* lx.

23. *Pf. 100.* lxxvii.

24. *Pf. 105, 119, 124, 129.* xxxix.

25. *Pf. 113. Pomp. IV. I. Misc. 30.* xviii.

26. *Pf. 116, 122, 128.* xcvi.

27. *Pf. 131. Epig. I. 65.* xxiii.

28. *Pf. 138.* ci.

29. *Pf. 145.* c.

30. *Fratr. 14, 20, 21. toto Hendecasyll. libro, Epig. I. 66. & aliis quibusdam,* xlii.

31. *Epig. 3. Pomp. IV. 5.* xxvii.

* *In Tragœdiis (ut alii) xxviii.*

xliv. xlv. ix. xviii. xli. &c.

APPENDIX II.

De variis Versuum & Carminum Appellationibus.

I.

VERSUS varias appellationes seu denominationes nacti sunt, 1. A *Dimensione*. 2. A *Depositione*, seu *clausula*. 3. Ab *Inventoribus* suis aut *Celebratoribus*. 4. A *potiore* seu *crebriore* in ipsis *pede*. 5. A *numero syllabarum*.

I. Ratione **DIMENSIONIS**, versus est *monometer*, *dimeter*, *trimeter*, *tetrameter*, *pentameter*, *hexameter*, *heptameter*: Græcis *μονόμετρος*, *δίμετρος*, *τρίμετρος*, &c. à *μῦν*, unus, *δύς*, bis; *τρεῖς*, ter, &c. ac *μέτρον*, mensura. Ubi notandum, in iis versibus, quorum dimensio fit per *Monopodiam*, *metrum* & *pedem* convenire: ut versus *dimeter* sit, qui duobus; *trimeter*, qui tribus constat *pedibus*, & sic porro. At in versibus *Iambicis* & *Trochaicis*, in quibus (ut supra diximus) dimensio fit per *Dipodiam*, seu *binos pedes junctos*, *metrum* duos *pedes* comprehendit: ut versus *monometer* sit *Latinis* *binarius*, qui duobus; *dimeter* *Lat.* *quaternarius*, qui quatuor; *trimeter* *Lat.* *senarius*, qui sex; *tetrameter* *Lat.* *octonarius*, qui octo *pedibus*, constat.

II. Ratione **DEPOSITIONIS**, versus est, vel *acatalecticus*, vel *catalecticus*, vel *brachycatalecticus*, vel *hypercatalecticus*: sive brevius, *acatalectus*, *catalectus*, *brachycatalectus* & *hypercatalectus*. De quibus sigillatim dictum, p. 137, 138.

III. Ab **INVENTORIBUS**, seu **CELEBRATORIBUS** versus dicuntur, *Alcæici*, *Alcmanii*, *Anacreontæi*, *Archilochii*, *Aristophanii*, *Asclepiadæi*, *Euripidei*, *Glyconii*, *Hipponactæi*, *Phalacii*, seu *Phaleucii*, *Pherocratii*, *Pindarici*, *Sapphici*, &c. à Græcis Poëtis, *Alcæo*, *Alcmaæne*, *Anacreonte*, *Archilochio*, *Aristophane*, *Asclepiade*, *Euripide*, *Glycone*, *Hipponacte*, *Phalæxco*, seu *Phaleuco*, *Pherecrate*, *Pindaro*, & poëtriâ *Sappho*; qui id genus versuum vel primum invenierint, vel multum excoluerint, &c. Quibus adde versus *Adonios*, sive *Adonicos*, in threnis *Adonidis* usurpatos.

IV. A **POTIORE**, seu **CREBRIORE** in ipsis **PEDE**, versus appellantur *Pyrrhichici*, *Dactylici*, *Anapestici*, *Iambici*, *Trochaici*, &c.

V. A **NUMERO SYLLABARUM** versus dicuntur, vel *Pentasyllabi*, ut *Adonii*: vel *octosyllabi*, ut *Glyconii*; vel *hendecasyllabi*, ut *Sapphici*, *Alcæici* *tetrametri hypercat.* & (quibus per eminentiam hoc nomen inditum est) *Phaleucii*, &c.

II.

CARMINA varia nomina sortita sunt, 1. A *Compositione*, seu genere versuum ex quibus componuntur. 2. A *Reversione*, seu *Stropharum numero*. 3. A *numero versuum*, ex quibus constant. 4. A *materia* circa quam versantur. 5. A *peculiari forma & artificio*. 6. A *modo tractandi*. 7. A *genere dicendi*, seu *caractere*.

I. Ratione **COMPOSITIONIS**, seu generis versuum ex quibus componitur, carmen est vel *Monocolon*, vel *Dicolon*, vel *Tricolon*. De quibus diximus, p. 158, & 166.

II. Ratione **REVERSIONIS**, seu *numeri STROPHARUM*, carmen est vel *distrophon*, vel *tristrophon*, vel *tetrasrophon*, vel *pentasrophon*. De quibus ibidem dictum, p. 166.

III. A

III. A NUMERO VERSUUM ex quibus constat, carmen dicitur, vel *Monostichon*, quod uno versu absolvitur; vel *distichon*, quod duobus; *trastichon*, quod quatuor; *hexastichon*, quod sex; *ogdoastichon*, quod octo, *decastichon*, quod decem versibus constat, &c. Sic nominata à *σῆχος* *versus*: unde & *hemistichium*, quod *dimidium versum* significat.

IV. A MATERIA circa quam versantur, carmina varia nomina acceperunt. Ex his præcipua sunt, 1. Ex rebus latis, *Genethliaca*, *Epithalamia*, *Propemptica*, *Apobateria*, *Epibateria*, *Epinnia*, *Scolia*. 2. Ex rebus tristibus, *Elegia*, sub qua *Threni*, *Epicedia*, *Epitaphia*. 3. In rei laudem, *Hymni*, *Soteria*, *Encharystica*, *Encomiastica*, *Panegyrica*, *Pademeria*. 4. In rei vituperium, *Invectiva*, *Satyrice*. 5. Cum bene vel male alicui precamur: ut, *Proseptica*, *Strena*, *Diva*.

1. GENETHLIACON est carmen in honorem natalium conscriptum. Quale est Virgilii *Ecloga* iv. Statii *Silv.* ii. 7. Buchananani *Silv.* vii. &c.

2. EPITHALAMIUM est quo nuptiæ celebrantur, alio nomine *Hymeneus* & *Talassio* dictum. Talia sunt Catulli carmina 59, 60 & 62. Claudiani 10 & 31. Statii *Silv.* i. 2. & Buchananani nostri longe nobilissimum, & cuius è veteribus facile æquipatandum, Francisci Valefii & Mariæ Stuartæ Regum Franciæ & Scotiæ *Epithalamium*, *Silv.* iv.

3. PROPEMPTICON est quo abeuntes votis & bonis omnibus prosequimur. Cujusmodi est Horatii car. i. 3. *Epod.* 1. Statii *Silv.* iii. 20. Sidonii car. 24.

4. APOBATERION est quo utuntur discedentes. Hujus generis est oratio *Æneæ* ad *Helenum* & *Andromachen*, ap. Virg. *Æn.* iii. 490 seqq. item Ovidii *Trist.* i. 3. nisi quod ad classem rerum tristem referendum sit.

5. EPIBATERION est quo reduces alloquuntur suos populares. Hujus exemplum exhibet *Siberius* in *Epicis*, p. 309.

6. EPINICION est carmen triumphale quo victoribus gratulamur. Cujusmodi est *Mosis* carmen, *Exod.* cap. xv. *Deboræ*, *Judic.* cap. v. *Odæ* *Pindaricæ* omnes, Horatii car. iv. 4 & 14. Buchananani *Miscell.* i. 8 & 23.

7. SCOLION est carmen convivale, quo vel laudes fortium virorum celebrantur, vel aliæ sententiæ ad rectè vivendum introducuntur. Huic generi affines videntur Horatii lib. i. *Odæ* 26 & 36.

8. ELEGIA in genere est carmen lugubre: unde carmen *Elegiacum* de quo suprà.

9. THRENI sunt carmina lugubria, præcipuè in everfione urbium aut regionum: quales illi, quibus in libris *Divinis* vates *Jeremias* everfam desolatam civitatem. Ex hoc etiam genere est Buchananani *Silva* v.

10. EPICEDIUM est carmen funebre in defunctos: qualia sunt Catulli in fratrem car. 98. Horatii in *Quintilium*, car. i. 24. Ovidii in *Tibullum*, *Amor.* iii. 9. Statii in patrem, *Sil.* v. 3. in filium, *Sil.* v. 5. Buchananani in *Jo. Calvinum*, *Miscell.* 24, &c.

11. EPITAPHIUM est carmen tumulo inscriptum vel inscribendum: ut illud Virg. in *Daphnidem*, *Eccl.* v. 43, 44. Ovidii in *Phaëthontem*, *Met.* ii. 326, 327. in *Didonem* *Heroid.* vii. extr. *Ausonii* in *Heroas* qui bello *Trojano* interfuerunt, Buchananani *justa*, *Epigramm.* lib. ii. &c.

12. HYMNUS est carmen in laudem Dei: Vel 1. Veri, unici & viventis: quales sunt *Psalmi Davidici*, *Hymni Synesii Cyrenzi*, *D. Ambrosii*, *Aur. Prudentii*, *Sedulii Scoti*, *Venantii Fortunati*, &c. Vel 2. Falsorum numinum, quales cecinerunt *Orpheus*, *Linus*, *Musæus*, *Homerus*, *Callimachus*, alique *Ethnici*. In speciei autem laus *Apollinis* dicebatur *Pæan*, *Bacchi* *Dithyrambus*. Ex hoc genere sunt Horatii carm. i. 21. & ii. 19.

13. **SOTERIA** sunt quibus Deo pro salute præstita gratias agimus: cuiusmodi sunt illa Ezechiae ap. Esaiam c. xxviii. à v. 9. Statii pro Rutilio Gallico, Silv. i. 4, &c.

14. **EUCHARISTICON** est quo alicui ob beneficia gratias agimus: quale est Catulli ad Ciceronem car. 47. Statii ad Domitianum Imp. Silv. iv. 2. Sidonii Apoll. ad Faustum Reiensensem Episcopum, carm. 16. Buchanani ad Franc. Olivarium Franciæ Cancellarium, Misc. 4.

15. **ENCOMIASTICON** est quo hominis vel rei alicujus laudes canimus. Talia sunt, Laus Drusi ap. Horat. car. iv. 4 & 14. Augusti ap. eund. iv. 15. Septimii Severi ap. Stat. Silv. iv. 5. Priscillæ, Sil. v. 1. Serenæ Reginæ ap. Claudian. car. 29. Villæ Tiburtinæ ap. Stat. Silv. i. 3. Plarani, Silv. ii. 3. Equi ap. Buchan. Silv. vi.

16. **PANEGYRICUM** est carmen laudatorium quod recitatur ad multitudinem congregatam. Quo in genere primas tenet Claudianus: ut Sidonium Apollinarem, Casp. Barlaam, & alios omittam.

17. **PÆDEUTERION** est quo Præceptoribus ob animi culturam gratias agimus. Huc pertinet Persii Satyra v. in qua à v. 20 ad 65. amorem suum & gratum animum adversus Præceptorem Cornutum testatur.

18. **INVECTIVUM** est quo vitia alicujus insectamur. Ex eo genere sunt Horatii Epodi quidam: item carm. ii. 15. & iii. 6 & 24. Buchanani Franciscanus & Fratres, &c.

19. **SATYRICON**, sive **SATYRA**, est carmen multiforme, mordax & salum, ad corruptos hominum mores corrigendos accommodatum.

20. **PROSEUCTICON**, sive **VOTIVUM**, est quo nobis vel aliis salutem vel felicitatem precamur. Qualia Tibulli Eleg. i. 3. Horatii car. i. 3 & 35. Quibus addas licet ejusdem & Catulli carmina secularia.

21. **STRENA** est quod muneris loco, ineunte novo anno, datur, boni ominis causâ: cuiusmodi varias habet Buchananus Epigr. lib. iii.

22. **DIRÆ** est carmen, quo malum aut perniciem alicui imprecales utuntur. Qualia sunt Ovidii in Ibin, Horatii in Mævium, Epod. x. & Val. Catonis (cui id nominis dedit) in Battarum carmen.

V. A peculiari **FORMA** seu **ARTIFICIO** carmina variis nominibus insigniuntur. Ex his potissimum memoranda sunt, *Ode*, seu carmen *Lyricum*; *Epistola*, seu carmen *Epistolicum*, *Epigramma*, *Emblema*, *Anigma*, & quæ hujus species quædam sunt, *Griphus*, *Anagrammatismus*, *Eteostichon*, *Acrostichis*, *Echo*, *Palindromus*, *Paralleli*, &c.

1. **ODE**, sive **MELOS**, est carmen breve ad lyram seu chelyn cani aptum: unde ejusmodi carmina **LYRICA** dicuntur. Quo in genere longè omnibus antecellit Romanæ fidicen lyræ Horatius. Huic proximi Buchananus noster, & Casimirus Sarbievius.

2. **EPISTOLA**, seu **EPISTOLICUM CARMEN**, est quo absentes de re aliqua certiores facimus. Qualia sunt ejusdem Horatii eo nomine libri duo, Ovidii Heroides, ejusdemque ex Ponto scriptæ Epistolæ, & pleræque Tristiana Elegia.

3. **EPIGRAMMA** est carmen breve, venustum, argutum, rem unam tantummodo indicans, aut ex propositis deducens. Hoc in genere excelluerunt inter veteres Catullus & Martialis; inter recentiores, Buchananus, Beza, Owenus, Vavassor, &c.

4. **EMBLEMA** est carmen morale picturæ vel symbolo additum: qualia Alciati, Sambuci, Reusneri, Herm. Hugonis, &c.

5. **ÆNIGMA**, vel **ÆNIGMATICUM CARMEN**, est quo quæstio obscura explicanda proponitur: quale est illud de Somno,

178 PROSODIÆ CAP. III.

*Sponte meâ veniens varios ostendo figuras;
Fingo metus vanos nullo discrimine veri;
Sed me nemo videt, nisi qui sua lumina claudit.*

6. GRIPHUS, vel LOGOGRIPHUS, est carmen ænigmaticum ex eodem nomine multa significata eruens. Sic e voce *Muscatum* fit *mus*, *musca*, *mustum*: unde distichon,

*Si caput est, currit: ventrem conjunge, volabit:
Adde pedem comedes: & sine ventre, bibes.*

7. ANAGRAMMA, vel ANAGRAMMATISMUS, est ænigmatis species novam vocem vel sententiam ex alia, transpositione litterarum, eliciens. Carmen verò ANAGRAMMATICUM est quod Anagrammatismos evolvit. Sic ex nomine *Alstedius* fit *Sedulitas*: cujus anagrammatis hanc evolutionem dedit ipse mirificæ planè sedulitatis vir Jo. Hen. Alstedius,

*Ut possis, mea mens, doctique Deoque placere,
Sit pia sedulitas, sedula sit pietas.*

Tale est & hoc Jo. Cargæ; ubi etiam versu inclusus est Anagrammatismus, *Rudolphus Secundus de Austria Imperator.*
Ardoris vacuus tu de splendore triumphas.

Ceterum in his curandum, ut literæ in utrisque eadem sint, nec plures, nec pauciores.

8. ETEOSTICHON (quod & CHRONOSTICHON) est carmen ænigmaticum literis numeralibus certum annum designans. Sic iste versus Ovidii continet causam & tempus mortis Caroli filii Philippi II. Hispaniarum Regis, patris iussu interempti,

FILIVs ante DLeM patris InqVIRIt In annos. 1568.

Ejusdem generis est illud de Carolo II. Britanniarum Rege ad avita regna reducere, nummo inscriptum, A^o. 1660,

CeDant arMa oLea, paX regna serenat & agros.

* Lex hujus carminis est, ut nulla litera numeralis vel desit vel supersit.

9. ACROSTICHIS est carmen ænigmaticum, cujus literæ initiales [vel etiam mediæ & finales, vel certâ alioquin serie dispositæ] vocem aliquam vel sententiam exhibent. Talia sunt Plautinarum Comœdiarum argumenta, Acrostichis Sibyllina de Christo, ab Eusebio & D. Augustino memorata, Optatiani Porphyrii ad Constantium Imp. carmina, &c. Exempli loco sit illud Mich. Raudi de Nomine IESUS,

*I nter cunctâ micans I gniti sidera cæl I,
E xpellit tenebras E toto Phœbus ut orb E;
S ic cæcas removet IESVS caliginis umbra S,
V ivificansque simul V ero præcordia mor V
S olem justitiæ S e se probat esse beati S.*

10. ECHO est carmen, quod in fine periodorum syllabas extremas repetit, quæ aut sententiam illustrent, aut diversum aliquid vel inexpectatum subinferrunt. Cujusmodi sunt hæc:

*Dic, an dives ero, si carmina scripsero? serò.
Ipse ait hoc? ait hoc. Cur ita clamat? amat.
Vere novo sponsum me fore veris? eris.
Quæ res difficiles sunt in amore? moræ.*

11. PALINDROMUS, quem & Recurrentem & Reciprocum versum appellant, est qui antrosum & retrorsum legi potest. Rerò autem com meat vel vocibus solum, vel literis singulis, vel utrisque. Ac interdum eodem metri genere, interdum diverso. Aliquando eodem sensu, aliquando contrario.

(1.) Vo-

(1.) Vocibus integris, sensu eodem, eodemque metri genere, recurrit hoc
Virg. Æn. 1.

Musa mihi causas memora, quo numine laeso.

Si retrò legatur, fiet:

Laeso numine quo, memora causas mihi Musa.

Sensu contrario, recurrit hoc Philippi in Pium II.

Conditio tua sit stabilis, nec tempore parvo

Vivere te faciat hic Deus omnipotens.

Ubi Poë a Pontifici longam atque felicem vitam optare videtur: at si ordine inverso legas, vitam ei brevem infaustamque imprecari. Nam sic erit;

Omnipotens Deus hic faciat te vivere parvo

Tempore, nec stabilis sit tua conditio.

Hic autem pentameter Ovid. Trist. v. 11, 10.

Mollior est culpam pœna secuta meam.

Inversus fit, eadem manente sententiâ, Iambicus trimeter,

Meam secuta pœna culpam est mollior.

At in hoc,

Sacrum pingue dabo, nec macrum sacrificabo,

si voces invertas, & sententiam contrariam, & ex hexametro pentametrum habebis, hoc modo,

Sacrificabo macrum, nec dabo pingue sacrum.

(2.) Literæ singulæ retro legi possunt in hoc Scaligeri,

Si bene te tua laus taxat, sua laute tenebis.

Item in istoc disticho, quod nonnulli Diabolo adscribunt,

Signa te, signa; temere me tantis & angis.

Roma tibi subito motibus ibit amor.

(3.) In hoc denique, utrounque modo legas, & literæ & voces manent eadem:

Otto tenet mappam, madidam mappam tenet Otto.

12. Versus PARALLELI, seu CORRELATIVI, sunt in quibus voces unius versûs vel hemistichii vocibus alterius versûs vel hemistichii certo ordine respondent: ut,

Temporibus nostris quicumque placere laborat,

Det, capiat, querat, plurima, pauca, nihil.

In cujus distichi versu altero, prima prioris hemistichii vox primæ posterioris, secunda secundæ, tertia tertiæ respondet, hoc modo: *Det plurima, capiat pauca, querat nihil.*

Idem in illo, quod Virgilio tribuitur,

Pastor, arator, eques, pavi, colui, superavi,

Capras, rus, hostes, fronde, ligone, manu.

excipiendæ primum sunt sibi que conjungendæ hemistichiorum omnium voces primæ, dein secundæ, ac demum tertiæ, hoc modo, *Pastor pavi capras fronde; arator colui rus ligone; eques superavi hostes manu.*

VI. A MODO TRACTANDI carmen triplex nomen acquisivit 1. Exegeticum. 2. Dramaticum. 3. Mixtum.

I. EXEGETICUM, sive *Expositivum*, est quod simplici & directâ expositione constat, sive in quo non interveniunt aliæ personæ, sed auctor ipse loquitur.

Eius genera varia sunt, è quibus hæc præcipua:

(1.) HISTORICUM, quod genealogias, aliasve historias recenset: ut, Hesiodi Theogonia, Ovidi Fasti. Huc referunt quidam & Lucanum, sed adversatur Scaliger,

(2.) DIDACTICUM.

180 PROSODIÆ CAP. III.

(2.) DIDASCALICUM, quo Philosophicæ, OEconomicae & aliarum artium doctrinae continentur. Ejusmodi sunt Hesiodi opera & dies, Virgilii Georgica, Lucrerii & Sereni Sammonici opera, Arati Phœnomena, Rutilii Itinerarium, Prisciani Periegesis, Manilii Astronomica, Buchananæ Sphæra, &c.

(3.) ANGELTICUM, quo traduntur præcepta moralia: ut Sententiæ Theognidis & Phocylidis, Aurea carmina Pythagoræ, Disticha Catonis, Palingenii Zodiacus vitæ, &c.

(4.) EPISTOLICUM, quod tractat materias epistolares, i. e. varias, prout in Epistolis fieri consuevit.

2. DRAMATICUM, sive *actiūm* carmen est, quod actiones personarum per ipsas, sine auctoris interlocutione, exhibet. Huc pertinent carmen *Bucolicum*, *Comœdia* & *Tragœdia*.

(1.) *Carmen BUCOLICUM* est, quod res sive actiones pastorum repræsentat. Estque vel *μονοπεσῶπρον*, quo inducitur persona una tantum: vel *Ἀμοιβαῖον*, quo plures personæ alternis cantantes introducuntur. Illius exemplum est in Virgilii Eclogis 2, 4, 6, 10. Theocriti Idylliis 2, 3, 11, &c. hujus in Eclogis 1, 3, 5. & Idylliis 1, 4, 5, &c.

(2.) *COMOEDIA* est drama civiles & privatas actiones exitu lato repræsentans.

(3.) *TRAGOEDIA* est drama illustrium personarum calamitates, tristemque interitum exprimens.

3. MIXTUM *carmen* est, quod ex utroque exegetico & dramatico constat, i. e. quod modò rem simpliciter exponit, modò personis ipsis sermonem attribuit.

Tale præcipuè est *Epos*, sive *carmen Epicum* aut *Heroicum*.

Est igitur *Epos* carmen mixtum, de illustribus illustrium personarum actionibus agens; vel quod variâ rerum vicissitudine sublimium personarum res gestas describit.

VII. A GENERE DICENDI, seu CHARACTERE, carmen rursus triplex est. Vel enim in *tenui*, vel in *mediocri* seu *stotido*, vel in *sublimi* seu *magnifico* dicendi genere versatur.

1. *TENUE* dicendi *genus* præcipuè amant Didascalicum, Angelticum, Epistolicum, Epigramma, Ænigma, & similia; itemque Comœdia.

2. *MAGNIFICUM* potissimum requirunt Hymnus, carmen Panegyricum, Lyricum, Tragœdia & Epos.

3. Reliqua in *MEDIOCRI* genere consistunt, vel variant.

Sed hæc hætenus: de singulis enim plenius & distinctius agere non patitur instituti nostri ratio. Quibus hæc penitus nōsse est animus, adeant Poëtica Scriptores, Aristotelem, Jul. Scaligerum, Professores Gießenos; Mambrunum & Bossium de carmine Epico, Evanthium & Donatum de Comœdia & Tragœdia, Nic. Heinsum & Is. Casaubonum de Satyra, Vavassorem de Epigrammate, &c.

F I N I S.

R-
 li
 I-
 c.
 z
 a-
 s,
 m
 e-
 e-
 el
 c-
 c.
 e-
 i-
 i-
 o-
 a-
 m
 en
 i-
 e-
 i-
 i-
 o-
 n-
 e-
 m